

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE STŘEDOČESKÉHO KRAJE

2023

Regionální statistiky

Praha, 31. 10. 2024

Kód publikace: 330126-24

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu pro Středočeský kraj

Ředitel odboru: Ing. Monika Braunšveigová

Kontaktní osoba: Ing. Mgr. Pavel Hájek, e-mail: pavel.hajek@csu.gov.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.csu.gov.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.csu.gov.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 056 789 | e-mail: infoservis@csu.gov.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@csu.gov.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 732 | e-mail: esds@csu.gov.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@csu.gov.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

HL. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673
e-mail: infoservispraha@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/praha

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/stredocesky

České Budějovice | Žitkova 1a, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/jihocesky

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108
e-mail: infoservisplzen@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/plzensky

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 525
e-mail: infoserviskv@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/karlovarsky

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176
e-mail: infoservisul@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/ustecky

Liberec | nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/liberecky

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové, tel.: 495 762 322
e-mail: infoservishk@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/kralovehradecky

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480
e-mail: infoservispa@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/pardubicky

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062
e-mail: infoservisvys@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/vysocina

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/jihomoravsky

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 511
e-mail: infoservisolom@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/olomoucky

Zlín | třída Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 936
e-mail: infoservizl@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/zlinsky

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230
e-mail: infoservisov@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/moravskoslezsky

ISBN 978-80-250-3479-8 (brožováno)

ISBN 978-80-250-3480-4 (pdf)

© Český statistický úřad, Praha, 2024

Obsah

Úvod.....	5
Shrnutí hlavních poznatků	6
1. Demografický vývoj.....	12
Sídlní struktura	12
Počet a pohyb obyvatel	15
Cizinci	21
Věková struktura obyvatel	23
Sňatečnost.....	27
Rozvodovost.....	28
Porodnost a plodnost	29
Potratovost	34
Úmrtnost	34
Stěhování	39
2. Sociální vývoj.....	42
Zaměstnanost, ekonomická aktivita	42
Zaměstnanost cizinců.....	49
Nezaměstnanost	50
Příjmy a životní podmínky domácností	60
Mzdy	64
Vzdělávání.....	68
Zdraví	72
Nemocenské pojištění	74
Státní sociální podpora.....	76
Sociální služby, příspěvek na péči, držitelé průkazů osob se zdravotním postižením	77
Důchodci, důchody	81
Kultura	86
Kriminalita, dopravní nehody, požáry	88
3. Ekonomický vývoj	94
Makroekonomický rámec	94
Místní rozpočty	98
Věda, IT	99
Ekonomické subjekty.....	103
Zemědělství.....	107
Lesnictví	113
Průmysl.....	115
Energetika	118
Stavebnictví, stavební povolení.....	119
Bytová výstavba	121
Ceny nemovitostí.....	125
Doprava	127
Cestovní ruch	129
4. Životní prostředí.....	133
Půdní fond	133
Chráněná území	136
Ekologické zemědělství	137
Vodovody a kanalizace	138
Emise.....	141
Odpady	143
Výdaje na ochranu životního prostředí.....	144
5. Mezikrajské srovnání	147
Demografický vývoj	147
Sociální vývoj.....	149
Ekonomický vývoj.....	154
Životní prostředí.....	161

Tabulková příloha	165
Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – demografický vývoj	166
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – sociální vývoj	167
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – ekonomický vývoj	168
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – životní prostředí	169
Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Středočeského kraje v letech 2001–2023	170
Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj 2018–2023 – demografický vývoj	172
Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj 2018–2023 – sociální vývoj	173
Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj 2018–2023 – ekonomický vývoj	177
Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj 2018–2023 – životní prostředí	179
Tab. 4.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle okresů Středočeského kraje v letech 2021, 2022 a 2023	180
Tab. 4.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle okresů Středočeského kraje v letech 2018 a 2023	182
Tab. 5.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle správních obvodů ORP Středočeského kraje v letech 2021, 2022 a 2023	186
Tab. 5.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle správních obvodů ORP Středočeského kraje v letech 2018 a 2023	188
Zkratky krajů a okresů	192

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i. d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 15. 10. 2024. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Hodnotové údaje jsou uvedeny v běžných cenách, pokud není uvedeno jinak.

Úvod

Nové zpracování tradiční analytické publikace přináší kvantifikovaný obraz vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Středočeského kraje v roce 2023, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2018). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přitom klademe důraz na jevy v kraji významné.

V textu uvádíme nejen vývoj na území kraje, ale i srovnání s ostatními kraji České republiky. Mimo to jsme opět zařadili samostatnou kapitolu s mezikrajským srovnáním. Vzhledem k systému postupného zpracování ročních dat, v době uzávěrky v některých oblastech nebyly ještě k dispozici kompletní údaje za rok 2023. Proto v některých tématech (především makroekonomika a některé sociální statistiky) uvádíme časový pohled pouze do roku 2022.

Území České republiky se podle zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů člení na správní obvody krajů, které jsou složeny ze správních obvodů obcí s rozšířenou působností (s výjimkou hl. města Prahy). Správní obvody obcí s rozšířenou působností jsou vymezeny výčtem obcí a vojenských újezdů. Těmito správními obvody jsou vymezeny rovněž okresy (v hl. městě Praze jsou na úrovni okresů obvody). V návaznosti na tento zákon vstoupily v platnost vyhlášky Ministerstva vnitra, které správní obvody přesně vymezují. V důsledku toho došlo s účinností od 1. 1. 2021 ke změně území okresů Nymburk, Kolín, Domažlice, Plzeň-jih, Semily, Jablonec nad Nisou, Vsetín a Zlín. Změnila se také území správních obvodů obcí s rozšířenou působností Český Brod, Lysá nad Labem, Turnov, Jablonec nad Nisou, Havlíčkův Brod a Jihlava. S účinností od 1. 1. 2023 došlo na základě vyhlášky Ministerstva vnitra v Olomouckém kraji k přesunu obce Přemyslovice ze správního obvodu ORP Prostějov do správního obvodu ORP Konice. Na úrovni krajů naopak k žádné územní změně nedošlo.

Stejně jako v předešlých letech jsme se z územního hlediska v textu neomezili na kraj jako celek, ale snažili jsme se opět postihnout i rozdíly uvnitř jeho území, a to z pohledu okresů, správních obvodů obcí s rozšířenou působností nebo velikostních skupin obcí.

Obdobné analytické materiály s jednotnou osnovou nalezte zpracované i na všech dalších krajských pracovištích ČSÚ. Tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Zařazen je rovněž dlouhodobý pohled na vývoj vybraných ukazatelů od vzniku současné podoby krajů jako územně samosprávných celků. Kromě meziokresního srovnání v jednotlivých krajích jsme zařadili i srovnání správních obvodů ORP v příslušném kraji. Tabulková příloha analýzy může obsahovat pouze omezený počet statistických ukazatelů. Více informací v podrobnějším územním členění však můžete najít ve Veřejné databázi ČSÚ na adrese <https://vdb.czso.cz>, případně můžete kontaktovat pracoviště informačních služeb na krajské správě ČSÚ.

Aktuální krajské údaje průběžně zveřejňujeme také na internetové adrese www.csu.gov.cz/stredocesky. Komplexní pohled na vývoj v kraji a jeho dílčích územních celcích poskytuje Statistická ročenka Středočeského kraje, kterou pravidelně vydáváme ve druhé polovině měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o vývoji regionu v průběhu roku nabízí Statistický bulletin Středočeského kraje, který vždy vychází 95. kalendářní den po skončení příslušného čtvrtletí.

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- V roce 2001 byl Středočeský kraj čtvrtým nejlidnatějším krajem, od roku 2010 je krajem s nejvyšším počtem obyvatel. V porovnání s Moravskoslezským krajem, který si do roku 2008 držel prvenství nejlidnatějšího kraje u nás, byl počet obyvatel kraje koncem roku 2023 vyšší o 266,7 tisíc osob.
- Počet obyvatel Středočeského kraje roste nepřetržitě od roku 1997. Tehdy žilo ve Středočeském kraji 1 105,2 tis. obyvatel, přičemž koncem roku 2023 to bylo 1 455,9 tisíc, tj. o 334,3 tis. osob více (o 29,8 %).
- Ve Středočeském kraji žil v porovnání s celou republikou vyšší podíl obyvatel ve městech s počtem obyvatel mezi 10 000 a 19 999, v obcích s počtem obyvatel mezi 1 000 a 1 999, jakož i 2 000 až 4 999 obyvateli, čtvrtý nejvyšší podíl obyvatel mezi kraji žil v malých obcích do 999 obyvatel.
- Nejvyšší nárůsty počtu obyvatel kraje byly od roku 2001 zaznamenány v letech 2022 (o 52,6 tis. osob), 2008 (o 28,9 tis.) a 2007 (o 26,6 tis. obyvatel), nejméně pak v roce 2001 (o 2,3 tis. osob) a v roce 2002 (o 4,7 tis. obyvatel).
- Počet obyvatel nejlidnatějšího okresu Praha-východ (koncem roku 2023 to bylo 202,1 tis.) byl 3,6násobně vyšší v porovnání s nejméně lidnatým okresem Rakovník (56,4 tis.).
- Mezi lety 2001 a 2023 přibýlo nejvíce obyvatel v okrese Praha-východ (111,0 %), nejmenší nárůst byl zaznamenán na Rakovnicku (o 4,4 %).
- Nárůst počtu obyvatel v okresech v okolí Prahy se na celkovém nárůstu počtu obyvatel Středočeského kraje mezi lety 2001 a 2023 podílel z 55,1 %.
- Přirozený přírůstek vykazoval ve Středočeském kraji mezi lety 2006 a 2019 kladné hodnoty, v letech 2020 a 2023 byl však následkem zvýšené úmrtnosti a stárnutí obyvatel zaznamenán přirozený úbytek. Nejvyšší převaha živě narozených dětí nad zemřelými osobami byla zaznamenána v roce 2008, přirozený úbytek pak (po roce 2000) v roce 2021.
- Počet cizinců se mezi roky 1996 a 2023 zvýšil z 22,4 tis. na 148,9 tis. Jejich podíl byl v roce 2023 čtvrtý nejvyšší ze všech krajů (10,2 %). Na Mladoboleslavsku byl každý šestý obyvatel cizinec.
- Do roku 2012 žilo ve Středočeském kraji více Ukrajinců než Slováků, mezi roky 2013 a 2017 převažovali Slováci a od roku 2018 opět Ukrajinci; v roce 2023 jich žilo v kraji 85,5 tis.
- Od roku 2011 je Středočeský kraj průměrným věkem nemladším krajem v ČR, ještě v roce 2001 bylo jeho obyvatelstvo třetí nejstarší. Nejmladší obyvatelstvo žije v okresech Praha-východ a Praha-západ.
- Jedinými okresy v republice, které nepřekročily hranici průměrného věku 40 let a v nichž žilo více dětí do 14 let věku než osob 65letých a starších, byly koncem roku 2023 okresy Praha-východ a Praha-západ. Nejstarší obyvatelstvo v kraji žilo v okrese Rakovník.
- Nárůst průměrného věku byl ve Středočeském kraji mezi roky 2001 a 2023 po Praze nejnižší.
- Mezi červnem a zářím byly uzavřeny více než dvě třetiny všech sňatků roku 2023.
- Průměrný věk při rozvodu se od roku 2001 u obou pohlaví zvýšil o osm let.
- V roce 2021 se v kraji narodil druhý nejvyšší počet dětí od roku 2011. V roce 2021 byla úhrnná plodnost (1,90) ve Středočeském kraji nejvyšší od roku 1989 a mezi kraji druhá nejvyšší.
- Do roku 2023 se úhrnná plodnost snížila na 1,49 a byla mezi kraji šestá nejvyšší.
- Zastoupení prvorodiček starších 35 let se od roku 2023 zvýšilo téměř devítinásobně. Plodnost žen ve věku 37 let v roce 2023 byla ve Středočeském kraji obdobná jako plodnost 20letých žen v roce 2001.
- V roce 2023 byl počet provedených potratů (i umělých přerušování těhotenství) ženám ve Středočeském kraji nejvyšší od počátku sledování v roce 1971.

- U mužů se naděje dožití při narození zvýšila mezi lety 2000 a 2023 více než u žen, a to o 4,61 roku, u žen to bylo o 4,15 roku. Úmrtnost mužů je o polovinu vyšší než u žen, u obou pohlaví se mezi lety 2000 a 2023 snížila o 51,0 %.
- Příznivější vývoj naděje dožití v porovnání s ČR byl zaznamenán u mužů, kde docházelo ke snižování rozdílů, než v případě žen. Nejdéle žili ve Středočeském kraji muži v okresech Praha-západ a Praha-východ, kde se zároveň od roku 2001 zvýšila naděje dožití mužů nejvíce ze všech okresů republiky.
- Přírůstek stěhováním je ve Středočeském kraji nejvyšší ze všech krajů republiky, zatímco absolutní počty přistěhovaných a vystěhovaných osob vykazuje vyšší Praha. Kraj získal v roce 2023 nejvíce osob ve věku 35 až 39 let a dětí mladších 5 let.

Sociální vývoj

- Míra ekonomické aktivity byla třetí nejvyšší mezi kraji, stejně jako míra zaměstnanosti.
- Míra ekonomické aktivity u mužů byla po Praze 2. nejvyšší, u žen až 5. nejvyšší.
- Zvyšovala se zaměstnanost v terciéru (u zaměstnaných s pracovištěm v kraji), mezi kraji byla druhá nejvyšší. Snižovala se zaměstnanost v sekundéru, klesla pod republikový průměr. Zaměstnanost v priméru byla stejná jako průměr za republiku.
- Kraj zaznamenal druhý nejvyšší podíl pracujících na vlastní účet a nejvyšší podíl zaměstnavatelů.
- Kraj vykázal druhý nejvyšší podíl zákonodárců a řídících pracovníků.
- Mezi zaměstnanými byl dvojnásobný podíl vysokoškoláků než mezi nezaměstnanými. Nezaměstnaní vykazali více než 4násobný podíl osob se základním vzděláním.
- Nejvíce narostl mezi zaměstnanými podíl nejstarší věkové skupiny a snížil se podíl i počet nejmladších. Nejvyšší podíl nezaměstnaných byl v nejmladší věkové kategorii.
- S rostoucím vzděláním klesala nezaměstnanost, ve všech vzdělanostních skupinách byla v kraji nezaměstnanost nižší než v ČR.
- Obecná míra nezaměstnanosti klesla z hodnot kolem 5 % před deseti lety pod 2% hranici, muži vykazali mezi kraji 2. nejnižší obecnou míru nezaměstnanosti, zatímco ženy až 5. nejnižší.
- Podíl ekonomicky neaktivních osob byl mezi kraji třetí nejnižší, mezi ekonomicky neaktivními převažovaly ženy a osoby ve věku 60 a více let.
- Počet zaměstnaných cizinců se za posledních 10 let ztrojnásobil, v posledních 8 letech se zvyšoval počet cizinců živnostníků.
- Podíl nezaměstnaných osob se trvale držel pod průměrem ČR, větší byl podíl nezaměstnaných žen než mužů. Nejnižší nezaměstnanost v kraji i celé ČR zaznamenaly okresy Praha-východ, Praha-západ a Benešov.
- Za poslední 4 roky se zvýšil podíl dlouhodobě nezaměstnaných v populaci, snížil se podíl uchazečů s nárokem na podporu v nezaměstnanosti. Průměrná měsíční výše podpory v nezaměstnanosti byla mezi kraji druhá nejvyšší.
- Zastoupení absolventů a mladistvých na celkovém počtu uchazečů v posledních letech vzrostl, podíl osob se zdravotním postižením klesl.
- Průměrný věk uchazečů o zaměstnání v posledních pěti letech poklesl.
- Mezi uchazeči o zaměstnání byli téměř dvěma třetinami zastoupeni uchazeči bez vzdělání a středoškoláci bez maturity.
- Nejvyšší podíl mezi uchazeči o zaměstnání tvořili nemanuální pracovníci s nižší kvalifikací, většina volných pracovních míst ale byla určena pro manuálně kvalifikované pracovníky.

- Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele v posledních sedmadvaceti letech rostl, po Praze byl druhý nejvyšší.
- Kraj zaznamenal nejvyšší počet osob připadající na jednu domácnost a nejvyšší průměrný počet vyživovaných dětí a pracujících členů na domácnost.
- Příjmová situace středočeských domácností patřila mezi nejlepší v republice, průměrný roční čistý peněžní příjem na osobu rostl.
- Většina středočeských domácností bydlela ve vlastním domě, nejvíce ze všech krajů.
- Středočeské domácnosti vykázaly mezi kraji druhé nejnižší zatížení výdaji na bydlení, nejvyšší výdajovou položku na bydlení představovaly poplatky za elektřinu, ve srovnání s ostatními kraji se jednalo o nejvyšší podíl.
- Průměrná mzda byla v kraji po Praze druhá nejvyšší, čtvrtý nejvyšší byl rozdíl ve výši průměrné mzdy mezi muži a ženami.
- Nejvyšší mzdy pobírali v kraji řídící pracovníci, po Praze druhé nejvyšší. Řemeslníci a opraváři pobírali ve Středočeském kraji nejvyšší mzdy ve srovnání s ostatními kraji ČR.
- Medián mezd byl v kraji druhý nejvyšší, stejně jako v případě průměrné hrubé mzdy. U mužů byl 2. nejvyšší, u žen 3. nejvyšší.
- Ustal nárůst počtu dětí v mateřských školách, největší intenzita nárůstu se přesunula ze základních do středních škol. Počet dětí základních škol dosáhl v posledních dvou letech historicky nejvyšších hodnot. Počet studentů na středních školách vzrostl v posledním roce s nejvyšší intenzitou.
- Počet lékařů vykazoval rostoucí trend. Intenzita lékařské péče ale zůstala nejnižší mezi kraji.
- Počet lůžek v nemocnicích akutní péče klesal. Kraj vykázal na tisíc obyvatel nejnižší počet lůžek a realizovaných hospitalizací. Průměrná ošetrovací doba byla mezi kraji třetí nejnižší.
- Mezi kraji došlo k druhému nejvyššímu relativnímu nárůstu počtu ordinací pro dospělé a stomatologických ordinací za posledních deset let.
- Dávky nemocenského pojištění v kraji rostly, nejvýrazněji dávky na ošetrovné.
- Mezi kraji byl třetí nejvyšší podíl dávek peněžité pomoci v mateřství, naopak podíl nemocenských dávek byl třetí nejnižší. Podíl dávek otcovské poporodní péče na celkových výdajích patřil mezi kraji k nejvyšším.
- Nejvyšší podíl rodičovského příspěvku na celkovém počtu dávek sociální podpory vykázala Praha a Středočeský kraj. Výdaje na rodičovské příspěvky a přídavky na děti v kraji klesaly, rostly naopak výdaje na dávky péčovské péče.
- Na jednoho obyvatele připadala čtvrtá nejnižší částka výdajů na dávky sociální podpory mezi kraji.
- Nejčastěji zastoupeným typem zařízení sociálních služeb byly domovy pro seniory. Počet lůžek v domovech pro seniory připadající na tisíc osob starších 65 let byl nadprůměrný, mezi kraji ale až sedmý nejvyšší.
- Počet lůžek v domovech se zvláštním režimem vzrostl za 12 let 4,8krát. Počet lůžek v domovech pro osoby se zdravotním postižením byl v roce 2023 nižší než před patnácti lety.
- Středočeský kraj vykázal třetí nejvyšší počet příjemců příspěvku na péči mezi kraji, většinu příjemců příspěvku na péči tvořily osoby starší 65 let.
- Počet držitelů průkazů OZP na obyvatele byl mezi kraji třetí nejnižší.
- Rostl počet příjemců důchodu, stejně jako průměrná výše důchodů. Výše středočeských starobních důchodů byla po Praze druhá nejvyšší.
- Druhý nejvyšší byl rozdíl ve výši důchodu mezi muži a ženami v rámci všech krajů.

- Zvyšoval se podíl osob odcházejících do předčasného důchodu, nejvýrazněji v roce 2023. Podíl osob v předčasném důchodu byl ale po Praze druhý nejnižší.
- Středočeský kraj zaznamenal mezi kraji nejvyšší podíl dětských čtenářů do 15 let v knihovnách. Došlo k nejvyššímu relativnímu nárůstu on-line návštěvníků knihoven mezi kraji.
- Intenzita kriminality se pohybovala pod průměrem republiky. Počet vloupání do rodinných domů a chat byl nejvyšší mezi kraji. Intenzita násilné a mravnostní trestné činnosti byla naopak mezi kraji druhá nejnižší.
- Počet dopravních nehod na tisíc obyvatel byl druhý nejvyšší mezi kraji, v okresech Benešov a Rakovník 1. a 2. nejvyšší mezi okresy ČR. Třetina republikového počtu nehod zaviněných lesním nebo domácím zvířetem se stala ve Středočeském kraji.
- Počet požárů v kraji kolísal, na tisíc obyvatel připadal vyšší počet požárů než v celé republice. Výše škod způsobených požáry byla v letech 2022 a 2023 historicky nejvyšší.

Ekonomický vývoj

- Ekonomická výkonnost kraje patřila nadále k nejvyšším v ČR, na republikovém HDP se Středočeský kraj podílel druhým nejvyšším zastoupením mezi kraji.
- Podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu (míra investic) byl mezi kraji nejvyšší.
- Výdaje na výzkum a vývoj v letech 2012 až 2022 rostly, výjimkou byl rok 2020. Během posledních deseti let se zvýšil také podíl výdajů na výzkum a vývoj na krajské hodnotě hrubého domácího produktu. Ten byl mezi kraji třetí nejvyšší po Praze a Jihomoravském kraji. Po těchto dvou krajích dosahoval Středočeský kraj v oblasti výzkumu a vývoje třetího nejvyššího podílu ve výdajích i počtu zaměstnaných.
- Internet využívalo více než osm z deseti domácností a dospělých osob, mezi uživateli internetu výrazně přibýli senioři. Potřeba internetu stále roste, internetové bankovníctví využívalo sedm z deseti a nakupování přes internet dvě třetiny dospělých uživatelů.
- Internet častěji využívali muži, muži oproti ženám také častěji používali internet v mobilu, elektronické bankovníctví a online nakupování. Využívání sociálních sítí bylo mezi uživateli genderově vyvážené.
- Intenzita podnikání v centrální části republiky patřila k nejvyšším v ČR. Podíl živnostníků byl mezi kraji nejvyšší.
- Střední Čechy byly oblastí s největší zemědělskou produkcí, především v rostlinné produkci. Produkce na jeden hektar obhospodařované půdy byla čtvrtá nejvyšší mezi kraji a u většiny plodin byl kraj největším regionálním producentem v ČR.
- Rok 2023 přál zemědělcům v pěstování ozimých obilovin, řepky, chmele, jablek a hrušek, naopak sklizně jarních typů obilovin, okopanin, ostatních olejnin, luskovin i vinné révy meziročně klesly.
- U chovu skotu došlo v posledních třech letech k navyšování stavu na maximum za posledních deset let, maxima bylo dosaženo i u výroby mléka, jejíž produkce rostla dlouhodobě.
- Stav prasat se v posledních dvou letech snížil, v porovnání se stavem před 10 lety se naopak mírně zvýšil.
- Stav drůbeže po historicky nejvyšším počtu v roce 2021 v dalších dvou letech poklesl o více než třetinu. I přesto se v posledním roce zvýšil stav nosnic a došlo k nárůstu produkce vajec.
- V druhové skladbě lesů kraje převládaly jehličnany, jejich podíl se však v posledních letech snížil. Těžba dřeva v kraji zaznamenala po nárůstech v letech 2017 až 2021 druhým rokem po sobě meziroční pokles, byla vytěžena polovina toho, co v roce 2021. Při zalesňování, jehož plocha po čtyřletém růstu meziročně poklesla, byl poměr jehličnanů a listnáčů téměř vyrovnaný.
- Průmyslová výroba v posledních dvaceti letech rostla, výjimkou bylo období ekonomické recese (2008 a 2009) a období pandemie koronaviru (2020). Nárůst v posledním roce byl mezi kraji druhý nejvyšší.

- Kraj se podílel na průmyslové produkci ČR více než pětinou a hlavní podíl na tom měla výroba automobilů. Mzda a produktivita práce (tržby na zaměstnané) v průmyslu byly mezi kraji nejvyšší.
- Výkonem a výrobou elektřiny převládaly parní elektrárny, 70 % elektrické energie spotřebovaly průmysl a domácnosti. Domácnosti kraje spotřebovaly v průměru na obyvatele nejvíce elektřiny v ČR.
- Šestým rokem po sobě a téměř o polovinu vzrostla výroba stavebních podniků se sídlem v kraji, za pět let se o 3 % snížila zaměstnanost, mzdy za tu dobu vzrostly o třetinu. Hodnota stavebních prací na území kraje se za posledních deset let zvýšila celkem osmkrát na více než 2,5 násobek.
- V roce 2023 bylo v kraji zahájeno o pětinu a dokončeno o šestinu méně bytů než v předchozím roce.
- Třetina zahájené výstavby bytů v kraji připadala na okresy Kladno a Praha-východ. Intenzita bytové výstavby byla mezi kraji nejvyšší. Podíl bytů v rodinných domech na zahájené výstavbě po roce 2020 výrazně klesl ze 78 % na 52 %.
- Nejvíce dokončených bytů zaznamenaly obvody sousedící s Prahou, v těchto třech ORP byla dokončena více než třetina všech bytů v kraji. Nejvyšší roční intenzitu bytové výstavby v posledních pěti letech zaznamenaly jak v rámci kraje, tak v celé ČR mezi obvody ORP Lysá nad Labem a mezi obcemi s počtem obyvatel nad 5 tisíc Horoměřice a Milovice.
- Nejdražší se v kraji prodávaly rodinné domy v okresech Praha-východ a Praha-západ, po Praze šlo o druhou a třetí nejdražší lokalitu v celé ČR.
- Cena bytů v kraji oproti rodinným domům nepřesahovala celorepublikový průměr, nejdražší v kraji se prodávaly byty v okrese Kladno, jakožto čtvrté nejdražší v celé ČR.
- Kraj měl nejhustší silniční síť v ČR, vozový park se za pět let zvýšil téměř o šestinu a na tisíc obyvatel připadalo 598 aut, což byla v pořadí pátá nejvyšší automobilizace mezi kraji.
- Přeprava osob autobusovou dopravou se poslední dva roky zvýšila a v roce 2023 bylo přepraveno více osob než před pěti lety, avšak po železnici a MHD se přepravilo o 30 % méně osob než před pěti lety.
- Návštěvnost ubytovacích zařízení se meziročně zvýšila o 14 %, byla vyšší než před pandemií koronaviru a zároveň rekordní od roku 2012. Rekordní návštěvnost proběhla i ve všech měsících roku, téměř 29 % klientely se ubytovalo o letních prázdninách a nejvyšší meziroční nárůsty zaznamenaly v kraji turisticky méně oblíbené měsíce na začátku roku.
- Počet přenocování v ubytovacích zařízeních se meziročně navýšil téměř o desetinu a poprvé překonal tři milionovou hranici. Průměrná délka pobytu byla mezi kraji třetí nejnižší a dlouhodobým poklesem se dostala na historické minimum.
- Osm z deseti hostů ubytovacích zařízení byli domácí návštěvníci, těch poprvé přijelo přes milion za rok.
- Polovinu zahraniční klientely tvořili Němci a Slováci. Meziroční nárůsty počtu ubytovaných zaznamenaly všechny země, ze kterých nerezidenti nejčastěji pocházeli.
- Využitelnost ubytovacích zařízení v posledních dvou letech rostla, přesto se pohybovala pod celorepublikovým průměrem.

Životní prostředí

- Podíl orné půdy na celkové rozloze byl mezi kraji nejvyšší, každoročně však klesal. Rostl naopak podíl trvalých travních porostů, zastavěných ploch, zahrad a vinic.
- Podíl zvláště chráněných území na rozloze kraje byl mezi kraji pátý nejnižší.
- Zvláště chráněných území bylo v kraji přes tři stovky, nebyl mezi nimi však žádný národní park.
- Zastoupení ekologického zemědělství bylo mezi kraji spolu s Prahou nejnižší. Podíl kraje na republikové rozloze půdy ekologického zemědělství byl šestý nejnižší.
- Kraj vykázal druhý nejnižší podíl obyvatel zásobených vodou z veřejných vodovodů, cena vodného však byla mezi kraji čtvrtá nejvyšší.

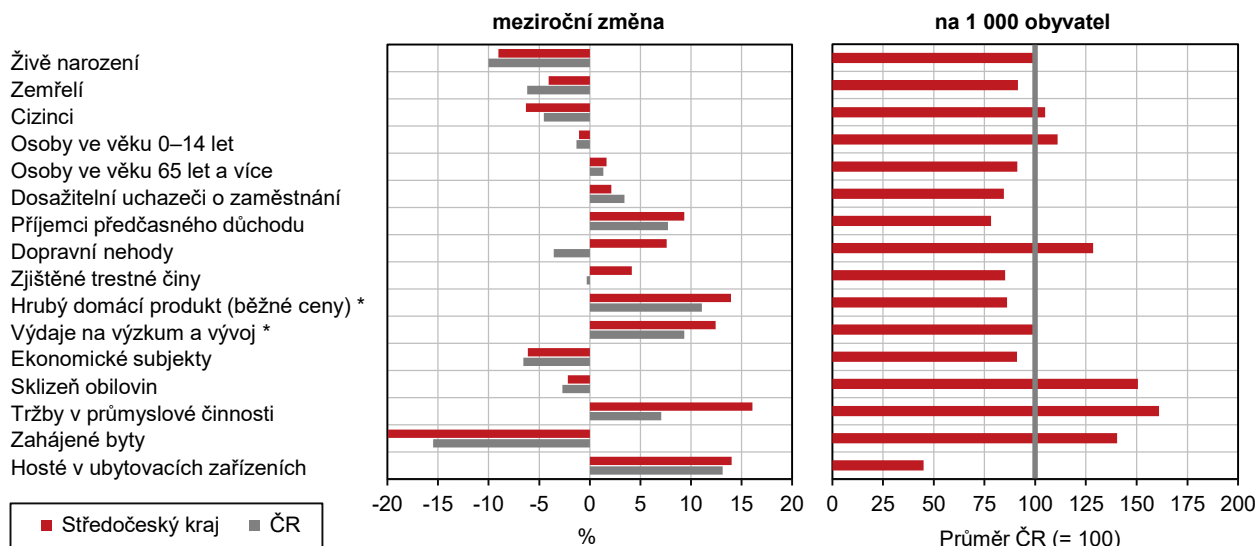

- Denní spotřeba pitné vody na obyvatele byla mezi kraji čtvrtá nejvyšší.
- Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci byl mezi kraji třetí nejnižší, procento čištěných odpadních vod bylo mezi kraji čtvrté nejnižší.
- V provozu byl nejvyšší počet čistíček odpadních vod ve srovnání s ostatními kraji, průměrná kapacita jednoho zařízení byla ale nejnižší.
- Cena stočného odpovídala průměrné hodnotě za ČR, na rozdíl od vodného, které průměr za ČR vysoce převyšovalo.
- Emise se v kraji dlouhodobě snižovaly, klesly pod průměr za ČR.
- Měrné emise oxidu uhelnatého byly mezi kraji čtvrté nejvyšší. Měrné emise oxidu siřičitého, oxidů dusíku a tuhých látek byly mezi kraji páté nejvyšší.
- Produkce odpadu vzrostla, na středočeského obyvatele připadlo větší množství odpadu než průměrně v ČR. Množství nebezpečného odpadu na obyvatele bylo mezi kraji páté nejvyšší.
- Produkce komunálního odpadu v posledních dvou letech klesla, na 1 obyvatele připadlo 3. nejvyšší množství komunálního odpadu mezi kraji. Produkce středočeského nebezpečného komunálního odpadu tvořila šestinu republikové produkce.
- Výdaje na ochranu životního prostředí byly v kraji nejvyšší od roku 2006.
- Hodnota pořízených investic na ochranu životního prostředí investovaných přímo v kraji v přepočtu na jednoho obyvatele byla mezi kraji šestá nejvyšší, absolutní částka byla druhá nejvyšší.
- Investoři sídlící v kraji investovali v posledních šesti letech nejvíce v oblasti nakládání s odpadními vodami. Neinvestiční náklady byly nejčastěji spojeny s nakládáním s odpady.

Středočeský kraj není homogenním územím a existují rozdíly mezi centrální částí a územím při vnějších hranicích kraje. Tato skutečnost je patrná z dostupných statistik demografických i sociálně-ekonomických. Okresy Praha-východ a Praha-západ se díky své poloze a snadné dostupnosti hlavního města podílejí na krajském přírůstku obyvatel či bytové výstavby nejvýrazněji. Jsou charakterizovány také nižším průměrným věkem a vyšším podílem mladého obyvatelstva, vyšší ekonomickou aktivitou a zaměstnaností, nízkou nezaměstnaností, vyšším podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, vyšší zaměstnaností osob v důchodovém věku a zároveň nižším podílem osob odcházejících do předčasného důchodu či vyšší intenzitou podnikání. V důsledku rychlého růstu počtu obyvatel se zde projevují i faktory méně příznivé, např. vyšší počet obyvatel na jednotku lékařské péče, vyšší počet dětí v mateřských i základních školách, vyšší dopravní zatížení a nehodovost.

Vybrané ukazatele ve Středočeském kraji a ČR v roce 2023 (*2022)

Zdroj: ČSÚ, ČÚZK, MPSV, Policejní prezidium ČR

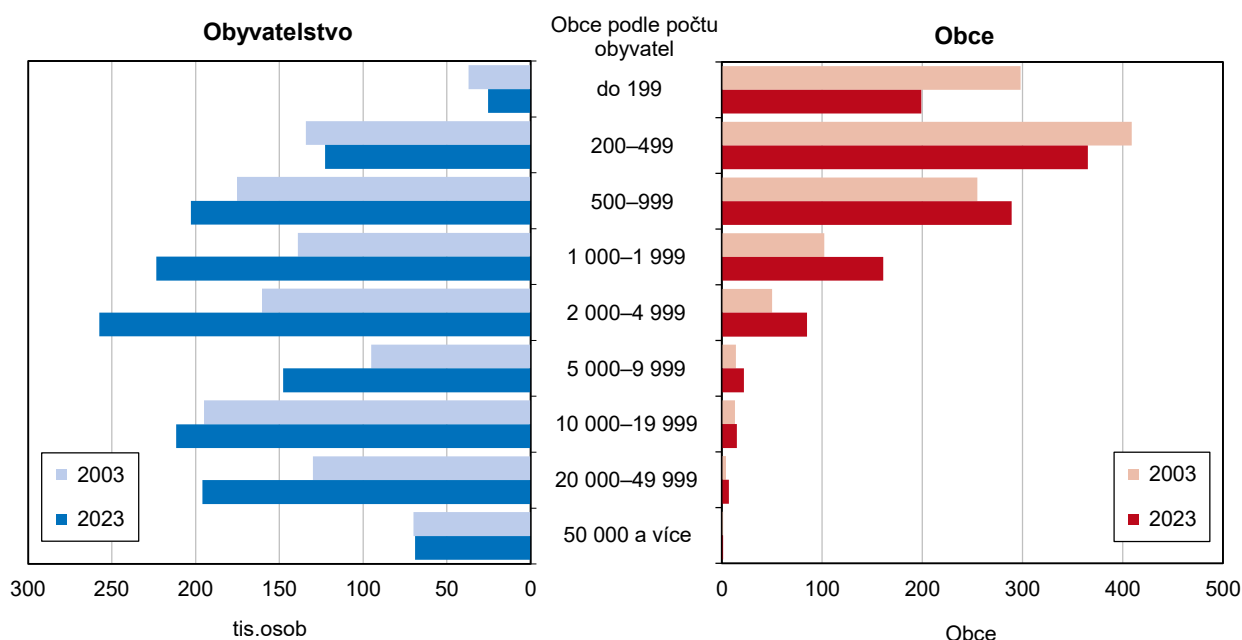
1. Demografický vývoj

Demografický vývoj kraje je velkou měrou ovlivněn suburbanizačními procesy v okolí Prahy.

Ještě před rokem 1989 byl Středočeský kraj regionem vyznačujícím se stagnujícím či klesajícím počtem obyvatel, kromě toho v něm žilo v té době v porovnání s ostatními kraji po Praze věkově nejstarší obyvatelstvo u nás. V polovině 90. let se tato situace začala měnit a Středočeský kraj se stal regionem s největšími nárůsty počtu obyvatel. To vedlo k tomu, že se v polovině roku 2010 stal Středočeský kraj nejlidnatějším krajem v Česku a počínaje rokem 2011 také krajem s nejmladším obyvatelstvem u nás. Za příčinu toho je možné považovat proces suburbanizace, během něhož se začali stěhovat obyvatelé Prahy do jejího zázemí, s čímž je spojena mimo jiné i intenzivní bytová výstavba především v těsném sousedství Prahy a v oblastech s dobrou dopravní dostupností, a to především na územích v těsném dosahu dálniční a železniční sítě. Následkem toho jsou neustále probíhající změny fyzického prostředí a sociálně-demografických charakteristik obyvatelstva na daném území. Některé středočeské obce tak zaznamenaly nejvyšší přírůstky stěhování v rámci celé republiky a jejich počty obyvatel se od poloviny 90. let několikanásobně zvýšily a průměrný věk obyvatel přistěhovalectvím mladších osob se citelně snížil.

Graf 1.1 Sídelní struktura Středočeského kraje v letech 2003 a 2023 (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

Sídelní struktura

Středočeský kraj zabírá 13,9 % území státu.

Středočeský kraj byl koncem roku 2023 největším krajem České republiky a rozlohou 10 928 km² se na celkové výměře státu podílel 13,9 %. Hustotou zalidnění patřil koncem roku 2023 Středočeský kraj k průměrným, na kilometr čtvereční připadalo 133,2 obyvatel, přičemž v celé republice to bylo v průměru 138,2 obyvatel na km².

V roce 2001 měl kraj pátou nejnižší hustotu osídlení, v roce 2023 to byla sedmá nejnižší hodnota mezi kraji.

Zatímco ještě v roce 2001 se Středočeský kraj svojí hustotou zalidnění 102 obyvatel na km² umístil na páté pozici mezi kraji s nejnižší zalidněností, koncem roku 2023 byla krajská hodnota sedmá nejnižší. Hustota osídlení však byla v rámci kraje rozdílná. Nejvíce zalidněnými oblastmi tak byly části kraje, na jejichž území se nacházelo buď velké město, nebo oblasti v zázemí hlavního města, zatímco části kraje s nejnižší hustotou zalidnění se nacházely především na vnějších hranicích

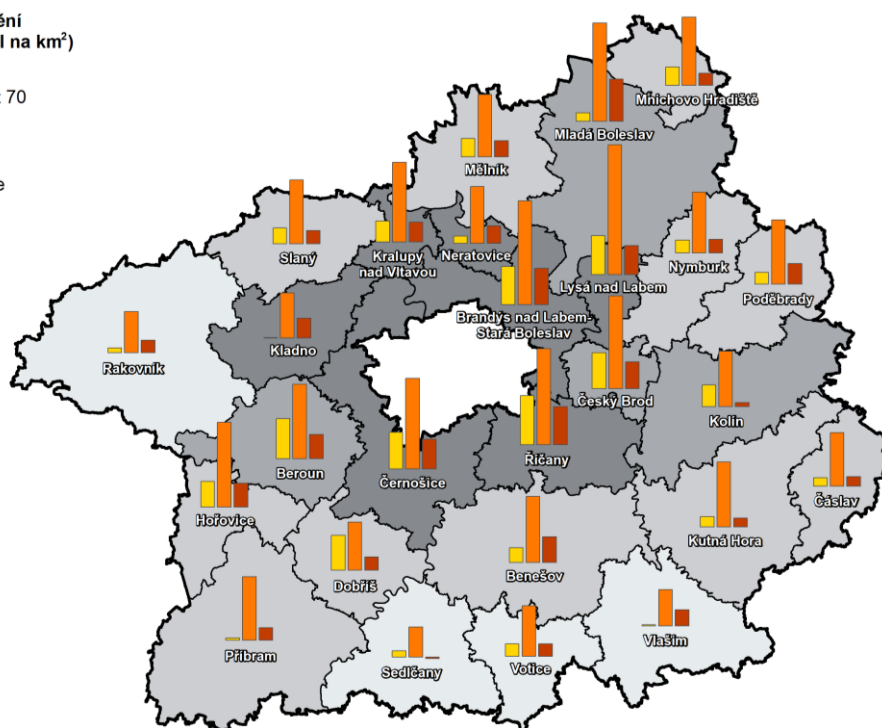
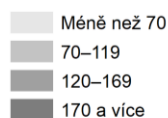
kraje, zejména na jihu při hranicích s Jihočeským a Plzeňským krajem a Krajem Vysočina. Nejvyšší hustota zalidnění se vyskytovala v okresech Praha-západ (276 obyvatel na km²), Praha-východ (267 obyvatel na km²) a Kladno (237 obyvatel na km²), na opačné straně se nacházely okresy Rakovník (63 obyvatel na km²), Benešov (70 obyvatel na km²) a Příbram (76 obyvatel na km²).

Hustota osídlení je ve Středočeském kraji rozdílná, nejvyšší je v okolí Prahy, nejmenší pak v jižní a jihozápadní části kraje.

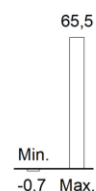
Z pohledu na správní obvody ORP byla koncem roku 2023 nejvyšší hustota zalidnění na Kladensku (365 obyvatel na km²), ve správním obvodu Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (325 obyvatel na km²) a Neratovice (293 obyvatel na km²), na opačné straně se s nejnižší hustotou zalidnění nacházely správní obvody ORP převážně s venkovským charakterem osídlení u jižní vnější hranice kraje, a to Votice (45 obyvatel na km²), Sedlčany (49 obyvatel na km²) a Vlašim (53 obyvatel na km²).

Kartogram 1.1 Pohyb obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Středočeského kraje v letech 2021 až 2023

Hustota zalidnění
(počet obyvatel na km²)
k 31. 12. 2023

Přírůstek/úbytek
obyvatel
na 1 000 obyvatel
středního stavu

Zdroj: ČSÚ

Počátkem roku 2016 změnil Středočeský kraj své hranice následkem zrušení vojenského újezdu Brdy.

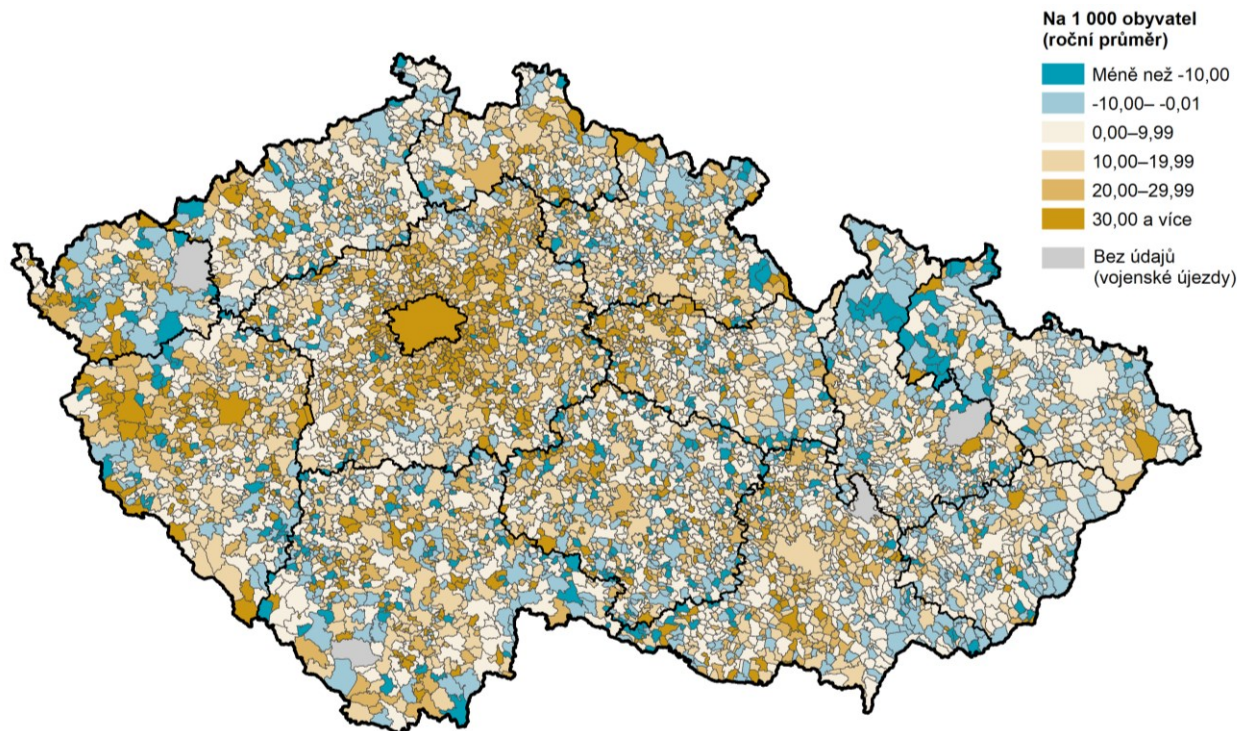
Následkem územních změn přišel Středočeský kraj mezi 31. prosincem 2015 a 1. lednem 2016 o 19 obyvatel. V důsledku zrušení vojenského újezdu Brdy přešla část území (87,9 km²) do Plzeňského kraje. Další územní změny ve Středočeském kraji byly zaznamenány k 1. lednu 2021. Ty se promítly jak do vymezení hranic okresů, tak i správních obvodů ORP. Konkrétně se jednalo o přesun obce Černíky z okresu Nymburk do okresu Kolín, v případě správních obvodů ORP došlo k územní změně třech obcí ze správního obvodu ORP Český Brod do správního obvodu ORP Lysá nad Labem.

Počet samosprávních celků je ve Středočeském kraji nejvyšší ze všech krajů.

Středočeský kraj se skládá ze 12 okresů (Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha-východ, Praha-západ, Příbram a Rakovník), 26 obcí s rozšířenou působností, 56 obcí s pověřeným obecním úřadem a 1 144 obcí, z nichž mělo koncem roku 2023 celkem 86 statut města (z nich

dvě – Kladno a Mladá Boleslav – byla navíc statutárními městy) a 50 statut městysu. Městský statut získala jako poslední města Chýně (5. května 2023), Miličín (28. ledna 2022), Jesenice (17. července 2015) a Krásná Hora nad Vltavou (29. února 2012). V roce 2001 bylo v kraji celkem 1 148 obcí, z nichž mělo 73 statut města.

Kartogram 1.2 Celkový přírůstek/úbytek počtu obyvatel v obcích v letech 2021 až 2023

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce obcí se nachází v okresech Příbram a Mladá Boleslav.

Největší počet obcí byl koncem roku 2023 soustředěn v okresech Mladá Boleslav a Příbram (120 obcí), naopak nejméně obcí (69) měl v roce 2023 okres Mělník. Obce se statutem města se nejvíce nacházely v okresech Praha-západ (11 měst), Benešov (10 měst), Kladno, Mladá Boleslav, Praha-východ a Příbram (ve všech čtyřech okresech to bylo 8 měst). Naopak v okrese Rakovník se nacházela pouze tři města a v okrese Kutná Hora měly městský statut čtyři obce.

Nejvyšší rozdíl v porovnání s celorepublikovým průměrem byly patrné u zastoupení osob žijících v obcích s počtem obyvatel mezi 10 000 a 19 999. Vysoké bylo zastoupení osob žijících v malých obcích.

Z pohledu na sídelní strukturu se Středočeský kraj vyznačuje z dlouhodobého pohledu nadprůměrným zastoupením obyvatel žijících v malých obcích s počtem obyvatel nepřesahujícím tisíc osob (24,1 % v roce 2023, čtvrtý nejvyšší podíl mezi kraji) v porovnání s celorepublikovou hodnotou (16,6 %). Tyto malé obce se na celkovém počtu obcí podílely ve Středočeském kraji ze 74,6 %, v celé republice to bylo 75,5 %. Vysoká převaha v lidnatosti byla v případě Středočeského kraje zaznamenána u sídel s počtem obyvatel mezi 10 000 a 19 999 (žilo v nich ve Středočeském kraji koncem roku 2023 celkem 14,5 % obyvatel kraje, zatímco v celé republice to bylo 8,4 %). Ve srovnání s ostatními kraji vynikal Středočeský kraj, zejména v důsledku suburbanizace, také podílem obyvatel žijících ve středně velkých obcích. Nadprůměrné zastoupení obyvatel Středočeského kraje žilo v obcích s počtem obyvatel mezi 1 000 a 1 999 (15,3 %; celorepublikový průměr činil 10,3 %), jakož i v případě velikostní kategorie obcí s 2 000 až 4 999 obyvateli, v nichž žilo 17,7 % všech obyvatel Středočeského kraje, přičemž v celé České republice to bylo 12,4 %. Podprůměrný byl naopak v případě Středočeského kraje

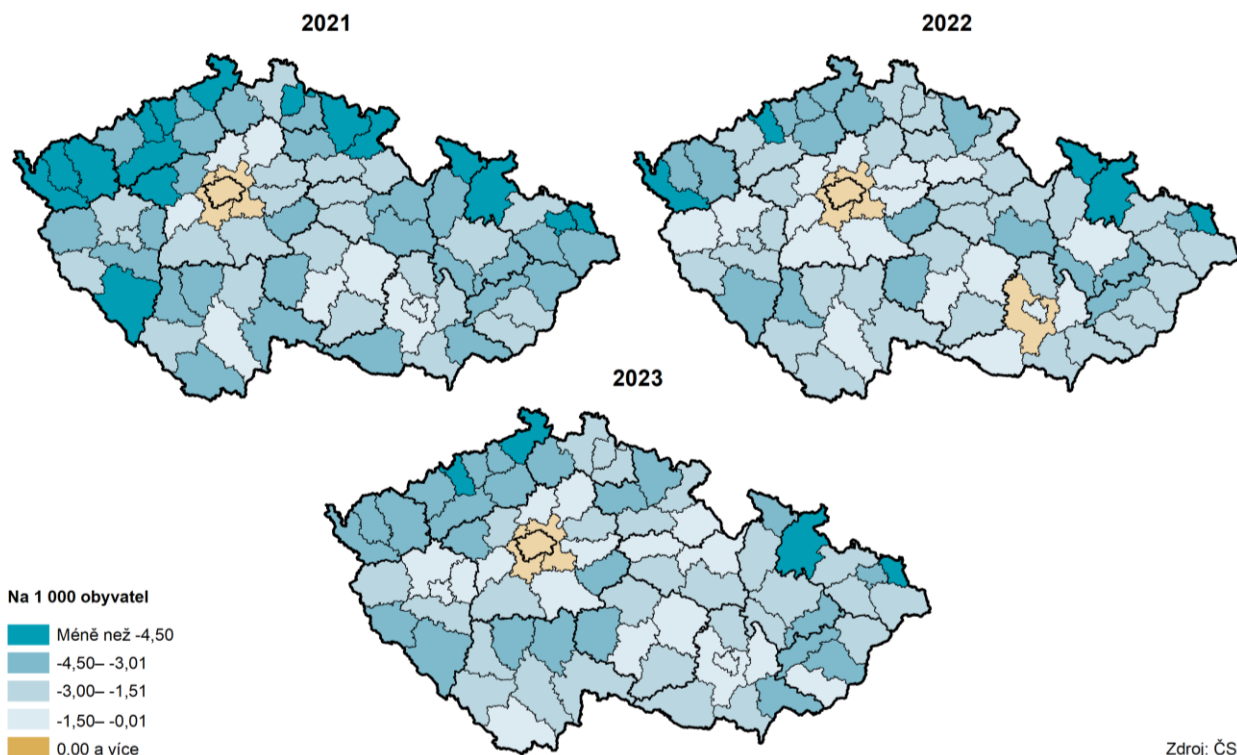
podíl osob bydlících v obcích (městech) s počtem obyvatel mezi 50 000 a 99 999 (4,7 % oproti celorepublikovým 7,9 %), kam v případě Středočeského kraje spadalo pouze město Kladno.

Počet a pohyb obyvatel

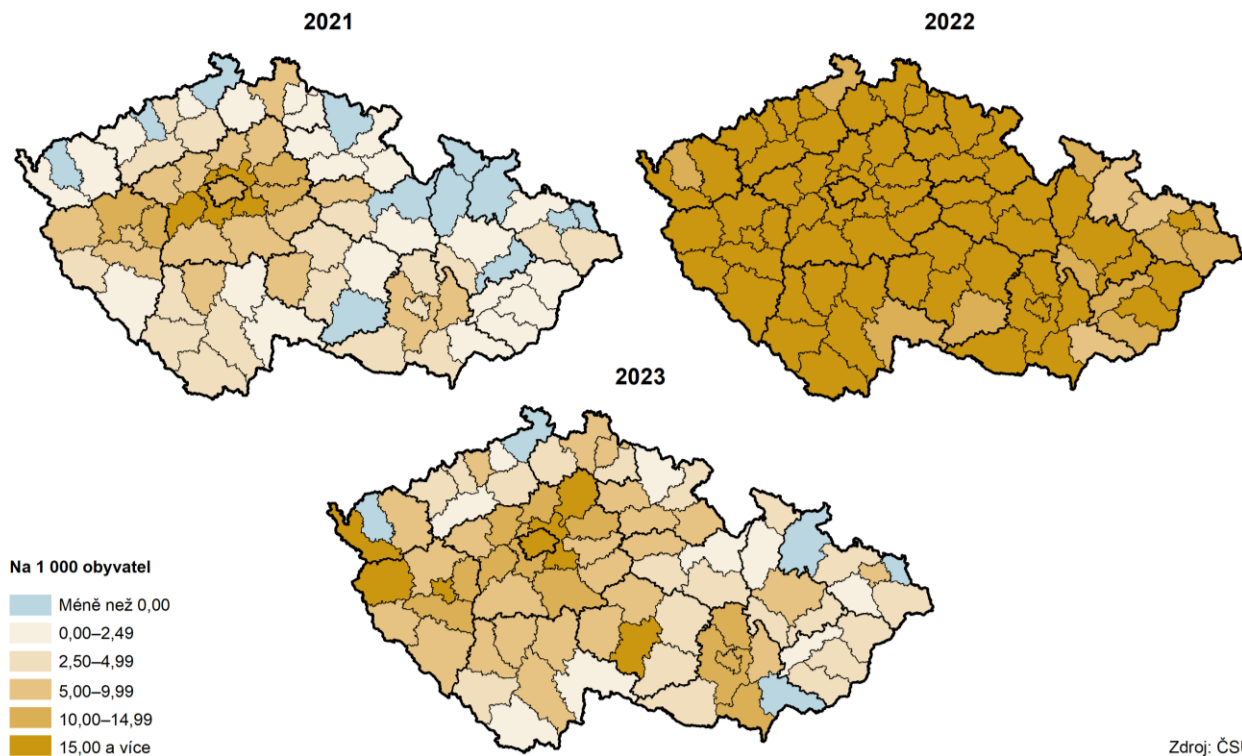
V roce 2001 byl Středočeský kraj čtvrtým nejlidnatějším krajem, od roku 2010 je první. Druhou nejlidnatější Prahu převyšoval v roce 2023 o 5,1 %.

Středočeský kraj prošel mezi lety 2001 a 2023 z pohledu počtu obyvatel v porovnání s ostatními kraji republiky poměrně odlišným vývojem, který z velké míry ovlivnila bezprostřední blízkost hlavního města Prahy a proces suburbanizace. Zatímco ještě v roce 2001 byl Středočeský kraj s 1,124 mil. obyvateli čtvrtým nejlidnatějším krajem republiky (více obyvatel, a to 1,266 mil. měl Moravskoslezský kraj, Praha měla 1,160 mil. obyvatel a v Jihomoravském kraji žilo 1,124 mil. osob), mezi lety 2002 a 2008 byl Středočeský kraj s 1,231 mil. obyvateli (dle stavu ke konci roku 2008) třetím nejlidnatějším krajem (po Moravskoslezském kraji s 1,250 mil. obyvateli a Praze s 1,233 mil. obyvateli), v roce 2009 se s 1,248 mil. obyvateli přesunul lidnatostí na druhé místo po Praze (1,249 mil. obyvatel) a od poloviny roku 2010 je Středočeský kraj českým regionem NUTS-3 s největším počtem obyvatel. Koncem roku 2023 žilo ve Středočeském kraji o 71,2 tis. obyvatel více než v druhé nejlidnatější Praze (tj. o 5,1 % více). V porovnání s Moravskoslezským krajem, který si do roku 2008 udržoval prvenství z pohledu počtu obyvatel mezi všemi kraji republiky, byl počet obyvatel ve Středočeském kraji koncem roku 2023 vyšší o 266,7 tis. osob (tj. o 22,4 %), oproti v roce 2023 čtvrtému nejlidnatějšímu Jihomoravskému kraji měl Středočeský kraj o 229,2 tis. obyvatel více.

Kartogram 1.3 Přirozený přírůstek/úbytek počtu obyvatel v okresech v letech 2021 až 2023

Kartogram 1.4 Přírůstek/úbytek obyvatel stěhováním v okresech v letech 2021 až 2023

Mezi lety 2001 a 2023 se zvýšil počet obyvatel kraje o 29,8 %.

Ve srovnání s ostatními kraji zaznamenal mezi lety 2001 a 2023 jednoznačně největší nárůst počtu obyvatel právě Středočeský kraj. Jeho počet se od počátku roku 2001 do konce roku 2023 zvýšil o 29,8 % (resp. o 334,3 tis.), přičemž ve druhém kraji, ve kterém byl zaznamenán největší nárůst, Praze, dosáhl nárůst počtu obyvatel 18,3 % (resp. 214,3 tis.); v Plzeňském kraji přibýlo od roku 2001 celkem 11,4 % obyvatel. V šesti krajích republiky naopak mezi roky 2001 a 2023 obyvatel ubylo, nejvíce v krajích Moravskoslezském o 6,3 % (resp. o 80,5 tis.) a Karlovarském o 3,1 % (resp. o 9,4 tis.).

Od roku 1997, kdy začal počet obyvatel růst, přibýlo do roku 2023 ve Středočeském kraji téměř 351 tis. obyvatel.

Posledním rokem, kdy se ve Středočeském kraji počet obyvatel meziročně snížil, byl rok 1996. Koncem tohoto roku žilo ve Středočeském kraji 1 105 234 obyvatel, přičemž koncem roku 2023 to bylo o 350,7 tis. osob více (1 455 940), což v relativním vyjádření představovalo nárůst o 31,7 %. Větší nárůst počtu obyvatel byl zaznamenán u mužů, kterých přibýlo celkem 175,7 tis. (tj. 32,6 %), zatímco u žen se zvýšil počet obyvatel o 175,0 tis., tj. o 30,9 %. Tento rozdílný nárůst počtu obyvatel podle pohlaví měl za následek, že se podíl žen v obyvatelstvu kraje snížil mezi lety 1996 a 2023 z 51,2 % na 50,9 %.

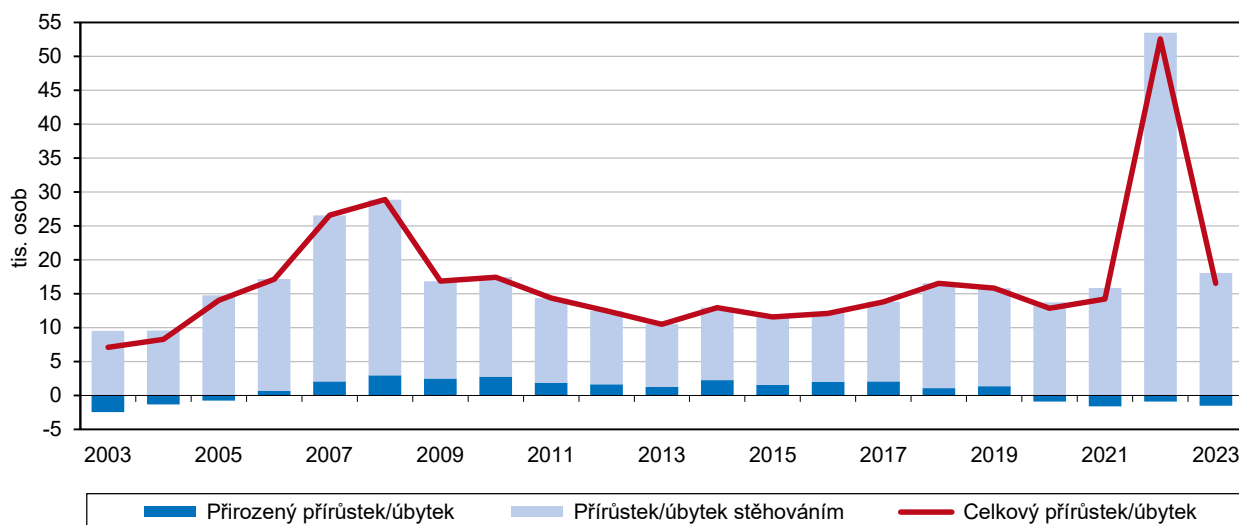
Nejvyšší nárůst počtu obyvatel bylo možné sledovat v roce 2022 následkem přistěhovalectví osob z Ukrajiny.

Nejvyšší meziroční nárůst počtu obyvatel kraje byl od roku 2001 zaznamenán v roce 2022, kdy přibýlo 52,6 tis. osob. Důvodem byla silná vlna přistěhovaných osob s uděleným statutem dočasné ochrany v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině. Následovaly nejvyšší meziroční nárůsty v letech 2008 (o 28,9 tis. osob) a 2007 (o 26,6 tis. obyvatel), nejméně se počet obyvatel kraje zvýšil v letech 2001 (o 2,3 tis. osob) a 2002 (o 4,7 tis. obyvatel). Nárůst počtu obyvatel ve Středočeském kraji je možné sledovat nepřetržitě od roku 1997. Na celkovém nárůstu počtu obyvatel se podílel mezi lety 2001 a 2023 převážnou měrou přírůstek stěhováním

(z 96,5 %, resp. 347,2 tis. osob), zbývajících 3,5 %, resp. 12,5 tis., připadalo na přirozený přírůstek (tj. na převahu živě narozených dětí nad zemřelými osobami).

Graf 1.2 Pohyb obyvatel ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Kromě roku 2022 byly zaznamenány nejvyšší přírůstky stěhováním v letech 2007 a 2008.

Ještě v polovině 90. let se přírůstky stěhováním ve Středočeském kraji pohybovaly pod hodnotou 3 tis. osob ročně. Od roku 2001 se začaly postupně zvyšovat až k vrcholům v letech 2007 a 2008, kdy stěhováním přibýlo 24,5 tis., resp. 25,9 tis. osob. Poté začalo docházet k postupnému poklesu s minimálním kladným migračním saldem v roce 2013, kdy saldo stěhováním dosáhlo 9,2 tis. osob, což byl nejmenší roční přírůstek stěhováním od roku 2002. V letech 2012 až 2017 poklesly migrační přírůstky na roční hodnoty pohybující se mezi 9,2 a 11,7 tis. osobami. To se změnilo v letech 2018 až 2021, kdy se přírůstky stěhováním ve Středočeském kraji pohybovaly mezi 13,7 a 15,8 tis. osobami. Vrcholu dosáhl migrační přírůstek ve Středočeském kraji v roce 2022, kdy vrcholil příliv osob z válkou zasažené Ukrajiny a kraj získal saldem stěhováním 53,4 tis. obyvatel. V roce 2023 se přistěhovalo do Středočeského kraje o 18,1 tis. osob více, než se z něho vystěhovalo. Celkově bylo roční saldo stěhováním ve Středočeském kraji ve srovnání s ostatními kraji republiky (kromě let 2014 a 2016, kdy byly zaznamenány nepatrně větší migrační přírůstky v Praze, jakož i let 2022 a 2023, kdy bylo kladné saldo stěhováním v Praze v porovnání se Středočeským krajem o polovinu vyšší) mezi všemi kraji republiky nejvyšší.

Počet obyvatel nejlidnatějšího okresu Praha-východ byl více než 3,6násobný v porovnání s nejméně lidnatým okresem Rakovník.

Nejvíce obyvatel žilo koncem roku 2023 v okresech Praha-východ (202,1 tis.), Kladno (170,3 tis.) a Praha-západ (160,6 tis.); tyto tři okresy překročily jako jediné 150tisícovou hranici. Okres Praha-východ byl 9. nejlidnatějším okresem republiky (vč. Prahy). Mezi 100 a 150 tis. obyvateli měly okresy Mladá Boleslav (136,5 tis.), Příbram (118,2 tis.), Mělník (114,1 tis.), Kolín (107,7 tis.), Nymburk (106,6 tis.), Benešov (103,4 tis.) a Beroun (101,7 tis.). Pod 100tisícovou hranici počtu obyvatel se nacházely pouze dva okresy, a to Kutná Hora (78,4 tis.) a Rakovník (56,4 tis.); tento okres byl pátým nejméně lidnatým okresem republiky (po okresech Jeseník, Rokycany, Prachatice a Domažlice).

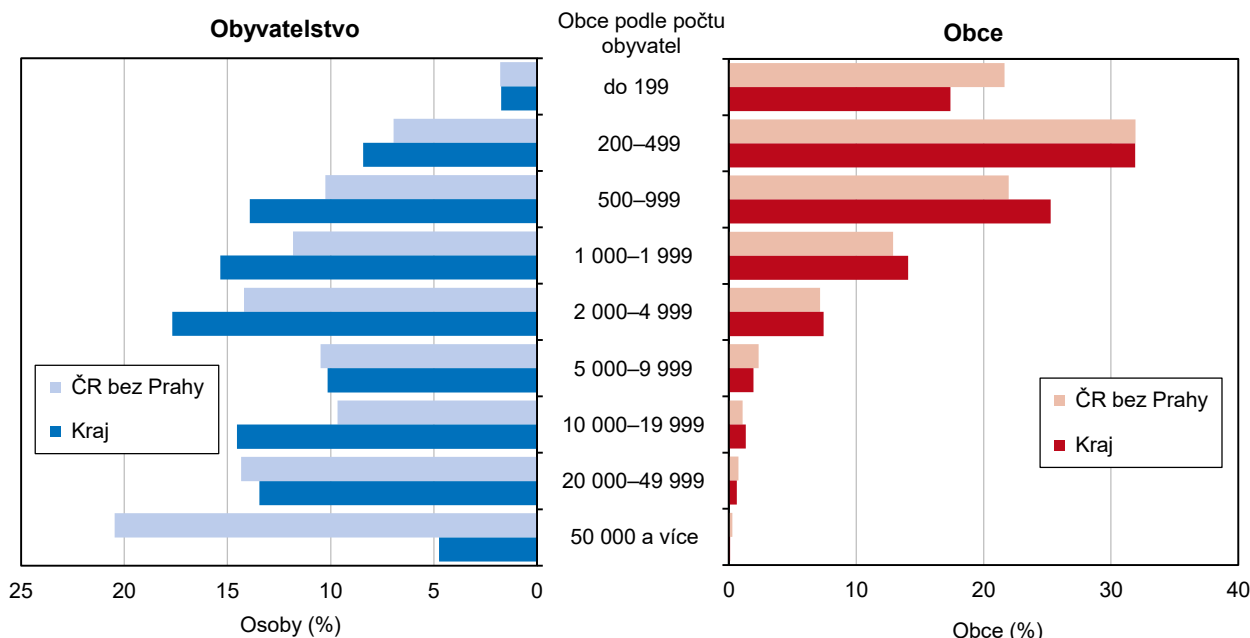
V okrese Praha-východ přibýlo mezi lety 2001 a 2023 celkem 111 % obyvatel, na Rakovníku to bylo 4,4 %.

K nejvyššímu relativnímu nárůstu počtu obyvatel došlo v rámci Středočeského kraje mezi lety 2001 a 2023 v okresech Praha-východ (o 111,0 %, resp. o 106,3 tis. osob), Praha-západ (o 94,5 %; o 78,0 tis. obyvatel), Beroun (o 34,5 %; o 26,1 tis.), Nymburk

(o 26,6 %; o 22,4 tis.), Mělník (o 20,6 %; o 19,5 tis.) a Mladá Boleslav (o 19,4 %; o 22,2 tis.). Pokles počtu obyvatel nezaznamenal žádný středočeský okres, nejnižší nárůsty vykázaly okresy Rakovník (o 4,4 %; o 2,4 tis.), Kutná Hora (o 6,5 %; o 4,8 tis.) a Příbram (9,7 %; o 10,4 tis.). Za nimi následovaly okresy Benešov (10,9 %; o 10,2 tis.), Kolín (12,6 %; o 12,0 tis.) a Kladno (o 13,4 %; o 20,1 tis.).

Graf 1.3 Sídelní struktura Středočeského kraje a České republiky (bez Prahy) k 31. 12. 2023

Zdroj: ČSÚ

Nárůst počtu obyvatel v okresech v okolí Prahy se na celkovém nárůstu počtu obyvatel kraje mezi lety 2001 a 2023 podílel z 55,1 %.

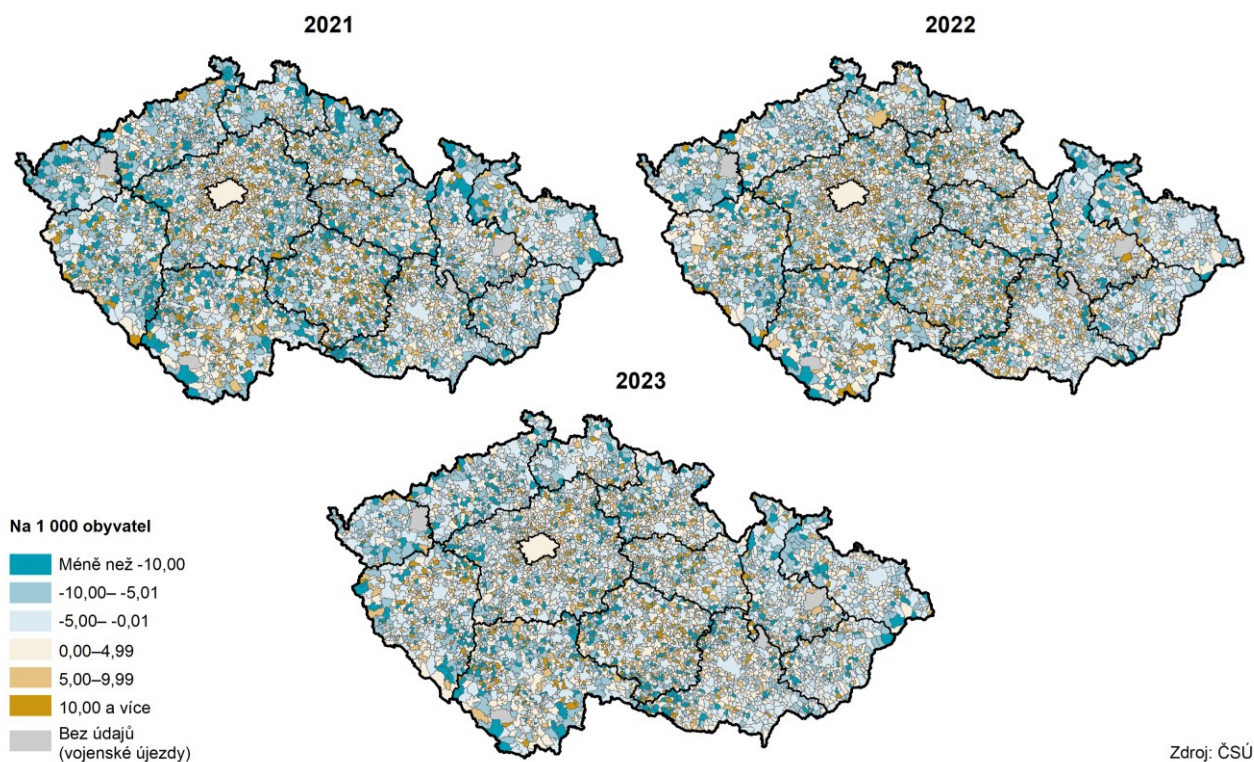
Dva okresy v zázemí hlavního města, tj. Praha-východ a Praha-západ, se výrazně podílely na celkovém nárůstu počtu obyvatel Středočeského kraje. Začátkem roku 2001 žilo v těchto dvou okresech celkem 178,3 tis. obyvatel, přičemž koncem roku 2023 to bylo už 362,7 tis. osob; nárůst za 23leté období tak činil v absolutním vyjádření 184,4 tis. obyvatel (v relativním vyjádření se počet obyvatel více než zdvojnásobil, nárůst činil 103,4 %). Podíl těchto dvou okresů na celkovém počtu obyvatel Středočeského kraje se mezi lety 2001 a 2023 zvýšil z 15,9 % na 24,9 %. Jedná se o okresy v zázemí Prahy, které dlouhodobě zaznamenávají vysoké přírůstky stěhování, patrný je zde v důsledku příznivého věkového složení obyvatelstva i přirozený přírůstek. Stěhování zde dlouhodobě vykazuje výrazně nejvyšší intenzitu ve srovnání s ostatními okresy, a to jak v rámci Středočeského kraje, tak i celé republiky.

Tři obce v kraji navýšily mezi lety 2001 a 2023 počet obyvatel více než desetinásobně.

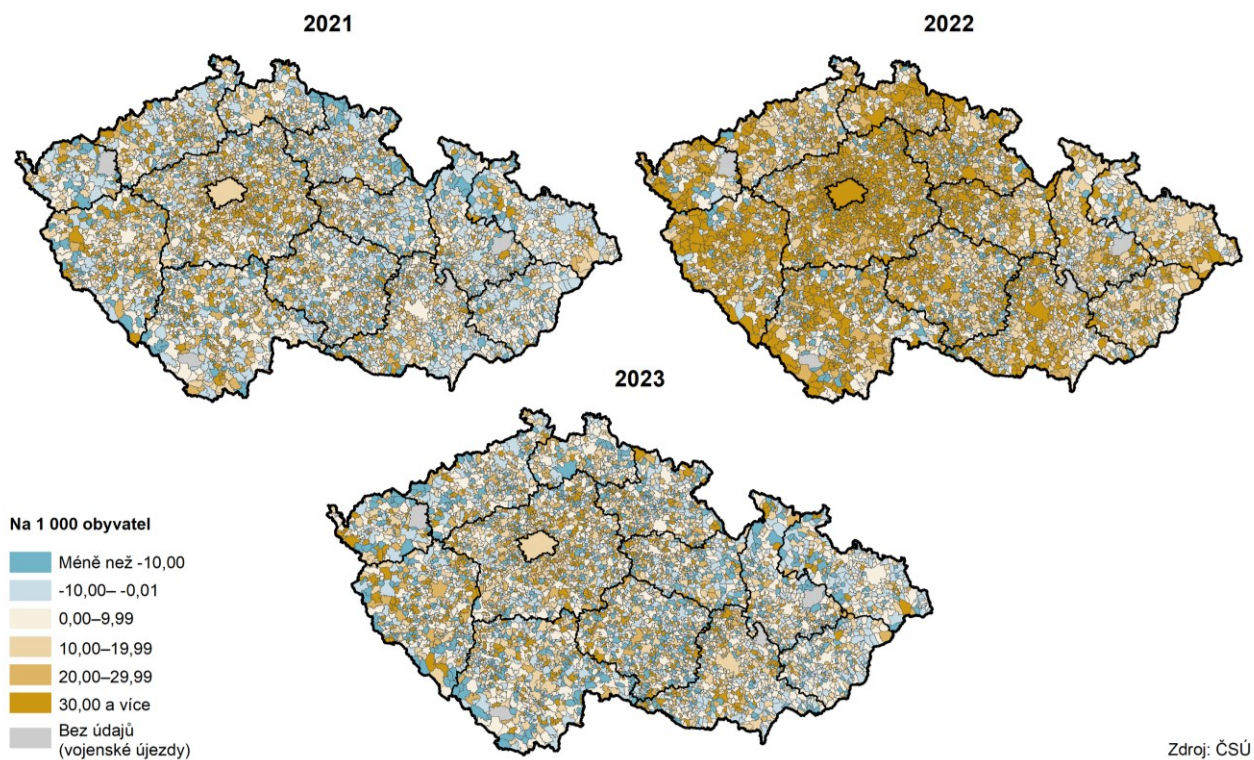
V relativním vyjádření více než desetinásobně vzrostl mezi roky 2001 a 2023 počet obyvatel ve třech obcích okresu Praha-východ. Jednalo se o obce Nupaky (22,1násobný nárůst počtu obyvatel; z 94 na 2 077 obyvatel), Květnice (16,9násobný nárůst; ze 118 na 1 993 obyvatel) a Herink (13,8násobný vzestup počtu obyvatel; ze 74 na 1 089 obyvatel). Celkově více než trojnásobně se zvýšil počet obyvatel ve 46 obcích kraje, z nichž se 25 nacházelo v okrese Praha-východ, 11 v okrese Praha-západ, tři v okrese Mělník, po dvou v okresech Kolín a Beroun a po jedné obci v okresech Kladno, Mladá Boleslav a Nymburk. Ve 47 obcích kraje byl mezi lety 2001 a 2023 celkový nárůst počtu obyvatel vyšší než 1 500 osob. Nejvyšší absolutní nárůst počtu obyvatel zaznamenaly Milovice na Nymbursku (o 9,7 tis. obyvatel, ze 4,2 tis. na 13,9 tis.), Jesenice v okrese Praha-západ (o 8,1 tis., z 2,4 tis.

na 10,5 tis.), Říčany v okrese Praha-východ (o 6,1 tis., z 10,8 tis. na 17,0 tis.), Králův Dvůr na Berounsku (o 5,3 tis., z 5,3 tis. na 10,6 tis.) a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav v okrese Praha-východ (o 4,8 tis., z 15,3 tis. na 20,1 tis.).

Kartogram 1.5. Přirozený přírůstek/úbytek počtu obyvatel v obcích v letech 2021 až 2023

Kartogram 1.6 Přírůstek/úbytek obyvatel stěhováním v obcích v letech 2021 až 2023

Největší populační pokles zaznamenala města Příbram, Kladno a Sedlčany, relativní úbytky pak malé obce na Kutnohorsku, Příbramsku a Benešovsku.

Na druhé straně nejvyšší pokles zaznamenala mezi lety 2001 a 2023 převážně bývalá okresní města. O více než tisíc obyvatel ubylo v Příbrami (o 2,9 tis., z 35,9 tis. obyvatel na začátku roku 2001 na 33,0 tis. osob koncem roku 2023), v Kladně o 2,1 tis., ze 71,2 tis. obyvatel na 69,1 tis. osob) a v Sedlčanech (o 1,0 tis., ze 7,9 tis. na 6,8 tis.). V úbytcích převyšujících sto obyvatel následoval Rakovník (o 974), Vlašim (o 828), Zruč nad Sázavou (o 276), Březnice (o 123) a Neratovice (o 101). Největší relativní poklesy počtu obyvatel (o 10 a více procent) zaznamenaly v devíti z deseti případů obce s méně než 200 obyvateli, nacházející se nejčastěji v okresech Kutná Hora, Příbram a Benešov.

Přirozený přírůstek se mezi roky 2006 a 2019 pohyboval v kladných hodnotách, nejvyšší byl v roce 2008. Od roku 2020 je možné sledovat převahu zemřelých nad živě narozenými dětmi.

Počet obyvatel rostl ve Středočeském kraji mezi roky 2006 a 2019 i díky přirozenému přírůstku, tj. rozdílu mezi živě narozenými dětmi a zemřelými osobami. Vlivem probíhající suburbanizace se do užšího i širšího zázemí Prahy začali stěhovat mladí lidé s cílem založit zde rodinu, což se společně s dalšími faktory projevilo ve vzestupu porodnosti. Nejvyšší přirozený přírůstek byl ve Středočeském kraji zaznamenán v roce 2008 (3,0 tis. obyvatel), což bylo nejvíce mezi všemi kraji. Až do roku 2019 se hodnota přirozeného přírůstku postupně snižovala (výjimku představovaly roky 2010, 2014, 2016, 2017 a 2019), přičemž především v důsledku zvýšené úmrtnosti v návaznosti na pandemii onemocnění covid-19 se v letech 2020 a 2021 změnil přirozený přírůstek na přirozený úbytek (v roce 2020 převážil počet zemřelých osob nad živě narozenými dětmi o 865, v roce 2021 bylo zemřelých více než živě narozených o 1 597). Přirozený úbytek pokračoval i přes návrat úmrtnosti do předcovidových hodnot i v letech 2022 (-884) a 2023 (-1 516). Za příčinu je možné považovat jak snížení porodnosti, tak i pokračující proces stárnutí obyvatelstva a přesun početně silných ročníků do věku s vyšší intenzitou úmrtnosti.

V důsledku vyššího přistěhovalectví mužů rostlo v čase jejich zastoupení v populaci Středočeského kraje, což se otočilo s vyšším přistěhovalectvím žen z Ukrajiny v roce 2022.

V čase je možné sledovat v populaci Středočeského kraje klesající podíl žen. Zatímco v roce 2000 představovaly ženy 51,2 %, pod 51% hranici se jejich podíl dostal v roce 2006 a koncem roku 2020 se ženy podílely na celkovém počtu obyvatel kraje 50,50 %, což byl nejmenší zaznamenaný podíl žen ve sledovaném období. Tuto skutečnost je možné vysvětlit z dlouhodobého pohledu vyšším přistěhovalectvím mužů než žen. Od roku 2021 je však možné sledovat nárůst, zejména pak v roce 2022 (z 50,6 % na 50,9 %), což je možné přisoudit především vyššímu přistěhovalectví žen v souvislosti s válečným konfliktem zasažené Ukrajiny. Koncem roku 2023 tak dosáhl ve Středočeském kraji podíl žen 50,90 %. V roce 2000 bylo žen v absolutním vyjádření o 26,1 tis. více než mužů, přičemž v roce 2020, kdy byl relativní rozdíl mezi zastoupením mužů a žen nejmenší, bylo žen v porovnání s počtem mužů o 14,0 tis. více. Koncem roku 2023 se tento rozdíl ve prospěch žen zvýšil na 26,4 tis. Nejvyšší převaha žen mezi obyvateli byla koncem roku 2023 zaznamenána v okrese Praha-západ. Jejich podíl na celkovém obyvatelstvu činil 51,4 %, což byl devátý nejvyšší podíl ze všech okresů v republice. Dalšími okresy ze Středočeského kraje s nejvyššími podíly žen byly okresy Kladno (podíl žen zde dosáhl 51,3 %), Nymburk (51,1 %) a Praha-východ (51,0 %). Na opačné straně se nacházel na dvanácté pozici okresů s nejnižším podílem žen okres Mladá Boleslav, v němž tvořily ženy 50,44 %. Na dalších pozicích se s nejnižší převahou žen umístily okresy Kutná Hora (podíl žen zde dosahoval 50,48 %), Kolín (50,52 % žen) a Rakovník (50,61 %).

Cizinci

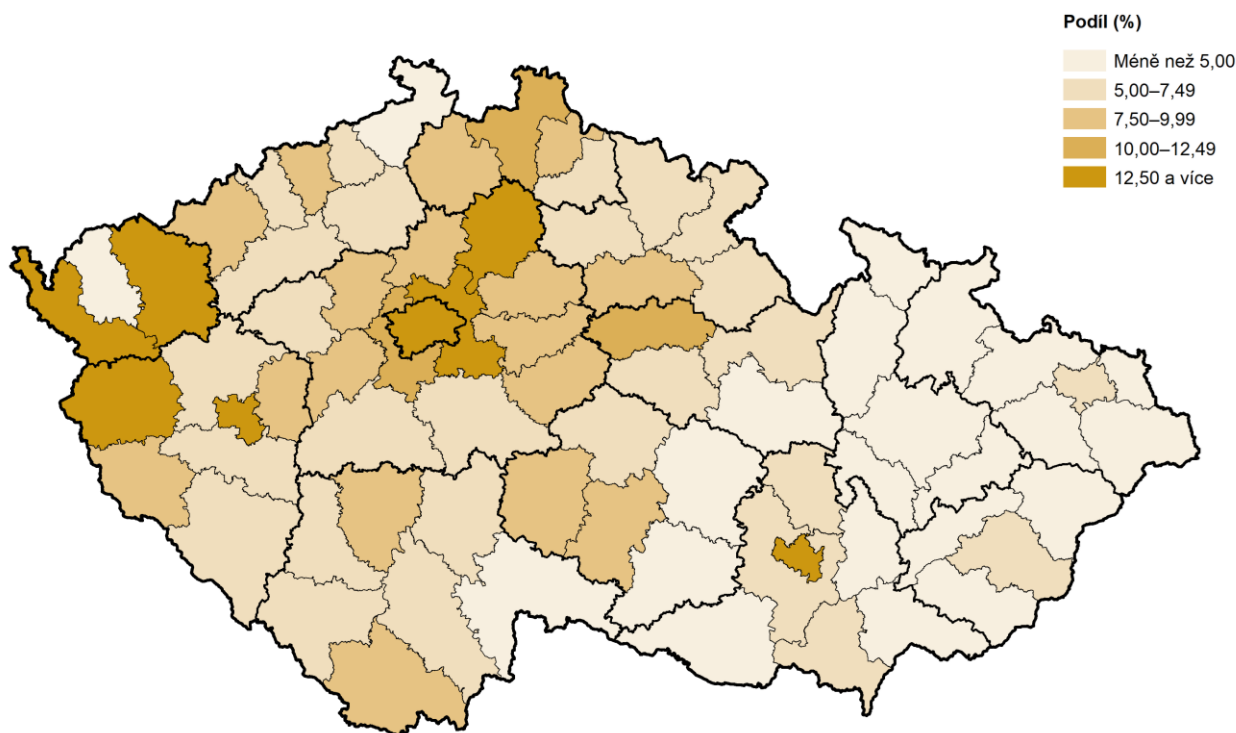
Počet cizinců se mezi roky 1996 a 2023 zvýšil 6,6krát z 22,4 tis. na 148,9 tis.

Zatímco v roce 1996 žilo ve Středočeském kraji 22,4 tis. cizinců, koncem roku 2023 to bylo 148,9 tis. (z toho muži tvořili 51,4 %), což bylo 6,6krát více než v roce 1996. Celkem 37,3 % z nich mělo v roce 2023 ve Středočeském kraji trvalý pobyt, což bylo po Ústeckém a Karlovarském kraji nejvyšší zastoupení.

Zastoupení cizinců ve Středočeském kraji bylo v roce 2023 čtvrté nejvyšší ze všech krajů.

Počet cizinců žijících v kraji dosáhl svého prvního maxima v roce 2008, kdy žilo na území Středočeského kraje 60,1 tis. cizinců. V roce 2009 začal v důsledku ekonomické recese a zhoršující se situace na trhu práce počet cizinců klesat, což pokračovalo až do roku 2012. Poté se začal počet cizinců opět zvyšovat a koncem roku 2022 dosáhl jejich počet rekordní výše 159,0 tis. Největší meziroční přírůstek počtu cizinců byl v kraji zaznamenán v roce 2022 (o 64,4 tis.), což je možné vysvětlit především příchodem osob z válkou zasažené Ukrajiny. Další nejvyšší přírůstky byly zaznamenány v letech 2008 (o 9,7 tis.), 2020 (o 8,1 tis.) a 2007 (o 7,7 tis.). V roce 2023 byl zaznamenán pokles počtu cizinců, a to o 10,0 tis. osob. Podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel kraje dosáhl koncem roku 2023 výše 10,2 % (ne více to bylo 11,0 % koncem roku 2022), což představovalo po Praze (24,7 %), Plzeňském (12,7 %) a Karlovarském (12,3 %) kraji čtvrtou nejvyšší hodnotu. Celorepublikový průměr činil 9,8 %.

Kartogram 1.7 Cizinci v okresech k 31. 12. 2023

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

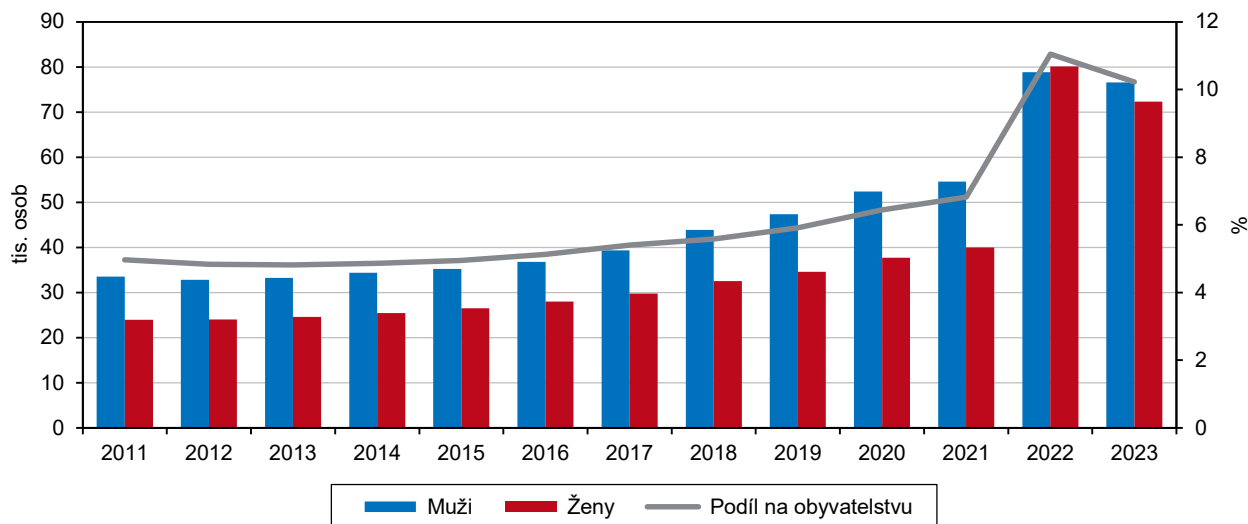
V okrese Mladá Boleslav tvořili cizinci pátý nejvyšší podíl ze všech okresů republiky; každý šestý obyvatel okresu byl cizinec.

Absolutně nejvíce cizinců žilo koncem roku 2023 v okresech Praha-východ (25,6 tis.), Mladá Boleslav (21,7 tis.), Praha-západ (19,5 tis.) a Kladno (16,4 tis.). Naopak nejméně cizinců měly okresy Rakovník (3,3 tis.), Kutná Hora (6,6 tis.), Benešov (6,7 tis.) a Příbram (7,5 tis.). V relativním vyjádření vykázal koncem roku 2023 nejvyšší zastoupení cizinců okres Mladá Boleslav (cizinci zde tvořili 15,9 % obyvatel okresu, což byla 5. nejvyšší hodnota ze všech okresů České republiky, po Praze s podílem 24,7 % a okresech Plzeň-město s 20,0 %, Tachov s 18,7 % a Cheb

s 16,9 %), následovaný okresy Praha-východ (12,7 %), Praha-západ (12,2 %), Beroun (10,0 %) a Nymburk (9,9 %). Nejmenší zastoupení cizinců měly v kraji okresy Rakovník (5,9 %), Příbram (6,4 %), Benešov (6,5 %) a Kutná Hora (8,4 %).

Graf 1.4 Cizinci (bez osob s platným azylem) ve Středočeském kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

Ukrajinci nejvíce převažovali na Příbramsku, Slováci na Mladoboleslavsku, Vietnamci na Rakovnicku a Rusové v okrese Praha-západ.

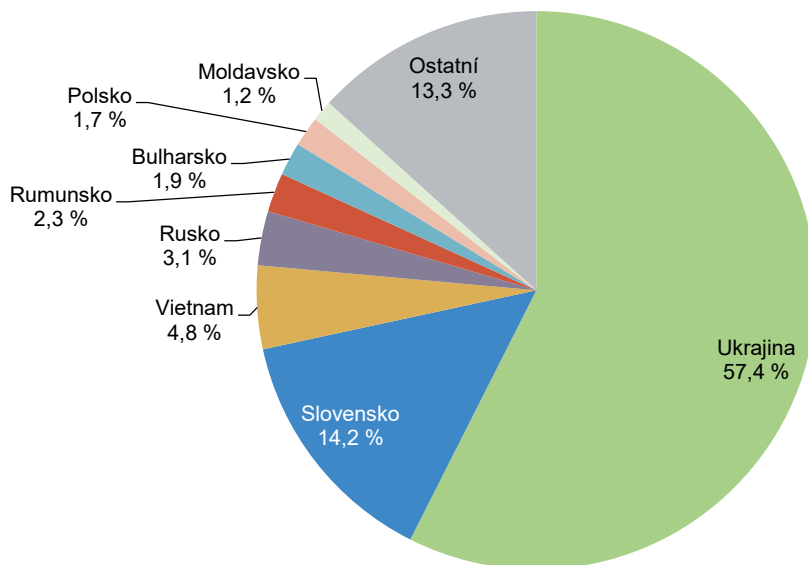
Koncem roku 2023 žilo ve Středočeském kraji 85,5 tis. Ukrajinců, 21,1 tis. Slováků, 7,2 tis. Vietnamců, 4,7 tis. Rusů, 3,4 tis. Rumunů, 2,9 tis. Bulharů, 2,6 tis. Poláků, 1,8 tis. Moldavanů, shodných 1,4 tis. Maďarů a Mongolců, jakož i shodných 1,1 tis. Srbů a Němců. Převaha Ukrajinců byla patrná (v rámci všech cizinců žijících v daném okrese) v okresech Příbram (66,8 % všech cizinců okresu), Benešov (66,3 % cizinců okresu) a Mělník (65,2 % všech cizinců žijících v tomto okrese). Slováci měli nejčastěji svůj pobyt registrován v okresech Mladá Boleslav (18,5 % všech cizinců v okrese), Praha-východ (15,7 % všech cizinců v okrese) a Praha-západ (15,0 % všech cizinců v okrese). Vietnamci tvořili největší zastoupení mezi cizinci žijícími v daném okrese na Rakovnicku (10,0 %), v okrese Kladno (6,7 %) a Kutná Hora (6,0 %), v případě občanů Ruské federace to byly okresy Praha-západ (7,7 %), Kladno (4,3 %), Praha-východ (4,1 %) a Beroun (3,1 %). Rumuni tvořili největší podíl v okrese Nymburk (3,4 % všech cizinců v okrese), Bulhaři v okrese Praha-východ (2,8 %) a Poláci v okrese Mladá Boleslav (5,3 %). Moldavci tvořili největší zastoupení mezi cizinci v okresech Beroun (3,4 %) a Příbram (2,3 %), zatímco Maďaři na Kladensku (1,4 %) a Mongolci v okrese Kutná Hora (6,9 %).

Do roku 2012 bylo v kraji registrováno více Ukrajinců než Slováků, mezi roky 2013 a 2017 převažovali Slováci a od roku 2018 žije v kraji opět více Ukrajinců; v roce 2023 jich bylo oproti Slovákům čtyřikrát více.

V průběhu období let 2013 a 2018 se proměnilo zastoupení dvou nejčastějších státních občanství cizinců žijících ve Středočeském kraji – Ukrajinců a Slováků. Zatímco v roce 2004 dominovali mezi cizinci občané Ukrajiny (35,5 %), v roce 2013 začali nad Ukrajinci převažovat Slováci, jejichž počet se mezi lety 2005 a 2017 zvýšil 2,6násobně. V roce 2018 se poměr opět otočil a Ukrajinců bylo v kraji o 281 více než Slováků. V roce 2023 tvořili Ukrajinci 57,4 % a Slováci 14,2 % všech cizinců v kraji (Ukrajinců tak bylo 4,1krát více než Slováků), což byly nadprůměrné podíly v porovnání s celorepublikovou hodnotou, kde byli na prvním místě Ukrajinci (54,0 %) a na druhém místě Slováci (11,2 %).

Graf 1.5 Cizinci podle státního občanství (bez osob s platným azylem) ve Středočeském kraji k 31. 12. 2023

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

Věková struktura obyvatel

Od roku 2011 je Středočeský kraj z pohledu průměrného věku nejmłodším krajem v ČR, zatímco v roce 2001 v něm žilo třetí věkově nejstarší obyvatelstvo.

Středočeský kraj se v roce 2023 vyznačoval v porovnání s ostatními kraji příznivější věkovou strukturou obyvatel. V roce 2011 se Středočeský kraj stal z pohledu na průměrný věk obyvatel nejmłodším krajem České republiky. Důvodem toho je především dlouhodobé přistěhovalectví do Středočeského kraje s převahou osob v mladším věku. Nově přistěhovalí, ať už z ostatních regionů republiky, tak i ze zahraničí, zakládají v kraji rodiny a přispívají tak k mírnému zpomalování procesu stárnutí obyvatelstva žijícího ve Středočeském kraji v porovnání s ostatními kraji republiky (podobný proces jako Středočeský kraj zaznamenala v posledních dvou desetiletích i Praha).

Průměrný věk vzrostl mezi roky 2001 a 2023 z 39,3 na 41,5 let.

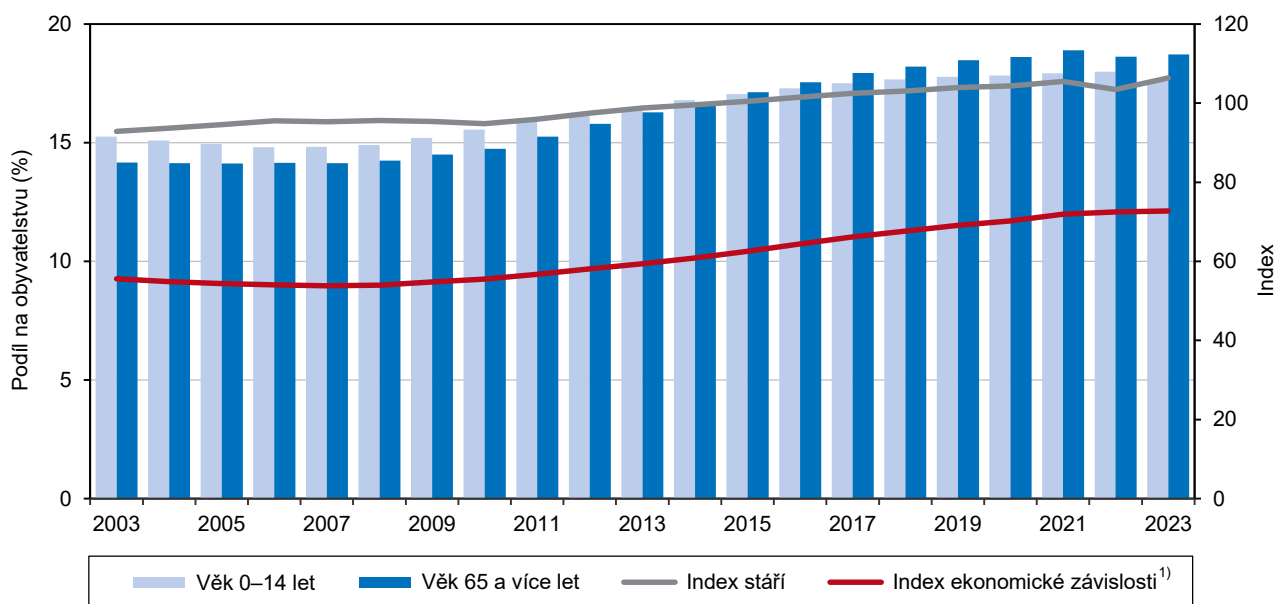
Průměrný věk obyvatel Středočeského kraje dosáhl koncem roku 2023 nejnižší hodnoty mezi všemi kraji republiky (41,5 let), mužům bylo průměrně 40,3 roků a ženám 42,7 let. Ještě v roce 2001 se jednalo v případě Středočeského kraje po Praze a po Plzeňském kraji o třetí věkově nejstarší kraj (průměrný věk obyvatel činil v tomto roce ve Středočeském kraji 39,3 let, mužům bylo 37,7 roků a ženám 40,8 let).

Jedinými okresy v ČR, které nepřekročily hranici průměrného věku 40 let, jsou okresy Praha-východ a Praha-západ. Nejstarší obyvatelstvo v kraji žilo v okresech Rakovník a Kutná Hora.

Věková struktura obyvatel vykazuje v rámci Středočeského kraje poměrně citelné územní rozdíly. Nejmłodší obyvatelstvo žilo v důsledku suburbanizačních procesů započatých v polovině 90. let v zázemí hlavního města. Nejmłodšími okresy z pohledu průměrného věku obyvatel byly nejen v rámci Středočeského kraje, ale i v celé republice, které také jako jediné nepřekročily koncem roku 2023 hranici průměrného věku 40 let, okresy Praha-východ (39,1 let) a Praha-západ (39,5 let). Do první desítky věkově nejmłodších okresů patřily ještě okresy Beroun (4. pozice se 41,4 lety mezi všemi 77 okresy republiky), Nymburk (5. pozice se 41,5 lety), Mladá Boleslav (6. pozice se 41,7 lety), Mělník (8. pozice se 41,7 lety) a Kolín (9. pozice se 41,9 lety). Na opačné straně se umístily okresy Rakovník (52. pozice ze 77 okresů; průměrný věk 43,4 let), Kutná Hora (48. pozice, průměrný věk 43,4 let), Příbram (47. pozice s 43,3 lety) a Benešov (24. pozice se 42,8 lety).

Graf 1.6 Věková struktura a věkové indexy obyvatel ve Středočeském kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

¹) počet osob ve věku 0–19 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 20–64 let

Do roku 2014 žilo v kraji více dětí do 14 let než osob 65letých a starších; mezi lety 2012 a 2014 byl Středočeský kraj jediným krajem, v němž žilo více dětí než seniorů.

Středočeský kraj zaznamenal jako jediný kraj až do roku 2014 převahu počtu dětí do 14 let nad osobami ve věku 65 a více let, index stáří tak až do roku 2014 nepřekročil hodnotu 100. V roce 2015 poprvé početně převážili v kraji senioři 65letí a starší nad dětmi do 14 let věku, index stáří tak poprvé překročil hranici 100. I tak se v tomto roce s hodnotou 100,5 jednalo o nejnižší hodnotu v rámci všech krajů republiky (druhý byl Ústecký kraj s hodnotou 111,7). V roce 2022 se v důsledku výrazného přistěhovalectví mladších osob z Ukrajiny hodnota indexu stáří meziročně snížila z 105,4 na 103,5, avšak v roce 2023 se opět zvýšila a koncem tohoto roku dosáhla 106,3. I tak byl Středočeský kraj z hlediska indexu stáří krajem s nejmladším obyvatelstvem v republice. Dětská složka, tj. děti ve věku 0 až 14 let, tvořila koncem roku 2023 ve Středočeském kraji 17,6 % z celkového počtu obyvatel, což byl nejvyšší podíl mezi všemi kraji České republiky.

Více než pětinu obyvatel tvořily děti v okresech Praha-východ a Praha-západ; seniorů bylo nejvíce na Rakovnicku, Kutnohorsku a Příbramsku.

V okresech Praha-východ a Praha-západ tvořily děti v roce 2023 jako v jediných okresech u nás více než pětinu jejich obyvatelstva (u okresu Praha-východ to bylo 20,52 %, v okrese Praha-západ 20,25 %), na opačné straně se nacházely s nejmenším zatoupením dětí okresy Rakovník (15,77 % dětí), Kutná Hora (15,82 %) a Příbram (15,91 %). Podíl osob starších 65 let byl ve Středočeském kraji nejnižší v rámci celé republiky (18,71 %). Ve věkově nejmladších okresech Praha-východ a Praha-západ se jednalo o podíly 15,02 % a 15,95 %; naopak nejvíce seniorů žilo v okresech Rakovník (21,80 %), Kutná Hora (21,63 %) a Příbram (21,62 %).

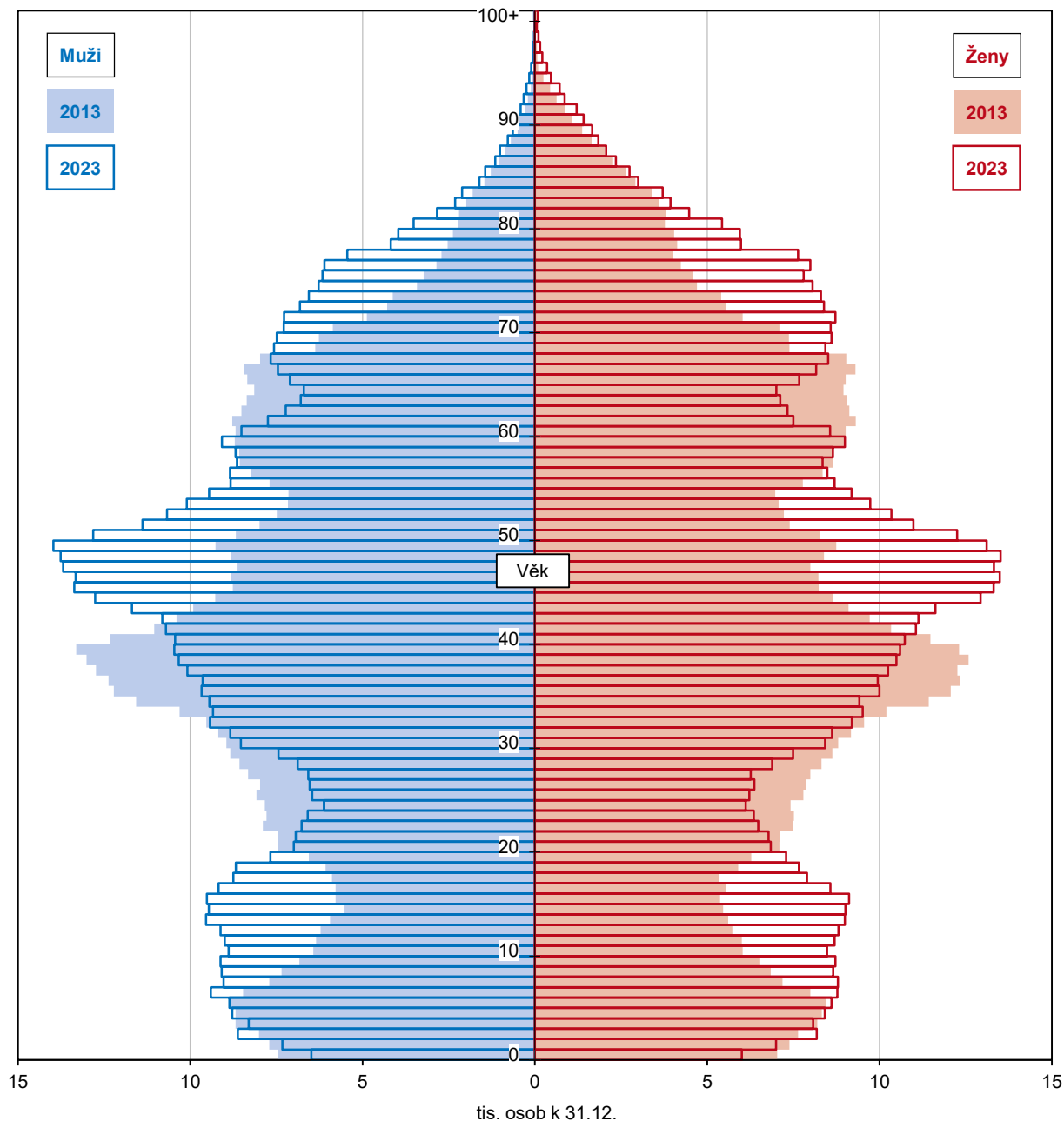
Jen ve dvou okresech republiky žilo více dětí mladších 15 let než osob starších 65 let – v okresech Praha-východ a Praha-západ. Sedm z deseti okresů republiky s nejmladším obyvatelstvem bylo ve Středočeském kraji.

Pouze dva okresy v republice vykázaly koncem roku 2023 index stáří nižší než 100, a to okresy Praha-východ (73,2) a Praha-západ (78,8). Z deseti okresů s nejnižší hodnotou indexu stáří u nás se sedm nacházelo ve Středočeském kraji – kromě těchto dvou okresů v zázemí Prahy to byly okresy Beroun (102,7), Nymburk (108,7), Mělník (110,3), Mladá Boleslav (113,2) a Kolín (113,3), zbývající tři okresy byly v blízkosti Brna (Brno-venkov na třetí pozici s indexem stáří 102,3 a okres Vyškov na deváté pozici s indexem stáří 113,8) a Praha na desáté pozici s hodnotou indexu

stáří 117,4. Nejvyšší hodnota indexu stáří byla zaznamenána v rámci Středočeského kraje u obyvatelstva okresů Rakovník (138,2), Kutná Hora (136,8) a Příbram (135,9).

Graf 1.7 Věkové složení obyvatel Středočeského kraje v letech 2013 a 2023

Zdroj: ČSÚ

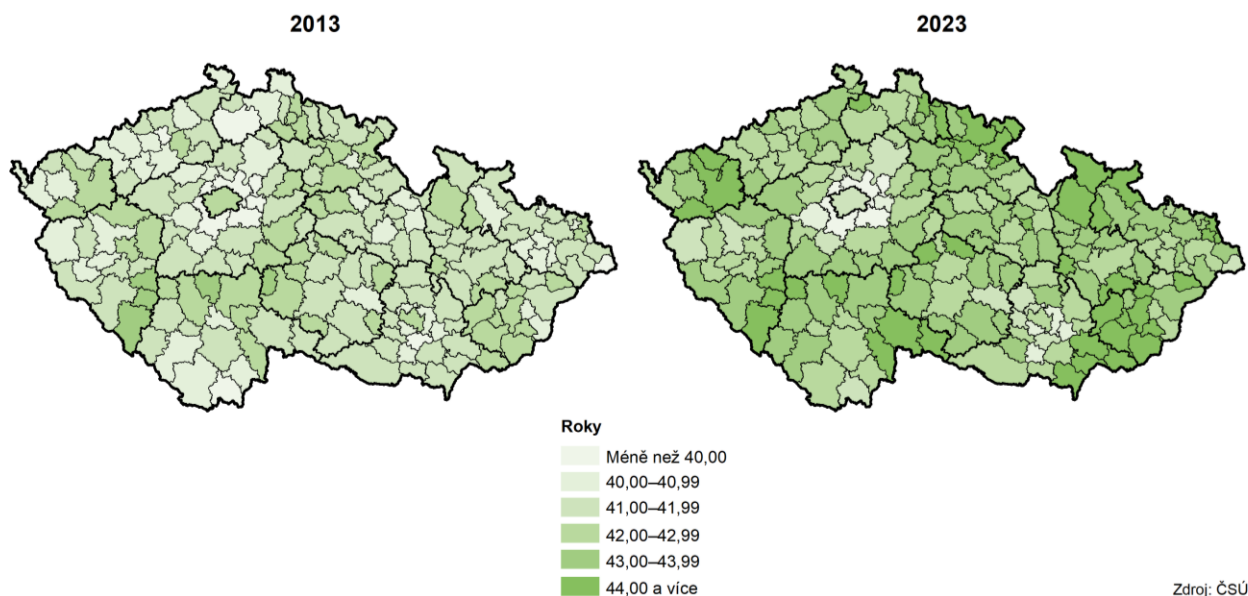

Nárůst průměrného věku byl ve Středočeském kraji mezi roky 2001 a 2023 po Praze nejvyšší.

Přestože se Středočeský kraj vyznačuje v posledních letech relativně příznivými hodnotami ukazatelů věkové struktury obyvatelstva v porovnání s ostatními kraji republiky, i zde je patrný probíhající proces stárnutí obyvatelstva. Dochází k nárůstu jak u hodnot průměrného věku a indexu stáří, tak i u zastoupení starších věkových kategorií na obyvatelstvu. Nárůst je však v porovnání s celorepublikovými hodnotami nižší. Mezi roky 2001 a 2023 se průměrný věk obyvatel Středočeského kraje zvýšil o 2,2 roku (z 39,3 let v roce 2001 na 41,5 let v roce 2023) oproti nárůstu o 3,8 roku v případě celé republiky (z 39,0 let v roce 2001 na 42,8 let v roce 2023). Jednalo se o druhý nejvyšší nárůst v rámci všech krajů republiky, a to po hl. m. Praze, kde se

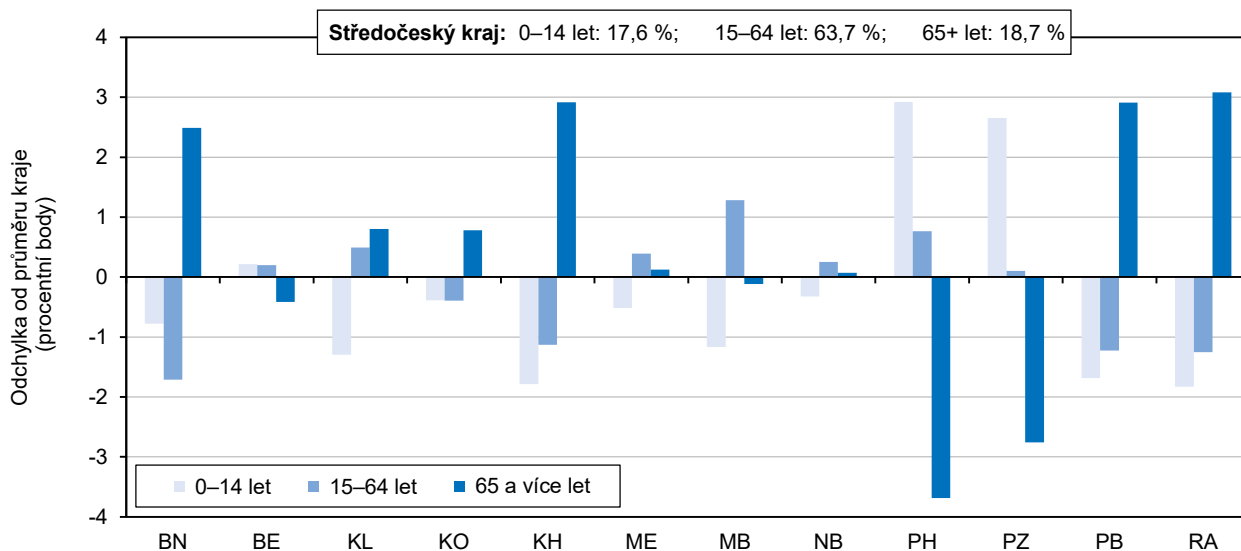
během let 2001 a 2023 zvýšil průměrný věk ze 41,3 roků na 41,7 let, tj. o 0,4 roku. Ve Středočeském kraji se během sledovaného období zvýšil průměrný věk citelněji u mužů (z 37,7 roků na 40,3 let, tj. o 2,6 roků) než u žen (ze 40,8 roků na 42,7 let, tj. o 1,9 roků).

Kartogram 1.8 Průměrný věk obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v letech 2013 a 2023

Graf 1.8 Srovnání věkové struktury obyvatel v okresech Středočeského kraje k 31. 12. 2023

Zdroj: ČSÚ

Nejčetnější zastoupení mezi obyvateli kraje měli koncem roku 2023 muži ročníku narození 1974 a ženy narozené v roce 1975.

Nejčetnějšími byli koncem roku 2023 mezi obyvateli Středočeského kraje 48letí, neboli osoby narozené v roce 1975 (celkem se jednalo o 27,3 tis. osob). Nejpočetnější byli mezi obyvateli Středočeského kraje se 14,0 tis. muži ve věku 49 let (ročník narození 1974), zatímco u žen to byly s počtem 13,5 tis. ženy 48leté (ročník narození 1975). Z pohledu na pětileté věkové skupiny byli v kraji koncem roku 2023 nejvíce zastupeni 45- až 49letí, kterých bylo 134,9 tis. (z nich bylo 50,5 % mužů), tato věková skupina se na celkovém obyvatelstvu Středočeského kraje podílela 9,3 %. Trvalá početní převaha žen nad muži mezi obyvateli

Středočeského kraje byla koncem roku 2023 od 62. roku věku (tj. od generace 1961 převažovaly ženy).

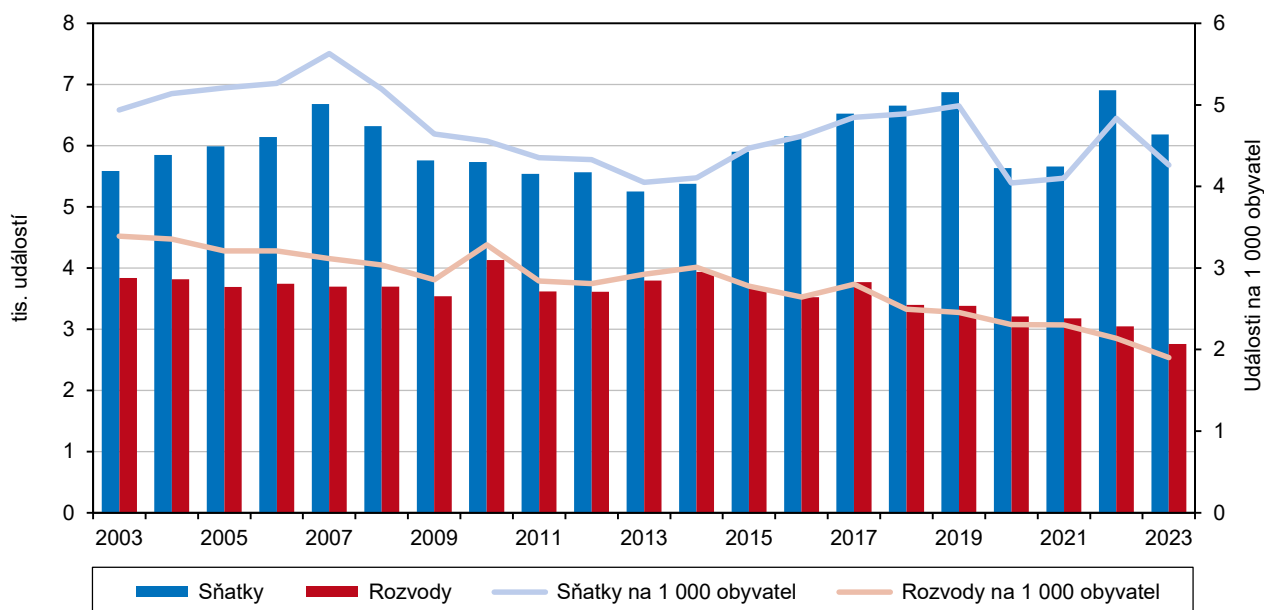
Sňatečnost

V roce 2023 bylo uzavřeno o desetinu méně sňatků než v předcovidovém roce 2019.

V roce 2023 bylo ve Středočeském kraji uzavřeno celkem 6 181 manželství, což bylo o 10,5 % méně než v roce 2022, avšak o 9,2 % více než v roce 2021 či o 9,8 % více než roku 2020, což byly roky, kdy byla situace ovlivněna pandemií onemocnění covid-19. Oproti předcovidovému roku 2019, kdy bylo uzavřeno 6 872 sňatků, což byl nejvyšší počet uzavřených manželství od roku 1993, byl počet uzavřených sňatků v roce 2023 nižší o 10,1 %. Počet uzavřených manželství se ve Středočeském kraji snižoval plynule od roku 2008, což pokračovalo až do roku 2013, přičemž od tohoto roku je možné sledovat až do roku 2019 nárůst počtu uzavřených manželství. Do roku 2008 se pohyboval počet sňatků v přepočtu na tisíc obyvatel nad úrovní 5 ‰, poté nastal postupný pokles až na minimum v roce 2013 (4,0 ‰; hodnoty mezi 4,0 a 4,1 ‰ byly zaznamenány i v letech 2020, 2021 a 2014). Po pozvolném nárůstu dosáhl počet sňatků v přepočtu na tisíc obyvatel v roce 2019 ve Středočeském kraji hodnoty 5,0 ‰. Následkem protipandemických opatření v důsledku onemocnění covid-19 se v roce 2020 snížil počet nově uzavřených manželství meziročně o 18,1 % a v přepočtu na tisíc obyvatel dosáhl hodnoty 4,0 ‰, což bylo téměř stejně jako v roce 2021 (4,1 ‰). Rok 2022 zaznamenal nárůst na 4,8 ‰, v roce 2023 připadalo na tisíc obyvatel 4,3 nově uzavřených manželství.

Graf 1.9 Sňatky a rozvody ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Relativně nejméně sňatků uzavírali v roce 2023 obyvatelé okresů Beroun a Mělník.

V přepočtu na tisíc obyvatel vykázal Středočeský kraj v roce 2023 čtvrtý nejnižší počet sňatků (4,3 ‰) mezi všemi kraji (relativně méně sňatků zaznamenaly jen kraje Zlínský, Pardubický a Vysočina). Okresy Beroun a Mělník se v roce 2023 umístily na třetí a páté pozici mezi všemi okresy republiky v přepočtu počtu sňatků na tisíc obyvatel s nejnižšími hodnotami (3,97 ‰, resp. 4,03 ‰). Na opačné straně se na čtvrté pozici okresů s nejvyšším počtem sňatků v přepočtu na tisíc obyvatel umístil okres Rakovník (4,7 ‰).

Mezi červnem a zářím byly uzavřeny více než dvě třetiny všech sňatků roku 2023.

Během roku 2023 bylo ve Středočeském kraji uzavřeno nejvíce sňatků v červnu (20,7 % sňatků ze všech sňatků roku 2023), v září (17,1 %), červenci (16,0 %) a srpnu (13,7 %); v souhrnu byly během června až září uzavřeny více než dvě třetiny všech manželství (67,5 %). Naopak v lednu bylo uzavřeno pouze 1,6 % sňatků, v prosinci to bylo 2,2 %, v únoru 2,5 % a v březnu 3,8 %. Z denního pohledu bylo nejvíce manželství uzavřeno během roku 2023 o sobotách 9. září (207 sňatků), 3. června (185 manželství) a 17. června (181 sňatků). Rekordním dnem s nejvyšším počtem uzavřených manželství byla od roku 1991, odkdy jsou k dispozici takto podrobná data, sobota 7. 7. 2007, kdy bylo uzavřeno ve Středočeském kraji 410 sňatků.

V porovnání s rokem 2001 se do roku 2023 zvýšil průměrný věk mužů i žen při vstupu do prvního manželství o 6,6 let a 6,8 roku.

Patrný je neustále se zvyšující věk novomanželů, ačkoliv nárůst se v posledních letech mírně zpomalil. V roce 2007 překročil průměrný věk svobodných ženichů (tj. při uzavření prvního sňatku) ve Středočeském kraji hranici 30 let, roku 2023 dosáhli muži vstupující do svého prvního manželství průměrného věku 34,2 let. U středočeských dosud neprovdaných nevěst byl v roce 2023 zaznamenán průměrný věk 31,7 let. Jak u mužů, tak i u žen, byl celorepublikový průměrný věk při uzavření prvního sňatku o 0,3 a 0,4 roku nižší než ve Středočeském kraji (u mužů činila v roce 2023 celorepubliková hodnota 33,9 roků, u žen 31,3 let). V porovnání s rokem 2001 se zvýšil průměrný věk mužů vstupujících do prvního manželství ve Středočeském kraji o 6,6 roků, u žen to bylo o 6,8 let více. Ve dvou třetinách (68,4 %) případů byl v roce 2023 při uzavření sňatku starší muž, tento podíl byl v průběhu sledovaného období téměř stejný a pohyboval se okolo celorepublikové hodnoty (67,5 % v roce 2023). Každé desáté manželství (9,7 %) mělo v roce 2023 stejně staré novomanžele, ve více než pětině případů (21,9 %) byla nevěsta starší než ženich. Uzavírání manželství ve vyšším věku dokumentuje i snižující se zastoupení mladších věkových kategorií novomanželů. Zatímco v roce 2001 nepřesáhlo 62,0 % ženichů a 75,9 % nevěst (bez ohledu na pořadí manželství) svým věkem při uzavření sňatku hranici 30 let, v roce 2023 už to bylo pouze 21,4 % ženichů a 33,7 % nevěst.

Tři ze čtyř ženichů i nevěst byli při uzavírání manželství svobodných.

V roce 2023 byly přibližně tři čtvrtiny nevěst (72,0 %) a ženichů (70,6 %) při uzavírání manželství svobodných. Podíl manželství, do nichž vstupovali oba novomanželé svobodní (tzv. protogamních sňatků), činil v roce 2023 celkem 61,1 %. Muži vstupující do manželství mající české státní občanství se na celkovém počtu sňatků podíleli v roce 2023 z 90,4 %, u nevěst to bylo 89,6 %. Podíl manželství osob českého státního občanství se v čase snižuje, v roce 2018 činil u mužů 94,5 % a u žen 94,1 %. Podíl manželství, kde byli oba novomanželé českého státního občanství, dosáhl 84,8 %. Ženichy s jiným než českým státním občanstvím byli nejčastěji občané Ukrajiny (242), Slovenska (159) a Rumunska (20), v případě nevěst to byla Ukrajina (344), Slovensko (157) a Rusko (36).

Rozvodovost

V roce 2023 bylo ukončeno rozvodem nejméně manželství po roce 2000. Index rozvodovosti v roce 2023 byl druhý nejnížší od roku 1993.

Ve Středočeském kraji bylo ukončeno v roce 2023 rozvodem 2 758 manželství, což bylo v absolutním počtu, tak i v přepočtu na tisíc obyvatel (1,9 ‰), nejméně od roku 2000. Druhá nejnížší byla od roku 1993 hodnota indexu rozvodovosti (44,6, nižší byla pouze v roce 2022, a to 44,1), který udává poměr počtu rozvodů a sňatků. V absolutním vyjádření bylo nejvíce rozvodů ve Středočeském kraji v roce 2010, a to 4 130, v přepočtu na tisíc obyvatel pak v roce 2003 (3,39 ‰). Okresy Beroun a Praha-východ vykázaly v roce 2023 pátou a sedmou nejvyšší hodnotu indexu rozvodovosti mezi všemi okresy v republice (48,6 a 48,5), v rámci Středočeského

kraje byla v roce 2023 nejnižší hodnota indexu rozvodovosti zaznamenána v okresech Kutná Hora (35,6) a Příbram (41,0).

Průměrný věk při rozvodu se od roku 2001 u obou pohlaví zvýšil o osm let.

Obdobně jako se zvyšoval průměrný věk při sňatku, docházelo i k vzestupu průměrného věku při rozvodu. V roce 2023 dosáhl průměrný věk při rozvodu 46,2 roků u mužů a 43,2 let u žen (při prvním rozvodu to bylo u mužů 44,5 let a 41,8 roků u žen). Mezi roky 2001 a 2023 se průměrný věk při rozvodu zvýšil u mužů o 8,1 roků, u žen to bylo o 7,8 roků více (v případě prvních rozvodů to bylo u mužů i u žen o 7,9 let více). Většina rozvedených manželství byla s nezletilými dětmi, dlouhodobě se tento podíl ve Středočeském kraji pohyboval kolem 60 až 62 %, přičemž v roce 2023 se jednalo o 61,9 % všech rozvodů. První rozvody se v roce 2023 na ukončených manželstvích podílely u mužů i u žen ze 79,4 %, dlouhodobě se tento podíl pohybuje u obou pohlaví okolo 79 až 81 %.

Čtyři z deseti manželství byly rozvedeny po více než 15 letech trvání manželství.

Čtyři z deseti rozvodů (39,6 %) se v roce 2023 ve Středočeském kraji uskutečnily v době 15 a více let uplynulých od uzavření manželství, pětina manželství (23,9 %) se rozváděla po trvání manželství v délce 5 až 9 let, nepatrně nižší zastoupení (18,5 %) bylo patrné u rozvodů v délce trvání manželství mezi 10 a 14 lety a celkem 18,1 % rozvodů bylo v délce trvání manželství nepřekračujícím 4 roky. Mezi lety 2001 a 2023 se nejvíce zvýšil podíl rozvodů manželství o délce nad 15 let (o 26,1 %), naopak zastoupení rozvodů s dobou trvání sňatků mezi 2 a 4 lety se snížilo o pětinu (o 19,2 %).

Porodnost a plodnost

Přelom tisíciletí byl v kraji ve znamení nízké plodnosti.

Zatímco mezi lety 1996 a 2000 se následkem odkládání plodnosti a dalších celospolečenských demografických změn narodilo ženám v kraji méně než 10 tis. dětí, v návaznosti na změny spojené s procesem suburbanizace a zvyšováním porodnosti, především té odložené, začal ve Středočeském kraji koncem devadesátých let minulého století počet živě narozených dětí pozvolna stoupat. Do kraje se začali stěhovat mladí lidé a především v zázemí Prahy začali zakládat své rodiny.

V roce 2023 přišel na svět druhý nejnižší počet dětí od roku 2006, v přepočtu na počet obyvatel kraje byl počet narozených dětí vůbec nejnižší od vzniku kraje v roce 1960.

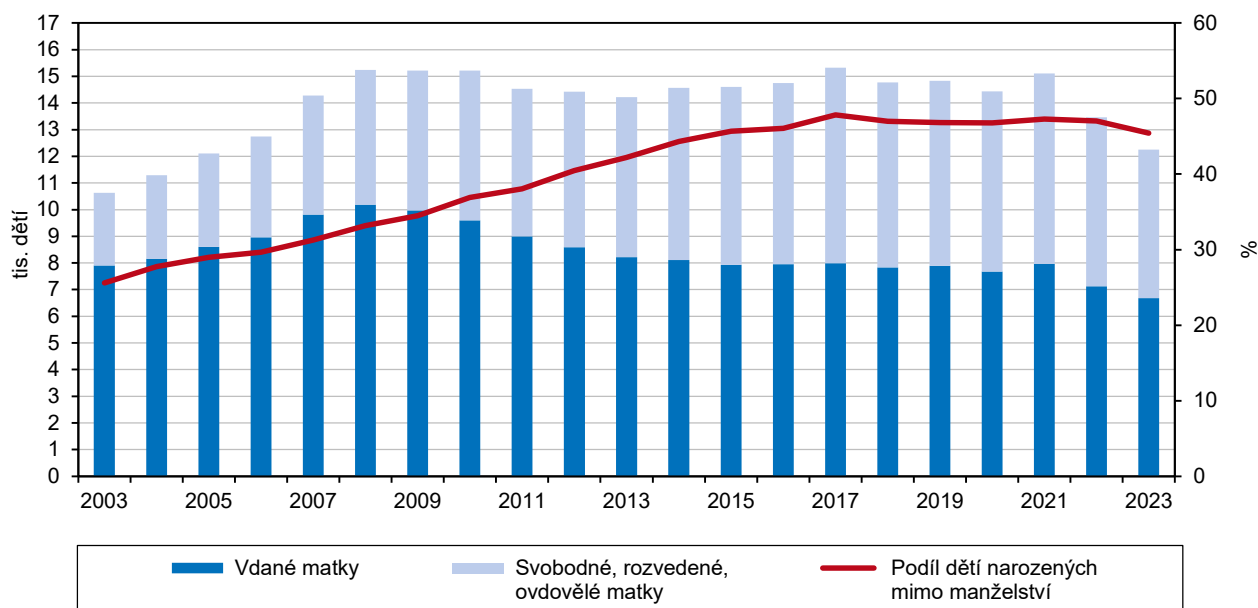
Meziroční nárůsty počtu živě narozených dětí je možné sledovat v souvislé řadě mezi lety 2000 a 2008, a to z 9,9 tis. na 15,2 tis. Na této hodnotě setrval počet živě narozených dětí až do roku 2010, vystřídáný (s výjimkou roku 2017, kdy přišlo na svět 15,3 tis. dětí) stagnací mezi lety 2011 a 2020, kdy se ročně narodilo mezi 14,2 a 14,8 tis. dětí. Nárůst počtu živě narozených dětí nastal v roce 2021, kdy se narodilo meziročně o 4,7 % dětí více (15,1 tis.). V následujících dvou letech však tento nárůst vystřídaly dva citelné meziroční poklesy (v roce 2021 o 10,9 % a v roce 2022 o 9,0 %), počet živě narozených dětí se v roce 2023 propadl na 12,2 tis., což byl nejnižší počet od roku 2006. V přepočtu na tisíc obyvatel (8,4 ‰) se jednalo o vůbec nejnižší hodnotu od vzniku kraje v roce 1960.

Hrubá míra porodnosti byla v roce 2023 mezi kraji pátá nejvyšší.

Mezi lety 2012 a 2015 (a také v roce 2005) zaujímal Středočeský kraj druhé místo v počtu živě narozených dětí v přepočtu na tisíc obyvatel, v letech 2006 až 2011 byl Středočeský kraj z mezikrajského pohledu v případě hrubé míry porodnosti na prvním místě (v roce 2023 to bylo 8,4 ‰, což byla pátá nejvyšší mezikrajská hodnota). Nejvíce živě narozených dětí v přepočtu na tisíc obyvatel zaznamenaly v roce 2023 okresy Kolín (9,2 ‰), Mělník (8,71 ‰) a Beroun (8,70 ‰), naopak nejnižší hrubou mírou porodnosti vykázaly okresy Rakovník (7,8 ‰), Kladno (8,1 ‰) a Nymburk (8,2 ‰).

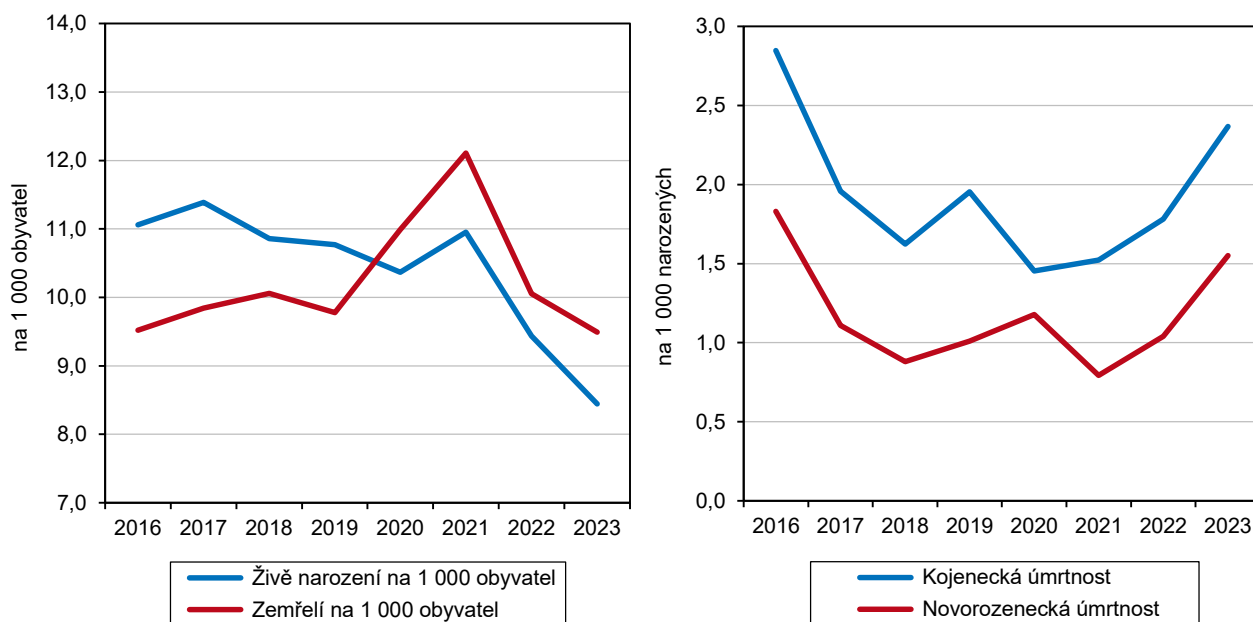
Graf 1.10 Živě narozené děti podle rodinného stavu matky a podíl dětí narozených mimo manželství ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Graf 1.11 Porodnost a úmrtnost, novorozenecká a kojenecká úmrtnost ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Nejvyšší hodnota úhrnné plodnosti byla zaznamenána v roce 2021 (1,90), což bylo nejvíce po roce 1988.

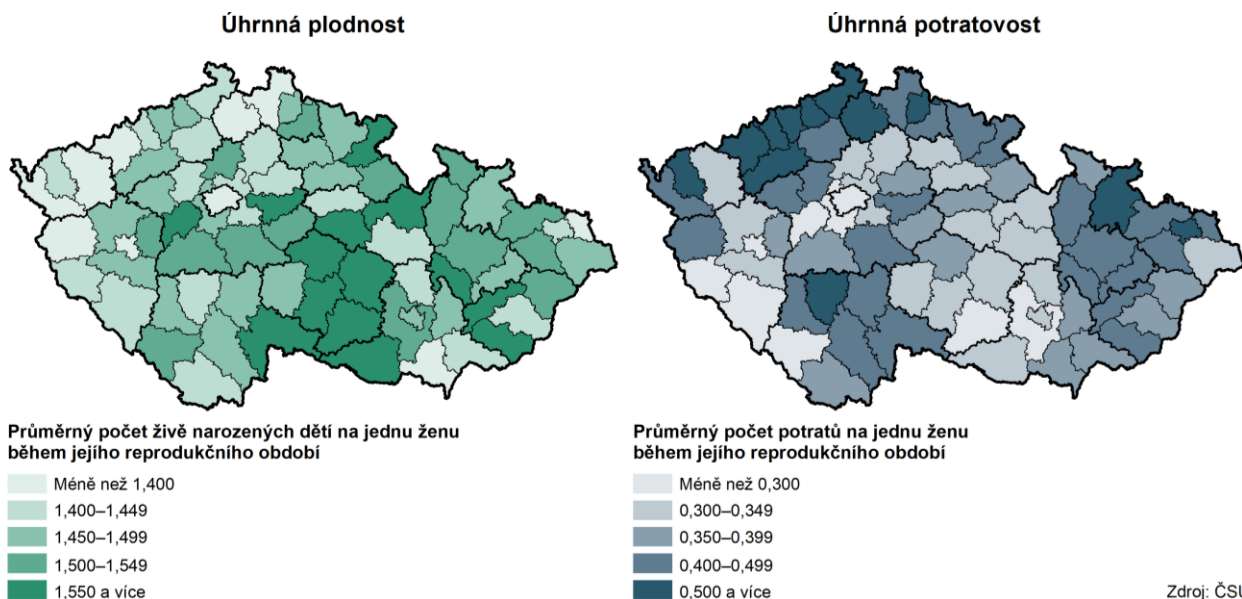
Úhrnná plodnost udává průměrný počet dětí připadající na jednu ženu ve věku 15 až 49 let za podmínek zachování plodnosti daného roku a lépe popisuje vývoj plodnosti při změnách (stránutí) věkové struktury. Od roku 2002 zaznamenával ukazatel úhrnné plodnosti ve Středočeském kraji (po rekordně nízké úhrnné plodnosti nepřevyšující hodnotu 1,2 dítěte v letech 1996 až 2001) nárůst, který trval až do roku 2008, kdy dosáhl hodnoty 1,60. Poté následovaly tři meziroční poklesy a od roku 2012 byl u úhrnné plodnosti opět patrný nárůst, který přetrval až do roku 2017, kdy byla dosažena hodnota 1,79. V letech 2018 až 2020 se úhrnná plodnost pohybovala okolo hodnoty 1,75. Rekordních 1,90 dětí na ženu bylo dosaženo v roce

2021; naposledy připadalo v průměru více dětí na ženu ve Středočeském kraji v roce 1988.

Úhrnná plodnost ve Středočeském kraji byla v porovnání s celorepublikovými hodnotami nadprůměrná.

V roce 2021 byla hodnota úhrnné plodnosti v porovnání s celorepublikovou hodnotou (1,83) nadprůměrná a po Kraji Vysočina (1,94) nejvyšší mezi všemi kraji. Nejnižší úhrnná plodnost byla zaznamenána v roce 2021 v Karlovarském kraji (1,69), hl. m. Praze (1,71) a v Libereckém kraji (1,77). Po poklesu úhrnné plodnosti se v roce 2023 dostal Středočeský kraj s hodnotou úhrnné plodnosti 1,49 na šestou pozici (nejvyšší plodnost zaznamenal Kraj Vysočina s 1,57, nejnižší Praha s 1,31 dětmi na ženu).

Kartogram 1.9 Úhrnná plodnost a úhrnná potratovost v okresech v roce 2023

Okres Kolín se v roce 2023 s úhrnnou plodností 1,60 umístil na třetím místě mezi všemi okresy ČR.

Nejvyšší hodnota úhrnné plodnosti byla v roce 2023 v rámci všech okresů Středočeského kraje zaznamenána v okrese Kolín (1,60), který zaujímal po okresech Kroměříž (1,64) a Chrudim (1,62) třetí pozici mezi všemi 77 okresy u nás. Na dalších místech se z okresů Středočeského kraje umístily na 13. celorepublikové pozici okres Beroun (1,56), na 16. pozici to byl okres Kutná Hora (1,55) a na 17. místě okres Příbram (1,54). Na opačné straně se nacházely s nejnižšími hodnotami okresy Nymburk s úhrnnou plodností 1,41 (64. pozice v ČR), Kladno a Praha-východ se shodnými 1,43 (61. a 60. pozice) a na 55. pozici to byl okres Mladá Boleslav (1,45).

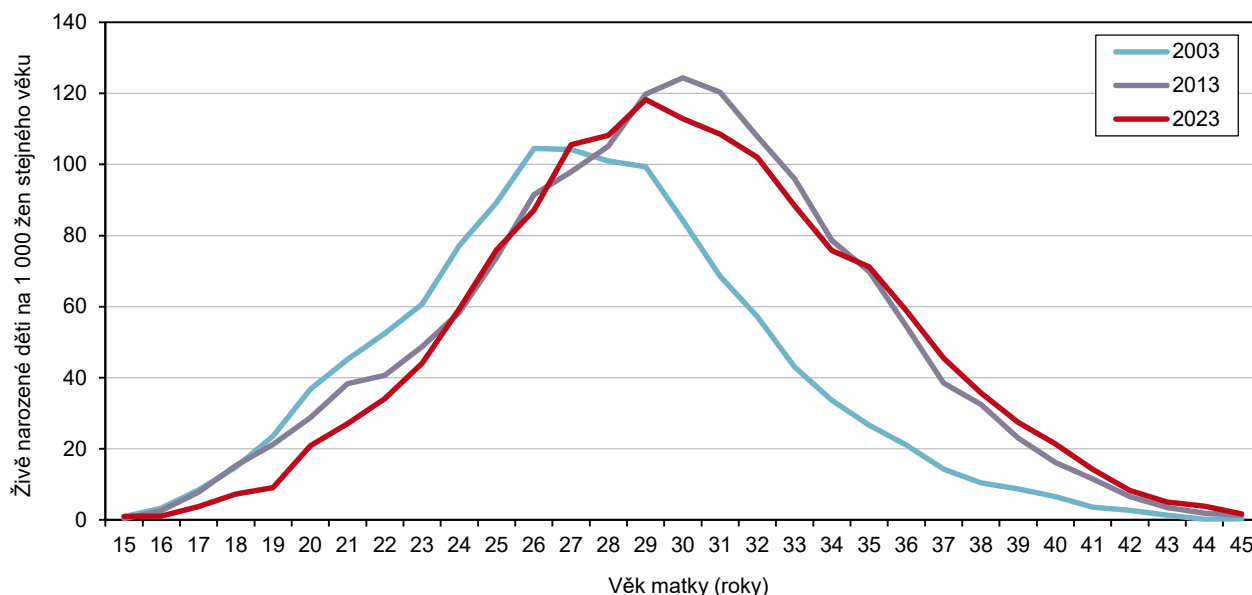
Nejvyšší úhrnná plodnost byla rekordní v roce 2021 v rámci kraje v okrese Mělník (1,99), nejnižší v okrese Kladno (1,76).

Postavení středočeských okresů v roce 2021, kdy byla zaznamenána nejvyšší plodnost po roce 1988, bylo z celorepublikového pohledu příznivější. Nejvyšší hodnota úhrnné plodnosti byla v roce 2021 v rámci všech okresů Středočeského kraje zaznamenána v okrese Mělník (1,99), který zaujímal po okresech Jihlava a Žďár nad Sázavou třetí pozici mezi všemi 77 okresy u nás, na dalších místech v kraji se umístily okresy Beroun (1,98) a Kutná Hora (shodných 1,97), na čtvrtém místě v rámci Středočeského kraje se nacházel okres Nymburk (1,95) a pátým byl okres Praha-východ (1,94). Na opačné straně byly s nejnižšími hodnotami okresy Kladno s úhrnnou plodností 1,76, Praha-západ, Rakovník (shodných 1,82), Kolín (1,84) a Mladá Boleslav (1,88). Kromě okresů Kladno, Praha-západ a Rakovník se

všechny středočeské okresy kraje nacházely nad celorepublikovou hodnotou úhrnné plodnosti.

Graf 1.12 Míry plodnosti podle věku matky ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Průměrný věk matky při narození dítěte byl ve Středočeském kraji nejvyšší po Praze a Jihomoravském kraji.

U Středočeského kraje je možné sledovat obdobný celospolečenský trend posouvání rodičovství do vyššího věku jako ve zbytku republiky. Průměrný věk matek při narození dítěte byl ve Středočeském kraji vyšší než celorepublikový průměr. Poprvé v roce 2009 překročil ve Středočeském kraji hranici 30 let (zatímco v celé republice to bylo až o rok později) a v roce 2023 dosáhl 31,47 let (v celé České republice to bylo 31,1 roku). To bylo po hl. m. Praze (32,64 let) a Jihomoravském kraji (31,49 roků) nejvíce ze všech krajů republiky. Nejnižší věk při narození dítěte byl zaznamenán v Ústeckém kraji (29,70 let), což byl jediný kraj, u něhož nebyla překročena hranice 30 let. V Karlovarském kraji to bylo 30,14 roků, v Moravskoslezském 30,63 let.

Zastoupení prvorodiček starších 35 let se od roku 2001 do roku 2023 zvýšil téměř devítinásobně.

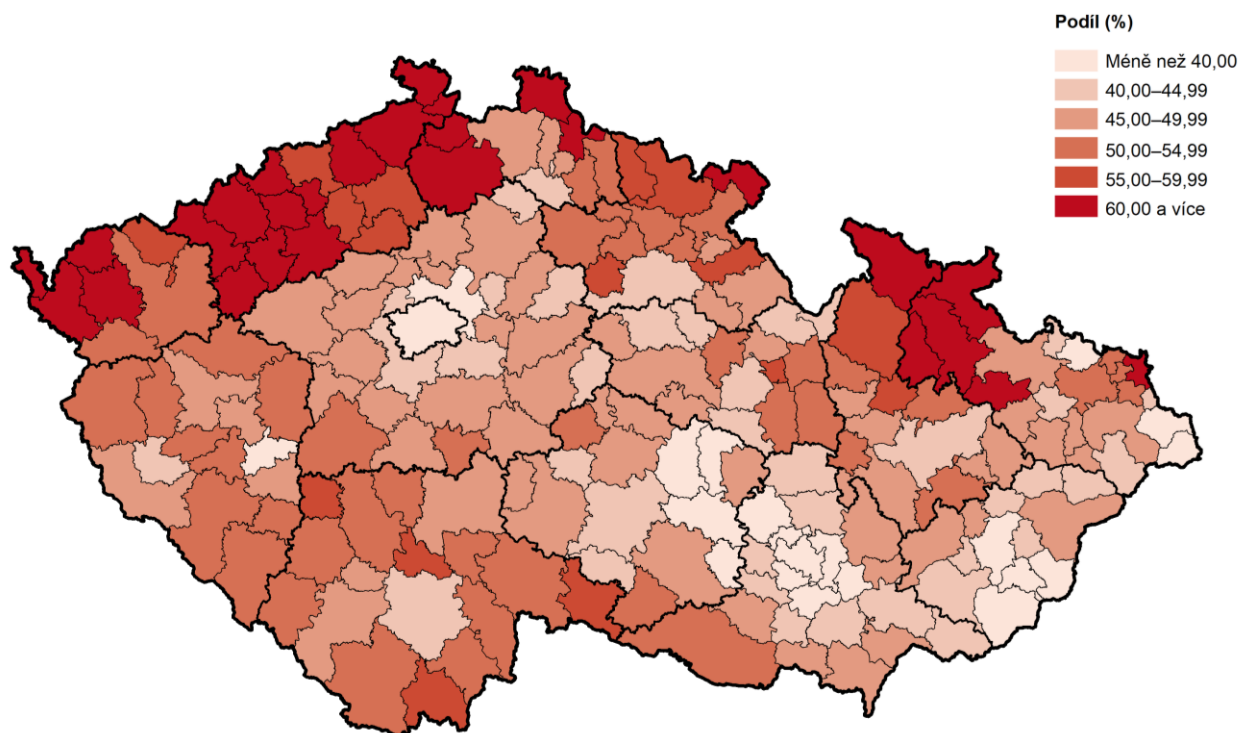
Průměrný věk matky při narození prvního dítěte v čase rovněž postupně rostl, v roce 2023 dosáhl hodnoty 29,9 let (v celé republice to bylo 29,6 roků). V posledních letech však tento nárůst zpomalil a mezi roky 2012 a 2023 se zvýšil o 1,1 roku z 28,8 let na 29,9 roků (v roce 2001 to bylo ještě 25,3 let). Podíl matek prvorodiček starších 35 let vzrostl ve Středočeském kraji mezi lety 2001 a 2023 téměř devítinásobně, a to z 1,8 % v roce 2001 na 16,0 % v roce 2023. To bylo více, než kolik činil průměr za celou Českou republiku (7,5násobný nárůst, z podílu 2,0 % v roce 2001 na 14,8 % v roce 2023). Zatímco v roce 2001 bylo téměř polovině středočeských matek prvorodiček méně než 25 let (47,2 %), v roce 2023 bylo v tomto věku pouze 17,6 % matek, které na svět přiváděly své první dítě.

Míra plodnosti žen 37letých v roce 2023 odpovídala plodnosti žen 20letých v roce 2001.

V čase se posouvalo i rozložení plodnosti podle věku. Do roku 2021 je možné sledovat kromě posunu plodnosti do vyššího věku i její nárůst, rok 2023 se vyznačoval již přesunutou plodností do vyššího věku žen, avšak z hodnot je proti plodnosti v roce 2021, kdy byla celková míra plodnosti vyšší, patrné celkové snížení její intenzity. Zatímco v roce 2001 byla ve Středočeském kraji zaznamenána nejvyšší plodnost u 25letých žen (105,3 ‰), v roce 2009 to bylo u žen 29letých (133,2 ‰),

v roce 2021 u žen 30letých (150,3 ‰) a v roce 2023 u žen 29letých (118,2 ‰). Např. u žen ve věku 35 let je v čase patrný nárůst intenzity plodnosti z 24,0 ‰ v roce 2001 přes 59,8 ‰ v roce 2009 na 87,7 ‰ v roce 2021; rok 2023 udává míru porodnosti nižší, a to 71,2 ‰. Nárůst byl mezi rokem 2001 a rekordním rokem 2021 téměř 3,7násobný. U žen 40letých se mezi roky 2001 a 2021 míra plodnosti zvýšila 4,4krát (oproti roku 2023 pak 3,9krát). Např. plodnost žen ve věku 37 let v roce 2023 tak byla ve Středočeském kraji obdobná jako plodnost 20letých rodiček v roce 2001.

Kartogram 1.10 Živě narození mimo manželství ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

Podíl dětí narozených mimo manželství se zvyšoval až do roku 2017. V roce 2023 byla středočeská hodnota (47,1 %) mezi kraji pátá nejnižší. Nejnižší podíl byl v kraji zaznamenán v okresech kolem Prahy.

Vývojem podílu dětí narozených mimo manželství je možné v případě Středočeského kraje sledovat celospolečenský trend zaznamenaný i ve zbytku republiky. Do roku 2017 docházelo k neustálému nárůstu tohoto podílu, třebaže v závěru sledovaného období již nebyl tento nárůst tak citelný. Zatímco v roce 2001 se ve Středočeském kraji narodilo mimo manželství pouze každé páté dítě (20,7 %), v roce 2021 to byla téměř polovina (47,3 %). V letech 2022 a 2023 byl zaznamenán mírný pokles na 45,4 % v roce 2023. Stále ale zůstává podíl ve Středočeském kraji pod celorepublikovým průměrem, který činil v roce 2023 celkem 47,1 %. V roce 2023 byl Středočeský kraj regionem s pátou nejnižší hodnotou mezi všemi kraji (po hlavním městě Praze s podílem 38,5 %, Zlínském kraji se 41,7 %, Jihomoravském kraji se 42,2 % a Kraji Vysočina se 44,0 %). Nejvyšší podíl byl zaznamenán v Ústeckém kraji, a to 62,8 %. Nadpoloviční podíl dětí narozených mimo manželství nebyl v rámci Středočeského kraje zaznamenán v roce 2023 v žádném okrese, nejvyšší zastoupení bylo v okresech Rakovník (49,8 %), Příbram (49,1 %), Mělník (48,6 %) a Kladno (48,4 %), nejméně pak v okresech v sousedství hlavního města (okresy Praha-východ se 39,6 % a Praha-západ se 40,3 %, což byla šestá a sedmá pozice s nejnižšími hodnotami v rámci všech okresů republiky).

Téměř polovina narozených dětí je dlouhodobě prvního pořadí.

Z pohledu pořadí narození bylo zastoupení v čase poměrně neměnné. Prvorozené děti se na celkovém počtu živě narozených dětí v roce 2023 podílely ze 45,1 %, druhorození ze 41,1 % a děti třetího a vyššího pořadí pak ze 13,7 %.

Potratovost

V roce 2023 byl počet provedených potratů ve Středočeském kraji nejnižší od počátku sledování v roce 1971.

Celkový počet potratů se ve Středočeském kraji od roku 2001 pohyboval kromě let 2009 (5,2 tis. potratů) a 2013 (5,0 tis. potratů) pod pětitisícovou hranicí, pod kterou se dostal počet potratů z průměrných ročních hodnot překračujících desetitisícovou hranici zaznamenanou na počátku 90. let. V letech 2014, 2015 a 2017 až 2019 se počet potratů snížil, přičemž v letech 2020 až 2023 se dostal pod čtyřtisícovou hranici. V roce 2023 byl zaznamenán nejnižší počet potratů (3,2 tis.) od počátku sledování tohoto ukazatele v roce 1971 (byla to ani ne čtvrtinová hodnota v porovnání s rokem 1987, kdy bylo provedeno nejvíce potratů, a to 13,7 tis.).

Podíl umělých přerušení těhotenství ze všech potratů poklesl mezi lety 1991 a 2023 z 90 % na 59 %.

Od roku 2004 do roku 2018 se hodnota hrubé míry potratovosti ve Středočeském kraji pohybovala nad celorepublikovým průměrem, zatímco v roce 2019 dosáhla 2,91 ‰, přičemž v celé republice to bylo 2,98 ‰. V letech 2020 až 2023 se vrátily středočeské hodnoty k celorepublikovému průměru. V roce 2023 se jednalo o sedmou nejnižší hodnotu (2,21 ‰) mezi všemi kraji, stejnou jako v celé republice (2,29 ‰). Významně se v čase změnila struktura potratů. S rozšířením antikoncepce a osvěty výrazně pokleslo množství uměle přerušovaných těhotenství, jejich podíl na celkovém počtu potratů poklesl ve Středočeském kraji z 90,1 % v roce 1991 na 59,0 % v roce 2023 (nejnižší podíl byl zaznamenán v roce 2020, a to 56,8 %).

Úhrnná potratovost byla ve Středočeském kraji srovnatelná s celorepublikovou hodnotou, v roce 2023 dosáhla 0,37.

Ukazatel úhrnné potratovosti, který udává počet provedených potratů během reprodukčního období ženy (ve věku 15 až 49 let) při intenzitě potratovosti v daném roce, dosáhl ve Středočeském kraji v roce 2023 hodnoty 0,37, což byla téměř stejná hodnota ve srovnání s celorepublikovou (0,39) úhrnnou potratovostí. Nejvyšší hodnoty úhrnné potratovosti byly zaznamenány v Ústeckém (0,57), Libereckém (0,51) a Moravskoslezském (0,47) kraji, na opačné straně to bylo hl. m. Praha (0,30), Plzeňský (0,32) a Jihomoravský (0,33) kraj. Třináctá nejvyšší úhrnná potratovost v rámci všech okresů republiky byla v roce 2023 zaznamenána v případě Středočeského kraje v okrese Kladno (0,50), druhá nejvyšší hodnota v rámci kraje byla zjištěna v okrese Rakovník (0,48) a třetí v okrese Kolín (0,44). Na druhé straně byla nejnižší úhrnná potratovost zjištěna v okresech Praha-západ (0,29, což byla čtvrtá nejnižší hodnota mezi všemi okresy republiky), Beroun (0,30) a Mladá Boleslav (0,32).

Na sto narozených dětí připadalo v roce 2023 celkem 26,1 potratů.

Počet potratů na sto narozených dětí se ve Středočeském kraji dlouhodobě pohybuje okolo celorepublikového průměru, v roce 2023 připadlo na sto narozených dětí 26,1 potratů, což byla obdobná hodnota jako v celé republice (27,3). V letech 1987 až 1989 bylo ve Středočeském kraji dokonce více provedených potratů, než kolik přišlo na svět dětí.

Úmrtnost

V přepočtu na tisíc obyvatel ve Středočeském kraji zemřelo v roce 2023 po Praze nejméně osob, oproti roku 2021 zemřelo v roce 2023 ve Středočeském kraji téměř o pětinu méně osob.

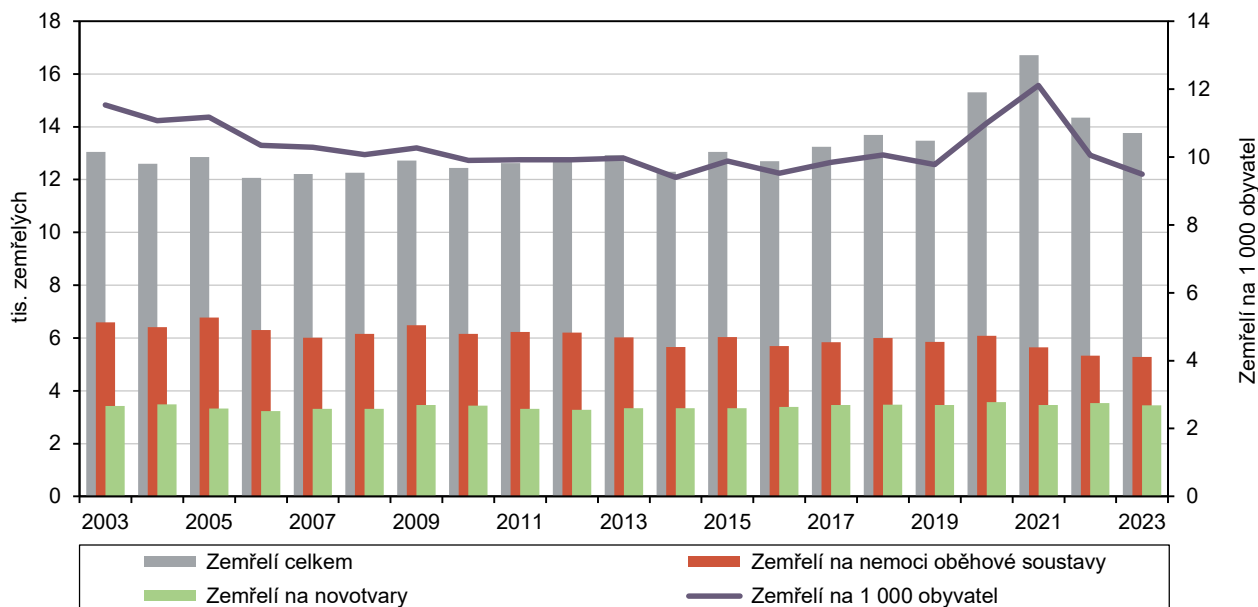
Počet zemřelých se ve Středočeském kraji do roku 1999 pohyboval nad hranicí 13 tis. osob, zatímco od roku 2000 se absolutní počet zemřelých osob dostal pod tuto hranici, kdy ve Středočeském kraji ročně zemřelo mezi 12 a 13 tis. osobami. V letech 2015 a 2017 až 2019 se počet zemřelých dostal znovu nad tuto 13tisícovou hranici. Vlivem zvýšené úmrtnosti následkem pandemie onemocnění covid-19 se v roce 2020 zvýšil počet zemřelých o 13,6 % na 15,3 tis., v roce 2021 o dalších 9,2 % na 16,7 tis., což byl nejvyšší počet zemřelých od roku 1987. K poklesu

o 14,1 % došlo v případě počtu zemřelých v roce 2022 (na 14,4 tis.), což v menší míře (o 4,1 %) pokračovalo i v roce 2023, kdy v kraji zemřelo 13,8 tis. osob. V přepočtu na tisíc obyvatel (neboli ukazatel hrubé míry úmrtnosti) zemřelo v roce 2019 celkem 9,8 osob, v následujícím roce to bylo 11,0 a v roce 2021 to bylo 12,1 zemřelých. Nejnížší relativní počet zemřelých (9,4 ‰) byl ve Středočeském kraji zaznamenán v roce 2014. V roce 2023 dosáhla hrubá míra úmrtnosti ve Středočeském kraji 9,5 ‰, což byla v mezikrajském srovnání po Praze (8,9 ‰) druhá nejnížší hodnota.

Graf 1.13 Zemřelí ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Hodnoty novorozenecké a kojenecké úmrtnosti jsou ve Středočeském kraji dlouhodobě z celorepublikového pohledu podprůměrné.

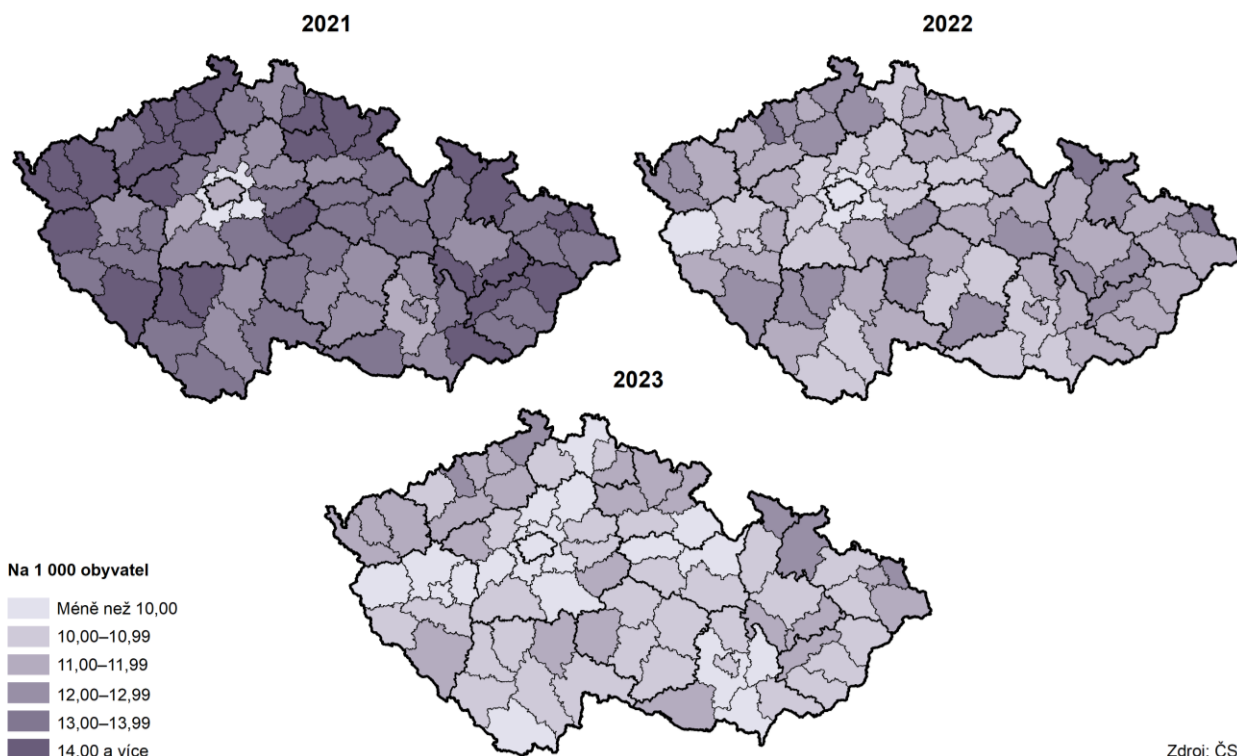
Příznivé hodnoty je v případě Středočeského kraje možné sledovat u ukazatelů kojenecké a novorozenecké úmrtnosti (zemřelí do 1 roku, resp. do 28 dnů, oboje v přepočtu na tisíc živě narozených dětí). Novorozenecká úmrtnost se ve Středočeském kraji po většinu období od roku 2001 pohybovala pod celorepublikovým průměrem (s výjimkou let 2004, 2012, 2015, 2016 a 2023), v roce 2021 dosáhla hodnoty 1,55 ‰ a roku 2023 to bylo 2,37 ‰. V roce 2013 byla hodnota novorozenecké úmrtnosti ve Středočeském kraji jak nejnížší ze všech krajů (0,77 ‰), tak i nejmenší od vzniku kraje v roce 1960. V roce 2023 se Středočeský kraj umístil na pátém místě. Pod celorepublikovým průměrem se od roku 2001 (s výjimkou let 2009, 2016 a 2023) dlouhodobě udržovala také hodnota kojenecké úmrtnosti, která v roce 2023 činila 2,37 ‰, což byla devátá nejvyšší hodnota mezi kraji.

Věkově mladší okresy v zázemí Prahy mají nižší hrubou míru úmrtnosti.

Celorepublikově nejnížší počet zemřelých osob v přepočtu na tisíc obyvatel (tzv. ukazatel hrubé míry úmrtnosti) ze všech okresů republiky vykázaly v roce 2023 okresy v zázemí hlavního města, a to Praha-východ (7,3 ‰) a Praha-západ (7,4 ‰). Naopak nejvyšší hrubá míra úmrtnosti byla zaznamenána v okresech Rakovník (11,5 ‰) a Kutná Hora (11,4 ‰). Ukazatel hrubé míry úmrtnosti však nebere v úvahu věkovou strukturu obyvatelstva. Věkově mladší regiony, v případě Středočeského kraje okresy v sousedství hlavního města Prahy, tak zpravidla vykazují nižší hrubé míry úmrtnosti než oblasti s vyšším zastoupením osob ve věku s vyšší intenzitou

úmrtnosti (Rakovnicko, Kutnohorsko, Příbramsko), proto je za vhodnější analytický ukazatel považován ukazatel naděje dožití (při narození).

Kartogram 1.11 Zemřelí v okresech v letech 2021 až 2023

Na onemocnění covid-19 zemřelo v roce 2020 celkem 1,1 tis. osob, v roce 2021 celkem 2,8 tis. osob a v roce 2023 to bylo pouze 198 osob.

Nejvíce osob dlouhodobě umírá na nemoci oběhové soustavy, v roce 2023 se na celkovém počtu zemřelých osob ve Středočeském kraji tato příčina smrti podílela ze 38,4 %, přičemž ještě v roce 2014 to bylo 46,0 %. Následovali zemřelí na novotvary, kteří tvořili 25,1 % (v roce 2019 to bylo 27,1 %) všech zemřelých osob. Další nejčastější příčinou smrti v letech 2020 až 2021, která se také stala důvodem poklesu zastoupení všech ostatních příčin smrti v těchto dvou pandemických letech, bylo onemocnění covid-19. Na tuto příčinu smrti zemřelo ve Středočeském kraji v roce 2021 celkem 2,8 tis. osob (16,8 % všech zemřelých v tomto roce), v roce 2020 zemřelo následkem tohoto onemocnění 1,1 tis. osob (7,3 % všech úmrtí v tomto roce), v roce 2022 to bylo 708 osob a o rok později pouze 198 zemřelých. Další četnou příčinou smrti, která v čase vykazuje mírný nárůst zastoupení mezi zemřelými, je úmrtí na nemoci dýchací soustavy (z 5,7 % v roce 2014 na 7,2 % v roce 2023) a trávicí soustavy (z 3,8 % v roce 2014 na 4,2 % v roce 2023).

Podíl zemřelých v roce 2023 na novotvary byl ve Středočeském kraji v porovnání s ČR vyšší.

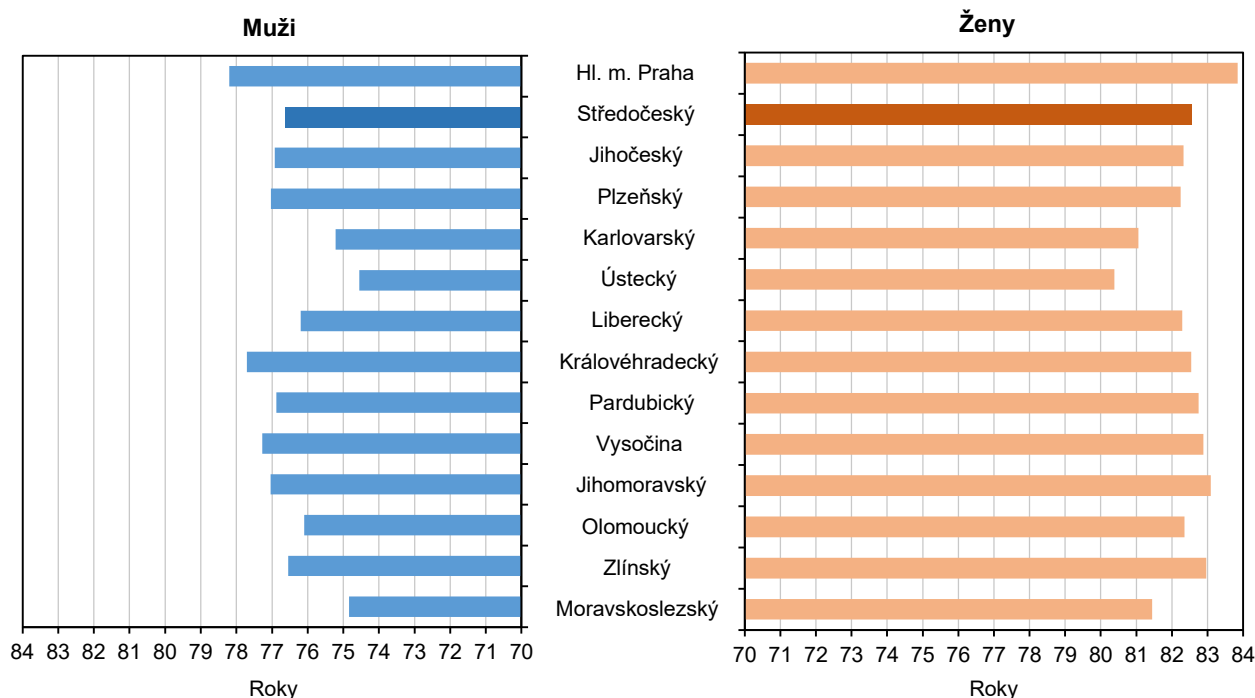
V případech příčiny smrti na nemoci oběhové soustavy vykázal Středočeský kraj v roce 2023 nepatrně nižší podíl zemřelých než v celé republice (35,4 % ve Středočeském kraji vs. 38,8 % v celé ČR), u novotvarů byl (i z dlouhodobějšího pohledu let 2014 až 2023) v kraji podíl zemřelých s touto příčinou vyšší (25,1 %, v celé republice to bylo 24,8 %). Podprůměrné bylo ve Středočeském kraji zastoupení zemřelých osob na nemoci dýchací soustavy (7,2 % v kraj vs. 7,6 % v celé ČR) i trávicí soustavy (4,2 % ve Středočeském kraji vs. 4,7 % v celé ČR) soustavy. Ještě v roce 2021, kdy vrcholila vlna onemocnění covid-19, byl podíl zemřelých na toto onemocnění ve Středočeském kraji v porovnání s celorepublikovou hodnotou nižší (16,8 % vs. 18,2 %).

Podíl zemřelých na nemoci oběhové soustavy se v čase snížil.

Odhlédneme-li od let 2020 a 2021, ovlivněných pandemií onemocnění covid-19, je zřejmé, že zatímco u zemřelých na nemoci oběhové soustavy byl během let 2001 až 2019 patrný trend poklesu (z 51,8 % v roce 2001 na 43,4 % v roce 2019 a na 38,4 % v roce 2023), zastoupení zemřelých na novotvary stagnovalo mezi 25,6 % v roce 2015 a 27,7 % v roce 2004 (v roce 2023 to bylo 25,1 %).

Graf 1.14 Naděje dožití při narození podle pohlaví a podle krajů v letech 2022 až 2023

Zdroj: ČSÚ

Úmrtnost mužů je zpravidla o polovinu vyšší než u žen. U obou pohlaví se v souhrnu mezi lety 2000 a 2023 snížila úmrtnost o 31,6 %.

Pro vyloučení změn ve věkové struktuře a pro hodnocení vývoje úmrtnosti je nejvhodnější použití standardizovaných hodnot, které mají jako standardizovanou populaci použito věkové složení fiktivní populace stanovené Eurostatem v roce 2012. Z výsledných hodnot je patrné, že mezi roky 2000 a 2023 došlo ve Středočeském kraji k poklesu celkové úmrtnosti o 31,6 % (u mužů to bylo o 29,5 % a u žen o 34,0 %). Úmrtnost mužů byla po celé sledované období o polovinu vyšší u mužů než u žen (nejvíce, o 58,5 %, to bylo v roce 2023, nejméně, o 44,5 %, pak v roce 2005). V porovnání s rokem 2021, který byl nejvíce ovlivněn úmrtností na onemocnění covid-19, dosáhl celkový pokles úmrtnosti do roku 2023 výše 20,9 %, u mužů to bylo o 20,5 %, u žen činil pokles 20,7 %.

Vyšší byl pokles standardizované úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy než u novotvarů.

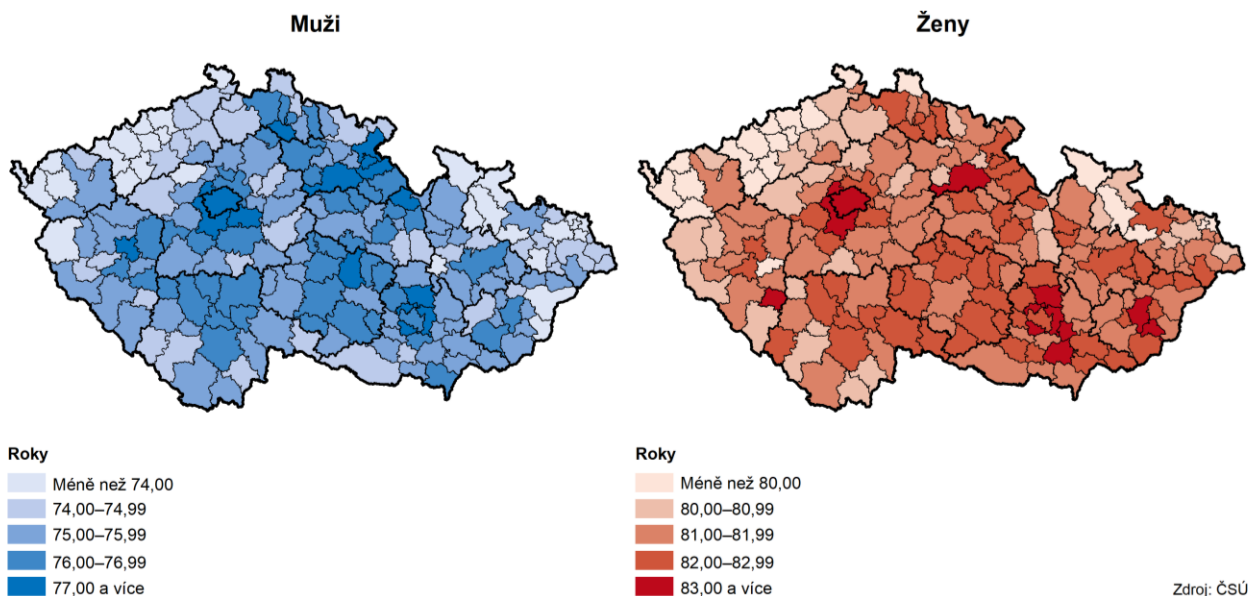
Vyšší pokles byl zaznamenán u standardizované úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy, zde se mezi lety 2000 a 2023 snížila úmrtnost mužů o 48,0 % a u žen o 53,8 % (u obou pohlaví dohromady činil pokles 51,0 %), v případě úmrtnosti na novotvary byl naopak pokles vyšší u mužů (o 37,1 %) než u žen (o 29,0 %); v souhrnu za obě pohlaví byl tento pokles o třetinu (o 33,1 %).

Covid vrátil naději dožití o osm let zpátky.

Naděje dožití (neboli střední délka života) vyjadřuje počet let, kterých má jedinec naději se dožít při zachování aktuální intenzity úmrtnosti. Střední délka života je dlouhodobě vyšší u žen než u mužů a před propuknutím pandemie onemocnění covid-19 se prodlužovala, třebaže mezi roky 2010 a 2019 byl nárůst již mírnější. Citelný propad zaznamenala úmrtnost a tím pádem i hodnoty naděje dožití

následkem pandemie onemocnění covid-19 v letech 2020 a 2021. Zvýšení úmrtnosti v letech 2020–2021 vrátilo hodnoty naděje dožití na časové ose o osm let zpět (hodnoty naděje dožití při narození byly u obou pohlaví v letech 2020–2021 obdobné jako v letech 2012–2013).

Kartogram 1.12 Naděje dožití při narození podle pohlaví ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v letech 2019 až 2023

U mužů se naděje dožití zvýšila mezi lety 2000 a 2023 více než u žen, a to o 4,61 roku (u žen to bylo o 4,15 roku).

V období let 2022–2023 dosáhla naděje dožití při narození ve Středočeském kraji u mužů 76,64 let, což bylo o 4,61 roku více než v letech 2001–2002, kdy činila 72,03 roku. Vykompenzován byl také pokles naděje dožití zaznamenaný v „covidových letech“, oproti rokům 2018–2019 se zvýšila naděje dožití při narození mužů o 0,32 roku. V případě žen bylo zvýšení naděje dožití nižší, během období let 2001–2002 a 2022–2023 se zvýšila její hodnota ze 78,40 let na 82,55 roku, tedy o 4,15 roku. Oproti rokům 2018–2019 však byl nárůst u žen vyšší než u mužů, a to 0,67 roku, dvojnásobně tak byla oproti mužům převyšena hodnota naděje dožití z předpandemického období. Ve sledovaném období se tak snížil rozdíl mezi nadějí dožití při narození mužů a žen z 6,37 na 5,90 roku.

Postavení středočeských mužů mezi ostatními kraji se z pohledu naděje dožití zlepšovalo více než u žen.

Příznivější vývoj naděje dožití ve srovnání s celou republikou byl zaznamenán ve Středočeském kraji u mužů, u nichž docházelo také k rychlejšímu snižování rozdílu mezi krajskou a celorepublikovou hodnotou než v případě žen. Krajská hodnota naděje dožití mužů převyšuje hodnotu za celou Českou republiku od roku 2010, zatímco v případě žen je naděje dožití při narození ve Středočeském kraji vyšší v porovnání s celorepublikovou hodnotou zaznamenávána až od roku 2022.

Naděje dožití žen byla v roce 2023 mezi kraji šestá nejvyšší, u mužů pak osmá nejvyšší.

V mezikrajském srovnání hodnot naděje dožití při narození si stojí středočeské ženy lépe než muži. Na žebříčku krajů zaujímaly ženy v období let 2022–2023 šesté místo a naděje dožití byla mírně vyšší než celorepublikový průměr. V případě naděje dožití mužů se také jednalo o hodnotu mírně nad celorepublikovým průměrem, v období let 2022–2023 se Středočeský kraj zařadil na osmé místo.

Nejdelší střední délka života byla v Praze, nejkratší v Ústeckém kraji.

Nejvyššího věku se mají šanci dožít muži v hlavním městě Praze (78,20 let) a v Královéhradeckém kraji (77,71 roku), nejméně pak v Ústeckém (74,55 let) a Moravskoslezském (74,84 roku) kraji. Nejdelší střední délka života žen byla

zaznamenána také v hl. m. Praze (83,85 let) a v Jihomoravském kraji (83,09 roků), na opačné straně se umístily kraje Ústecký (80,38 let) a Karlovarský (81,06 roků).

Nejdéle žili muži v okresech Praha-západ a Praha-východ, kde se zároveň od roku 2001 zvýšila naděje dožití mužů nejvíce ze všech okresů republiky.

K dispozici jsou i hodnoty za okresy, které se v důsledku eliminace nahodilých výkyvů vypočítávají z hodnot úmrtnosti za roky 2019–2023. V případě okresů Středočeského kraje byla nejdelší střední délka života mužů zaznamenána v okresech okolo Prahy, a to v okresech Praha-západ (78,14 roků) a Praha-východ (77,22 let). Na opačné straně se umístily okresy Kladno s nadějí dožití mužů 74,84 roků a Rakovník se 74,91 lety. V zázemí Prahy byly navíc zaznamenány v rámci Středočeského kraje mezi obdobími let 2001–2005 a 2019–2023 nejvyšší nárůsty naděje dožití při narození (v případě okresu Praha-západ došlo ke zvýšení o 5,04 roků, což bylo zároveň i nejvíce ze všech okresů republiky, za nímž následoval celorepublikově druhý nejvyšší nárůst, a to v okrese Praha-východ, o 4,95 roků; třetí nejvyšší nárůst o 4,46 let zaznamenal okres Příbram). Nejmenší nárůst byl patrný v okresech Kutná Hora (o 2,42 roků, což byl také čtvrtý nejnižší nárůst mezi všemi okresy republiky) a Mladá Boleslav (o 2,93 roků).

Nejvyšší naději dožití žen měly okresy v zázemí Prahy, jejich postavení však bylo méně příznivé než u mužů.

Ve Středočeském kraji byla nejdelší střední délka života žen zaznamenána v okresech Praha-západ (83,07 roků), Praha-východ (82,43 let) a Příbram (81,98 roků). Na druhé straně se s nejnižší nadějí dožití umístily okresy Rakovník se střední délkou života žen 80,80 roků, s 81,14 lety následoval okres Nymburk a s 81,26 lety okres Kladno. Postavení středočeských okresů mezi všemi okresy republiky bylo v případě naděje dožití žen v porovnání s muži méně příznivé. Mezi obdobími let 2001–2005 a 2019–2023 byl zaznamenán nejvyšší nárůst naděje dožití žen v okrese Beroun (o 4,22 roků, nejvíce ze všech okresů republiky), v okrese Praha-západ dosáhlo zvýšení 4,13 roků (druhý nejvyšší nárůst mezi okresy ČR) a u okresu Praha-východ to bylo 3,93 let. Nejnižší nárůst byl zaznamenán v okresech Kutná Hora (o 2,15 roků) a Mladá Boleslav (o 2,46 let).

Stěhování

Přírůstek stěhováním byl v roce 2023 ve Středočeském kraji po Praze nejvyšší ze všech krajů.

V roce 2023 se do Středočeského kraje přistěhovalo celkem 45,6 tis. obyvatel a zároveň se z něj vystěhovalo 27,6 tis. osob. Počet přistěhovalých i vystěhovalých byl po hl. m. Praze druhý nejvyšší, a to jak v absolutních hodnotách, tak i v přepočtu na tisíc obyvatel (31,5 ‰, resp. 19,0 ‰). Druhý nejvyšší byl i objem stěhování, jakož i migrační přírůstek; ten dosáhl 16,5 tis. osob (v Praze to bylo 27,0 tis.).

Rok 2023 zaznamenal z rekordních hodnot roku 2022 citelný meziroční pokles přistěhovalých a zároveň zvýšení počtu vystěhovalých.

Do Středočeského kraje se v roce 2023 přistěhovalo oproti rekordnímu roku 2022 o 35,7 % méně osob, zatímco vystěhovalých bylo o 57,3 % více. Přírůstek obyvatel stěhováním zajišťovalo v roce 2023 z 64,7 % saldo stěhování ze zahraničí (11 697 osob), přistěhovalectvím z ostatních krajů přibýlo 6 368 obyvatel. Saldo vnitřního stěhování bylo oproti roku 2022 o čtvrtinu nižší, zatímco v případě přírůstku zahraničním stěhováním byl zaznamenán pokles o tři čtvrtiny.

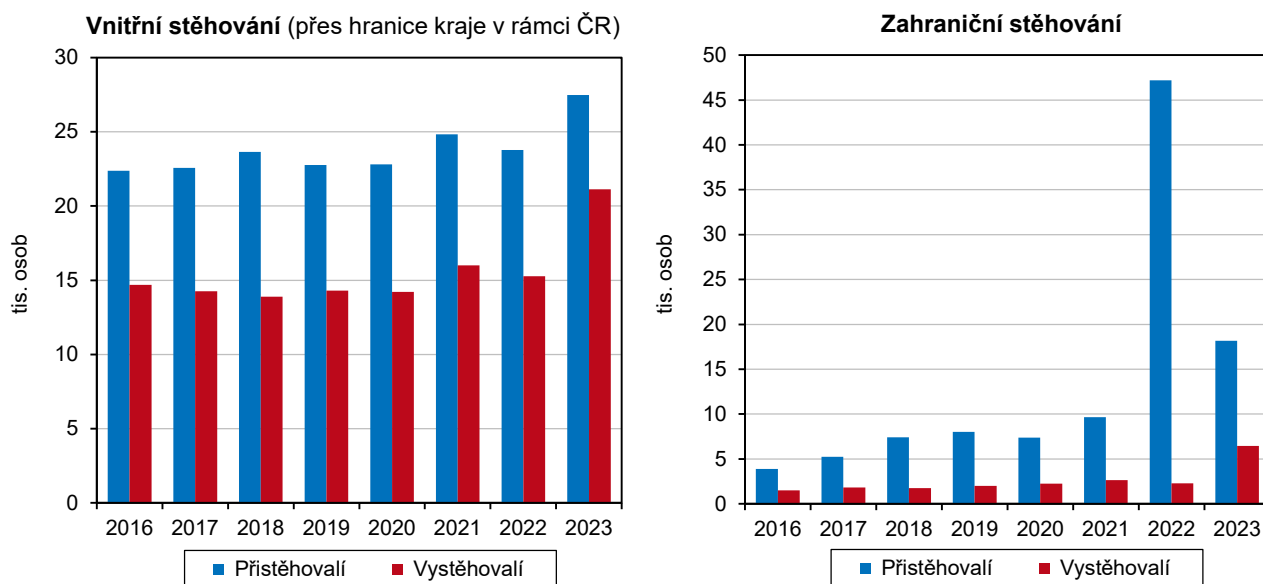
Nejvyšší objem stěhování, jakož i migrační přírůstek byl zaznamenán v roce 2022.

V souvislosti s příchodem osob z válkou zasažené Ukrajiny zaznamenal nejvyšší počet přistěhovalých osob Středočeský kraj v roce 2022, a to 71,0 tis. osob. S odstupem druhý nejvyšší počet přistěhovalých osob byl zaznamenán v roce 2007, a to 43,1 tis. osob, následně jejich počty postupně klesaly a počínaje rokem 2011 se ustálily na hodnotách okolo 25 tis. osob ročně. Počet vystěhovalých byl nejvyšší v roce 2023, kdy se z kraje vystěhovalo 27,6 tis. osob. Mezi roky 2008 a 2022 se počet vystěhovalých obyvatel ze Středočeského kraje pohyboval mezi 13,9 tis. a 17,5 tis. ročně. Migrační přírůstek dosáhl nejvyšší hodnoty v roce 2023 (53,4 tis.), následovaný roky 2008 (25,9 tis. osob) a 2007 (24,5 tis.). Po následném poklesu se

mezi roky 2012 a 2021 pohyboval přírůstek stěhováním mezi 9,2 tis. a 15,8 tis. osobami, což byla hodnota z roku 2021 a zároveň nejvyšší hodnota od roku 2008. Rok 2023 zaznamenal přírůstek stěhováním ve výši 18,1 tis. obyvatel.

Graf 1.15 Migrace ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

V roce 2022 získal kraj 5,3násobně více obyvatel stěhováním ze zahraničí než z ostatních částí ČR.

Vliv zahraničního stěhování na celkové saldo stěhování se průběžně poměrně citelně měnil. Nejvyššího přírůstku stěhováním se zahraničím bylo dosaženo v letech 2022 (53,5 tis.), 2007 (14,3 tis.) a 2023 (11,7 tis.). V letech 2022, 2023 a 2007 dokonce převýšilo saldo stěhování se zahraničím nad přírůstkem stěhování s ostatními regiony České republiky (v roce 2022 téměř 5,3násobně, v roce 2023 o 84 % a v roce 2007 o 39 %). V roce 2007 se podílelo saldo stěhování se zahraničím na celkovém přistěhovalectví Středočeského kraje z 58,2 %, v roce 2023 to bylo 64,7 %, v rekordním roce 2022 pak 84,1 %.

Nejvyšší saldo stěhování bylo v roce 2023 u osob z Ukrajiny, Slovenska, Filipín a Rumunska.

Přistěhovalí ze zahraničí byli z pohledu státního občanství v roce 2023 nejčastěji Ukrajinci (79,3 % ze všech přistěhovalých osob ze zahraničí), Slováci tvořili 4,5 % přistěhovalých, na další pozici byli Filipínci (1,6 % všech přistěhovalých), Vietnamci (1,20 %), Rumuni (1,19 %) a Indové (1,18 %). U vystěhovalých osob do ciziny bylo nejvíce Ukrajinců, kteří tvořili 78,0 % z celkového počtu vystěhovalých do ciziny, na druhém místě se umístili občané České republiky s podílem 3,3 %, třetí byli Slováci (2,0 %), následovali občané Srbska (1,9 %) a Mongolska (1,6 %). Celkem u sedmi státních občanství dosáhl přírůstek stěhováním za rok 2023 více než sto osob: Ukrajina (9 362 osob), Slovensko (693 osob), Filipíny (255 osob), Rumunsko (191), Indie (154 osob), Vietnam (148 osob) a Moldavsko (129 osob).

U stěhování je až do roku 2017 patrný klesající trend u zastoupení mužů mezi stěhujícími se osobami.

Až do roku 2017 se ve Středočeském kraji snižovalo zastoupení mužů na celkovém počtu přistěhovalých a vystěhovalých osob. Zatímco v roce 2003 se muži podíleli z 57,0 % na všech přistěhovalých, v roce 2005 se jednalo o 53,5 % a v roce 2017 to bylo 49,7 %, v roce 2021 je možné sledovat vzestup na 52,9 %. Přistěhovalectví mužů v roce 2022 pokleslo, především v důsledku zahraničního stěhování, v němž dominovaly ženy (z 57,8 %) na 44,6 %. V roce 2023 se muži na počtu přistěhovalých osob podíleli ze 48,6 %. Obdobně jako u přistěhovalých osob to bylo i u vystěhovalých, u nichž je možné sledovat pokles z 61,0 % v roce 2003 na 48,9 %

v roce 2017, v roce 2021 bylo vystěhovaných mužů opět více než polovina (53,4 %), což pokračovalo i v letech 2022 (53,7 %) a 2023 (50,1 %).

Kraj získal v roce 2023 nejvíce osob ve věku 35 až 39 let a dětí mladších 5 let.

Vysoký podíl mezi přistěhovanými tvořily děti do 14 let. V roce 2023 se jednalo o 19,3 % všech přistěhovaných (v roce 2022 to bylo dokonce 24,7 %), což potvrzuje skutečnost, že Středočeský kraj získává stěhováním především mladé rodiny s dětmi, a to nejen z ostatních částí republiky, ale i ze zahraničí. V této věkové kategorii dosáhl ve Středočeském kraji v roce 2023 přírůstek stěhováním ve výši 3,6 tis. osob, což představovalo na celkovém přírůstku stěhováním podíl 20,2 % a jednalo se tak řádově o vyšší přírůstek v porovnání s ostatními kraji republiky. Věková skupina dětí do 4 let věku dosáhla v roce 2023 v případě Středočeského kraje druhý nejvyšší migrační přírůstek (2,3 tis. dětí, více v rámci všech pětiletých skupin zaznamenala pouze věková skupina 35- až 39letých, a to 2,4 tis. osob). Vysoké přírůstky byly patrné také u skupiny 30- až 34letých (saldo ve výši 2,1 tis. osob), 40- až 44letých (1,9 tis. osob) a u 15- až 19letých (1,6 tis. osob). Kladné saldo stěhování zaznamenala i věková skupina osob starších 65 let (1,1 tis.).

2. Sociální vývoj

Zaměstnanost, ekonomická aktivita

Ekonomická aktivita obyvatel byla mezi kraji třetí nejvyšší.

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) tvořilo v roce 2023 středočeskou populaci ve věku 15 a více let 1 122,0 tis. osob. Z toho bylo 60,7 % (680,8 tis.) pracovní síla a 39,3 % (441,2 tis.) představovaly osoby mimo pracovní sílu. Středočeská míra ekonomické aktivity¹ 60,7 % převyšovala průměr za ČR (59,9 %) a stála na třetí příčce mezi kraji. První místo si udržovala v posledních devatenácti letech bez přestávky hl. m. Praha. Nejnižší míru ekonomické aktivity v roce 2023 vykázal kraj Liberecký (57,3 %).

Míra ekonomické aktivity u žen do roku 2019 výrazně rostla. V posledních čtyřech letech ale zaznamenala pokles, zatímco rostla u mužů.

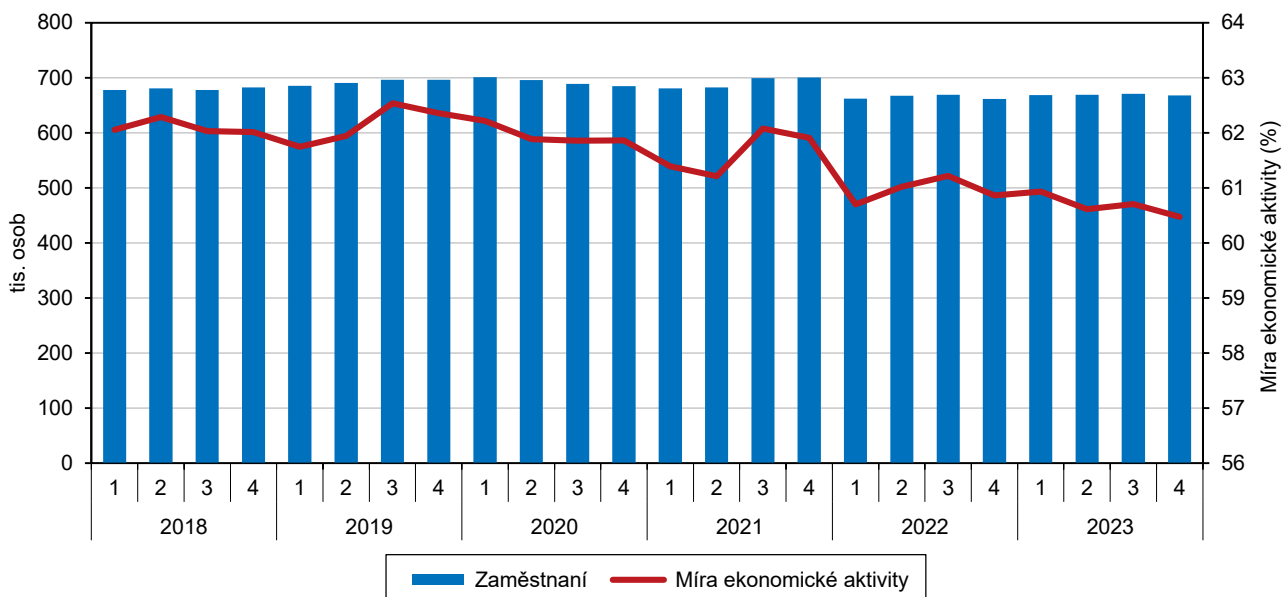
Míra ekonomické aktivity v kraji nepřetržitě rostla od roku 2009 do roku 2019. Nárůst byl plně ovlivněn nárůstem míry ekonomické aktivity u žen, který činil 5,1 p. b. mezi roky 2009 a 2019 (na 54,9 %). U mužů byla míra ekonomické aktivity v roce 2019 (69,6 %) dokonce o 0,1 p. b. nižší než v roce 2009. Výsledkem výrazného zvyšování míry ekonomické aktivity u žen bylo snižování rozdílu mezi mírou ekonomické aktivity mužů a žen. V letech 2020 až 2023 ale došlo k meziročním poklesům celkové míry ekonomické aktivity o 1,0 p. b., příčinou byl pokles míry ekonomické aktivity u žen. U mužů naopak míra aktivity vzrostla. Výsledkem byl opětovný nárůst rozdílu míry ekonomické aktivity mezi muži a ženami. Zatímco v roce 2009 byl rozdíl mezi pohlavími třetí nejvyšší mezi kraji (19,9 p. b.), v roce 2019 byl rozdíl pouze 14,7 p. b., tzn. 4. nejnižší. V dalších letech ale rozdíl opět výrazně narostl na 18,6 p. b. v roce 2023, což představovalo 3. nejvyšší rozdíl mezi kraji.

Ekonomická aktivita mužů byla po Praze 2. nejvyšší, u žen až 5. nejvyšší.

V roce 2023 činila míra ekonomické aktivity mužů 70,2 % a žen 51,6 %. Míra ekonomické aktivity středočeských mužů byla mezi kraji po Praze druhá nejvyšší, zatímco středočeské ženy vykázaly až 5. nejvyšší míru.

Graf 2.1 Zaměstnaní a míra ekonomické aktivity ve Středočeském kraji podle čtvrtletí

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

¹ míra ekonomické aktivity = podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných na počtu všech osob starších 15 let

Míra ekonomické aktivity dosáhla vrcholu ve 3. čtvrtletí roku 2019.

Při pohledu na čtvrtletní vývoj ekonomické aktivity mezi roky 2018 a 2023 byl zaznamenán vrchol ve 3. čtvrtletí předcovidového roku 2019, kdy byla dosažena hodnota 62,5 %, pak následoval postupný pokles. K většímu nárůstu došlo pouze ve 3. čtvrtletí roku 2021, kdy se ještě hodnota naposledy přehoupla přes 62 %, v dalších čtvrtletích se už ale snižovala. Počet zaměstnaných se pohyboval pod hranicí 700 tis. osob, pouze ve dvou čtvrtletích byla tato hranice překročena, a to v 1. čtvrtletí 2020 a ve 4. čtvrtletí 2021.

Míra zaměstnanosti byla třetí nejvyšší v ČR.

V roce 2023 tvořilo pracovní sílu kraje celkem 669,3 tis. zaměstnaných, z toho 43,0 % žen; a 11,6 tisíc nezaměstnaných osob, z nichž bylo 61,7 % žen. Míra zaměstnanosti² činila 59,6 %, což byla hodnota o 1,2 p. b. vyšší než celorepublikový průměr a mezi kraji třetí nejvyšší, po hl. m. Praze (64,5 %) a Karlovarském kraji (60,1 %). Nejnížší míru zaměstnanosti zaznamenal Moravskoslezský kraj (55,2 %).

Zaměstnanost v terciéru se zvyšovala, mezi kraji byla druhá nejvyšší.

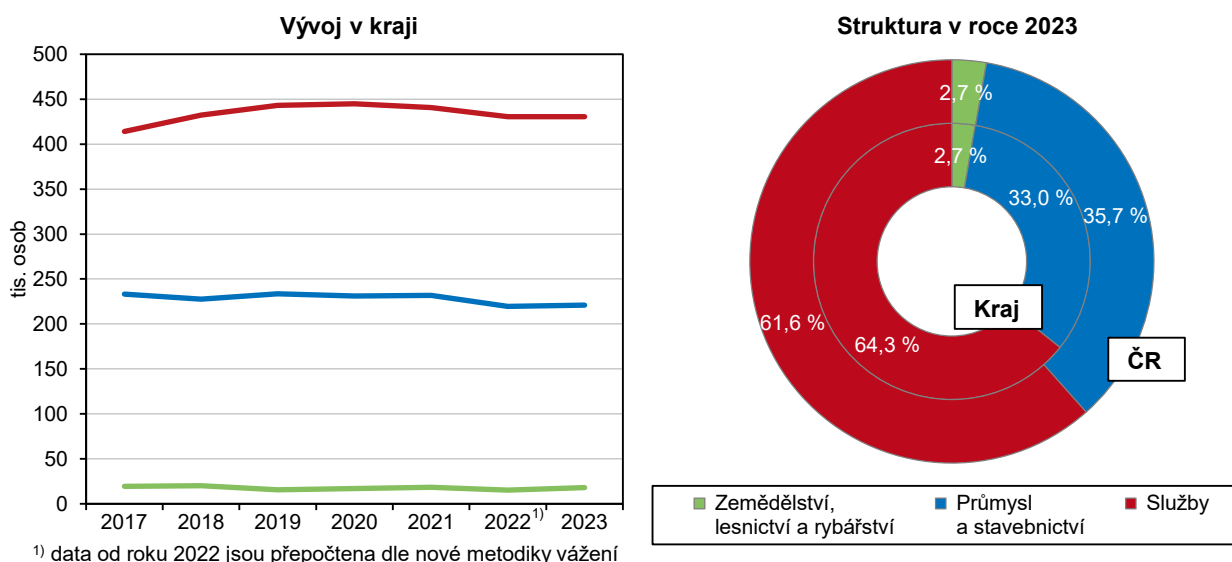
Ze zaměstnaných, kteří měli ve Středočeském kraji místo pracoviště, bylo v roce 2023 zaměstnáno 64,3 % v terciárním sektoru, což byla hodnota nad průměrem republiky (61,6 %) a druhý nejvyšší podíl po hl. m. Praze (83,0 %). Nejnížší zaměstnanost ve službách byla patrná v krajích Vysočina a Zlínském, kde pracovala v terciéru pouze přibližně polovina zaměstnaných (51,2 %, resp. 51,8 %). Zaměstnanost v terciéru se od poloviny 90. let minulého století zvyšovala na úkor dvou zbylých sektorů, především priméru.

Zaměstnanost v sekundéru klesla pod republikový průměr.

Podíl zaměstnaných s pracovištěm v kraji v sekundéru v roce 2023 činil 33,0 %, což bylo méně než průměr ČR (35,6 %), a zároveň druhá nejnížší hodnota po hl. m. Praze (16,7 %). Nejvyšší zaměstnanost v průmyslu a stavebnictví zaznamenal Liberecký a Zlínský kraj (45,4 %, resp. 45,3 %). Zaměstnanost v sekundéru dosahovala v kraji nejvyšších hodnot na konci 90. let (přes 42 %), od té doby postupně klesala.

Graf 2.2 Zaměstnaní pracující ve Středočeském kraji podle odvětvových sektorů

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

² míra zaměstnanosti = podíl počtu zaměstnaných ve věku 15-64 let na celkovém obyvatelstvu stejné věkové skupiny

Zaměstnanost v průměru klesala, v roce 2023 byla stejná jako republikový průměr.

Zaměstnanost v průměru (zaměstnaných s pracovištěm v kraji) byla v roce 2023 ve Středočeském kraji stejná jako republikový průměr, v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství pracovalo 2,7 % zaměstnaných, na mezikrajském žebříčku stál kraj na 8. místě. Nejvyššího podílu bylo dosaženo v Kraji Vysočina (6,0 %), nejnižšího v hl. m. Praze (0,3 %) a Libereckém kraji (1,5 %). Podíl zaměstnaných v průměru v kraji průběžně klesal, maximálních hodnot přes 7 % dosahoval v polovině 90. let.

Kraj zaznamenal druhý nejvyšší podíl pracujících na vlastní účet a nejvyšší podíl zaměstnavatelů.

Při členění zaměstnaných podle postavení v zaměstnání tvořili v roce 2023 ve Středočeském kraji hlavní podíl (80,4 %) zaměstnanci (včetně členů produkčních družstev), což byla druhá nejnižší hodnota po hl. m. Praze (78,3 %). Největší podíl zaměstnanců vykázal Karlovarský kraj (88,1 %). Středočeský kraj naopak vynikal zastoupením kategorie pracujících na vlastní účet, a to 16,1 % (ČR 13,9 %), což odpovídalo druhé nejvyšší hodnotě po hl. m. Praze (18,6 %). Ve srovnání s ostatními kraji bylo ve středních Čechách nejvyšší zastoupení zaměstnavatelů (3,3 % oproti 2,4 % v ČR). Nejnižší podíl byl naopak patrný v Kraji Vysočina (1,6 %).

Nejpočetnější skupinu zaměstnaných podle hlavních tříd klasifikace tvořili specialisté.

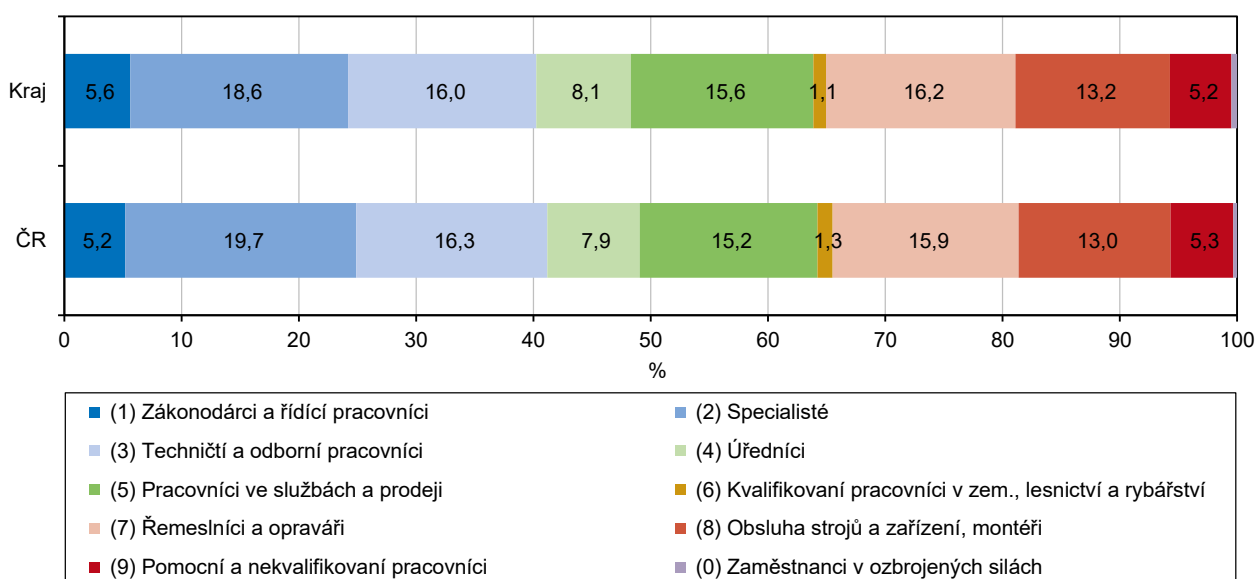
Při členění zaměstnaných podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání tvořili v roce 2023 v kraji nejpočetnější skupinu specialisté (18,6 %). Jednalo se o nižší podíl než v rámci ČR (19,7 %). Druhou a třetí nejpočetnější skupinu představovali řemeslníci a opraváři (16,2 %) a techničtí a odborní pracovníci (16,0 %). Podobným podílem byly zastoupeny tyto dvě skupiny i v rámci celé ČR. Čtvrtou nejpočetnější skupinou byli pracovníci ve službách a prodeji (16,2 %) a pátou skupinou byla obsluha strojů a zařízení a montéři (13,2 %). Úředníci tvořili mezi zaměstnanými 8,1 %, zákonodárci a řídicí pracovníci 5,6 %.

Kraj vykázal druhý nejvyšší podíl zákonodárců a řídicích pracovníků.

Nejlepší umístění na mezikrajském žebříčku vykázal v roce 2023 kraj v kategorii zákonodárců a řídicích pracovníků, po Praze se jednalo o 2. nejvyšší podíl mezi kraji; a v kategorii specialistů, kde zaznamenal 3. nejvyšší podíl po Praze a Jihomoravském kraji. V podílu úředníků stál kraj na 5. místě.

Graf 2.3 Zaměstnaní podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO ve Středočeském kraji a ČR v roce 2023¹⁾

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

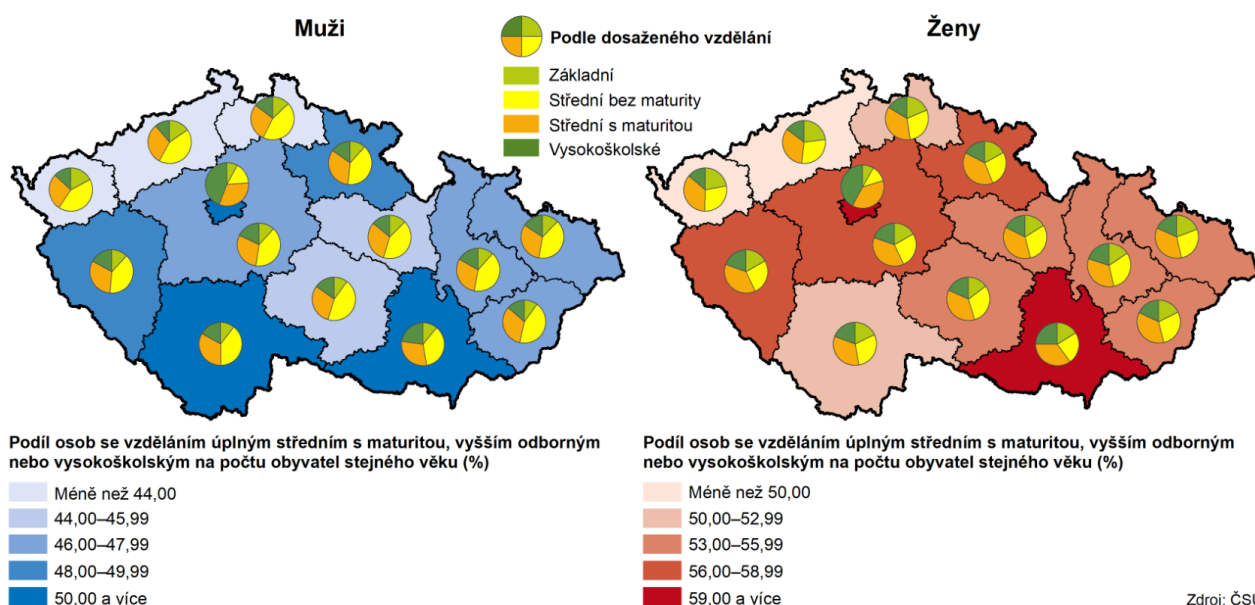

¹⁾ od roku 2023 jsou data zpracovávána dle nové metodiky

Výrazně rostlo zastoupení vysokoškoláků v populaci, kraj vykázal 3. nejvyšší podíl.

Vzdělanost obyvatelstva se dlouhodobě zvyšuje, což dokazuje vývoj podílu vysokoškolsky vzdělaných (vč. vyššího odborného vzdělání) na obyvatelstvu ve věku 15 a více let, který vzrostl ve Středočeském kraji z 5,5 % v roce 1995 na téměř pětinu v posledních třech letech. Podíl 18,9 % v roce 2023 byl mezi kraji třetí nejvyšší, po Praze (43,1 %) a Jihomoravském kraji (23,9 %). Nejnižší podíl vysokoškoláků v populaci starší 15 let byl patrný v Ústeckém a Karlovarském kraji (13,1 %, resp. 13,7 %). Podíl osob se základním vzděláním se ve Středočeském kraji snížil na polovinu, a to z 26,7 % v roce 1995 na 14,1 % v roce 2023, což byl sedmý nejnižší podíl. Nejnižší podíl byl dosažen v Praze (8,1 %), nejvyšší v Karlovarském a Ústeckém kraji (19,3 %, resp. 19,1 %). Zastoupení středoškoláků s maturitou a bez maturity bylo v roce 2023 v kraji téměř stejné (33,5 %, resp. 33,4 %). Mezi ženami bylo více zastoupeno střední vzdělání s maturitou (37,2 % oproti 29,8 % u mužů), vysokoškolské vzdělání (19,8 % oproti 18,0 % u mužů) a základní vzdělání (16,6 % oproti 11,6 % u mužů). Mezi muži výrazně dominovalo střední vzdělání bez maturity (40,6 % oproti 26,4 % u žen).

Kartogram 2.1 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle vzdělání a pohlaví v krajích v roce 2023

Mezi zaměstnanými byl dvojnásobný podíl vysokoškoláků než mezi nezaměstnanými. Nezaměstnaní vykazali více než 4násobný podíl osob se základním vzděláním.

Vzdělanostní struktura pracovní síly vykazovala vyšší vzdělanostní úroveň než populace jako celek. Výrazně více byli zastoupeni vysokoškoláci, kteří tvořili čtvrtinu pracovní síly (24,8 %), vyšší podíl byl také středoškoláků s maturitou (36,5 %). Naopak výrazně méně, ve srovnání s celkovou populací starší 15 let, bylo v rámci pracovní síly osob se základním nebo žádným vzděláním (5,1 %). Velký rozdíl byl patrný při srovnání vzdělanostní struktury zaměstnaných a nezaměstnaných osob, vzdělanostní úroveň nezaměstnaných byla výrazně nižší. Mezi zaměstnanými byli téměř dvojnásobně zastoupeni vysokoškoláci (25,0 %) než mezi nezaměstnanými (13,4 %) a rovněž středoškoláci s maturitou vykazali mezi zaměstnanými vyšší podíl (36,7 %) než mezi nezaměstnanými (24,7 %). Osoby se základním nebo žádným vzděláním byly naopak více zastoupeny mezi nezaměstnanými, kde spadala do této kategorie nejnižšího vzdělání více než pětina osob (22,7 %); na rozdíl od zaměstnaných, kde měla základní vzdělání pouze méně než dvacetina osob (4,8 %). Celkově se v průběhu času výrazně zvýšila vzdělanost zaměstnaných. Na jedné straně je celospolečenským trendem, že lidé dosahují vyšší úrovně vzdělání, a na straně druhé odcházejí do důchodu skupiny obyvatel s nižším vzděláním. Podíl

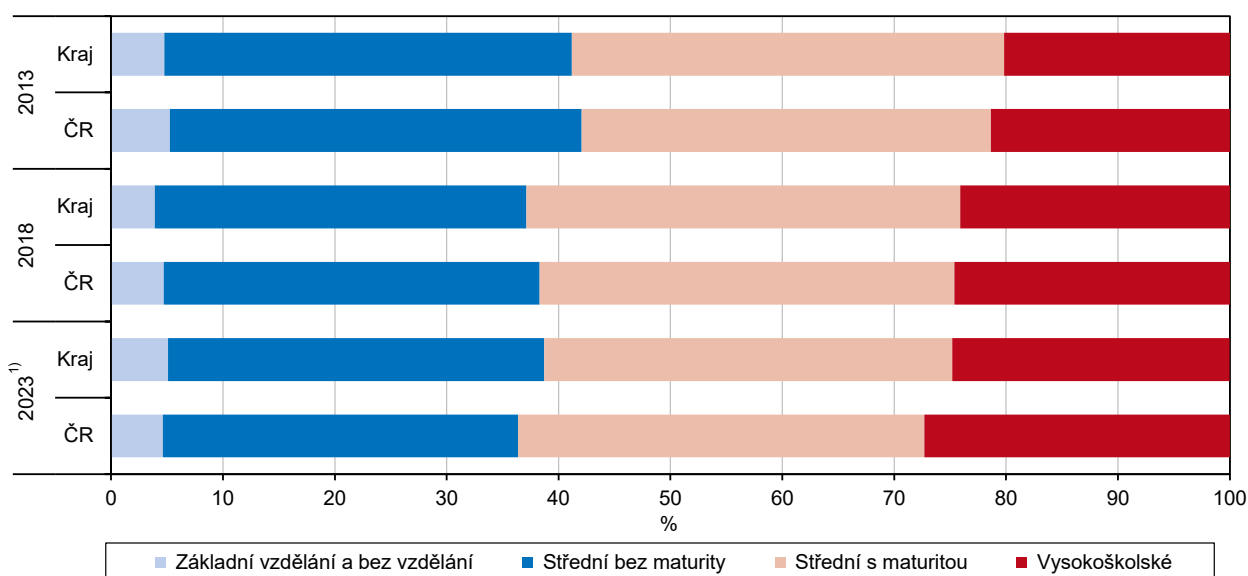
vysokoškoláků mezi zaměstnanými se zvýšil ve Středočeském kraji od roku 1995 ze 7,5 % na 25,0 % v roce 2023.

S rostoucím vzděláním klesala nezaměstnanost, ve všech vzdělanostních skupinách byla nezaměstnanost nižší než v ČR.

Nejvyšší specifickou míru nezaměstnanosti podle vzdělání vykazovala v roce 2023 skupina s nejnižším vzděláním, tj. se základním vzděláním (7,6 %). Následovaly osoby se středním vzděláním bez maturity (2,0 %), osoby s maturitou (1,2 %) a vysokoškolsky vzdělané osoby (0,9 %). I ve Středočeském kraji tedy platilo obecné pravidlo, že se vzrůstající úrovní vzdělání se míra nezaměstnanosti snižuje. Oproti republikovému průměru dosahovaly všechny vzdělanostní skupiny ve Středočeském kraji nižšího podílu nezaměstnaných osob. V České republice činily specifické míry nezaměstnanosti u základního vzdělání 12,9 %, u středního vzdělání bez maturity 3,1 %, s maturitou 2,4 % a u vysokoškolského vzdělání 1,4 %.

Graf 2.4 Pracovní síla (zaměstnaní a nezaměstnaní) podle vzdělání ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

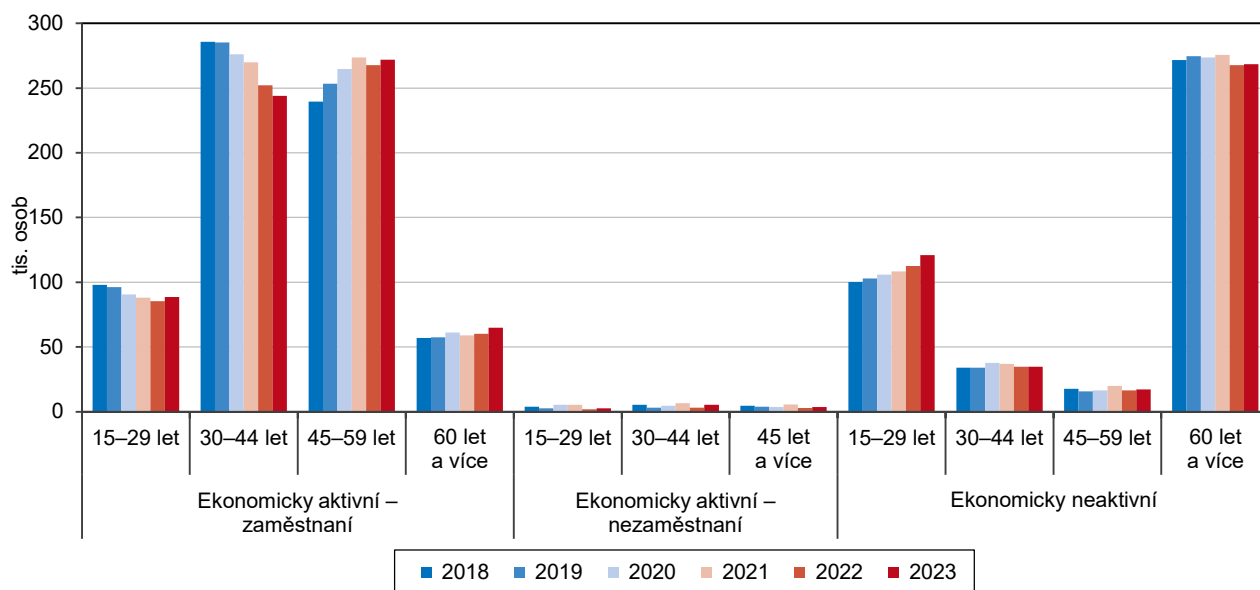
¹⁾ od roku 2023 jsou data zpracovávána dle nové metodiky

Nejvíce narostl mezi zaměstnanými podíl nejstarší věkové skupiny a snížil se podíl i počet nejmladších.

Nejpočetnější věkovou skupinou zaměstnaného obyvatelstva byli v kraji v roce 2023 občané ve věku 45 až 59 let (40,6 %) a dále 30 až 44 let (36,4 %). Zatímco u kategorie 30 až 44 let docházelo dlouhodobě ke snižování podílu, věková kategorie 45 až 59 let zaznamenala naopak nárůst. V roce 2021 přitom došlo k výměně na prvním a druhém místě, do roku 2020 vykazovala vyšší podíl mladší kategorie zaměstnaných 30 až 44 let. Stárnutí skupiny zaměstnaných osob dokládá i vývoj u zbývajících dvou věkových kategorií nejmladších a nejstarších zaměstnaných, kde také probíhaly výrazné změny v zastoupení. V nejmladší kategorii zaměstnaných ve věku 15 až 29 let docházelo nejen ke snižování jejich podílu (na 13,3 % v roce 2023 oproti 15,9 % v roce 2013), ale zároveň ke snížení absolutního počtu. Naopak podíl nejstarších zaměstnaných ve věku 60 a více let během deseti let výrazně vzrostl z 6,5 % v roce 2013 na 9,7 % v roce 2023. I přes výrazný nárůst nejstarší věkové kategorie zaměstnaných zůstal její podíl ve srovnání s ČR (10,2 %) podprůměrný. Nadprůměrný podíl vykazovala naopak věková skupina 30 až 44 let a 45 až 59 let.

Graf 2.5 Obyvatelstvo Středočeského kraje podle ekonomické aktivity a věku

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

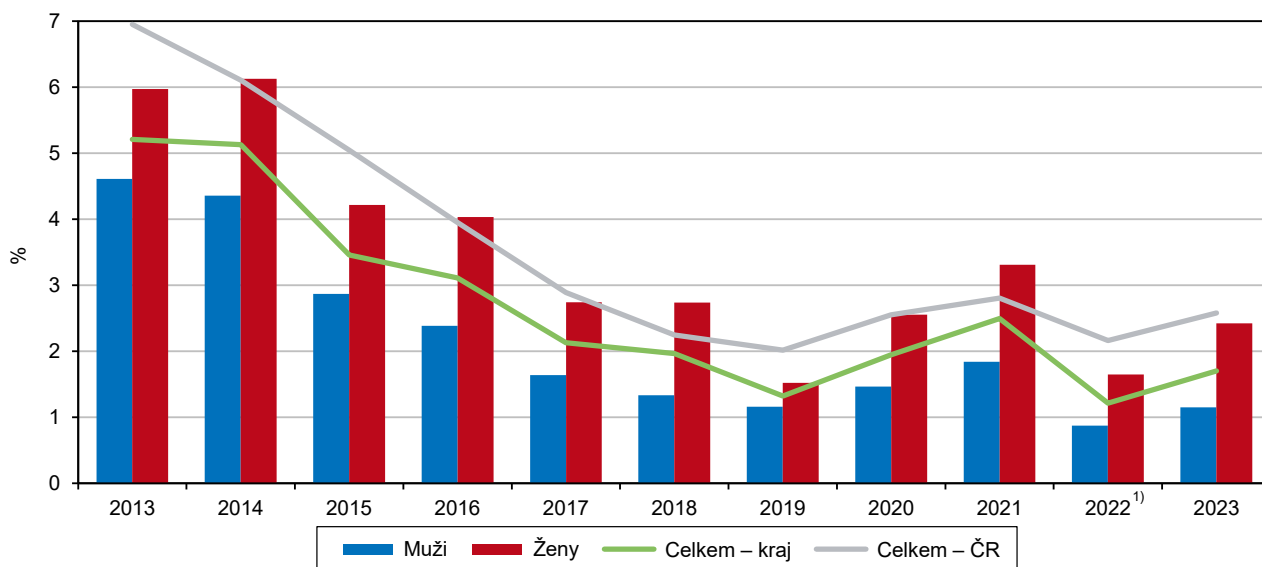
¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

Nejvyšší podíl nezaměstnaných byl v nejmladší věkové kategorii.

Specifická míra nezaměstnanosti se snižovala s rostoucím věkem. Nejvyšší hodnoty (2,9 %) dosáhla v roce 2023 nejmladší věková kategorie 15 až 29 let. U osob ve věku 30 až 44 let činila míra nezaměstnanosti 2,1 %, ve věku 45 až 59 let 1,1 % a nejméně to bylo u osob ve věku 60 a více let – 0,8 %.

Graf 2.6 Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti byla mezi kraji druhá nejnižší.

Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2023 hodnoty 1,7 %, což byla o 0,9 p. b. nižší hodnota, než činil průměr za ČR (2,6 %). Mezi kraji se jednalo o 2. nejnižší hodnotu, nižší obecnou míru

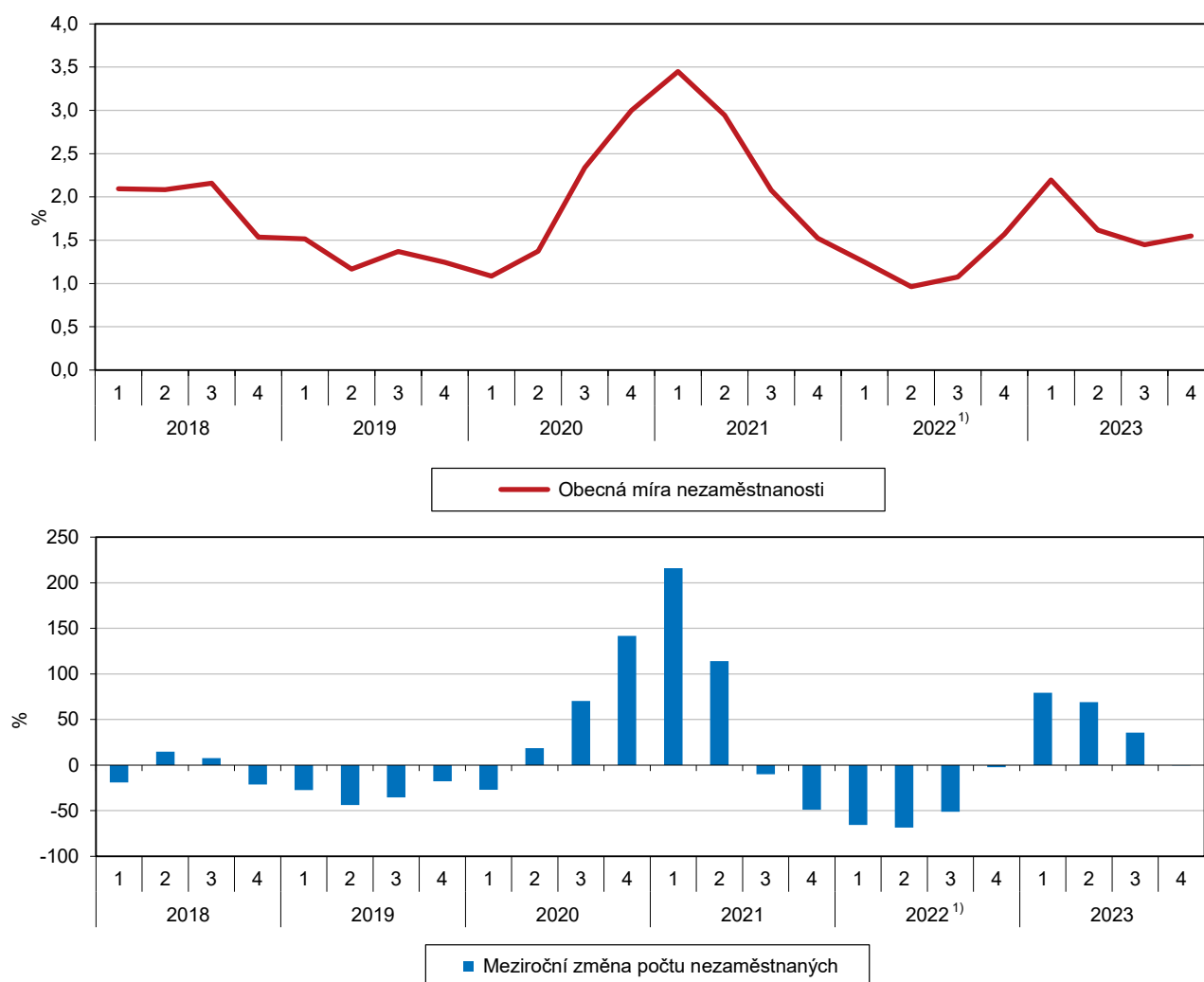
nezaměstnanosti vykázal jen Kraj Vysočina (1,5 %). Naopak nejvyšší míra byla zaznamenána v krajích Karlovarském (4,3 %) a Ústeckém (4,0 %).

Obecná míra nezaměstnanosti klesla z hodnot kolem 5 % před deseti lety pod 2% hranici.

Obecná míra nezaměstnanosti ve Středočeském kraji dosáhla nejvyšší hodnoty v roce 1999 (8 %), následně průběžně klesala a v roce 2008 se dostala na hodnotu 2,6 %. V letech 2009 až 2014 se pohybovala kolem 5% hranice a od roku 2015 docházelo každoročně k poklesu na minimum 1,3 % v roce 2019. V covidových letech 2020 a 2021 však průměrná roční míra nezaměstnanosti vzrostla až na 2,5 %. Ještě lépe byl nárůst patrný při pohledu na čtvrtletní údaje, maximální míra byla zaznamenána v prvním čtvrtletí roku 2021 ve výši 3,5 %. V posledních dvou letech 2022 a 2023 ale opět míra klesla pod 2% hranici, s jediným výkyvem v 1. pololetí 2023, kdy se přes tuto hranici přehoupala (2,2 %).

Graf 2.7 Obecná míra nezaměstnanosti a změna počtu nezaměstnaných podle čtvrtletí ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

Muži vykázali mezi kraji 2. nejnižší obecnou míru nezaměstnanosti, zatímco ženy až 5. nejnižší.

U mužů byla pozice na mezikrajském žebříčku lepší než u žen. Středočeští muži spolu s Krajem Vysočina obsadili 2. příčku s druhou nejnižší mírou nezaměstnanosti (1,1 %), zatímco u středočeských žen byla míra nezaměstnanosti až 5. nejnižší (2,4 %). Nejnižší míru nezaměstnanosti vykázal v případě mužů Jihočeský kraj

(1,0 %) a v případě žen Kraj Vysočina (1,9 %). Kraje, které zaznamenaly celkovou nejvyšší průměrnou obecnou míru nezaměstnanosti (Karlovarský a Ústecký), zaznamenaly nejvyšší míry i v členění podle pohlaví, u mužů i u žen.

Podíl ekonomicky neaktivních osob byl mezi kraji třetí nejnižší.

Osoby ekonomicky neaktivní tvořily v roce 2023 podíl 39,3 % na populaci ve věku 15 a více let, což byla třetí nejnižší hodnota po hl. m. Praze (34,2 %) a Karlovarském kraji (37,2 %). Nejvyšší podíl vykázal Liberecký kraj (42,7 %), republikový průměr činil 40,1 %. Počet ekonomicky neaktivních osob se mezi lety 2000 a 2011 postupně zvyšoval z 370,3 tisíc osob v roce 2000 na maximum 429,3 tisíc v roce 2011. Následně došlo ke třem meziročním poklesům na 425,9 tisíc v roce 2014. Po dvou meziročních nárůstech následovaly dva poklesy a pak opět nárůsty na výsledných 441,2 tisíc ekonomicky neaktivních osob v roce 2023.

Mezi ekonomicky neaktivními převažovaly ženy a osoby ve věku 60 a více let.

Většinu osob mimo pracovní sílu tvořily nejmladší a nejstarší věkové kategorie. Tři pětiny (60,8 %) ekonomicky neaktivních tvořily osoby ve věku 60 a více let, nejmladší věková kategorie 15 až 29 let byla zastoupena 27,4 %. Mezi ekonomicky neaktivními převažovaly ženy (62,8 %), což bylo o 1,2 p. b. více než v celé republice (61,6 %).

Zaměstnanost cizinců

Počet zaměstnaných cizinců se za posledních 10 let ztrojnásobil.

Ve Středočeském kraji bylo podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva průmyslu a obchodu ke konci roku 2023 celkem 156 119 zaměstnaných cizinců, přičemž jejich počet v průběhu 20 let narůstal. Před dvaceti lety se počet zaměstnaných cizinců ve Středočeském kraji pohyboval kolem počtu 25 tis., před deseti lety to byl dvojnásobný počet 50 tis. a za posledních deset let došlo ke ztrojnásobení počtu na 156,1 tis. v roce 2023. Podíl Středočeského kraje na zaměstnaných cizincích republiky byl v roce 2023 druhý nejvyšší (16,6 %) po Praze (31,9 %). Naopak nejméně zaměstnaných cizinců bylo v Olomouckém kraji (2,0 %)

Tři pětiny zaměstnaných cizinců kraje byly soustředěny do tří okresů.

V rámci středočeských okresů evidovaly nejvíce zaměstnaných cizinců okresy Praha-východ (41,6 tis.), Mladá Boleslav (35,5 tis.) a Praha-západ (15,3 tis.), tyto okresy zároveň patřily do první desítky okresů ČR s celorepublikově nejvyššími počty zaměstnaných cizinců. Do těchto tří středočeských okresů byly soustředěny tři pětiny (59,2 %) zaměstnaných cizinců kraje, zároveň zde byly zaznamenány nejvyšší absolutní nárůsty počtu zaměstnaných cizinců v posledních pěti letech – Mladá Boleslav o 11,5 tis., Praha-východ o 10,5 tis. a Praha-západ o 7,9 tis. K nárůstu počtu zaměstnaných cizinců došlo ve všech okresech kraje. V okrese Rakovník byl však nárůst nejnižší (o 1 tis. osob) a zároveň se jednalo o okres s dlouhodobě nejnižším celkovým počtem zaměstnaných cizinců v kraji, v roce 2023 se okres podílel 1,5 % na krajské hodnotě.

Pátý nejvyšší podíl cizinců v populaci v rámci celé ČR byl v okrese Mladá Boleslav.

Koncentrace zaměstnaných cizinců do okresů v zázemí hlavního města Praha-východ a Praha-západ a do průmyslového okresu Mladá Boleslav korespondovala s celkovými podíly cizinců na počtu obyvatel v těchto okresech. Nejvyšší podíl cizinců vykázal v roce 2023 okres Mladá Boleslav (15,9 %), dále Praha-východ (12,7 %) a Praha-západ (12,2 %). V rámci všech okresů republiky se tyto tři okresy umístily na 5., 8. a 9. místě. Nejnižší podíl cizinců v populaci zaznamenal okres Rakovník (5,9 %), což odpovídalo dlouhodobě vykazovanému nejnižšímu počtu zaměstnaných cizinců v tomto okrese.

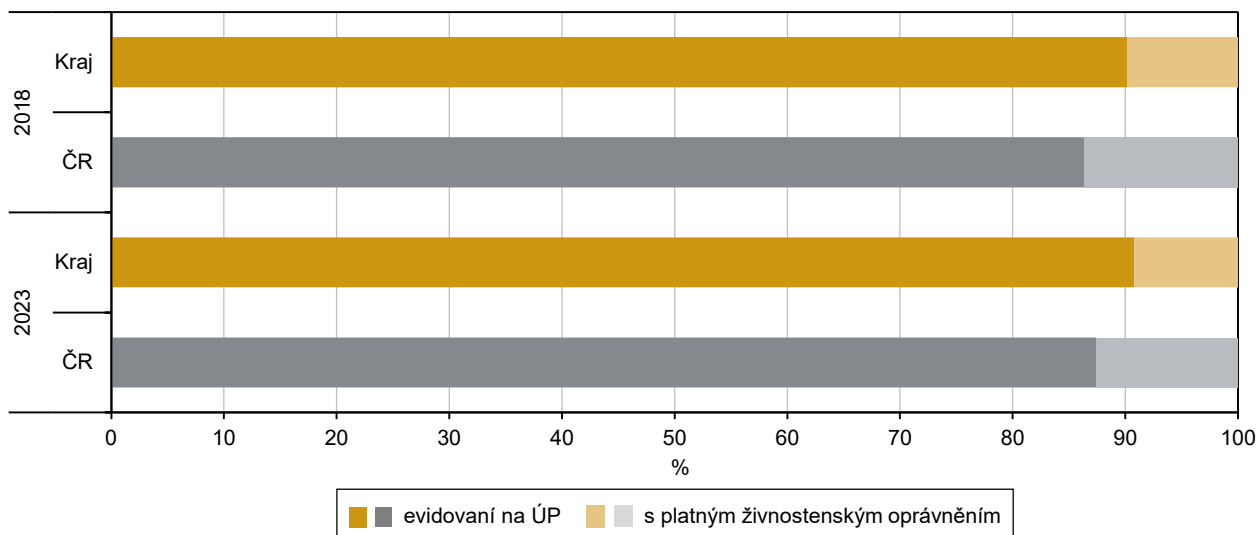
V posledních osmi letech se zvyšoval počet cizinců živnostníků.

Živnostenské oprávnění mělo ve Středočeském kraji v roce 2023 celkem 14 366 cizinců, což byl historicky nejvyšší počet. Počet cizinců živnostníků rostl v posledních

8 letech. Platné živnostenské oprávnění mělo 9,2 % zaměstnaných cizinců, což bylo méně, než činil republikový průměr (12,6 %). Nejvíce cizinců s platným živnostenským oprávněním bylo evidováno v okresech Praha-východ, Praha-západ a Kladno. Okresy Kladno a Praha-západ byly zároveň okresy s nejvyšším podílem živnostníků mezi zaměstnanými cizinci (17,3 %, resp. 16,5 %).

Graf 2.8 Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Nezaměstnanost

Po roce 2013 počet uchazečů o zaměstnání každoročně klesal, k vysokému nárůstu došlo v roce 2020.

Na konci roku 2023 bylo podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) ve Středočeském kraji evidováno na úřadech práce celkem 31 620 uchazečů o zaměstnání. Počet uchazečů po roce 2013 každoročně klesal, v tomto roce byla dosažena historicky nejvyšší hodnota 61 681 uchazečů. Po šestiletém období poklesu došlo v roce 2020 k 40% nárůstu počtu uchazečů, na což měla vliv opatření související s epidemií covid-19. V roce 2021 zaznamenal počet uchazečů pokles (o 12,4 %), v posledních dvou letech 2022 a 2023 se ale vyhoupl nad hranici 30 tis. Mezi uchazeči převažovaly ženy (55,6 %), jejich podíl v letech 2022 a 2023 letech vzrostl, v předchozích čtrnácti letech podíl nepřekročil 54 %.

V roce 2019 byla nejnižší nezaměstnanost za posledních více než dvacet let, pak ale vzrostla.

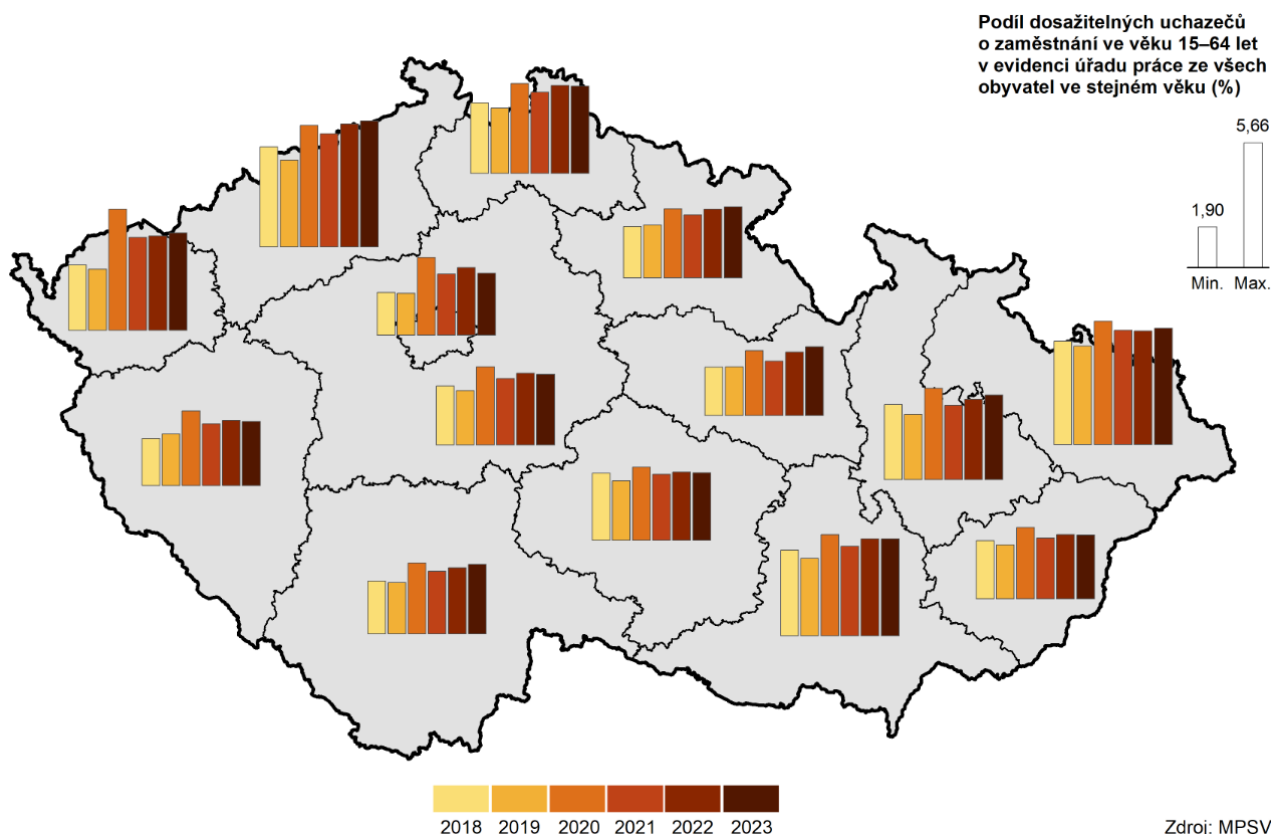
Podíl nezaměstnaných osob³ činil 3,17 % ke konci roku 2023. Podíl nezaměstnaných od roku 2014 klesal, na konci roku 2019 se dostal na nejnižší hodnotu (2,44 %) od poloviny 90. let minulého století. Pak se ale v roce 2020 projevila opatření v souvislosti s epidemií covid-19 a došlo k nárůstu nezaměstnanosti na 3,52 %. Nad hranicí 3 % nezaměstnanost zůstala i v posledních dvou letech 2022 a 2023.

Větší byl podíl nezaměstnaných žen než mužů.

Podíl nezaměstnaných osob dosahoval téměř neustále vyšších hodnot v případě žen než mužů. Výjimkou byly pouze roky 2009 a 2010, kdy klesl podíl nezaměstnaných žen nepatrně pod hodnotu podílu nezaměstnaných mužů, jednalo se však pouze o nepatrný rozdíl 0,09 p. b. Ke konci roku 2023 činil podíl nezaměstnaných mužů 2,77 % a nezaměstnaných žen 3,58 %.

³ Podíl nezaměstnaných osob = podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let na obyvatelstvu celkem ve stejném věku

Kartogram 2.2 Podíl nezaměstnaných osob v krajích v letech 2018 až 2023 (stav k 31. 12.)

Podíl nezaměstnaných osob se trvale držel pod průměrem ČR.

Nezaměstnanost ve Středočeském kraji byla od roku 1993 nižší než v rámci celé republiky. V roce 2005 se Středočeský kraj dostal na druhou nejnižší míru nezaměstnanosti mezi všemi kraji, hned po hl. m. Praze. Do té doby byla pozice kraje horší. Druhou nejlepší pozici si Středočeský kraj držel až do roku 2011. Od roku 2012 se začal propadat hlouběji na mezikrajském žebříčku až na 7. nejnižší hodnotu podílu nezaměstnaných osob v letech 2019 a 2020, 8. nejnižší v letech 2021 a 2022 a na konci roku 2023 opět 7. nejnižší. Především v letech 2014 až 2019, kdy docházelo k intenzivnímu poklesu nezaměstnanosti, se rozdíly mezi kraji stíraly a tudíž byly rozdíly v hodnotách podílů nezaměstnanosti na předních příčkách minimální. Zatímco v roce 2013 byl rozdíl mezi krajem s nejvyšším a nejnižším podílem nezaměstnaných osob 6,3 p. b., v roce 2019 se jednalo pouze o 2,5 p. b. Krajem s nejnižším podílem nezaměstnaných osob byla v roce 2023 Praha (2,80 %), která se vrátila na první místo po propadu v předchozích třech letech 2020 až 2022. Nejvyšší nezaměstnaností naopak trpěl kraj Ústecký (5,66 %), který stál dlouhodobě na nejhorší pozici, pouze v letech 2017 až 2019 ho vystřídal kraj Moravskoslezský.

Nejnižší nezaměstnanost v kraji i celé ČR zaznamenaly okresy Praha-východ, Praha-západ a Benešov.

Na vývoj nezaměstnanosti ve Středočeském kraji má hlavní vliv především dostupnost pracovního trhu hlavního města, v případě Mladoboleslavska pak trh vázaný na celorepublikově významný podnik automobilového průmyslu. Nejnižší podíl nezaměstnaných osob zaznamenaly na konci roku 2023 okresy Praha-východ (1,42 %), Praha-západ (1,58 %) a Benešov (1,94 %). Tyto okresy se umístily zároveň na úplné špičce celorepublikového žebříčku, patřilo jim první, druhé a třetí místo. Deváté místo v ČR pak zaznamenal ve Středočeském kraji čtvrtý okres Mladá Boleslav (2,54 %). Středočeským okresem s nejvyšším podílem nezaměstnaných osob byl ke konci roku 2023 okres Příbram s podílem 4,51 % nezaměstnaných, to

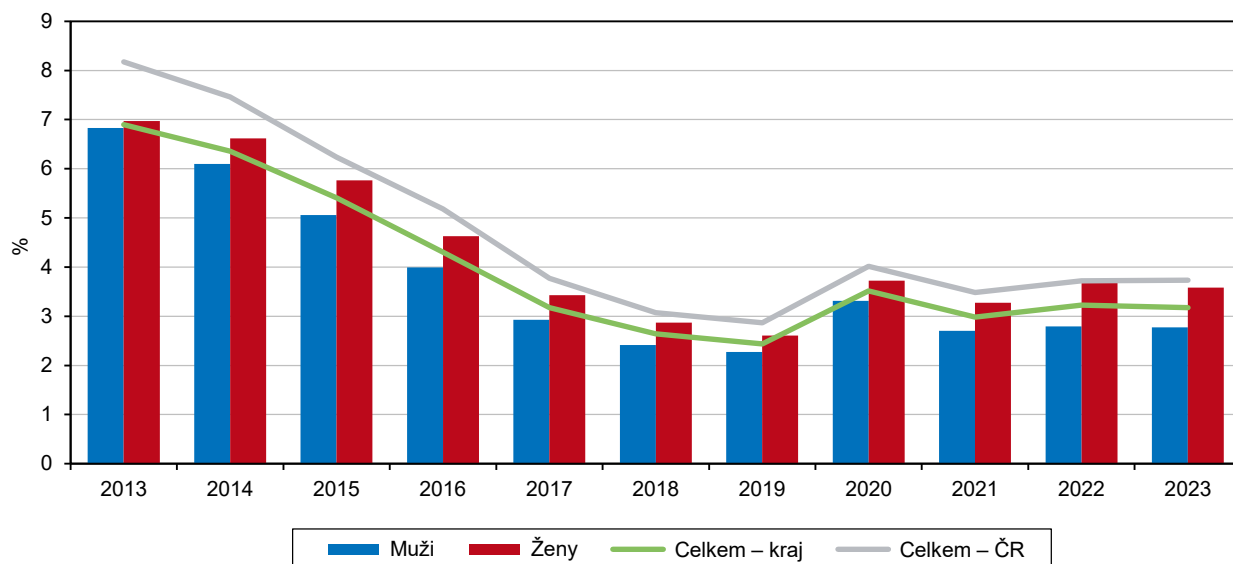
představovalo 15. nejvyšší hodnotu mezi všemi okresy ČR. Nejvyšší hodnotu na celostátním žebříčku dosáhl okres Karviná (8,16 %).

Kraj zaznamenal třetí nejvyšší rozptyl podílu nezaměstnaných osob v okresech.

Rozptyl podílu nezaměstnaných v okrese s nejvyšším (Příbram) a nejnižším (Praha-východ) podílem činil v roce 2023 ve Středočeském kraji 3,09 p. b., což byl třetí nejvyšší rozptyl po Moravskoslezském (4,94 p. b.) a Ústeckém kraji (3,29 p. b.). Nejnižší rozptyl byl naopak zaznamenán v Libereckém kraji (0,80 p. b.).

Graf 2.9 Podíl nezaměstnaných osob* ve Středočeském kraji a ČR (roční průměr)

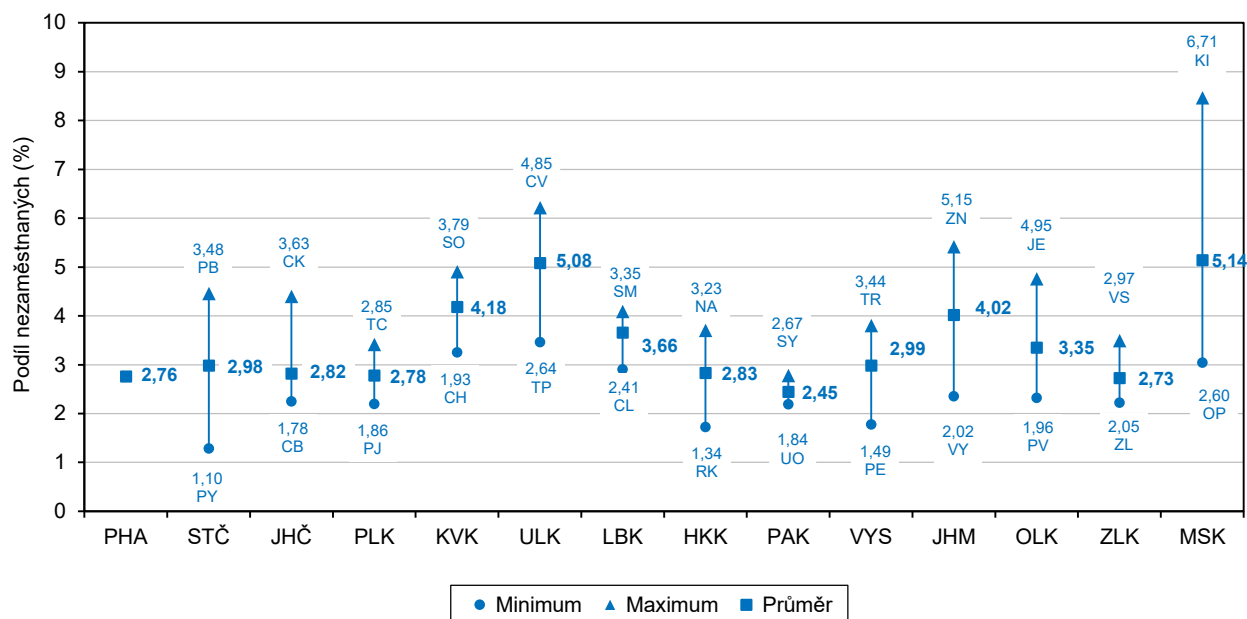
Zdroj: MPSV

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku

Graf 2.10 Rozptyl podílu nezaměstnaných v okresech podle krajů k 31. 12. 2023

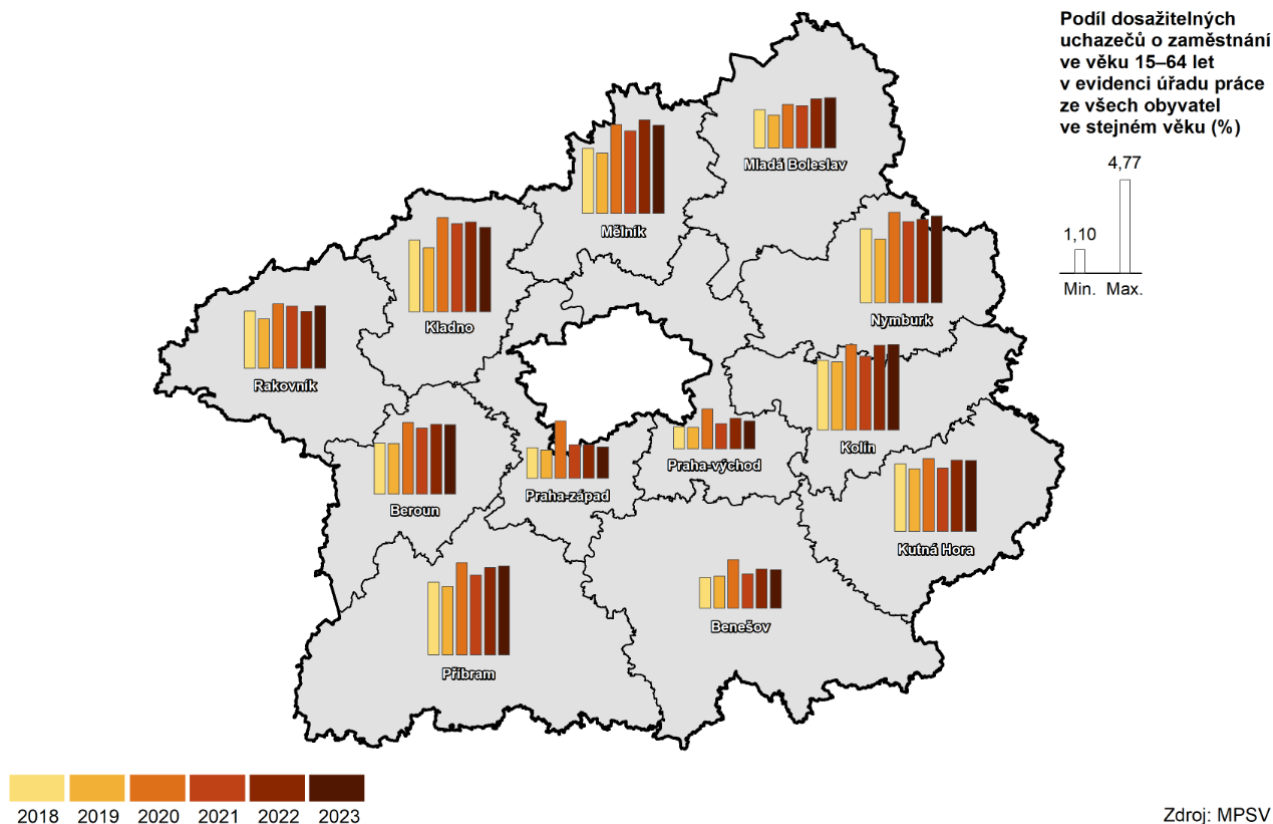
Zdroj: MPSV

Nejvyšší rozdíl mezi podílem nezaměstnaných mužů a žen byl v okrese Kolín.

Podíl nezaměstnaných osob v kraji byl vyšší u žen (3,58 %) než u mužů (2,77 %). To platilo ve všech okresech Středočeského kraje, nejvyšší rozdíl vykázal okres Kolín (1,63 p. b.), nejmenší naopak okres Příbram (0,17 p. b.).

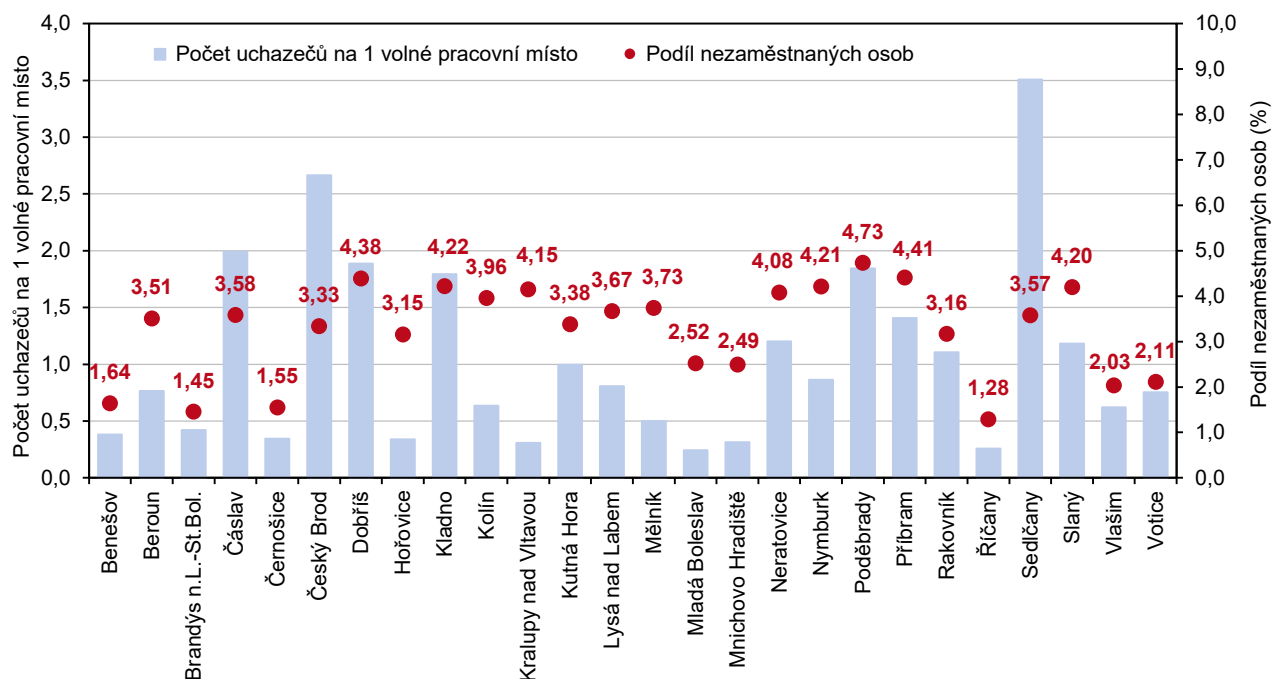
Kartogram 2.3 Podíl nezaměstnaných osob v okresech Středočeského kraje v letech 2018 až 2023 (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

Graf 2.11 Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo a podíl nezaměstnaných osob ve správních obvodech ORP Středočeského kraje k 31. 12. 2023

Zdroj: MPSV

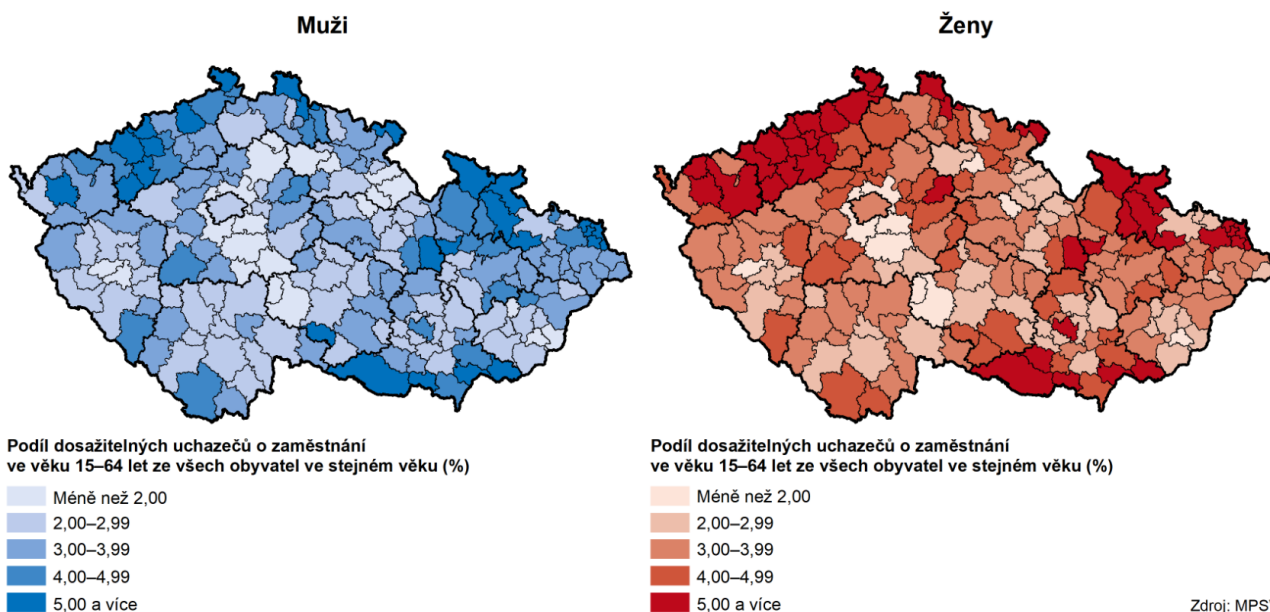

Kartogram 2.4 Podíl nezaměstnaných osob v obcích k 31. 12. 2023

Zdroj: Úřad práce ČR – generální ředitelství

Kartogram 2.5 Podíl nezaměstnaných osob podle pohlaví ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2023

Zdroj: MPSV

Říčany byly správním obvodem ORP s nejnižším podílem nezaměstnaných osob v ČR.

V rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) vykázaly ke konci roku 2023 nejnižší podíl nezaměstnaných osob správní obvody Říčany (1,28 %), Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (1,45 %), Černošice (1,55 %) a Benešov (1,64 %), pouze v těchto čtyřech obvodech se hodnoty pohybovaly pod dvouprocentní hranicí. Tyto čtyři středočeské správní obvody zaujímaly

1., 3., 5. a 8. místo s nejnižší nezaměstnaností v rámci všech 206 správních obvodů ORP v ČR. Nejnižší počet uchazečů na jedno volné pracovní místo připadal ve správních obvodech ORP Mladá Boleslav (0,24), Říčany (0,26), Kralupy nad Vltavou a Mnichovo Hradiště (shodně 0,31).

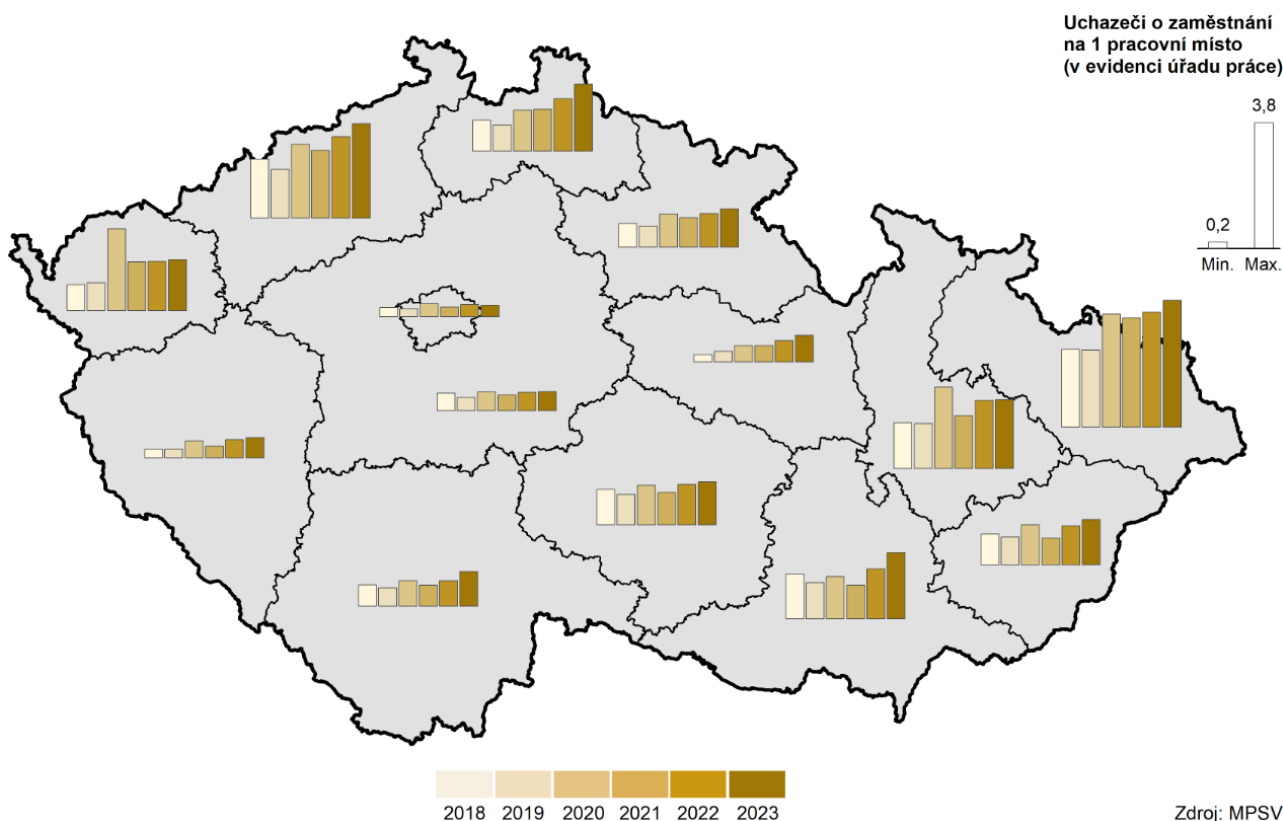
Nejvyšší podíl nezaměstnaných osob v kraji byl na Poděbradsku.

Nejvyšší podíl nezaměstnaných osob naopak vykazaly správní obvody Poděbrady (4,7 %) a Příbram (4,4 %). V rámci všech SO ORP Česka se tyto dva středočeské obvody umístily na 36. a 44. místě žebříčku obvodů s nejvyšší nezaměstnaností. Nejvyšší počet uchazečů na jedno volné pracovní místo připadal v roce 2023 ve správních obvodech Sedlčany (3,5), Český Brod (2,7) a Čáslav (2,0).

Počet volných pracovních se v roce 2021 přehoupl přes 60tisícovou hranici, poté začal klesat.

Ke konci roku 2023 bylo ve Středočeském kraji 55 801 volných pracovních míst. Počet volných pracovních míst dosáhl historicky nejvyšší hodnoty v roce 2021 (62 441), převyšující více než trojnásobně do té doby nejvyšší hodnoty z roku 2007, během něhož dosahoval počet volných pracovních míst 20 tisíc. Z maxima v roce 2007 následoval ale během dvou dalších let výrazný pokles na minimální hodnotu ke konci roku 2009 (3 296). V období let 2010 až 2013 docházelo pouze k pozvolnému nárůstu počtu volných pracovních míst, od roku 2014 však následoval strmý růst. Z minima v roce 2009 se tak počet volných pracovních míst dostal do konce roku 2021 na téměř 19násobek. V následujících letech 2022 a 2023 se vývoj obrátil, v obou letech byl zaznamenán pokles (o 8,2 p. b. a 2,7 p. b.).

Kartogram 2.6 Uchazeči o zaměstnání na pracovní místo v evidenci úřadu práce v krajích v letech 2018 až 2023 (stav k 31. 12.)

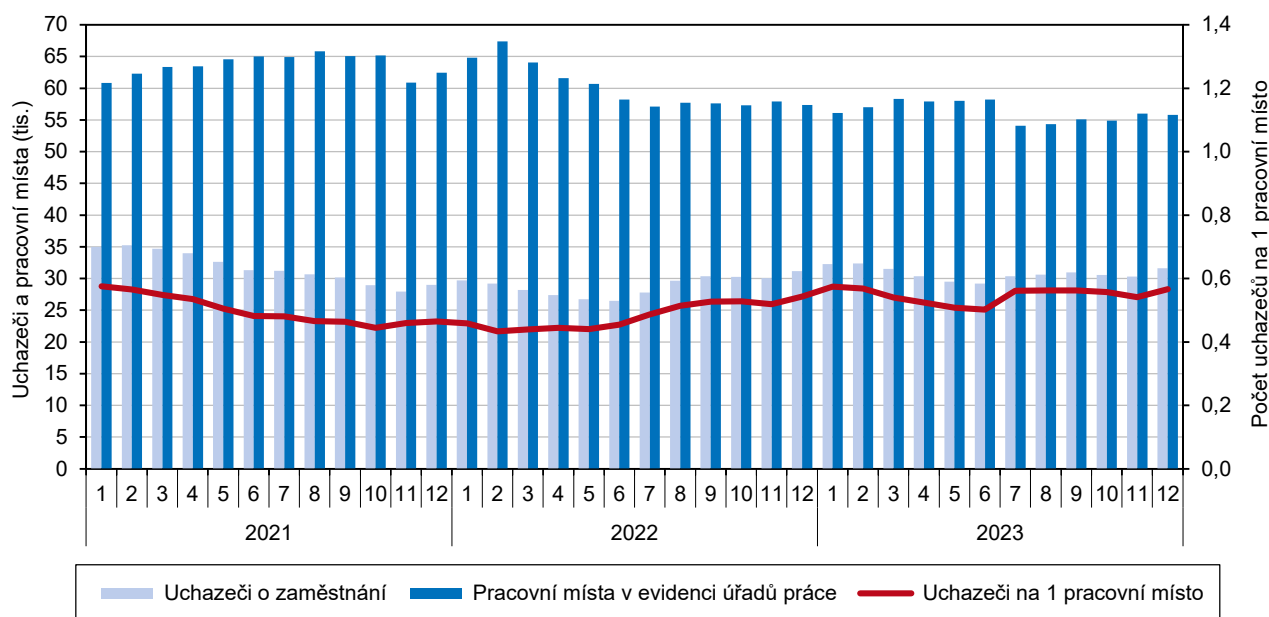
Od konce roku 2017 byl v kraji nižší počet uchazečů o zaměstnání než volných pracovních míst.

V souvislosti s výrazným nárůstem počtu volných pracovních míst a poklesem počtu uchazečů o práci do roku 2019 se postupně výrazně snižovala hodnota ukazatele počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo. V roce 2013 vycházelo na jedno

volné pracovní místo více než 15 uchazečů, ke konci roku 2014 to bylo necelých sedm. Ještě ke konci roku 2016 bylo v kraji více uchazečů než pracovních míst (2,1 uchazečů na 1 volné pracovní místo), v listopadu roku 2017 se ale situace obrátila a od té doby dosahuje tento ukazatel hodnot nižších než 1. Ke konci roku 2019 to bylo konkrétně 0,40 uchazečů na 1 volné pracovní místo. V souvislosti s nárůstem počtu uchazečů v roce 2020 se zvýšil i počet uchazečů na 1 volné pracovní místo na 0,56; na konci roku 2021 pak došlo k poklesu na 0,46. V letech 2022 a 2023 se hodnota opět navýšila na 0,54, resp. 0,57 uchazečů na jedno volné pracovní místo. Ve srovnání s ostatními kraji se v roce 2023 jednalo o 2. nejnižší hodnotu. Minimum bylo dosaženo v Praze (0,34) a maximum v Moravskoslezském kraji (3,78).

Graf 2.12 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa ve Středočeském kraji (stav ke konci měsíce)

Zdroj: MPSV

V posledních dvou letech došlo k nárůstu podílu dlouhodobě nezaměstnaných osob na celkové nezaměstnanosti.

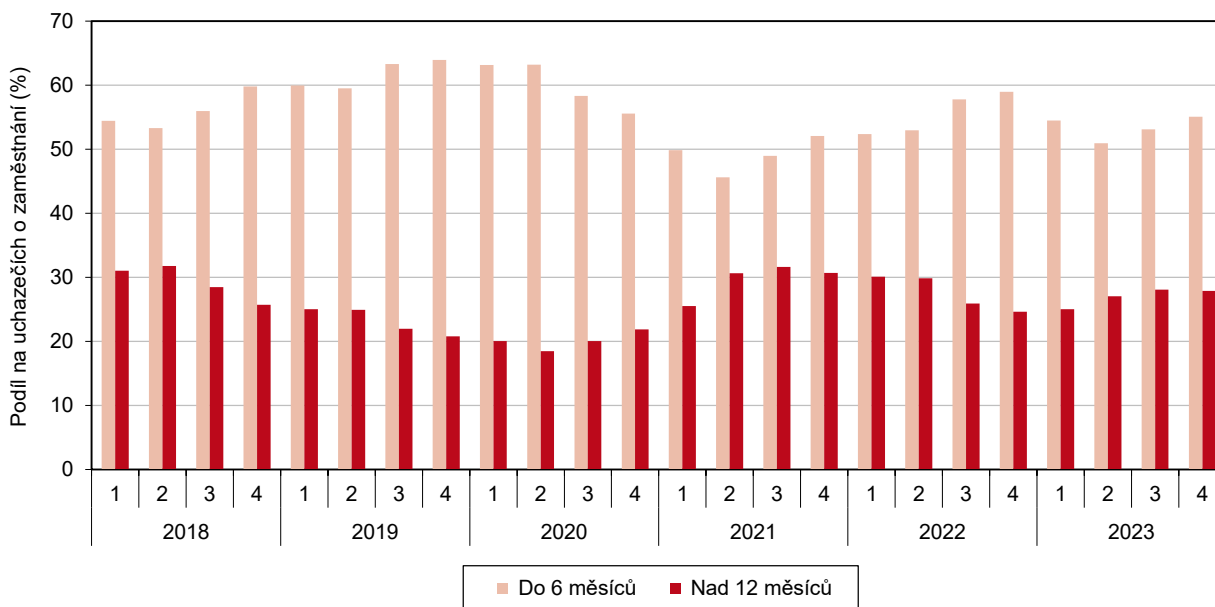
S rostoucí celkovou mírou nezaměstnanosti do roku 2014 docházelo ke zvyšování podílu skupin dlouhodobě nezaměstnaných v evidenci úřadu práce (1 až 2 roky a nad 2 roky) na celkovém počtu evidovaných nezaměstnaných a naopak klesaly podíly skupin krátkodobě nezaměstnaných (do 3 měsíců a 3 až 6 měsíců). Po roce 2014, kdy došlo k obratu ve vývoji nezaměstnanosti, se trend u obou skupin obrátil. Zatímco ještě ke konci 3. čtvrtletí roku 2015 převažovali mezi uchazeči dlouhodobě nezaměstnaní (nad 1 rok) s 42,4 % nad krátkodobě nezaměstnanými do 6 měsíců s 41,3 %; v polovině roku 2020 zaznamenali výrazně vyšší (3,4násobný) podíl krátkodobě nezaměstnaní oproti dlouhodobě nezaměstnaným (63,2 % vs. 18,5 %). V souvislosti s vlivem epidemické situace a změnami na pracovním trhu se od roku 2020 začala situace opět měnit, podíl krátkodobě nezaměstnaných klesal a dlouhodobě nezaměstnaných rostl. V polovině roku 2021 byl dosažen minimální podíl krátkodobě nezaměstnaných (45,6 %) a ve 3. čtvrtletí 2021 pak maximální podíl dlouhodobě nezaměstnaných (31,6 %), potom se vývoj opět otočil a došlo ke kolísání. Ke konci roku 2023 vzrostl podíl krátkodobě nezaměstnaných na 55,1 %, podíl dlouhodobě nezaměstnaných klesl na 27,9 %.

Za poslední 4 roky se zvýšil podíl dlouhodobě nezaměstnaných v populaci.

Stejný vývoj vykázal i podíl dlouhodobě nezaměstnaných na obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let. Do roku 2014 vzrostl na maximum 2,74 % a od té doby postupně klesal až na minimální hodnotu koncem roku 2019, a to 0,55 %. Pak se ale opět zvyšoval a ke konci roku 2023 dosáhl 0,95 %.

Graf 2.13 Krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaní ke konci čtvrtletí ve Středočeském kraji

Zdroj: MPSV

Zastoupení absolventů a mladistvých na celkovém počtu uchazečů v posledních letech vzrostl, podíl osob se zdravotním postižením klesl.

Podíl absolventů a mladistvých na celkovém počtu uchazečů činil na konci roku 2023 ve Středočeském kraji 5,9 % (v ČR 5,3 %), což byla čtvrtá nejvyšší hodnota mezi kraji. Podíl absolventů a mladistvých za posledních pět let vzrostl. Osoby se zdravotním postižením tvořily 11,5 % uchazečů o zaměstnání (v ČR 13,4 %), jejich podíl v posledních pěti letech klesl. Na konci roku 2023 se jednalo o třetí nejnižší podíl mezi kraji.

V posledních čtyřech letech se snížil podíl uchazečů s nárokem na podporu v nezaměstnanosti.

Necelá třetina uchazečů (32,4 %) měla na konci roku 2023 nárok na podporu v nezaměstnanosti, což bylo o 1,5 p. b. více než v rámci celé republiky (30,9 %), přičemž jejich podíl se do roku 2019 výrazně zvyšoval, pak ale došlo ke snížení. V roce 2012 měla nárok na podporu v nezaměstnanosti pouze zhruba pětina uchazečů, v roce 2017 třetina a v roce 2019 přibližně 40 %. Po roce 2019 se podíl snížil pod méně než třetinu.

Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti byla druhá nejvyšší.

Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti činila ke konci roku 2023 celkem 11 030 Kč, během posledních pěti let vzrostla o 38,3 %. Průměrná podpora ve Středočeském kraji byla po Praze (13 192 Kč) druhá nejvyšší, naopak nejnižší průměrná podpora byla vyplácena v Moravskoslezském kraji (9 741 Kč).

Mezi uchazeči o zaměstnání rostl podíl mladých do 24 let a klesal podíl 55letých a starších.

Podíly jednotlivých věkových kategorií uchazečů o zaměstnání na celkovém počtu evidovaných uchazečů se během sledovaného období měnily. V posledních pěti letech došlo ke změně trendu, který se v předchozí pětiletce do roku 2018 projevoval zvyšováním podílu starších (nad 55 let) a snižováním podílu mladších (do 34 let). Během posledních pěti let od roku 2019 došlo naopak ke zvýšení podílu nejmladší složky uchazečů do 24 let z 11,7 % na 15,0 %; dále rostl ještě podíl věkové skupiny 45 až 54 let z 21,6 % na 23,0 %. Nejstarší věková skupina uchazečů ve věku

55 a více let naopak zaznamenala pokles podílu z 24,8 % na 23,7 %; poklesl i podíl uchazečů ve věku 25 až 44 let ze 41,9 % na 38,3 %.

Průměrný věk uchazečů v posledních pěti letech poklesl.

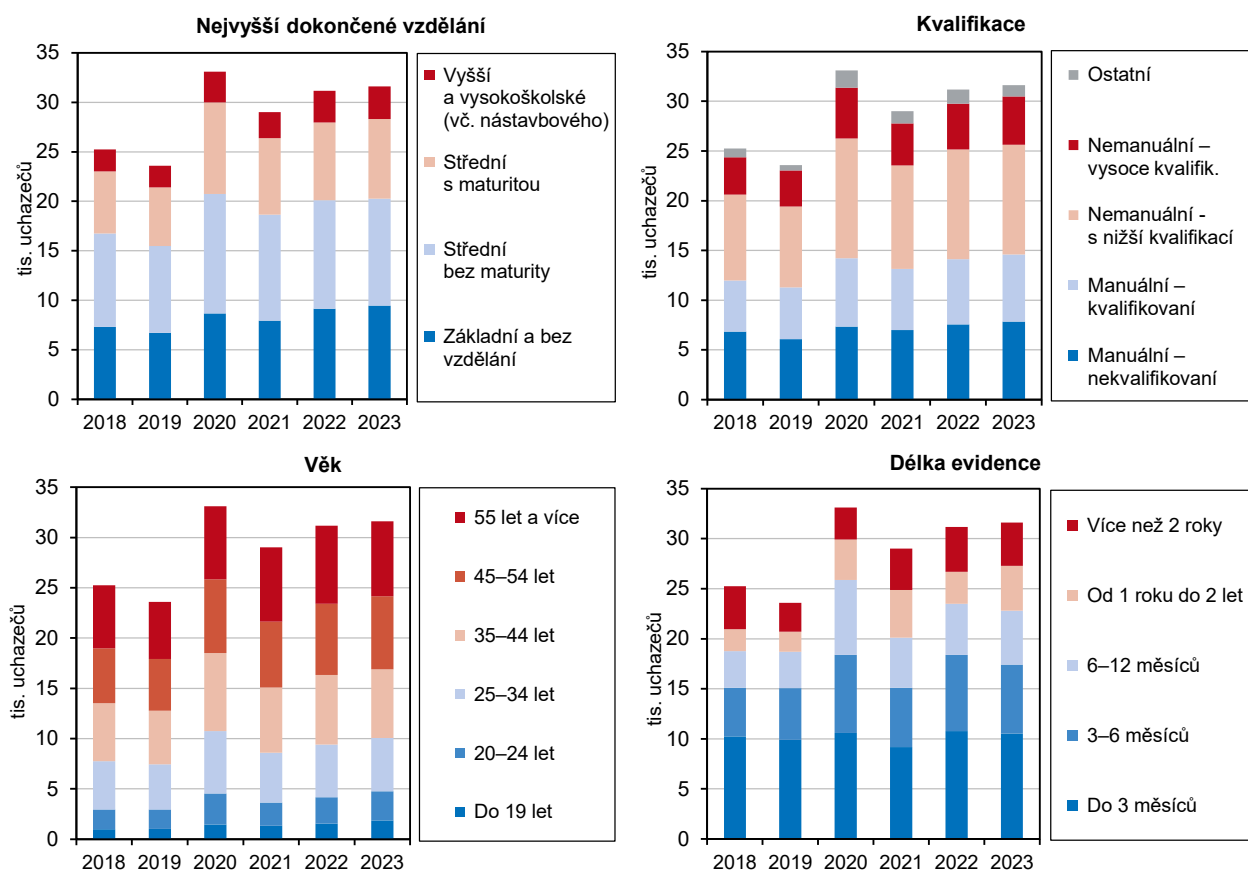
Tento vývoj věkové struktury uchazečů se v posledních pěti letech projevil poklesem průměrného věku uchazečů o zaměstnání. Zatímco v letech 2014 až 2018 vzrostl průměrný věk uchazečů ze 40,7 let na 43,0 let; v roce 2019 začal průměrný věk každoročně klesat (vyjma roku 2021) až na hodnotu 42,5 let ke konci roku 2023.

Nejpočetnější byla věková skupina uchazečů ve věku 55 let a více let.

I přes pokles podílu uchazečů 55letých a starších na celkovém počtu uchazečů se tato nejstarší věková skupina během posledních deseti stala nejpočetnější. Ještě v roce 2014 byla nejstarší věková skupina nad 55 let zastoupena mezi uchazeči až jako 4. nejpočetnější (první byla skupina 35 až 44 let, druhá 25 až 34 let, třetí 45 až 54 let); v posledních pěti letech už ale tvořili uchazeči ve věku 55 a více let nejvíce zastoupenou skupinu.

Graf 2.14 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce podle vzdělání, kvalifikace, věku a délky evidence (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

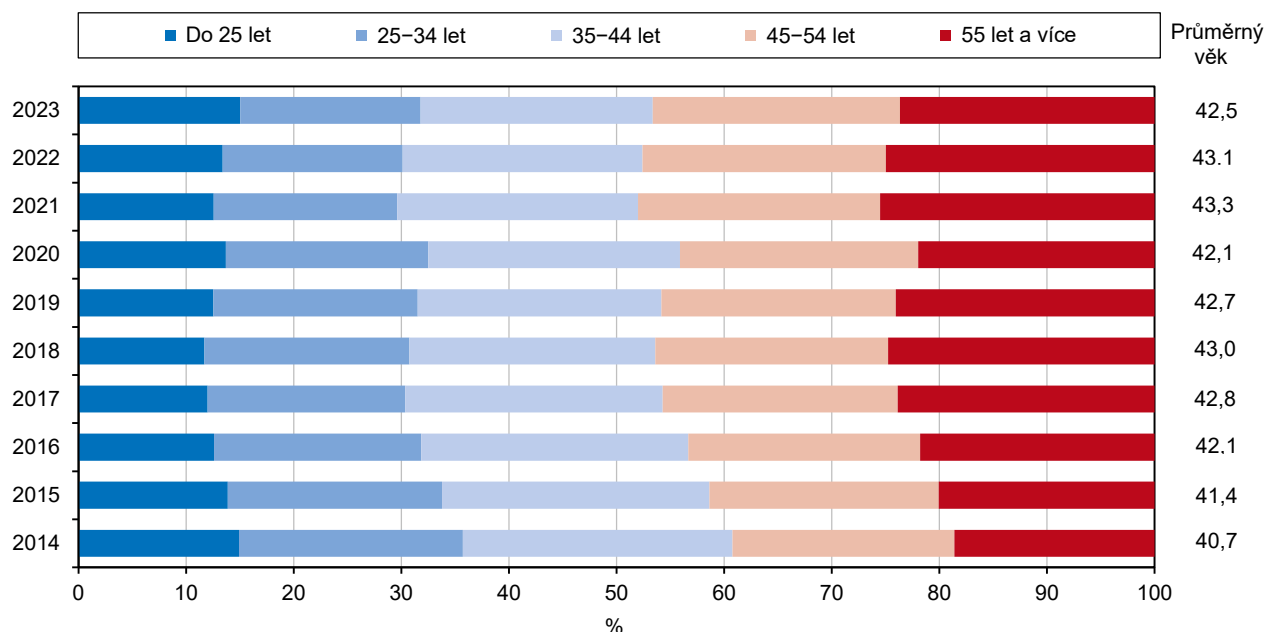
Mezi uchazeči o zaměstnání byli téměř dvěma třetinami zastoupeni uchazeči bez vzdělání a středoškoláci bez maturity.

Nejvyšší podíl uchazečů podle vzdělání tvořili ke konci roku 2023 nezaměstnaní se středním vzděláním bez maturity (34,1 %). Podíl této skupiny uchazečů se oproti roku 2018 snížil (z 37,4 %). Podíl druhé nejpočetnější kategorie základní vzdělání a bez vzdělání se naopak zvýšil o 0,9 p. b. na 29,9 %. Tyto dvě vzdělanostní kategorie tvořily téměř dvě třetiny uchazečů o zaměstnání. Méně byli zastoupeni uchazeči s vyššími stupni vzdělání. Přibližně čtvrtina uchazečů (25,5 %) měla středoškolské vzdělání s maturitou, jejich podíl v posledních pěti letech mírně vzrostl. Úplně nejméně, zhruba desetinou (10,4 %), byla zastoupena nejvzdělanější

skupina uchazečů s vysokoškolským vzděláním, rovněž jejich podíl v průběhu posledních pěti let vzrostl.

Graf 2.15 Uchazeči o zaměstnání podle věkových skupin ve Středočeském kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

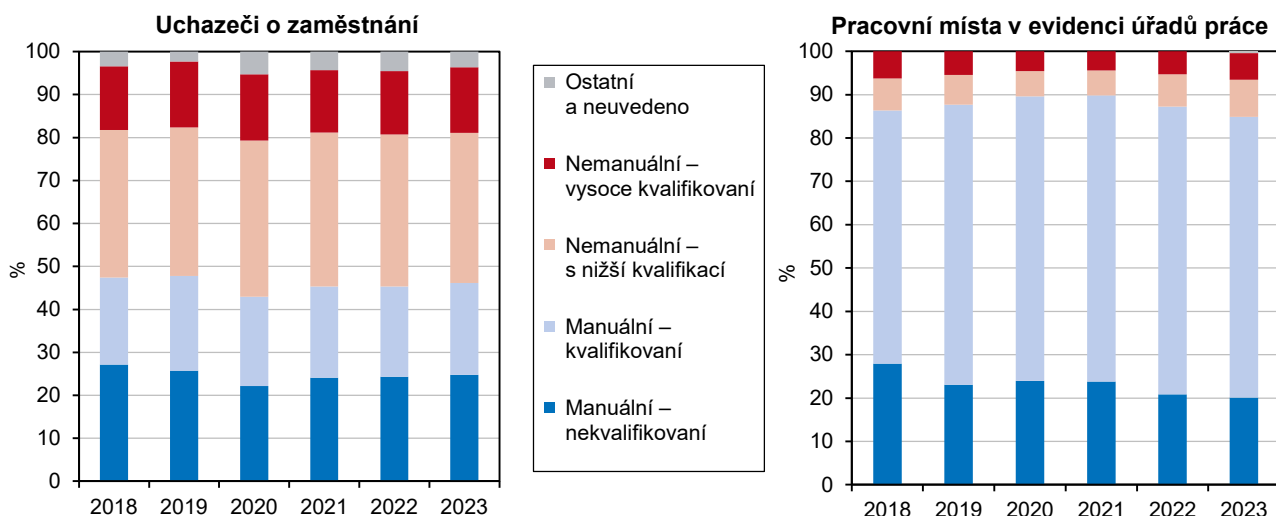

Nejvyšší podíl na uchazečích tvořili nemanuální pracovníci s nižší kvalifikací.

Při členění uchazečů podle kvalifikace zaměstnání tvořila ke konci roku 2023 nejvyšší podíl kategorie nemanuálních pracovníků s nižší kvalifikací (34,9 %), na druhém místě byla kategorie manuálních nekvalifikovaných pozic (24,8 %), na třetím místě manuální kvalifikovaní pracovníci (21,4 %) a nejnižší podíl vykázala skupina nemanuálních vysoce kvalifikovaných zaměstnání (15,3 %). Většinu uchazečů (59,7 %) tedy tvořili pracovníci nekvalifikovaní nebo s nízkou kvalifikací. Jednotlivé podíly v průběhu posledních 5 let kolísaly, zaznamenávaly jak meziroční nárůsty, tak poklesy.

Graf 2.16 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa podle kvalifikace ve Středočeském kraji (k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

Většina volných pracovních míst byla určena pro manuální kvalifikované pracovníky, jejich počet rostl.

Pracovní místa v evidenci úřadů práce však vykazovala odlišnou strukturu podle kvalifikace, než byla struktura u uchazečů. Téměř dvě třetiny volných pracovních míst byly určeny pro manuální kvalifikované pracovníky, poptávka po těchto profesích přitom v posledních letech silně vzrostla. Od roku 2018 se zvýšil počet volných míst pro manuální kvalifikované pracovníky o 8 tis., podíl na celkovém počtu volných míst vzrostl z 58,4 % na 64,8 % v roce 2023. U manuálních nekvalifikovaných profesí naopak počet i podíl volných pracovních míst od roku 2018 poklesl, v roce 2023 bylo těchto míst méně o 2,2 tis. a podíl se snížil z 27,9 % v roce 2018 na 20,1 %.

Příjmy a životní podmínky domácností

Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele v posledních sedmadvaceti letech rostl, po Praze byl druhý nejvyšší.

Úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících osob v jednotlivých regionech do velké míry naznačuje čistý disponibilní důchod domácnosti (ČDDD). Čistý disponibilní důchod domácností v běžných cenách dosáhl v roce 2022 ve Středočeském kraji hodnoty 473,0 mld. Kč, na jednoho obyvatele tak připadalo 340,0 tis. Kč, což byla po Praze (423,3 tis. Kč) druhá nejvyšší hodnota mezi kraji. Nejnižší čistý disponibilní důchod domácností připadl na jednoho obyvatele v Ústeckém kraji (292,8 tis. Kč). Středočeský kraj se v posledních sedmadvaceti letech umísťoval hodnotou tohoto ukazatele každoročně na druhé pozici za hlavním městem Prahou a s výjimkou dvou let 2013 a 2020 docházelo k jeho stálému nárůstu. Přední místo si Středočeský kraj udržoval i celkovým podílem ČDDD na celorepublikové hodnotě tohoto ukazatele. V roce 2022 to bylo 13,5 %, tedy nejvíce po hl. m. Praze (16,1 %). Druhou pozici mezi kraji si Středočeský kraj drží nepřetržitě od roku 2000, v předchozím období let 1995 až 1999 stál na třetím místě za regionem hlavního města a Moravskoslezským krajem. Nejméně se na celkovém ČDDD republiky podílel kraj Karlovarský (2,5 %).

Kraj zaznamenal nejvyšší počet osob připadající na jednu domácnost.

Podle výsledků výběrového šetření o příjmech a životních podmínkách domácností hospodařilo v roce 2023 ve Středočeském kraji 544 tis. domácností a v nich téměř 1 372 tis. osob. Na jednu domácnost tak průměrně připadalo 2,48 osob. Středočeské domácnosti patří dlouhodobě k regionům s vyšším počtem členů, v roce 2023 byl průměrný počet osob na jednu domácnost z mezikrajského pohledu úplně nejvyšší, celorepublikový průměr byl téměř o dvě desetiny nižší (2,29). Početnější domácnosti v ČR zaznamenávají obecně také moravské regiony, na druhém a třetím místě stály v roce 2023 Zlínský (2,42) a Jihomoravský kraj (2,37). Naopak méně početné domácnosti jsou zpravidla v hlavním městě a severozápadních regionech, v roce 2023 se jednalo o hl. m. Prahu (2,04 osob) a Karlovarský kraj (2,15 osob). Tyto výsledky korespondují s charakterem regionů ČR; vyššího počtu členů domácnosti dosahovaly zpravidla oblasti venkovského charakteru, naopak nižšího počtu oblastí s vyšším podílem městského obyvatelstva.

Kraj vykázal nejvyšší průměrný počet vyživovaných dětí a pracujících členů na domácnost.

V souvislosti s demografickými charakteristikami zaznamenaly středočeské domácnosti v mezikrajském srovnání také nejvyšší průměrný počet vyživovaných dětí na domácnost (0,65) a v kombinaci s vyšší zaměstnaností zároveň i nejvyšší průměrný počet pracujících členů v domácnosti (1,18). Naopak podprůměrný počet nepracujících důchodců (0,51) byl mezi kraji třetí nejnižší. U nezaměstnaných se jednalo o hodnotu (0,05) pod republikovým průměrem (0,06).

Příjmová situace středočeských domácností patřila mezi nejlepší v republice.

V rámci výběrového šetření Životní podmínky 2023 byly kromě jiného zjišťovány i příjmy domácností za rok předcházející šetření, tedy 2022. Hrubý roční peněžní příjem na člena domácnosti činil ve Středočeském kraji v roce 2022 průměrně 300,2 tis. Kč, průměrný roční čistý peněžní příjem na osobu dosahoval za kraj výše

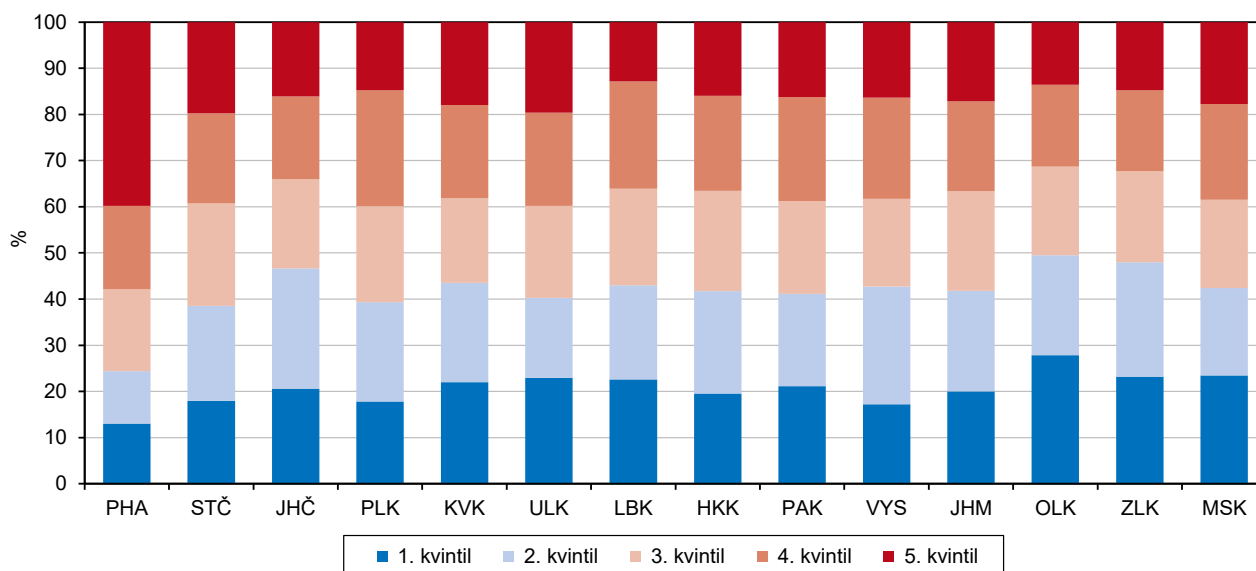

260,1 tis. Kč. Tento výsledek byl těsně nad celorepublikovým průměrem (259,9 tis. Kč; tuto hodnotu navyšovaly především příjmy domácností v hlavním městě Praze s 340,7 tis. Kč) a z mezikrajského pohledu byl druhý nejvyšší. Nejnižší průměrný roční čistý příjem připadal na osobu v Olomouckém (230,4 tis. Kč) a Zlínském kraji (238,5 tis. Kč).

Graf 2.17 Podíl domácností v krajích podle kvintilového rozdělení domácností ČR na základě čistého peněžního příjmu v roce 2022 (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky 2023)

Rozdělení domácností v celé ČR	1. kvintil: <i>20 % domácností s nejnižšími příjmy</i>	2. kvintil: <i>druhých 20 % domácností</i>	3. kvintil: <i>třetích 20 % domácností</i>	4. kvintil: <i>čtvrtých 20 % domácností</i>	5. kvintil: <i>20 % domácností s nejvyššími příjmy</i>
Počet domácností v ČR	909 511	908 750	909 318	909 242	908 669
Horní hranice čistého peněžního příjmu na osobu v ČR (Kč)	181 434	223 328	268 086	359 606	x

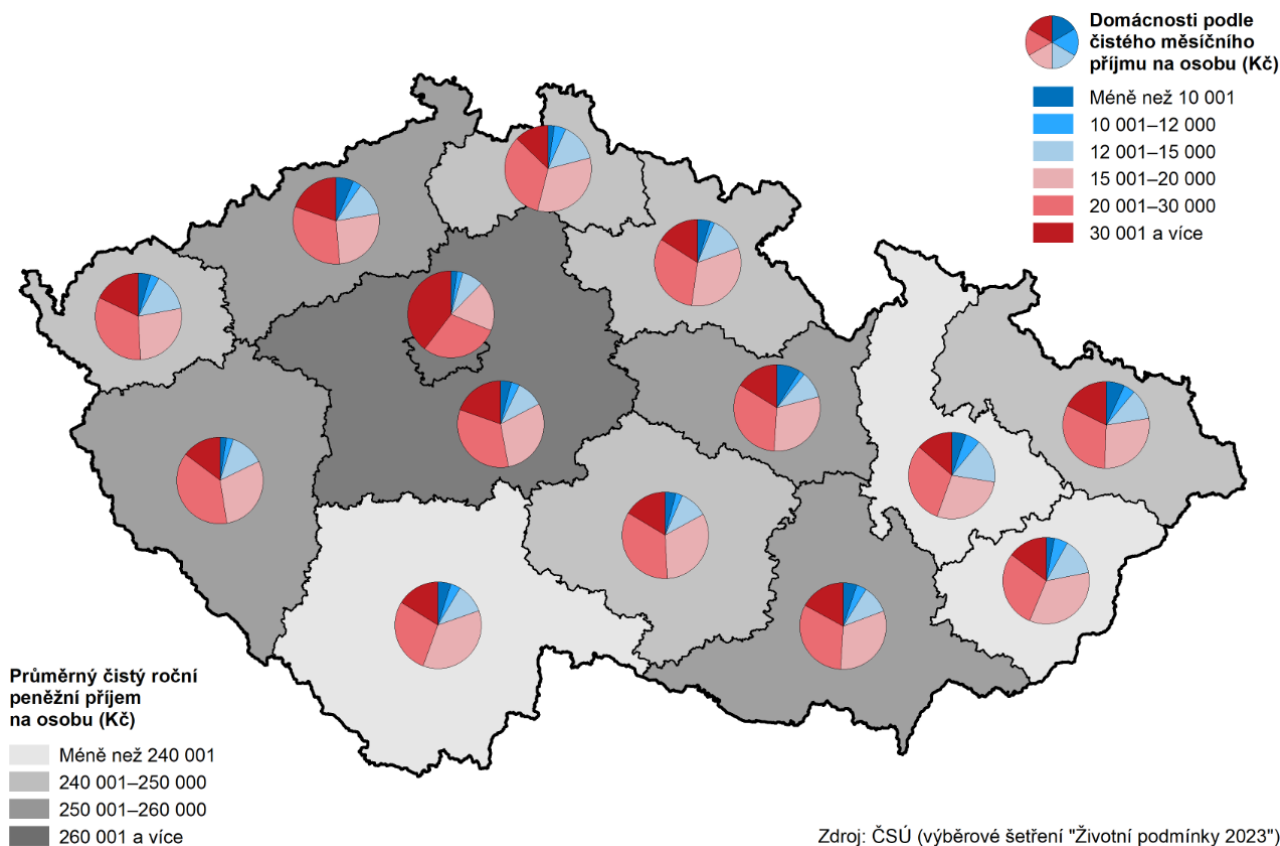
Třetina středočeských domácností spadala do příjmového pásma 20–30 tis. Kč na osobu.

Nadprůměrné příjmy v rámci republiky vykazoval kraj i v podílech domácností podle jednotlivých velikostních skupin měsíčního čistého příjmu na osobu. Zatímco ve Středočeském kraji se podíly domácností s nejnižšími příjmy pohybovaly pod republikovou úrovní (příjem do 15 tis. Kč na osobu – kraj 17,4 %, ČR 19,4 %), podíly s vyššími příjmy nad 15 tis. Kč se naopak pohybovaly nad celorepublikovým průměrem (příjem 15–20 tis. Kč na osobu – kraj 29,7 %, ČR 28,8 %; příjem 20–30 tis. Kč na osobu – kraj 33,3 %, ČR 31,8 %; příjem 30–50 tis. Kč na osobu – kraj 16,7 %, ČR 16,2 %), nejvýrazněji vynikal Středočeský kraj v kategoriích 30–50 tis. Kč a nad 50 tis. Kč na osobu, v obou případech zaznamenal mezi kraji třetí nejvyšší podíl domácností. Nejčastějším měsíčním příjmovým pásmem, ve kterém se nacházela třetina středočeských domácností, byly příjmy ve výši 20–30 tis. Kč na osobu (33,3 % domácností), přičemž v předchozím roce šetření dominovaly ještě domácnosti s průměrným čistým příjmem na osobu mezi 15–20 tis. Kč (33,1 %).

Průměrný roční čistý peněžní příjem na osobu roste.

V posledních dvaadvaceti letech docházelo k neustálému nárůstu průměrného ročního čistého peněžního příjmu na osobu, s výjimkou jednoho meziročního poklesu mezi lety 2013 a 2014.

Kartogram 2.7 Příjmy domácností v krajích v roce 2022

Většina středočeských domácností bydlela ve vlastním domě, nejvíce ze všech krajů.

Úroveň bydlení patří k základním ukazatelům životního standardu. Více než polovina (56,0 %) domácností v kraji bydlela ve vlastním domě, což odpovídá charakteru bydlení ve Středočeském kraji, tedy skutečnosti, že je zde vyšší podíl bytů v rodinných domech, než je tomu u většiny ostatních krajů. Jednalo se o nejvyšší podíl mezi kraji, průměr za ČR činil 38,4 %. Nejméně domácností bydlelo ve vlastním domě v hl. m. Praze (11,8 %). Podíly domácností s jinými typy vlastnického poměru k obývanému bytu (osobní, družstevní, pronájem) byly ve Středočeském kraji naopak celorepublikově průměrné.

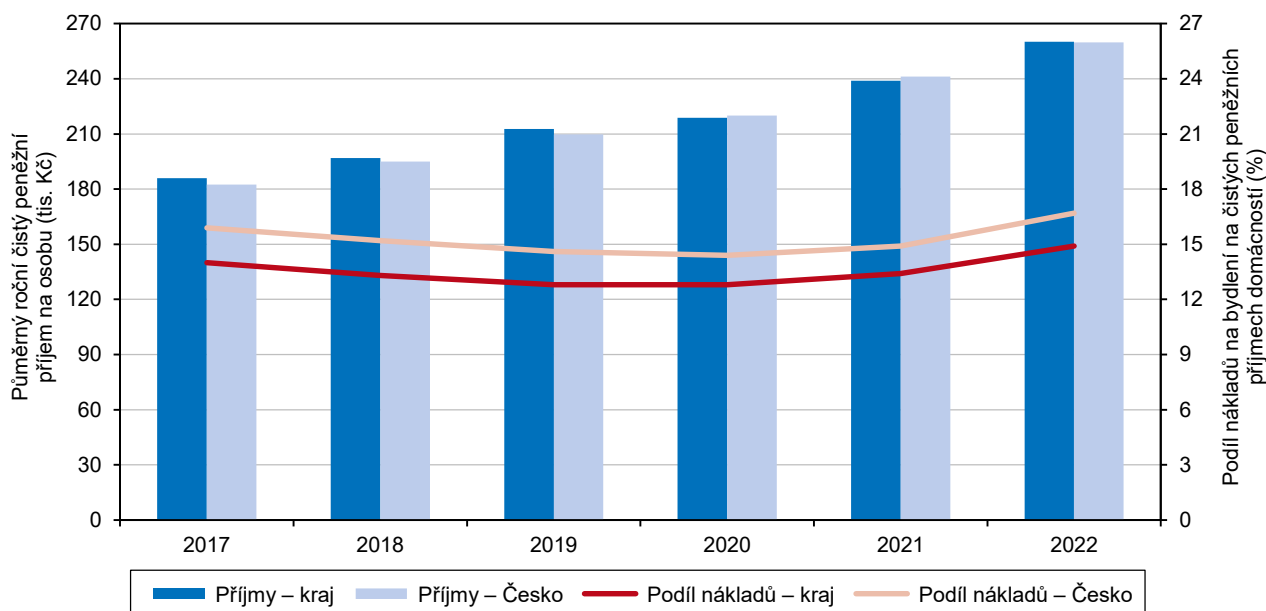
Středočeské domácnosti vykázaly mezi kraji druhé nejvyšší zatížení výdaji na bydlení.

Náklady na bydlení bývají často pro domácnost jednou z hlavních položek ve výdajích a ovlivňují životní podmínky domácností. Středočeské domácnosti vydaly na bydlení měsíčně v průměru 7 984 Kč, méně než domácnosti celé ČR (8 299 Kč), ale 7. nejvyšší částku mezi kraji. Nejvíce na bydlení vydávaly domácnosti v hl. m. Praze (10 832 Kč), nejméně naopak v Kraji Vysočina (7 032 Kč). Náklady na bydlení představovaly z čistých příjmů středočeské domácnosti podíl 14,9 %. To bylo o 1,8 p. b. méně než u celorepublikového průměru (16,7 %) a 2. nejvyšší hodnota mezi kraji. Menšího podílu dosahovaly domácnosti už jen v Kraji Vysočina (14,5 %). Nejvyšší náklady na bydlení vynakládaly domácnosti v hlavním městě (18,7 %) a Karlovarském kraji (18,4 %). Přestože náklady domácnosti na bydlení pravidelně rostou, podíl nákladů na bydlení z příjmu domácností se v porovnání se stavem před deseti lety naopak snížil; ve Středočeském kraji z 15,8 % v roce 2013 na 14,9 % v roce 2023 a v ČR z 18,6 % v roce 2013 na 16,7 % v roce 2023. I přesto, že podíl

nákladů na bydlení z čistého příjmu středočeských domácností patřil regionálně k nejnižším, byly dle subjektivního pohledu domácností tyto položky častější zátěží, než tomu bylo u domácností v celé republice. Podle tohoto pohledu nepředstavovaly náklady spojené s bydlením žádnou zátěž pro 8,6 % domácností v kraji, zatímco v ČR to bylo 10,0 % domácností.

Graf 2.18 Příjmy domácností a náklady na bydlení ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky)

Nejvyšší výdajovou položku na bydlení představovaly poplatky na elektřinu, ve srovnání s ostatními kraji se jednalo o nejvyšší podíl.

Nejvyšší výdajovou položkou na bydlení byly pro středočeské domácnosti poplatky za elektřinu, měsíční průměr těchto poplatků činil 3 039 Kč a představoval téměř dvě pětiny (38,1 %) výdajů za bydlení, byl tak mezi kraji nejvyšší. Poplatky za elektřinu byly pro domácnosti nejvyšším výdajem ve všech krajích kromě hl. m. Prahy, kde hlavní výdajovou položku tvořilo nájemné (úhrada za užívání bytu), a to 32,4 %. Ve Středočeském kraji tvořily výdaje na nájemné pouze 14,6 %, což byl třetí nejmenší podíl mezi kraji po krajích Zlínském (13,2 %) a Vysočina (14,1 %). Ostatní měsíční poplatky související s bydlením dosahovaly ve Středočeském kraji zpravidla nižších hodnot než celorepublikový průměr (plyn z dálkového zdroje – 17,5 % kraj, 17,7 % ČR; vodné a stočné – 8,9 % kraj, 8,6 % ČR; teplo a teplá voda – 10,7 % kraj, 7,8 % ČR). Výjimkou byly díky typu bydlení domácností v kraji jen poplatky za tuhá a tekutá paliva (6,9 %), které byly vyšší než v celé ČR (4,6 %).

Vybavenost středočeských domácností patřila k nejlepší.

Vybavenost domácností určitými předměty či spotřebiči typu televizor, pračka, chladnička či mobilní telefon je v současné době samozřejmostí ve všech krajích ČR. U méně častého či luxusnějšího vybavení domácností (např. sušička prádla, počítač, osobní automobil) patřil podíl vlastnictví u středočeských domácností mezi kraji k nejvyšším. Středočeský kraj byl na 1. místě v podílu domácností vlastnících osobní auto (82,4 %) a myčku nádobí (57,7 %). Na 2. místě se umístil v podílu vlastnictví sušičky prádla (35,4 %) po Jihomoravském kraji (36,6 %). Osobní počítač nebo notebook mělo k dispozici 83,9 % středočeských domácností, internet 86 %, v obou případech se jednalo o 4. nejvyšší podíl mezi kraji. Vybavenost počítačem a internetem byla jednoznačně nejvyšší v Praze, pouze hlavní město vykázalo podíl vyšší než 90 %.

Polovina středočeských domácností vycházela se svými příjmy bez obtíží.

Součástí šetření bylo také zjišťování subjektivních názorů člena domácnosti na socioekonomickou situaci celé domácnosti. Z výsledků za posledních deset let vyplývá, že příjmová situace v návaznosti na hospodaření domácnosti se výrazně zlepšila i z pohledu členů domácnosti. Zatímco při šetření v roce 2013 nemělo problém vyjít s příjmem 28 % středočeských domácností, přičemž velké obtíže zaznamenala každá třináctá středočeská domácnost, při posledním šetření v roce 2023 uvedla bezproblémový finanční chod celá polovina oslovených domácností a jen každá dvacátá sedmá domácnost zaznamenala v této záležitosti velké obtíže. I přesto, že příjmy středočeských domácností patřily v mezikrajském srovnání k těm vyšším, procento domácností, které subjektivně neměly problém svým příjmem pokrýt chod domácnosti (50 %), bylo nižší než procento domácností v celé ČR (57 %).

Nejčastěji si středočeské domácnosti stěžovaly na hluk z domu či ulice.

Při zjišťování životních podmínek obyvatel je nutné neopomenout spokojenost občanů s bydlením. Nejčastějšími faktory, které negativně ovlivňovaly kvalitu bydlení domácností, byl hluk z domu či ulice. Tento faktor uvedlo 14,1 % středočeských domácností, méně často, než tomu bylo u českých domácností celkem (15,5 %). Rovněž všechny ostatní faktory zatěžovaly středočeské domácnosti méně než domácnosti v celé ČR. Jako druhý nejčastější problém zmiňovaly středočeské domácnosti znečištěné prostředí (7,4 % kraj, 7,9 % ČR) a třetí vandalství a kriminalitu v okolí (6,1 % kraj, 6,6 % ČR). Negativní faktory týkající se samotného bytu domácnosti (vlhkost a světelné podmínky bytu, velikost bytu) trápily středočeské domácnosti ještě výrazněji méně než domácnosti v celé ČR.

Mzdy

Průměrná mzda byla v kraji po Praze druhá nejvyšší.

Podle strukturálního šetření mezd⁴ dosahovala průměrná hrubá měsíční mzda ve Středočeském kraji v roce 2023 částky 46 035 Kč. Jednalo se po hl. m. Praze (57 275 Kč) o druhou nejvyšší průměrnou mzdu, která převýšila republikový průměr (45 927 Kč). Ve Středočeském kraji se průměrná mzda dostala nad celorepublikovou hodnotu v roce 2013 a převyšovala ji každoročně, výjimkou byl pouze rok 2021. Nejnížší průměrnou mzdu pobírali v roce 2023 zaměstnanci v Karlovarském kraji (39 746 Kč), jednalo se o jediný kraj, kde průměrná mzda nedosáhla hranice 40 tis. Kč. Mezi lety 2018 a 2023 vzrostla hrubá průměrná měsíční mzda ve Středočeském kraji o 33,9 % (11 645 Kč), v celé republice se jednalo o 36,3% nárůst (o 12 243 Kč). Nejvýraznější růst mezi kraji zaznamenal Jihomoravský kraj (nejvyšší relativní růst o 38,8 % a druhý nejvyšší absolutní růst o 12 677 Kč), absolutně nejvíce vzrostla mzda v Praze (o 14 772 Kč), nejméně v krajích Libereckém (o 10 414 Kč) a Karlovarském (o 10 510 Kč).

Čtvrtý nejvyšší byl rozdíl ve výši průměrné mzdy mezi muži a ženami.

Středočeští muži pobírali v roce 2023 o 9,1 tis. vyšší průměrnou mzdu (50 019 Kč) než ženy (40 959 Kč), což byl čtvrtý nejvyšší rozdíl mezi pohlavími. Nejvyšší rozdíl byl patrný v hl. m. Praze, kde pobírali muži o 13,9 tisíc Kč vyšší mzdu než ženy. V celé republice byl rozdíl mezi pohlavími 8,9 tisíc Kč. Nejnížší rozdíl (4,3 tis. Kč) v průměrné mzdě mužů a žen byl patrný v Karlovarském kraji (kraj s celkově nejnížší průměrnou mzdou). Středočeští muži dlouhodobě zaujímali v hodnotě průměrné

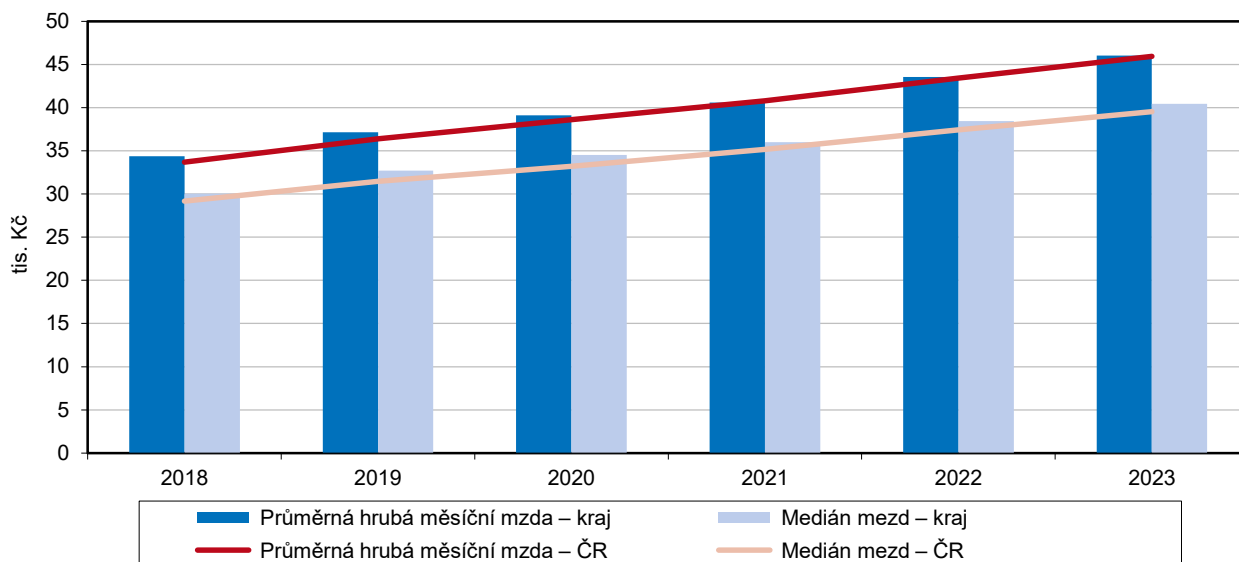
⁴ Údaje o průměrných mzdách jsou výsledkem strukturálního šetření mezd Ministerstva práce a sociálních věcí (výběrové šetření Informační systém o průměrném výdělku) a Ministerstva financí ČR (Informační systém o platu a služebním příjmu). Toto výběrové šetření se odlišuje od ostatních mzdových zjišťování, neboť jsou přímo sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoli celkové objemy mzdových prostředků na úrovni podniků či organizací.

mzdy druhé místo mezi kraji, ženy si v roce 2018 polepšily z dosavadního třetího místa a v letech 2018 až 2023 obsadily rovněž druhou příčku jako muži. Výjimkou byl pouze rok 2021, kdy opět přechodně klesly na místo třetí (po Praze a Jihomoravském kraji). První místo patří dlouhodobě u obou pohlaví hl. m. Praze, v roce 2023 zde pobírali muži 63 886 Kč a ženy 50 011 Kč; poslední místo bylo rozdílné – muži pobírali nejméně v Karlovarském kraji (41 800 Kč), ženy v kraji Zlínském (36 574 Kč).

Graf 2.19 Průměrná hrubá měsíční mzda a medián mezd ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: MPSV, MF

Nejvyšší mzdy pobírali v kraji řídící pracovníci, po Praze druhé nejvyšší. Středočeští řemeslníci a opraváři pobírali nejvyšší mzdy ve srovnání s ostatními kraji ČR.

V rámci strukturálního šetření mezd se zjišťují průměrné mzdy podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání. Nejvyšší mzdy pobírali ve Středočeském kraji řídící pracovníci, v roce 2023 se jednalo ve Středočeském kraji o 105 472 Kč, což byla druhá nejvyšší částka po hl. m. Praze (129 748 Kč). Druhou nejvyšší mzdu (61 729 Kč) v kraji vykázali specialisté, zde se jednalo o 3. nejvyšší hodnotu mezi kraji po Praze a Jihomoravském kraji. Druhé nejvyšší mezikrajské průměrné mzdy pobírali ještě středočeští techničtí a odborní pracovníci (51 287 Kč) a úředníci (37 386 Kč). Na prvním místě mezi kraji stál Středočeský kraj v hodnotě průměrné mzdy u kategorií zaměstnání s nižší úrovní vzdělání – řemeslníci a opraváři (42 842 Kč) a u profesí obsluha strojů a zařízení, montéři (40 303 Kč), kde byla hodnota podobná jako v Praze. Nejhorší mzdová úroveň ve srovnání s ostatními kraji byla patrná ve službách, středočeští pracovníci ve službách a prodeji vykázali 6. nejvyšší průměrnou mzdu (32 435 Kč) ve srovnání s ostatními kraji.

Medián mezd byl v kraji druhý nejvyšší, stejně jako v případě průměrné hrubé mzdy.

Medián mezd⁵ Středočeského kraje dosáhl v roce 2023 částky 40 426 Kč, což byla po hl. m. Praze (46 429 Kč) druhá nejvyšší hodnota, stejně jako v případě průměrné hrubé mzdy. Rovněž se jednalo o hodnotu nad celorepublikovým průměrem (39 518 Kč). Medián mezd ukazuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení a vypovídá tak mnohem lépe o skutečné mzdové úrovni. Nejnižší hodnotu mediánu mezd vykázal stejně jako u průměrné hrubé mzdy Karlovarský kraj (35 622 Kč). Mezi lety 2018 a 2023 vzrostl mzdový medián ve Středočeském kraji o 34,5 %, v celé

⁵ Medián mezd ukazuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení a vypovídá tak mnohem lépe o skutečné mzdové úrovni

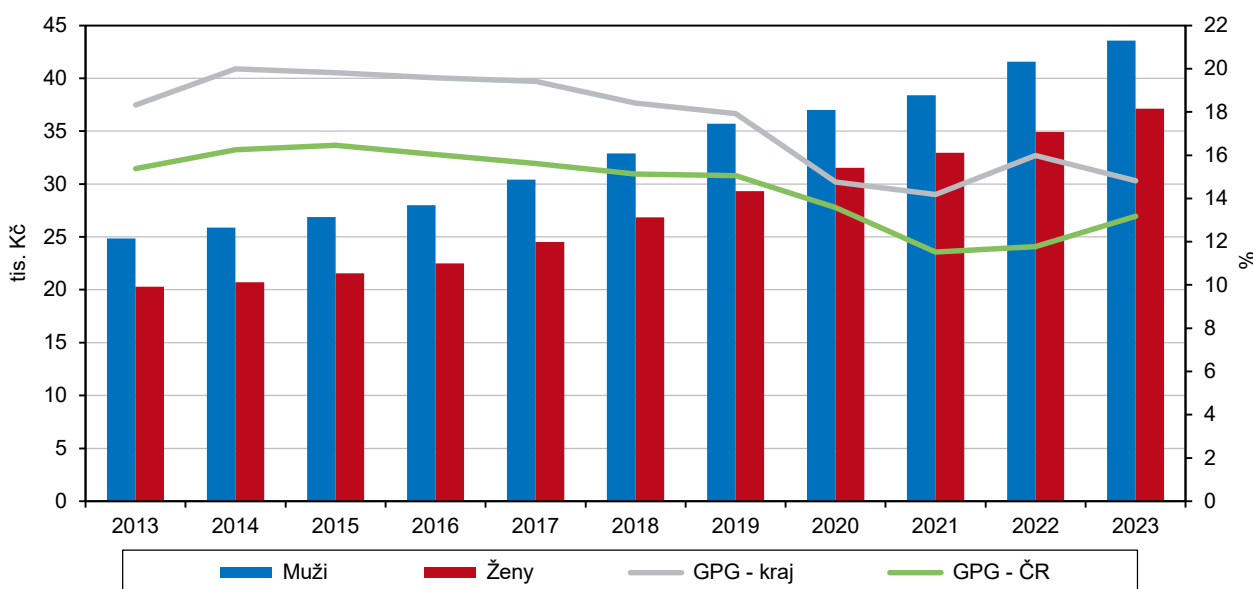
republiky se jednalo o 35,4% nárůst. Nejvyšší absolutní nárůst (o 12,1 tis. Kč) zaznamenalo hl. m. Praha, ve Středočeském kraji byl nárůst čtvrtý nejvyšší (o 10,4 tis. Kč). Relativně nejvíce vzrostl medián v kraji Jihomoravském (o 37,8 %), tento kraj zároveň vykázal druhý nejvyšší absolutní nárůst (10,9 tis.). K nejnižšímu absolutnímu růstu došlo v kraji Karlovarském (o 8,8 tis. Kč), k nejnižšímu relativnímu v kraji Libereckém (o 31,9 %).

Medián mezd byl mezi kraji 2. nejvyšší u mužů a 3. nejvyšší u žen.

Rozdíl mezi mediánem mezd mužů (43 573 Kč) a žen (37 118 Kč) byl ve Středočeském kraji 6 455 Kč, což byl pátý nejvyšší absolutní rozdíl mezi kraji, v celé republice se jednalo o rozdíl 5 562 Kč. Pořadí krajů v rámci jednotlivých pohlaví bylo v případě mediánu stejné jako u průměrné mzdy u mužů, kteří vykázali druhou (po hl. m. Praze) nejvyšší hodnotu. V případě žen se však jednalo až o třetí nejvyšší hodnotu mediánu (po Praze a Plzeňském kraji), na rozdíl od druhého místa u průměrné mzdy.

Graf 2.20 Medián mezd podle pohlaví a GPG¹⁾ ve Středočeském kraji

Zdroj: MPSV, MF

¹⁾ GPG - gender pay gap - relativní rozdíl mediánu mzdy mužů a žen (vztažený k mediánu mzdy mužů)

Gender pay gap byl mezi kraji pátý nejvyšší.

Relativní vyjádření rozdílu mediánu mzdy mužů a žen (vztažený k mediánu mzdy mužů), tzv. gender pay gap (GPG), byl ve srovnání se všemi kraji pátý nejvyšší (14,8 %). Republikový průměr GPG činil 13,2 %, nejnižší hodnotu vykázal Karlovarský kraj (9,8 %), nejvyšší kraj Zlínský (18,6 %). Gender pay gap měl ve Středočeském kraji klesající tendenci, vyjma roku 2022, kdy došlo k jeho nárůstu. Hodnota GPG se snižovala z 20,0 % v roce 2014 na 14,8 % v roce 2023, kopírovala vývoj v celé ČR, pohybovala se však v celém desetiletém období nad republikovým průměrem.

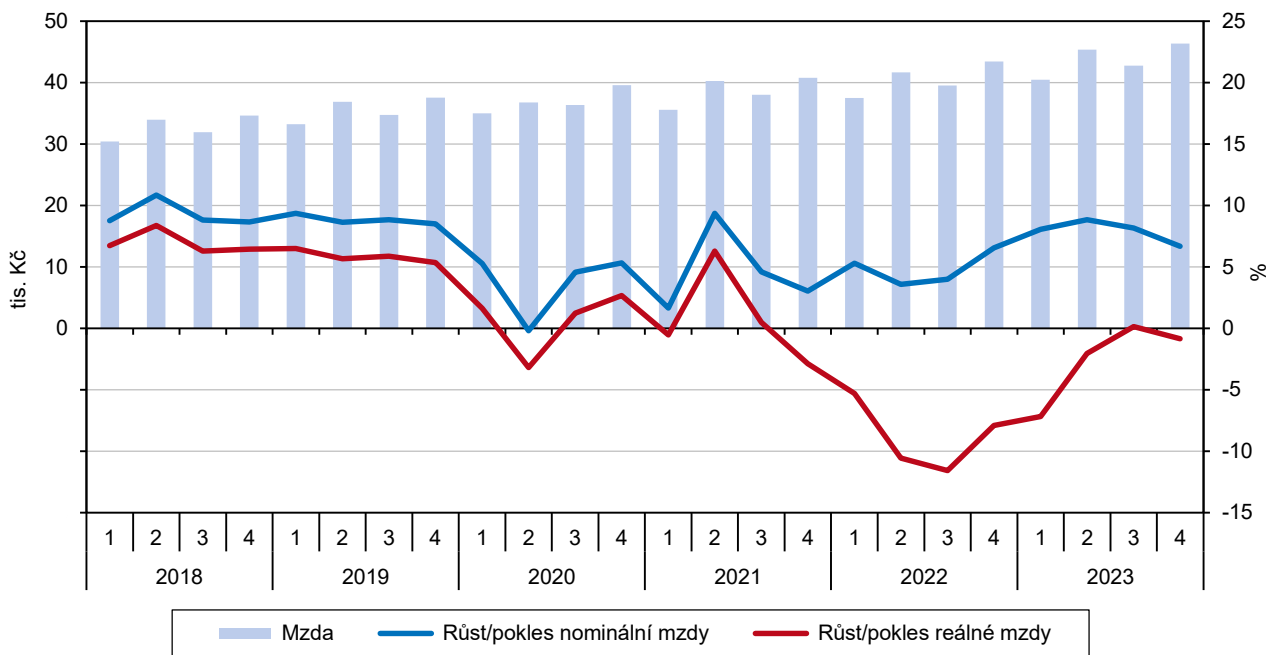
V roce 2023 zaznamenal kraj podle podnikového výkaznictví druhý nejvyšší absolutní a čtvrtý nejvyšší relativní meziroční růst průměrné mzdy mezi kraji.

Druhým zdrojem získávání údajů o průměrných mzdách je zjišťování z podnikového výkaznictví ČSÚ, kde je celkový objem mzdových prostředků poměřován evidenčním počtem zaměstnanců podniku. V této metodice jsou data k dispozici čtvrtletně. Podle předběžných výsledků za rok 2023 dosáhla průměrná hrubá měsíční mzda ve Středočeském kraji (na přepočtené počty zaměstnanců) výše 43 992 Kč, v meziročním srovnání činil přírůstek 3 182 Kč (7,8 %). V porovnání

s ostatními kraji se jednalo o druhý nejvyšší absolutní a čtvrtý nejvyšší relativní přírůstek. Vyšší hodnotu absolutního přírůstku vykázalo hl. m. Praha (3 294 Kč) a v případě relativního přírůstku to byly kraje Ústecký (o 8,3 %), Jihočeský (o 7,9 %) a Zlínský (o 7,8 %). Naopak nejméně vzrostla průměrná hrubá měsíční mzda v absolutním vyjádření v kraji Karlovarském (o 2 555 Kč) a v relativním vyjádření v hl. m. Praze (o 6,6 %). Mzda v kraji byla v roce 2023 o 651 Kč vyšší než republikový průměr (43 341 Kč) a po hl. m. Praze druhou nejvyšší mezi kraji. Naopak nejnižší hrubou průměrnou mzdu vykázal kraj Karlovarský (37 470 Kč).

Graf 2.21 Průměrná hrubá měsíční mzda¹⁾ a její meziroční změny podle čtvrtletí ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ podle místa pracoviště; za osoby přepočtené na plně zaměstnané; v roce 2023 předběžné údaje

Nejvyšší meziroční pokles reálné mzdy byl zaznamenán ve 3. čtvrtletí 2022.

Nejvyšší průměrná hrubá měsíční mzda byla vykazována vždy v posledním čtvrtletí každého roku (v důsledku časté výplaty ročních odměn), naopak nejnižší v prvním čtvrtletí roku. V letech 2018 a 2019 nebyl ve Středočeském kraji zaznamenán žádný čtvrtletní meziroční pokles nominální ani reálné měsíční mzdy. Od roku 2020 se do ekonomické situace promítala covidová pandemie a následně další faktory způsobující pokles ekonomiky. Zhoršení ekonomické situace se projevilo ve snížení meziročních nárůstů průměrné mzdy. Vzhledem k rostoucí inflaci se pokles mezd projevil především ve vývoji reálných mezd. Zatímco u nominální mzdy byl v letech 2000 až 2023 zaznamenán pouze jeden meziroční pokles, u reálných mezd došlo k deseti poklesům. Od 4. čtvrtletí 2021 do konce roku 2023 přitom mzdy reálně meziročně klesaly každé čtvrtletí (výjimkou bylo pouze 3. čtvrtletí 2023). Nejvyšší meziroční pokles reálné mzdy byl zaznamenán ve 3. a 2. čtvrtletí 2022 (o 11,6 %, resp. 10,6 %). V těchto dvou čtvrtletích došlo k dvojcifernému poklesu ve všech krajích. Obdobím, ve kterém docházelo ve všech krajích k neustálému poklesu reálných mezd, bylo šest čtvrtletí od 1. čtvrtletí 2022 do 2. čtvrtletí 2023. Naopak nejvyššího meziročního nárůstu reálné mzdy za posledních šest sledovaných let bylo dosaženo ve 2. čtvrtletí roku 2018 (o 8,4 %).

Vzdělávání

Ustal nárůst počtu dětí v mateřských školách, největší intenzita nárůstu se přesunula ze základních do středních škol.

Ve Středočeském kraji docházelo v posledních letech k nárůstu počtu dětí a žáků. Počty dětí v mateřských školách rostly 20 let, v posledním školním roce už došlo ke stagnaci. Počet žáků v základních školách se zvyšuje 14. rokem a ve středních školách 7 let v řadě s nejvyšší intenzitou poslední dva roky. Důvodem je demografický vývoj v kraji ovlivněný vysokými přírůstky obyvatel stěhováním, jakož i nárůstem porodnosti. Nejvyšší přírůstky obyvatel stěhováním byly zaznamenány v letech 2022, 2007 a 2008, přicházelo především mladé obyvatelstvo připravené v kraji založit rodinu. To se následně promítlo do vývoje počtu narozených dětí, kterých přišlo ve Středočeském kraji na svět nejvíce v letech 2008 až 2010, 2017 a 2021. V případě mateřských škol se již hlavní nárůst počtu dětí plně promítl, problém nedostačujících míst ve školkách byl v řadě obcí především v nejtěsnějším zázemí Prahy velký. Od roku 2016 se už ale strmý nárůst patrný do roku 2015 zpomalil a počty dětí v mateřských školách rostly už jen pozvolna, mezi lety 2016 a 2021 se jednalo pouze o 3% nárůst a v současné době dochází ke stagnaci počtu dětí. Vlna se následně přenesla do základních škol, nejsilnější populační ročníky zahájily školní docházku a počty žáků rychle rostly, mezi lety 2016 a 2021 to bylo o 15,4 %, nejvyšší meziroční nárůsty (5%) byly zaznamenány v letech 2015 a 2016. V současné době dochází k přesunu vlny ze základních škol do škol středních, silné ročníky dětí zahajují středoškolské vzdělání.

Počet dětí v mateřských školách vzrostl nejvíce mezi kraji.

Ve Středočeském kraji fungovalo ve školním roce 2023/2024 celkem 821 mateřských škol s 2 487 třídami. Počet mateřských škol již 16. rokem trvale roste, za tuto dobu přibýlo v kraji 192 školek, přičemž v posledním roce to bylo 10 zařízení. Počet mateřských škol vzrostl během posledních deseti let ve 12 krajích, nejvýrazněji v Praze (o 12,2 %, resp. 48 zařízení) a Středočeském kraji (o 10,9 %, resp. o 81 zařízení). Pokles zaznamenaly kraje Liberecký (o 1,3 %, resp. 3 zařízení) a Moravskoslezský (o 1,1 %, resp. 5 zařízení). Počet dětí ve středočeských mateřských školách rovněž postupně narůstal až k maximu 53 338 dětí ve školním roce 2022/2023, v posledním roce 2023/2024 však došlo k mírnému poklesu o 0,7 % na 52 957 dětí. Při srovnání školního roku 2023/2024 a 2014/2015 je patrné, že za posledních deset let byl zaznamenán nárůst pouze ve 4 krajích, nejvyšší ve Středočeském kraji a Praze (o 9,3 %, resp. 2,7 %). Poslední sledovaný školní rok 2023/2024 byl ale ve všech krajích ve znamení stagnace, případně poklesu počtu dětí v mateřských školách. V 10 krajích došlo během posledních deseti let k poklesu dětí v mateřských školách, nejvýrazněji v krajích Karlovarském a Ústeckém, Karlovarský kraj zároveň zaznamenal nejvyšší poslední meziroční pokles mezi školními roky 2023/2024 a 2022/2023. Opětovný nárůst počtu dětí v mateřských školách je možné očekávat v souvislosti s nástupem zvýšeného počtu dětí narozených během covidového roku 2021.

Spolu s počtem dětí vzrostl nejvíce mezi kraji i počet učitelů mateřských škol.

V mezikrajském srovnání vzrostl nejvíce ve Středočeském kraji také počet učitelů v mateřských školách (o 32,1 % za 10 let). I přes problémy s nedostatkem míst ve školkách a nutnost jejich řešení v podobě rozšiřování kapacit nedocházelo ke snižování kvality měřené počtem dětí ve třídách a počtem dětí připadajících na jednoho učitele. Počet dětí připadajících na jednoho učitele neustále klesal, v roce 2023/2024 měl jeden učitel v průměru na starosti 10,5 dětí, což bylo o 2,2 dětí méně než před deseti lety. Na jednu třídu připadalo v průměru 21,3 dětí, což bylo o 1,7 dítěte méně než ve školním roce 2014/2015. Pro mateřské školy je typické dominantní zastoupení žen mezi učiteli. Ženy tvořily 99,5 % všech učitelů,

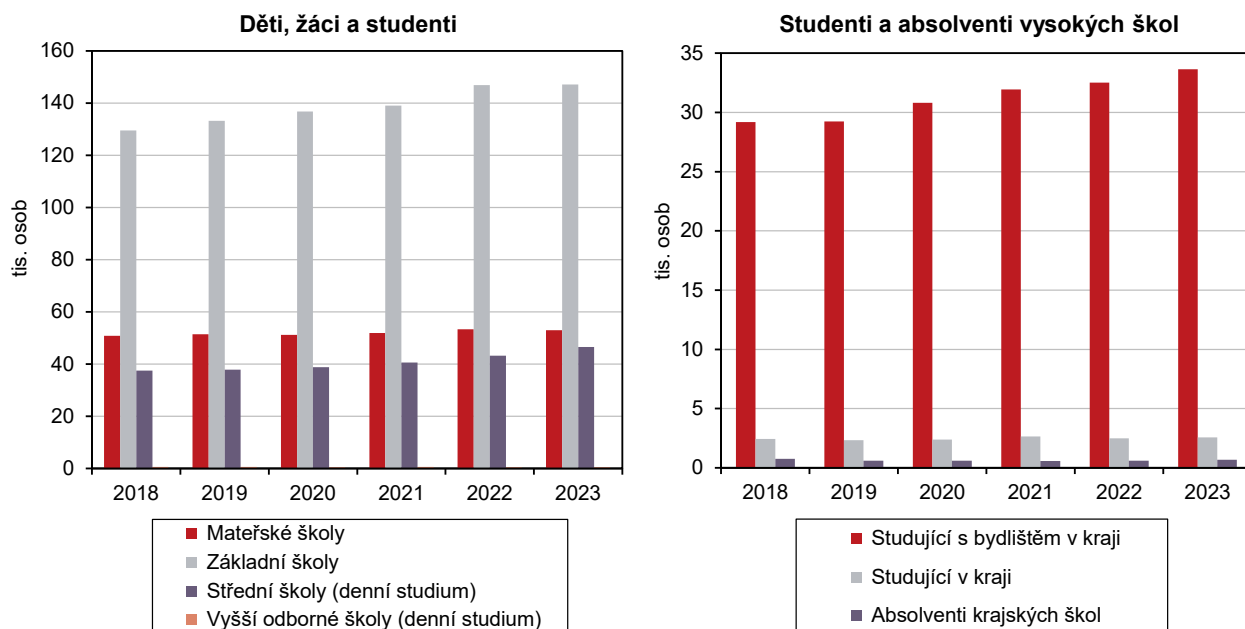
zanedbatelné zastoupení mužů mezi učiteli mateřských škol je v čase stabilní a nemění se.

Výrazně v kraji vzrostl počet základních škol a počet dětí v nich. Počet dětí dosáhl v posledních dvou letech historicky nejvyšších hodnot.

Ve Středočeském kraji bylo ve školním roce 2023/2024 celkem 583 základních škol se 7 173 třídami. Počet základních škol rostl jedenáct let v řadě, za tuto dobu se zvýšil o 59 zařízení, z toho v posledním roce o čtyři. Při mezikrajském srovnání vývoje v rámci desetiletého období zaznamenal Středočeský kraj nejvyšší absolutní (52) a 2. nejvyšší relativní nárůst (o 9,8 %) mezi všemi kraji, spolu s Prahou (nárůst o 12,3 %, resp. o 32 zařízení). V jednom kraji počet škol poklesl, jednalo se o kraj Liberecký. Počet žáků vzrostl ve Středočeském kraji během desetiletého období o 34,1 %, přičemž nejvyšší intenzita nárůstu nastoupila v návaznosti na demografický vývoj ve školním roce 2014/2015 (meziročně 4% až 5% nárůsty), na rozdíl od mateřských školek, kde docházelo ke slábnutí intenzity nárůstu po vrcholu v letech 2013 a 2014. Počet dětí ve středočeských základních školách dosáhl ve školním roce 2023/2024 historického maxima 147 050; to však bylo pouze o 0,1 %, resp. o 167 dětí více než v předchozím školním roce 2022/2023, ve kterém došlo k nejvyššímu meziročnímu nárůstu za posledních 25 let. Počet dětí se tedy v posledních dvou letech pohyboval na vrcholu, silné ročníky dětí narozených po roce 2006 se postupně začaly přesunovat ze základních škol do středních. Počet dětí v základních školách vzrostl ve všech krajích. Vysoký nárůst počtu dětí v základních školách zaznamenala spolu se Středočeským krajem za deset let podobně jako u mateřských škol ještě Praha (o 37,1 %), naopak nejnižší nárůst vykázaly kraje Moravskoslezský a Ústecký (o 4,7 %, resp. o 5,1 %).

Graf 2.22 Děti, žáci, studenti a absolventi škol ve Středočeském kraji

Zdroj: MŠMT

Počet dětí připadající na jednu třídu a učitele se v kraji u základních škol v posledním roce snížil, počet žáků na jednoho učitele byl nejnižší za 12 let.

Ve školním roce 2023/2024 vyučovalo středočeské děti 10 279 učitelů (vyjádřeno v přepočteném počtu na plně zaměstnané), což bylo meziročně o 2,7 % více. I v případě základních škol byl stejně jako u mateřských škol zaznamenán vyšší nárůst počtu učitelů než dětí. Ženy tvořily mezi učiteli 86,1 %, jejich podíl se kolem 86 % pohybuje dlouhodobě. Počet dětí připadajících na jednu třídu a učitele narůstal od školního roku 2011/2012 až do školního roku 2018/2019, rostoucí trend vystřídal

v následujících letech poklesy (vyjma roku 2022/2023) a ve školním roce 2023/2024 připadalo na jednoho učitele 14,3 žáků a na jednu třídu 20,5 žáků, což bylo o 0,4, resp. o 0,3 žáka méně než v předchozím roce. Průměrných 14,3 žáků připadajících na jednoho učitele představovalo nejnižší počet za posledních 12 let.

I přes pokles zůstal počet žáků na jednoho učitele spolu s Prahou nejvyšší.

I přes pozitivní trend poklesu zůstal průměrný počet dětí v jedné třídě po Praze (21,7) druhý nejvyšší a počet dětí připadajících na jednoho učitele spolu s Prahou úplně nejvyšší. Nejnižší hodnoty obou ukazatelů vykázal Olomoucký kraj, kde na jednu třídu připadalo 18,2 dětí a na jednoho učitele 12,6 dětí.

Nejvyšší nárůst počtu dětí v ZŠ byl zaznamenán v zázemí Prahy, nejnižší na periferii.

Při meziokresním srovnání bylo patrné, že se počet dětí v mateřských školách v posledních deseti letech zvýšil ve všech okresech kraje, nejvýrazněji v zázemí hlavního města, v okresech Praha-západ (o 24,5 %), Praha-východ (o 21,9 %) a Beroun (o 15,0 %); nejméně naopak v okrese Nymburk (o 0,6 %) a Kladno (o 1,6 %). Postupně však docházelo ke zpomalování růstu a ke stagnaci, v posledním sledovaném roce byl ve většině okresů (8) dokonce zaznamenán pokles, ve zbylých čtyřech okresech počet dětí stagnoval (nepatrně vzrostl). Výrazné meziokresní rozdíly se přenesly do změn počtu základních škol a žáků v nich. V okresech Praha-východ, Praha-západ a Beroun se vlna z mateřských škol přenesla do škol základních, v návaznosti na demografický vývoj spojený s vlivem procesu suburbanizace. Příliv přistěhovalých a následné vysoké počty narozených dětí byly patrné právě v nejtěsnějším zázemí hlavního města. Nejříve se projevil nárůst dětí v mateřských školách v zázemí hlavního města, potom se ale přesunul růst na základní školy. Výsledkem bylo zvýšení počtu žáků ZŠ o 66,0 % v okrese Praha-východ, kde bylo otevřeno 16 nových škol, o 59,6 % v okrese Praha-západ, kde vzniklo 11 nových základních škol a Beroun s 35,1% nárůstem žáků a 6 škol. Naopak nejnižší nárůsty počtu dětí v základních školách vykázaly periferní okresy kraje – Rakovnícko a Kutnohorsko (nárůst o 18,8 %, resp. o 19,4 %), na Kutnohorsku přitom nevznikla žádná základní škola už 22 let, docházelo pouze k zánikům.

Počet studentů na středních školách vzrostl sedm let po sobě, v posledním roce s nejvyšší intenzitou.

Ve Středočeském kraji bylo ve školním roce 2023/2024 celkem 147 středních škol. Zastavil se pokles počtu středních škol v kraji, po sedmi letech došlo v posledním školním roce opět k nárůstu, meziročně o jedno zařízení. Celkem studovalo v kraji na středních školách 48 501 žáků, z toho v denní formě to bylo 46 495 žáků. Zatímco počet škol vzrostl až v posledním školním roce, počet tříd zaznamenal růst 4 roky po sobě na výsledných 2 096. Jednalo se o reakci na rychle rostoucí počet žáků denního studia, který se v kraji zvýšil už sedm let po sobě. Hodnoty meziročních nárůstů se navíc během těchto sedmi let neustále zvyšovaly jak v absolutním, tak relativním vyjádření, přičemž v posledním školním roce 2023/2024 se jednalo o nejvyšší 7,6% nárůst, resp. zvýšení o 3 271 žáků. Tento meziroční nárůst byl mezi kraji nejvyšší. Předchozí trend trvalého poklesu počtu žáků ve středních školách se v kraji zastavil ve školním roce 2016/2017, v dalších letech následoval mírný nárůst, který v roce 2022/2023 nabral na intenzitě. Je patrné, že postupně přechází vlna nárůstu zaznamenaná v mateřských a základních školách také do škol středních. Slabé ročníky devadesátých let minulého století budou na středních školách postupně nahrazovány silnějšími populačními ročníky dětí narozených po roce 2006 přicházejícími ze základních škol.

Růst počtu studentů SŠ byl po Praze druhý nejvyšší.

Při mezikrajském srovnání desetiletého vývoje vykázaly nejvyšší nárůst počtu žáků denního studia hl. m. Praha (o 28,5 %) a Středočeský kraj (22,1 %), nejnižší nárůst naopak kraje Karlovarský (3,8 %) a Moravskoslezský (4,2 %).

Počet studentů středních škol vzrostl nejvíce v okrese Praha-západ.

V rámci středočeských okresů bylo všude patrné zvyšování počtu studentů denního studia na středních školách v posledních 4 letech. Počet škol se neměnil, rostl ale počet tříd v nich. Počet studentů vzrostl za poslední 4 roky relativně nejvíce v okrese Praha-západ (o 13,9 %) a Kladno (o 11,5 %), nejméně v okrese Rakovník (o 2,6 %) a Příbram (o 3,2 %).

Nejvíce středoškoláků studuje střední odbornou školu s maturitou, jejich podíl v posledních čtyřech letech rostl.

Nejvíce středoškolských studentů dlouhodobě studuje střední odbornou školu s maturitou (22 032, tj. 45,4 % všech středoškoláků), druhý nejvyšší podíl zaujímá střední všeobecné vzdělávání s maturitou (13 517 žáků, tj. 27,9 %) a třetí místo patří střednímu vzdělávání s výučním listem (10 963 žáků, tj. 22,6 %). Nástavbové studium navštěvovalo ve školním roce 2023/2024 celkem 1 511 žáků, tj. 3,1 %. V posledních čtyřech letech byl v případě středního vzdělávání zakončeného maturitní zkouškou patrný trend nárůstu podílu odborného vzdělávání na úkor vzdělávání všeobecného.

Počet žáků na jednoho učitele a počet žáků na třídu ve ŠŠ v posledních dvou letech výrazněji vzrostly.

Na středních školách ve Středočeském kraji učilo ve školním roce 2023/2024 celkem 4 236 učitelů (vyjádřeno v přepočteném počtu na plně zaměstnané), což bylo o 5,2 % více než v předchozím roce. Ženy tvořily 61,6 % učitelského sboru. Jedna třída měla v průměru 23,1 žáků a na jednoho středoškolského učitele připadalo 11,5 žáků. Oba tyto ukazatele v posledních dvou letech meziročně vzrostly výrazněji než v předchozích letech, což souviselo se zmiňovaným vysokým nárůstem počtu žáků. V průměrných ukazatelích počtu žáků připadajících na třídu a učitele ve středních školách nejsou mezi kraji výrazné rozdíly, jak tomu bylo v případě základních škol.

Po dlouhodobém poklesu počtu studentů vyšších odborných škol se v posledních pěti letech jejich počet ustálil.

Trendem ve Středočeském kraji bylo snižování počtu vyšších odborných škol, ve školním roce 2023/2024 fungovalo ve Středočeském kraji 14 vyšších odborných škol, což bylo o šest méně než před deseti lety. Počet studentů se také snižoval, přičemž v posledních pěti letech se pokles zastavil a počet studentů kolísal mezi 1,2 až 1,3 tis. studenty. Ve školním roce 2023/2024 navštěvovalo vyšší odborné školy 1 309 studentů, což bylo o 42,9 % méně než před 10 lety, v posledním roce ale došlo k meziročnímu nárůstu o 6,8 %. U studentů denního studia byl dlouhodobý pokles ještě výraznější – za 10 let o 61,8 %. V posledních pěti letech se už ale počet studentů denní formy studia ustálil a pohyboval se kolem 500 studentů. Konkrétně ve školním roce 2023/2024 se účastnilo denní formy vzdělávání na vyšších odborných školách v kraji 506 studentů. Většinu studentů z celku tvořily ženy, jejich podíl se postupně zvyšoval ze 74,9 % ve školním roce 2014/2015 na 87,7 % v roce 2023/2024.

Více než dvě pětiny studentů VOŠ kraje byly soustředěny do okresů Praha-východ a Příbram.

Nejvíce vyšších odborných škol se ve školním roce 2023/2024 nacházelo v okrese Příbram (3), žádná nebyla v okresech Praha-západ a Rakovník. Nejvíce studentů vykázaly okresy Praha-východ (351) a Příbram (218), do těchto dvou okresů bylo soustředěno 43,5 % všech studentů vyšších odborných škol kraje.

Na území kraje měla v roce 2023 sídlo pouze jedna vysoká škola a nacházela se zde jedna fakulta pražské ČVUT.

Na území Středočeského kraje nemá v současné době sídlo žádná státní vysoká škola, pouze jedna soukromá, a to ŠKODA AUTO VYSOKÁ ŠKOLA o. p. s. v Mladé Boleslavi. V roce 2022 ukončila svou činnost soukromá vysoká škola Academia Rerum Civilium – Vysoká škola politických a společenských věd, s.r.o., která byla založena v roce 2003 a sídlila nejdříve v Kolíně, později pak v Kutné Hoře. Veřejné vysoké školství je zastoupeno jednou fakultou pražské vysoké školy (ČVUT) – Fakulta biomedicínského inženýrství v Kladně.

Počet studentů vysokých škol v kraji byl třetí nejnižší.

Ve Středočeském kraji studovalo v roce 2023 celkem 2 583 vysokoškolských studentů se státním občanstvím ČR. Během posledních deseti let měl počet studentů na středočeských vysokých školách nejdříve klesající tendenci, v posledních čtyřech letech docházelo ke střídání meziročních nárůstů a poklesů, přičemž v posledním sledovaném roce 2023 vzrostl počet studentů o 3,7 %. Počet vysokoškolských studentů ve Středočeském kraji byl mezi kraji třetí nejnižší, méně studentů vykázaly pouze kraje Karlovarský (604) a Vysočina (2 036). Nejvíce vysokoškolských studentů bylo soustředěno do hlavního města, v roce 2023 studovalo v Praze 37,5 % všech studentů ČR. Z celkového počtu studentů v kraji bylo 69,3 % (1 918) v prezenčním studiu, což představovalo nižší podíl, než činil průměr za celou republiku (79,3 %). Nejvyšší podíl studentů prezenčního studia zaznamenal Plzeňský kraj (91,2 %), nejnižší Karlovarský kraj (38,9 %). Počet absolventů středočeských vysokých škol v posledních dvou letech vzrostl, v roce 2023 bylo absolventů majících státní občanství ČR celkem 689.

Počet vysokoškoláků Středočechů se v posledních 5 letech zvyšoval.

Počet vysokoškolských studentů státního občanství ČR s bydlištěm v kraji rovněž meziročně vzrostl (o 3,5 %), jednalo se o pátý meziroční nárůst v řadě. V roce 2023 bydlelo ve Středočeském kraji 33 636 vysokoškolských studentů se státním občanstvím ČR, z nichž téměř dvě třetiny navštěvovaly bakalářský program a téměř jedna třetina nějakou formu magisterského programu. Doktorandi s bydlištěm ve Středočeském kraji tvořili mezi všemi vysokoškoláky Středočechy 4,5 %. V průběhu posledních deseti let došlo k nárůstu podílu bakalářského studia na úkor studia magisterského a doktorandského.

Zdraví

Počet lékařů vykazoval rostoucí trend.

V roce 2022 bylo ve Středočeském kraji evidováno celkem 4 557 lékařů ve státních i nestátních zařízeních (vyjádřeno v přepočteném počtu na celé úvazky). Počet lékařů se dlouhodobě v kraji zvyšoval až do roku 2016 na 4 408 lékařů, v dalších letech sice kolísal, celkový trend byl ale rostoucí a v roce 2021 se počet lékařů přehoupl přes 4,5 tis. Podobný trend byl patrný ve všech krajích, po nárůstu počtu lékařů do poloviny prvního desetiletí se jejich počet v posledních letech ustálil. Počet lékařů vzrostl ve Středočeském kraji mezi lety 2012 a 2022 o 11,1 %, jednalo se o vyšší hodnotu než průměr ČR (10,7 %) a o 6. nevyšší hodnotu mezi kraji. Nejvíce vzrostl počet lékařů v hl. m. Praze (o 17,4 %). Jediným krajem, kde došlo k poklesu, byl kraj Karlovarský (o 1,6 %).

Intenzita lékařské péče zůstala nejnižší mezi kraji.

Intenzita lékařské péče, tj. počet lékařů na tisíc obyvatel, v čase kolísala a v roce 2022 vykazovala hodnotu 3,19. Mezi kraji se jednalo o nejnižší hodnotu. Maxima dosáhlo hl. m. Praha (8,26), průměr za ČR činil 4,83. Důvodem nízké středočeské hodnoty je charakter území s neexistencí krajského města a funkční propojení středních Čech s Prahou. Obyvatelé středních Čech využívají široké nabídky zdravotnických služeb hlavního města. Tomu odpovídají i nejnižší hodnoty intenzity lékařské péče v okresech Praha-západ (1,5) a Praha-východ (1,7), jejichž obyvatelstvo využívá dostupnosti lékařských zařízení Prahy. Naopak nejvyšší intenzita lékařské péče byla dosažena v okrese Beroun (4,8).

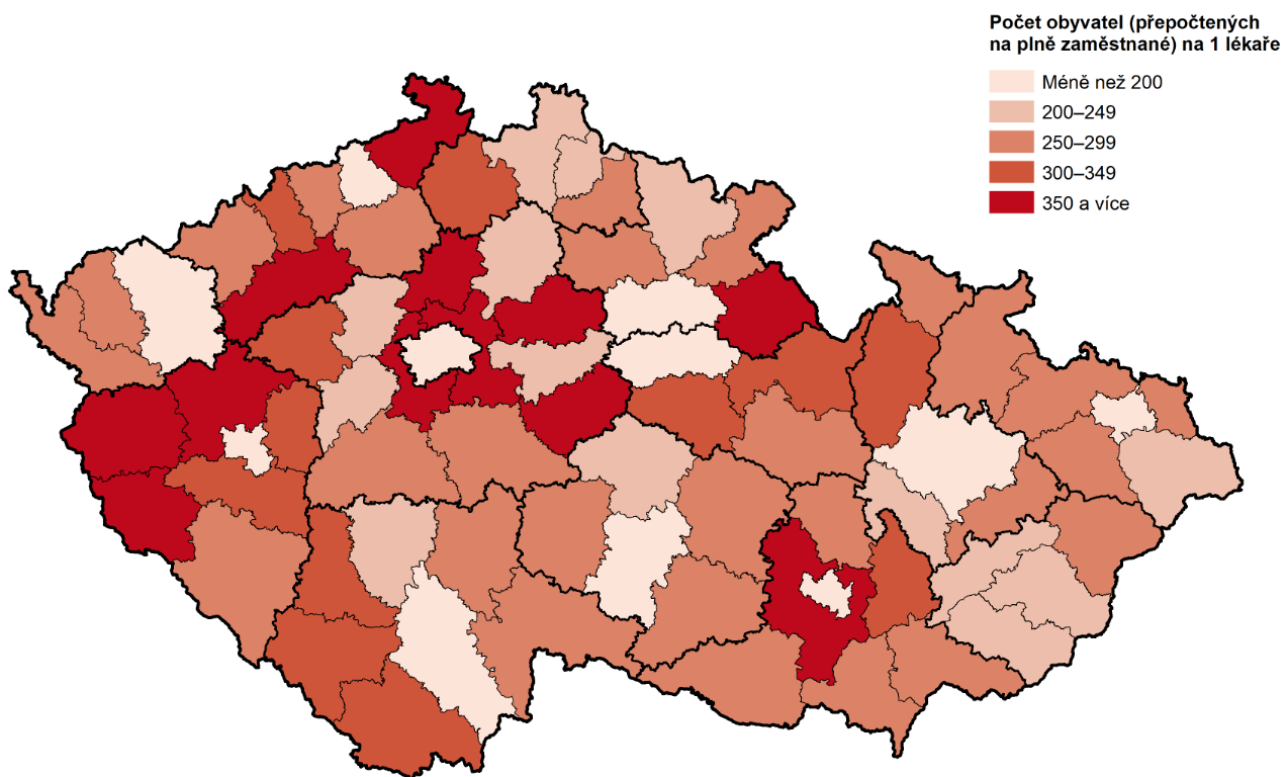
Nejvíce obyvatel připadalo na jednoho lékaře v zázemí Prahy, nejméně na Berounsku.

V roce 2022 připadalo na jednoho lékaře přibližně 313,2 obyvatel, což byla nejvyšší hodnota mezi kraji a Středočeský kraj tak jako jediný překročil hranici 300 obyvatel na jednoho lékaře. Republikový průměr činil 207 obyvatel. Zatímco ve Středočeském kraji byla hodnota v roce 2022 stejná jako v roce 2012, ve všech ostatních krajích se hodnota ukazatele počtu obyvatel na jednoho lékaře v období let 2012 až 2022 snížila, často velmi výrazně, nejvíce v Olomouckém kraji (o 12,0 %). Velké rozdíly

hodnot byly patrné mezi jednotlivými okresy kraje. Zatímco v okrese Beroun připadalo na jednoho lékaře 209 obyvatel, v okrese Praha-západ to byl více než trojnásobek (686).

Kartogram 2.8 Počet obyvatel na 1 lékaře v okresech v roce 2022

Zdroj: ÚZIS

Počet lůžek ve středočeských nemocnicích akutní péče klesal.

Ve Středočeském kraji bylo v roce 2022 v provozu celkem 22 nemocnic akutní péče, po Praze (23) se jednalo o nejvyšší počet mezi všemi kraji. Nejméně nemocnic akutní péče fungovalo v Karlovarském kraji (4). Počet lůžek zaznamenal klesající tendenci, v období let 2012 až 2022 došlo ve Středočeském kraji k poklesu o 12,2 %, což byl po Karlovarském kraji druhý největší pokles. K poklesu lůžek v nemocnicích akutní péče došlo ve všech krajích kromě kraje Pardubického, kde zůstal počet lůžek stejný. V roce 2022 činil počet lůžek ve Středočeském kraji 4 064, v Praze se přitom nacházel více než dvojnásobný počet (8 447).

V kraji se nacházely nemocnice s menší kapacitou, kraj vykázal nejnižší počet lůžek na tisíc obyvatel.

Přes druhý nejvyšší počet nemocnic mezi kraji se Středočeský kraj v počtu lůžek umístil až na 4. místě, to znamená, že se v kraji nacházejí nemocnice s menší kapacitou v porovnání s nemocnicemi krajů s velkými krajskými městy. Do středních Čech bylo soustředěno pouze 8,2 % lůžkového fondu republiky. Nejvyšší podíl vykázala v roce 2022 Praha (17,1 % republikového fondu) a dále kraje Jihomoravský (12,6 %) a Moravskoslezský (11,9 %); nejméně (2,2 %) naopak kraj Karlovarský. V přepočtu lůžek na tisíc obyvatel však zaznamenal Středočeský kraj úplně nejnižší počet (2,8) mezi všemi kraji a výrazně méně, než druhý nejméně vybavený Karlovarský kraj (3,7). Průměr za republiku činil 4,6 a nejvybavenější Praha vykázala 6,3 lůžek na tisíc obyvatel.

Nejnižší počet realizovaných hospitalizací na 10 tisíc obyvatel.

Počet případů hospitalizací ve středočeských nemocnicích se před deseti lety přibližoval hranici 200 tisíc, následně ale klesal a v posledních třech sledovaných letech 2020 až 2022 se pohyboval mezi 150 a 170 tis. Od roku 2016 se začaly sledovat počty případů hospitalizací, nikoliv hospitalizovaných pacientů, a tudíž byly hodnoty od roku 2016 vyšší oproti údajům z předchozích let. V posledním sledovaném roce 2022 činil počet hospitalizací 169 046 případů. Vzhledem k tomu, že se Středočeský kraj vyznačuje nejnižší vybaveností nemocničními lůžky, odpovídala této skutečnosti nejnižší hodnota přepočtených realizovaných hospitalizací na tisíc obyvatel. V kraji připadalo v roce 2022 na tisíc obyvatel 118,4 realizovaných hospitalizací, republikový průměr činil 167,5. Nejvíce případů hospitalizací v přepočtu na tisíc obyvatel vykázaly naopak nemocnice v hl. m. Praze (224,5).

Průměrná ošetrovací doba byla mezi kraji třetí nejnižší.

Průměrná ošetrovací doba činila v roce 2022 v kraji 5,0 dne, což představovalo hodnotu pod republikovým průměrem (5,5) a třetí nejnižší hodnotu mezi všemi kraji. Nejdelší ošetrovací dobu vykázal kraj Královéhradecký (6,5 dne) a nejnižší naopak kraj Karlovarský (4,9 dne).

Mezi kraji došlo k druhému nejvyššímu relativnímu i absolutnímu nárůstu počtu ordinací pro dospělé mezi lety 2012 a 2022.

Ambulantní péče u praktických lékařů byla v roce 2022 zajišťována v kraji v 510 ordinacích pro dospělé a v 221 ordinacích pro děti a dorost. Po maximu ordinací v roce 2016 (523, resp. 237) došlo v dalších letech k poklesu jejich počtu. V posledních čtyřech letech 2019 až 2022 se počty ustálily v případě ordinací pro dospělé kolem 510 a v případě ordinací pro děti a dorost na počtu 221. Při srovnání let 2012 a 2022 je ale v případě ordinací pro dospělé situace v kraji příznivá, došlo zde po Praze k druhému nejvyššímu relativnímu i absolutnímu nárůstu počtu ordinací mezi kraji (o 8,3 %, resp. 39 zařízení), k nárůstu přitom došlo pouze v 6 krajích. Naopak v případě ordinací pro děti a dorost došlo za posledních 10 let k poklesu na historicky nejnižší počet v roce 2019, který se do roku 2022 nezměnil.

V kraji byl zaznamenán druhý nejvyšší nárůst počtu stomatologických ordinací během deseti let mezi všemi kraji.

Počet samostatných ordinací stomatologů postupně v kraji rostl až na maximální počet 544 v letech 2018 a 2019, v dalších letech ale klesal na výsledných 523 v roce 2022. Narůstající problém nedostatku stomatologických ordinací a obtížného hledání zubního ošetření dokumentuje vývoj počtu ordinací. V celé republice došlo v desetiletém období 2012 až 2022 k poklesu o 4,5 %, počet ordinací se přitom snížil v 11 krajích. Výrazný pokles mezi 10 a 20 % zaznamenalo 5 krajů – Ústecký (o 17 %), Moravskoslezský (o 13,5 %), Pardubický (o 12,8 %), Karlovarský (11,7 %) a Královéhradecký (o 11,6 %). Nejlépe se situace vyvíjela v hl. m. Praze a Středočeském kraji, kde se počet ordinací během desetiletého období zvýšil o 7,7 %, resp. o 3,2 %. Třetím krajem, kde došlo k nárůstu, byť nízkému, se stal kraj Olomoucký (o 0,9 %).

Nemocenské pojištění

Mezi kraji byl třetí nejvyšší podíl dávek peněžité pomoci v mateřství, naopak podíl nemocenských dávek byl třetí nejnižší.

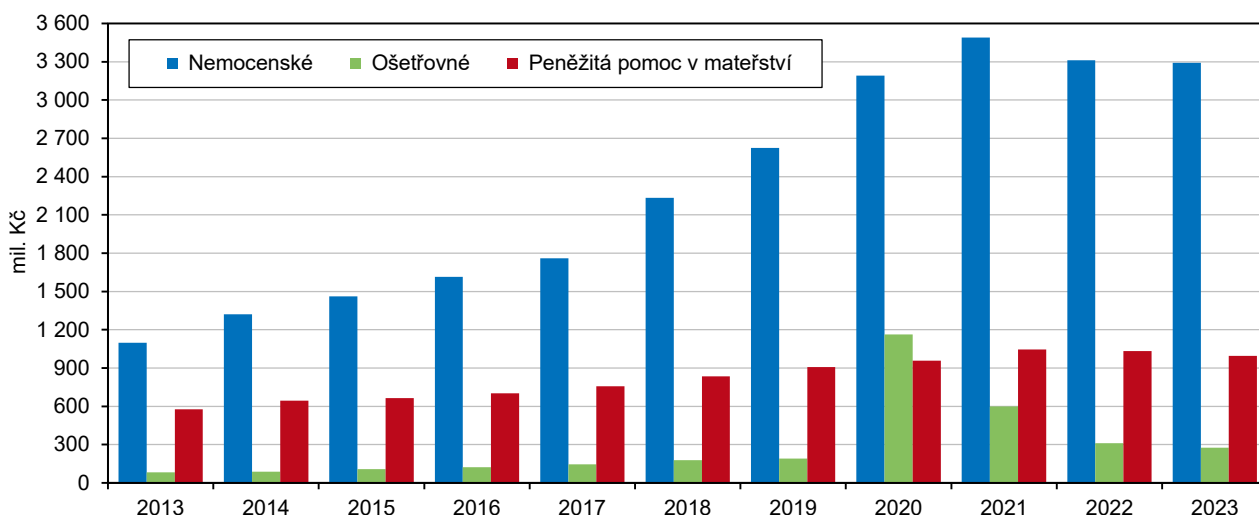
Na dávky nemocenského pojištění bylo v roce 2023 ve Středočeském kraji vydáno 4 643,1 mil. Kč. Celkové výdaje na dávky postupně klesaly z hodnoty převyšující 3 mld. Kč v roce 2007 na hodnotu 1,7 mld. Kč v roce 2012. Od roku 2013 následoval nárůst a hranice 3 mld. Kč byla opět překročena v roce 2018. V roce 2020 byla dosažena maximální částka 5 352,7 mld. Kč, v dalších letech už ale výdaje na dávky nemocenského pojištění klesaly. Nejvyšší podíl tvořily v roce 2023 dávky na nemocenské (70,9 %; 3 292,0 mil. Kč), dále peněžitá pomoc v mateřství (21,4 %; 994,7 mil. Kč), ošetrovné (5,9 %; 274,7 mil. Kč), otcovská poporodní péče (1,4 %; 63,2 mil. Kč) a dlouhodobé ošetrovné (0,4 %; 17,3 mil. Kč). V případě nemocenských dávek vykázal Středočeský kraj třetí nejnižší podíl v mezikrajském srovnání, přičemž

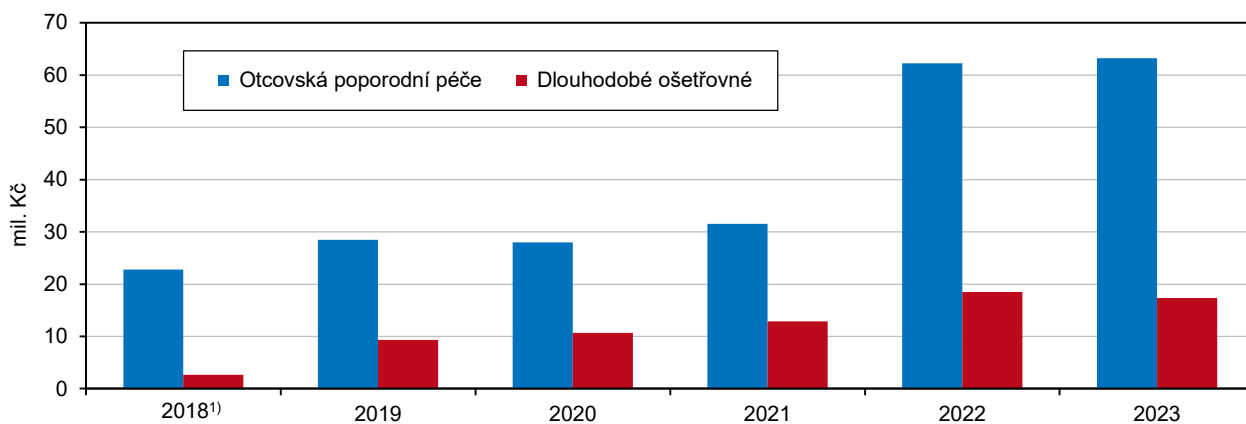
nejnižší byl v hl. m. Praze (55,4 %) a nejvyšší v Moravskoslezském kraji (77,7 %). V případě peněžitě pomoci v mateřství dosáhl Středočeský kraj třetího nejvyššího podílu mezi kraji, přičemž úplně nejvyšší byl v hl. m. Praze (38,3 %) a nejnižší v Moravskoslezském kraji (15,7 %). Nejvyšší podíl výdajů na otcovskou poporodní péči vykázalo hl. m. Praha (1,5 %), následované kraji Středočeským, Jihomoravským a Vysočinou (shodně 1,4 %).

Graf 2.23 Výdaje na vybrané dávky nemocenského pojištění ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSSZ

Graf 2.24 Výdaje na dávky otcovské poporodní péče a dlouhodobé ošetrovné ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSSZ

¹⁾ dávky zavedeny v průběhu roku

Podíl dávek otcovské poporodní péče na celkových výdajích patřil mezi kraje k nejvyšším.

Dávky otcovské poporodní péče a dlouhodobého ošetrovného byly nově zavedeny v průběhu roku 2018 a od té doby výdaje na tyto dávky každoročně rostly, s výjimkou posledního roku 2023 u dlouhodobého ošetrovného. Zatímco v případě dávek otcovské poporodní péče patřil Středočeský kraj ke krajům s nejvyšším podílem na celkových výdajích nemocenského pojištění, u dávek dlouhodobého ošetrovného patřil naopak ke krajům s nejnižším podílem.

Dávky nemocenského pojištění rostly, nejvýrazněji dávky na ošetrovné.

Objem vyplacených dávek vzrostl z minimální hodnoty v roce 2012 (1,7 mld. Kč) do roku 2023 přibližně 2,7krát, přičemž výrazněji rostly výdaje na nemocenské (3,1krát) než na peněžitou pomoc v mateřství (1,7krát). Výdaje na ošetrovné rostly už od roku 2011, v letech 2020 a 2021 byly nejvyšší, což však bylo ovlivněno pandemií covid-19, kdy se v rámci opatření vyplácelo ošetrovné při uzavření škol a jiných

zařízení. V letech 2022 a 2023 objem vyplacených dávek na ošetrovné oproti covidovým rokům poklesl, i tak ale zůstaly výdaje v roce 2023 oproti roku 2012 více než 4násobné.

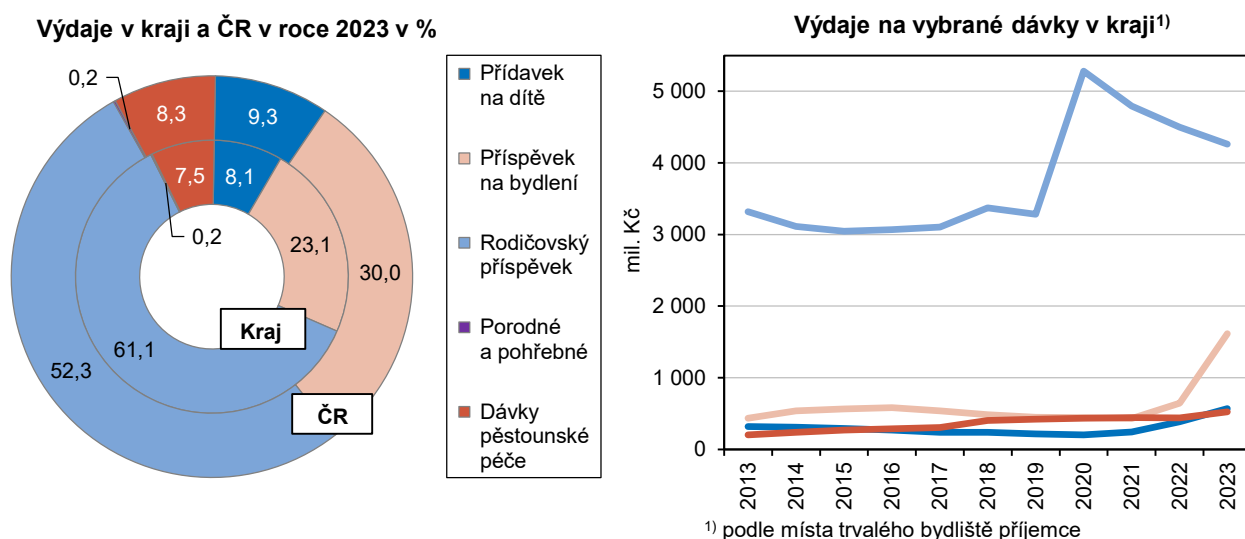
Státní sociální podpora

Nejvyšší podíl rodičovského příspěvku na celkovém počtu dávek sociální podpory vykázala Praha a Středočeský kraj.

V rámci státní sociální podpory bylo v roce 2023 ve Středočeském kraji vyplaceno 1 187,1 tisíc dávek (včetně dávek pěstounské péče), což byl nejvyšší počet od roku 2013. Počet dávek zaznamenával postupný pokles až do roku 2021, v letech 2018 až 2021 byl počet vyplacených dávek nižší než 1 milion. V posledních dvou letech se ale počet dávek zvýšil a opět milionovou hranici překročil. Přídavky na dítě tvořily 36 % počtu vyplacených dávek státní sociální podpory, v roce 2023 jich bylo 427,3 tisíc. Rodičovský příspěvek se na dávkách podílel 37,4 %, v roce 2023 bylo vyplaceno 443,8 tis. dávek. Hlavní město Praha a Středočeský kraj byly kraji s nejvyšším podílem rodičovského příspěvku (39,7 %, resp 37,4 %). Zároveň se jednalo o kraje, které vykázaly nejnižší podíl přídavek na dítě z celkového počtu dávek státní sociální podpory. Příspěvek na bydlení vykázal podíl 22,6 %, v kraji bylo vyplaceno 267,8 tisíc dávek. Jednalo se o třetí nenižší podíl, nejméně to bylo v Kraji Vysočina (19,9 %). Dávek pěstounské péče bylo v kraji vyplaceno 47,1 tisíc, což byl třetí nejvyšší počet po krajích Moravskoslezském (81,3 tis.) a Ústeckém (51,3 tis.).

Graf 2.25 Výdaje na dávky státní sociální podpory a pěstounské péče ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: MPSV

Výdaje na rodičovské příspěvky a přídavky na děti v kraji klesaly, rostly naopak výdaje na dávky pěstounské péče.

Výdaje na dávky státní sociální podpory se trvale snižovaly od roku 2008, mezi lety 2013 a 2019 se ustálily na úrovni 4 mld. Kč. V covidovém roce 2020 výdaje skokově vzrostly na 5,9 mld Kč. Vysoká hodnota výdajů se udržela i v dalších letech, přičemž maximum bylo dosaženo v posledním sledovaném roce 2023 (6,456,0 mil. Kč). Navíc byly ještě vypláceny dávky pěstounské péče, což byla jediná kategorie, kde se výdaje neustále zvyšovaly. Během posledních deseti let vystoupaly výdaje na dávky pěstounské péče na 2,5násobek, v roce 2023 to bylo 524,3 mil. Kč. Výdaje na přídavky na dítě postupně klesaly až do roku 2020, v dalších třech letech 2021 až 2023 byly zaznamenány nárůsty, přičemž poslední meziroční nárůst byl výrazný o 47,2 %. Dávkou, která zaznamenala nejvyšší poslední meziroční nárůst, byl příspěvek na bydlení, u něhož výdaje vzrostly mezi roky 2022 a 2023 skokově na 2,5násobek. Tato dávka během posledních deseti let stagnovala, růst byl zaznamenán až ve dvou posledních letech. Naopak neustálý pokles byl patrný

u dávek na porodné, na které bylo vydáváno čím dál méně finančních prostředků. Kategorii, kde došlo ke změně trendu, byly rodičovské příspěvky, které tvořily největší podíl na celkových výdajích na dávky sociální péče. Mezi lety 2013 a 2019 se hodnota vyplacených rodičovských příspěvků pohybovala mezi 3,0 a 3,4 mld. Kč, v roce 2020 skokově vzrostla na 5,3 mld. Kč, pak ale v následujících letech každoročně klesala. Nejvíce bylo v roce 2023 vydáno na rodičovské příspěvky (4 263 mil. Kč; 61,1 %), dále na příspěvky na bydlení (1 614 mil. Kč; 23,1 %), na přídavky na dítě (568 mil. Kč; 8,1 %), na dávky péstounské péče (524 mil. Kč; 7,5 %), na porodné (9,7 mil. Kč; 0,14 %) a pohřebné (1,5 mil. Kč; 0,02 %).

Oproti republice bylo dosaženo vyššího podílu rodičovského příspěvku na celkových výdajích na dávky státní sociální podpory.

Oproti celorepublikovému průměru se Středočeský kraj vyznačoval v roce 2023 výrazně vyšším podílem rodičovského příspěvku na celkových výdajích na dávky státní sociální podpory (61,1 % oproti 52,3 % v ČR), což představovalo druhé místo mezi kraji po Kraji Vysočina (61,4 %). Naopak výrazně nižší podíl oproti republikovému průměru byl v kraji patrný u příspěvku na bydlení (23,1 % oproti 30,0 % v ČR), což představovalo čtvrtý nejnižší podíl mezi kraji. Nejméně to bylo v Kraji Vysočina (19,3 %), nejvíce naopak v krajích Ústeckém a Moravskoslezském (38,9 %, resp. 38,8 %). Podíl výdajů na přídavky na dítě z celkových výdajů byl po hl. m. Praze (3,8 %) druhý nejnižší (8,1 %), nejvyšší podíl vykázal Kraj Vysočina (11,7 %). Podíl dávek péstounské péče byl mezi kraji pátý nejnižší (7,5 %), úplně nejnižší byl v hl. m. Praze (4,9 %) a naopak nejvyšší v Karlovarském kraji (13,1 %).

Na jednoho obyvatele připadala čtvrtá nejnižší částka výdajů na dávky sociální podpory mezi kraji.

Na jednoho obyvatele připadalo ve Středočeském kraji v roce 2023 průměrně 4 813 Kč výdajů na dávky státní sociální podpory, což byla hodnota pod průměrem republiky (5 477 Kč) a čtvrtá nejnižší hodnota mezi kraji. Nižší výdaje na obyvatele zaznamenaly jen kraje Plzeňský (4 504 Kč), Vysočina (4 711 Kč) a Zlínský (4 795 Kč). Nejvyšší částka výdajů připadala na jednoho obyvatele v Moravskoslezském (7 015 Kč) a Ústeckém kraji (6 567 Kč). Průměrné výdaje na dávky státní sociální podpory přepočtené na jednoho obyvatele v posledních deseti letech v kraji kolísaly, během let 2013 až 2019 se pohybovaly kolem hodnoty 3 200 Kč. V covidovém roce 2020 výdaje přepočtené na jednoho obyvatele skokově vzrostly o 43,6 % na 4 576 Kč a nad 4tisícovou hranici se držely i v následujících letech. Po dvou meziročních poklesech v letech 2021 a 2022 však došlo v roce 2023 opět ke skokovému nárůstu (o 14,8 %) na hodnotu 4 813 Kč převyšující maximum z roku 2020.

Rodičovský příspěvek tvořil největší podíl na sociálních dávkách v okrese Mladá Boleslav, příspěvek na bydlení v okrese Kladno.

Mezi okresy Středočeského kraje byly patrné rozdíly ve struktuře dávek státní sociální podpory. Rodičovský příspěvek tvořil největší část výdajů v okresech Mladá Boleslav (69,7 %), Praha-západ (69,6 %), Praha-východ (69,2 %), nejméně v okrese Kladno (52,9 %). Druhá nejčastěji zastoupená dávka příspěvek na bydlení vykázal nejvyšší podíl v okrese Kladno (30,9 %), nejnižší v okrese Mladá Boleslav (16,4 %). Přídavek na dítě tvořil největší podíl v okrese Příbram (11,1 %), nejmenší v okrese Mladá Boleslav (5,6 %). Dávky péstounské péče vykázaly nejvyšší podíl v okrese Nymburk (9,5 %), nejmenší v hl. m. Praze (5,1 %).

Sociální služby, příspěvek na péči, držitelé průkazů osob se zdravotním postižením

Nejčastěji zastoupeným typem zařízení sociálních služeb byly domovy pro seniory.

Zařízení sociálních služeb představují široké spektrum zařízení poskytujících služby různým skupinám obyvatelstva. Zařízeními s nejvyššími kapacitami lůžek jsou domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením. Nejvíce zastoupeným typem zařízení byly v kraji domovy pro seniory, kterých bylo v roce 2023 v provozu celkem 75 s kapacitou 4 904 lůžek. Druhým nejpočetnějším typem zařízení byly domovy se zvláštním režimem, kterých

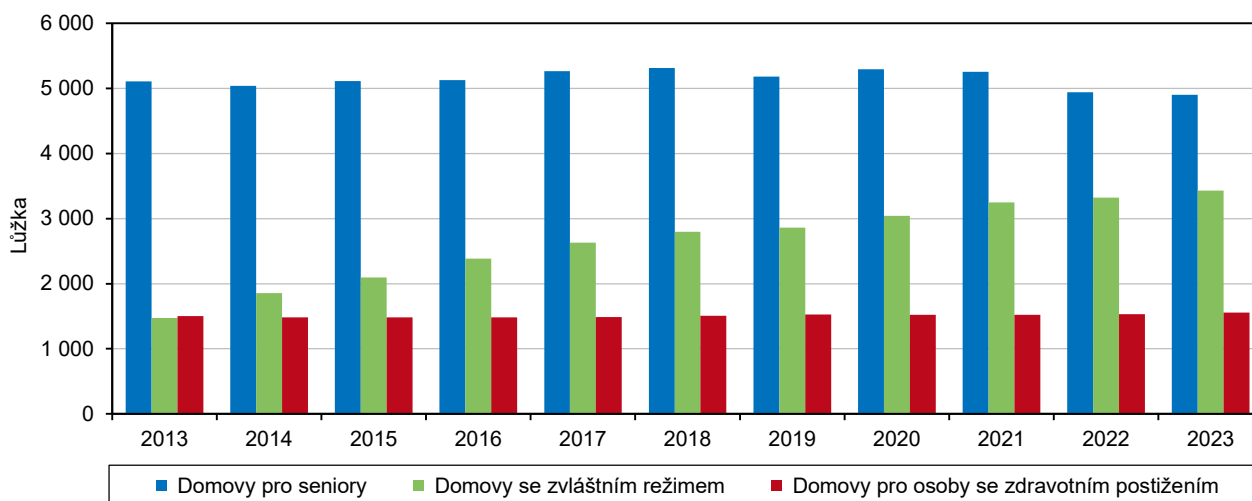
fungovalo v kraji celkem 52 s kapacitou 3 432 lůžek. Třetí typ zařízení představovaly domovy pro osoby se zdravotním postižením, kterých se v kraji nacházelo 28 s kapacitou 1 557 lůžek.

Počet domovů pro seniory v kraji rostl, počet lůžek naopak kolísал a po roce 2020 klesal.

Vývoj počtu zařízení poskytující sociální služby je možné hodnotit od roku 2008, kdy došlo k metodické změně ve vykazování a sběru dat a údaje jsou v časové řadě od tohoto roku srovnatelné. V případě domovů pro seniory byl patrný nárůst počtu zařízení z 62 v roce 2008 na 79 v roce 2021. V dalších dvou letech ale došlo k poklesu na výsledných 75 zařízení v roce 2023. Tak jednoznačná situace jako u počtu zařízení už ale nebyla při pohledu na vývoj počtu lůžek v těchto zařízeních. I přestože se počet samotných zařízení do roku 2021 zvyšoval, počet lůžek v domovech pro seniory zaznamenával kolísavý trend střídajících se poklesů a nárůstů, přičemž po roce 2020 docházelo každoročně k poklesu. Počet lůžek pohybující se pod hranici 5 tis. v letech 2022 a 2023 se podobal počtům z období let 2008 až 2011.

Graf 2.26 Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb ve Středočeském kraji

Zdroj: MPSV

Počet lůžek v domovech pro seniory připadající na tisíc osob starších 65 let byl nadprůměrný, mezi kraji ale až sedmý nejvyšší.

Ve srovnání s republikovou hodnotou (15,9) vynikal v roce 2023 Středočeský kraj nadprůměrným počtem lůžek v domovech pro seniory na tisíc obyvatel ve věku 65 a více let (18,0). Mezi kraji se však jednalo až o sedmou nejvyšší hodnotu, nejvíce to bylo v Jihočeském kraji (21,4). Pozice kraje se v posledních dvou letech zhoršila, ještě v roce 2021 byl počet lůžek na tisíc seniorů po Jihočeském kraji druhý nejvyšší. Ve všech krajích ale docházelo k postupnému poklesu průměrného počtu lůžek na tisíc obyvatel ve věku 65 a více let, ve všech krajích byla hodnota v roce 2023 nižší než před deseti lety. Nejnižší hodnotu zaznamenaly v roce 2023 Jihomoravský kraj (10,2) a hl. m. Praha (10,3).

Na Mělnicku byl 9. nejvyšší počet lůžek v domovech pro seniory na tisíc obyvatel starších 65 let mezi okresy ČR.

V rámci srovnání středočeských okresů připadl v roce 2023 na tisíc obyvatel ve věku 65 a více let nejvyšší počet lůžek v domovech pro seniory v okrese Mělník (26,0), což byla 9. nejvyšší hodnota mezi okresy ČR. Více než 20 lůžek připadalo na tisíc seniorů ještě v okresech Kladno (23,7), Rakovník (21,7) a Praha-východ (21,0); nejnižší přepočtený počet lůžek byl naopak patrný v okrese Benešov (11,3), jednalo se o 13. nejnižší hodnotu mezi okresy ČR. Druhý nejnižší počet v kraji vykázal okres Praha-západ (13,3).

Počet lůžek v domovech se zvláštním režimem vzrostl za 12 let 4,8krát.

Typem zařízení, který zaznamenal výrazný nárůst jak počtu, tak kapacit, byly domovy se zvláštním režimem. Domov se zvláštním režimem se používá pro označení pobytové sociální služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění nebo závislosti na návykových látkách, a osobám se stařeckou, Alzheimerovou demencí a ostatními typy demencí, kteří mají z důvodu těchto onemocnění sníženou soběstačnost, a proto potřebují pravidelnou pomoc jiné osoby. Mezi lety 2008 a 2023 vzrostl v kraji počet domovů se zvláštním režimem 3,5krát z 15 na 52 zařízení. Počet lůžek se zvýšil dokonce 4,8krát ze 719 lůžek v roce 2008 na 3 432 v roce 2023. Velký nárůst počtu a kapacit domovů se zvláštním režimem zaznamenaly všechny kraje, nejvýrazněji v hl. m. Praze, kde se počet lůžek zvýšil 9násobně. Před deseti lety bylo ve všech krajích takových zařízení pouze několik. Poptávka po těchto službách výrazně roste v souvislosti se stárnutím obyvatelstva a nutností řešit péči o osoby se specifickými potřebami.

Počet lůžek v domovech pro osoby se zdravotním postižením byl v roce 2023 nižší než před patnácti lety.

Domovů pro osoby se zdravotním postižením fungovalo v kraji v roce 2023 celkem 28, což bylo o jedno zařízení více než v roce 2008. Středočeský kraj společně s Jihomoravským krajem a hl. m. Prahou byly jediné kraje, kde měl počet zařízení v posledních patnácti letech rostoucí tendenci. Počet lůžek během tohoto období stagnoval a kolísal kolem hodnoty 1 500 lůžek. Během posledních dvou let 2022 a 2023 počet lůžek v kraji mírně vzrostl. I přesto byl ale v roce 2023 v kraji patrný nižší počet lůžek (1 557) než v roce 2008 (1 666). Ke stejnému trendu docházelo ve všech krajích, všude byl v roce 2023 zaznamenán nižší počet lůžek než v roce 2008.

Kraj vynikal koncentrací kapacit týdenních stacionářů v rámci republiky.

Dalšími sociálními službami, které v kraji disponovaly lůžky, bylo 15 azylových domů s 574 lůžky, 26 zařízení chráněného bydlení s 553 lůžky, 11 týdenních stacionářů s 131 lůžky a 3 terapeutické komunity s 57 lůžky. Z dalších sociálních služeb, které fungují na bázi denní docházky, byly více než deseti zařízeními zastoupeny sociální poradny (61 zařízení), denní stacionáře (41), centra sociálně rehabilitačních služeb (22), nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (18) a sociálně terapeutické dílny (11). Středočeský kraj vynikal v rámci republiky počtem a kapacitami týdenních stacionářů a terapeutických komunit. Do kraje bylo v roce 2023 soustředěno 22,9 % týdenních stacionářů celé republiky a 18,2 % lůžek v těchto zařízeních. Terapeutických komunit bylo do kraje soustředěno 20 %, a to jak v případě počtu zařízení, tak i počtu lůžek v nich umístěných.

Středočeský kraj vykázal třetí nejvyšší počet příjemců příspěvku na péči.

V rámci sociálního zabezpečení byl vyplácen příspěvek na péči. Nejvíce příjemců a zároveň nejvyšší finanční náklady byly vynaloženy v krajích Moravskoslezském, Jihomoravském a Středočeském. Ve Středočeském kraji bylo v roce 2023 vyplaceno 4 211 mil. Kč. V prosinci 2023 bylo v kraji celkem 41,0 tis. příjemců. Z celkového počtu příjemců příspěvku na péči bylo 40,3 % mužů. Nejvíce byli muži zastoupeni mezi příjemci v Ústeckém kraji (43,0 %). Podíl žen byl ve Středočeském kraji 59,7 %, přičemž nejvyšší podíl žen vykázalo hl. m. Praha a Zlínský kraj (shodně 61,8 %).

Většinu příjemců příspěvku na péči tvořily osoby starší 65 let.

Většinu příjemců příspěvku na péči tvořily starší osoby ve věku 65 a více let, ve Středočeském kraji to bylo 70,3 %, průměr za republiku činil 68,9 %. Nejvyšší podíl nejstarší věkové skupiny zaznamenaly kraje Zlínský (73,0 %) a Vysočina (72,0 %), v těchto krajích byl zároveň nejvyšší podíl osob s úplnou závislostí. Naopak nejnižší podíl osob starších 65 let byl patrný v Ústeckém kraji (62,2 %), který zároveň vykázal nejvyšší zastoupení osob s nejnižším stupněm závislosti. Ve Středočeském kraji tvořily 15,6 % příjemců příspěvku na péči osoby s úplnou závislostí (IV. stupeň) a 27,0 % osoby s těžkou závislostí (III. stupeň). Většinu příjemců však tvořily osoby

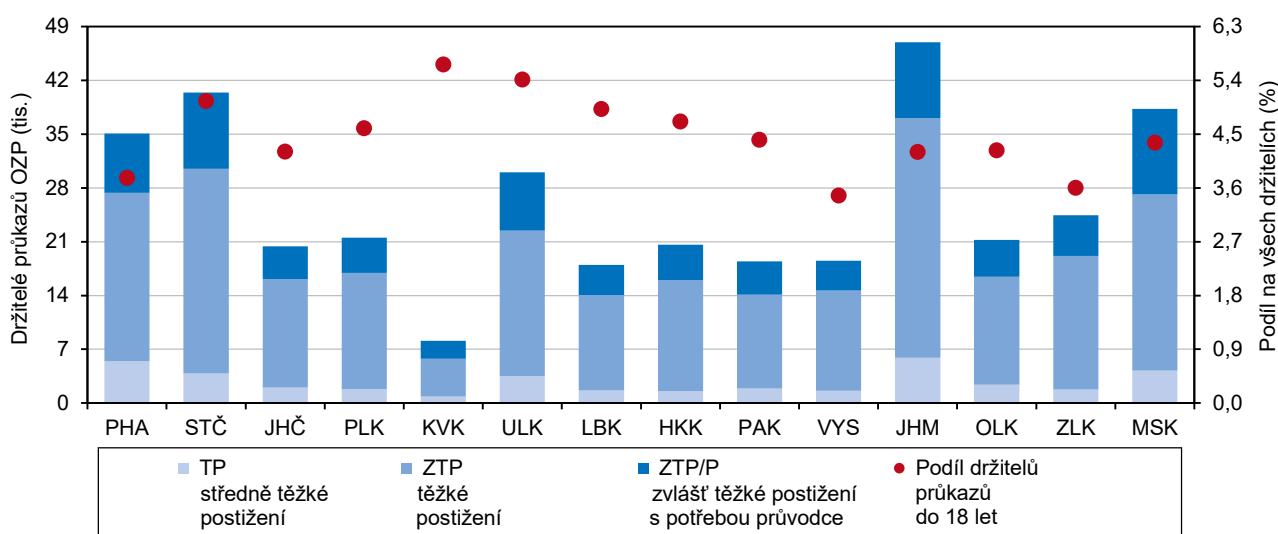
s nižšími stupni závislosti – s lehkou (I. stupeň) a středně těžkou (II. stupeň), a to celkem 57,4 %.

Počet držitelů průkazů OZP se zvyšoval, mezi muži byl vyšší podíl průkazů s nejtěžším postižením než u žen.

V prosinci roku 2023 bylo v kraji celkem 40 429 držitelů průkazů osob se zdravotním postižením, větší část (51,8 %) tvořily ženy. Počet držitelů průkazů se zvyšoval, mezi lety 2018 a 2023 došlo k nárůstu o 9,3 %. Z celkového počtu průkazů tvořily většinu průkazy těžkého postižení ZTP (65,9 %), méně bylo průkazů zvláště těžkého postižení s potřebou průvodce ZTP/P (24,5 %) a středně těžkého postižení TP (9,6 %). Zvyšování počtu zaznamenaly všechny typy průkazů. Mezi muži byl větší podíl nejtěžších postižení ZTP/P (26,6 % oproti 22,6 % u žen). Podíl těžkých postižení ZTP byl vyšší u žen (67,4 % oproti 64,3 % u mužů), stejně jako podíl středně těžkých postižení TP (10,0 % oproti 9,1 % u mužů).

Graf 2.27 Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením v krajích v prosinci 2023

Zdroj: MPSV

Počet držitelů průkazů OZP na obyvatele byl mezi kraji třetí nejvyšší.

Vzhledem k počtu obyvatel připadalo Středočeskému kraji po hl. m. Praze a Karlovarském kraji třetí místo s nejvyšším počtem držitelů průkazů OZP na tisíc obyvatel. Ve Středočeském kraji připadalo na tisíc obyvatel 27,8 držitelů průkazů, v Praze to bylo 25,3 a v Karlovarském kraji 27,5. Nejvyššího počtu bylo dosaženo v krajích Zlínském (42,1) a Libereckém (39,9).

Do okresů Praha-východ a Praha-západ byla soustředěna téměř čtvrtina držitelů průkazů OZP kraje.

V rámci středočeských okresů připadal nejvyšší počet držitelů průkazů OZP na tisíc obyvatel v okresech Rakovník (59,1) a Kutná Hora (48,6), naopak nejméně to bylo v okresech Kladno (21,1) a Mladá Boleslav (21,2). Absolutně nejvyšší počty držitelů průkazů zaznamenaly okresy Praha-východ (5,1 tis.) a Praha-západ (4,5 tis.), do těchto dvou okresů byla soustředěna téměř čtvrtina (23,6 %) všech držitelů průkazů OZP kraje.

Držitelé průkazů OZP s nejtěžšími postiženími byli věkově mladší než ti s méně těžkými postiženími.

U všech typů průkazů tvořili dětští držitelé nejmenší podíl. U středně těžkých a těžkých postižení se jednalo pouze o 1,4 a 2,2 % z celkového počtu držitelů, u zvláště těžkých postižení to však bylo více, a to 9,7 %. U středně těžkých a těžkých postižení tvořily největší část nejstarší osoby (65 a více let), a to 58,0 % u středně těžkých a 74,4 % u těžkých postižení. Jiné rozložení bylo patrné u zvláště těžkých postižení, kde se situace lišila jak zmiňovaným vyšším podílem dětí, dále ale také více než polovičním podílem populace v produktivním věku (15 až 64 let),

a to 52,9 %. Držitelé s nejtěžšími postiženími (ZTP/P) tak byli oproti držitelům s méně těžkými postiženími (ZTP+TP) celkově věkově mladší.

Podíl držitelů průkazů OZP s nejtěžšími postiženími byl mezi kraji čtvrtý nejvyšší.

Podíl držitelů průkazů se zvláště těžkým postižením (24,5 %) z celkového počtu držitelů průkazů byl čtvrtý nejvyšší po krajích Moravskoslezském (29,1 %), Karlovarském (28,8 %), a Ústeckém (25,3 %). Nejnížší podíl byl zaznamenán naopak v krajích Vysočina a Jihočeském (shodně 20,9 %). V nejnižší kategorii středně těžkých postižení dosáhly nejvyššího podílu hl. m. Praha (15,5 %) a Jihomoravský kraj (12,5 %); nejnižšího Zlínský kraj (7,2 %). Středočeský kraj zaujímal v této kategorii s 9,6 % až 9. nejvyšší podíl mezi kraji.

Podíl osob s nejtěžším postižením byl v okrese Kladno 5. nejvyšší v ČR.

Mezi středočeskými okresy vykázal nejvyšší podíl osob s nejtěžším postižením ZTP/P okres Kladno (31,8 %), jednalo se o 5. nejvyšší podíl mezi všemi okresy ČR. Nejhorší situace byla v okrese Jeseník (35,7 %). Na druhé straně žebříčku s nejnižším podílem nejtěžších postižení se mezi středočeskými okresy umístil okres Praha-východ (19,8 %), v rámci všech okresů ČR to byl 13. nejnižší podíl.

Podíl osob do 18 let mezi držiteli průkazů byl mezi kraji třetí nejvyšší. V rámci okresů ČR byl podíl nezletilých v okrese Mladá Boleslav třetí nejvyšší, zatímco na Kutnohorsku úplně nejnižší.

Středočeský kraj se vyznačoval třetím nejvyšším podílem osob do 18 let (5,1 %) mezi držiteli průkazů OZP po kraji Karlovarském (5,7 %) a Ústeckém (5,4 %). Nejnižší podíl vykázaly kraje Vysočina (3,5 %) a Zlínský (3,6 %). Středočeské okresy Mladá Boleslav (7,6 %) a Kladno (7,1 %) zaznamenaly 3. a 4. nejvyšší podíl mezi všemi okresy republiky, úplně nejvíce to bylo v okrese Most (8,2 %). Zároveň se ale středočeské okresy vyskytovaly na druhé straně žebříčku, okres Kutná Hora vykázal úplně nejnižší podíl nezletilých osob (2,5 %) v rámci celé republiky a okres Rakovník šestý nejnižší podíl (3,0 %).

Důchodci, důchody

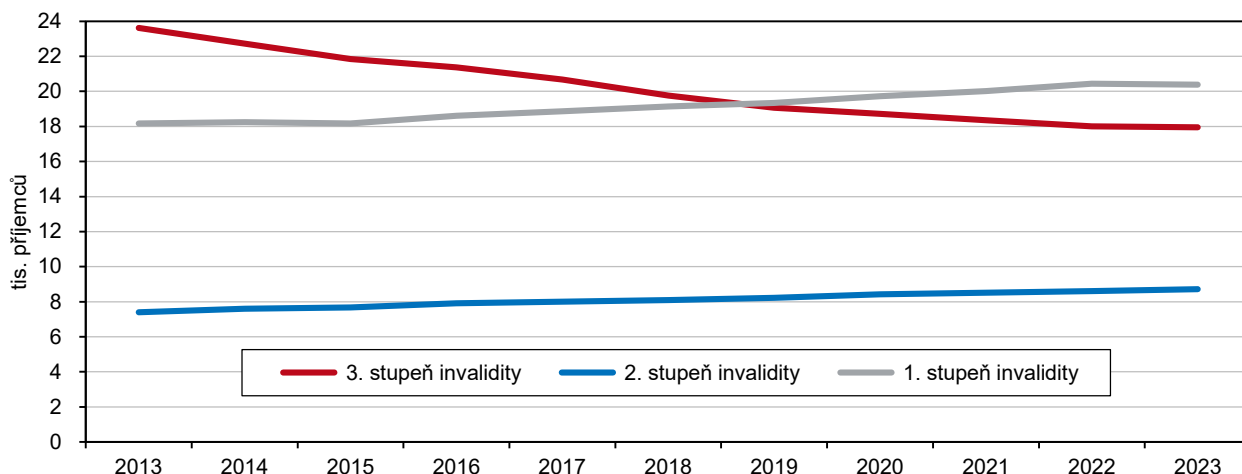
Čtvrtina středočeské populace pobírala plný či částečný důchod.

Podle údajů České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) a metodiky Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) pobírala ve Středočeském kraji ke konci roku 2023 plný či částečný důchod přibližně čtvrtina populace (343,2 tis. osob), z toho 83,6 % (286,8 tis. osob) pobíralo starobní důchod. V rámci starobních důchodců byly tři čtvrtiny těch, kteří pobírali starobní důchod samostatně – sólo (216,6 tis. osob) a jedna čtvrtina těch, kteří pobírali starobní důchod v kombinaci s jinými (vdovský, vdovecký). Častějšími příjemci starobního důchodu byly ženy, z deseti osob pobírajících starobní důchod bylo šest žen.

Graf 2.28 Příjemci invalidních důchodů podle stupně invalidity ve Středočeském kraji (stav v prosinci)

(včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem)

Zdroj: ČSSZ

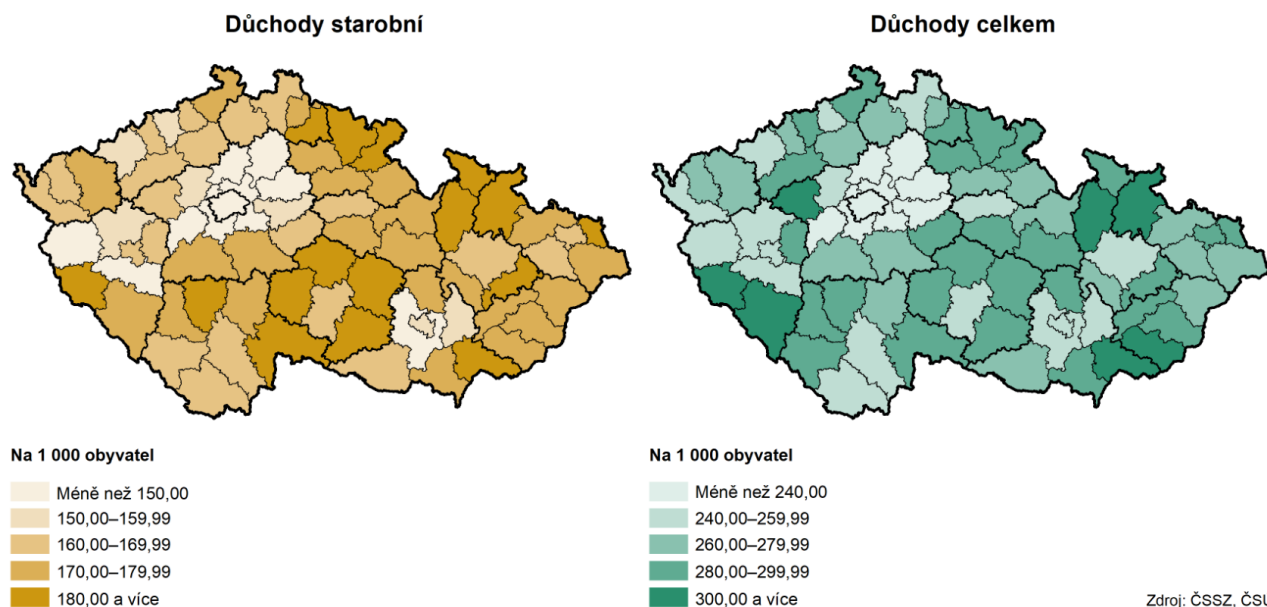
Počet příjemců důchodu dlouhodobě rostl.

Počet příjemců důchodu dlouhodobě rostl až do roku 2019, po roce 2019 klesal. K nárůstu opět došlo v posledním sledovaném roce 2023. V porovnání s rokem 2013 činil nárůst počtu příjemců starobních důchodů celkem 6,0 %, u starobních důchodců sólo byl v daném období nárůst vyšší – o 8,9 %. Na zvyšování počtu příjemců důchodu má kromě stárnutí populace vliv také sociálně-ekonomický vývoj, kdy roste počet i podíl osob odcházejících do předčasného starobního důchodu.

Klesal počet příjemců invalidních důchodů 3. stupně invalidity, rostl počet příjemců 1. stupně.

Počet příjemců invalidních důchodu se vyvíjel různě v závislosti na stupni invalidity. Zatímco v roce 2013 bylo nejvíce příjemců důchodů 3. (nejtěžšího) stupně invalidity, během desetiletého období se jejich počet snížil z 23,6 tis. na 18,0 tis. v roce 2023. Opačný vývoj nastal u příjemců důchodů invalidity 1. stupně, kterých byl v roce 2013 až druhý nejvyšší počet (18,2 tis.), postupným nárůstem se ale dostal na první místo, poprvé v roce 2019. V roce 2023 bylo v kraji 20,4 tis. příjemců důchodů 1. stupně invalidity, což představovalo v rámci všech stupňů nejvyšší počet. Nejméně početní byli příjemci důchodů 2. stupně invalidity, a to po celé desetileté období. Za toto období vzrostl jejich počet ze 7,4 tis. na 8,7 tis.

Kartogram 2.9 Příjemci důchodů v okresech v prosinci 2023

Průměrná výše důchodů neustále rostla, s nejvyšší intenzitou v posledních dvou letech.

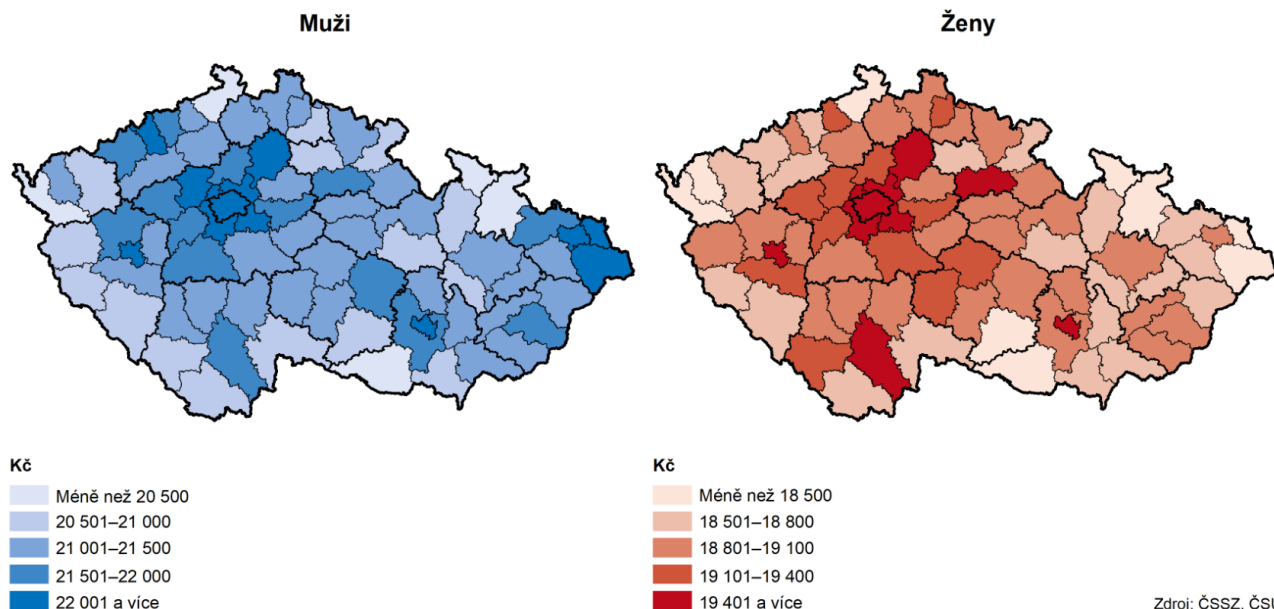
Průměrná výše důchodu celkem představovala v kraji na konci roku 2023 částku 19 697 Kč. Výše průměrného starobního plného důchodu (sólo) odpovídala 20 591 Kč. Hodnota průměrného důchodu každoročně rostla, proti roku 2013 vzrostla výše celkového důchodu o 8 964 Kč (tj. o 83,5 %). Výše starobního důchodu sólo vzrostla výrazněji, a to o 9 504 Kč (tj. o 85,7 %). Intenzita nárůstu se přitom zrychlovala, zatímco první dva meziroční nárůsty v letech 2013 a 2014 činily 1,9 % a 1,1 %, v posledních dvou letech 2022 a 2023 došlo k dvouciferným nárůstům o 17,1 % a 12,1 %. Výše důchodů rostla nejen v relativním vyjádření, zvyšovala se i absolutně. Zatímco do roku 2021 se meziročně důchody zvyšovaly v řádu stokorun, mezi lety 2013 a 2016 o 200 až 300 Kč, v letech 2022 a 2023 to bylo o 2 686 Kč a 2 230 Kč. Tento vývoj odráží skutečnost, že se důchodcům promítly do výše důchodů valorizace reagující na vysoké míry inflace posledních let.

Výše středočeských starobních důchodů byla po Praze druhá nejvyšší.

Ve srovnání se všemi kraji dosahovala průměrná výše starobního důchodu (sólo) ve Středočeském kraji druhé nejvyšší hodnoty (20 591 Kč) po hlavním městě Praze (21 519 Kč); celorepublikový průměr byl 20 310 Kč. Nejnížší důchody pobírali naopak obyvatelé Karlovarského (19 557 Kč) a Olomouckého kraje (19 792 Kč), což

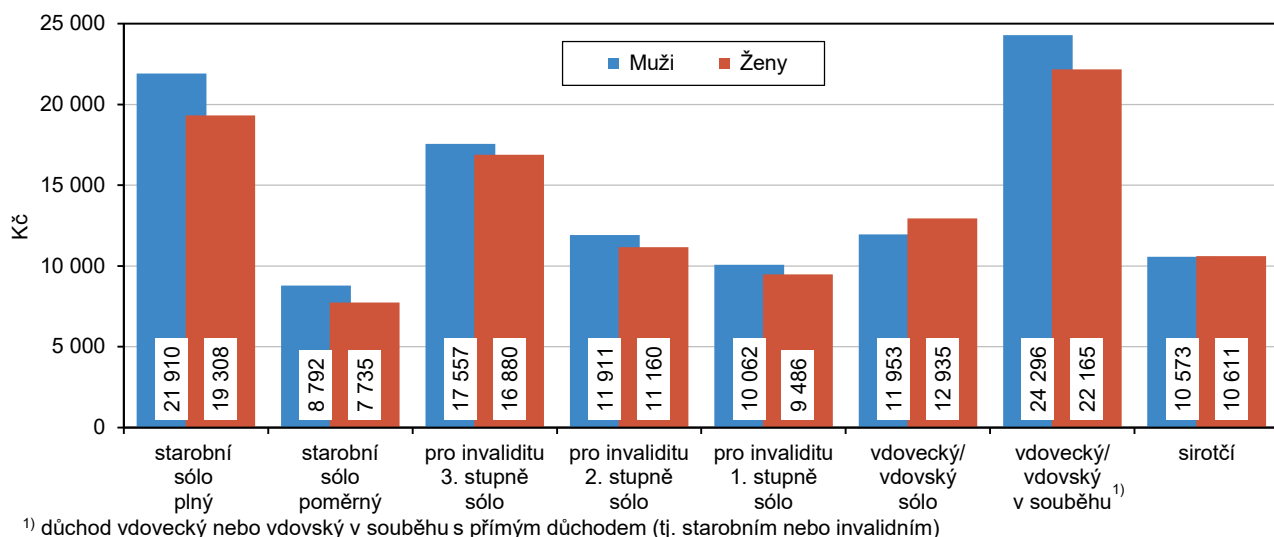
byly jediné dva kraje, které zůstaly pod 20tisícovou hranicí. V případě žen stály na prvním a druhém místě opět hl. m. Praha a Středočeský kraj; na posledním místě ale skončil kraj Moravskoslezský. U mužů dominovala na prvním místě rovněž Praha, na druhém místě ale nastala obměna, dostal se na něj kraj Moravskoslezský a Středočeský kraj tak byl odsunut až na třetí příčku. Nejnižší důchody naopak pobírali muži z Karlovarského kraje.

Kartogram 2.10 Průměrný měsíční starobní důchod plný (sólo) podle pohlaví v okresech v prosinci 2023

Graf 2.29 Průměrná výše důchodů podle jejich druhu a pohlaví příjemce ve Středočeském kraji v prosinci 2023

Zdroj: ČSSZ

Vyšší starobní důchod pobírali muži, rozdíl mezi pohlavími se zvyšoval až do roku 2022.

Středočeští muži pobírali v roce 2023 o 20,6 % (2 602 Kč) vyšší starobní důchod (sólo) než ženy. Zatímco u mužů převýšil průměrný starobní důchod 20tisícovou hranici (21 910 Kč), ženy s hodnotou 19 308 Kč na ni nedosáhly. Rozdíl mezi důchody mužů a žen se navíc každoročně zvyšoval až do roku 2022, kdy byl rozdíl

3 369 Kč (oproti 2 268 Kč v roce 2013). V roce 2023 se ale rozdíl zmenšil na 2 602 Kč.

Rozdíl ve výši důchodu mezi muži a ženami byl v rámci krajů druhý nejvyšší.

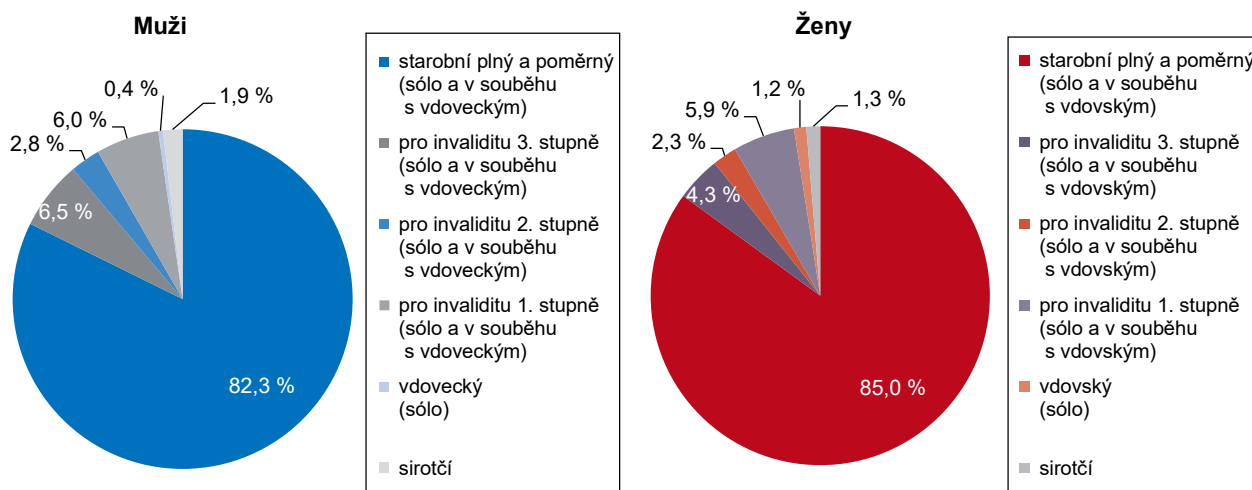
Nejnižší rozdíl ve výši průměrného starobního důchodu (sólo) mezi muži a ženami (2 147 Kč) zaznamenal Jihočeský kraj. Středočeský kraj vykázal na opačném konci mezikrajského žebříčku druhý nejvyšší rozdíl (2 602 Kč) po kraji Moravskoslezském (3 787 Kč).

Invalidní důchody tvořily u mužů větší podíl pobíraných důchodů než u žen.

Mezi příjemkyněmi důchodů (ženami) byl podíl těch, které pobíraly starobní důchod, vyšší, než byl podíl starobních důchodců mezi muži. Ženy důchodkyně pobíraly starobní důchod v 85,0 %, muži důchodci v 82,3 %. Muži naopak zaznamenali vyšší podíl invalidních důchodů, pro invaliditu 3. stupně 6,5 % (u žen 4,3 %), pro invaliditu 2. stupně 2,8 % (u žen 2,3 %) a pro invaliditu 1. stupně 6,0 % (u žen 5,9 %). Tomu, že se ženy dožívají vyššího věku, odpovídal nižší podíl vdoveckých důchodů (0,4 %), než vdovských (1,2 %).

Graf 2.30 Příjemci důchodů podle pohlaví a druhu pobíraného důchodu ve Středočeském kraji v prosinci 2023

Zdroj: ČSSZ

Invalidní a sirotčí důchody byly v kraji ve srovnání s republikou nadprůměrné.

Průměrné výše invalidních a sirotčích důchodů byly nižší v porovnání s plným starobním důchodem. V případě invalidního důchodu pro invaliditu 3. stupně se jednalo ve Středočeském kraji v roce 2023 o částku 17 240 Kč, pro invaliditu 2. stupně o 11 515 Kč a pro invaliditu 1. stupně 9 731 Kč. Sirotci pobírali průměrně 10 591 Kč. Ve srovnání s republikou byly hodnoty invalidních a sirotčích důchodů nadprůměrné.

Podíl starobního důchodu na mzdovém mediánu se v posledních dvou letech výrazně zvýšil.

Podíl průměrné výše starobního důchodu (sólo) na mzdovém mediánu ve Středočeském kraji snižoval do roku 2019 na hodnotu 41,8. V následujících čtyřech letech ale došlo k jeho rychlému nárůstu a v roce 2023 překročil 50 % (50,9 %). Průměrná výše starobního důchodu se nejrychleji přiblížila ke mzdovému mediánu především v posledních dvou letech 2022 a 2023.

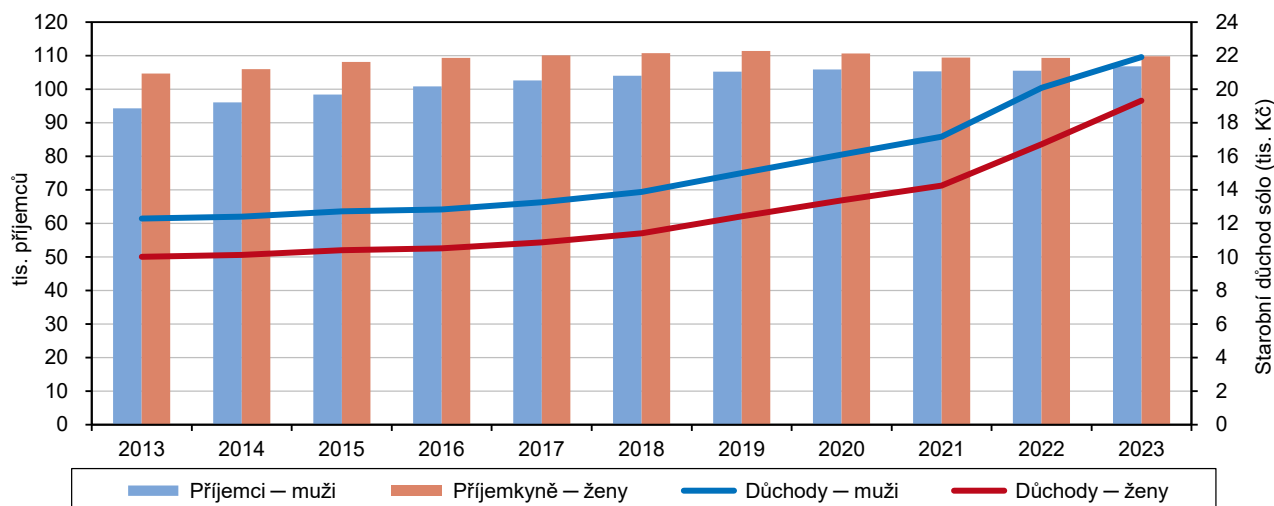
Druhý nejvyšší starobní důchod v ČR pobírali důchodci v okrese Praha-západ.

Dokonce tři okresy Středočeského kraje se průměrnou výší starobního důchodu dostaly hned za hl. m. Prahu (21 519 Kč) na druhé, třetí a čtvrté místo na celorepublikovém žebříčku okresů. Jednalo se o okresy Praha-západ (21 333 Kč), Mladá Boleslav (21 092 Kč) a Praha-východ (20 915 Kč). Naopak nejméně pobírali

starobní důchodci v okrese Kutná Hora (20 129 Kč), což stačilo na 35. nejlepší místo v celorepublikovém meziokresním srovnání. Na posledním místě se umístil okres Znojmo s průměrným starobním důchodem 18 916 Kč.

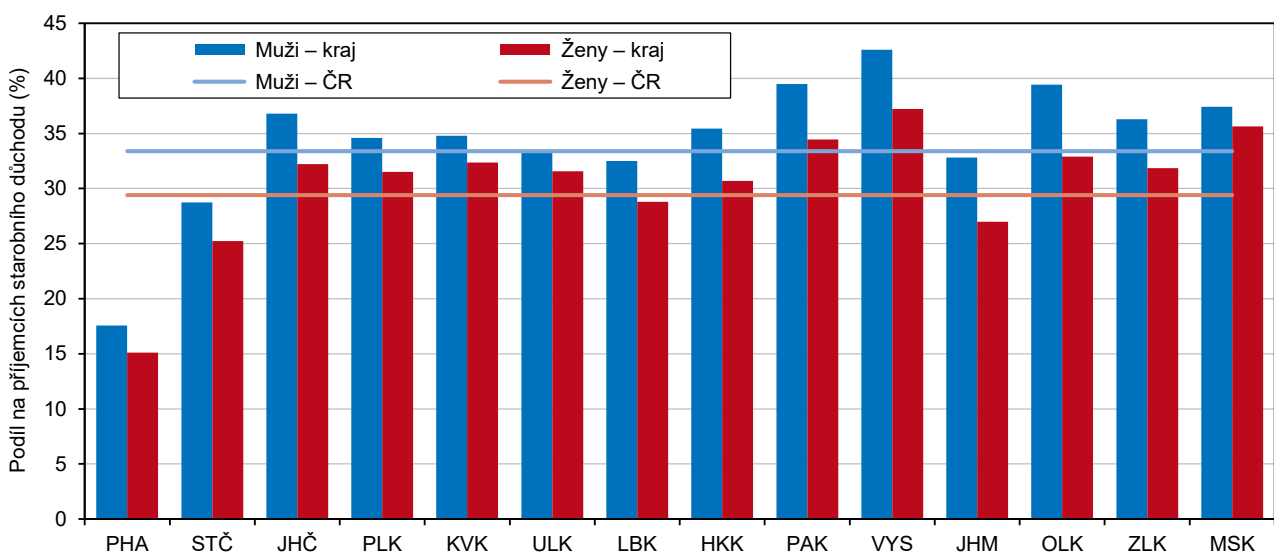
Graf 2.31 Příjemci starobního důchodu sólo (plného) a průměrná výše důchodu podle pohlaví ve Středočeském kraji (stav v prosinci)

Zdroj: ČSSZ

Graf 2.32 Příjemci předčasného starobního důchodu podle pohlaví v krajích v prosinci 2023

Zdroj: ČSSZ

Zvyšoval se podíl osob odcházejících do předčasného důchodu, nejvýrazněji v roce 2023.

Podíl osob odcházejících do předčasného důchodu se každoročně zvyšoval. Zatímco v roce 2013 pobírala starobní důchod předčasně pětina (20,4 %) starobních důchodců, v roce 2023 to byla více než čtvrtina 26,7 %. Nárůst počtu příjemců předčasných důchodů před rokem 2022 se pohyboval kolem 2 % ročně, a to jak v rámci kraje, tak i celé ČR. Mimořádné valorizace důchodů v roce 2022 však vytvořily výhodné podmínky pro odchod do předčasného starobního důchodu a ovlivnily rozhodnutí řady obyvatel v předdůchodovém věku. To se projevilo vysokým meziročním nárůstem počtu příjemců předčasných důchodů, který činil v roce 2023 v kraji 9,3 %, což byl druhý nejvyšší nárůst po hl. m. Praze. Mezi celkovým počtem příjemců předčasného důchodu v kraji dlouhodobě převažují ženy,

v roce 2023 s přibližně 56% podílem. Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na příjemcích starobního důchodu byl však vyšší u mužů (28,7 %) než u žen (25,2 %).

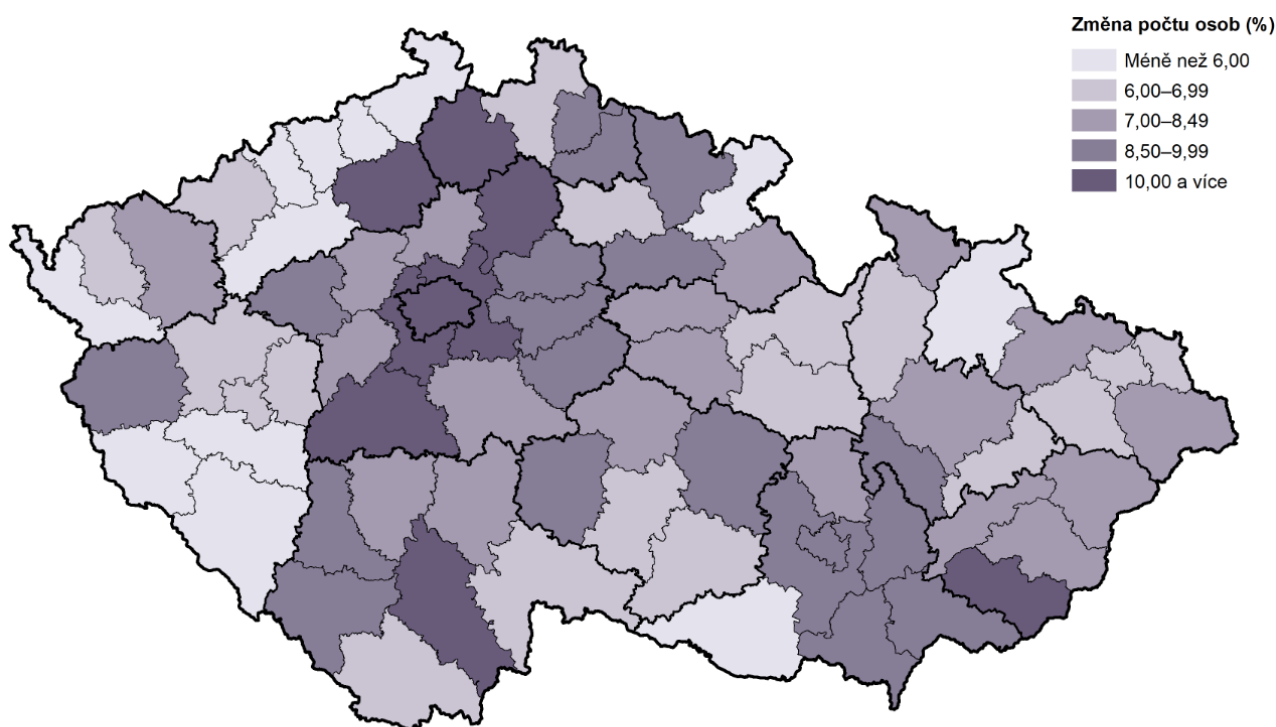
Podíl osob v předčasném důchodu byl po Praze druhý nejvyšší.

I přes každoroční nárůst byl podíl osob v předčasném starobním důchodu ve Středočeském kraji (26,7 %) po hl. m. Praze (16,1 %) druhý nejvyšší v České republice. Celorepublikový průměr se pohyboval o 4,3 p. b. výše než ve Středočeském kraji a úplně nejvyšší podíl byl dosažen v Kraji Vysočina, kde osoby v předčasném důchodu tvořily mezi starobními důchodci téměř dvě pětiny (39,5 %).

Nejvyšší podíl předčasných starobních důchodců zaznamenal okres Benešov, nejvyšší Praha-západ.

Nejvyšší podíl starobních důchodců odcházejících do předčasného důchodu vykazoval v kraji v roce 2023 okres Benešov (31,8 %). Naopak relativně nízký podíl předčasných důchodů byl v kraji zjištěn v zázemí hlavního města, v okrese Praha-západ (20,4 %), který vykázal po hl. m. Praze (16,1 %) druhou nejvyšší hodnotu mezi všemi okresy ČR. Mezi příjemci předčasného důchodu převažovaly ve všech okresech kraje ženy nad muži, nejvíce s 57,7 % v okrese Kladno. Nejvyššího procenta příjemců předčasných důchodů dosáhl v rámci republiky okres Třebíč (45,5 %).

Kartogram 2.11 Změna počtu příjemců předčasných starobních důchodů v okresech mezi prosincem roku 2022 a 2023

Pozn.: včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem

Zdroj: ČSSZ, vlastní dopočet

Kultura

V kraji fungoval nejvyšší počet knihoven a poboček v ČR, který však poklesl.

Na území Středočeského kraje se v roce 2023 nacházelo 716 veřejných knihoven a 56 jejich poboček (včetně pojízdných knihoven), což byl nejvyšší počet mezi kraji. Počet knihoven a poboček během deseti let 2013 až 2023 v kraji poklesl o desetinu (10,6 %), což byl nejvyšší pokles mezi všemi kraji. Klesající tendenci zaznamenala většina krajů (9), podobný počet knihoven a poboček se udržel ve čtyřech krajích

(Vysočina, Pardubický, Moravskoslezský a Plzeňský). Pouze hl. m. Praha zaznamenala nárůst (o 6,9 %), jednalo se přitom o nárůst počtu poboček knihoven.

Kraj zaznamenal nejvyšší podíl dětských čtenářů do 15 let mezi kraji, během deseti let došlo k jeho zvýšení.

Ačkoli ve Středočeském kraji fungovalo nejvíce knihoven, počet knihovních jednotek (5,5 mil.) byl až třetí nejvyšší. Nejvíce knihovních jednotek bylo k dispozici v hl. m. Praze (10,0 mil.) a Jihomoravském kraji (8,7 mil.), nejméně naopak v kraji Karlovarském (1,5 mil.). Počet registrovaných čtenářů činil ve Středočeském kraji 125 tis., což byl 4. nejvyšší počet po hl. m. Praze (207 tis.), Jihomoravském (146 tis.) a Moravskoslezském kraji (129 tis.). U počtu čtenářů byl vývojový trend shodný ve všech krajích, všude došlo během posledních deseti let k poklesu. Ačkoli v případě počtu knihoven zaznamenal Středočeský kraj největší pokles, u počtu čtenářů se jednalo naopak o pokles mezi kraji nejnižší (o 1,6 %). Nejvíce čtenářů ubylo v krajích Karlovarském (o 27,9 %), Libereckém (o 24,5 %) a Moravskoslezském (o 22,4 %). Přesně třetinu čtenářů (33,3 %) tvořily v kraji děti do 15 let, což byl nejvyšší podíl mezi kraji. Více než 30% podíl mladých čtenářů byl registrován ještě v krajích Vysočina (32,7 %) a Zlínském (31,3 %). Naopak nejnižší podíl dětí do 15 let mezi čtenáři vykázal Plzeňský kraj (21,0 %). Počet dětských čtenářů ve většině krajů (v 10) během deseti let poklesl, nejvíce v kraji Karlovarském (o 24,6 %). Nárůst naopak zaznamenaly 4 kraje, nejvíce hl. m. Praha a Středočeský kraj (o 29,2 %, resp. 17,9 %).

Nejvyšší relativní nárůst on-line návštěvníků knihoven mezi kraji, on-line návštěvníci převažovali 5. rokem nad osobními návštěvami.

Ukazatelem, který zaznamenal během desetiletého období ve všech krajích nejvyšší pokles, byl počet výpůjček. Úplně nejvyšší pokles se týkal Karlovarského kraje (o 49,6 %) a nejnižší naopak kraje Středočeského (o 29,9 %). Počet výpůjček ve Středočeském kraji činil v roce 2023 celkem 4,1 mil. Celospolečenským trendem je přesun činností do on-line světa, což se projevilo také v případě návštěv knihoven. Zatímco návštěvníků – fyzických osob ubylo mezi lety 2013 a 2023 ve všech krajích kromě Plzeňského, návštěvníků on-line služeb přibýlo v ČR průměrně o 30 %. K jednoznačně nejvyššímu relativnímu nárůstu (a druhému nejvyššímu absolutnímu nárůstu) došlo ve Středočeském kraji, kde se počet on-line návštěvníků zvýšil 2,2krát (o 1,3 tis.). Pouze ve třech krajích došlo k poklesu on-line návštěvníků, a to v Plzeňském, Karlovarském a Ústeckém. V roce 2023 převažovali ve Středočeském kraji on-line návštěvníci (2,3 tis.) nad fyzickými osobami (1,9 tis.), převaha on-line návštěvníků byla v kraji zaznamenána 5. rokem v řadě. Posledním rokem, kdy v kraji převažovaly fyzické návštěvy nad on-line návštěvníky, byl rok 2018. Průměrně za celou republiku to však byl už rok 2010.

Výrazně ubylo vybavení knihoven počítači s internetem, počet návštěvníků využívajících internet v knihovně klesl v kraji dokonce o 78 %.

Ve Středočeském kraji bylo v rámci knihoven zřízeno 5,4 tis. studijních míst, což byl třetí nejvyšší počet po Jihomoravském a Jihočeském kraji. Počty studijních míst ve většině krajů během let 2013 až 2023 narostly, ve Středočeském kraji o 3,7 %. Pokles zaznamenaly čtyři kraje, nejvíce kraj Olomoucký (o 29,9 %). Vybavení knihoven počítači s internetem se v posledních deseti letech snížilo. S rostoucí vybaveností domácností internetem klesá potřeba využití internetu mimo domov. Pokles počtu počítačů vybavených internetem byl v knihovnách ČR během deseti let přibližně o jednu pětinu, ve středočeských knihovnách pak ještě vyšší – 31procentní. Návštěvníků využívajících internet v knihovně ubylo ještě výrazněji, v ČR o 55,6 %, ve Středočeském kraji dokonce o 78,0 %.

V kraji se nacházel nejvyšší počet muzeí, galerií a památníků v rámci všech krajů.

Ve Středočeském kraji bylo v roce 2023 v provozu celkem 62 muzeí, galerií a památníků a 44 jejich poboček, v součtu (106) se jednalo o nejvyšší počet mezi kraji. Následovalo hl. m. Praha (95) a Jihomoravský kraj (80). Většinu tvořily muzea a památníky s pobočkami. Galerií byly ve všech krajích pouze jednotky,

ve Středočeském kraji celkem čtyři, více to bylo pouze v hl. m. Praze a Královéhradeckém kraji (shodně pět).

Počet instalovaných expozic rostl, počet uspořádaných výstav naopak klesal.

V kraji bylo v roce 2023 instalováno 340 expozic a uspořádáno 489 výstav, v obou případech se jednalo o nejvyšší počty mezi kraji. Odlišný byl vývoj těchto dvou forem prezentace, zatímco počty expozic v rámci většiny krajů rostly, případně stagnovaly, počet uspořádaných výstav ve všech krajích výrazně poklesl. V případě Středočeského kraje se jednalo o 0,6% nárůst počtu expozic a 26% pokles uspořádaných výstav. Počty návštěvníků výstav a expozic celorepublikově rostly (o 22,3 %), ve Středočeském kraji to bylo o 21,3 %.

Kraj vynikal nejvyšším počtem památkových objektů a prohlídkových tras v nich.

Ve Středočeském kraji je možno navštívit velké množství památkových objektů s kulturním využitím. I vzhledem ke své velikosti vyniká kraj jejich počtem. V roce 2023 bylo návštěvníkům zpřístupněno (za vstupné) 47 hradů, zámků a ostatních památek, to bylo nejvíce mezi kraji. Druhý a třetí nejvyšší počet se nacházel v Jihomoravském a Jihočeském kraji (41, resp. 37). V těchto třech krajích bylo možné navštívit také největší počet prohlídkových tras, konkrétně ve Středočeském kraji to bylo nejvíce (112). Trendem byl velký nárůst počtu prohlídkových tras ve všech krajích, ve Středočeském kraji vzrostl počet tras mezi lety 2013 a 2023 o třetinu (33,3 %). Nejvyšší počet návštěvníků památkových objektů vykázalo hl. m. Praha (4,9 tis.) a Středočeský kraj (2,0 tis.).

Nejvíce kulturních akcí se uskutečnilo ve Středočeském kraji.

Pětina všech kulturních akcí ČR se uskutečnila ve Středočeském kraji, celkem 2 tisíce. Druhý a třetí nejvyšší počet kulturních akcí proběhl v Královéhradeckém kraji a v Praze (1,8 tis., resp. 1,2 tis.). V roce 2023 proběhlo v kraji nejvíce samostatných výstav (69), druhý nejvyšší počet pak v kraji Ústeckém (65). Samostatných koncertů se nejvíce uskutečnilo v hl. m. Praze (723), druhý nejvyšší počet potom v kraji Středočeském (246). Kulturních akcí při prohlídkách případně nočních prohlídek byl v kraji 2. nejvyšší počet (1 176), více to bylo v kraji Královéhradeckém (1 430).

Počet účastníků všech kulturních akcí byl mezi kraji čtvrtý nejvyšší.

Počet účastníků všech kulturních akcí činil ve Středočeském kraji v roce 2023 celkem 368 tis. osob, jednalo se o 4. nejvyšší počet po hl. m. Praze (864 tis.), Jihomoravském (373 tis.) a Jihočeském kraji (372 tis.).

Kriminalita, dopravní nehody, požáry

Počet registrovaných trestných činů se v roce 2021 dostal na porevoluční minimum, potom vzrostl.

Na území Středočeského kraje bylo v roce 2023 registrováno celkem 20 594 trestných činů. Po maximech převyšujících 50 tis. registrovaných trestných činů z konce 90. let minulého století začlo docházet prakticky k neustálému poklesu, který byl ve více než 20letém období let 2000 až 2021 přerušen meziročním nárůstem pouze ve čtyřech letech (2002, 2007, 2013 a 2019). V roce 2021 byl zaznamenán nejnižší počet registrovaných trestných činů v porevoluční historii. V letech 2022 a 2023 už se trend otočil, v obou letech počet trestných činů stoupl.

Nejvýrazněji klesal počet krádeží prostých, vzrostl počet mravnostních trestných činů.

Na výrazném poklesu registrovaných trestných činů od roku 2013 se největší měrou podílel pokles krádeží prostých (o 77,1 %). Počet krádeží vloupáním se snížil o 54,1 %. Pokles hospodářské kriminality byl mezi lety 2013 a 2023 o 56,4 %, u násilných trestných činů to bylo o 30,4 %. Skupinou, kde došlo k nárůstu registrovaných činů, byly mravnostní trestné činy. Jednalo se o celorepublikový trend, ve Středočeském kraji narostl počet mravnostních činů o 45,8 % (absolutní počet činů ale byl ve srovnání s ostatními typy kriminality řádově nižší).

Tři čtvrtiny tvořila obecná kriminalita, podíl hospodářské kriminality se snížil.

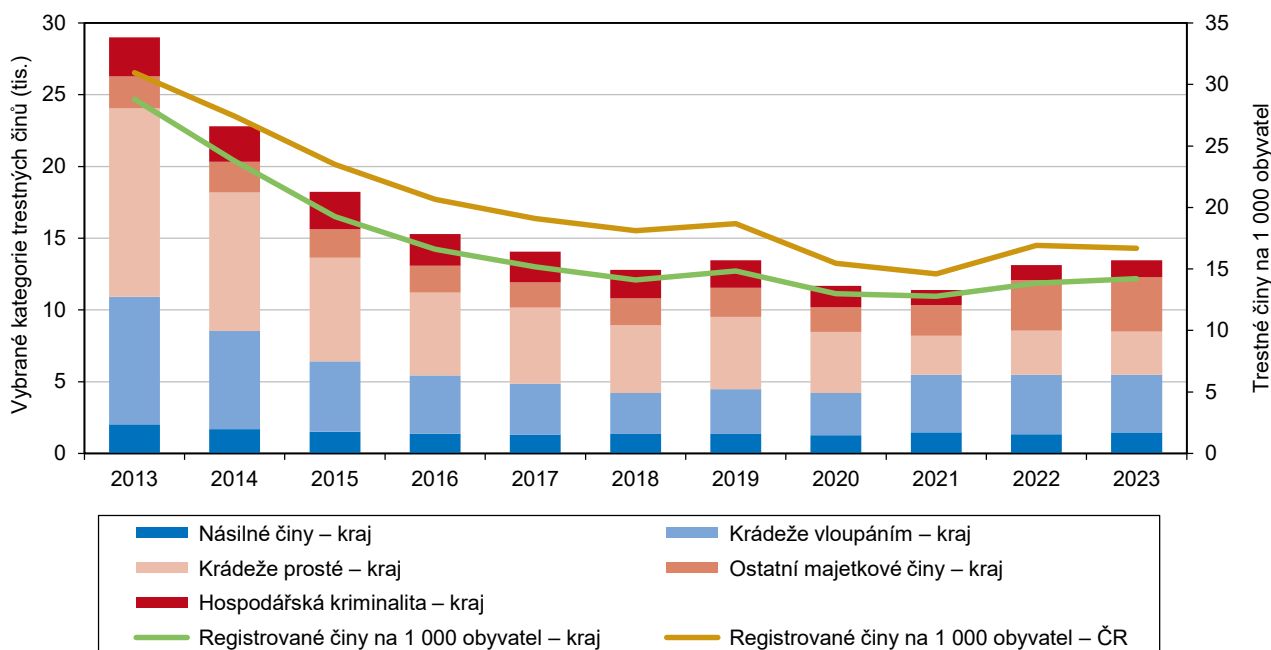
Více než tři čtvrtiny (78,5 %) všech registrovaných trestných činů ve Středočeském kraji tvořila v roce 2023 obecná kriminalita. Do kategorie hospodářské kriminality spadalo 5,8 % trestných činů. Zatímco podíl obecné kriminality na všech trestných činech během posledního desetiletí kolísal kolem tříčtvrtinového podílu, podíl hospodářské kriminality se díky výraznému poklesu v posledních dvou letech snížil z hodnot kolem 10 % v letech 2015 až 2019 pod hranici 6 %.

Počet vloupání do rodinných domů a chat byl nejvyšší mezi kraji.

V mezikrajském srovnání byla nejpříznivější situace zaznamenána v oblasti hospodářské kriminality, která dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2023 nejnižšího podílu na celkovém počtu trestných činů. Podíl 5,8 % (1 186 činů) byl po Moravskoslezském kraji druhý nejnižší. Po Praze druhý nejnižší byl podíl násilných trestných činů na celkovém počtu registrovaných činů – 6,9 % (1 417 činů). Naopak nejméně příznivá byla v kraji situace v oblasti krádeží. Podíl krádeží vloupáním na všech trestných činech byl v roce 2023 mezi kraji po Praze druhý nejvyšší (19,8 %, 4 073 činů). Mezi kraji výrazně nejvyšší byl počet vloupání do rodinných domů (528), do Středočeského kraje byla v rámci republiky koncentrována čtvrtina (25,0 %) všech vloupání do rodinných domů. Podobná situace byla patrná rovněž u vloupání do víkendových chat, ve Středočeském kraji se uskutečnilo 22,0 % těchto činů celé republiky. Vysoké procento krádeží vloupáním odpovídá charakteru území Středočeského kraje, pro který je typické, že se zde koncentruje rezidenční a rekreační funkce.

Graf 2.33 Registrované trestné činy ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Celková intenzita kriminality se od roku 2011 pohybovala pod průměrem republiky.

Intenzita kriminality (registrované trestné činy na tisíc obyvatel) dosahovala v kraji v roce 2023 hodnoty 14,2, pohybovala se pod republikovým průměrem (16,7) a mezi kraji byla 6. nejnižší. Nejvyšší intenzity kriminality bylo dosaženo v hl. m. Praze (29,9), nejnižší naopak v Pardubickém kraji (9,4). Po výrazných meziročních poklesech od roku 2008 klesl v kraji počet trestných činů přepočtený na tisíc obyvatel v roce 2021 na nejnižší hodnotu celého porevolučního období, v následujících dvou letech ale vzrostl. Pod celorepublikovým průměrem se intenzita kriminality

Středočeského kraje pohybovala od roku 2011. Nejvyšší intenzita kriminality byla v roce 2023 zjištěna v okresech Kladno (18,7), nejnižší naopak na Kutnohorsku (11,6) a Benešovsku (11,9).

Intenzita násilné a mravnostní trestné činnosti byla mezi kraji druhá nejnižší.

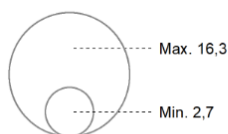
Počet násilných a mravnostních trestných činů v přepočtu na tisíc obyvatel byl v kraji v roce 2023 druhý nejnižší (1,19) po Pardubickém kraji (0,94) a pod celorepublikovým průměrem (1,50). V oblasti násilné kriminality tedy byla situace v kraji příznivá, byť v posledním roce 2023 došlo ke zvýšení počtu jak násilných, tak mravnostních trestných činů. Nejvíce násilných a mravnostních trestných činů připadalo na tisíc obyvatel v kraji Ústeckém (2,37).

Objasněnost trestných činů vzrostla, i přesto ale zůstala mezi kraji 3. nejnižší.

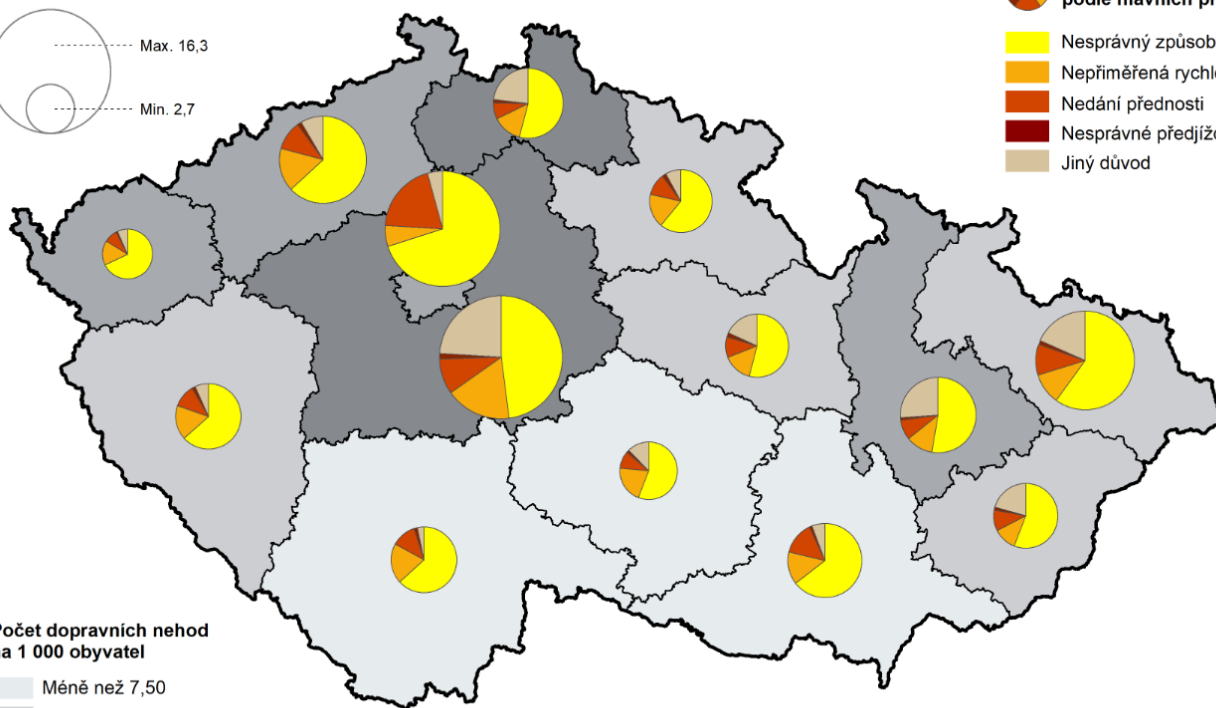
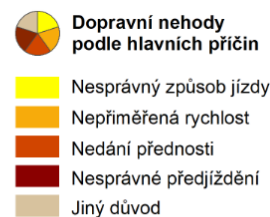
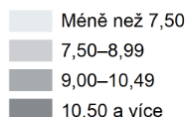
Během roku 2023 bylo v kraji objasněno celkem 8 880 spáchaných trestných činů. Počet objasněných trestných činů se od roku 2013 sice snížil, poklesl ovšem s nižší intenzitou (o 36,7 %) než celkový počet registrovaných trestných činů (o 44,9 %). Objasněnost (tzn. poměr objasněných a registrovaných činů) se proto v kraji zvýšila z 37,6 % v roce 2013 na 43,1 % v roce 2023. I přes nárůst zůstala ale objasněnost ve Středočeském kraji třetí nejnižší po hl. m. Praze (25,1 %) a Jihomoravském kraji (41,9 %). Nejvíce bylo objasněno trestných činů v krajích Ústeckém (60,5 %) a Zlínském (59,7 %).

Kartogram 2.12 Dopravní nehody v krajích ČR v roce 2023

Počet dopravních nehod (tis.)

Počet dopravních nehod na 1 000 obyvatel

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Počet dopravních nehod se po poklesu v roce 2020 opět zvyšoval.

Na území Středočeského kraje se stalo během roku 2023 celkem 16 280 dopravních nehod. Počet nehod plynule každoročně rostl od roku 2011 do roku 2019, pak následoval 13procentní pokles v roce 2020, který pravděpodobně ovlivnila covidová pandemie, během níž byla omezena mobilita osob. V následujících třech letech ale

opět došlo k růstu počtu dopravních nehod až na 16 280 v roce 2023, což byl počet převyšující hodnotu z roku 2019 (16 014).

S nárůstem počtu dopravních nehod se zvýšila také výše škod způsobených při nehodách.

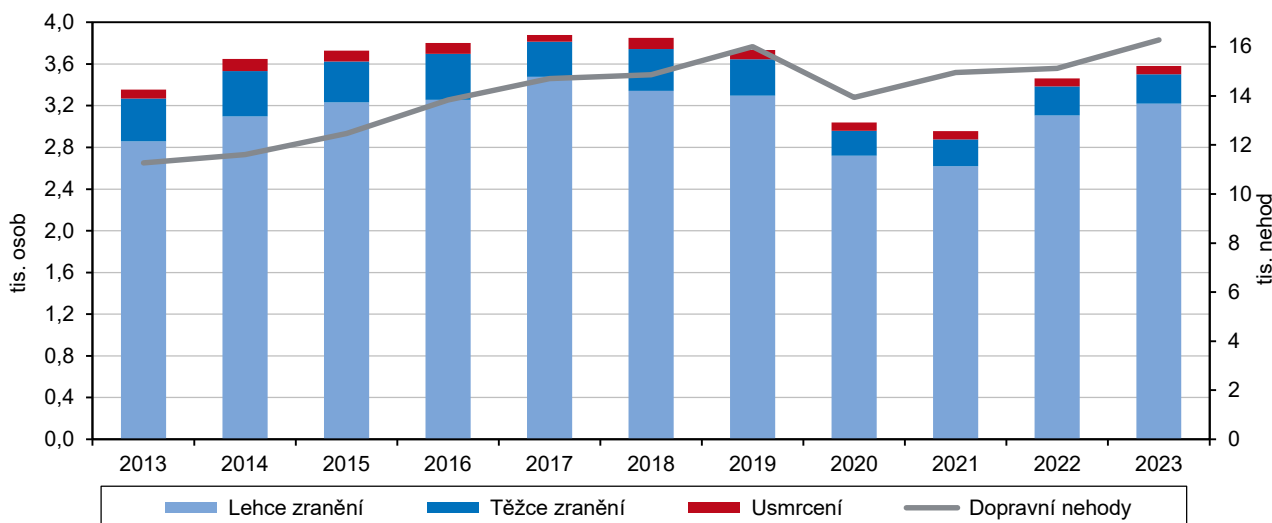
V souvislosti s nárůstem počtu dopravních nehod došlo v roce 2023 také k růstu škody způsobené při nehodách, meziročně o 11,8 %. Hodnota škod vyčíslená na 1,4 mld. Kč byla nejvyšší od roku 2009 (kdy došlo ke změně metodiky). Hranice jedné miliardy byla poprvé překročena v roce 2017 a od té doby pod tuto hodnotu škody způsobené při dopravních nehodách neklesly. Počet dopravních nehod vzrostl od roku 2009 o 45,6 %, škoda způsobená při nehodách zaznamenala vyšší nárůst (o 62,3 %).

Počet dopravních nehod na tisíc obyvatel byl ve Středočeském kraji druhý nejvyšší mezi kraji a v okresech Benešov a Rakovník 1. a 2. nejvyšší mezi okresy ČR.

Na tisíc obyvatel připadlo v roce 2023 ve Středočeském kraji 11,2 dopravních nehod, což bylo více, než činil republikový průměr (8,7) a jednalo se o druhou nejvyšší hodnotu po Libereckém kraji (11,7). Nejméně to bylo naopak v kraji Jihomoravském (4,8 nehod na tisíc obyvatel). V rámci středočeských okresů byla situace nejlepší na Kladensku (6,4). Nejvyšší hodnotu zaznamenaly naopak okresy Benešov (17,3) a Rakovník (17,2), kde se dokonce jednalo o 1. a 2. nejvyšší počet dopravních nehod na tisíc obyvatel mezi všemi okresy republiky. Mezi deseti okresy ČR s nejvyšší intenzitou nehodovosti bylo celkem šest středočeských okresů. Tyto statistiky odpovídají charakteru Středočeského kraje, který se vyznačuje nejvyšší hustotou silniční sítě v ČR a plní tranzitní roli. Vedou přes něj paprskovitě všechny dálnice a silnice spojující Prahu se zbytkem republiky.

Graf 2.34 Dopravní nehody a jejich následky na životě nebo zdraví ve Středočeském kraji

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Počty zraněných a usmrcených osob při dopravních nehodách opět vzrostly z nejnižších hodnot zaznamenaných v letech 2020 a 2021.

Počet dopravních nehod, při nichž došlo ke zranění nebo usmrcení, se pohyboval do roku 2009 nad hodnotou 3 tisíce. Od roku 2010 jejich počet poklesl a pod touto třítisícovou hranicí kolísal. V covidovou pandemií ovlivněných letech 2020 a 2021 počet nehod se zraněním klesl na historicky nejnižší hodnoty od poloviny 90. let (2 375, resp. 2 284). Během dalších dvou let se ale počet opět zvýšil, přičemž v roce 2023 se stalo 2 831 nehod, při nichž se někdo zranil nebo zemřel.

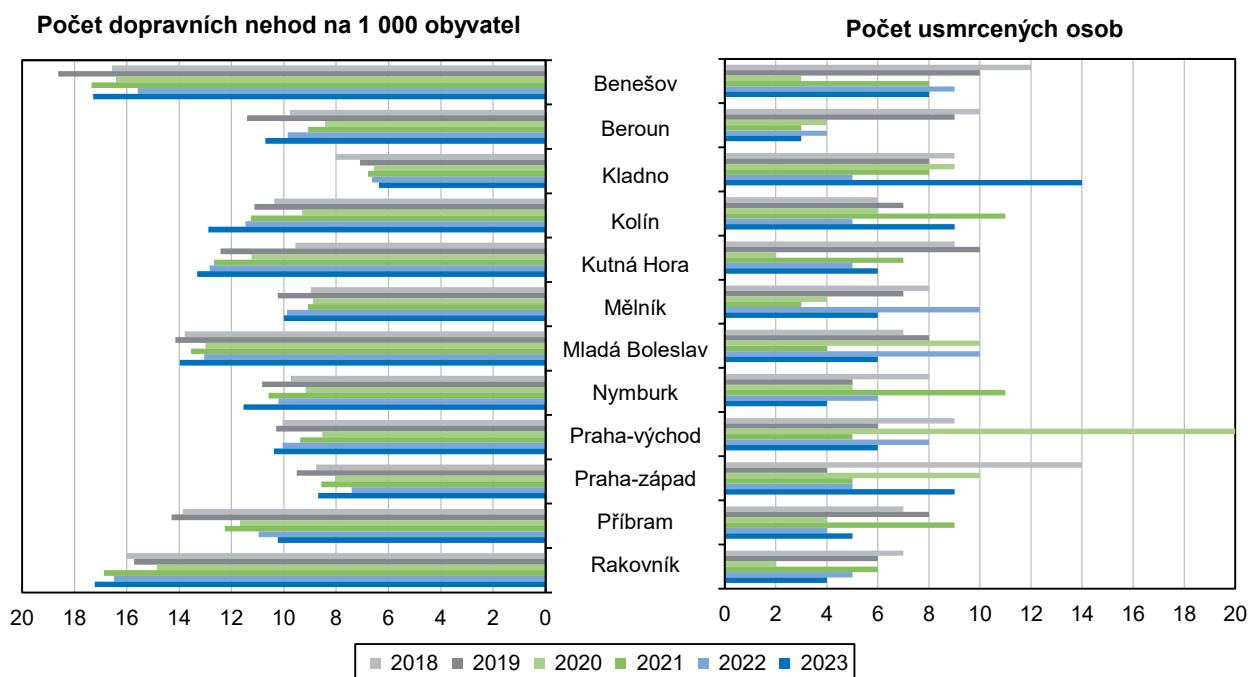
Třetí nejnižší mezi kraji byl podíl nehod způsobených pod vlivem alkoholu.

Nejčastější příčinu dopravních nehod ve Středočeském kraji představoval nesprávný způsob jízdy (48,0 %), dále nepřiměřená rychlost (17,3 %) a nedání přednosti (9,3 %). Mezi kraji vynikal Středočeský kraj nejnižším podílem nehod z důvodu nesprávného způsobu jízdy, ale na druhou stranu 4. nejvyšším podílem nehod

zaviněných nepřiměřenou rychlostí. Nehody způsobené pod vlivem alkoholu tvořily ve Středočeském kraji 4,3 % ze všech nehod, což byl celorepublikově podprůměrný podíl (ČR 4,9 %) a mezi kraji 3. nejnižší.

Graf 2.35 Dopravní nehody a usmrcené osoby při dopravních nehodách v okresech Středočeského kraje

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Třetina republikového počtu nehod zaviněných lesním nebo domácím zvířetem se stala ve Středočeském kraji.

Většina dopravních nehod byla zaviněna řidičem motorového vozidla (74,2 %). Kraj vynikal vysokým počtem nehod zaviněných lesní zvěří nebo domácím zvířetem, takových nehod se v kraji v roce 2023 událo 3 630, což bylo nejvíce mezi všemi kraji a téměř třetina (32,7 %) nehod zaviněných zvířetem v celé ČR. V rámci kraje tvořily nehody zaviněné lesní zvěří nebo domácím zvířetem 22,3 %, což bylo nejvíce mezi kraji. Naopak nejnižší podíl mezi kraji byl zaznamenán u nehod zaviněných chodcem (pouze 0,5 %) a po Praze druhý nejnižší podíl v případě nehod zaviněných řidičem nemotorového vozidla (2,1 %).

Podíl bodovaných řidičů byl už sedmým rokem pod republikovým průměrem.

Podíl bodovaných řidičů na celkovém počtu řidičů v roce 2023 činil v kraji 6,3 %, což bylo méně než celorepublikový průměr (6,9 %). Mezi kraji se jednalo o třetí nejnižší hodnotu po hl. m. Praze (5,3 %) a Jihomoravském kraji (6,2 %). Rok 2021 byl sedmým rokem v řadě, kdy středočeští řidiči dosáhli podprůměrné hodnoty, do roku 2016 byl podíl bodovaných řidičů v kraji vyšší než v rámci republiky. Nejvyšší podíl řidičů, kteří se dopustili přestupku nebo trestného činu započítávaného do bodového hodnocení, zaznamenal Moravskoslezský kraj, kde se podíl v roce 2023 přiblížil jedné desetině řidičů (9,6 %).

Počet požárů v kraji kolísal, na tisíc obyvatel připadal vyšší počet požárů než v celé republice.

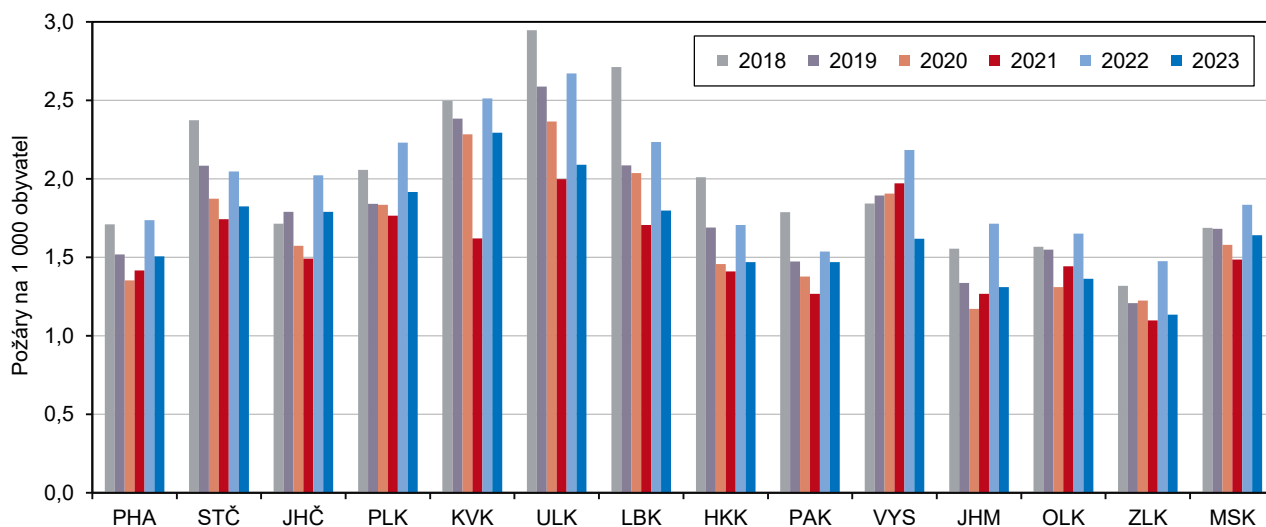
V roce 2023 vypuklo ve Středočeském kraji 2 647 požárů. Počet požárů v čase kolísal kolem hodnoty 3 tisíce, střídaly se poklesy a nárůsty. Od roku 2019 se počty požárů držely pod 3tisícovou hranicí. Na tisíc obyvatel připadalo v roce 2023 celkem 1,8 požáru, což bylo více než v celé republice (1,6) a čtvrtá nejvyšší hodnota mezi kraji. Vyšší hodnota v kraji než v ČR byla zaznamenávána dlouhodobě. Nejvyšší

počet požárů na tisíc obyvatel vykázal v roce 2023 Karlovarský kraj (2,3), nejnižší naopak kraj Zlínský (1,1).

Graf 2.36 Požáry v krajích

Zdroj: Hasičský záchranný sbor ČR

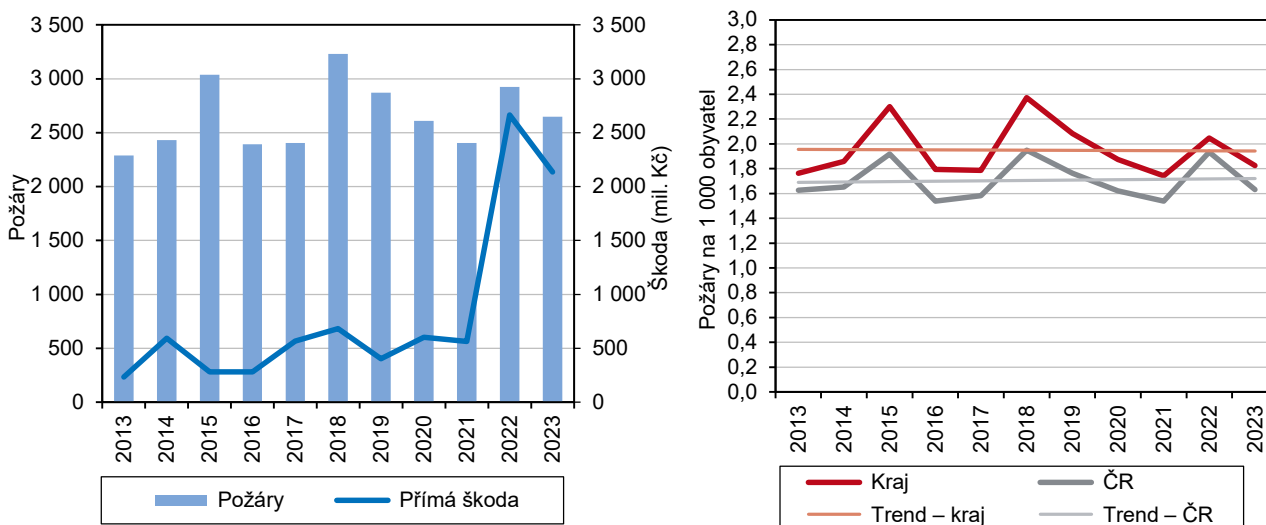

Výše škod způsobených požáry byla v letech 2022 a 2023 historicky nejvyšší.

Přímé škody způsobené požáry v průběhu posledních deseti let stejně jako počty požárů kolísaly, přičemž v letech 2022 a 2023 byly dosaženy v kraji extrémní, historicky nevyšší hodnoty 2,7 mld. Kč a 2,1 mld. Kč. V předchozích osmi letech se přitom hodnota škod pohybovala v rozmezí 400 až 600 mld. Kč. Extrémně vysoké hodnoty v posledních dvou letech byly zapříčiněny velkými požáry výrobních hal v průmyslových areálech. V roce 2022, kdy byla přímá škoda nejvyšší, byl podíl Středočeského kraje na celorepublikových přímých škodách způsobených požáry 46,2 %. Při přepočtu škody na jeden požár zaznamenal Středočeský kraj nejvyšší hodnotu mezi kraji v letech 2022 i 2023 (911 tis. Kč, resp. 807 tis. Kč), hodnoty však byly ovlivněny pouze několika jednotlivými případy extrémně velkých požárů v průmyslových objektech kraje během těchto dvou let.

Graf 2.37 Požáry ve Středočeském kraji

Zdroj: Hasičský záchranný sbor ČR

3. Ekonomický vývoj

Ekonomický vývoj kraje ovlivňuje blízkost hlavního města.

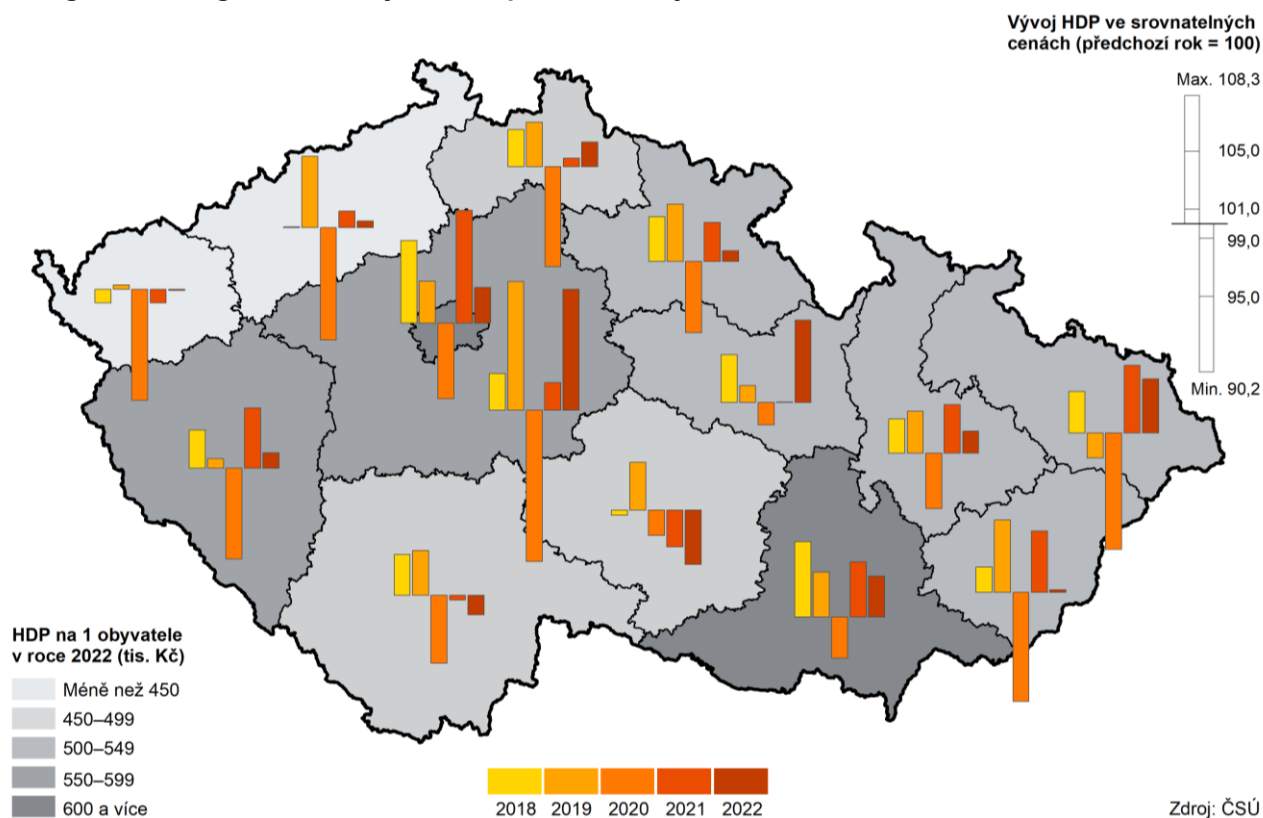
Poloha Středočeského kraje významně ovlivňuje jeho ekonomickou charakteristiku. Úzká vazba s hlavním městem a hustá dopravní síť činí polohu kraje mimořádně výhodnou pro ekonomický rozvoj (průmysl, organizační statistika, bytová výstavba). Svou rozlohou, geografii a klimatickými podmínkami patří k nejsilnějším průmyslovým a zemědělským regionům v ČR.

Makroekonomický rámec

Ekonomická výkonnost kraje patří k předním v ČR.

Ekonomická výkonnost Středočeského kraje patřila v posledních letech v regionálním srovnání ČR k těm předním. Makroekonomické ukazatele dosahovaly často druhých nejvyšších hodnot hned po hl. m. Praze, jejíž ekonomická výkonnost značně převyšuje všechny kraje. Z hlediska dvacetiletého vývoje došlo k posunu Středočeského kraje na přední příčky v rámci republikového žebříčku a upevnění pozice ekonomicky výkonného regionu.

Kartogram 3.1 Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2018 až 2022

Středočeský kraj se na celorepublikovém HDP podílí z 11,4 %.

Podíl kraje se na celorepublikovém HDP od poloviny 90. let z 9,9 % postupně zvyšoval.

Dlouhodobý nárůst HDP ve srovnatelných cenách je mezi kraji druhý nejvyšší.

Hodnota hrubého domácího produktu (HDP) dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2022 výše 775,7 mld. Kč. To odpovídalo 11,4 % z celorepublikového HDP. Z mezikrajského pohledu posiloval kraj svoje postavení od druhé poloviny 90. let. Zatímco v roce 1995 se na celorepublikové hodnotě podílel 9,9 %, v roce 2002 to bylo 11,0 %. Po období mírného poklesu a kolísání mezi lety 2003 a 2013 se hodnota podílu kraje opět definitivně přehoupla v roce 2014 přes 11 % a nad touto hodnotou se od té doby stále drží s historickým maximem v roce 2019 (11,9 %).

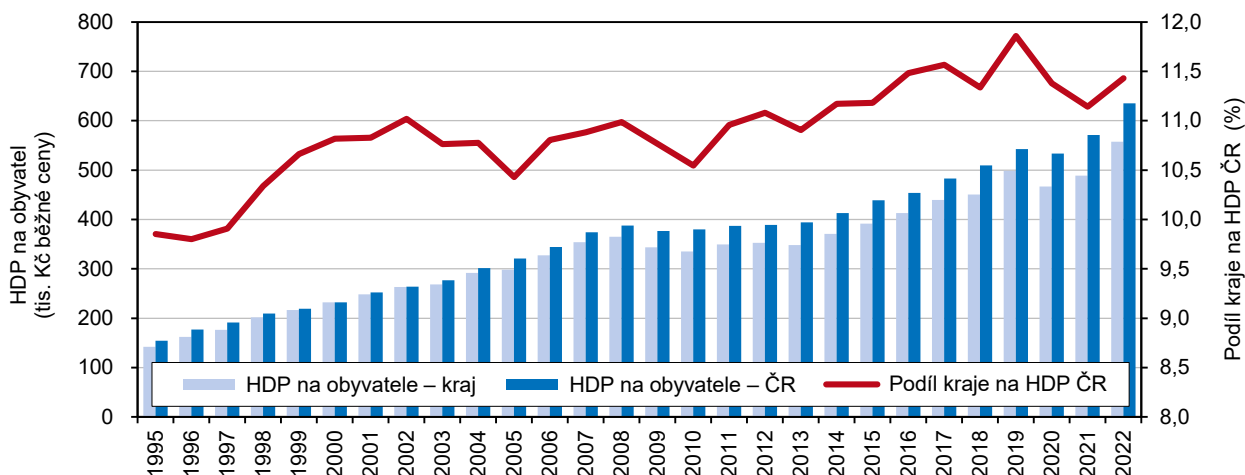
Vývoj Středočeského kraje z dlouhodobého pohledu dobře popisuje ukazatel vývoje regionálního HDP ve srovnatelných cenách, kdy je za základ brána hodnota z roku 1995 (100). V roce 2015 byla poprvé mezi kraji překročena hodnota 200, přes kterou

Ve srovnání s rokem 1995 vzrostla hodnota HDP 2,5krát.

se dostaly hl. m. Praha (212,9) a Středočeský kraj (203,3). V roce 2022 dosáhla hodnota pro Středočeský kraj 252,1, což bylo po Praze (258,6) nejvíce ze všech krajů, přičemž celorepublikový průměr činil 186,4 %.

Graf 3.1 Hrubý domácí produkt ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

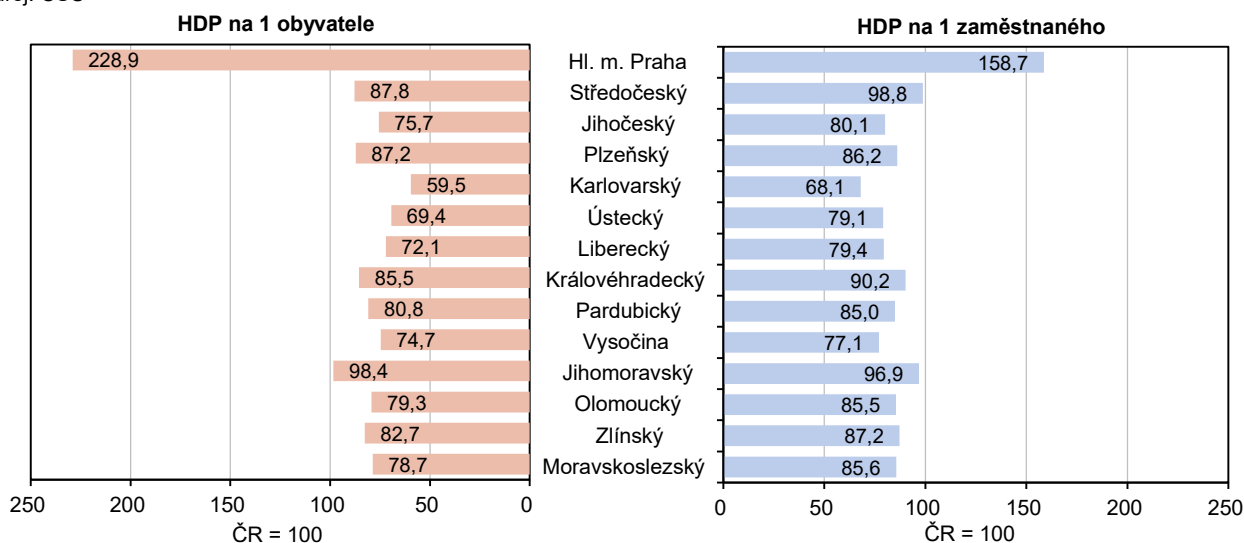

Středočeský kraj dosahoval v hodnotě HDP na obyvatele mezi kraji 3. nejvyšší pozice.

V přepočtu na populaci vycházel v roce 2022 HDP na jednoho středočeského obyvatele 557,6 tis. Kč (22 700 EUR), což byla 3. nejvyšší hodnota mezi kraji (po hl. m. Praze a Jihomoravským kraji). Z dlouhodobého regionálního pohledu tohoto ukazatele se postavení Středočeského kraje postupně zlepšovalo; zatímco v roce 1995 se nacházel kraj hodnotou dosaženého HDP na obyvatele v porovnání s celorepublikovým průměrem (100 %) svými 91,9 % na 9. místě, v roce 2022 obsadil s podílem 87,8 % třetí místo za hl. m. Prahou (228,9 %) a Jihomoravským krajem (98,4 %). Nejlepší postavení z mezikrajského pohledu dosáhl Středočeský kraj v letech 1998 až 2003, 2007 a 2008, kdy obsadil 2. pozici a pouze v roce 2000 nepatrně překročil kraj celorepublikovou hodnotu (100,2 %).

Graf 3.2 Hrubý domácí produkt na podle krajů (ČR=100) v roce 2022

Zdroj: ČSÚ

V přepočtu HDP na zaměstnaného převyšoval kraj průměr ČR.

Silnějšího postavení z pohledu celorepublikové hodnoty dosahoval Středočeský kraj v přepočtu na zaměstnané. Na jednoho zaměstnance v hlavním pracovním poměru podle místa pracoviště připadala ve Středočeském kraji v roce 2022 hodnota HDP

v běžných cenách ve výši 1 491,9 tis. Kč, což představovalo 104,1 % celorepublikového průměru, nejvíce po hl. m. Praze (168,8 %). V případě zaměstnaných osob (včetně sebezaměstnaných) podle místa pracoviště činilo HDP v kraji 1 233,6 tis. Kč na osobu, což představovalo 98,8 % celorepublikového průměru, nejvíce po hl. m. Praze (158,7 %).

HDP kraje odpovídalo osmi desetinám průměru EU.

Při porovnání HDP s průměrem 27 zemí Evropské unie (EU27=100 %) dosáhla hodnota HDP na obyvatele v paritě kupní síly ve Středočeském kraji v roce 2022 celkem 79,4 %; nejvyšší hodnota byla zaznamenána v roce 2019, a to 85,6 %.

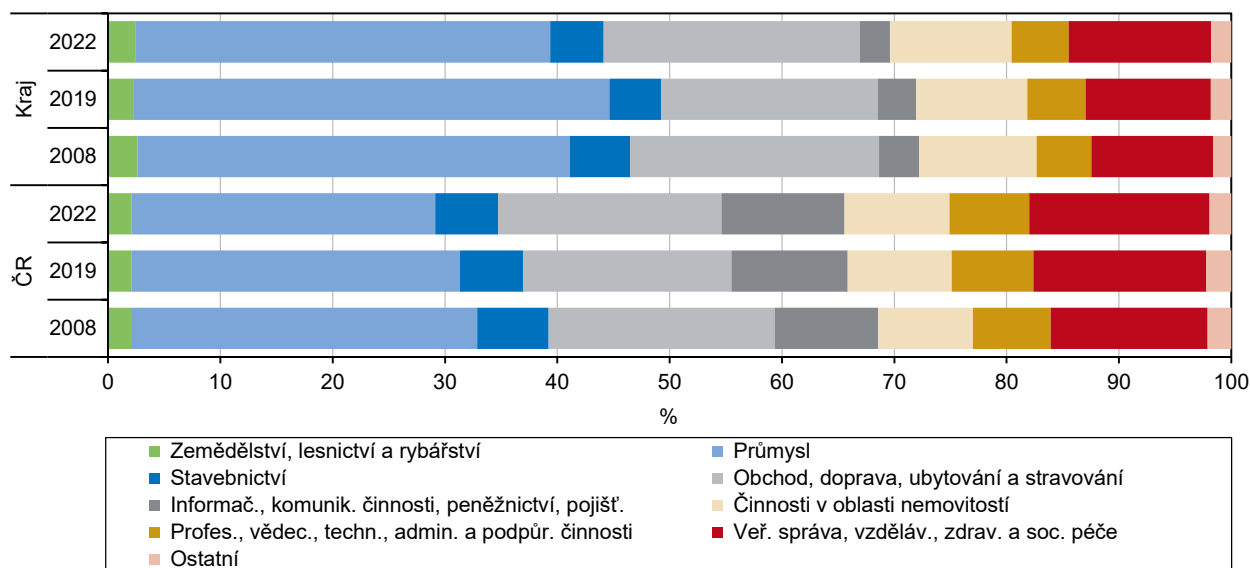
Podíl krajské HPH byl stejně vysoký jako u HDP, 11,4 % a druhý nejvyšší mezi kraji.

Hrubá přidaná hodnota (HPH) dosáhla v roce 2022 ve Středočeském kraji výše 703,5 mld. Kč, což představovalo na celorepublikové hodnotě podíl 11,4 %, druhý nejvyšší po hl. m. Praze (28,4 %). V roce 1995 se Středočeský kraj podílel na celorepublikové hodnotě 9,9 %, což byla až čtvrtá nejvyšší hodnota po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji. Zatímco se podíl HPH v běžných cenách na celorepublikové hodnotě ve většině krajů mezi lety 1995 a 2022 snížil, Středočeský kraj byl jedním ze tří krajů (společně s Prahou a Jihomoravským krajem), kde nastal nárůst. V souhrnu došlo mezi lety 1995 a 2022 v České republice k 4,2násobnému zvýšení HPH, přičemž Středočeský kraj dosáhl druhého nejvyššího zvýšení, a to 4,9násobného, hned po hlavním městě Praze, kde se HPH zvýšila šestkrát. Třetí nejvyšší zvýšení (4,5násobné) zaznamenal Jihomoravský kraj.

Nárůst podílu krajské HDP mezi 1995 a 2022 byl druhý nejvyšší.

Graf 3.3 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Ve struktuře HPH dominuje odvětví průmyslu.

V porovnání se strukturou HPH podle odvětví za celou republiku se v roce 2022 vyznačoval Středočeský kraj nadprůměrným podílem odvětví průmyslu (v kraji to bylo 36,9 %, v ČR 27,0 %) a vyšší zastoupení měl v kraji i primární sektor (odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se na HPH v kraji podílelo 2,5 %, zatímco v celé republice to bylo 2,1 %). V rámci služeb se nadprůměrným podílem HPH ve Středočeském kraji vyznačovalo odvětví obchod, doprava, ubytování a pohostinství (kraj 22,8 %, ČR 19,9 %) a činnosti v oblasti nemovitostí (kraj 10,8 %, ČR 9,3 %). Naopak podprůměrné bylo ve Středočeském kraji zastoupení odvětví stavebnictví (kraj 4,7 %, ČR 5,6 %), veřejná správa, vzdělání, zdravotní a sociální péče (kraj 12,7 %, ČR 16,0 %), profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti

(kraj 5,1 %, ČR 7,1 %), informační a komunikační činnosti (kraj 1,7 %, ČR 7,3 %) a odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (kraj 1,0 %, ČR 3,7 %).

Od roku 2016 došlo v kraji postupně k poklesu podílu průmyslu na odvětvové struktuře HPH z 43 % na 37 %.

Mezi lety 1995 a 2022 došlo ke změnám v odvětvové struktuře HPH. Ve Středočeském kraji se výrazně zvyšoval podíl průmyslu na HPH, z 38,9 % v roce 1995 na 43,4 % v roce 2016, kdy byl podíl průmyslu na HPH ve Středočeském kraji nejvyšší. V dalších letech následoval pokles až na výsledných 36,9 % v roce 2022, což bylo o 2,0 p. b. méně než v roce 1995. V celé republice byl však pokles zastoupení průmyslu na HPH v roce 2022 (27,0 %) oproti roku 1995 (31,3 %) výraznější (o 4,3 p. b.). Nárůst byl mezi lety 1995 a 2022 v kraji zaznamenán v případě podílu odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství na HPH (z 17,8 % na 22,8 %), naopak v ČR se jednalo o pokles (z 20,8 % na 19,9 %). K nárůstu také došlo (stejně jako v ČR) v odvětví činnosti v oblasti nemovitostí (z 9,0 % na 10,8 %) a profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti (ze 4,3 % na 5,1 %). Naopak pokles podílu na HPH vykázala mezi roky 1995 a 2022 ve Středočeském kraji i České republice odvětví primárního sektoru (v kraji pokles z 5,1 % na 2,5 %) a stavebnictví (z 6,9 % na 4,7 %). Pokles byl v kraji (na rozdíl od celé republiky) zaznamenán v odvětví veřejné správy, vzdělání, zdravotní a sociální péče (z 13,0 % na 12,7 %) a peněžnictví a pojišťovnictví (z 1,7 % na 1,0 %).

Hodnota THFK na obyvatele v roce 2022 a nárůst THFK v porovnání s rokem 1995 byly druhé nejvyšší mezi kraji.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK), ukazující na investiční aktivity v regionu, dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2022 v běžných cenách historicky nejvyšší hodnotu 264,6 mld. Kč. To odpovídalo zastoupení na celorepublikové hodnotě ve výši 14,5 %, což byl po hl. m. Praze (30,5 %) druhý nejvyšší podíl mezi kraji. V letech 2008 až 2010 hodnota THFK ve Středočeském kraji klesala, v následujících dvou letech rostla a po poklesu v roce 2013 následoval až do roku 2019 neustálý růst, přičemž v roce 2020 byl zaznamenán pokles. V následujících dvou letech pak hodnota THFK vzrostla na své maximum. Hodnota THFK se mezi roky 1995 a 2022 zvýšila ve Středočeském kraji na 4,5násobek, což byl po Praze (6,3násobek) druhý nejvyšší nárůst. Na 1 obyvatele připadla v roce 2022 hodnota THFK ve výši 190,2 tis. Kč, což řadilo Středočeský kraj na druhé místo za hl. m. Prahu (418,4 tis. Kč).

Míra investic byla mezi lety nejvyšší mezi kraji.

Míra investic (podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu) se v celém sledovaném období let 1995 až 2022 pohybovala nad průměrem ČR a v roce 2022 dosáhla hodnoty 34,1 % (ČR 26,8 %). Během celého období let 1995 až 2022 se hodnota míry investic ve Středočeském kraji ocitla celkem jedenáctkrát na prvním a jedenáctkrát na druhém místě mezi kraji, přičemž posledních devět let (2014 až 2022) byla středočeská míra investic mezi kraji sedmkrát nejvyšší a druhá pouze v letech 2015 a 2020. V porovnání s rokem 1995 klesla míra investic v roce 2022 ve všech krajích kromě Prahy (nárůst o 1,3 p. b.). Ve Středočeském kraji se míra investic během pětadvacetiletého období snížila o 3,6 p. b., zatímco v celé ČR to bylo o 7,0 p. b.

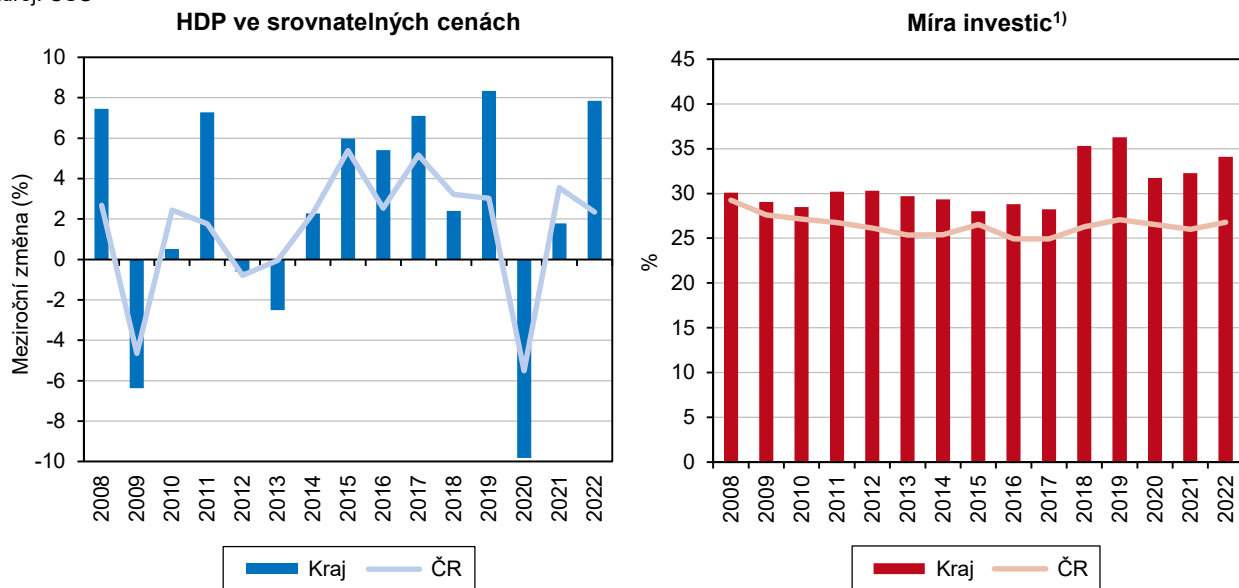
Dlouhodobě druhá nejvyšší byla hodnota čistého disponibilního důchodu domácností mezi kraji.

Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD) v běžných cenách dosáhl v roce 2022 ve Středočeském kraji hodnoty 473,0 mld. Kč (19 254 mil. EUR), na jednoho obyvatele tak připadalo 340,0 tis. Kč, což byla po Praze (423,3 tis. Kč) druhá nejvyšší hodnota mezi kraji. Středočeský kraj se v celém období let 1995 až 2022 umísťoval hodnotou tohoto ukazatele na druhé pozici za Prahou. Přední místo si Středočeský kraj udržoval i celkovým podílem ČDDD na celorepublikové hodnotě tohoto ukazatele. V roce 2022 to bylo 13,5 %, nejvíce po hl. m. Praze (16,1 %). Druhou pozici mezi kraji si Středočeský kraj drží nepřetržitě od roku 2000, v předchozím

období let 1995 až 1999 stál na třetím místě za regionem hlavního města a Moravskoslezským krajem.

Graf 3.4 Hrubý domácí produkt a míra investic ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu

ČDDD na obyvatele je dlouhodobě nad republikovým průměrem.

V případě porovnání vývoje hrubého domácího produktu a čistého disponibilního důchodu domácností je možné sledovat příznivější vývoj u čistého disponibilního důchodu domácností, který na rozdíl od HDP do velké míry naznačuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících osob v jednotlivých regionech.

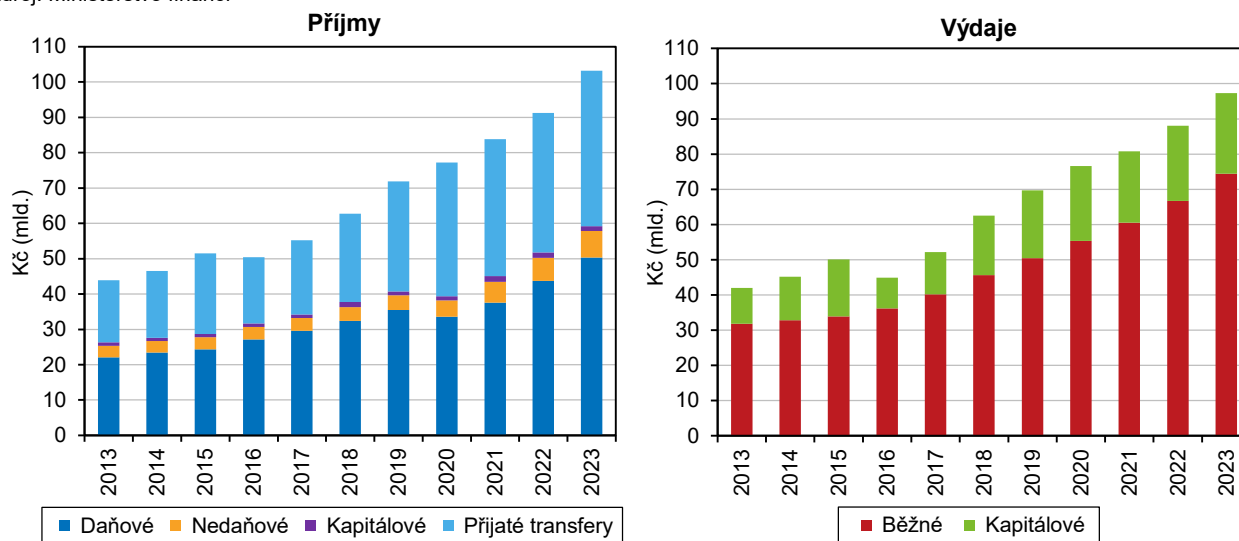
Místní rozpočty

Příjmy i výdaje kraje, obcí a dobrovolných svazků rostou.

Příjmy a výdaje kraje, obcí a dobrovolných svazků (po konsolidaci) v období let 2018 až 2023 meziročně rostly, u příjmů byl nejvyšší meziroční růst dosažen v roce 2019 (o 14,6 %), výdaje vzrostly nejvíce v roce 2018 (o 19,7 %). Schodek rozpočtu byl v celém období kladný, nejvíce v roce 2023 (+5,8 mld. Kč), naopak nejvyrovnanější byl v roce 2018 (+0,2 mld. Kč).

Graf 3.5 Příjmy a výdaje místních rozpočtů ve Středočeském kraji (po konsolidaci)

Zdroj: Ministerstvo financí

Věda, IT

Výzkum a vývoj (VaV) je pro vyspělou společnost důležitou oblastí. Největším regionálním centrem v oblasti výzkumu a vývoje v České republice bylo hlavní město Praha, které se podílelo více než třetinou jak na celorepublikovém počtu zaměstnaných, tak na výši výdajů na výzkum a vývoj. Druhým významným regionem v této oblasti lidské činnosti byl Jihomoravský kraj. Třetím největším centrem výzkumu a vývoje byl Středočeský kraj, kam směřovala více než osmina celorepublikových výdajů a pracovala přibližně desetina všech zaměstnaných v této oblasti.

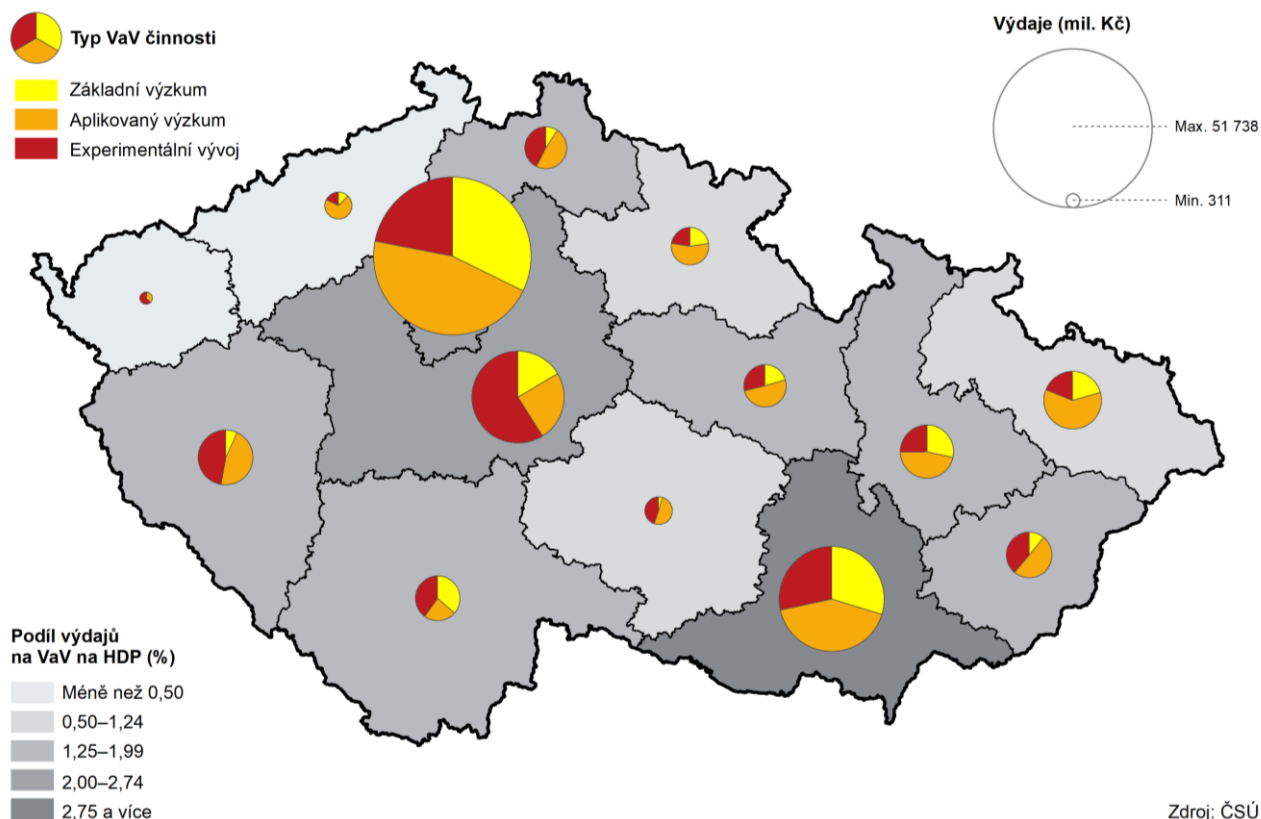
Výdaje na výzkum a vývoj v letech 2012–2022 rostly výjma roku 2020.

Objem finančních prostředků vynakládaných do oblasti výzkumu a vývoje ve Středočeském kraji vzrostl mezi roky 2012 a 2022 z 6,7 mld. Kč na 17,7 mld. Kč. V jednotlivých letech tohoto období výdaje meziročně rostly, nejvýrazněji v roce 2013 o 45,5 % a 2017 o 28,5 %. Výjimkou byl rok 2020, kdy došlo k meziročnímu poklesu o 12,2 %. Poslední meziroční změnou byl 12,2% nárůst v roce 2022, což byl v pořadí čtvrtý nejvyšší nárůst za desetileté období a třetí nejvyšší mezi kraji v daném roce.

Podíl výdajů VaV na HDP během deseti let vzrostl z 1,60 % na 2,51 % a mezi kraji byl třetí nejvyšší. 3% podílu dosáhl kraj v roce 2018.

Během posledních deseti let se zvýšil také podíl výdajů na výzkum a vývoj na krajské hodnotě hrubého domácího produktu (HDP) z 1,60 % v roce 2012 na 2,51 % v roce 2022, nicméně maximálního podílu dosáhl kraj v roce 2018 (3,0 %). Z mezikrajského pohledu byl podíl kraje třetí nejvyšší po Jihomoravském kraji (3,4 %) a hl. m. Praze (3,0 %). Lepšího postavení, a to druhého nejvyššího, dosahoval kraj v letech 2017 a 2018, naopak v letech 2014 a 2015 byl podíl čtvrtý nejvyšší a v roce 2012 dokonce až sedmý nejvyšší mezi kraji.

Kartogram 3.2 Výdaje na výzkum a vývoj podle krajů v roce 2022

Téměř tři čtvrtiny výdajů na VaV pocházely z podnikatelského sektoru.

Financování z podnikatelského prostředí se poslední dva roky zvyšovalo.

Více než tři čtvrtiny finančních zdrojů VaV směřovaly do podnikatelského prostředí.

Převážná část výdajů na VaV směřovala na experimentální vývoj, 59% podíl byl nejvyšší mezi kraji.

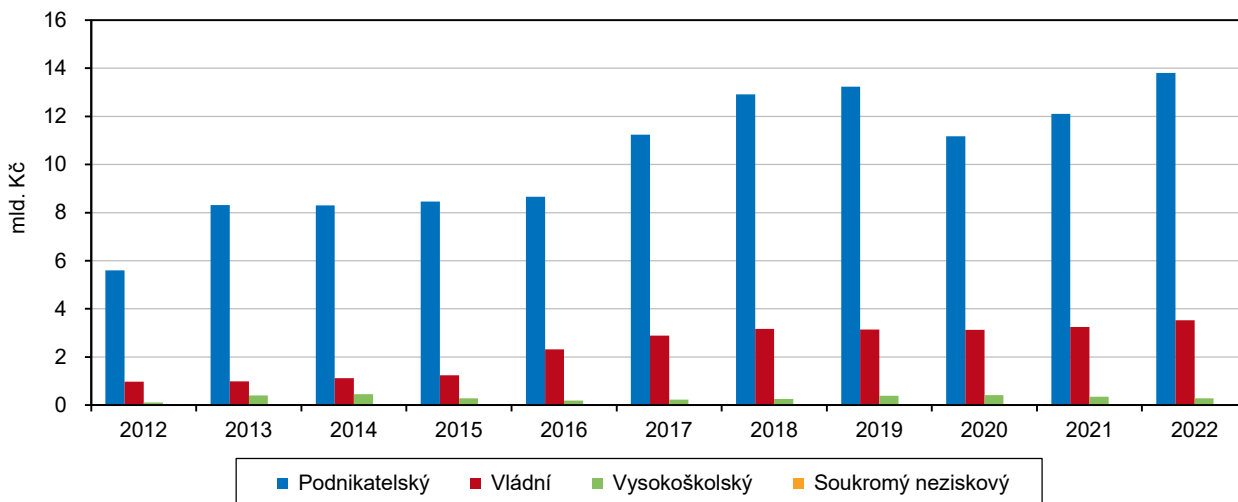
Nejvíce prostředků na výzkum a vývoj bylo ve Středočeském kraji v roce 2022 financováno z podnikatelských zdrojů. Šlo o 12,737 mld. Kč, což představovalo 72,2 % z celkové hodnoty výdajů. Výdaje směřující z podnikatelského sektoru dvakrát po sobě meziročně vzrostly, v roce 2021 o 9,4 % a v roce 2022 o 14,0 %. Silný výkyv ve financování VaV během poslední dekády let dosáhl podnikatelský sektor v roce 2020, kdy bylo financováno v kraji o 17,8 % objemu méně než v předešlém roce 2019. Z veřejných zdrojů byl výzkum a vývoj financován v roce 2022 z 19,4 %, z veřejných zdrojů ze zahraničí ze 7,8 % a z ostatních národních zdrojů (financování z vlastních příjmů vysokých škol a soukromého neziskového sektoru) jen z 0,6 %.

Velká část peněžních prostředků směřujících v roce 2022 ve Středočeském kraji do výzkumu a vývoje byla investována do podnikatelského sektoru (78,2 %), pětina do vládního sektoru (20,0 %), financování vysokoškolského sektoru bylo díky samotné absenci veřejného terciálního školství v kraji velmi nízké (1,8 %) a financování soukromého neziskového sektoru zanedbatelné (0,2 %).

Největší část výdajů vynaložených v roce 2022 ve Středočeském kraji na výzkum a vývoj podle typu výzkumu směřovala na experimentální vývoj (58,8 %), čtvrtina výdajů pak směřovala do aplikovaného výzkumu (24,7 %) a nejmenší část výdajů tvořil základní výzkum (16,5 %). Podíl experimentálního výzkumu ve Středočeském kraji byl z mezikrajského pohledu druhý nejvyšší, zatímco podíl aplikovaného výzkumu naopak druhý nejnižší a podíl základního výzkumu sedmý nejnižší. V celé České republice byl podíl výdajů v roce 2022 rozložen na všechny tři typy výzkumů vyrovnaněji (aplikovaný 43,3 %, experimentální 31,3 % a základní 25,4 %).

Graf 3.6 Výdaje na výzkum a vývoj podle sektorů ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Počet zaměstnanců VaV dlouhodobě roste, za deset let o více než polovinu.

V kraji pracovala jedna desetina zaměstnaných v sektoru VaV v ČR.

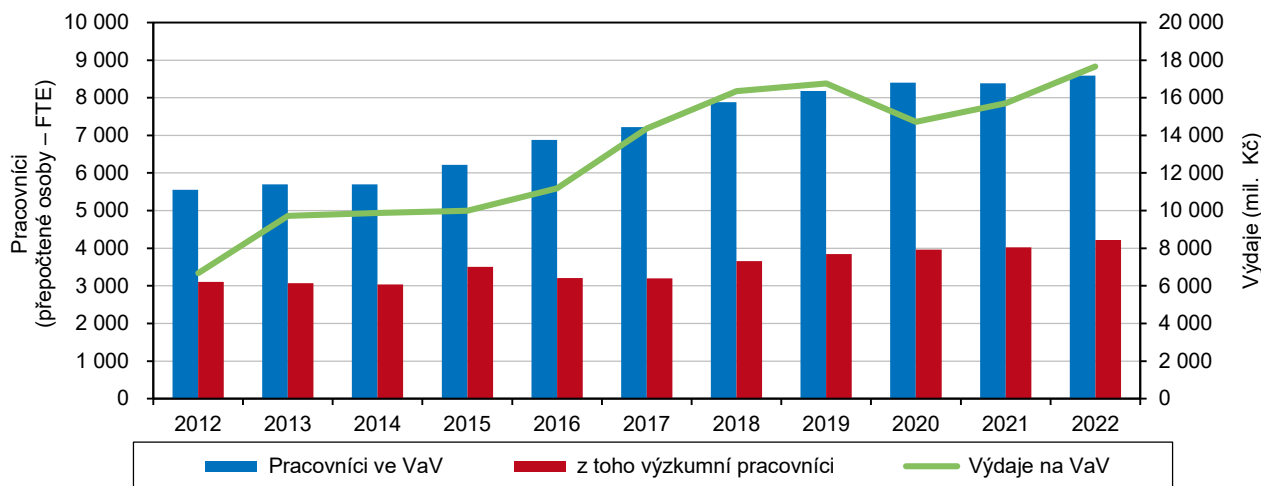
Výzkumem a vývojem se ve Středočeském kraji v roce 2022 zabývalo 8,6 tis. osob (přepočteno na plnou roční pracovní dobu plně věnovanou VaV činností). Počet zaměstnaných v této oblasti z dlouhodobého pohledu rostl, v porovnání s rokem 2017 téměř o pětinu (o 18,9 %), v porovnání se stavem před deseti lety dokonce o více než polovinu (o 54,7 %). V posledním sledovaném roce 2022 se počet pracovníků navýšil o 2,4 %. Dvě třetiny (66,9 %) celorepublikového počtu zaměstnanců VaV byly v roce 2022 soustředěny pouze do tří krajů; více než třetina (36,6 %) do hl. m. Prahy, pětina (20,3 %) do kraje Jihomoravského a desetina (10,0 %) do kraje Středočeského. Z ostatních krajů dosáhl výraznějšího podílu na

Z pracovníků v oblasti VaV byla necelá čtvrtina žen, podíl v kraji byl nižší než v celé ČR a nejnižší za posledních deset let.

počtu zaměstnanců VaV České republiky už jen kraj Moravskoslezský (5,5 %). Ve zbývajících deseti krajích se jednalo o podíly nižší než 5 %. Mezi zaměstnanými v odvětví výzkumu a vývoje na pracovištích ve Středočeském kraji bylo jen 23,6 % žen, v celé ČR byl podíl vyšší (28,7 %). Podíl žen pracujících ve VaV ve Středočeském kraji byl v roce 2022 mezi kraji pátý nejnižší (nejméně Kraj Vysočina s 13,3 %) a během posledních deseti let byl nejnižší (nejvyšší v roce 2015, a to 26,6 %). Z celkového počtu zaměstnaných v roce 2022 tvořili 49,1 % výzkumní pracovníci (ČR – 57,4 %), 36,0 % technici (ČR – 30,5 %) a 14,9 % ostatní pracovníci (ČR – 12,1 %).

Graf 3.7 Pracovníci ve výzkumu a vývoji a výdaje na výzkum a vývoj ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

V oblasti IT pracovalo 32 tis. osob, o něco větší část tvořili ICT specialisté.

Činnosti v oblasti informačních technologií (IT) se ve Středočeském kraji zabývalo 32,4 tis. zaměstnanců (fyzické osoby). Z celorepublikového počtu 226,3 tis. ICT odborníků jich byly dvě třetiny (67,5 %) koncentrovány do čtyř krajů, a to do Prahy (65,3 tis.), Jihomoravského (33,0 tis.), Středočeského (32,4 tis.) a Moravskoslezského kraje (22,0 tis.). Zatímco v celé republice tvořili větší část ICT specialisté (55,3 %) oproti ICT technikům, ve Středočeském kraji bylo sice zastoupení obou skupin rovněž vyvážené, lehce zde ale převažovali naopak technici ICT (50,9 %) a zbývajících část tvořili specialisté (49,1 %). Z hlediska územního rozložení byli ICT specialisté nejvíce koncentrováni v Praze, Jihomoravském a Středočeském kraji.

Osm z deseti domácností disponovalo počítačem, mezi domácnostmi seniorů to byly jen čtyři z deseti, u domácností s dětmi to byly téměř všechny.

Informační technologie zůstávají fenoménem doby, podíl uživatelů a význam služeb na něm poskytovaných nadále roste ve všech krajích a zasahuje do ostatních oblastí služeb a vývoje společnosti. Dokazují to výsledky výběrového šetření o informačních a komunikačních technologiích v domácnostech a jejich využívání jednotlivci, které jsou za kraje zpracovávány ve tříletých klouzavých průměrech. V roce 2022 mělo počítač 81,0 % středočeských domácností, což bylo více než republikový průměr 80,7 % a šestá nejvyšší hodnota mezi kraji. Tento podíl se v posledních letech již výrazně nemění. Nejvyšší vybavenost počítačem vykazovalo hl. m. Praha (87,5 %), nejnižší naopak Ústecký kraj (72,0 %). Velké rozdíly jsou patrné při pohledu na typ domácnosti. Středočeské domácnosti s dětmi měly k dispozici počítač téměř všechny, naopak domácnosti seniorů pouze přibližně ze dvou pětín. Ve Středočeském kraji se jednalo o 98 % vybavenost počítačem v případě domácností s dětmi, což byla třetí nejvyšší hodnota mezi kraji. V celé republice to bylo 96,2 %. Hranici 90 % převyšovala většina krajů, výjimku představovaly pouze kraje

Karlovarský a Ústecký, kde bylo počítačem vybaveno pouze 88,1 %, resp. 88,3 % domácností s dětmi. V případě domácností osob starších 65 let mělo ve Středočeském kraji počítač k dispozici pouze 39,6 % z nich, v ČR to bylo 45,6 %. Nejvíce osob starších 65 let disponovalo počítačem v Praze (62,3 %), nejméně to bylo naopak v Ústeckém kraji (35,2 %).

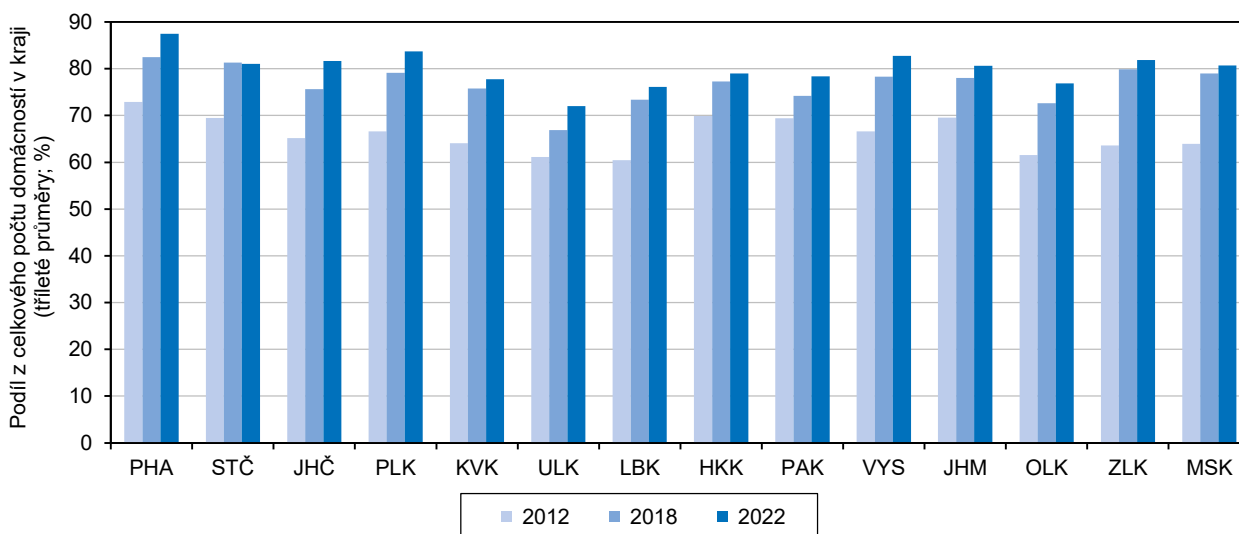
Přístup k internetu mělo 85 % domácností kraje.

Podíl internetového připojení přesahoval ve všech krajích 80% hranici.

Připojení na internetovou síť neustále roste. Zatímco v roce 2005 bylo připojeno pouze 24 % domácností Středočeského kraje, v roce 2010 to už bylo 56 % a v roce 2015 téměř 78 % středočeských domácností. V roce 2017 překračuje podíl domácností vybavených internetovým připojením 80% hranici. V roce 2022 využívalo internet 85,2 % domácností, což se pohybovalo na úrovni průměru ČR (85,3 %). Všechny kraje poprvé přesahovaly 80% hranici internetového připojení, nejméně domácnosti v Olomouckém kraji (80,5 %), nejvíce v Praze (88,8 %).

Graf 3.8 Domácnosti vybavené připojením k internetu podle krajů

Zdroj: ČSÚ

Internet využívá přes 83 % dospělých osob, mezi uživateli internetu výrazně přibývali senioři.

Internet ve Středočeském kraji používalo 83,2 % osob starších 16 let, v ČR se jednalo o 84,4 %. Uživateli internetu v posledních letech přibývá hlavně mezi senioři. V roce 2022 používalo internet ve Středočeském kraji 59,2 % osob ve věkové kategorii 55 a více let. Ve srovnání s ostatními kraji to však byla čtvrtá nejnižší hodnota. Ve věku 16 až 34 let užívaly internet téměř všechny osoby (98,9 %) z této věkové skupiny.

Internet v mobilním telefonu využívala v roce 2011 necelá desetina dospělých Středočechů, v roce 2022 to byly tři čtvrtiny.

Roste také podíl osob (z počtu obyvatel ve věku 16 a více let), které užívají internet v mobilním telefonu. V roce 2022 se tento podíl přiblížil ve Středočeském kraji třem čtvrtinám (74,9 %), což bylo ale méně než v celé republice (75,7 %). V roce 2011 činil podíl uživatelů internetu v mobilním telefonu ve Středočeském kraji pouze 9,5 %. Středočeský kraj obsadil osmé místo mezi kraji, nejvíce využívali internet na mobilním telefonu obyvatelé hl. m. Prahy (79,4 %), nejméně naopak obyvatelé kraje Libereckého (71,9 %). K největšímu vzestupu mezi lety 2011 a 2022 došlo v Moravskoslezském kraji (z 5,9 % na 78,4 %).

Internetové bankovníctví využívalo sedm z deseti a nakupování přes internet dvě třetiny dospělých uživatelů.

Internetové bankovníctví využívalo ve Středočeském kraji 71,5 % osob starších 16 let, což představovalo vyšší hodnotu, než činil republikový průměr (70,3 %). Zvyšuje se také podíl online nakupujících. Ještě v roce 2010 v e-shopech nakupovala pouze čtvrtina (26,4 %) Středočechů ve věku 16 a více let, v roce 2022

už to bylo 66,0 %. V tomto případě se však jednalo o podíl pod průměrem za ČR (70,3 %).

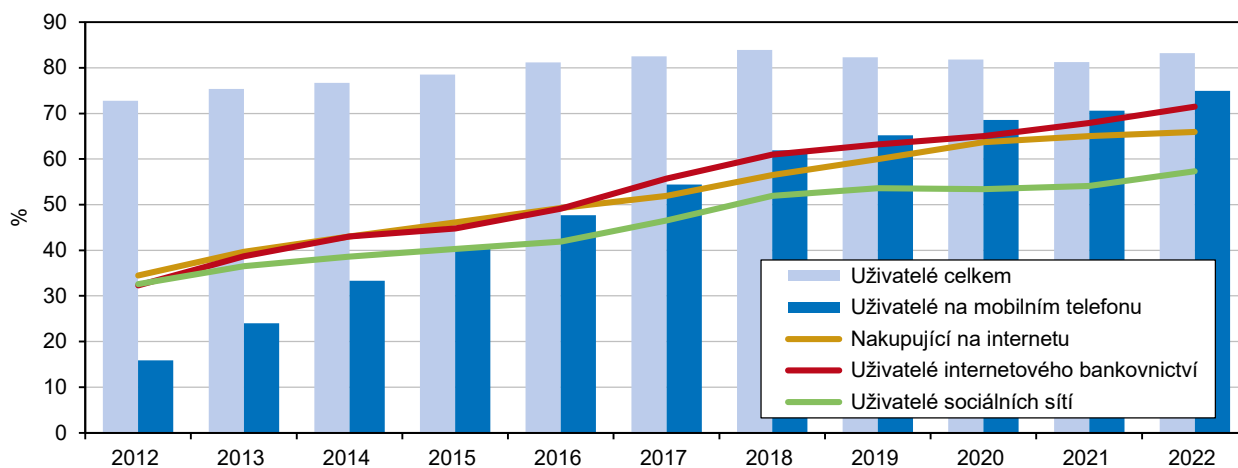
Internet častěji využívali muži, muži oproti ženám také častěji používali internet v mobilu, e-bankovníctví a online nakupování.

Využívání sociálních sítí bylo mezi uživateli genderově vyvážené.

Z hlediska pohlaví bylo v roce 2022 více uživatelů internetu mezi středočeskými muži (85,0 %) než ženami (81,5 %). Muži častěji využívali především internet v mobilním telefonu než ženy (77,2 % versus 72,8 %) a také internetové bankovníctví (73,9 % versus 69,1 %). Nakupování na internetu bylo ještě v předchozím roce 2021 doménou žen, v roce 2022 už ale muži předčili ženy i v této disciplíně, a to jak celorepublikově, tak ve většině krajů (celkem v deseti). Zatímco středočeské ženy nakupovaly na internetu z 65,4 %, mezi středočeskými muži bylo nakupujících více (66,5 %). Středočeští muži dohnali ženy také jako uživatelé sociálních sítí, v rámci obou pohlaví byl podíl uživatelů v roce 2022 prakticky stejný (57,4 u žen, 57,3 u mužů). Celorepublikově přitom využívaly sociální sítě více ženy než muži, stejně jako téměř ve všech krajích (celkem ve 12).

Graf 3.9 Uživatelé internetu ve věku 16 let a více ve Středočeském kraji¹⁾

ČSÚ – Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci

¹⁾ podíl z počtu obyvatel kraje ve věku 16 let a více; počítáno jako tříleté klouzavé průměry

Ekonomické subjekty

Přibližně jedna osmina ekonomických subjektů v ČR měla sídlo ve Středočeském kraji.

V registru ekonomických subjektů (dále jen RES) bylo k 31. 12. 2023 evidováno 339,9 tis. ekonomických subjektů se sídlem ve Středočeském kraji, z nichž 209,5 tis. subjektů vykazovalo aktivitu v rámci statistických zjišťování (tj. 61,6 %). Podíl ekonomických subjektů se sídlem v kraji na počtu subjektů v celé ČR byl 12,1 %, z regionálního pohledu bylo více subjektů registrováno už jen v hl. m. Praze (23,4 %), naopak nejméně jich bylo evidováno v Karlovarském kraji (2,4 %).

V kraji i v celé ČR došlo k poklesu registrovaných subjektů.

V průběhu roku 2023 ubylo v evidenci RES celkem 22,1 tis. subjektů registrovaných v kraji, což představovalo v porovnání se stavem na konci předchozího roku pokles o 6,1 %. V celé ČR došlo k poklesu počtu ekonomických subjektů o 6,6 %. Meziroční pokles souvisel především s rušením činností fyzických osob (živnostníků) v souvislosti s legislativními změnami (povinné zřizování datových schránek). U právnických osob se naopak počet meziročně mírně zvýšil; ve Středočeském kraji o 1,3 %, v ČR o 1,7 %.

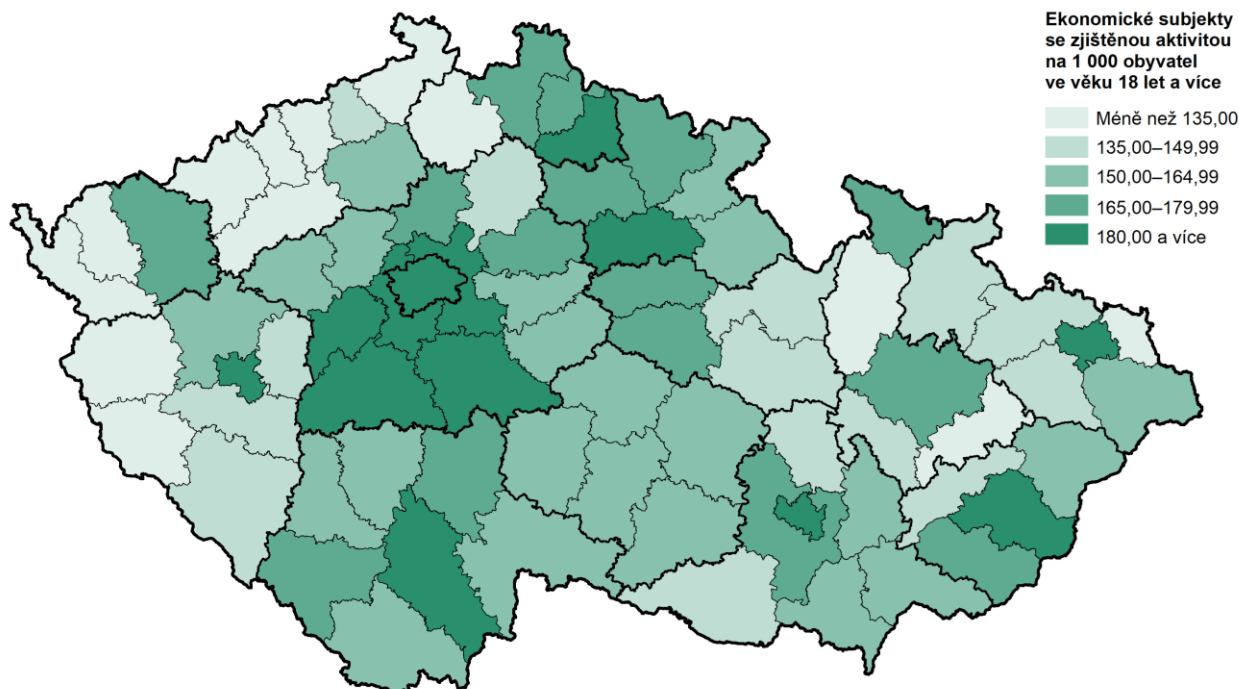
Téměř tři desetiny subjektů kraje sídlily v zázemí hlavního města, v okresech Praha-východ a Praha-západ.

Na území Středočeského kraje je v organizační statistice, stejně jako v dalších oblastech statistiky, patrná značná teritoriální rozdílnost. Subjekty volí sídlo zpravidla v návaznosti na tranzitní tepny nejčastěji v centrální oblasti kraje v blízkosti hlavního města v okresech Praha-východ a Praha-západ. Zde sídlí více než 30 % subjektů

Intenzita podnikatelské aktivity v centrální oblasti Středočeského kraje patřila k nejvyšším v celé ČR.

kraje a v přepočtu na obyvatele patří počty subjektů k nejvyšším nejen v kraji, ale i v rámci ČR. Vyšší intenzitu podnikatelské aktivity branou na dospělé obyvatelstvo (počet subjektů se zjištěnou aktivitou na tisíc obyvatel ve věku 18 let a více) než okresy Praha-západ (255) a Praha-východ (231) dosahovaly z meziokresního pohledu celé republiky už jen Brno-město (260) a Praha (357). V celostátním žebříčku byly vysoko umístěny i další středočeské okresy, sedmý Beroun (187), na 10., resp. 11. místě okresy Příbram a Benešov (po 181). Nejnižší intenzitu v kraji zaznamenal okres Mladá Boleslav (136), v meziokresním srovnání ČR tomu odpovídala 64. pozice ze 77. Nejnižší intenzity v rámci ČR dosahoval okres Sokolov (106).

Kartogram 3.3 Intenzita podnikatelské aktivity v okresech k 31. 12. 2023

Pozn.: ekonomické subjekty se sídlem na daném území

Zdroj: ČSÚ

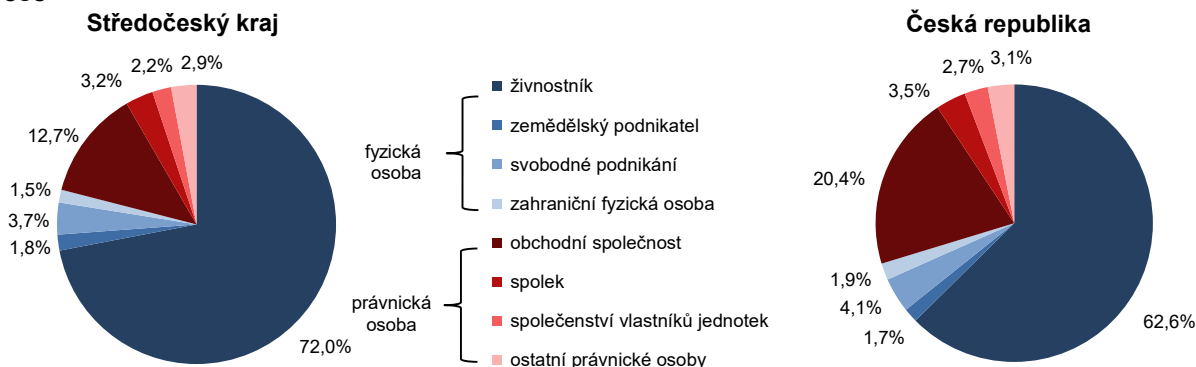
79 % subjektů podnikajících v kraji byli živnostníci, což bylo nejvíce mezi kraji.

3. a 4. nejvyššího podílu živnostníků v rámci ČR vykazovaly okresy Mělník a Nymburk

Nejčastější formou podnikání ve Středočeském kraji bylo na konci roku 2023 soukromé podnikání fyzických osob (79,0 %, což bylo o 8,7 procentních bodů více než průměr ČR). Většina fyzických osob podnikala na základě živnostenského oprávnění (91,1 % fyzických osob), podíl živnostníků na celkovém počtu ekonomických subjektů (72,0 %) byl z mezikrajského pohledu nejvyšší. Z meziokresního srovnání v kraji dosahovaly nejvyššího podílu živnostníků okresy Mělník (73,9 %) a Nymburk (73,7 %), v rámci celé republiky zaznamenaly vyšší podíl pouze okresy Česká Lípa (74,2 %) a Děčín (74,1 %).

Graf 3.10 Ekonomické subjekty podle právní formy k 31. 12. 2023 (subjekty se sídlem na daném území)

Zdroj: ČSÚ

Nejnižší podíl právnických osob mezi kraji.

Nadprůměrný podíl soukromého podnikání se promítl mezi kraji naopak do nejnižšího podílu právnických osob (21,0 %), z nichž více než polovina byla vedena jako obchodní společnost (60,2 %). Nejběžnější formou obchodní společnosti byla společnost s ručením omezeným. Na základě této formy podnikalo 95,3 % všech obchodních společností, což bylo o 1,5 procentního bodu více než celorepublikový průměr.

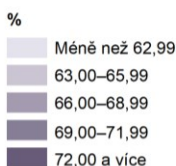
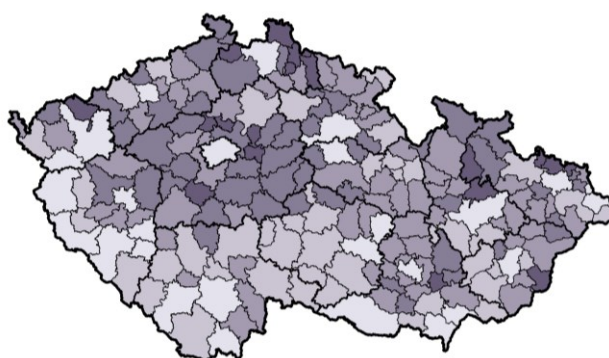
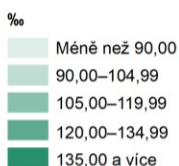
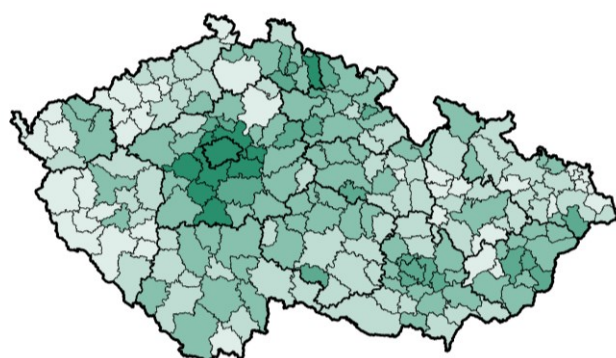
Centrální oblast kraje vykazuje vyšší podíl obchodních společností a nižší podíl živnostníků.

Ekonomické subjekty v centrální oblasti kraje se od zbytku kraje liší nejen počtem a intenzitou, ale částečně také formou podnikání. Okres Praha-západ dosahoval mezi středočeskými okresy nejnižšího podílu živnostníků na celkovém počtu subjektů (69,4 %) a zároveň nejvyššího podílu obchodních společností na celkovém počtu ekonomických subjektů (17,5 %). Podíl obchodních společností v okrese Praha-západ byl 7. nejvyšší v celorepublikovém meziokresním srovnání, vyššího podílu dosahovaly zpravidla jen okresy velkých měst (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Karlovy Vary, Liberec).

Kartogram 3.4 Živnostníci^{*)} ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2023

Na 1 000 obyvatel ve věku 18 a více let

Podíl na ekonomických subjektech se zjištěnou aktivitou

^{*)} Osoby podnikající dle živnostenského zákona se zjištěnou aktivitou a sídlem na daném území

Zdroj: ČSÚ

Téměř každý desátý velký podnik v ČR měl sídlo ve Středočeském kraji.

Velikost byla u kategorie počtu zaměstnanců uvedena přibližně u poloviny ekonomických subjektů se sídlem v kraji (51,2 %). Převážná část subjektů se zjištěným údajem byla díky povaze (fyzické osoby, zpravidla živnostníci) bez zaměstnanců (84,0 %). Mezi subjekty se zaměstnanci (27,8 tis.) pak převládaly ze 79,4 % mikropodniky do 9 zaměstnanců. Sídlo na území kraje mělo 221 podniků

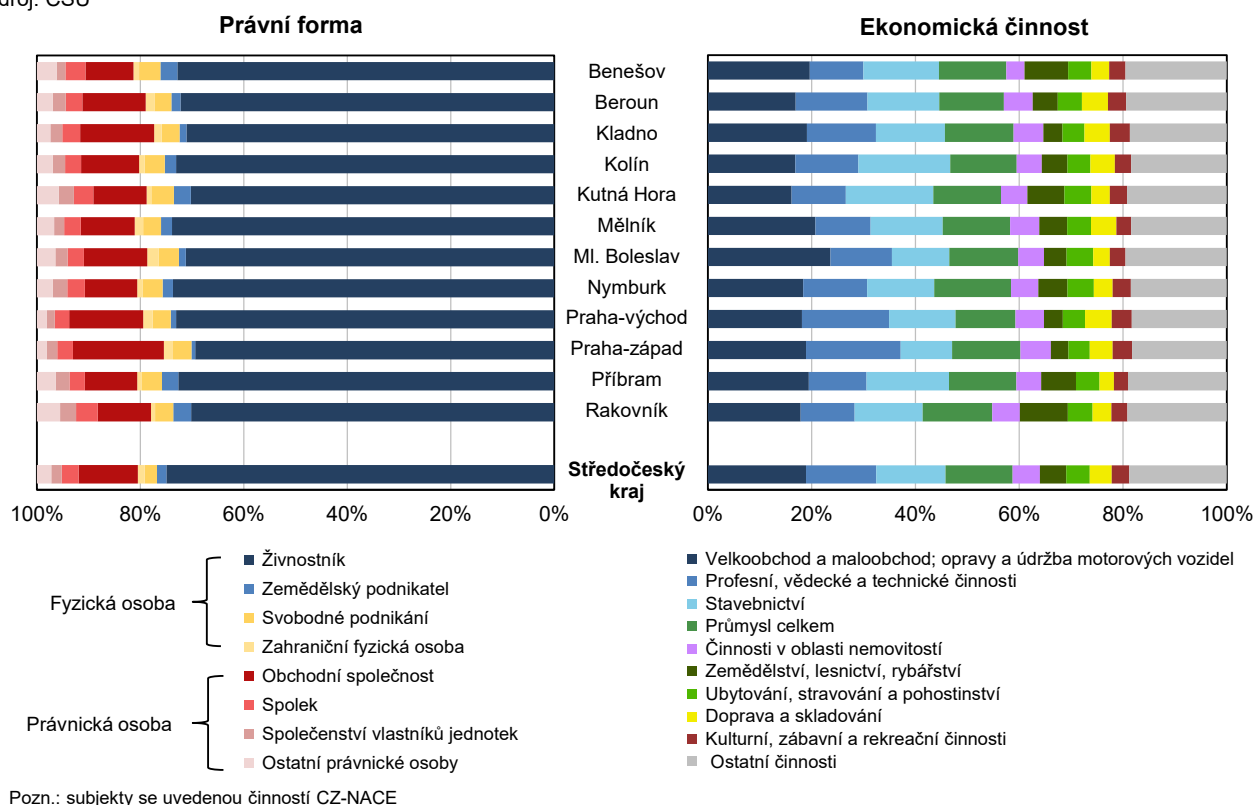
s uvedeným počtem 250 a více zaměstnanců, což představovalo 9,2% podíl kraje na celorepublikové hodnotě (2 401). Vyššího podílu dosahovaly už jen kraje s největšími městy – hlavní město Praha (31,4 %) a kraje Moravskoslezský a Jihomoravský (9,7 %, resp. 9,5 %). V rámci Středočeského kraje měly podniky s 250 a více zaměstnanci nejčastěji sídlo v okrese Praha-východ, v tomto okrese měl sídlo každý pátý podnik o této velikosti (celkem 44). Velkých podniků s počtem vyšším než 1 tisíc zaměstnanců bylo v kraji evidováno celkem 32. Největším zaměstnavatelem byl podnik ŠKODA AUTO a.s. s počtem zaměstnanců vyšším než 10 tisíc.

Nejčastějšími zaměřeními subjektů byly obchodní činnosti a také služby k údržbě motorových vozidel.

Z hlediska uvedené převažující ekonomické činnosti působilo koncem roku 2023 nejvíce subjektů ve Středočeském kraji v oblasti velkoobchodu, maloobchodu a služeb spojených s opravou a údržbou motorových vozidel (18,2 % z počtu subjektů se zjištěnou ekonomickou činností). Druhým nejčastějším zaměřením byly profesní, vědecké a technické činnosti (13,0 %), třetím stavebnictví (12,9 %) a čtvrtým průmysl (12,4 %). Územní rozdíly v podílech subjektů podle zaměření ekonomické činnosti jsou dány jak atraktivitou lokality (tj. vyšším podílem subjektů podnikajících v profesní, vědecké a technické činnosti v centrální oblasti kraje), tak tradičními zvyklostmi a přírodními podmínkami (vyšší podíl subjektů podnikajících v zemědělství a lesnictví se nacházel v okrajových okresech kraje na Rakovníku a Benešovsku).

Graf 3.11 Ekonomické subjekty podle právní formy a převažující ekonomické činnosti v okresech Středočeského kraje k 31. 12. 2023 (subjekty se sídlem na daném území)

Zdroj: ČSÚ

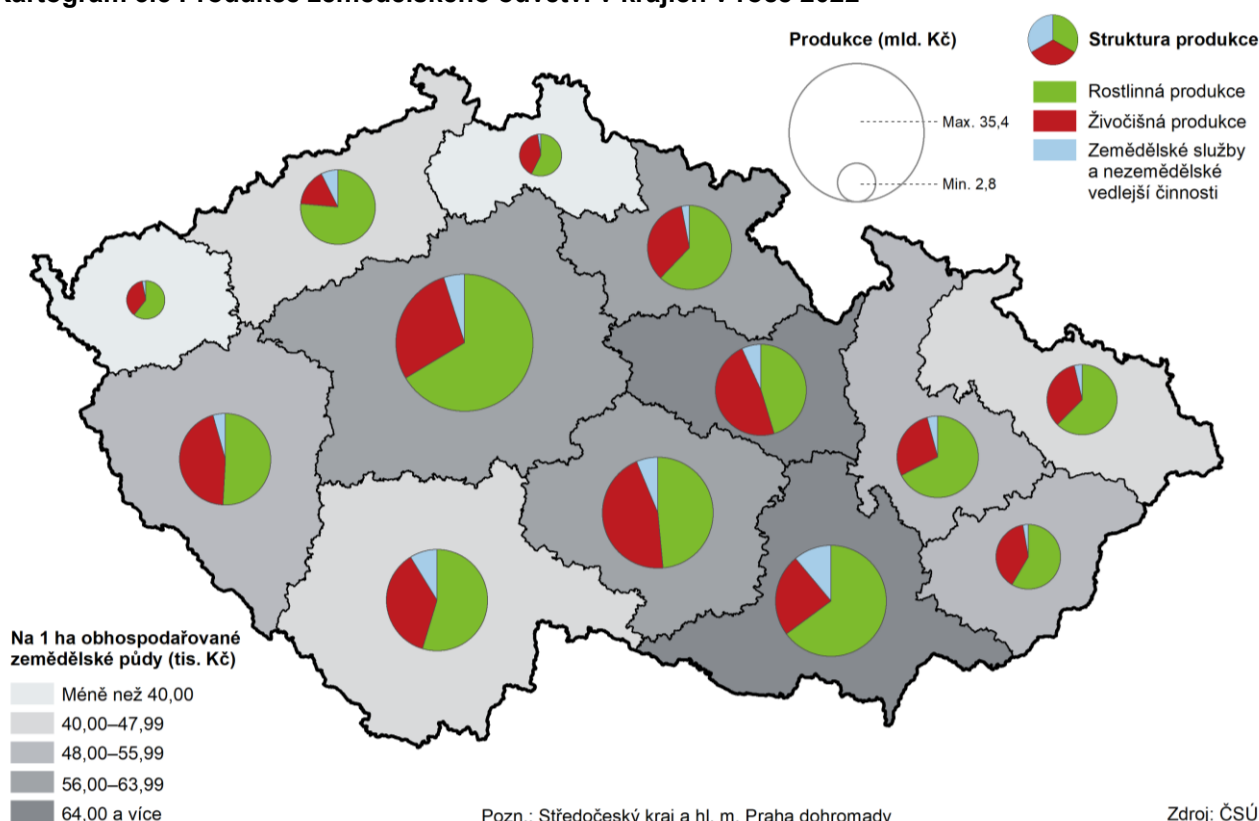

Zemědělství

Oblast středních Čech zaznamenala největší objem zemědělské produkce a čtvrtou nejvyšší produkci na hektar obhospodařované zemědělské půdy.

Středočeský kraj je díky své velikosti, geograficko-klimatickým podmínkám a historickému vývoji v kultivaci krajiny předním zemědělským regionem a u řady zemědělských komodit je největším producentem v České republice. Zemědělská produkce ve středních Čechách (oblast Středočeského kraje a hl. m. Prahy) je dlouhodobě nejvyšší a v přepočtu na hektar obhospodařované zemědělské půdy byla 4. nejvyšší mezi kraji a celorepublikově nadprůměrná (rok 2022 – střední Čechy 62,5 tis. Kč/ha, ČR 54,3 tis. Kč/ha). Zemědělská produkce středních Čech dosáhla za rok 2022 hodnoty 35,4 mld. Kč, když v posledním roce zaznamenala 14,1% nárůst. Produkce meziročně rostla poslední čtyři roky, oproti roku 2018 se zvýšila o 45,6 %. V zemědělské produkci středních Čech převažovala stejně jako v celé republice rostlinná výroba nad živočišnou, podíl rostlinné produkce byl dvoutřetinový (66,4 %) byl vyšší než celorepublikový průměr (59,5 %) a z mezikrajského pohledu se jednalo o třetí nejvyšší podíl po Ústeckém (76,4 %) a Olomouckém kraji (67,6 %).

Kartogram 3.5 Produkce zemědělského odvětví v krajích v roce 2022

Dařilo se ozimům, řepce a chmelu, u dalších plodin byl zaznamenán propad.

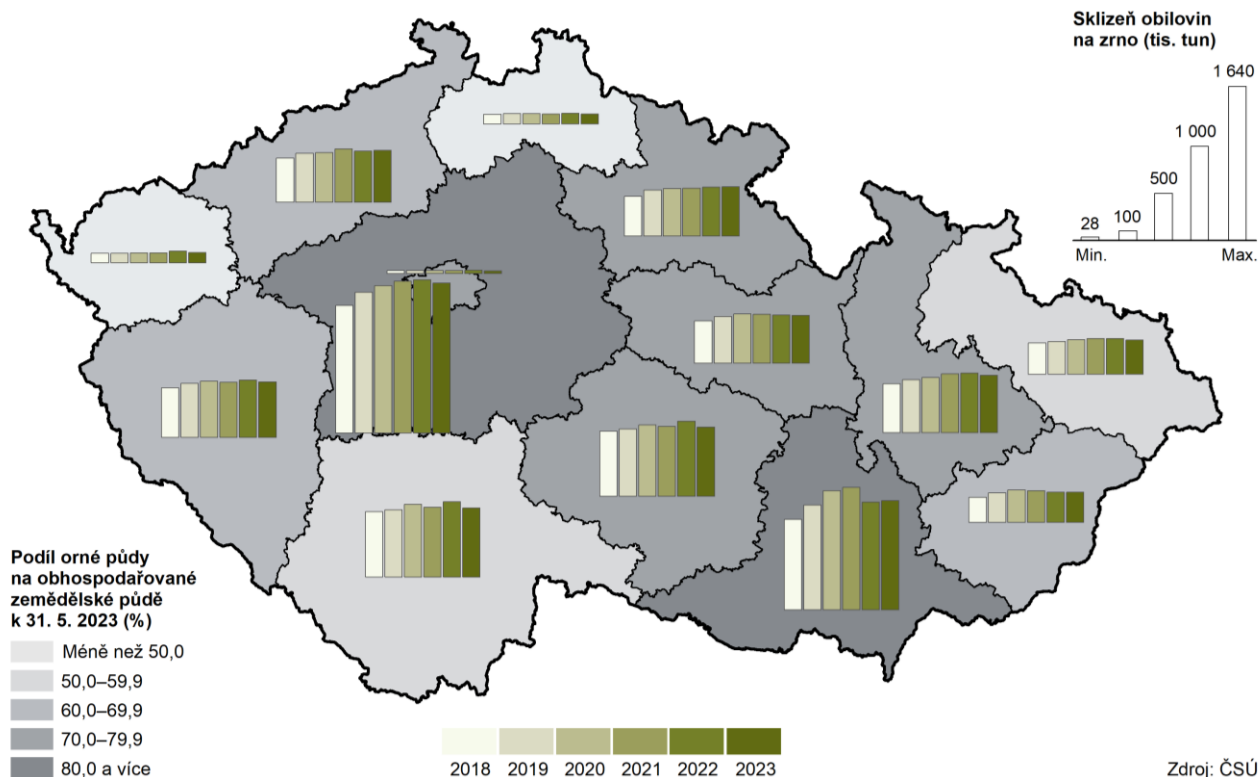
Značný význam a dominantní postavení Středočeského kraje v rámci českého zemědělství je především v rostlinné výrobě. Rok 2023 přál z pohledu rostlinné produkce zemědělcům pěstujícím např. ozimé obiloviny, řepku, zeleninu, z ovoce malvice či chmel, pěstování jiných významných rostlinných komodit zaznamenalo pokles v produkci.

U obilovin nastal meziroční pokles osevní plochy a sklizně, hektarový výnos se zvýšil.

Nejvýznamnější skupinou plodin pěstovaných na území Středočeského kraje jsou dlouhodobě obiloviny na zrno. Během roku 2023 bylo na ploše 254,7 tis. hektarů sklizeno celkem 1,605 mil. tun obilovin a průměrný výnos činil 6,30 t/ha. Ve srovnání s předchozím rokem došlo ke snížení osevní plochy o 15,9 tis. ha (tj. o 5,9 %) a poklesu sklizně o 35,4 tis. t (tj. o 2,2 %). Díky vyšší ztrátě osevní plochy se zvýšil hektarový výnos obilovin z 6,06 t/ha v roce 2022 na 6,30 t/ha v roce 2023.

Méně obilovin než v roce 2022 se sklídilo v roce 2023 také v celé republice, meziroční pokles představoval 2,7 %. Meziroční pokles nastal u většiny krajů, pouze čtyři kraje zaznamenaly nárůst v rozmezí 0,6 až 1,6 % (kraje Královéhradecký, Zlínský, Ústecký a Jihomoravský).

Kartogram 3.6 Sklizeň obilovin v krajích v letech 2018 až 2023

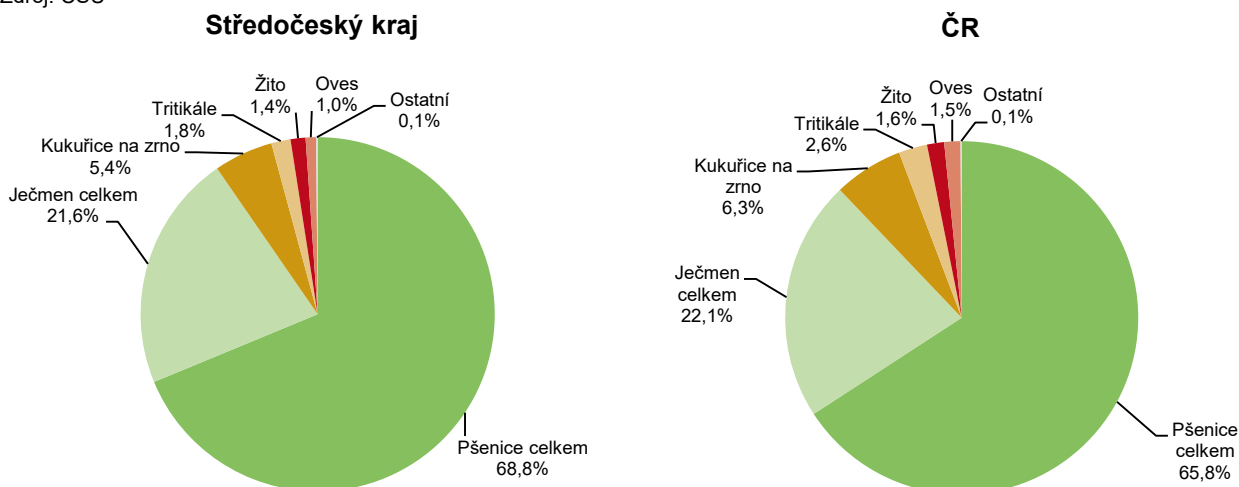
2% poklesu sklizně obilovin v roce 2023 předcházely čtyři meziroční nárůsty.

Na střední Čechy připadá pětina produkce obilí v ČR.

Sklizeň obilovin ve Středočeském kraji klesla v roce 2023 (o 2,2 %) po čtyřech předchozích meziročních růstech, tedy po roce 2018, kdy došlo k poslednímu poklesu o 12,0 %. V letech 2019 až 2022 produkce obilovin meziročně rostla, nicméně růst se postupně snižoval (2019 o 10,3 %, 2020 o 4,8 %, 2021 o 2,9 % a 2022 o 0,9 %). Středočeský kraj je dlouhodobě největším producentem obilovin mezi kraji, na celorepublikové sklizni se v roce 2023 podílel jednou pětinou.

Graf 3.12 Sklizeň obilovin podle druhů ve Středočeském kraji a ČR v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

Meziroční pokles produkce mezi obilovinami proběhl u jarních typů, sklizeň ozimé odrůdy vzrostla.

Na meziročním poklesu produkce obilovin na zrna se v roce 2023 z pohledu jednotlivých komodit podílely hlavně jarní druhy (pokles u pšenice jarní o 38,0 % a u ječmene jarního o 10,2 %), oves (o 32,9 % méně) a kukuřice (o 19,7 % méně). Naopak ozimé druhy obilovin zaznamenaly v roce 2023 nárůst sklizeného objemu, přičemž u pšenice, ječmene a tritikále se jednalo o dva meziroční nárůsty po sobě (pšenice ozimá – 2022 o 4,1 % a 2023 o 1,6 %; ječmen ozimý – 2022 o 13,2 % a 2023 o 9,5 %; tritikale – 2022 o 6,8 % a 2023 o 4,6 %), u žita byl v roce 2023 zaznamenán nárůst o 12,0 %, dosažený po dvou předchozích meziročních poklesech (2021 o 24,0 % a 2022 o 7,7 %).

Sklizeň řepky dvakrát po sobě meziročně vzrostla, v posledním roce o 13 %.

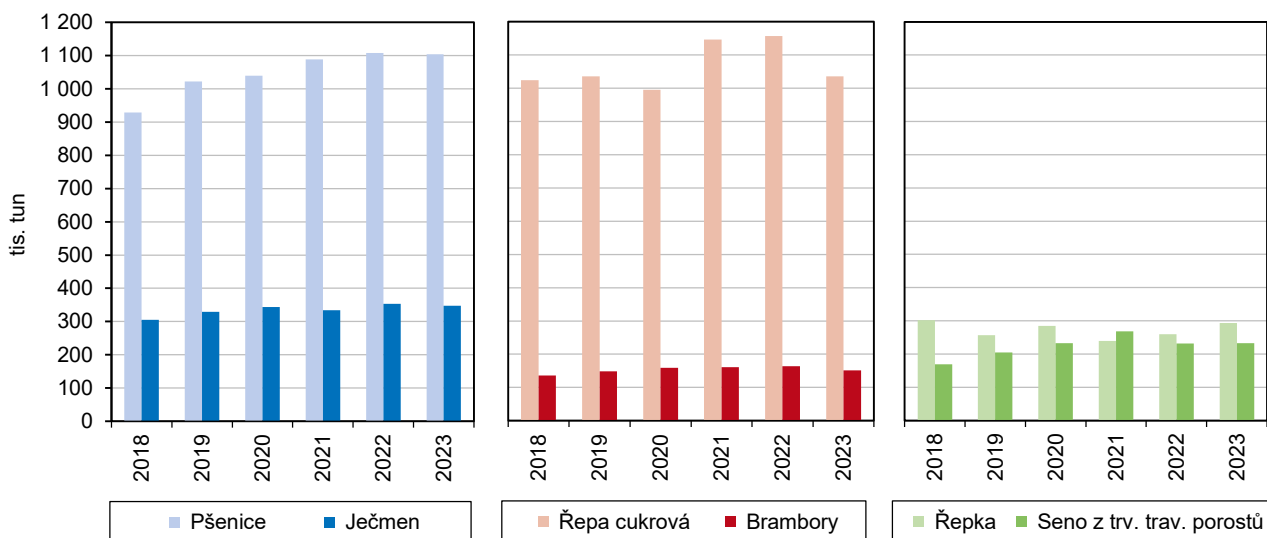
V pěstování olejnatých plodin dominovala v kraji téměř z 92 % řepka, u které došlo v posledních dvou letech k růstu produkce; v roce 2022 bylo sklizeny o 8,1 % a v roce 2023 dokonce o 13,0 % více řepky než v předchozím roce. Vyšší sklizený objem řepky zaznamenali středočeští zemědělci naposledy v roce 2018. Produkce řepky v roce 2023 vzrostla v celé republice (o 12,3 %) a ve všech krajích (kromě hlavního města s minimálním sklizeným objemem). Středočeský kraj je dlouhodobě největším regionálním producentem v pěstování řepky, na celorepublikové produkci se podílel 22,4 %. U ostatních olejnin došlo v roce 2023 ve srovnání s předchozím rokem zpravidla k poklesu produkce, sklizeny bylo méně slunečnice na semeno (o 2,6 %), sóji (o 1,2 %) i máku (o 19,5 %). U pěstování máku v kraji došlo již k druhému meziročnímu poklesu v řadě, sklizeň máku tak v porovnání s rokem 2021 klesla téměř o 45 %.

Podíl kraje na celorepublikové sklizni řepky byl 22%.

Ostatní olejninu zaznamenaly pokles produkce.

Graf 3.13 Sklizeň vybraných plodin ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Produkce u okopanin meziročně klesla, u cukrové řepy o desetinu, u brambor o čtrnáctinu.

Pokles úrody byl ve Středočeském kraji v roce 2023 zaznamenán také u okopanin (o 10,3 % sklizeného objemu méně). Mezi okopaninami mělo dominantní postavení pěstování řepy cukrové (87,1 % všech okopanin), u které došlo k meziročnímu poklesu sklizeného objemu o 10,5 %. Středočeský kraj je v pěstování cukrovky dlouhodobě největším tuzemským producentem, na celorepublikové sklizni se podílel z 27,0 %. Meziroční pokles úrody mezi okopaninami vykazovaly také brambory (o 7,2 %). Na republikové produkci brambor se kraj podílel z 26,4 %, vyšší sklizeň v rámci ČR dlouhodobě vykazuje pouze Kraj Vysočina (34,8 %); na více než 60 % produkce brambor v ČR se tak podílejí jen dva kraje, a to Vysočina a Středočeský kraj.

Po třech letech růstu došlo u luskovin v roce 2023 k poklesu produkce.

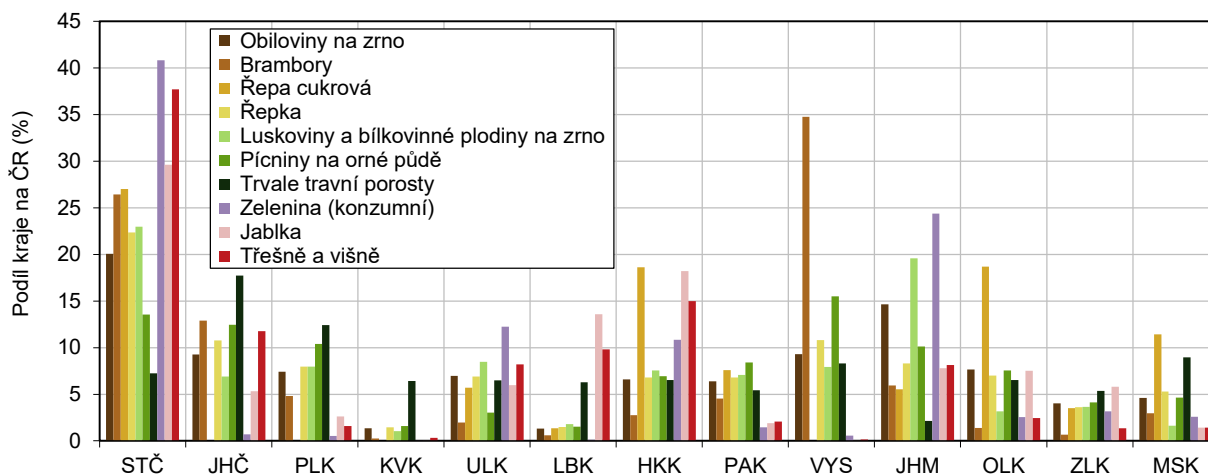
V pěstování luskovin a bílkovinných plodin na zrna došlo v kraji po meziročních růstech v letech 2020 až 2022 v roce 2023 k poklesu sklizně o 7,8 %. I tak byla úroda roku 2023 druhou nejvyšší za posledních třicet let a Středočeský kraj byl zároveň desátým rokem v řadě největším producentem luskovin v ČR; podíl na republikové hodnotě byl 23,0 %. Dominantní luskovinou a bílkovinnou plodinou pěstovanou na zrna byl v kraji hrách polní (95,5 % ze sklizně luskovin).

Rok 2023 byl velmi příznivý pro pěstování chmele, nikoli pro vinnou révu.

Ve Středočeském kraji se pěstují i plodiny, které se pro klimatické a geografické podmínky nepěstují ve všech regionech. Chmel byl produkován v rámci republiky pouze ve čtyřech krajích. Sklizeň ve středních Čechách s podílem 28,3 % na celorepublikové produkci chmele byla druhá nejvyšší po Ústeckém kraji (59,4 %). V pěstování chmele byl rok 2023 výrazně silnější než předchozí rok; v celé republice bylo sklizeno o 57,2 % tun více, nárůst Středočeského kraje činil dokonce 61,3 %. V pěstování chmele se po roce 2018 střídají lepší a horší roky, kdy vyšší úrodu chmelaři zaznamenávají v lichých letech. Naopak v pěstování vinné révy byl rok 2023 slabší; oproti zvyšování produkce v letech 2020 až 2022 došlo v kraji v roce 2023 k poklesu sklizně vinné révy o 22,0 % a sklizený objem byl nejnižší za posledních devět let. Podíl kraje na celorepublikové sklizni vinné révy byl však zanedbatelný (1,5 %), dominantním regionem v pěstování révy byl Jihomoravský kraj (94,4 %), kde došlo k meziročnímu propadu produkce o 15,4 %. Přibližně stejné množství vinné révy jako Středočeský kraj vyprodukoval také Ústecký kraj (1,5 %), nepatrně vyšší úrodu zaznamenal Zlínský kraj (2,5 %).

Graf 3.14 Sklizně plodin a skupin plodin v krajích v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

Jablek bylo sklizeno o 5 % méně než v předchozí rok.

Sklizeň hrušek se zvýšila třetím rokem po sobě na historické maximum.

Středočeský kraj je největší producent ovoce, na republikové sklizni jablek se podílí z 30 %, u hrušek téměř polovinou.

V pěstování ovoce převládala v kraji produkce jablek. Z 2,4 mil. jabloní bylo v roce 2023 sklizeno téměř 30 tis. tun jablek, což představovalo meziroční pokles počtu jabloní o 1,5 % a pokles sklizeného objemu o 5,4 %. Na celorepublikové produkci jablek se kraj podílel nejvíce, a to z 29,6 %; dalším regionálním producentem v pořadí byl Královéhradecký kraj (18,2 %). Z počtu hrušní (367 tis. kusů) bylo v kraji v roce 2023 sklizeno 4,7 tis. tun hrušek, což sice představovalo meziroční pokles stavu hrušní (o 3,4 %), vyprodukováno bylo však o 27,8 % tun hrušek více než v předchozím roce. Produkce hrušek v kraji vzrostla třetím rokem po sobě, v roce 2023 bylo sklizeno téměř dvojnásobné množství než v roce 2020 a zároveň se jednalo o nejvyšší úrodu za posledních dvacet let. Podíl Středočeského kraje na celorepublikové sklizni hrušek se v roce 2023 blížil téměř polovině (48,8 %). I u višní a třešní se Středočeský kraj podílel na celorepublikové produkci výraznou měrou.

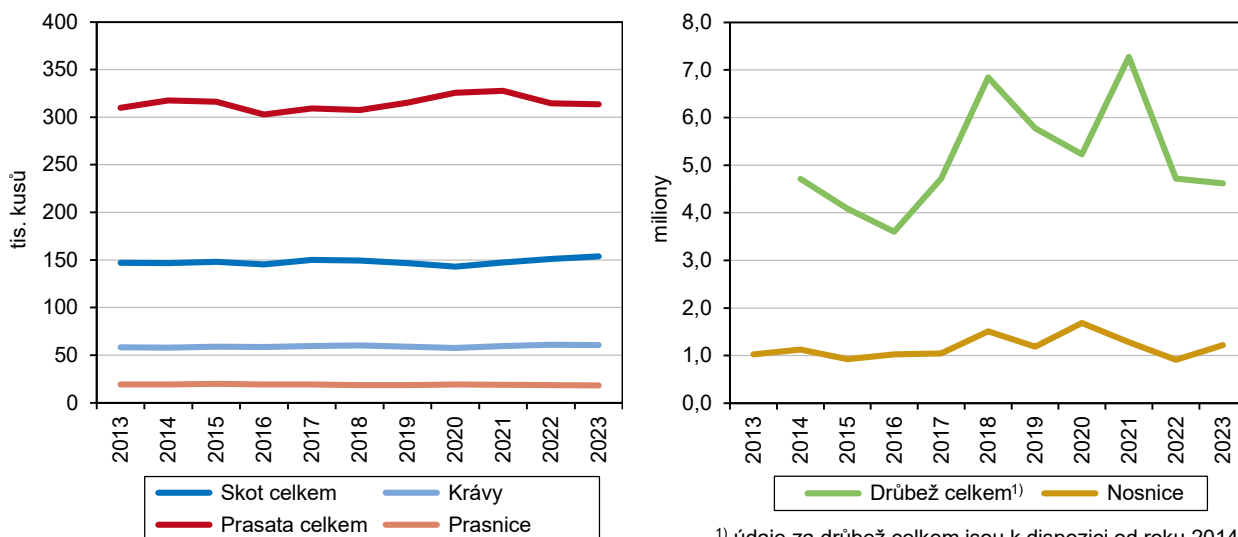
(u višní ze 42,7 %, u třešní z 26,6 %). Objemy sklizených višní a třešní v kraji ovšem meziročně poklesly, a to o 29,8 %, resp. o 10,5 %.

Stavy hospodářských zvířat se zjišťují za celé střední Čechy a nově ke konci daného roku.

Zdrojem dat v chovu hospodářských zvířat se od roku 2022 stala statistická zjišťování v chovu skotu, prasat a drůbeže se stavy k 31. 12. daného roku a pro stavy ovcí a koz integrovaný zemědělský registr s omezením na aktivní podniky s prvním údajem k 31. 12. 2023. daného roku. K výsledkům za Středočeský kraj byly započítány i chovy na území hl. m. Prahy (oblast středních Čech).

Graf 3.15 Hospodářská zvířata ve středních Čechách (Středočeský kraj vč. hl. m. Prahy) k 31. 12.

Zdroj: ČSÚ

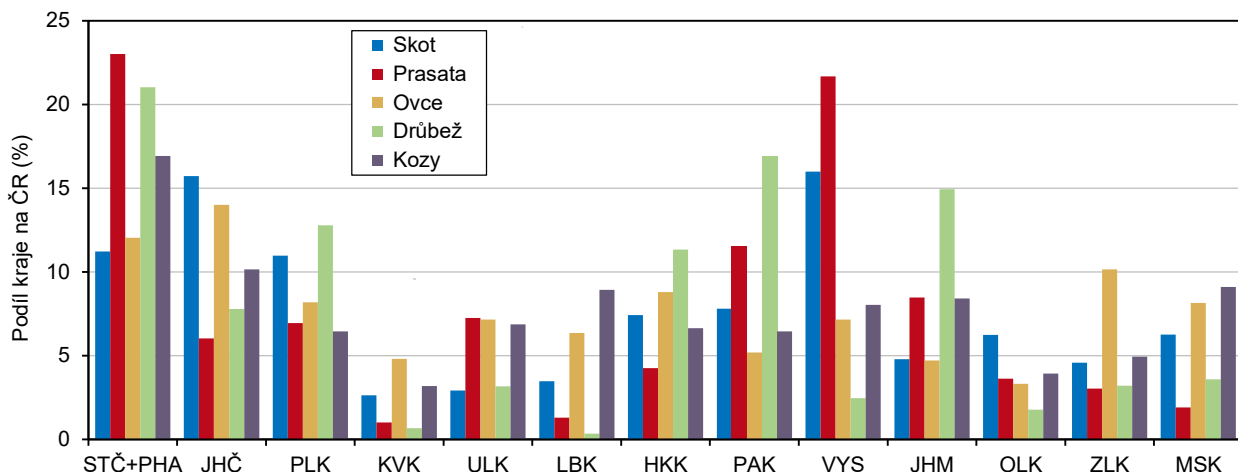

U chovu skotu došlo v posledních třech letech k růstu stavu, který byl v roce 2023 nejvyšší za posledních 10 let.

Chov skotu ve středních Čechách zaznamenával v posledním desetiletí nejprve do roku 2017 pravidelné střídání meziročních růstů a poklesů, v letech 2018 až 2020 následovaly tři poklesy a v letech 2021 až 2023 došlo u stavu skotu ke třem navýšením, v posledním roce to bylo o 1,7 %. Ve srovnání se stavem na konci roku 2013 se v oblasti středních Čech chovalo na konci roku 2023 o 6,7 tis., resp. o 4,5 % kusů skotu více. Chov 153,6 tis. kusů skotu v regionu středních Čech odpovídal 1,2 % z celého stavu v ČR a mezi kraji třetímu nejvyššímu chovu, a to po Jihočeském kraji (15,7 %) a Kraji Vysočina (16,0 %).

Graf 3.16 Hospodářská zvířata v krajích k 31. 12. 2023

Zdroj: ČSÚ

Produkce mléka dlouhodobě roste, bylo vyrobeno o více než šestinu objemu více než před 10 lety.

Výroba mléka zaznamenala v regionu středních Čech v poslední dekádě let meziroční navyšování, výjimkou byl rok 2019 s 3,2% poklesem mléčné produkce. V posledním roce 2023 bylo vyrobeno rekordních 423,9 tis. litrů mléka, což představovalo 4,4% nárůst oproti předchozímu roku a 17,5% nárůst oproti roku 2013.

Stavy prasat v posledních dvou letech klesly, za posledních 10 let se mírně navýšily.

I stavy chovů prasat se v porovnání se stavem před deseti lety (2013 a 2023) navýšily, nárůst byl však jen o 3,5 tis., resp. 1,1 % více. Vývoj v posledních letech zvláště ve druhém období byl odlišný od vývoje chovu skotu; po třech meziročních nárůstech v letech 2019 až 2021 přišel dvojnásobný pokles o 4,0 % v roce 2022 a o 0,3 % v roce 2023. Chov 313,6 tis. kusů prasat v regionu středních Čech odpovídal 23,0 % z celého stavu v ČR, což byl mezi kraji nejvyšší stav před druhým Krajem Vysočinou (21,7 %).

Stav drůbeže po historicky nejvyšším stavu v roce 2021 v dalších dvou letech poklesl celkem o více než třetinu.

V chovu drůbeže zaznamenala oblast středních Čech během poslední dekády let kolísavé stavy s minimem dosaženým v roce 2016 (3,6 mil. kusů) a dvojnásobným maximálním stavem v roce 2021 (7,2 mil. kusů). Po roce 2021 došlo ke dvěma meziročním poklesům, v roce 2022 o 35,1 % a v roce 2023 o 2,2 %. Ve srovnání se stavem na konci roku 2014 se v oblasti středních Čech chovalo na konci roku 2023 o 92,8 tis., resp. 2,0 % kusů drůbeže méně, v porovnání s historicky nejvyšším stavem v roce 2021 klesl chov o 2,7 mil., resp. o 36,5 %. Chov 4,6 mil. kusů drůbeže v roce 2023 v regionu středních Čech odpovídal 21,0 % z celého stavu v ČR, což byl mezi kraji nejvyšší stav před druhým Pardubickým krajem (16,9 %).

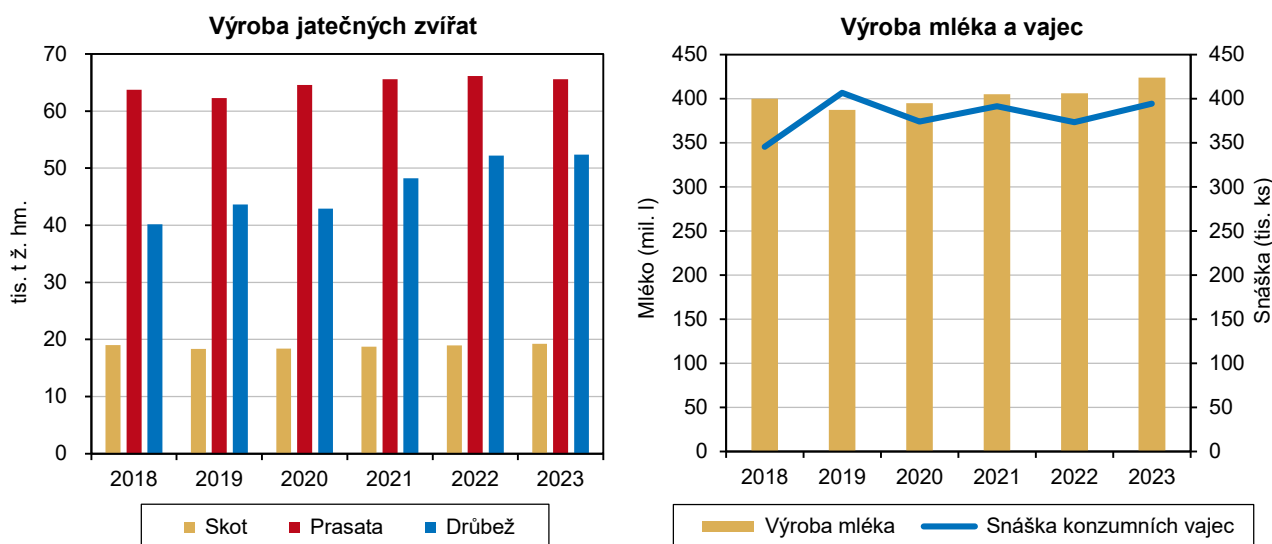
Oproti poklesu stavu drůbeže se v posledním roce zvýšil počet nosnic a produkce vajec.

I přes výrazný pokles stavu drůbeže v posledních dvou letech 2022 a 2023 se počet nosnic v tomto období snížil jen o 5,9 %, a to díky 34,7 % nárůstu v roce 2023. Nárůst v posledním roce 2023 proběhl i u produkce vajec, a to o 5,6 %. Díky relativně nižšímu nárůstu vyprodukovaných vajec se meziročně snížila průměrná snáška vajec na jednu nosnici z 322,1 za rok 2022 na 320,7 za rok 2023, i přesto se jednalo o druhou nejvyšší průměrnou snášku za posledních deset let.

Graf 3.17 Výroba jatečných zvířat, mléka a vajec ve středních Čechách

(Středočeský kraj vč. hl. m. Prahy)

Zdroj: ČSÚ

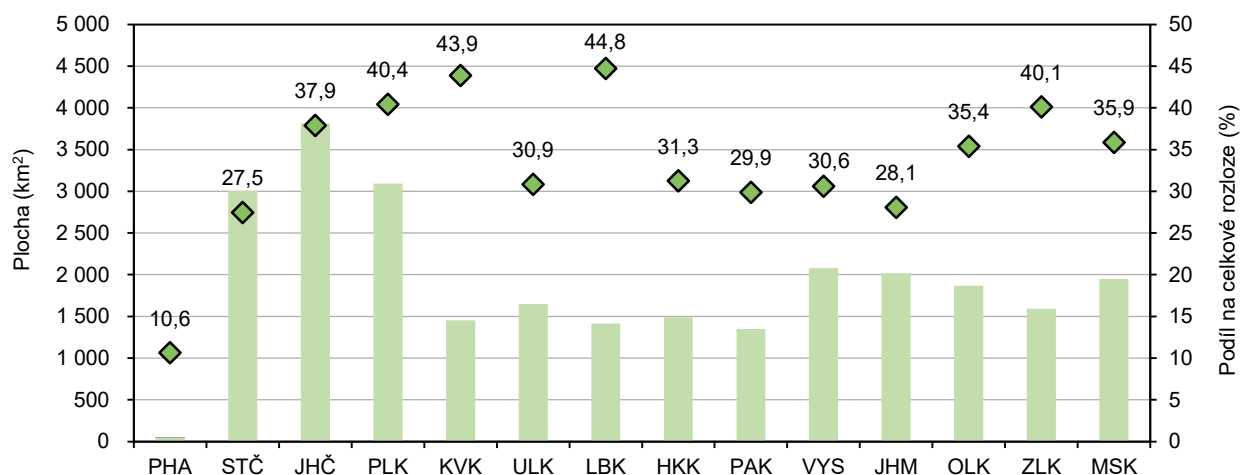
Lesnictví

Během 10 let došlo v kraji k poklesu lesní plochy o 2 %.

Obhospodařovaná lesní plocha zabírala ke konci roku 2023 z celkové plochy Středočeského kraje 27,5 %, nejvíce zalesněným okrese kraje byl okres Příbram (40,7 %), naopak nejméně zalesněnou oblastí v rámci kraje i republiky byl okres Kolín (12,7 %). V porovnání se stavem před deseti lety došlo v kraji k poklesu lesní plochy o 2 %.

Graf 3.18 Lesní pozemky v krajích k 31. 12. 2023

Zdroj: ČÚZK

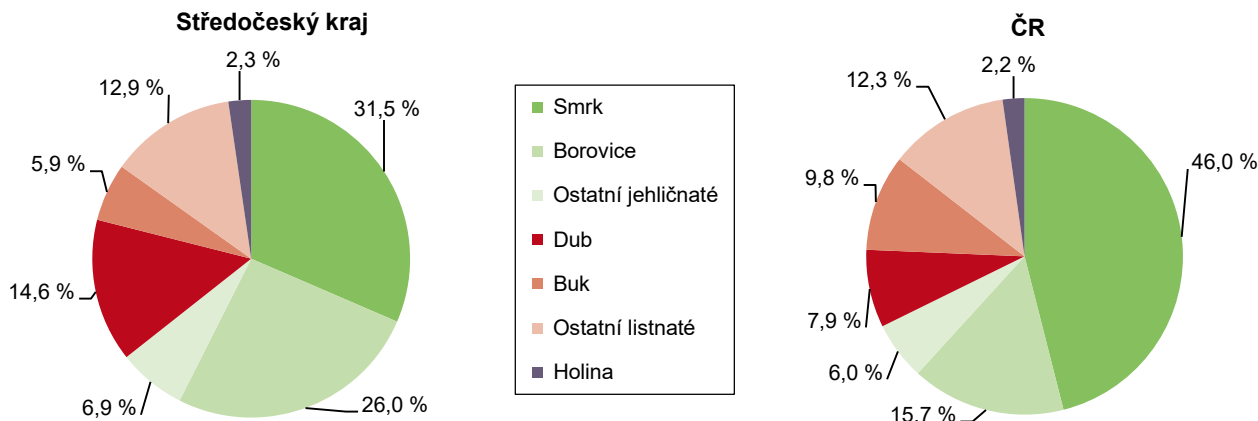

V druhové skladbě lesů převládají v kraji jehličnany.

Podle údajů Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů byly v roce 2023 necelé tři čtvrtiny (74 %) porostní plochy středočeských lesů využity k hospodaření, 23 % ke zvláštnímu určení a 3 % k ochraně. V druhové skladbě dřevin v kraji byl nejvíce zastoupen smrk (31,5 %), následovaly borovice (26,0 %) a dub (14,6 %), ostatní druhy nedosahovaly podílu většího než 6 %. Borovice i dub byly v kraji zastoupeny mezi porosty více než v ČR, u smrku tomu bylo opačně. Ačkoliv jehličnaté dřeviny (65,9 %) v kraji převládaly nad listnatými, v posledních letech dochází ke snižování jehličnatého a naopak k nárůstu listnatého porostu; ve srovnání s rokem 2013 se plocha jehličnanů snížila o 9,0 % a podíl klesl o 4,2 procentní body, plocha listnatého porostu se zvýšila o 10,6 %. Z listnatých stromů převládal dub (43,7 % z listnatých) před bukem (17,7 %), břízou (8,3 %) a habrem (7,9 %). Na porostní ploše dřevin za celou ČR měl kraj u dubu, habru a akátu zastoupení z více než jedné pětiny.

Graf 3.19 Druhová skladba dřevin lesních porostů k 31. 12. 2023

Zdroj: ÚHÚL

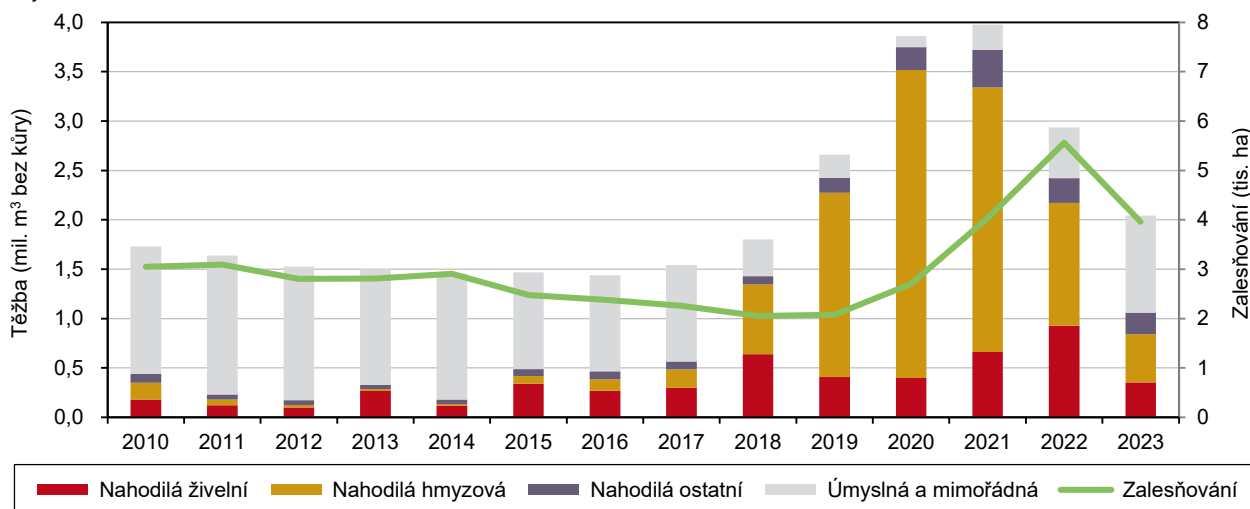

Těžba dřeva po období velkého nárůstu druhým rokem po sobě klesla.

Smrk je zároveň nejčastěji těženou dřevinou v celém regionu středních Čech (Středočeský kraj včetně území hlavního města), tedy za území, za které jsou údaje z lesnictví k dispozici. V roce 2023 zde představoval smrk 66,4 % vytěžených dřevin. Těžba dřeva v kraji zaznamenala po nárůstech v období let 2017 až 2021 druhým rokem po sobě meziroční pokles; v roce 2022 o 26,2 % a v roce 2023 dokonce o 30,4 %. V roce 2023 byla vytěžena přibližně polovina toho, co v roce 2021, kdy bylo v těžbě dosaženo historického maxima (4 mil. m³ b. k.). Vysoké nárůsty těžby dřeva především v letech 2019 a 2020, kdy došlo k meziročním nárůstům téměř o polovinu, byly zásadně ovlivněny vnějšími vlivy, konkrétně škodami způsobenými hmyzem (kůrovcem). Nahodilá těžba způsobená hmyzem dosahovala v těchto letech 70%, resp. 81% podíl. V dalších letech už podíl těžby napadené hmyzem postupně klesal; v roce 2021 na 67 %, v roce 2022 na 42 % a v posledním sledovaném roce 2023 na 24 %. Podíl celé nahodilé těžby (živelní, hmyzové a ostatní) na celkové těžbě činil 52 %, což bylo méně než v celé ČR (60 %).

Graf 3.20 Těžba dřeva z hlediska vlivu nahodilé těžby a zalesňování ve středních Čechách
(Středočeský kraj vč. hl. m. Prahy)

Zdroj: ČSÚ

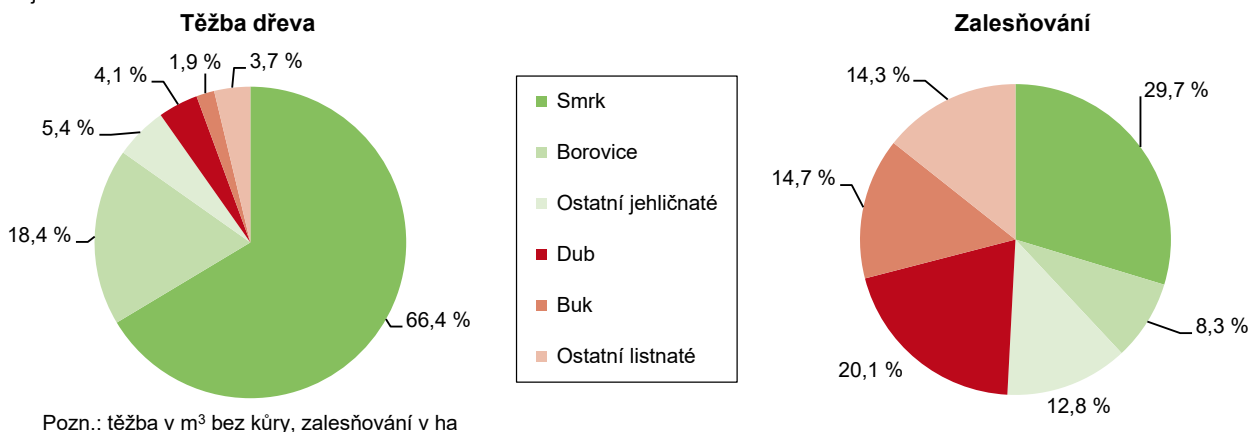

Při zalesňování, které meziročně pokleslo, se poměr jehličnanů a listnáčů srovnal.

Zalesňování v regionu středních Čech zaznamenalo po meziročních nárůstech v letech 2019 až 2022 pokles v roce 2023 o 28,7 %. Podíl jehličnanů při zalesňování (50,8 %) byl nižší než při těžbě a struktura dřevin při zalesňování byla druhově mnohem vyrovnanější.

Graf 3.21 Těžba dřeva a zalesňování podle dřevin ve středních Čechách v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

Průmysl

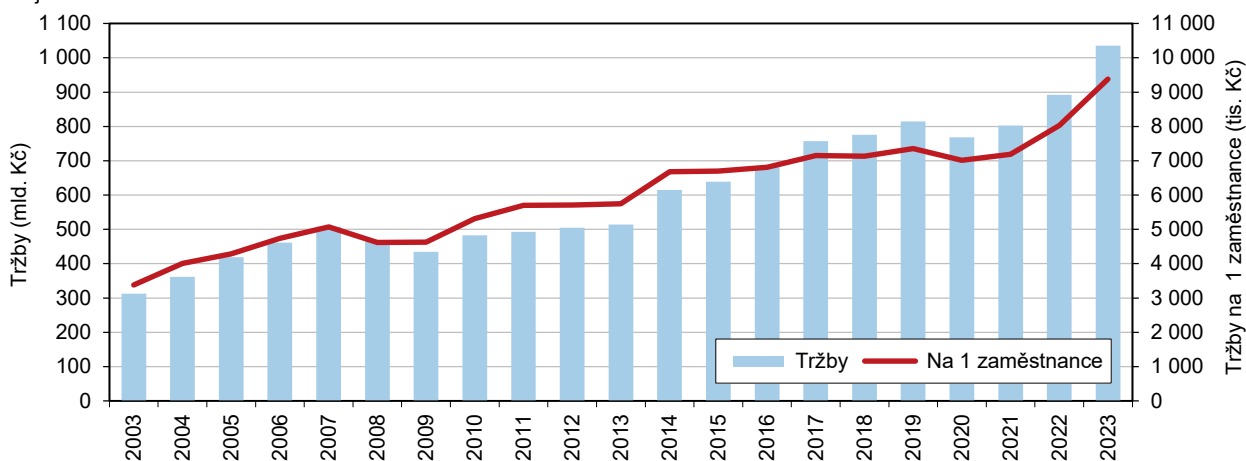
Průmyslová výroba v posledních dvaceti letech rostla, výjimkou bylo období ekonomické recese (roky 2008 a 2009) a období pandemie koronaviru (2020).

V posledních třech letech tržby v průmyslu rostly, v roce 2023 o 16,1 %, což byl mezi kraji druhý nejvyšší meziroční nárůst.

Statistiky průmyslových podniků jsou zpracovány za subjekty s počtem 100 a více zaměstnanců a sídlem v kraji. Tržby průmyslové výroby kraje vyjádřené v běžných cenách za posledních dvacet let rostly, došlo však ke dvěma globálním milníkům, které ovlivnily jak celorepublikovou tak krajskou ekonomiku, samozřejmě průmysl nevyjímaje. Prvním obdobím, kdy byly v kraji zaznamenány meziroční poklesy tržeb průmyslové povahy, byly roky 2008 a 2009 (pokles o 7,7 %, resp. 7,3 %) projevem ekonomické recese, a druhým rok 2020 (pokles o 5,7 %) dopadem pandemie koronaviru. V posledních třech letech 2021 až 2023 se do průmyslu opět vrátilo progresivní období a tržby meziročně rostly a zároveň se navyšovaly; v roce 2021 o 4,5 %, v roce 2022 o 11,1 % a v roce 2023 o 16,1 %. Ne všechny kraje zaznamenaly v posledním sledovaném roce 2023 nárůst, v Pardubickém, Karlovarském a Moravskoslezském kraji tržby průmyslové povahy meziročně poklesly (o 7,4 %, 6,2 % a 1,1 %). Naopak velkou dynamiku v roce 2023 zaznamenal průmysl v hlavním městě (nárůst o 43,4 %), nárůst ve Středočeském kraji (16,1 %) byl mezi kraji druhý nejvyšší a o 9 procentních bodů vyšší než celorepublikový průměr (7,1 %).

Graf 3.22 Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy (běžné ceny) ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: podniky se 100 a více zaměstnanci

Zaměstnanost v průmyslu druhým rokem mírně klesla.

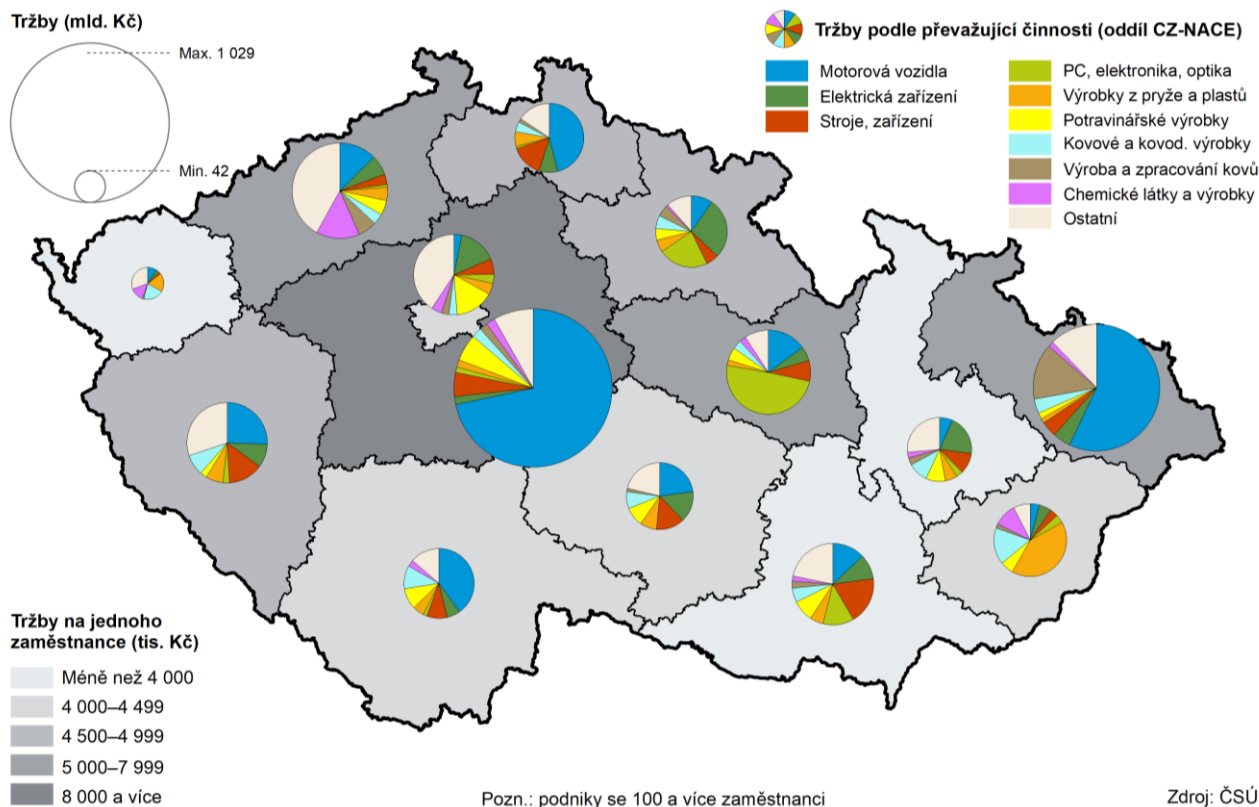
Zaměstnanost v průmyslu Středočeského kraje měla v posledním dvacetiletí částečně podobný průběh, jaký byl patrný u tržeb průmyslové povahy. Na nepříznivé makroekonomické vlivy způsobené ekonomickou recesí či dopady pandemie koronaviru reagovala poklesy (2009, 2010, 2011 a 2020) a v klidném mezidobí naopak růsty v počtu zaměstnaných. Průběh v posledních třech letech byl v kraji jiný. Zatímco v roce 2021 vzrostl počet zaměstnanců meziročně o 1,9 % a kraj patřil mezi čtyři kraje s meziročním nárůstem, v dalších dvou letech došlo ke stagnaci a mírným poklesům; v roce 2022 o 0,5 % a v roce 2023 o 0,7 %.

Produktivita práce v průmyslu byla devátým rokem po sobě nejvyšší mezi kraji.

Výkonnost průmyslových podniků vyjádřená produktivitou práce (tržby na zaměstnané) byla ve Středočeském kraji v roce 2023 z mezikrajského pohledu nejvyšší (kraj – 9,4 mil. Kč běžné ceny na 1 zaměstnance, ČR – 5,9 mil. Kč běžné ceny na 1 zaměstnance). Nejvyšší produktivitu práce mezi kraji drží středočeský průmysl již devátým rokem po sobě. V období posledních dvaceti let nedosahoval Středočeský kraj tohoto prvenství celkem šestkrát, v letech 2008 a 2010 až 2014 byl pokaždé v pořadí druhý za Ústeckým krajem. Produktivita průmyslové práce v kraji

v průběhu dvou dekád značně kopírovala vývoj tržeb, výraznější meziroční poklesy nastaly pouze v letech 2008 (o 9,0 %) a 2020 (o 4,7 %), v posledních třech letech došlo ke vzrůstajícím nárůstům; v roce 2021 o 2,5 %, v roce 2022 o 11,7 % a v roce 2023 o 16,9 %.

Kartogram 3.7 Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy zpracovatelského průmyslu v krajích v roce 2023

Průměrná mzda v průmyslu roste nepřetržitě dvacet let a šestým rokem po sobě je nejvyšší mezi kraji.

Průměrná hrubá mzda ve středočeském průmyslu (subjekty se 100 a více zaměstnanci a sídlem v kraji) činila v roce 2023 výše 55 870 Kč, což bylo téměř o 10 tis. Kč více, než představoval celorepublikový průměr (46 003 Kč) a zároveň se jednalo o nejvyšší průměrnou mzdu v průmyslu mezi kraji. Nejvyšší mzdu v průmyslu drží Středočeši již šestým rokem po sobě, před tím na vyšší průměrnou mzdu dosáhli zaměstnanci průmyslu v Praze. Mzda Středočechů zaměstnaných v průmyslu se zvyšovala v průběhu posledních dvaceti let nepřetržitě každý rok, a to i přes důsledky ekonomické recese či pandemie koronaviru. Nejvyšší meziroční nárůst v tomto období, téměř desetinový, proběhl v roce 2018 (o 9,8 %). V posledním sledovaném roce se mzda zvýšila o 8,6 %, což byl z pohledu dvou dekád třetí nejvyšší nárůst, kromě roku 2008 byl vyšší už jen v předchozím roce 2022 (o 8,8 %). Růst mzdy v posledním sledovaném roce 2023 proběhl ve všech krajích, nejvýrazněji v Praze o 11,7 %, celorepublikový nárůst (o 8,7 %) byl podobný tomu ve Středočeském kraji.

Mzda ve středočeském průmyslu se za 20 let téměř ztrojnásobila.

Hodnota mzdy v kraji se v dlouhodobém srovnání zvýšila o 23 tis. Kč (71,3 %) za deset let a téměř o 37 tis. Kč (o 191,7 %) v porovnání se mzdou před dvaceti lety. V absolutních hodnotách se jednalo mezi kraji o nejvyšší nárůsty, v relativním vyjádření o čtvrtý, resp. druhý nejvyšší nárůst.

Průmyslově dominantní kraj, který se na celostátní výrobě podílí pětinou a na exportu čtvrtinou.

Export představuje sedm desetin tržeb z průmyslu.

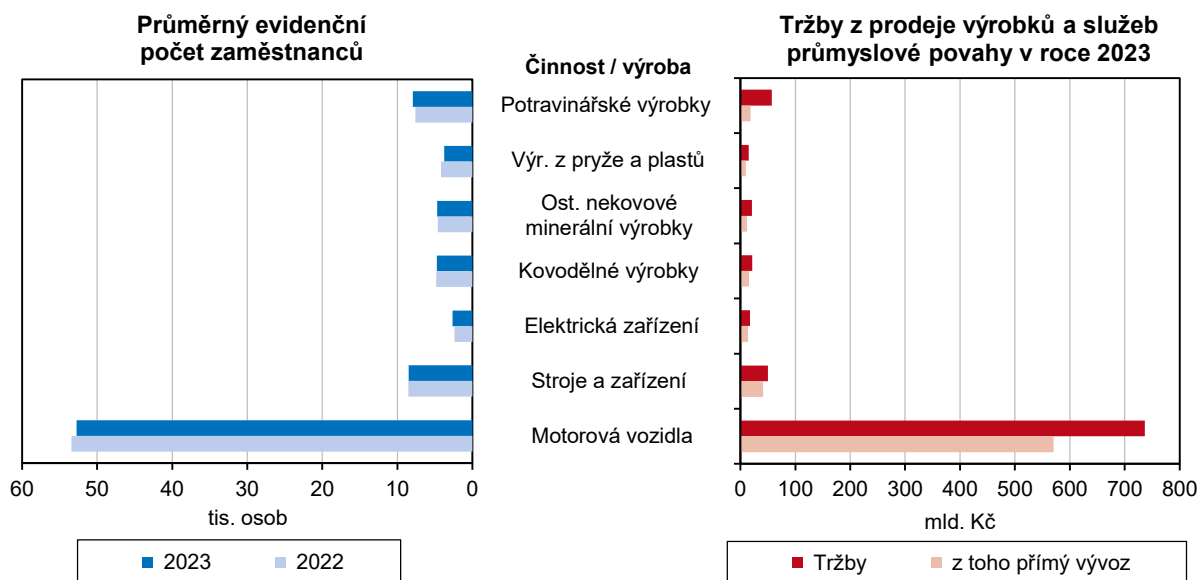
Středočeská automobilová výroba představuje šestinu zpracovatelského průmyslu ČR.

Průmyslová výroba Středočeského kraje je v ČR dominantní. Tržby kraje z průmyslové výroby v roce 2023 představovaly 21,5 % republikové hodnoty, v tržbách za přímý vývoz byl podíl kraje na republikové hodnotě ještě vyšší (26,7 %), nejvyšší za posledních dvacet let. Na celkových tržbách se přímý vývoz podílel 71,6 %, což byl z mezikrajského pohledu druhý nejvyšší podíl po Královéhradeckém kraji (72,3 %).

Z celkově dosažených tržeb průmyslové povahy velkých průmyslových podniků pocházelo 99,4 % ze zpracovatelského průmyslu (1 029,1 mld. Kč). Hlavním a nejdůležitějším sektorem tohoto odvětví a potažmo celého průmyslu kraje je dlouhodobě výroba motorových vozidel, tvořící 71,6 % tržeb zpracovatelského průmyslu kraje a 16,8 % všech tržeb zpracovatelského průmyslu ČR. Na celorepublikové výrobě motorových vozidel se kraj podílel 47,0 %.

Graf 3.23 Zaměstnanci a tržby podle vybrané činnosti zpracovatelského průmyslu ve Středočeském kraji (podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji)

Zdroj: ČSÚ

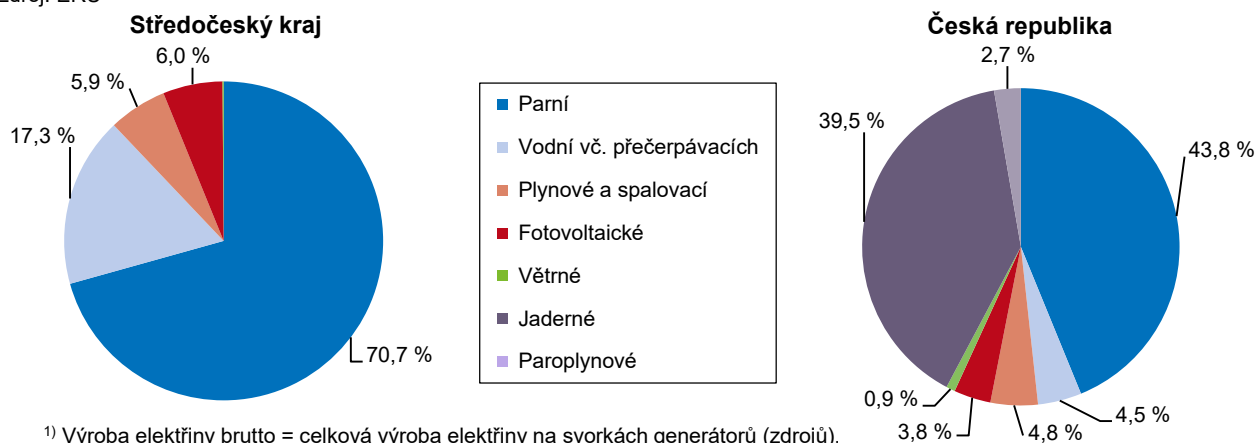
Energetika

Výkonem a především výrobou převládají v kraji parní elektrárny.

Většina elektrické energie vyrobené ve středočeských elektrárnách pochází z parních elektráren, v roce 2023 to bylo 70,7 % z celkové výroby elektřiny brutto⁶. Podíl parních elektráren se šestým rokem snížil a byl nejnižší za posledních dvacet let. Z dalších typů elektráren (podle technologie) byly zastoupeny vodní (17,3 %). Podíly obou technologických typů elektráren byly vzhledem k absenci jaderné elektrárny a hydrologickým charakteristikám kraje daleko nad republikovým průměrem (parní 43,8 % a vodní 4,5 %), z mezikrajského pohledu se jednalo o pátý nejvyšší podíl v případě elektráren parních a druhý nejvyšší podíl v případě elektráren vodních. Středočeské vodní elektrárny navíc vyprodukovaly třetinu energie ze všech vodních elektráren v ČR (33,2 %).

Graf 3.24 Výroba elektřiny brutto¹⁾ podle technologie elektráren v roce 2023

Zdroj: ERÚ

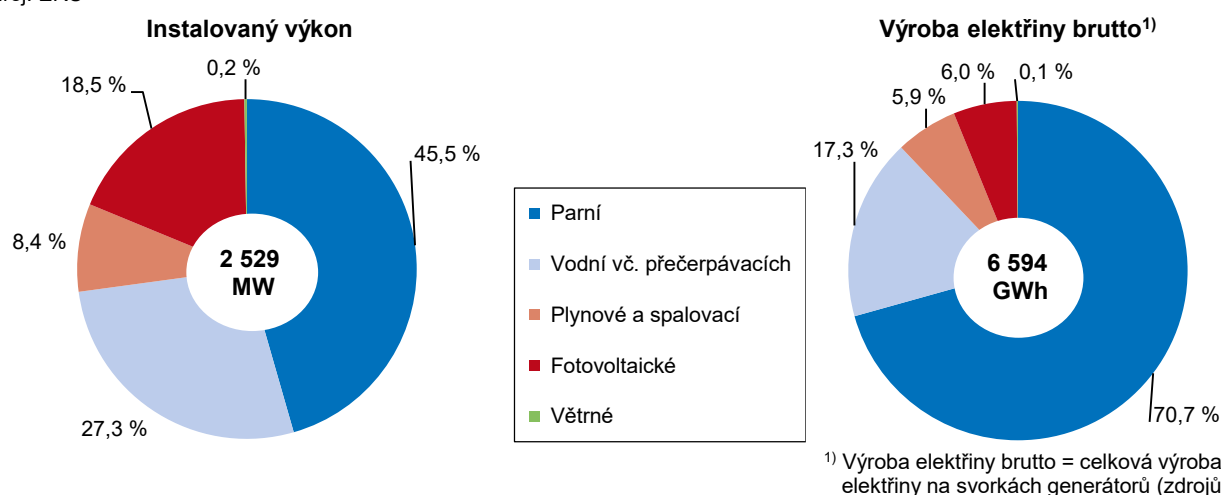

70 % energie spotřebovaly průmysl a domácnosti.

Nejvíce elektrické energie v kraji spotřebují průmysl a domácnosti. Tyto dvě skupiny uživatelů spotřebovaly v roce 2023 společně 70 % z celkového objemu spotřebované elektřiny netto⁷. Další 21 % elektrické energie vyčerpala oblast obchodu, služeb, školství a zdravotnictví.

Graf 3.25 Výroba elektřiny brutto¹⁾ podle technologie elektráren v roce 2023

Zdroj: ERÚ

⁶ výroba elektřiny brutto = celková výroba elektřiny na svorkách generátorů (zdrojů)

⁷ spotřeba elektřiny netto = celková spotřeba elektřiny brutto – (vlastní spotřeba na výrobu elektřiny + spotřeba na přečerpávání v přečerpávacích vodních elektrárnách + ztráty v sítích)

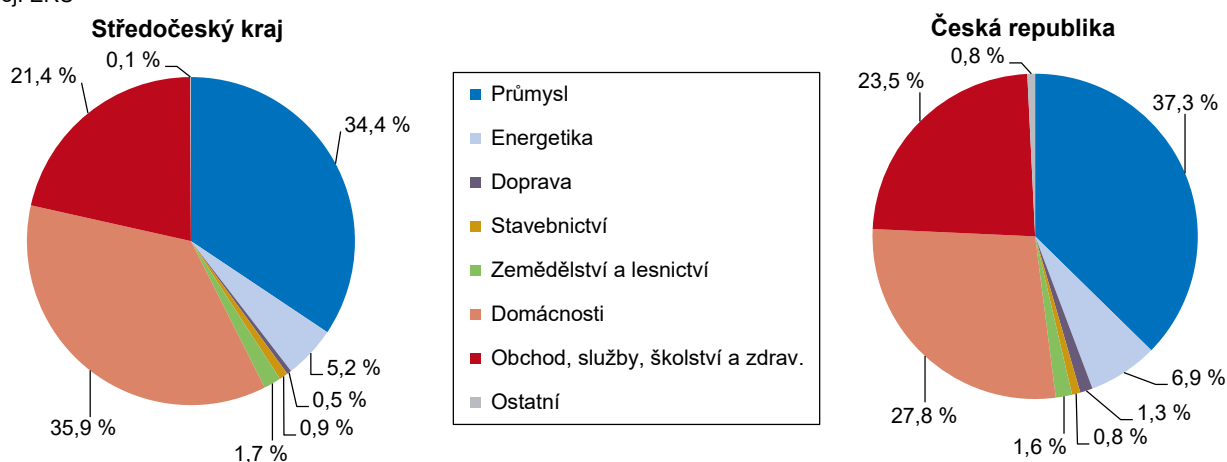
Středočeské domácnosti spotřebovaly v průměru na obyvatele nejvíce elektřiny v ČR.

Spotřeba domácností v posledních dvou letech poklesla.

Středočeské domácnosti během roku 2023 spotřebovaly z celkového objemu spotřebované elektřiny netto v kraji 35,9 %, přičemž u českých domácností to bylo jen 27,8 %. Nadměrnou spotřebu energie u středočeských domácností dokazoval i 18,6% podíl kraje na celorepublikové spotřebě, přičemž Středočeši tvořili přibližně jen 12,2 % všech domácností v ČR. Na jednoho obyvatele Středočeského kraje připadala průměrná roční spotřeba přibližně 1 988 kWh, na obyvatele v ČR to bylo v průměru jen 1 423 kWh/rok. Z mezikrajského pohledu se jednalo o jednoznačně nejvyšší spotřebu, naopak nejnižší spotřebu vykazovaly domácnosti v oblastech s největšími městy (Praha – 1 111, Moravskoslezský kraj – 1 155, Jihomoravský kraj – 1 261). V posledních dvou letech spotřeba energie v přepočtu na obyvatele klesla, jak v celé republice, tak ve Středočeském kraji; ve srovnání s rokem 2021 poklesla spotřeba na osobu v ČR o 221 kWh, ve Středočeském kraji o 353 kWh, což byl třetí nejvyšší pokles mezi kraji (po Zlínském a Jihočeském kraji).

Graf 3.26 Spotřeba elektřiny netto²⁾ podle odvětví spotřeby v roce 2023

Zdroj: ERÚ

²⁾ Spotřeba elektřiny netto = spotřeba elektřiny v odběrných místech provozovatelů regionálních distribučních soustav a spotřeba subjektů přímo napojených na danou výrobu.

Stavebnictví, stavební povolení

Stavební výroba v kraji vzrostla šestým rokem po sobě a za tu dobu vzrostla o více než polovinu.

Základní výroba stavebních podniků se sídlem ve Středočeském kraji a počtem zaměstnanců 50 a více v posledních šesti letech rostla, v roce 2023 o 18,5 % v porovnání s předchozím rokem a o více než polovinu (52,3 %) v porovnání s rokem 2018.

Zaměstnanost ve stavebních podnicích se v letech 2018 až 2023 snížila o 3 %.

Zaměstnanost u stavebních podniků se sídlem v kraji v letech 2018 až 2023 spíše stagnovala či mírně klesala, oproti stavu v roce 2018 poklesl počet zaměstnanců o 3,0 %, v celé ČR naopak stejným podílem zaměstnanost vzrostla. Nejvyšší pokles zaměstnanosti v tomto období mezi kraji zaznamenal Jihočeský kraj (o 36,1 %), naopak nejvyšší nárůst v zaměstnanosti vykázaly stavební podniky se sídlem v Pardubickém kraji (o 24,9 %).

Mzda ve stavebních podnicích byla mezi kraji čtvrtá nejvyšší, ale nižší než celorepublikový průměr.

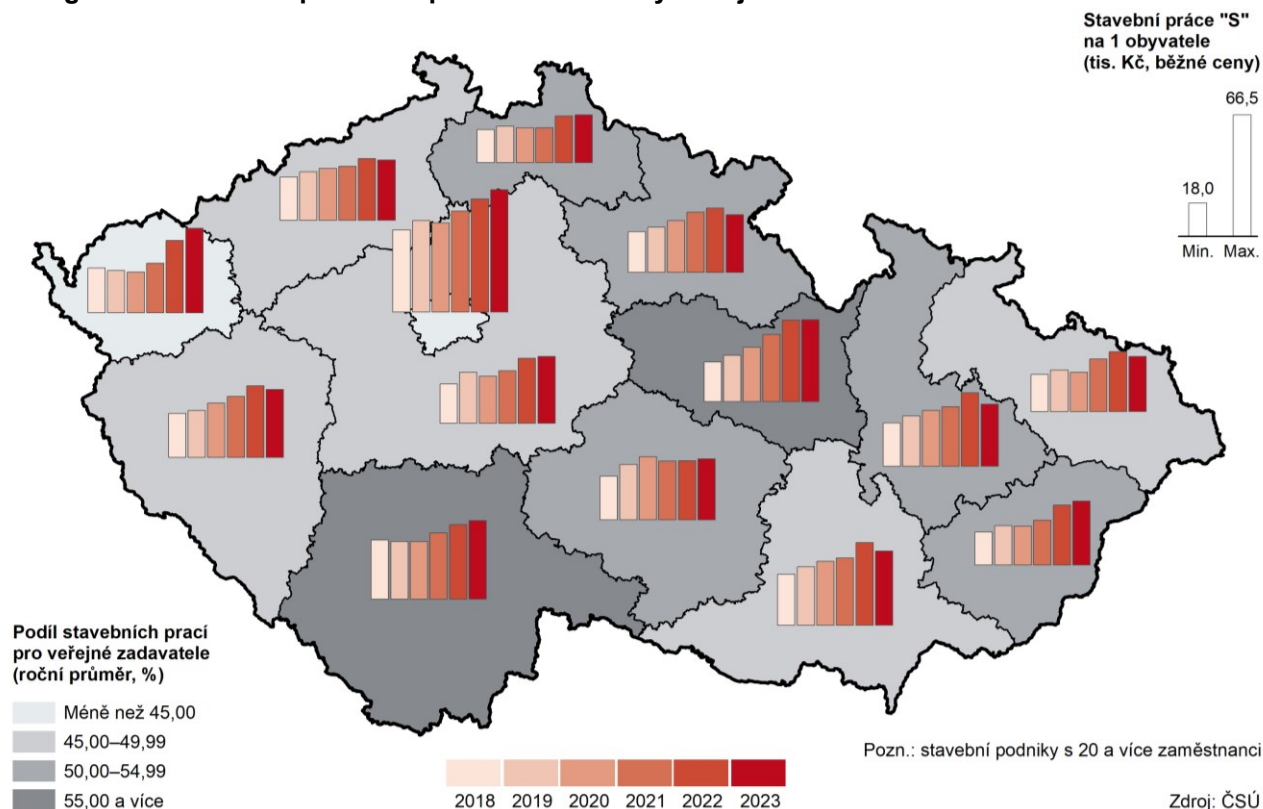
Průměrná mzda ve stavebních podnicích Středočeského kraje představovala v roce 2023 částku 48 186 Kč. Mezi kraji byla čtvrtou nejvyšší (po Praze, Plzeňském a Jihočeském kraji), ale zároveň o 1 590 Kč pod celorepublikovým průměrem. Mzda ve stavebnictví vzrostla třetím rokem po sobě a oproti roku 2018 se zvýšila o 11 661 Kč, což bylo téměř o třetinu více (31,9 %). V porovnání se stavem před deseti lety se mzda zvýšila o 21 701 Kč, což představovalo 82% nárůst.

Mzda vzrostla o 32 % za pět let a o 82 % za deset let.

Hodnota stavebních prací na území kraje se v průběhu 10 let osmkrát zvýšila, naposledy o téměř 5 % v roce 2023.

Hodnota stavebních prací s místem stavby ve Středočeském kraji za stavební podniky s 20 a více zaměstnanci zaznamenávala po roce 2013 zpravidla roční růsty; osmkrát meziročně hodnota vzrostla, naposledy v roce 2023 o 4,7 % a nejvíce v roce 2019 o 31,7 %, dvakrát hodnota klesla, a to v roce 2016 o 12,6 % a v roce 2020 o 7,3 %. Ve srovnání s rokem 2018 se hodnota stavebních prací zvýšila o 82 %, ve srovnání s rokem 2013 o 162 %, zatímco v celé ČR to bylo o 57 %, resp. o 96 %.

Kartogram 3.8 Stavební práce "S" podle místa stavby v krajích v letech 2018 až 2023

V roce 2023 bylo vydáno nejméně stavebních povolení za 10 let.

Stavební úřady Středočeského kraje vydávaly v období posledního desetiletí v průměru 16,4 tisíc stavebních povolení za rok s maximem dosaženým v roce 2016 (18,3 tis.) a minimem zaznamenaným v roce 2023 (14,0 tis.). Pokles počtu stavebních povolení trvá poslední dva roky, v roce 2022 šlo o 7 % a v roce 2023 o 15,6 % meziroční pokles.

Pokles stavebních povolení v roce 2023 proběhl ve všech středočeských okresech.

Nejvíce stavebních povolení se na území kraje vydalo v roce 2023 v okrese Benešov (2 001), nejméně v okrese Rakovník (465). Okres Rakovník si minimální meziokresní hodnotu v kraji udržuje po celou dobu deseti let, okres Benešov drží prvenství od roku 2019 pět let v řadě, před ním dominoval okres Praha-východ. Pokles počtu stavebních oznámení zaznamenaly v roce 2023 všechny středočeské okresy; nejvyšší v okrese Příbram (o 24,5 % méně), nejnižší v okrese Kutná Hora (o 8,0 % méně).

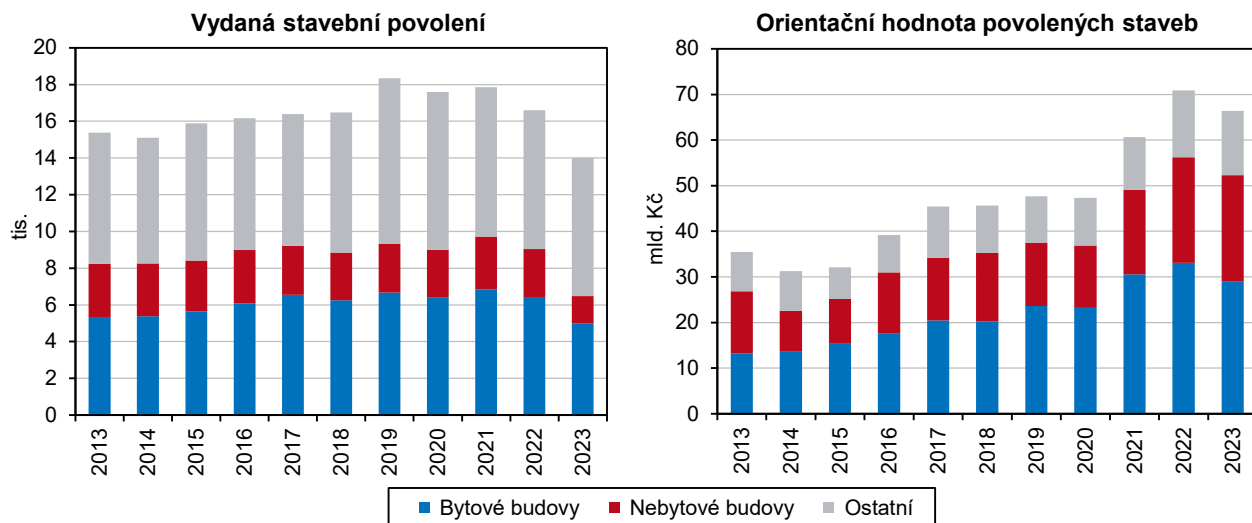
V posledních pěti letech bylo vydáno celkově o 4 % více stavebních povolení než v předchozím pětiletí.

Při rozdělení posledních sledovaných deseti let na dvě pětiletá období, vychází z bilance vydaných stavebních povolení ve Středočeském kraji o 4 % lépe pozdější období (80 tis. povolení v letech 2014 až 2018 a 83,2 tis. povolení v letech 2019 až 2023). Ve druhém pětiletém období zaznamenalo nárůst stavebních povolenek celkem 9 okresů, z toho nejvýrazněji okresy Kolín (o 10,5 %) a Benešov (o 8,4 %).

Okres Beroun vykázal za obě pětiletá období shodný počet povolení a v okresech Mělník a Rakovník počet povolenek mírně klesl (o 0,2 % resp. 2,3 %).

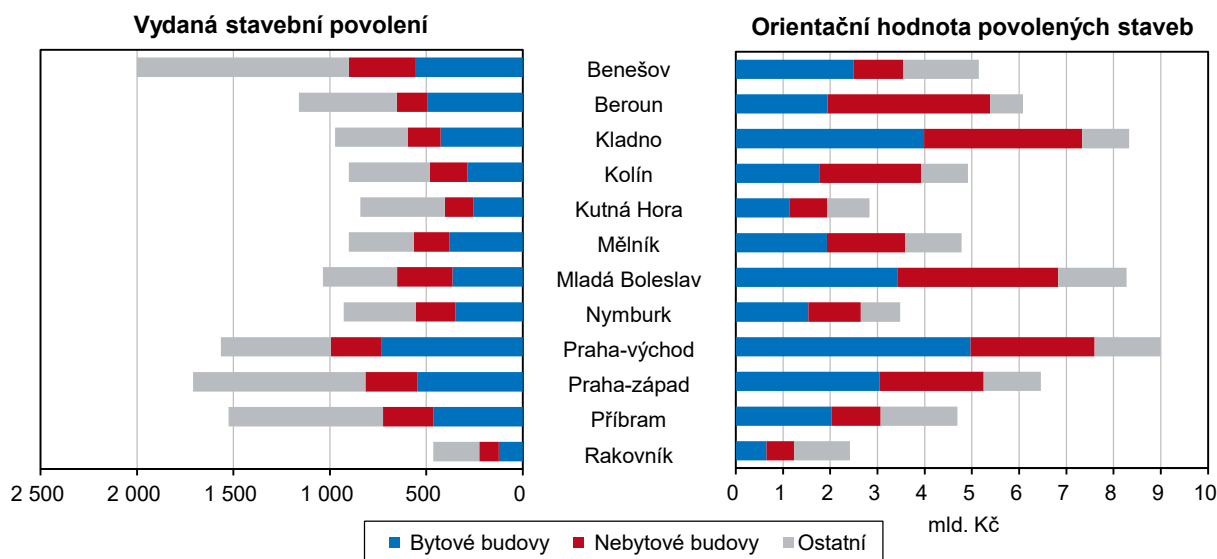
Graf 3.27 Vydaná stavební povolení podle druhu stavby ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Graf 3.28 Vydaná stavební povolení podle druhu stavby v okresech Středočeského kraje v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

Bytová výstavba

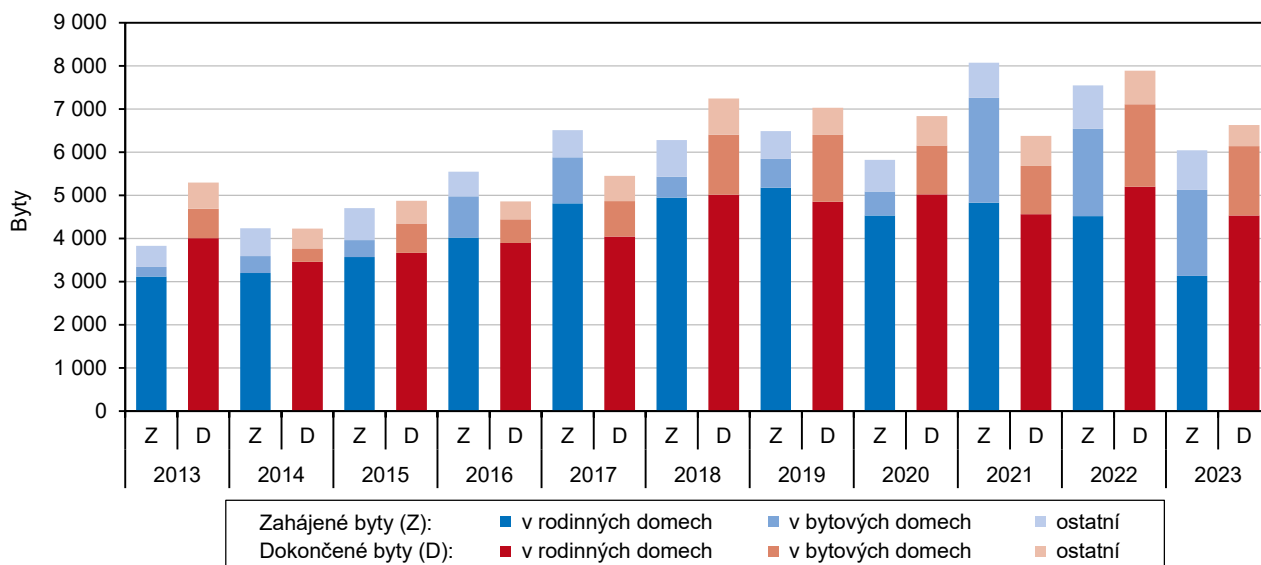
V roce 2023 bylo zahájeno o pětinu méně bytů než v předchozím roce.

V roce 2023 byla ve Středočeském kraji podle předběžných údajů zahájena výstavba celkem 6 045 bytů. V porovnání s předchozím rokem to bylo o 1 506 bytů méně, což představovalo pokles o 19,9 %. V posledních dvaceti letech byl vývoj zahájené bytové výstavby v kraji poměrně kolísavý. V letech 2000 až 2005 se počet zahájených bytů každoročně zvyšoval (v roce 2005 bylo zahájeno dvakrát více bytů než v roce 2000), v období let 2006 až 2013 naopak výstavba klesala, a to až pod úroveň roku 2000 (výjimkou byl rok 2008 s meziročním nárůstem o 16,0 %), v letech 2014 až 2017 bytová výstavba opět ožila a počet zahájených bytů meziročně rostl (v roce 2017 bylo zahájeno o polovinu více bytů než v roce 2014), v následujících dvou letech 2018 a 2019 bytová výstavba spíše stagnovala (3,5% pokles v roce 2018 a 3,3% nárůst v roce 2019). Po desetinném poklesu v roce 2020 následoval v roce 2021 nejvyšší meziroční nárůst od roku 2000 (o 38,7 %). I přes 6,5% pokles v roce

2022 byl počet zahájených bytů v tomto roce 7. nejvyšší od roku 2000. V posledním sledovaném roce 2023 však došlo k dalšímu, významnějšímu poklesu počtu zahájených bytů o jednu pětinu (o 1 506 bytů, tj. o 19,9 %).

Graf 3.29 Bytová výstavba ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

V okresech Kladno a Praha-východ byla zahájena výstavba třetiny bytů celého kraje, bytová výstavba v těchto okresech patřila k nejvyšším v rámci ČR.

Nejvíce bytových jednotek na území kraje se během roku 2023 začalo stavět v okrese Kladno (1 164) a Praha-východ (788). Dohromady se jednalo téměř o třetinu (32,3 %) všech zahájených bytů v kraji a z meziokresního pohledu celé republiky o třetí a šestý největší počet zahájených bytů po první Praze a druhém okrese Brno-město. Na čtvrtém a pátém místě se před okresem Praha-východ umístily okresy Brno-venkov a Pardubice. Okres Kladno zároveň zaznamenal po okrese Písek druhý nejvyšší meziroční nárůst počtu zahájených bytů (o 97,3 %) mezi všemi okresy ČR. Počet zahájených bytů se mezi roky 2022 a 2023 zvýšil celkem v pěti okresech Středočeského kraje. V počtu zahájených bytů figurovaly v meziokresním srovnání ČR jako další v pořadí středočeské okresy Mělník (667 bytů) na 10. pozici a okres Mladá Boleslav (597 bytů) na 15. pozici. Nejnižší počet zahájených bytů zaznamenal v kraji okres Rakovník (115), kterému patřila ze 77 okresů republiky 5. nejnižší pozice. Méně bytů v ČR bylo zahájeno už jen v okresech Jeseník, Most (shodně 72), Domažlice (97) a Rokycany (102).

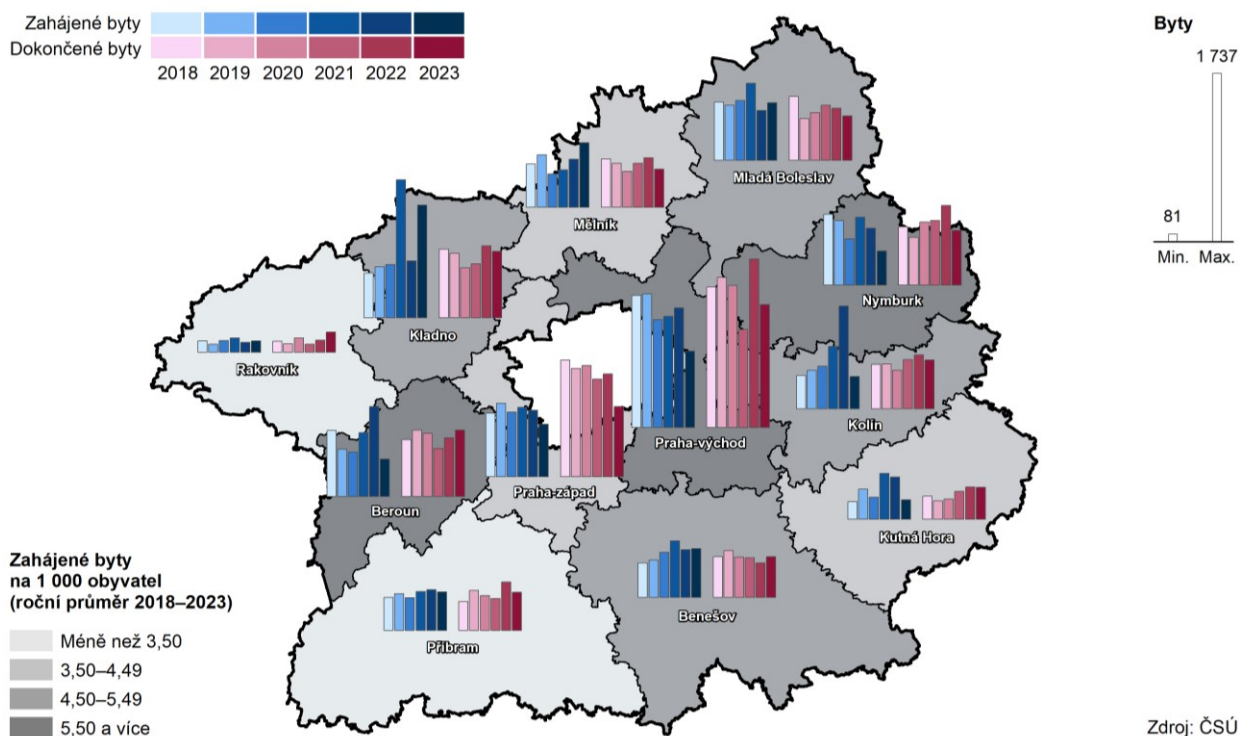
Intenzita zahájené bytové výstavby byla mezi kraji nejvyšší.

Intenzita okresů Beroun a Praha-východ byla třetí a čtvrtou nejvyšší v ČR.

Středočeský kraj a především jeho centrální oblast patří dlouhodobě k oblastem s největší bytovou výstavbou v celé republice. Průměrná roční intenzita zahájené výstavby ve Středočeském kraji za období let 2018 až 2023 dosahovala hodnoty 4,8 bytů na tisíc obyvatel, což bylo nejvíce mezi všemi kraji. Opakem, tedy regionem s nejnižší intenzitou zahájené výstavby, byl Ústecký kraj (1,9). V rámci středočeského regionu byla intenzita nejvyšší v okresech Beroun a Praha-východ (shodně 6,2), následoval okres Nymburk (5,7), Kolín (5,2), Kladno a Mladá Boleslav (shodně 4,7). V rámci meziokresního srovnání za celou ČR zaujímaly tyto okresy 3., 4., 7., 8., 11. a 12. místo. Mezi prvních 12 okresů s nejvyšší intenzitou zahajované výstavby v republice se kromě zmíněných šesti středočeských okresů dostaly ještě okresy Plzeň-sever a Vyškov na prvním a druhém místě (6,9, resp. 6,4 bytů na tisíc obyvatel), okresy Prachovice (6,0) a Český Krumlov (5,9) na pátém a šestém místě a okresy Břeclav (4,9) a Brno-venkov (4,7) na devátém a desátém místě. Nejnižší intenzitu zahájené výstavby v kraji zaznamenal okres Rakovník (2,0), v rámci ČR to

byly okres Most (1,0) a Sokolov (1,1). Srovnání meziokresní intenzity bytové výstavby pouze za rok 2023 bylo ovlivněno výkyvem v počtu zahájených bytů v okrese Kladno. Díky mimořádně vysokému počtu zahájených bytů především v bytových domech obsadilo Kladensko v roce 2023 první místo v intenzitě bytové výstavby (6,9) mezi středočeskými okresy a třetí místo v rámci ČR, a to po okresech Český Krumlov a Prachatice (7,4, resp. 7,0).

Kartogram 3.9 Bytová výstavba v okresech Středočeského kraje v letech 2018 až 2023

Téměř 86 % zahájené výstavby v kraji byla novostavba, 92% podíl novostaveb dosahoval okres Praha-východ.

Z celkového počtu zahájených bytů v kraji v roce 2023, který činil 6 045, bylo započato 85,6 % bytů jako úplně nová výstavba, zbytek bytů vznikl stavebními úpravami již dokončených staveb. Podíl nové výstavby na celkovém počtu zahájených bytů byl z mezikrajského pohledu čtvrtý nejvyšší a o 4,8 procentních bodů vyšší než celorepublikový průměr (80,8 %). Podíl nové výstavby v okresech Středočeského kraje se pohyboval v rozmezí od 69,2 % (okres Kutná Hora) do 92,1 % (okres Praha-východ).

Podíl bytů v rodinných domech na zahájené výstavbě v kraji po roce 2020 výrazně klesl ze 78 % na 52 %.

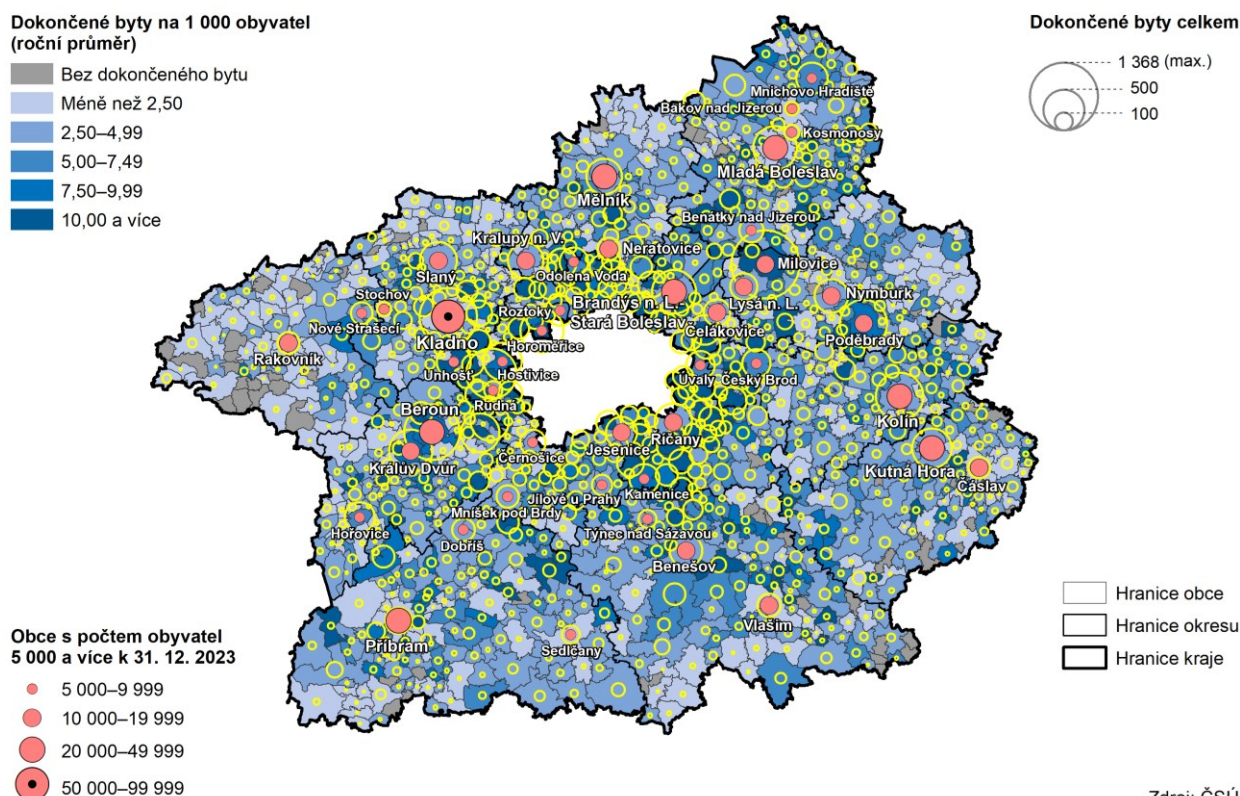
Tradičně bývalo více zahájených bytů ve Středočeském kraji situováno do rodinných domů. Podíl zahájených bytů v nových rodinných domech na celkovém počtu zahájených bytů byl v letech 2018 až 2020 nejvyšší mezi všemi kraji (v roce 2020 to bylo 77,9 %). Po roce 2020 se ale začala situace měnit. V roce 2021 celokrajskou hodnotu tohoto podílu zásadně snížil mimořádně vysoký počet zahájených bytů v bytových domech vykázaný v okrese Kladno. Vlivem toho poklesl podíl zahájených bytů v nových rodinných domech ve Středočeském kraji na 59,8 % a propadl se v mezikrajském srovnání až na 6. místo. Podobná situace nastala v roce 2022, kdy byl podíl zahájených bytů v rodinných domech rovněž 59,8 %, což odpovídalo 5. místu mezi kraji. Tentokrát byl zahájen vysoký počet bytů v bytových domech v okresech Kolín a Beroun. V roce 2023 se podíl zahájených bytů v rodinných domech snížil ještě více, a to na 51,8 %. Důvodem byl stejně jako v roce 2021 mimořádně vysoký počet zahájených bytů v nových bytových domech v okrese Kladno (735). Více bytů v bytových domech než na Kladensku bylo zahájeno

v případě všech okresů ČR jen v Praze a Brně (okres Brno-město) a dokonce byl v okrese Kladno zahájen i větší počet bytů v bytových domech než v 10 ze 14 krajů. V případě bytů v nových rodinných domech se absolutně nejvíce bytů během roku 2023 začalo v rámci Středočeského kraje stavět v okrese Praha-východ (619); jednalo se o pětinu (19,8 %) krajské výstavby rodinných domů a nejvyšší počet mezi všemi okresy republiky. Nejvíce bytů v nebytových budovách se začalo stavět v okrese Nymburk (51). Na opačné straně stál okres Rakovník, kde nebyl v roce 2023 zahájen žádný byt v bytovém domě a počet zahájených bytů v rodinných domech (82) byl nejnižší mezi středočeskými okresy a šestý nejnižší mezi okresy celé republiky.

Dokončená bytová výstavba se v posledním roce snížila téměř o šestinu.

Vývoj dokončené bytové výstavby v posledních pěti letech byl oproti vývoji zahájené výstavby časově posunut a značně kolísal. Po téměř třetinovém meziročním nárůstu v roce 2018 (o 32,9 %) následoval tříletý pokles (v roce 2019 o 3,0 %, v roce 2020 o 2,8 a v roce 2021 o 6,7 %). V roce 2022 došlo k téměř pětinnému nárůstu (o 23,7 %), v roce 2023 opět proběhl pokles, a to o 15,9 %. Pokles v roce 2023 zaznamenalo celkem osm krajů, ten středočeský byl mezi kraji třetí nejvyšší.

Kartogram 3.10 Bytová výstavba v obcích Středočeského kraje v letech 2018 až 2023

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce dokončených bytů zaznamenaly obvody sousedící s Prahou, v těchto třech ORP byla dokončena více než třetina všech bytů v kraji.

U dokončené bytové výstavby lze charakterizovat stav a vývoj i za nižší územní celky kraje. Během let 2018 až 2023 bylo v souhrnu dokončeno nejvíce bytů v centrální oblasti kraje, v porovnání obvodů obcí s rozšířenou působností dominovaly obvody Černošice (6,3 tis. bytů), Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (4,9 tis. bytů) a Říčany (3,6 tis. bytů); součet těchto tří obvodů znamenal více než třetinovou (35,1 %) výstavbu celého kraje. Na druhém pólu, tedy obvody s nejméně dokončenými byty v kraji, stály Votice (214), Sedlčany (418) a Čáslav (439), což společně odpovídalo pouze 2,5 % bytové výstavby kraje. V ostatních obvodech kraje bylo dokončeno v letech 2018 až 2023 více než 500 bytů, tzn. v průměru 100 a více bytů za rok.

Nejvíce dokončených bytů za celé sledované období mezi obcemi kraje zaznamenalo město Milovice (1 368), následovalo město Kladno (1 001 bytů), Beroun (918) a obec Chýně (759), která dominovala nejen mezi středočeskými, ale i celorepublikovými obcemi do 10 i 5 tisíc obyvatel. Mezi středočeskými městy nad 10 tisíc obyvatel byla nejnižší bytová výstavba zaznamenána v Čáslavi (137 bytů) a v Rakovníku (141 bytů).

Intenzita bytové výstavby centrální části kraje patřila k nejvyšším v celé republice.

Nejvyšší roční intenzitu bytové výstavby v posledních pěti letech zaznamenal mezi obvody kraje a zároveň v celé ČR SO ORP Lysá nad Labem a mezi obcemi nad 5 tisíc obyvatel Horoměřice a Milovice.

Intenzitou dokončené výstavby v letech 2018 až 2023, tedy průměrným ročním přepočtem dokončených bytů na tisíc obyvatel, dominoval mezi SO ORP kraje obvod Lysá nad Labem (10,4 ‰), který zároveň zaujímal nejvyšší pozici v celorepublikovém srovnání obvodů ORP. Další obvody v pořadí v kraji Říčany (8,2 ‰) a Český Brod (7,8 ‰) byly v celorepublikovém žebříčku na třetí a páté pozici, obvody Beroun (7,5 ‰), Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (7,1 ‰) a Černošice (6,9 ‰) na sedmé až deváté pozici s nejvyšší bytovou intenzitou. Naopak nejnižší hodnoty v kraji dosahoval obvod Rakovník (2,3 ‰), který v celorepublikovém žebříčku obsadil 137. pozici z 206 obvodů. Obvodem s nejnižší intenzitou v ČR byl obvod Bílina (0,6 ‰). Mezi obcemi dominovaly v intenzitě dokončené bytové výstavby ty v těsné blízkosti hlavního města, nejvyšší intenzitu v kraji a pátou mezi obcemi celé ČR zaznamenala obec Polerady na Brandýsku (74,2 ‰). Mezi středočeskými obcemi s počtem obyvatel 5 tisíc a více dosahovaly nejvyšší intenzity v kraji a zároveň i v celé ČR Horoměřice (20,1 ‰) a Milovice (18,2 ‰), v první desítce byly ze středočeských obcí ještě pátá Unhošť (12,0 ‰), sedmá Kamenice (9,4 ‰) a osmý Králův Dvůr (9,3 ‰). Mezi ostatní v první desítce patřily obvody v širším zázemí moravské metropole (Pohořelice, Rosice, Slavkov u Brna, Boskovice). Nejnižší intenzity bytové výstavby mezi středočeskými městy a obcemi s počtem obyvatel 5 tisíc a více dosadovala Příbram (1,0 ‰), v rámci celé ČR to byla města Kojetín a Písek (po 0,3 ‰).

Ceny nemovitostí

Ceny nemovitostí patří k nejvyšším v ČR.

Trh s nemovitostmi ve Středočeském kraji, zejména v jeho centrální části, patří díky své poloze a vzhledem ke stále vysoké intenzitě bytové výstavby a silné poptávce mezi velmi lukrativní regiony. Tomu odpovídá i cenová hladina prodávaných nemovitostí pohybující se nad republikovým průměrem a patřící k nejvyšším v ČR.

Rodinné domy v zázemí Prahy (okresy Praha-východ a Praha-západ) byly po Praze cenově nejdražší v ČR.

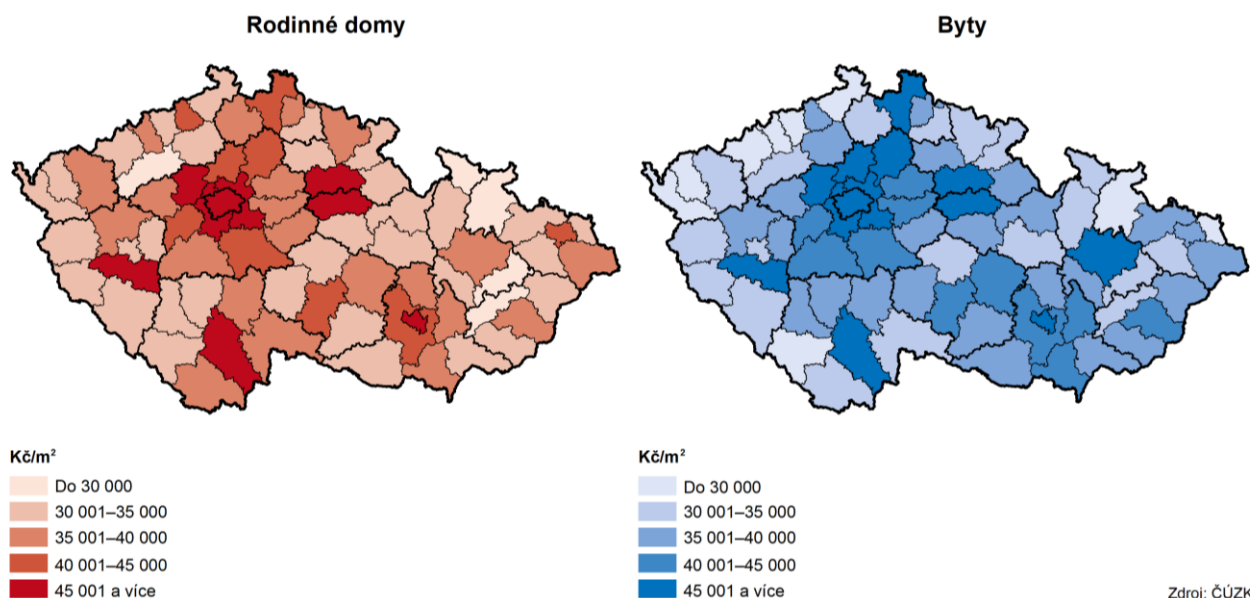
V období let 2020 až 2022 (naposledy zveřejněný tříletý průměr) se průměrná kupní cena rodinných domů v kraji (55 940 Kč/m²) pohybovala přibližně na 131 % republikového průměru (42 763 Kč/m²). Na území kraje se nejdražše prodávaly rodinné domy v těsné blízkosti hlavního města, tedy v okresech Praha-východ (78 744 Kč/m²) a Praha-západ (75 499 Kč/m²). Z meziokresního celorepublikového pohledu byly ceny těchto dvou okresů hned za hlavním městem Prahou (91 986 Kč/m²) na 2. a 3. pozici. Nejlevněji v kraji se rodinné domy prodávaly v okresech Kutná Hora (36 384 Kč/m²) a Rakovník (35 839 Kč/m²), v celé ČR to bylo pět okresů pod hranicí 30 tisíc Kč/m² (Louny, Jeseník, Přerov, Kroměříž a Bruntál).

Prodávané byty v okrese Kladno dosahovaly v letech 2020-2022 nejvyšší kupní ceny v kraji a 4. nejvyšší v ČR.

Průměrná cena bytů v kraji dosahovala ve sledovaném období 45 938 Kč/m², což oproti rodinným domům odpovídalo jen 86 % celorepublikového průměru (53 222 Kč/m²). Na území kraje se v letech 2020 až 2022 prodávaly byty nejdražše v okrese Kladno (54 817 Kč/m²), v ostatních středočeských okresech nedosahovala průměrná cena hranice 50 tisíc za metr čtvereční, průměrné kupní ceny bytů v okresech Kutná Hora a Rakovník nedosahovaly ani hranice 40 tisíc za metr čtvereční. V rámci celorepublikového srovnání se okres Kladno dostal v pořadí na čtvrtou nejvyšší průměrnou cenu bytů, vyšší zaznamenaly už jen Praha

(99 503 Kč/m²), Brno-město (69 210 Kč/m²) a nejbliž kladenské hodnotě byl okres Hradec Králové (55 793 Kč/m²). Do první desítky českých okresů s nejdražšími byty se dostal ještě osmý Praha-východ a desátý Praha-západ, v následující desítce se objevilo ještě dalších šest středočeských okresů (11. Mělník, 13. Mladá Boleslav, 15. Beroun, 17. Nymburk, 18. Benešov a 20. Kolín). Nejlevněji se v kraji prodávaly byty v okrese Rakovník (36 347 Kč/m²), čemuž odpovídala 43. pozice v pořadí z celkového počtu 77 okresů ČR. Okresem s nejlevnějšími byty v celé republice byl Sokolov (23 509 Kč/m²), pod hranici 30 tisíc Kč za metr čtvereční se průměrně prodávaly byty také v okresech Chomutov, Bruntál, Teplice, Karviná, Děčín, Most, Cheb a Prachatice. Z mezikrajského pohledu se nejlevněji, těsně nad 30 tis. Kč za metr čtvereční, prodávaly byty v Karlovarském a Ústeckém kraji.

Kartogram 3.11 Průměrné kupní ceny rodinných domů a bytů v okresech v období let 2020 až 2022

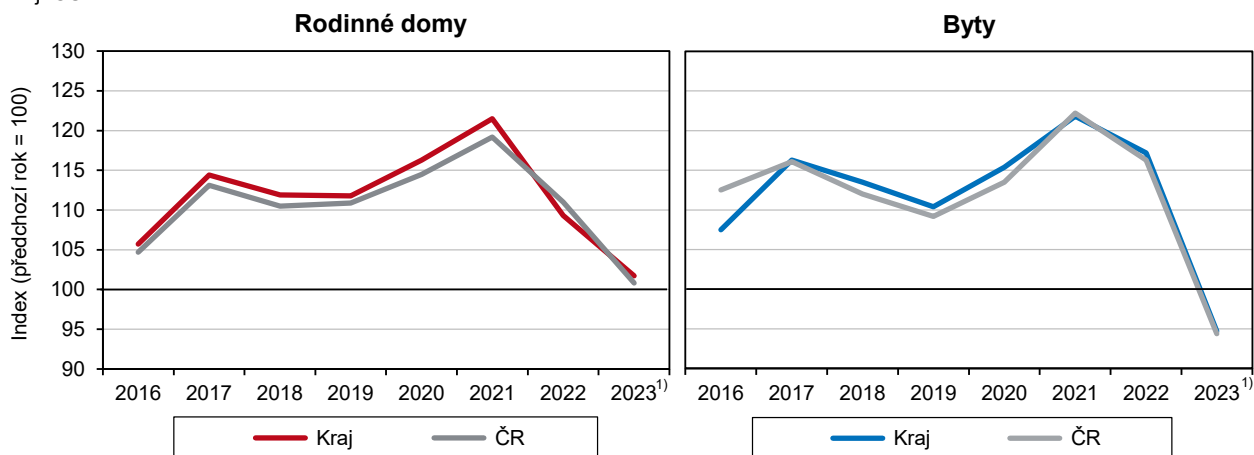

Meziroční cenové indexy v letech 2016 až 2023 se u rodinných domů pohybovaly každoročně nad hranicí 100, u bytů jen do roku 2022.

Průměrné roční indexy cen nemovitostí (rodinných domů a bytů) v letech 2016 až 2023 ve srovnání s cenovou hladinou předchozího roku (=100) meziročně rostly, jedinou výjimkou byl poslední šetřený rok 2023, kdy podle předběžných údajů klesl meziroční index na 94,7. Podobný propad v tomto roce zaznamenal i celorepublikový průměr (94,4).

Graf 3.30 Indexy cen nemovitostí ve Středočeském kraji a ČR (roční průměr, 100=předchozí rok)

Zdroj: ČÚZK

¹⁾ údaje za rok 2023 jsou předběžné

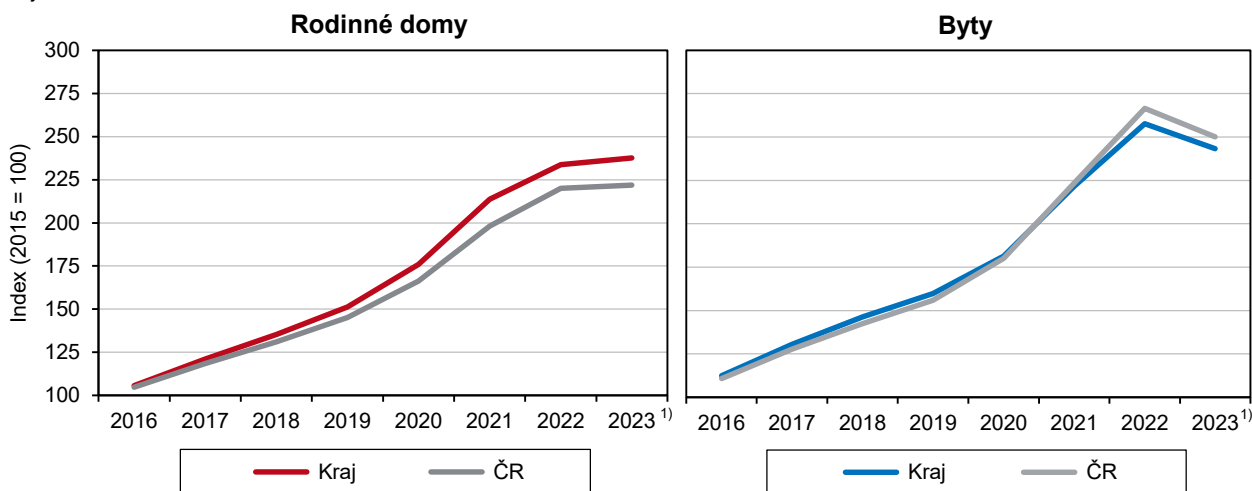
Cenová hladina nemovitostí roku 2015 byla v následném období vždy převyšovaná, od roku 2021 více než dvojnásobně.

Cenové indexy rodinných domů v porovnání s rokem 2015 rostly o něco výše v kraji než v ČR.

Ve srovnání s cenovou hladinou roku 2015 (=100) cenové indexy od roku 2016 u rodinných domů i u bytů rostly a obou komodit přesáhly indexy hranici 200,0 shodně v roce 2021 (RD – 213,8, byty – 221,6). Jedinou stagnací v růstu byl index u bytů v roce 2023, kdy podle předběžných údajů (243,2) byl nižší než v předchozím roce 2022 (257,7). V každém roce po celé sledované období let 2016 až 2023 dosahovaly v kraji o něco vyšších indexů byty před rodinnými domy, rozdíl mezi nimi se pohyboval od minima 5,4 indexních bodů v roce 2020 až po 24,0 indexních bodů v roce 2022. Ve srovnání s celorepublikovým průměrem byl krajský index rodinných domů po celou dobu vyšší (v roce 2023 o 15,8 indexních bodů), u bytů byl krajský index vyšší pouze do roku 2020, v letech 2021 až 2023 naopak nižší (v roce 2023 o 6,8 indexních bodů).

Graf 3.31 Indexy cen nemovitostí ve Středočeském kraji a ČR (roční průměr, rok 2015=100)

Zdroj: ČÚZK

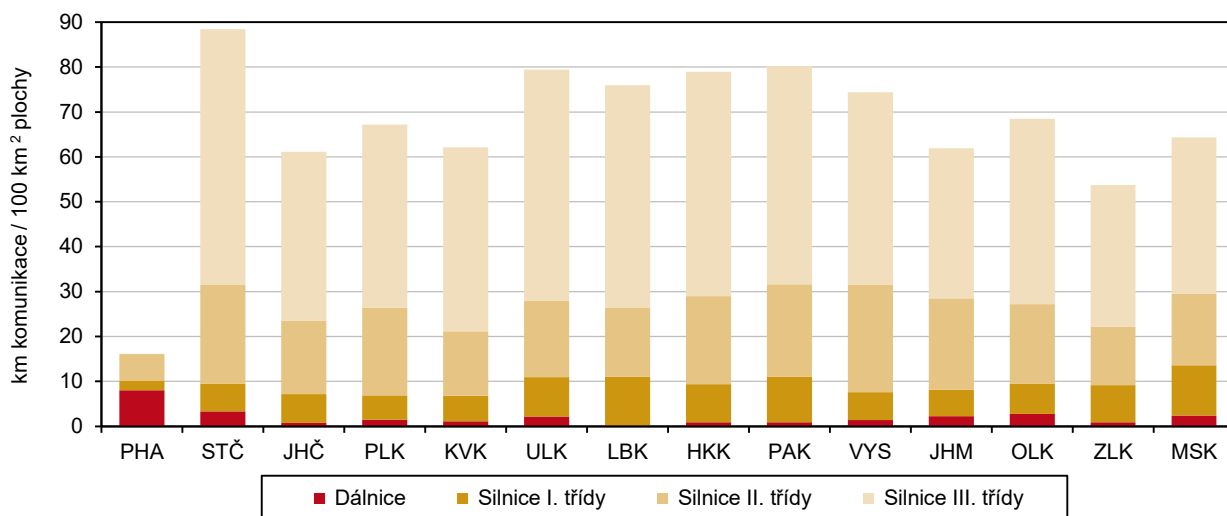
Doprava

Silniční síť ve Středočeském kraji je nejhustší v ČR.

Délka silniční a dálniční sítě dosahovala ke konci roku 2023 na území kraje celkem 9 663 tis. km. Na 100 km² plochy kraje připadalo v průměru 88,4 km silnic a dálnic, což byla mezi kraji nejvyšší hustota silniční sítě (průměr ČR 70,8 km na 100 km²).

Graf 3.32 Hustota silnic a dálnic v krajích k 1. 1. 2024

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR

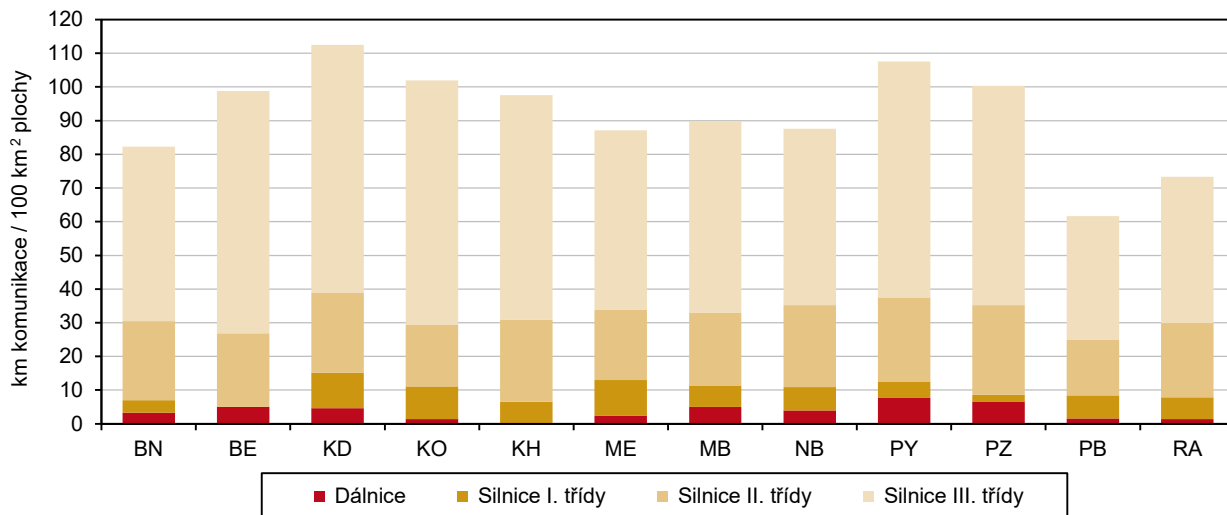

Silniční síť v kraji je nejhustší v okrese Kladno.

Na území kraje dosahoval nejhustší silniční sítě okres Kladno (112,5 km na 100 km²) a nad hodnotou 100 se pohybovaly další tři okresy kraje (Kolín, Praha-východ a Praha-západ), naopak nejnižší hustota silniční sítě byla zaznamenána na Příbramsku (61,6 km na 100 km²).

Graf 3.33 Hustota silnic a dálnic v okresech Středočeského kraje k 1. 1. 2024

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR

Provozní délka železnic je mezi kraji nejdelší, hustota železniční sítě šestá nejvyšší.

U železnice dosahovala v roce 2023 na území Středočeského kraje provozní délka tratí celkem 1 452 km. Z mezikrajského pohledu byla středočeská železniční síť nejdelší v republice, hustotou železniční sítě (13,3 km tratí na 100 km²) dosahoval kraj na šestý nejvyšší a celorepublikově nadprůměrný výsledek (12,1 km železnic na 100 km²).

Na území kraje je třetina splavných vodních cest v ČR pro pravidelnou dopravu.

Středočeský kraj má mezi kraji zároveň nejdelší délku splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu (237 km) a na hodnotě ČR se podílí přibližně jednou třetinou. Hustota splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu dosahovala 2,2 km na 100 km² plochy kraje a po hl. m. Praze (6,4) byla mezi kraji druhou nejvyšší.

Počet osobních automobilů se za pět let zvýšil přibližně o 16 %, za deset let o 41 %.

Vozový park kraje se dlouhodobě navyšuje; v roce 2013 bylo na území kraje registrováno 616 tisíc, v roce 2018 už 753 tisíc a na konci roku 2023 to bylo téměř 871 tisíc osobních automobilů včetně dodávkových. Za pět let se tak vozový park kraje rozrostl o 15,6 % a za deset let o 41,3 %. V případě pětiletého období se jednalo o nevyšší a v případě desetiletého porovnání o druhý nejvyšší (po Praze) nárůst vozového parku mezi kraji. Jednou možností vyjádření stupně automobilizace na daném území je přepočet automobilů na tisíc obyvatel. Na konci roku 2023 připadalo na tisíc obyvatel Středočeského kraje 598 osobních vozidel, to bylo téměř ve shodě s celorepublikovým výsledkem (597) a mezi kraji se jednalo o pátý nejvyšší stupeň automobilizace. Ten nejvyšší byl dosažen obyvateli Prahy (753), naopak méně vozidel připadalo na obyvatele Moravy a Slezska, úplně nejméně to bylo v Moravskoslezském kraji (518).

Na tisíc obyvatel připadalo v kraji 598 aut, pátý nejvyšší výsledek mezi kraji.

Automobilizace byla nejvyšší v Praze, nejnižší ve Slezsku a na Moravě.

Přeprava autobusovou dopravou poslední dva roky meziročně vzrostla a bylo přepraveno více osob než před pěti lety.

Podle údajů Ministerstva dopravy se během roku 2023 přepravilo v rámci Středočeského kraje po železnici celkem 6,4 mil. osob, příjezdový a výjezdový směr z/do kraje dosahoval dvojnásobných hodnot (výjezd do jiných krajů – 13,7 mil. osob, příjezd z jiných krajů – 13,9 mil. osob). Přeprava v rámci kraje meziročně poklesla o 1,6 % a o 30,2 % ve srovnání s rokem 2018. Veřejná autobusová doprava přepravila

V železniční a městské hromadné dopravě bylo přepraveno o 30 % méně než před pěti lety.

v roce 2023 na území kraje 58,9 mil. osob a po období, kdy výrazně přepravu ovlivnila koronavirová situace (rok 2020 – 48,1 mil. osob a rok 2021 – 40,6 mil. osob) došlo druhým rokem po sobě k výraznému navýšení počtu cestujících; v roce 2022 o 29,9 % a v roce 2023 o 11,6 %. Ve srovnání s rokem 2018 se v roce 2023 přepravilo v rámci veřejné přepravy kraje o 3,0 % více osob. Naopak přeprava městskou hromadnou dopravou v kraji (pouze autobusy) zaznamenala v roce 2023 (14,0 mil. osob) meziroční pokles o 7,3 % a ve srovnání s rokem 2018 o 30,3 %, tedy podobný vývoj jako u železniční přepravy.

Většina zboží do/v/z kraje se přepravuje po silnici.

Přeprava zboží do kraje, z kraje i napříč Středočeským krajem byla v roce 2023 nejčastěji uskutečňována silniční dopravou, a to u vývozu zboží do jiných krajů z více jak 91 %, z více jak 87 % u dovozu zboží z jiných krajů a téměř 99 % u přepravy zboží v rámci kraje. Po silnici bylo v roce 2023 přepraveno celkem 24,226 mil. tun ve směru vývozu, 21,023 mil. tun zboží bylo doveženo a 47,505 mil. tun kolovalo v rámci Středočeského kraje. Meziroční nárůst přepraveného zboží po silnici proběhl pouze u vývozu z kraje (o 1,2 %), dovoz i vnitřní převoz věcí poklesl (o 15,7 %, resp. o 10,5 %). V porovnání s rokem 2018 vzrostl kromě vývozu (o 25,4 %) i dovoz (o 8,2 %), přeprava věcí v rámci kraje opět zaznamenala pokles (o 12,6 %). Po železnici bylo v roce 2023 přepraveno celkem 2,348 mil. tun ve směru vývozu, 3,036 mil. tun zboží bylo doveženo a 0,358 mil. tun kolovalo v rámci Středočeského kraje. Meziroční nárůst v roce 2023 i nárůst ve srovnání s rokem 2018 proběhl u přepravy v rámci kraje (o 10,7 %, resp. 3,3 %), export i import zboží po železnici do krajů a z krajů zaznamenaly jak meziročně (o 7,7 %, resp. 16,0 %), tak ve srovnání s rokem 2018 (o 8,0 %, resp. 39,2 %) poklesy. V dopravě vodní cestou došlo u všech směrů přepravovaného zboží k meziročnímu nárůstu; vývoz se zvýšil téměř dvojnásobně (o 94,0 %) a přeprava v rámci kraje zaznamenala ještě vyšší nárůst (o 128,9 %). Ve srovnání s rokem 2018 vzrostl přepravovaný objem zboží po vodě pouze v rámci kraje, a to o 221,3 %, export i import do jiných krajů a z jiných krajů se snížil o 92,4 %, resp. 82,0 %.

Cestovní ruch

Návštěvnost se vrátila do doby před pandemií koronaviru a byla rekordní od roku 2012.

Během roku 2023 přijelo do hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) ve Středočeském kraji celkem 1 320,1 tis. návštěvníků, což bylo o 12,5 % více, než přijelo v období před pandemií koronaviru (tj. v roce 2019) a zároveň nejvíce od roku 2012, kdy jsou v oblasti cestovního ruchu k dispozici srovnatelné statistiky.

Meziročně přibýlo o 14 % více hostů, což byl třetí nejvyšší nárůst mezi kraji.

V porovnání se stejným obdobím loňského roku se ubytovalo o 162,3 tis. hostů více, což představovalo meziroční nárůst počtu hostů v kraji o 14,0 %. Meziročně vyšší návštěvnost zaznamenaly všechny kraje; nejvyšší v hl. m. Praze (nárůst o 24,4 %), nejnižší ve Zlínském kraji (nárůst o 2,5 %). Nárůst ve Středočeském kraji byl vyšší než celorepublikový průměr (13,1 %) a z mezikrajského pohledu byl třetí nejvyšší.

Na celorepublikové návštěvnosti se kraj podílí z 6 %.

Na celkovém počtu ubytovaných hostů v ČR se Středočeský kraj podílel z 6,0 %. Nejvíce turistů bylo ubytováno v Praze (podíl na ČR 33,9 %), nejméně v Pardubickém kraji (2,4 %). Podíl Středočeského kraje byl mezi kraji šestý nejvyšší.

Návštěvnosti ve všech měsících roku 2023 meziročně vzrostly a byly rekordní od roku 2012.

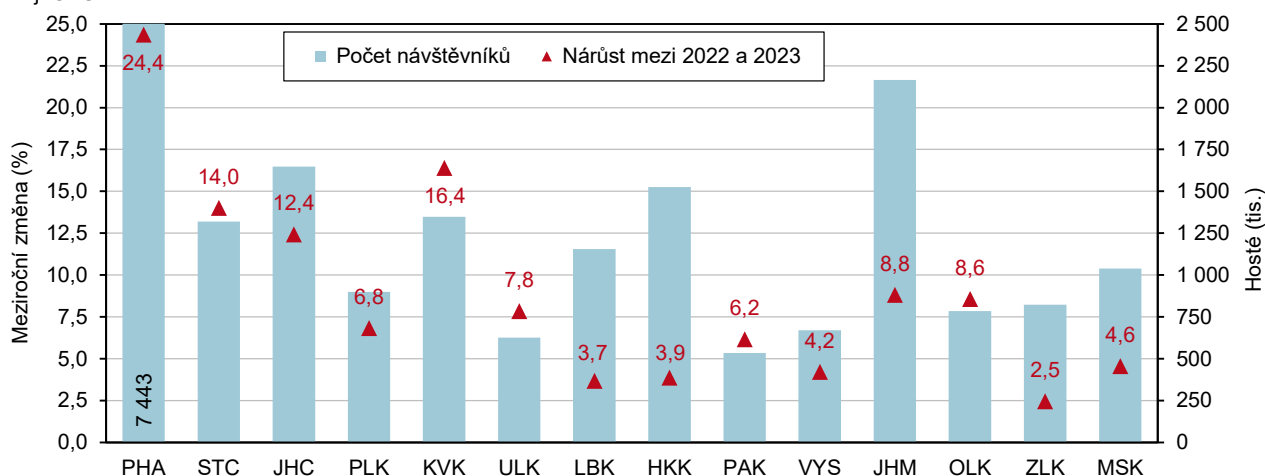
Z pohledu měsíční statistiky za rok 2023 se v ubytovacích zařízeních Středočeského kraje ubytovalo nejvíce návštěvníků v letních měsících v červenci (191,4 tis.) a srpnu (187,7 tis.), oba prázdninové měsíce se na celkové roční návštěvnosti podílely v souhrnu z 28,7 %. Nejméně hostů přijelo na začátku roku v lednu (53,4 tis.) a v únoru (58,6 tis.), první dva měsíce se na celkové roční návštěvnosti podílely jen z 8,5 %. Počet hostů ve všech měsících roku 2023 oproti

Letní prázdniny se na roční návštěvnosti kraje podílely z 29 %.

předchozímu roku 2022 vzrostl; absolutně i relativně nejvíce v lednu (o 22,7 tis. a 74,0 %), nejméně v říjnu (o 4,2 tis. a 4,4 %). Zároveň všechny měsíce zaznamenaly rekordní návštěvnost od roku 2012.

Graf 3.34 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v roce 2023

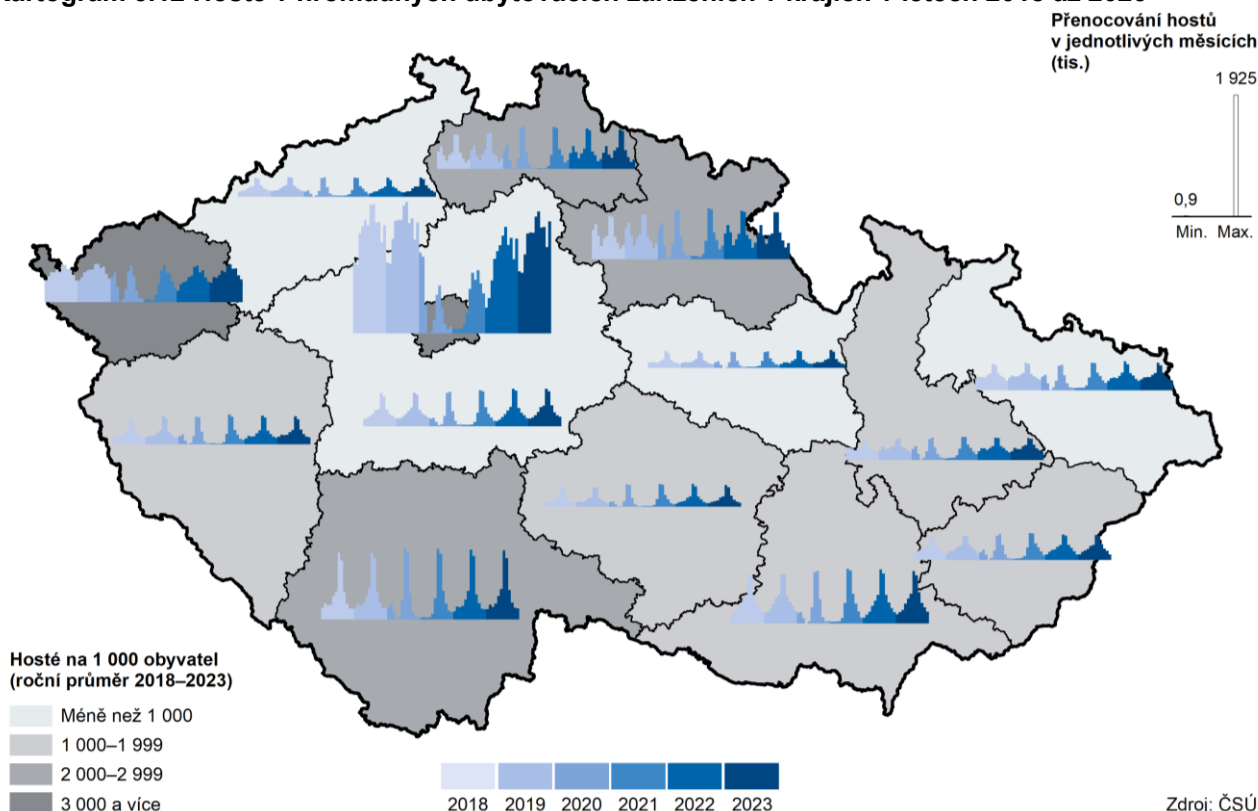
Zdroj: ČSÚ

Počet přenocování se meziročně navýšil téměř o desetinu a poprvé překonal třímilionovou hranici.

S počtem návštěvníků se ve Středočeském kraji meziročně zvýšil o 9,3 % na hodnotu 3 040,2 tis. i celkový počet přenocování. Z mezikrajského pohledu se i v této statistice jednalo o třetí nejvyšší meziroční nárůst a historicky poprvé (od roku 2012) byla v kraji překročena třímilionová hranice v počtu přenocování za celý rok. Z pohledu měsíčních počtů přenocování byl většinou zaznamenán meziroční nárůst (nejvíce v lednu o 59,9 %), pouze oba letní prázdninové měsíce vykázaly oproti stejnému období předchozího roku mírný pokles (o 0,1 %, resp. 1,5 %).

Kartogram 3.12 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2018 až 2023

Zdroj: ČSÚ

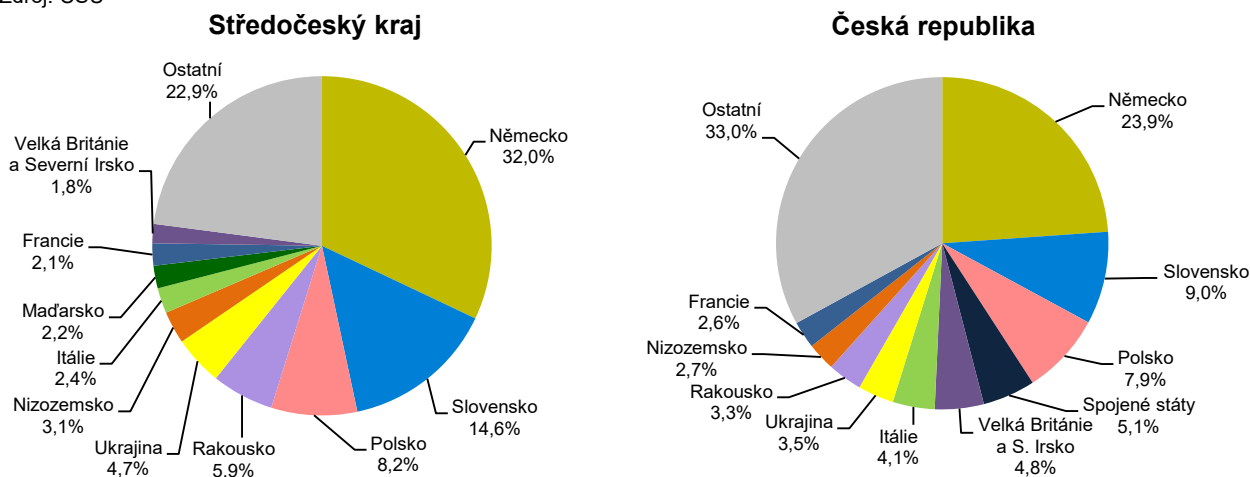
Průměrná délka pobytu patřila k historicky nejnižším.

Kratší pobyty uskutečňovali jen turisté v Praze a Jihomoravském kraji

Průměrná délka pobytu jednoho hosta v HUZ ve Středočeském kraji v roce 2023 představovala 2,30 noci. V porovnání s celorepublikovým průměrem (2,54) byla průměrná délka pobytu kratší a nižší mezi kraji zaznamenaly už jen hl. m. Praha (2,27) a Jihomoravský kraj (1,96), naopak nejdelší pobyty v rámci ČR vykázali návštěvníci Karlovarského kraje (3,78). Průměrná doba pobytu hosta ve Středočeském kraji meziročně poklesla o 0,10 noci a z dvanáctiletého pohledu patřila společně s délkou dosaženou v roce 2019 (2,30) mezi nejkratší.

Graf 3.35 Zahraniční návštěvníci HUZ podle zemí v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

80 % ubytovaných hostů byli rezidenti.

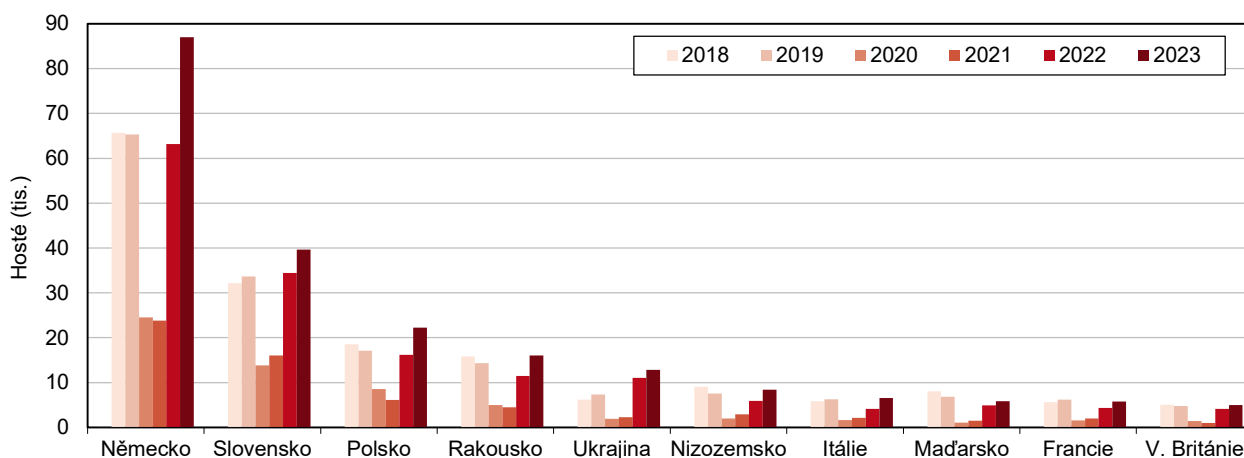
Tuzemských návštěvníků poprvé přijelo do kraje přes milion.

Podíl kraje na tuzemských hostech v ČR byl přes 8 %, na hostech z ciziny necelá 3 %.

Mezi nejčastější hosty ubytovacích zařízení ve Středočeském kraji patřili v roce 2023 tuzemští návštěvníci, tzv. rezidenti (79,4 %), kterých se ubytovalo o 92,4 tis. (tj. o 9,7 %) více než ve stejném období předchozího roku. Hostů přijíždějících ze zahraničí, tzv. nerezidentů, přijelo do kraje o 69,9 tis. více než v předchozím roce, což představovalo 34,7% meziroční nárůst. Počet ubytovaných rezidentů byl za období posledních dvanácti let nejvyšší a poprvé překročil milionovou hranici (1 048 557), v případě nerezidentů třetí nejvyšší (více jich bylo v letech 2018 a 2019). Významnost rezidentů v návštěvnosti kraje dokumentuje také podíl kraje na celorepublikové hodnotě; zatímco mezi rezidenty byl středočeský podíl 8,4 % a mezi kraji pátý nejvyšší, mezi nerezidenty to bylo jen 2,8 % a mezi kraji sedmý nejvyšší.

Graf 3.36 Hosté v HUZ podle zemí ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Polovinu zahraniční klientely tvořili Němci a Slováci.

Meziroční nárůsty hostů ze všech zemí.

Kapacita ubytovacích zařízení v kraji byla využita z 29 % v případě lůžek a z 35 % v případě pokojů.

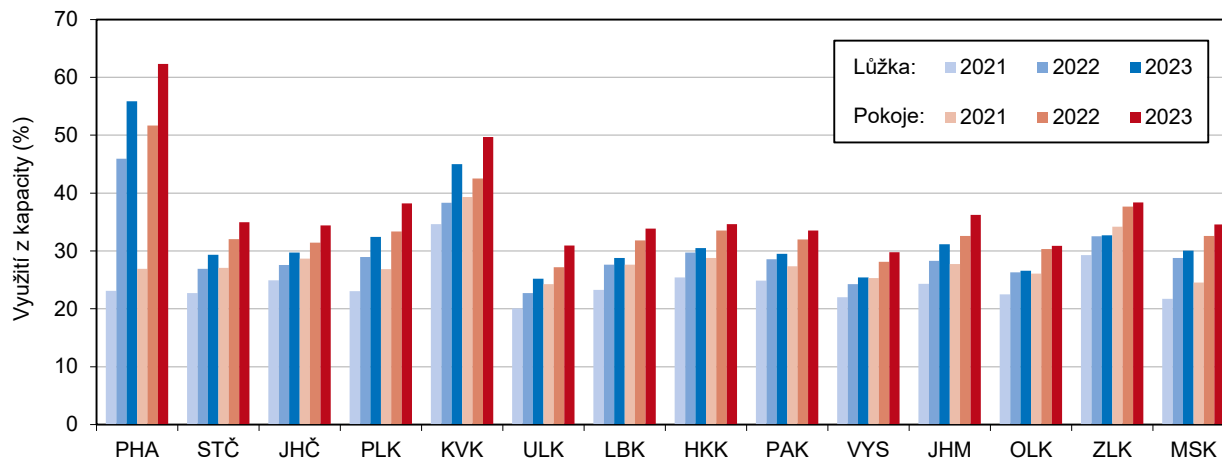
Využitelnost ubytovacích zařízení v posledních dvou letech rostla.

Největší skupinu hostů ze zahraničí (podle státního občanství) tvořili občané Německa (podíl 32,0 % ze všech zahraničních hostů), následovali návštěvníci ze Slovenska (14,6 % nerezidentů), Polska (8,2 %), Rakouska (5,9 %) a Ukrajiny (4,7 %). Meziroční nárůst počtu hostů proběhl u většiny zemí, ze kterých hosté nejčastěji pocházeli. Absolutně nejvyšší změnu zaznamenali Němci, jejichž počet se meziročně zvýšil o 23,8 tis. osob (o 37,7 % více). Vysoké relativní nárůsty oproti předchozímu roku zaznamenali také hosté z asijských destinací, kteří před pandemií koronaviru patřili mezi často ubytované nerezidenty Středočeského kraje (Čína o 289,9 %, Korejská republika o 410,1 %). V porovnání s rokem 2018 zůstali němečtí turisté na třetinovém nárůstu (o 32,5 %), někteří nerezidenti z desítky nejčastěji přijíždějících zemí zaznamenali pokles (Nizozemci o 7,5 %, Maďaři o 27,1 % a Britové o 1,0 %).

Využitím kapacity v hotelech a penzionech patřil středočeský region v roce 2023 mezi kraje dlouhodobě k těm celorepublikově podprůměrným. Čisté využití lůžek (29,4 %) bylo desáté nejvyšší a využití pokojů (35,0 %) šesté nejvyšší mezi kraji, přičemž oba podíly byly nižší než celorepublikový průměr (37,2 %, resp. 43,4 %). V obou indikátorech dominovala mezi kraji Praha s nadpolovičním podílem využití (55,9 %, resp. 62,3 %), na úplném chvostu byl naopak Ústecký kraj v případě čistého využití lůžek (25,2 %) a Kraj Vysočina v případě využití pokojů (29,8 %). Využití ubytovacích zařízení v kraji v posledních dvou šetřených letech rostlo. Čisté využití lůžek vzrostlo nejprve z 22,7 % v roce 2021 na 26,9 % v roce 2022 a v dalším roce 2023 na 29,4 %. Využití pokojů vzrostlo nejprve z 27,1 % v roce 2021 na 32,1 % v roce 2022 a v dalším roce 2023 na 35,0 %.

Graf 3.37 Čisté využití lůžek a využití pokojů v krajích v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

4. Životní prostředí

Půdní fond

Podíl zemědělské půdy na celkové rozloze byl mezi kraji nejvyšší.

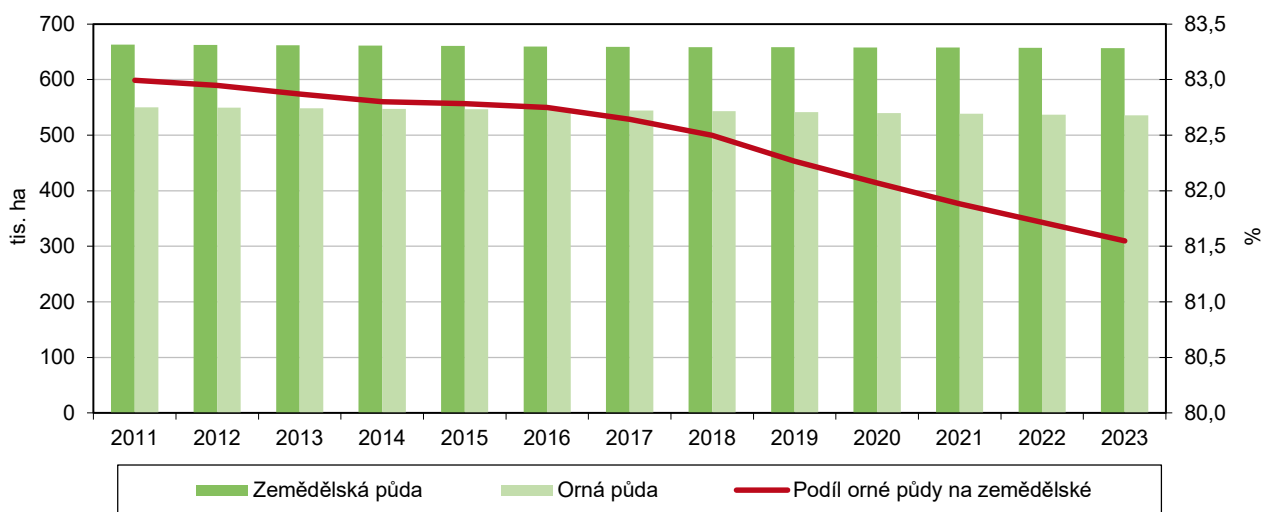
Území Středočeského kraje tvořila ze tří pětín (60,1 %) zemědělská půda a ze dvou pětín půda nezemědělská. Podíl zemědělské půdy byl nejvyšší ve srovnání s ostatními kraji, k 60% hranici se těsně přiblížily ještě Kraj Vysočina a Pardubický kraj. Průměr za ČR činil 53,2 %. Zemědělská půda převažovala celkem v osmi krajích nad půdou nezemědělskou, nejméně byla zastoupena v Karlovarském kraji (37,7 %) a hl. m. Praze (39,1 %), což byly jediné dva kraje, kde podíl zemědělské půdy nedosahoval ani 40% hranice.

Polovinu rozlohy kraje tvořila orná půda, což bylo nejvíce mezi kraji.

Téměř polovina území Středočeského kraje byla využívána jako orná půda. Na konci roku 2023 se orná půda podílela na celkové rozloze kraje 49,0 %, což byl nejvyšší podíl mezi všemi kraji, dále následovaly kraje Jihomoravský (48,0 %) a Vysočina (46,0 %). Naopak nejnižší podíl byl zaznamenán v kraji Karlovarském (15,5 %), republikový průměr činil 36,8 %. Od konce 90. let však docházelo k pozvolnému plynulému zmenšování výměry orné plochy ve Středočeském kraji, pod 50% hranici poklesl podíl orné půdy poprvé v roce 2011 a od té doby pod touto hranicí zůstává. Za posledních deset let došlo ke snížení orné plochy o 12,6 tis. hektarů, což představovalo pokles o 2,3 %. Pokles podílu orné půdy byl zaznamenán každým rokem bez výjimky, nejvýrazněji v posledních pěti letech.

Graf 4.1 Výměra zemědělské a orné půdy ve Středočeském kraji

Zdroj: ČÚZK

Procento zornění dlouhodobě klesalo, mezi kraji bylo 2. nejvyšší.

V dlouhodobější časové řadě se snižovalo i procento zornění (tj. podíl orné půdy na zemědělské půdě); v roce 2017 dokonce poprvé klesl Středočeský kraj z dosavadního prvního na druhé místo za kraj Jihomoravský a na druhém místě setrval s hodnotou 81,5 % i koncem roku 2023. Průměr za republiku činil 69,2 %, nejnižší stupeň zornění vykázal Karlovarský kraj (41,2 %).

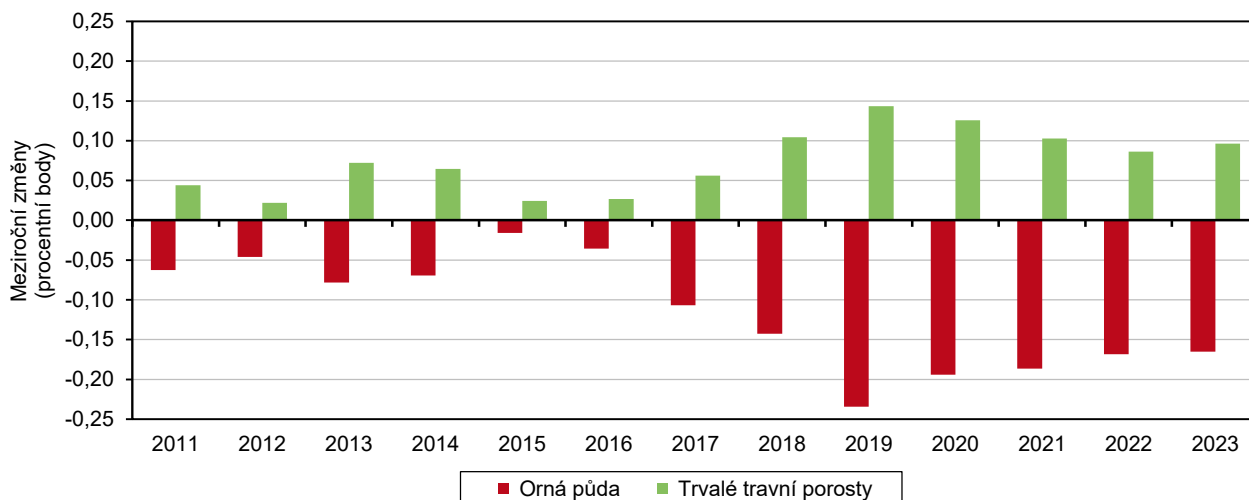
Plocha trvalých travních porostů dlouhodobě rostla, i přesto ale zůstal podíl travních ploch na rozloze 3. nejvyšší mezi kraji.

Naopak rozloha ploch trvalých travních porostů se v kraji postupně každoročně zvyšovala. Za posledních 10 let narostla o 6,9 % (4,9 tis. ha), přičemž nejvyšší meziroční nárůsty byly dosaženy v posledních pěti letech. Plochy trvalých travních porostů zaujímaly v roce 2023 v kraji 7% podíl na celkové rozloze. Tento podíl byl třetí nejvyšší mezi všemi kraji, menší zastoupení trvalých travních porostů vykázaly pouze hl. m. Praha (2,4 %) a Jihomoravský kraj (4,3 %). Naopak nejvyšší podíl byl

zaznamenan v kraji Libereckém, kde tvořily trvalé travní porosty více než pětinu území (21,7 %). Průměr za ČR činil 13,2 %.

Graf 4.2 Meziroční změny podílů orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě ve Středočeském kraji

Zdroj: ČÚZK

Podíl chmelnic byl mezi kraji 2. nejvyšší, jejich rozloha však klesla. Naopak výrazně vzrostly plochy zahrad.

Do kategorie zemědělské půdy spadají dále zahrady (2,8% podíl na rozloze kraje v roce 2023), ovocné sady (0,9% podíl), chmelnice (0,26% podíl) a vinice (0,03% podíl). Zahrady zaznamenaly v desetiletém období výrazný nárůst, a to jak relativní, tak absolutní (o 14,7 %, resp. 4,0 tis. ha). Rostly také plochy vinic (o 9,4 %), naopak plochy chmelnic a ovocných sadů poklesly (o 11,0 %, resp. 6,7 %). Na mezikrajském žebříčku stál Středočeský kraj velmi vysoko v podílech těchto druhů pozemků na rozloze, v případě chmelnic se jednalo o druhé místo (po Ústeckém kraji) a v případě zahrad, ovocných sadů a vinic shodně o místo čtvrté.

Lesní pozemky zaujímaly mezi kraji 2. nejnižší podíl na celkové rozloze kraje, jejich rozloha navíc poklesla.

Dvě pětiny území Středočeského kraje tvořila nezemědělská půda (39,9 %), v rámci níž představovaly nejvýznamnější druh pozemku lesy. V roce 2023 zaujímaly lesní pozemky více než čtvrtinu rozlohy kraje (27,5 %), což však odpovídalo druhé nejnižší hodnotě mezi kraji po hl. m. Praze, a v porovnání s rokem 2013 došlo k jejich úbytku (o 2,0 %). Největší plochu zabíraly lesy v kraji Libereckém (44,8 %), v rámci celé republiky to byla jedna třetina území (34 %).

Vzrostla rozloha zastavěných ploch a nádvostí.

Přírůstek zaznamenaly během posledních 10 let ve Středočeském kraji zastavěné plochy a nádvostí, a to o 3,0 %. Celkově se tyto plochy podílely na výměře kraje 2,0 %, což představovalo čtvrté místo po krajích se třemi největšími městy (hl. m. Praha 10,3 %, Moravskoslezský kraj 2,2 %, Jihomoravský kraj 2,1 %). Na posledním místě mezikrajského žebříčku stál kraj Karlovarský, který jako jediný nedosáhl 1% hranice.

Zastoupení vodních ploch bylo v kraji průměrné.

Zastoupením vodních ploch 1,9 % se řadil Středočeský kraj doprostřed mezikrajského žebříčku, v čase přitom nedošlo u tohoto podílu k výraznější změně. První místo patřilo Jihočeskému kraji (4,6 %) a poslední kraji Olomouckému (1,2 %).

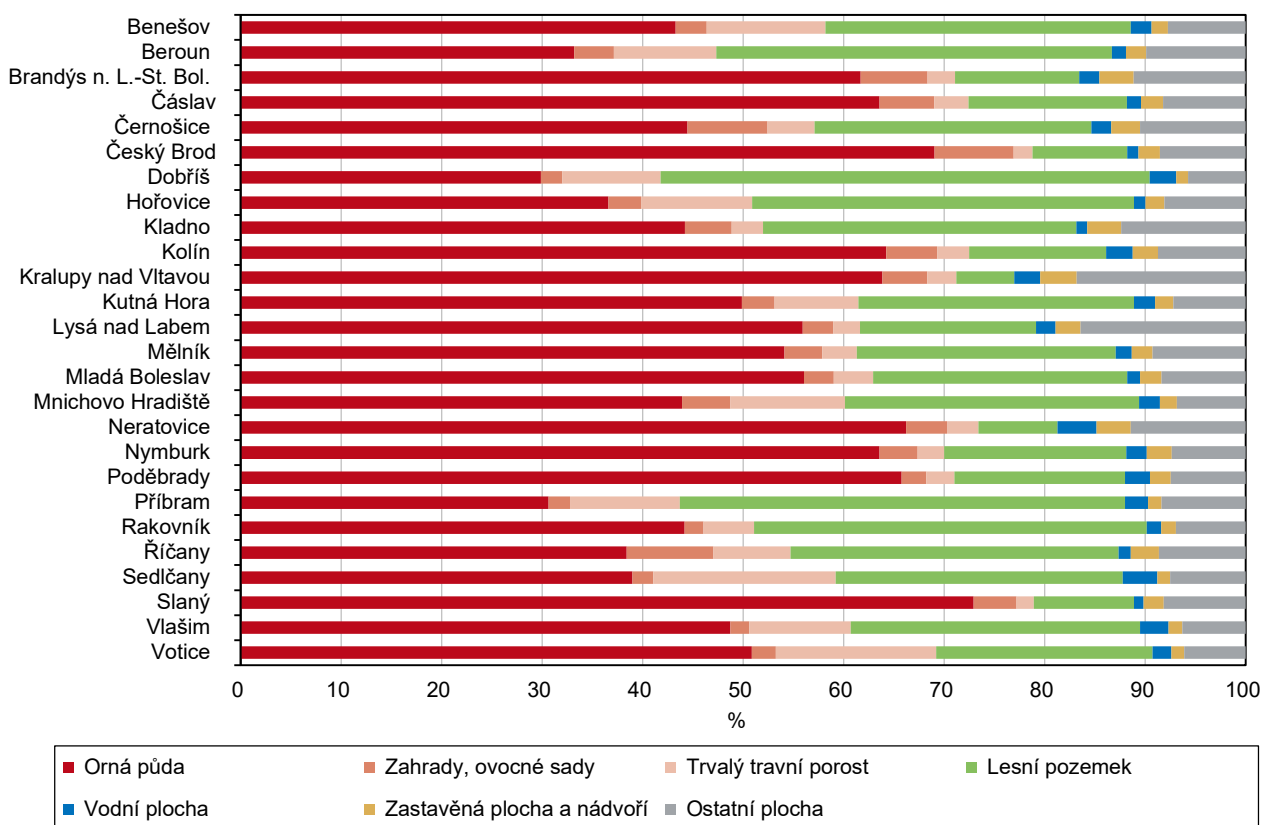
Orná půda tvořila největší podíl na celkové rozloze u 22 správních obvodů ORP (z celkových 26). Nejvíce to ke konci roku 2023 bylo ve správních obvodech Slaný

Nejvyšší podíl ploch orné půdy vykázalo Slánsko a Českobrodsko, lesy byly nejvíce zastoupeny na Dobříšsku a Příbramsku.

a Český Brod (72,9 %, resp. 69,1 %). Nad hodnotou 65 % se pohybovaly ještě obvody Neratovice či Poděbrady. Nejnížší zastoupení orné půdy vykázaly čtyři správní obvody s hodnotami mezi 29,9 a 36,6 % – SO ORP Dobříš, Příbram, Beroun a Hořovice. Tyto čtyři obvody byly zároveň jediné, kde plochu orné půdy převyšovala plocha lesních pozemků. Dobříšsko a Příbramsko byly územími s jednoznačně nejvyšším podílem lesů mezi všemi středočeskými SO ORP dosahující hodnot nad 40 % (48,7 %, resp. 44,3 %), mezi všemi 206 správními obvody v ČR zaujímal Dobříšsko 26. místo. Nejnížší podíl lesních pozemků byl zaznamenán naopak ve správních obvodech Kralupy nad Vltavou (5,7 %), Neratovice (7,9 %) a Český Brod (9,4 %).

Graf 4.3 Struktura půdy ve správních obvodech ORP Středočeského kraje k 31. 12. 2023

Zdroj: ČÚZK

Trvalé travní porosty byly nejvíce zastoupeny na Sedlčansku a Voticku; vodní plochy na Neratovicu; zahrady a ovocné sady na Říčansku.

Podíl ploch trvalých travních porostů byl nejvyšší na Sedlčansku a Voticku (18,2 %, resp. 15,9 %), nejnižší na Slánsku a Českobrodsku (1,7 %, resp. 1,9 %). Nejvyšší podíl vodních ploch vykázalo Neratovicko a Sedlčansko (3,9 %, resp. 3,4 %), nejnižší Slánsko a Kladensko (1,0 %, resp. 1,1 %). Nejvyšším podílem zahrad a ovocných sadů v kraji vynikalo Říčansko (8,6 %), které zároveň stálo na 8. místě mezi všemi SO ORP republiky, následovalo Černošicko a Českobrodsko (shodně 7,9 %) na 10. a 11. místě v republice. Nejnížších podílů zahrad a sadů dosahovaly naopak venkovské oblasti Rakovnicka a Vlašimska (shodně 1,9 %). Zastavěné plochy tvořily největší část území ve správních obvodech Kralupy nad Vltavou (3,6 %, 13. místo v ČR) a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (3,4 %, 15. místo v ČR), nejmenší naopak v obvodech Dobříš a Sedlčany (1,2 %, resp. 1,3 %).

Rakovnicko vykázalo nejvyšší rozlohu chmelnic mezi všemi SO ORP v ČR.

Správní obvod ORP Rakovník vykázal ke konci roku 2023 nejvyšší rozlohu chmelnic mezi všemi správními obvody republiky (2,2 tis. ha), podíl na celkové rozloze (2,4 %)

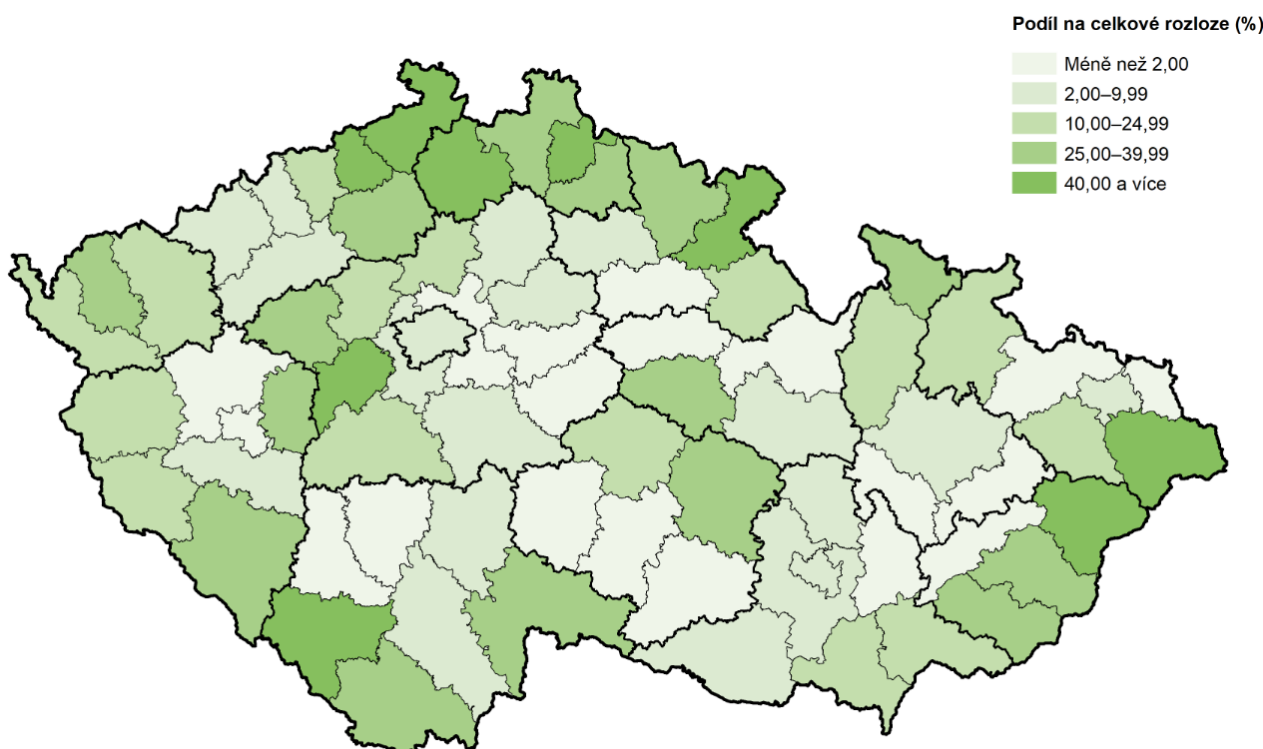
byl 4. nejvyšší (po Žatecku, Lounsku a Podbořansku). Pěstováním vinné révy vynikal v kraji správní obvod ORP Mělník. Rozloha vinic na Mělnicku byla mezi všemi SO ORP v ČR 13. nejvyšší, stejně jako podíl vinic na celkové rozloze.

Chráněná území

Podíl zvláště chráněných území na rozloze kraje byl mezi kraji pátý nejnižší.

Výměra zvláště chráněných území⁸ v kraji činila ke konci roku 2023 celkem 119,9 tis. hektarů⁹. Podíl 11,6 % zvláště chráněných území na celkové rozloze kraje byl v mezikrajském žebříčku pátý nejnižší. Nejnižší podíl mělo hlavní město Praha (5,8 %) a Jihomoravský kraj (7,5 %), nejvyšší Liberecký a Zlínský kraj (36,8 %, resp. 30,8 %).

Kartogram 4.1 Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2023

Pozn.: zahrnuty národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky; se zohledněním vzájemných překryvů chráněných území (bez započtení maloplošných ZCHÚ ležících na území velkoplošných ZCHÚ)

Zdroj: AOPK ČR

Zvláště chráněná krajinná území tvořila více než dvě pětiny rozlohy okresu Beroun.

Při pohledu na území jednotlivých okresů se kraj vyznačoval značnými rozdíly. Na jedné straně zde byly okresy, kde plocha zvláště chráněných krajinných území tvořila více než dvě pětiny nebo třetinu rozlohy – okres Beroun a Rakovník (43,8 %, resp. 32,8 %); na straně druhé ale stál okres Kutná Hora, kde nebylo dosaženo ani 1% podílu.

Zvláště chráněných území bylo v kraji přes tři stovky, mezi nimi však žádný národní park.

Na území Středočeského kraje se ke konci roku 2023 nacházelo 319 zvláště chráněných území, a sice 6 chráněných krajinných oblastí, 22 národních přírodních památek, 13 národních přírodních rezervací, 198 přírodních památek a 80 přírodních rezervací. Nenacházel se zde žádný národní park, stejně jako v dalších 7 krajích.

⁸ národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky

⁹ K 1. 3. 2017 došlo ke změně metodiky výpočtu souhrnných rozloh chráněných území. Rozlohy jsou od tohoto data vypočítávány ve všech případech z obvodových hranic chráněných území. V předchozím období se ve většině případů využívaly číselné údaje z vyhlášovacích dokumentace.

Největší rozlohu zaujímaly chráněné krajinné oblasti (109 785 ha), dále přírodní rezervace (6 916 ha), národní přírodní rezervace (4 275 ha), přírodní památky (4 096 ha) a národní přírodní památky (1 860 ha).

Evropsky významné lokality se rozkládaly na 3 % rozlohy kraje, více než dvě pětiny byly soustředěny do okresů Mělník a Nymburk.

Podle soustavy Natura 2000 bylo ke konci roku 2023 v kraji 172 evropsky významných lokalit a 5 ptačích oblastí. Evropsky významné lokality se na rozloze kraje podílely 3,0 % a zaujímaly plochu 33 101 ha. Největší zastoupení měly v okresech Mělník a Nymburk, kam se soustředilo 43 % plochy evropsky významných lokalit kraje. Na Mělnicku zabíraly evropsky významné lokality devítinu území okresu (11,4 %), naopak nejmenší plochu vykázaly okresy Kutná Hora a Praha-východ, kde se podíl pohyboval pod 1 %. Ptačí oblasti se na rozloze kraje podílely 3,6 % a zaujímaly plochu 39 150 ha, nacházely se však pouze v 7 okresech. Dominantní postavení měl okres Rakovník, kam se soustředilo 46 % plochy ptačích oblastí celého kraje. Naopak žádná ptačí oblast se nenacházela v okresech Praha-východ, Praha-západ, Benešov, Kutná Hora a Mělník.

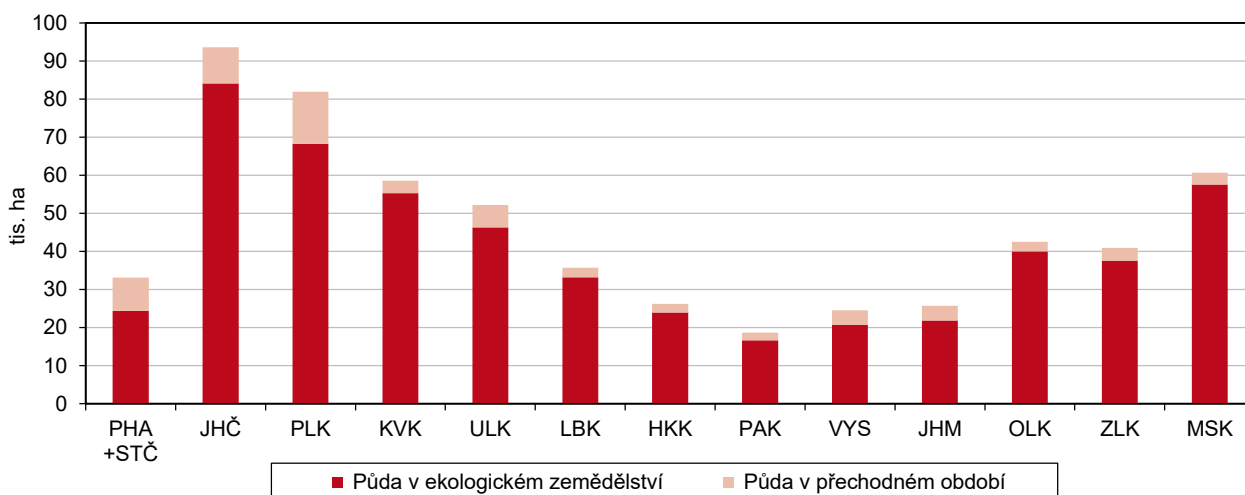
Ekologické zemědělství

Zastoupení ekologického zemědělství bylo v kraji (spolu s Prahou) celorepublikově nejnižší.

V roce 2023 hospodařili v kraji ekologičtí zemědělci na 24,1 tisíci hektarech, dalších 8,7 tisíc hektarů byla půda v přechodném období. Během desetiletého období se celková výměra půdy v ekologickém zemědělství a v přechodném období zvýšila o 90,3 % (nejvyšší relativní nárůst mezi kraji), resp. o 15,6 tis. ha (3. nejvyšší absolutní nárůst). Nejvyšší meziroční nárůst byl dosažen v posledním sledovaném roce 2023. I když se v kraji rozloha půdy ekologického zemědělství v dlouhodobém pohledu výrazně zvyšovala, byl podíl plochy, na které se ekologicky hospodařilo, vůči rozloze zemědělské půdy kraje (kromě Prahy) nejnižší, a to 5,0 %. Průměrně se v České republice ekologicky hospodařilo na 14,2 % rozlohy zemědělské půdy. Největší podíly ploch ekologického zemědělství vykázaly kraje Karlovarský a Liberecký (46,9 %, resp. 25,7 %).

Graf 4.4 Výměra půdy v ekologickém zemědělství podle krajů k 31. 12. 2023

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Podíl kraje na republikové rozloze půdy ekologického zemědělství byl šestý nejnižší.

Ačkoli je Středočeský kraj největším krajem republiky, byl jeho podíl (4,4 %) na celorepublikové ploše půdy ekologického zemědělství mezi kraji 6. nejnižší. Ještě nižší podíl zaznamenaly Praha a kraje Pardubický, Vysočina, Jihomoravský a Královéhradecký. Naopak nejvíce se na republikové rozloze půdy ekologického zemědělství podílely kraje Jihočeský (15,9 %) a Plzeňský (12,9 %). Vysoká byla ve

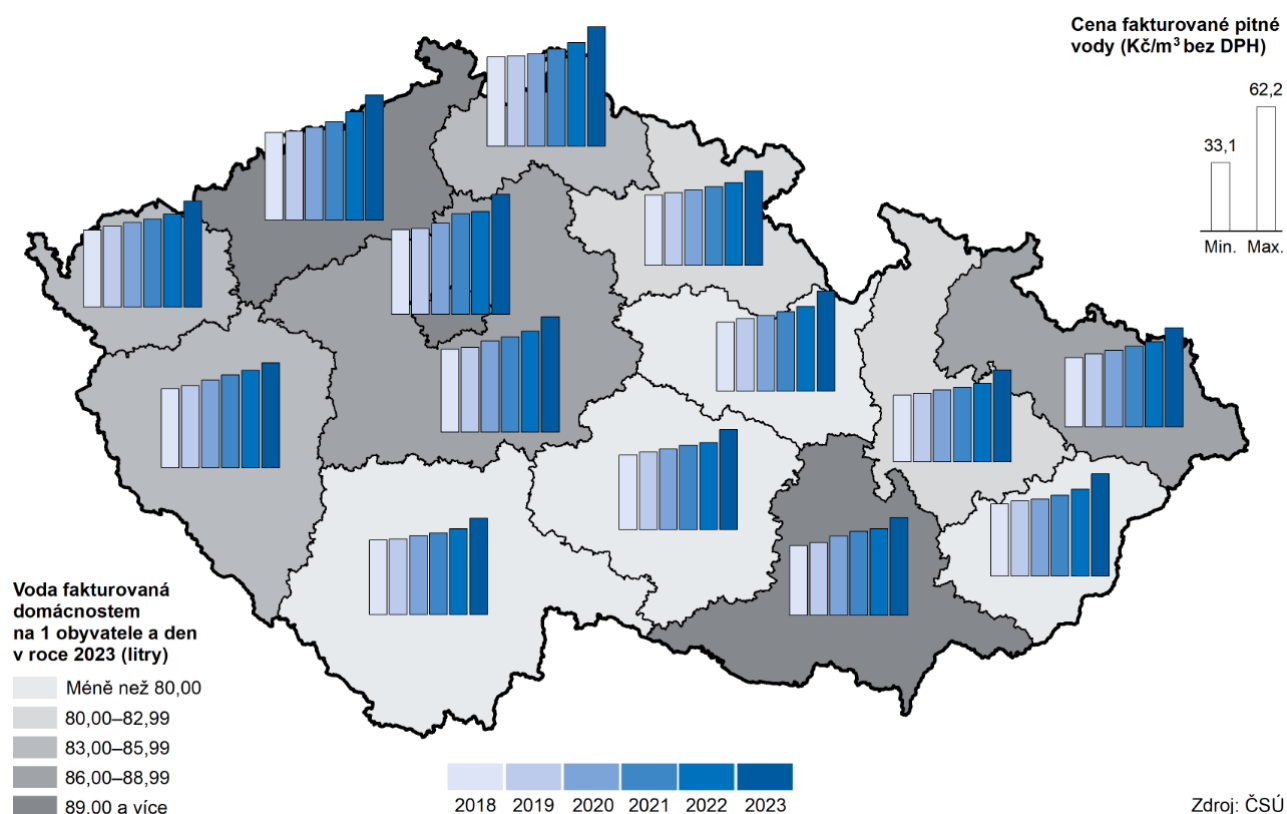
Středočeském kraji plocha půdy v přechodném období, jednalo se o 3. nejvyšší podíl na republikové rozloze.

Vodovody a kanalizace

Podíl obyvatel zásobených vodou z veřejných vodovodů byl mezi kraji druhý nejnižší.

Podle výsledků šetření o vodovodech a kanalizacích bylo ve Středočeském kraji v roce 2023 zásobeno vodou z veřejných vodovodů 86,1 % obyvatel kraje. I když se toto procento v čase zvýšilo (v roce 2013 to bylo 83,7 %, v roce 2000 jen 72,3 %), dosahoval kraj v zásobení obyvatel veřejnou vodou druhého nejnižšího procenta mezi kraji (po kraji Plzeňském) a o 8,4 p. b. méně, než činil průměr ČR (94,5 %). Veškeré obyvatelstvo (100 %) bylo zásobeno vodou z veřejných vodovodů v hl. m. Praze a Karlovarském kraji.

Kartogram 4.2 Spotřeba vody a cena vody v letech 2018 až 2023

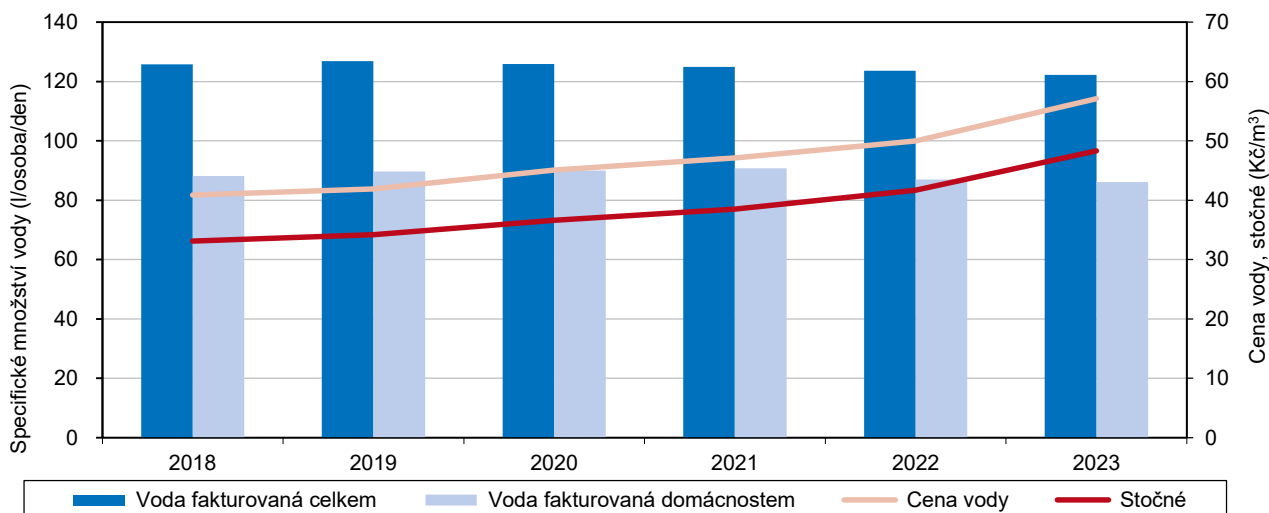
Denní spotřeba pitné vody na obyvatele byla mezi kraji čtvrtá nejvyšší.

Spotřeba pitné vody (objem fakturované vody) v dlouhém časovém úseku od roku 2000 postupně ve Středočeském kraji rostla. Ke snížení spotřeby došlo poprvé v roce 2012 a celkem byly zaznamenány tři mezeroční poklesy za sebou. Od roku 2015 se ale nárůst spotřeby opět obnovil, až dosáhl objem vyfakturované pitné vody v roce 2019 historicky nejvyšší hodnotu 55 227 tis. m³. V dalších čtyřech letech se už objem pohyboval na stejné úrovni, v posledním sledovaném roce 2023 to bylo 55 689 tis. m³. Voda fakturovaná domácnostem tvořila v celém období zhruba 70 % celkového množství vyfakturované pitné vody a kopírovala jeho vývojový trend. Průměrná denní spotřeba pitné vody na jednoho obyvatele kraje (specifické množství vody fakturovaného domácnostem) činila 86,1 litrů, což bylo o 0,6 litrů na den méně než celorepublikový průměr a mezi kraji šlo o čtvrtou nejvyšší spotřebu. Dlouhodobě docházelo k postupnému snižování specifické spotřeby vody na obyvatele až k minimální hodnotě 82,9 l/den v roce 2014 (oproti maximální hodnotě 97,1 l/den z roku 2002). Od roku 2014 však průměrná denní spotřeba pitné vody na

obyvatele začala růst až na maximum 90,7 l/den v roce 2021. V posledních dvou letech se ale spotřeba opět snižovala. Nejvíce vody dlouhodobě spotřebovávají obyvatelé hlavního města; Praha byla jediný kraj, kde byla každoročně překročena hranice 100 l/os/den, v roce 2023 se jednalo konkrétně o 103,8 l/os/den. Nejnížší spotřeba je dlouhodobě patrná ve Zlínském kraji, v roce 2023 se jednalo o 77,1 l/os/den.

Graf 4.5 Specifické množství fakturované vody, vodné a stočné ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Cena vody byla mezi kraji čtvrtá nejvyšší.

Cena služeb za objem a přívod pitné vody (vodné) byla ve Středočeském kraji v roce 2023 v průměrné výši 57,1 Kč/m³, což byla čtvrtá nejvyšší hodnota mezi kraji a o 4 Kč vyšší cena, než činil celorepublikový průměr. Nejvyšší cenu zaplatili v roce 2023 obyvatelé Ústeckého kraje (62,2 Kč/m³). Naopak nejméně stála voda obyvatele Olomouckého kraje (45,6 Kč/m³). Cena vodného ve Středočeském kraji neustále rostla, za posledních 10 let v průměru o 2 Kč ročně, přičemž nejintenzivněji vzrostla v posledním roce 2023 (o 7,1 Kč).

Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci byl mezi kraji třetí nejnižší.

Středočeský kraj je typický svou sídelní rozdrobeností a vyšším podílem obyvatel žijících v malých, spíše venkovských sídlech. Z toho vyplývá nejen republikově nižší podíl domovního napojení na veřejné vodovody, ale také velmi nízká napojenost domů na veřejnou kanalizační síť. Ještě v roce 2000 byla na veřejnou kanalizaci napojena jen zhruba polovina obyvatel, před deseti lety to byly dvě třetiny (67,3 % v roce 2013) a v posledním sledovaném roce 2023 kanalizaci využívaly tři čtvrtiny (77,5 %) obyvatel kraje. To však bylo o 9,2 p. b. méně než průměr ČR (86,7 %) a mezi kraji se jednalo o třetí nejnižší podíl po Libereckém (72,7 %) a Pardubickém kraji (77,2 %). Kompletně (nebo téměř kompletně) byly na kanalizaci napojeny domy a jejich obyvatelstvo v Karlovarském kraji a Praze.

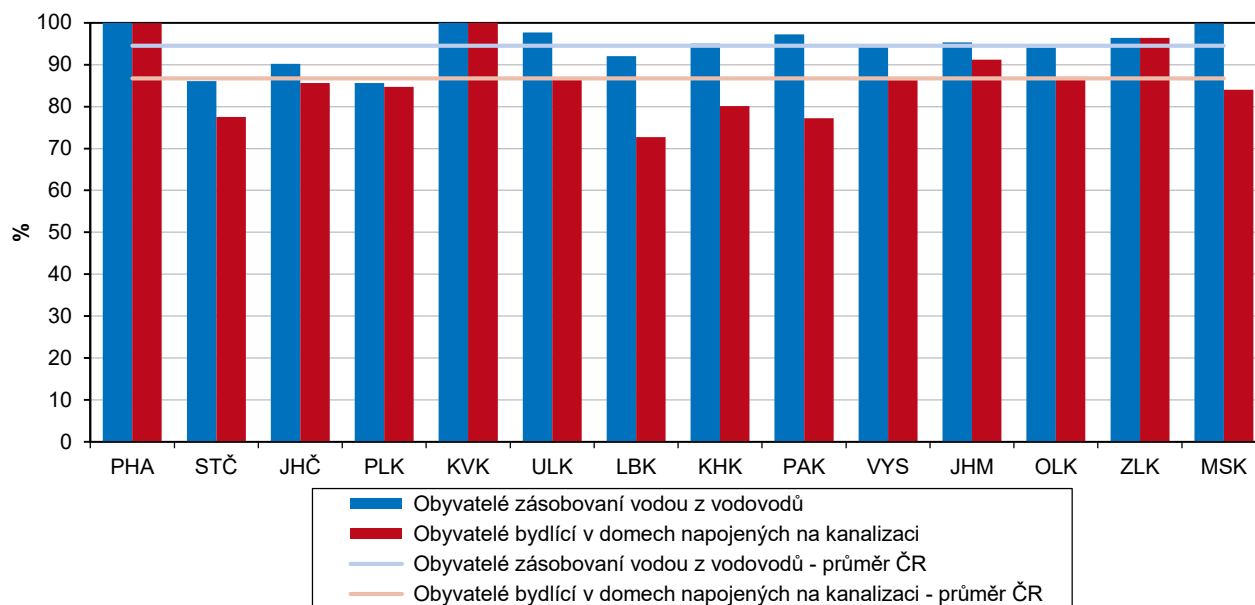
V provozu byl nejvyšší počet čističek odpadních vod ve srovnání s ostatními kraji, průměrná kapacita jednoho zařízení byla ale nejnižší.

V rámci kanalizační sítě dlouhodobě dochází také k budování a připojování nových čističek odpadních vod (ČOV). Na území kraje bylo v roce 2023 těchto zařízení v provozu 574, v posledních deseti letech přibývalo v průměru 11 čističek ročně, mezi lety 2022 a 2023 to bylo 6. Navzdory jednoznačně nejvyššímu počtu ČOV (574) mezi kraji (Jihočeský kraj 407, Jihomoravský 286) byla však celková kapacita všech zařízení ve Středočeském kraji až pátá nejvyšší. Výsledkem byla nejnižší průměrná kapacita středočeských čističek mezi všemi kraji. Průměrná kapacita jednoho zařízení představovala 619 m³/den, přičemž celorepublikový průměr se pohyboval

na 2,4násobné hodnotě (1 462 m³/den). Na prvním místě žebříčku stálo hl. m. Praha s velkokapacitními čistíčkami, kde průměrná kapacita na zařízení představovala 24násobek republikového průměru či 56násobek průměrné kapacity středočeských ČOV.

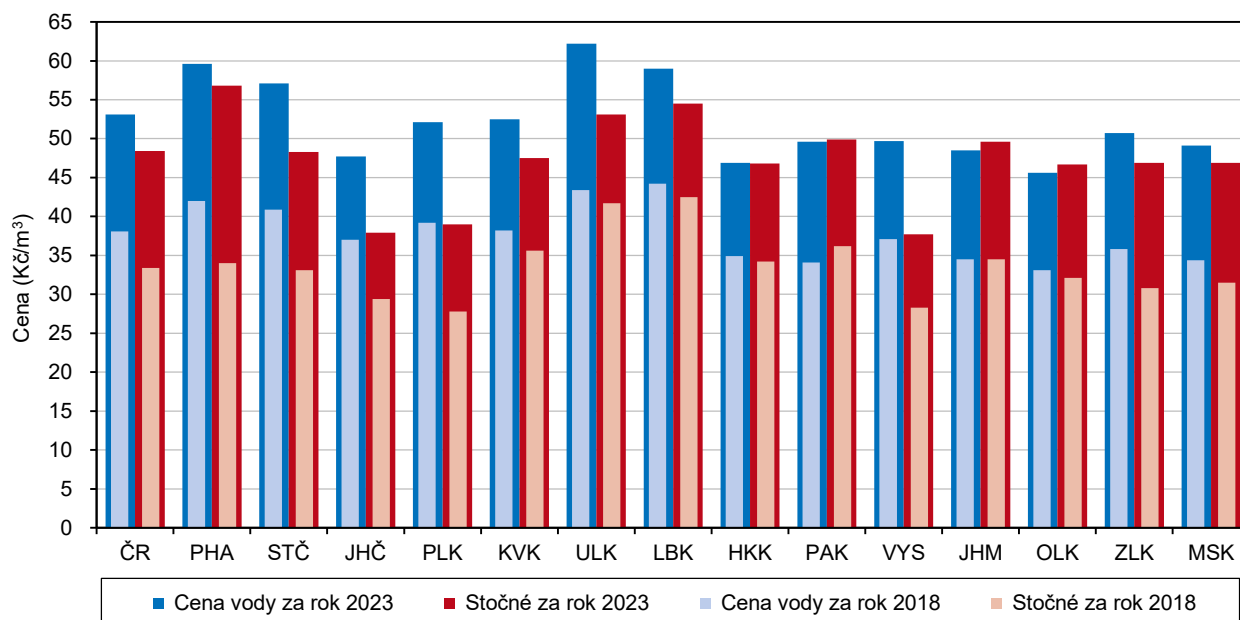
Graf 4.6 Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu podle krajů v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

Graf 4.7 Průměrná cena fakturované vody a odváděných odpadních vod domácností podle krajů v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

Kraj vykázal čtvrté nejmenší procento čistěných odpadních vod.

Podíl obyvatel trvale bydlících v domech napojených na kanalizaci s koncovkou ČOV byl mezi kraji čtvrtý nejmenší (77,4 %), po krajích Libereckém (71,8 %), Pardubickém (76,3 %) a Královéhradeckém (76,6 %). Nejvyšší podíl čistěných odpadních vod vykázala Praha (99,9 %).

Cena stočného odpovídala průměrné hodnotě za ČR.

Cena služeb s odváděním a čištěním odpadních vod (stočné) byla v kraji v roce 2023 v průměrné výši 48,3 Kč/m³. U ceny stočného docházelo k postupnému růstu, podobně jako u vodného, průměrně o částku 2,2 Kč ročně. Cena stočného byla mezi kraji 6. nejnižší a téměř shodná s průměrem za ČR (48,4 Kč/m³), na rozdíl od vodného, které průměr za ČR vysoce převyšovalo. Nejvyšší cenu zaplatili za stočné obyvatelé hl. m. Prahy (56,8 Kč/m³), nejméně naopak v Kraji Vysočina (37,7 Kč/m³).

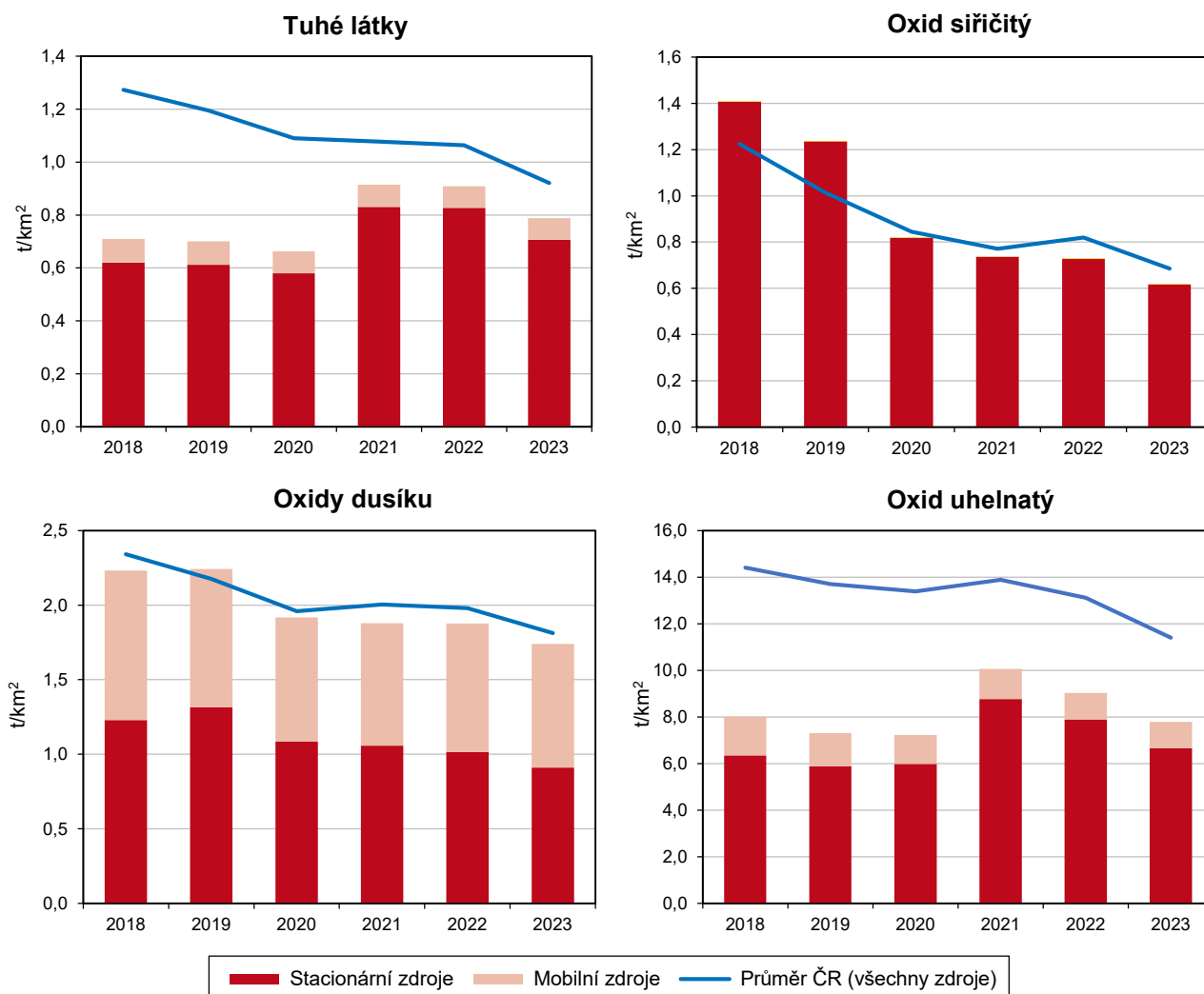
Emise

Emise se v kraji dlouhodobě snižovaly, klesly pod průměr za ČR.

Podle emisní bilance Českého hydrometeorologického ústavu se produkce naměřených emisí hlavních znečišťujících látek podle Registru emisí a zdrojů znečišťování ovzduší¹⁰ (dále jen REZZO) v kraji dlouhodobě snižovaly, výjimkou byl rok 2021, kdy u tuhých látek a oxidu uhelnatého došlo k nárůstu. V posledních čtyřech letech 2020 až 2023 se emise všech základních znečišťujících látek pohybovaly pod průměry za celou republiku.

Graf 4.8 Měrné emise základních znečišťujících látek podle zdroje znečištění ve Středočeském kraji

Zdroj: ČHMÚ

¹⁰ REZZO: 1 – velké stacionární zdroje znečišťování, 2 – střední stacionární zdroje znečišťování, 3 – malé stacionární zdroje znečišťování, 4 – mobilní zdroje znečišťování

Podíl kraje na republikové produkci oxidu uhelnatého byl druhý nejvyšší.

Na objemu emisí oxidu uhelnatého (CO) vyprodukovaného v roce 2023 na území kraje se z 85,5 % podílely stacionární zdroje (REZZO 1–3), v rámci nichž se z 92,3 % jednalo o malé stacionární zdroje (REZZO 3); zbývajících 14,5 % celkového množství vyprodukovaly mobilní zdroje (REZZO 4), zpravidla zastoupeny automobily. Na celorepublikové produkci oxidu uhelnatého ze všech zdrojů znečištění (REZZO 1–4) se kraj podílel v roce 2023 z 13,0 % (85 093,1 t), což bylo druhé nejvyšší množství po Moravskoslezském kraji (27,2 %). Z dlouhodobějšího pohledu se mezi lety 2011 a 2020 množství emisí oxidu uhelnatého snižovalo, v tomto období kleslo o 26,5 % pod 100 tis. t. a v roce 2020 zaznamenalo historické minimum 79 tis. t. V následujícím roce 2021 objem opět narostl a překročil 100 tis. tun, v posledních dvou letech ale pod tuto hranici zpátky klesl.

Měrné emise oxidu uhelnatého byly mezi kraji čtvrté nejvyšší.

V souvislosti s tímto vývojem se v kraji dlouhodobě (kolísavě) snižovaly také tzv. měrné emise, tzn. objem vyprodukovaného oxidu uhelnatého v přepočtu na plochu území (t/rok/km²), a to z hodnoty 9,75 t/km² v roce 2010 na 7,22 v roce 2020, což byla nejnižší hodnota v kraji za celé sledované období. V roce 2021 hodnota vzrostla na 10,06 a po následných dvou meziročních poklesech činily v roce 2023 měrné emise oxidu uhelnatého 7,79 t/km². To byla nižší hodnota než celorepublikový průměr (11,39), i přesto se však jednalo o 4. nejhorší hodnotu mezi všemi kraji. Nejvíce postižený Moravskoslezský kraj dosáhl více než 4násobku (32,67 t/km²) středočeské hodnoty. Druhé místo patřilo hl. m. Praze (24,45 t/km²) a před Středočeským krajem se umístil ještě kraj Liberecký (8,23 t/km²). Naopak nejméně zatíženým krajem oxidem uhelnatým v přepočtu na plochu území byl kraj Karlovarský (4,15 t/km²). Trvalý výrazný pokles naměřených emisí CO zaznamenaný již od roku 2005 (za který jsou k dispozici relevantní data) byl zaznamenán u mobilních zdrojů REZZO 4 (tj. především silniční a motorová vozidla); mezi lety 2005 a 2023 se jednalo o pokles na čtvrtinu stavu roku 2005 (pokles o 72,5 %).

Měrné emise oxidu siřičitého byly mezi kraji páté nejvyšší.

U produkce emisí oxidu siřičitého (SO₂) docházelo v kraji od roku 2010 k postupnému snižování. V porovnání s rokem 2010 byl v roce 2023 zaznamenán stav škodlivin (REZZO 1–4) o 67,9 % nižší. Podílem 14,1 % (6 758,8 t) na objemu celorepublikových emisí oxidu siřičitého se Středočeský kraj řadil v roce 2023 na 3. místo za kraje Ústecký (24,4 %) a Moravskoslezský (19,2 %). Dosažené měrné emise na území kraje se v roce 2023 (0,62 t/km²) pohybovaly pod celorepublikovým průměrem (0,69) a mezi kraji se jednalo o pátou nejvyšší hodnotu. První místo patřilo Ústeckému kraji (2,20 t/km²), nejlepší situace panovala naopak v kraji Jihomoravském (0,12 t/km²). Na vzniku emisí oxidu siřičitého měly v kraji nejvyšší podíl (69,2 %) velké a střední stacionární zdroje (REZZO 1+2).

Hodnota měrných emisí oxidů dusíku byla mezi kraji pátá nejvyšší.

Trvalý meziroční pokles naměřených emisí byl od roku 2010 zaznamenán na území kraje u oxidů dusíku (NO_x); v období 2010–2023 se emise škodlivin snížily o 47,3 %. Podílem 13,7 % (19 001,7 t) na celkovém objemu celorepublikových emisí se Středočeský kraj řadil v roce 2023 na druhé místo po kraji Ústeckém (16,2 %). Hodnota měrných emisí oxidů dusíku na území kraje byla v posledním sledovaném roce 2023 (1,74 t/km²) v porovnání s celorepublikovou bilancí (1,81 t/km²) podprůměrná a mezi kraji pátá nejvyšší. Výrazně nejvyšší hodnota byla dosažena v hl. m. Praze (15,38 t/km²), nejméně zatíženým krajem oxidy dusíků byl naopak kraj Jihočeský (0,92 t/km²). Na znečištění ovzduší NO_x se nejvíce (47,7 %) podílely mobilní zdroje (REZZO 4).

Objem emisí tuhých látek klesal.

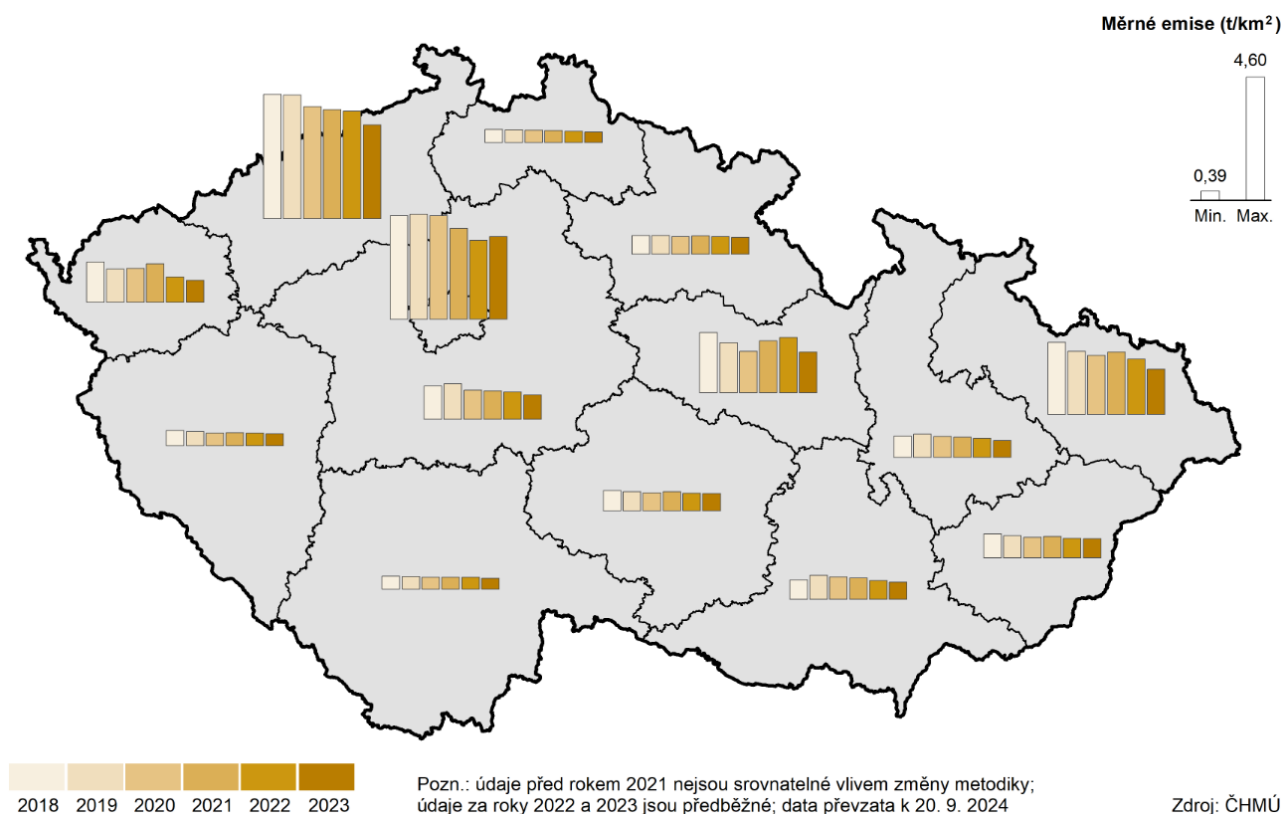
Dlouhodobý trend poklesu naměřených hodnot emisí byl zaznamenán také v případě tuhých látek, ve srovnání s rokem 2010 došlo do roku 2020 k poklesu o 27,4 %, v posledních dvou letech ale pod tuto hranici zpátky klesl.

Středočeský kraj vykázal nejvyšší podíl na celorepublikovém objemu emisí tuhých látek mezi kraji.

potom ale byl podobně jako u oxidu uhelnatého zaznamenán v roce 2021 nárůst následovaný dvěma meziročními poklesy. Podíl 15,9 % (8 609,4 t) na celorepublikovém množství emisí tuhých látek v roce 2023 byl nejvyšší mezi všemi kraji. Naměřená hodnota 0,79 t/km² byla pod průměrem republiky (0,92 t/km²) a pátá nejvyšší mezi kraji. Nejvíce emisí tuhých látek připadalo na plochu území v hl. m. Praze (1,95 t/km²), naopak nejméně v Jihočeském kraji (0,45 t/km²). Na znečištění ovzduší tuhými látkami se nejvíce (82,1 %) podílely malé stacionární zdroje (REZZO 3).

Kartogram 4.3 Emise oxidů dusíku (REZZO 1–3) v krajích v letech 2018 až 2023

Odpady

Produkce odpadu vzrostla, na středočeského obyvatele připadlo větší množství odpadu než průměrně v ČR.

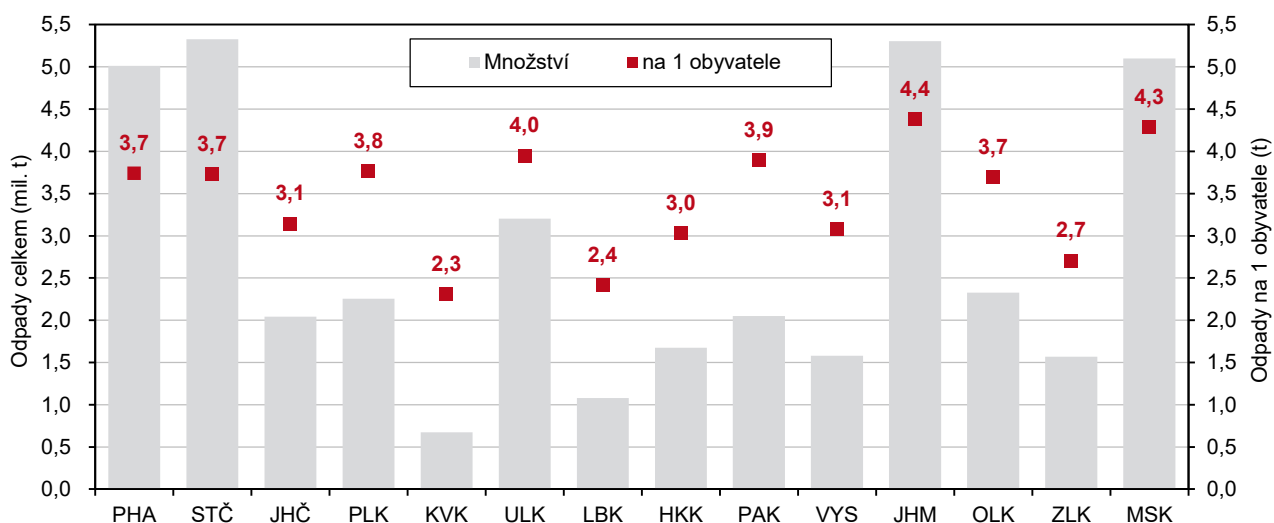
Na území Středočeského kraje bylo v roce 2022 vyprodukováno 5 325,5 tis. tun odpadu, což představovalo 13,6% podíl na celkovém množství vyprodukovaného odpadu v ČR. Od roku 2017, kdy došlo ke změně metodiky, a data jsou srovnatelná, vzrostlo množství produkovaných odpadů o 16,6 %. Při přepočtu vycházelo v roce 2022 na jednoho obyvatele 3 731 kg odpadu, což byla 7. nejvyšší hodnota mezi kraji. Republikový průměr činil 3 643 kg na obyvatele, nejvíce bylo vyprodukováno v Jihomoravském kraji (4 385 kg/obyv.) a nejméně v Karlovarském kraji (2 316 kg/obyv.).

Množství nebezpečného odpadu na obyvatele bylo mezi kraji páté nejvyšší.

Z celkové produkce odpadu tvořil ve Středočeském kraji 4,0 % odpad nebezpečný, což byla 7. nejvyšší hodnota. Nejvíce to bylo v Libereckém kraji (7,9 %), nejméně v Praze (1,8 %). Na středočeského obyvatele připadlo 148 kg nebezpečného odpadu, což byla 5. nejvyšší hodnota mezi kraji. Průměr za ČR činil 145 kg, nejvyšší množství nebezpečného odpadu na obyvatele připadlo v roce 2022 v Moravskoslezském kraji (284 kg), nejnižší v Praze (67 kg).

Graf 4.9 Produkce odpadů celkem podle krajů v roce 2022

Zdroj: ČSÚ

Produkce komunálního odpadu v posledních dvou letech klesla, na jednoho obyvatele připadlo 3. nejvyšší množství komunálního odpadu mezi kraji.

Ve Středočeském kraji bylo v roce 2022 vyprodukováno 765,8 tis. tun komunálního odpadu, jeho množství ve srovnání s rokem 2017 vzrostlo o 7,2 %. V posledních dvou letech byl však zaznamenán pozitivní trend, Středočeský kraj byl jediný, kde došlo ke dvěma meziročním poklesům vyprodukovaného komunálního odpadu po sobě. Podíl středočeského komunálního odpadu na republikovém množství byl v roce 2022 vyšší (14,1 %) než v případě vyprodukovaného odpadu celkem. Na jednoho obyvatele připadalo 3. největší množství komunálního odpadu mezi kraji (536 kg) po krajích Jihočeském a Olomouckém (553 kg, resp. 551 kg), nejméně to bylo v Karlovarském kraji (448 kg), republikový průměr činil 504 kg.

Produkce středočeského nebezpečného komunálního odpadu tvořila šestinu republikové produkce.

V případě nebezpečného komunálního odpadu vynikal Středočeský kraj ještě výrazněji než u komunálního odpadu celkem. V roce 2022 bylo vyprodukováno 1 521 tun nebezpečného komunálního odpadu, což představovalo 16,5% podíl na republikové produkci, druhý nejvyšší po Moravskoslezském kraji (16,9 %). Na jednoho obyvatele tak připadlo 1,1 kg nebezpečného komunálního odpadu, republikový průměr činil 0,9 kg.

Výdaje na ochranu životního prostředí

Výdaje na ochranu životního prostředí byly v kraji nejvyšší od roku 2006.

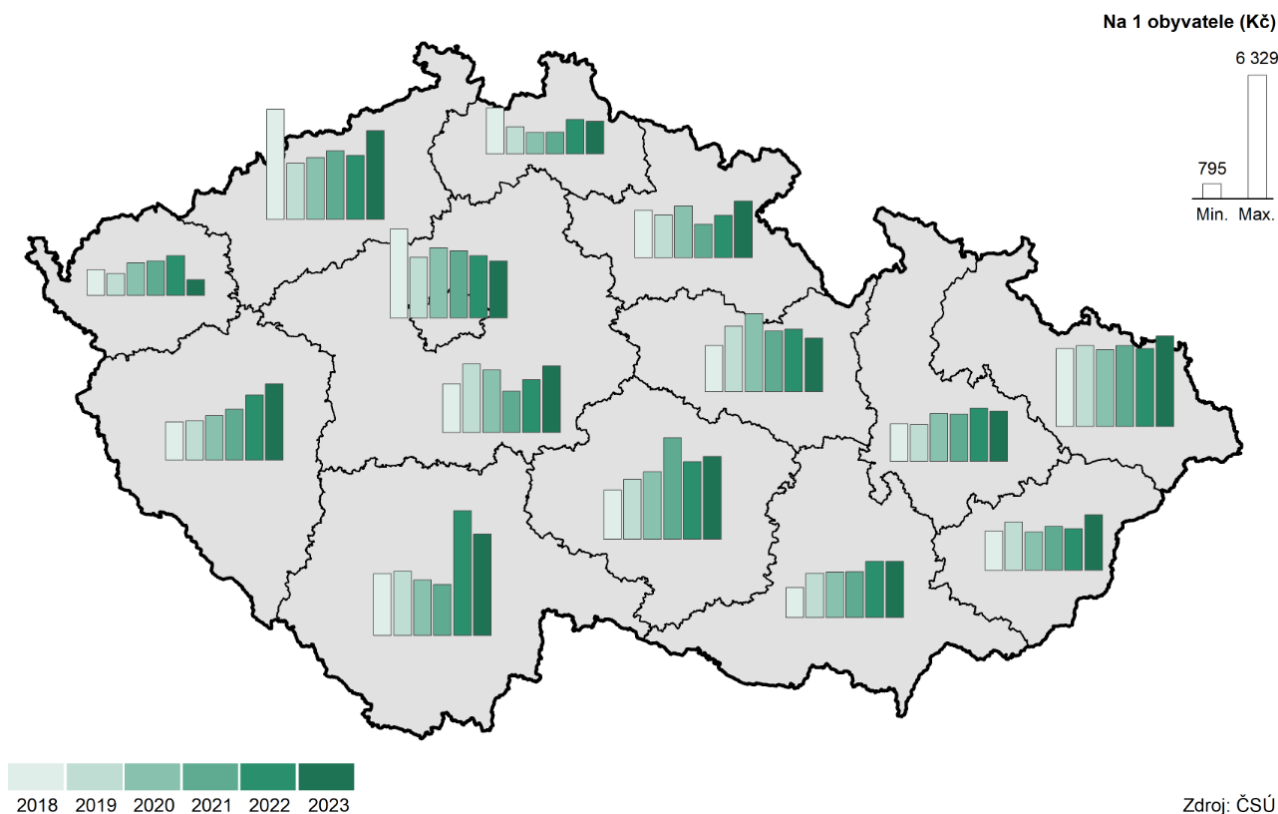
V roce 2023 dosáhly pořízené investice na ochranu a obnovu životního prostředí podle místa investice ve Středočeském kraji 4 902,0 mil. Kč, což byla o 28,0 % vyšší hodnota než v předchozím roce 2022 a 2,5krát vyšší než v roce 2016, kdy hodnota investic klesla na své minimum a nepřesáhla ani 2 mld. Kč. V dlouhodobějším časovém období však bylo patrné meziroční kolísání na obě strany přibližně v intervalu 2 až 4 mld. Kč. V posledních dvou letech ale došlo k výraznému nárůstu investic na ochranu životního prostředí ve Středočeském kraji a v roce 2023 se vynaložené náklady přiblížily 5 mld. Kč, což byla nejvyšší hodnota od roku 2006.

Hodnota investic v přepočtu na jednoho obyvatele byla mezi kraji šestá nejvyšší, absolutní částka byla druhá nejvyšší.

Na jednoho středočeského obyvatele připadla v roce 2023 částka 3 380 Kč pořízených investic na ochranu životního prostředí investovaných přímo v kraji, což byla ve srovnání s ostatními kraji šestá nejvyšší hodnota nacházející se těsně nad průměrem ČR (3 366 Kč). Nejvíce investic v přepočtu na jednoho obyvatele plynulo do ochrany životního prostředí v Jihočeském (5 140 Kč), Moravskoslezském (4 585 Kč) a Ústeckém kraji (4 508 Kč). Nejméně se naopak v přepočtu na obyvatele

investovalo v kraji Karlovarském (795 Kč) a Libereckém (1 642 Kč). Maximální absolutní částky byly vynaloženy v krajích Moravskoslezském (5 457,4 mil. Kč), Středočeském (4 902,0 mil. Kč) a v hl. m. Praze (3 964,8 mil. Kč), minimální v krajích Karlovarském a Libereckém (234,4 mil. Kč, resp. 739,8 mil. Kč).

Kartogram 4.4 Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2018 až 2023

Investoři sídlící v kraji investovali v posledních šesti letech nejvíce v oblasti nakládání s odpadními vodami.

V případě investorů se sídlem v kraji bylo v roce 2023 vynaloženo 3,3 mld. Kč investic na ochranu a obnovu životního prostředí. Před rokem 2016 docházelo k meziročním nárůstům těchto investic, v roce 2016 ale zaznamenaly investice strmý pád na 44 % roku 2015. V dalších letech se však opět obnovil růst a objem investic třikrát za sebou meziročně stoupl. V roce 2021 došlo opět k výraznému poklesu o 23,5 %, ten byl však vystřídán dvěma meziročními nárůsty o 17,2 % a 9,3 %. Většinu investic na ochranu životního prostředí investorů sídlících v kraji tvořily v průměru let 2018 až 2023 investice na nakládání s odpadními vodami (52,9 %), dále na ochranu ovzduší a klimatu (24,1 %) a nakládání s odpady (13,7 %). Výrazněji dominovaly investice na nakládání s odpadními vodami už jen v Kraji Vysočina (68,4 %), v Olomouckém (56,0 %) a Karlovarském kraji (54,4 %). Investice do ochrany ovzduší a klimatu dominovaly v Jihočeském a Ústeckém kraji, kde tvořily více než polovinu všech investic (57,4 %, resp. 53,0 %). Nakládání s odpady dosáhlo nejvyššího podílu v Královéhradeckém kraji (36,4 % celokrajských investic).

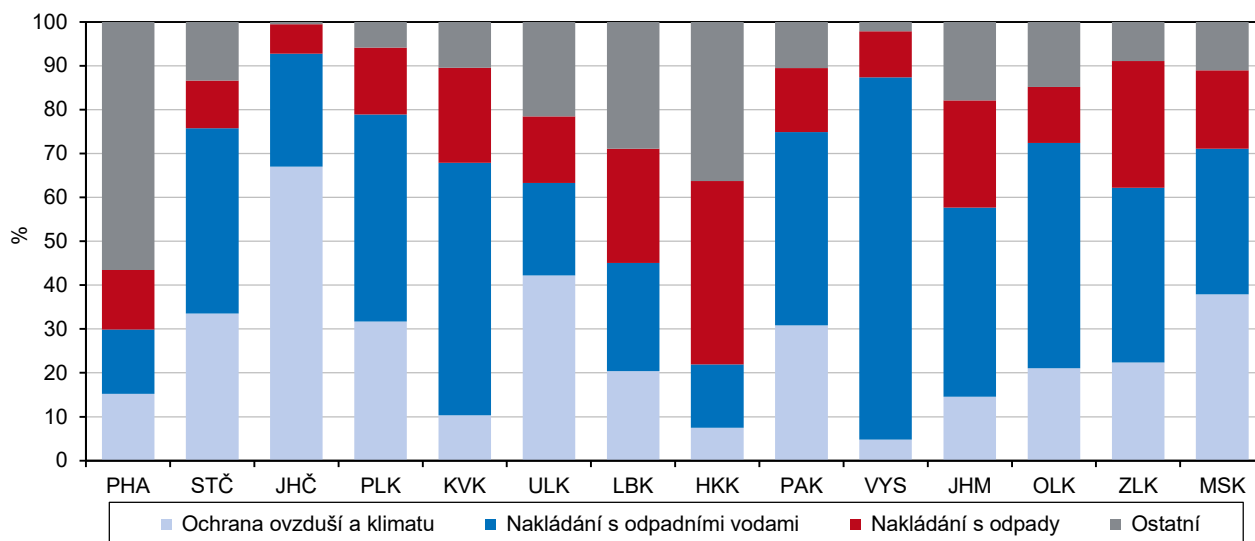
Stejně jako ve Středočeském kraji dominovaly u dalších 7 krajů investice do nakládání s odpadními vodami.

Celkově největší podíl investic pocházel v roce 2023 od investorů sídlících v hl. m. Praze (32,1 %), Moravskoslezském kraji (13,1 %) a Středočeském kraji (9,0 %). Z hlediska struktury konkrétního účelu investic na ochranu životního prostředí podle kraje investora byly patrné rozdíly mezi jednotlivými kraji. Celkem v osmi krajích směřoval v roce 2023 největší objem investic do nakládání

s odpadními vodami, ve třech krajích do ochrany ovzduší a klimatu a v jednom do nakládání s odpady.

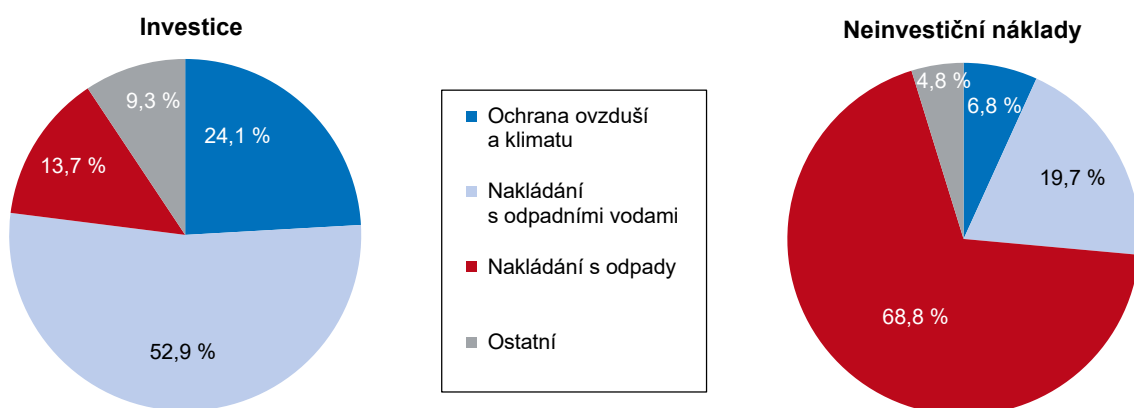
Graf 4.10 Investice na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

Graf 4.11 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu ve Středočeském kraji (průměr let 2018 až 2023)

Zdroj: ČSÚ

Neinvestiční náklady byly nejčastěji spojeny s nakládáním s odpady.

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora ve Středočeském kraji během posledních osmi let výrazně rostly a vystoupaly na historicky nejvyšší hodnotu, kterou bylo 11,0 mld. Kč v roce 2023. Historicky nejvyšší byla také hodnota neinvestičních nákladů přepočtená na obyvatele, a to 7 602 Kč v roce 2023, což odpovídalo 6. místu mezi všemi kraji. Vzhledem k celorepublikové hodnotě (8 607 Kč) se jednalo o podprůměr, to bylo ale ovlivněno výrazně vyšší hodnotou neinvestičních nákladů v hl. m. Praze (14 628 Kč), která republikový průměr směrem nahoru vychýlila. Nejnížší objem neinvestičních nákladů na obyvatele vykázal Kraj Vysočina (4 764 Kč). Většina neinvestičních nákladů byla na rozdíl od investic spojena s nakládáním s odpady (68,8 % představující průměr let 2018 až 2023). Na druhém místě stálo nakládání s odpadními vodami (19,7 %) a na třetím ochrana ovzduší a klimatu (6,8 %). Toto rozložení se v jednotlivých letech výrazně neměnilo.

5. Mezikrajské srovnání

Čtyřleté období od roku 2020 bylo z pohledu demografického vývoje plné výrazných změn proti trendu předchozích let. Pouze stárnutí populace si zachovalo svoji dlouhodobě nastolenou tendenci. V roce 2023 došlo rovněž ke skokovému nárůstu počtu i podílu osob pobírajících předčasný starobní důchod. Ekonomický vývoj se nadále vypořádával s dopady epidemie covid-19 a dalšími negativními vlivy (válka na Ukrajině a vysoká inflace). Hodnoty regionálního hrubého domácího produktu se v roce 2022 dostaly ve většině krajů na úroveň roku 2019 (ve srovnatelných cenách). Také výsledky cestovního ruchu se v roce 2023 vrátily či dokonce překročily hodnoty odpovídající roku 2019.

Demografický vývoj

Demografický vývoj ovlivnila epidemie koronaviru a válka na Ukrajině.

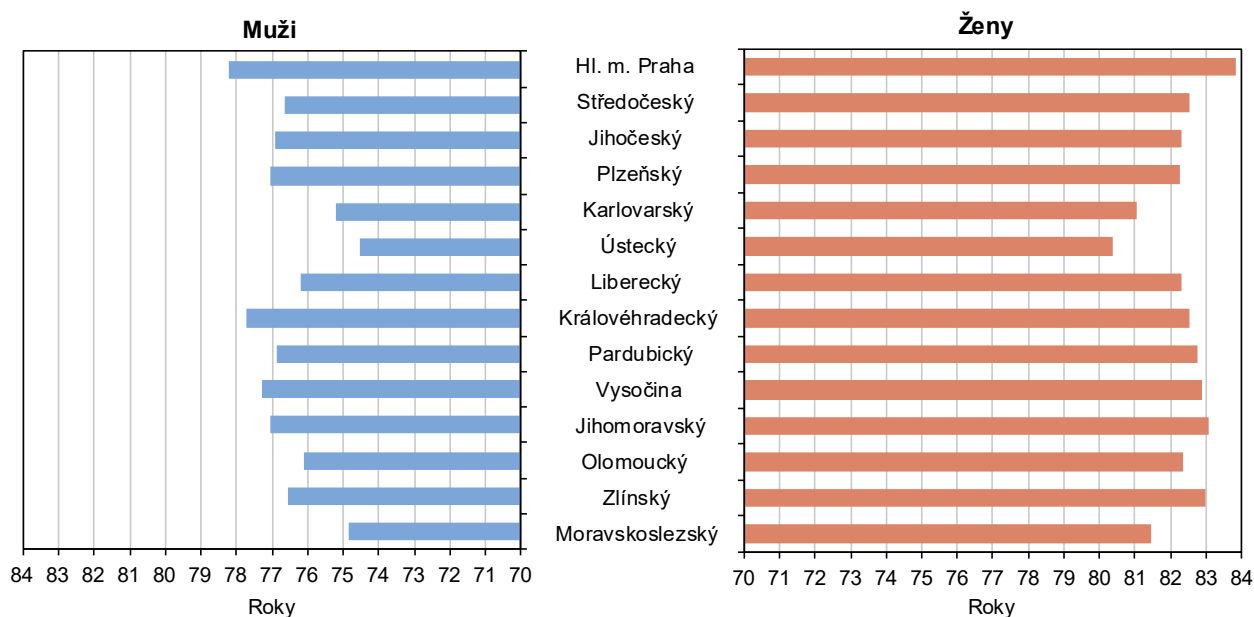
Epidemie koronaviru a válka na Ukrajině se staly dvěma zcela mimořádnými událostmi, které zásadně ovlivnily demografický vývoj v letech 2020 až 2023 ve všech krajích České republiky. Zatímco dopady epidemie je možné sledovat především ve statistice zemřelých, válečný konflikt mimořádně ovlivnil zejména imigraci. Pro obě události současně platí, že způsobily řadu sekundárních demografických dopadů a že jejich dozvuky budou ovlivňovat statistiku obyvatelstva i v letech následujících.

Nejvyšší naději dožití měli v letech 2022 až 2023 lidé narození v hlavním městě Praze.

V roce 2021 zemřelo v České republice nejvíce obyvatel od konce 2. světové války. Od novodobého krajského uspořádání charakterizovaly rekordní počty úmrtí v roce 2021 všechny kraje České republiky s výjimkou Kraje Vysočina, ve kterém maximum nastalo o rok dříve. V důsledku vysokých počtů zemřelých se v letech 2020 a 2021 významně zkrátila naděje dožití při narození. Ta přitom měla od konce 80. let 20. století jednoznačně rostoucí tendenci. Jednalo se však o pokles pouze krátkodobý. V letech 2022 a 2023 naděje dožití naopak rostla, a to shodně ve všech krajích. Navzdory dynamickému vývoji se pořadí krajů podle střední délky života zásadně neměnilo. V dvouletém období 2022 až 2023 charakterizovala nejvyšší naděje dožití mužů (78,2 let) i žen (83,8 let) hl. město Prahu. Na opačném pólu pořadí se umístili muži (74,5 let) a ženy (80,4 let) v kraji Ústeckém.

Graf 5.1 Naděje dožití při narození podle pohlaví a podle krajů v letech 2022–2023

Zdroj: ČSÚ

V roce 2023 se živě narodilo pouze 91,1 tis. dětí, tj. nejméně od roku 2002.

Významné výkyvy zaznamenala v posledním období také úhrnná plodnost. Zatímco v letech 2018 až 2020 stagnovala na úrovni 1,71 dítěte na ženu, v roce 2021 prolomila po třech dekádách o desetinu vyšší hranici a vzrostla na 1,83 dítěte na ženu. Republikový průměr překonala v tomto výjimečném roce polovina krajů, přičemž zcela nejvyšší byla v Kraji Vysočina (1,95). Prudký vzestup vystřídal ještě prudší propad. V roce 2022 se intenzita úhrnné plodnosti snížila na 1,64 a v roce 2023 dokonce na 1,46 dítěte na ženu. Nejnížší úhrnná plodnost náležela ženám v hl. městě Praze (1,31), naopak nejvyšší zůstala počtvrté v řadě v Kraji Vysočina (1,57). Úroveň plodnosti, kterou taktéž v posledních dvou sledovaných letech ovlivnila uprchlická vlna z Ukrajiny, úzce korelovala s nízkým počtem živě narozených dětí. Po dlouhých 18 letech se v roce 2023 vrátil pod stotísčovou hranici. Velmi málo dětí se narodilo zejména v severozápadní části republiky v krajích Karlovarském, Ústeckém a Libereckém s porodností pod hranicí 8 ‰.

Podle průměrného věku bylo nejmladší obyvatelstvo v roce 2023 v kraji Středočeském a nejstarší v kraji Zlínském.

Dlouhodobým fenoménem zůstává navzdory atypickému demografickému vývoji v roce 2022 stárnutí populace. V roce 2023 se průměrný věk obyvatele České republiky zvýšil na 42,8 let a vytvořil nové maximum. V dlouhodobém pohledu stárne populace všech krajů, avšak rozdílným tempem. Do roku 2012 bylo průměrně nejstarším obyvatelstvo hl. města Prahy, které však vlivem demografických změn bylo v roce 2023 druhé nejmladší. Průměrně nejmladší byla v posledním sledovaném roce populace kraje Středočeského. Pro obě zmíněná území jsou dlouhodobě charakteristické početné migrační přírůstky. Vyšší tempa stárnutí jsou naopak typická pro regiony s vyššími migračními úbytky. Zcela nejrychlejší byla od roku 2001 v kraji Karlovarském a Moravskoslezském. Nejvyšší průměrný věk náležel v roce 2023 kraji Zlínskému a Královéhradeckému.

Nejvyšší zastoupení produktivní populace charakterizovalo v roce 2023 hl. město Prahu a nejvyšší podíl postproduktivní populace kraj Královéhradecký.

Stárnutí obyvatelstva je předurčeno jeho stávající věkovou strukturou. Průběžně je ovlivňováno počty narozených dětí, nadějí dožití a migrací. Homogenním rysem všech krajů byl v letech 2008 až 2021 trvale klesající podíl produktivní populace ve věku 15 až 64 let. Zejména v důsledku věkového složení přistěhovalých se tento trend podařilo v posledních dvou sledovaných letech zastavit. Zatímco však ještě v roce 2008 přesahoval podíl produktivní populace ve všech krajích 70% hranici, o 15 let později osciloval v rozmezí od 62,1 % v kraji Královéhradeckém do 65,7 % v hl. městě Praze. Výrazně proměnil věkové složení obyvatelstva odchod populačně silných ročníků do důchodu. Jestliže v roce 2008 žilo v zemi 1 556,2 tis. osob ve věku 65 a více let (tj. 14,9 %), v roce 2023 jejich počet vzrostl na 2 237,3 tis. osob (tj. 20,5 %).

Silná imigrační vlna ovlivnila migrační salda i zastoupení cizinců v krajských populacích.

Společným rysem demografického vývoje ve všech 14 krajích České republiky byla silná imigrační vlna charakterizující rok 2022. Populace České republiky se migračním přírůstkem zvýšila o 329,7 tis. obyvatel, což byl téměř čtyřnásobek dosavadního poválečného maxima z roku 2007. Rekordní počty přistěhovalých z Ukrajiny dramaticky proměnily podobu přírůstku stěhování na tisíc osob ve všech 14 krajích. Mezní hodnoty příslušely hl. městu Praze (60,7 ‰) a kraji Moravskoslezskému (13,3 ‰), který kladnou hodnotu migračního salda zaznamenal poprvé od vzniku krajů v roce 2000. O řád slabší, přesto stále kladný ve všech krajích, byl relativní přírůstek stěhování v následujícím roce 2023. V tomto roce vynikalo především postavení hl. města Prahy (19,7 ‰) a krajů Plzeňského (15,0 ‰) a Středočeského (12,5 ‰). Příliv zahraničních migrantů se významně propсал do zastoupení cizinců v krajských populacích. Podíl cizinců se mezi roky 2021

a 2022 více než zdvojnásobil v kraji Zlínském, Královéhradeckém, Olomouckém a Kraji Vysočina. Suverénně nejvyšší zůstává v hl. městě Praze.

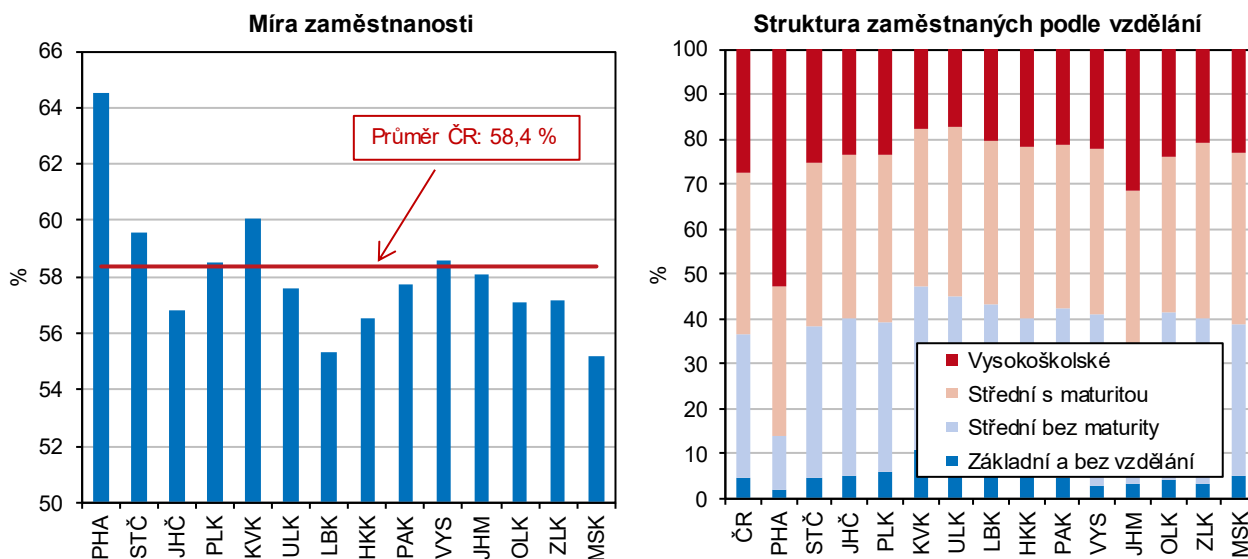
Sociální vývoj

V letech 2022 a 2023 došlo k oživení trhu práce a míra zaměstnanosti zaznamenala mírný nárůst.

Mezi ekonomickým, demografickým vývojem a trhem práce existuje velmi úzká souvislost a jakákoliv změna v jedné z těchto oblastí ovlivní po určité době oblasti ostatní. Po příznivém ekonomickém vývoji v období mezi lety 2014 až 2019, charakterizovaným vysokou zaměstnaností, nastalo vlivem protiepidemických opatření v roce 2020 přerušení tohoto dlouhodobého trendu a trh práce začal procházet změnami. Míra zaměstnanosti se meziročně snížila o 0,9 p. b., přičemž významnější pokles zaznamenala zaměstnanost žen (o 1,1 p. b.) než mužů (o 0,8 p. b.). V roce 2021 se začala omezující opatření postupně uvolňovat, což následně přispělo k oživení trhu práce. V mezikrajském srovnání se situace lišila a oproti roku 2020 míra zaměstnanosti v osmi regionech Česka poklesla, nejvíce pak v Karlovarském kraji (o 1,7 p. b.). Naopak nejvyšší nárůst tohoto ukazatele zaznamenal Jihočeský kraj (o 0,8 p. b.). V následujících dvou letech 2022 a 2023 bylo oživení trhu práce patrné ještě výrazněji, a to zejména v roce 2023, ve kterém meziročně vzrostla míra zaměstnanosti v devíti krajích Česka, přičemž nejvyšší nárůst zaznamenal Karlovarský kraj (o 1,5 p. b.). Nejvyšší míra zaměstnanosti byla tradičně evidována v hl. městě Praze, dále ve Středočeském a nově také v již zmíněném Karlovarském kraji (64,5 %; 59,6 %; resp. 60,1 %). Naopak nejnižší hodnotu tohoto ukazatele zaznamenal Moravskoslezský kraj (55,2 %).

Graf 5.2 Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných osob podle vzdělání v krajích v roce 2023

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Struktura zaměstnaných podle vzdělání se zlepšuje ve prospěch středoškolského vzdělání s maturitou a vysokoškolského vzdělání.

Existuje pozitivní závislost mezi stupněm vzdělání a intenzitou ekonomického zapojení, takže také vzdělanostní úroveň populace má vliv na míru zaměstnanosti. Z porovnání skupin zaměstnaných v národním hospodářství v letech 2003 a 2023 dle vzdělání je zřejmé, že během dvaceti let se změnila vzdělanostní struktura ve všech krajích. Podíl zaměstnaných se základním vzděláním a středním bez maturity se snižuje ve prospěch zaměstnaných se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním. V celém Česku se podíl zaměstnaných se středním vzděláním bez maturity snížil od roku 2003 téměř o 10 p. b., a naopak vysokoškolsky vzdělaní zaměstnanci posílili téměř o 6 p. b. Nejvyšší podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním byl v roce 2023 dosažen v hl. městě

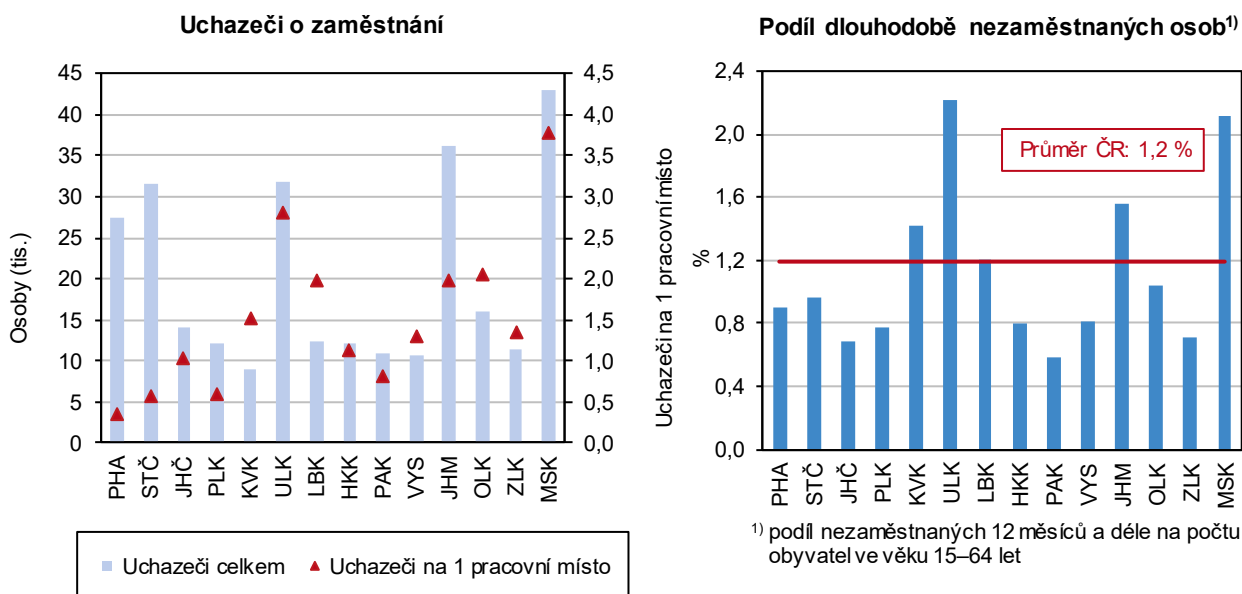
Praze (52,9 %) a Jihomoravském kraji (31,3 %), zatímco nejvyšší podíl zaměstnaných pouze se základním vzděláním byl zaznamenán v kraji Karlovarském a Ústeckém (10,9 %; resp. 8,3 %).

Zaměstnanost v sektoru služeb se dlouhodobě zvyšuje.

Vývoj celkové zaměstnanosti v České republice byl provázen pokračujícími změnami v odvětvové skladbě pracujících. Nejvýznamnějším sektorem z hlediska zaměstnanosti byl sektor služeb (terciér). Dlouhodobě počet zaměstnaných v tomto sektoru roste, a stejně tak se zvyšuje i jeho podíl na celkové zaměstnanosti, přičemž vývoj významně neovlivnil ani odliv zaměstnanců v roce 2020. Zastoupení sektoru služeb se v jednotlivých krajích liší. Významný vliv na průměrnou zaměstnanost ve službách v Česku má hl. město Praha, kde v tomto sektoru dlouhodobě pracuje více než 80 % zaměstnaných osob (83,0 % v roce 2023). V ostatních krajích pracovala ve službách více než polovina zaměstnaných. V primárním sektoru, zaměřeném na zemědělství, lesnictví a rybářství, byl zaznamenán nejvyšší podíl zaměstnaných v Kraji Vysočina (6,0 %), zatímco nejvyšší podíl zaměstnaných v sekundárním sektoru, tj. v průmyslu a stavebnictví, je evidován v Libereckém a Zlínském kraji (45,4 %; resp. 45,3 %).

Graf 5.3 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a dlouhodobá nezaměstnanost v krajích k 31. 12. 2023

Zdroj: MPSV

Od roku 2020 se po šesti letech poklesu se nezaměstnanost v Česku začala zvyšovat, vlivem dopadů pandemie a ekonomické recese.

Z dlouhodobého hlediska podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 až 64 let na obyvatelstvu stejného věku od roku 2007 rostl a kulminoval v roce 2013, kdy se jeho hodnota v Česku vyšplhala k 8,2 % (podíl nezaměstnaných osob v Česku v roce 2007 tvořil 4,5 %). I v mezikrajském srovnání dosáhl podíl nezaměstnaných osob v posledních deseti letech maximálních hodnot v roce 2013 (kromě krajů Plzeňského, Pardubického a Kraje Vysočina, které dosáhly maxima již v roce 2010). Od roku 2014 lze sledovat trvalý meziroční pokles podílu nezaměstnaných osob ve všech krajích. Nezaměstnanost klesla ve všech krajích na minimum v roce 2019 (kromě Plzeňského, Královéhradeckého a Pardubického kraje, kde byla nejnižší hodnota již v roce 2018). V roce 2020 došlo vlivem pandemie covidu-19 s ní spojených restrikcí různých odvětví ekonomiky ke změně klesajícího trendu vývoje nezaměstnanosti, podíl nezaměstnaných osob v Česku i v krajích meziročně průměrně vzrostl o 1,2 p. b.. V roce 2021 došlo k pozitivnímu obratu

na trhu práce a hodnota podílu nezaměstnaných osob meziročně klesla ve všech regionech, a to u mužů i u žen. Od roku 2022 lze sledovat pozvolný meziměsíční nárůst nezaměstnanosti ve všech regionech Česka. V rámci roční statistiky se podíl nezaměstnaných ke konci roku 2023 pohyboval v rozmezí od 2,80 % v hl. městě Praze po 5,66 % v Ústeckém kraji (průměr za celé Česko činil 3,73 %). Pod tříprocentní hranici se dostaly tři kraje (druhá nejnižší hodnota 2,88 % náležela Zlínskému kraji, třetí nejnižší hodnota 2,90 % Plzeňskému kraji), pětiprocentní hranici překročil pouze Moravskoslezský kraj (5,23 %) a již zmíněný Ústecký kraj. Dlouhodobě nezaměstnaní, tedy osoby s délkou evidence na úřadě práce větší než 1 rok, tvořili ke konci roku 2023 v Česku 29,5 %. V absolutním vyjádření to bylo 82,2 tis. osob evidovaných dlouhodobě na úřadech práce. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob se od roku 2015 do roku 2019 stále snižoval, v roce 2020 byla klesající tendence přerušena a došlo ke „koronavirovému nárůstu“, který přerušil mírný pokles dlouhodobě nezaměstnanosti v roce 2022, v roce 2023 došlo k opětovnému nárůstu dlouhodobě nezaměstnaných. S problémem dlouhodobě nezaměstnaných se potýkaly zejména Moravskoslezský a Ústecký kraj.

Počet pracovních míst
v evidenci úřadů práce
v letech 2018 až 2023
poklesl ve většině krajů.

Ke konci roku 2023 bylo v Česku 272 tis. volných pracovních pozic. Období od konce roku 2018 do konce roku 2021 se vyznačovalo nárůstem počtu volných pracovních míst, kdy se jejich počet zvýšil o 6 % s poklesem v koronavirovém roce 2020. Na meziroční růst počtu volných pracovních míst v období 2018 až 2021 navázal v roce 2022 šestinový meziroční pokles, který se vlivem ekonomické recese, a s tím souvisejícím růstem nezaměstnanosti projevil i v roce 2023. V roce 2023 byl meziroční úbytek počtu pracovních míst v evidenci úřadů práce zaznamenán v 11 krajích, nejvyšší byl v Jihomoravském a Jihočeském kraji (o 23 %, resp. o 21 %), naopak nárůst zaznamenalo hl. město Praha (o 5 %) a kraje Olomoucký a Karlovarský (o 4 %, resp. o 2 %). Od roku 2018 do roku 2022 převažuje počet pracovních míst v evidenci úřadu práce nad počtem uchazečů o zaměstnání. Ke konci roku 2023 se projevil pokles počtu evidovaných volných pracovních míst a průměrně v Česku připadal jeden uchazeč na jedno volné pracovní místo. Nejpriznivější situace byla v hl. městě Praze, kde na jedno volné pracovní místo připadlo 0,3 uchazeče, naopak v Moravskoslezském kraji na jedno volné pracovní místo připadlo 3,8 uchazeče.

Čistý disponibilní důchod
v roce 2022 rostl.

Čistý disponibilní důchod domácností, tedy částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, meziročně vzrostla podle posledního dostupného údaje (rok 2022) v průměru o 10,7 %, v souvislosti s ekonomickým vývojem se jeho růst oproti koronavirovým rokům 2020 a 2021 zrychlil; ve srovnání s rokem 2018 činil průměrný nárůst 28,7 %. Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele zaznamenal meziročně nejvyšší nárůst v Karlovarském kraji (o 16,3 %, tj. o 42 tis. Kč), nejnižší nárůst byl evidován v hl. městě Praze (o 7,6 %, tj. o 30 tis. Kč). Nejvyšší hodnoty dosáhl v hl. městě Praze, naopak nejnižší čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele měly domácnosti v kraji Ústeckém.

Vývoj průměrných mezd byl
ovlivněn ekonomickou
recesí a růstem cenové
hladiny, kdy výše průměrné
mzdy nominálně rostla, ale
reálně klesla.

Mzdový vývoj v letech 2018 až 2023 byl značně ovlivněn doznívajícím obdobím konjunktury, koronavirovou pandemií a následnou ekonomickou recesí. V roce 2023 dosáhla průměrná hrubá měsíční mzda (v přepočtu na zaměstnance plně zaměstnaného) v České republice hodnoty 43 120 Kč, v roce 2018 to bylo 32 051 Kč. Mzdový vývoj byl do značné míry ovlivněn vývojem inflace, kdy nárůst cenové hladiny reálně snížil kupní sílu mezd zaměstnanců. Celkově se mzdová úroveň zvýšila nominálně o více než třetinu (34,5 %). Reálně se však v tomto období snížila o 4,1 %, neboť ceny vzrostly o 40,4 %. Reálně byly mzdy v meziročním

srovnání trvale nižší od 4. čtvrtletí 2021 do 4. čtvrtletí 2023, největší meziroční reálný pokles mezd, téměř 12 %, byl zaznamenán ve 2. a 3. čtvrtletí 2022.

Průměrné hrubé mzdy i medián mezd jsou dlouhodobě nejvyšší v hl. městě Praze, naopak regionem s nejnižší mzdovou úrovní je Karlovarský kraj.

Podle absolutní úrovně výdělků v roce 2023 bylo nejbohatším regionem hl. město Praha s průměrnou hrubou mzdou 53 507 Kč, regionem s nejnižší mzdovou úrovní byl Karlovarský kraj (37 162 Kč). Nejnižší nominální meziroční růst o 7,0 % zaznamenal Olomoucký kraj (vzhledem k míře inflace 10,7 % zde zároveň nastal nejvyšší propad reálné mzdy). Největší nominální nárůst měl Ústecký a Jihočeský kraj (shodně 8,5 %), ale reálně klesly mzdy ve všech krajích. Medián hrubých měsíčních mezd činil (podle strukturální mzdové statistiky) v roce 2023 v Česku 39 518 Kč, u mužů dosahoval 42 231 Kč a u žen byl o 5 562 Kč nižší. Meziročně se medián mezd zvýšil o 5,6 %. Medián mezd meziročně rostl ve všech krajích, nejrychleji v Libereckém a Plzeňském kraji (shodně o 6,9 %) a nejpomaleji v Jihomoravském kraji (o 4,9 %). Mzdový medián meziročně rostl téměř ve všech krajích rychleji u žen (v Česku o 6,0 %) než u mužů (o 5,5 %). Téměř ve všech krajích leží medián mezd pod úrovní mediánu mezd Česka s výjimkou hl. města Prahy, Středočeského, Plzeňského a Jihomoravského kraje, kde byl mzdový medián v roce 2023 vyšší.

Počet příjemců důchodů v Česku se po třech letech poklesu meziročně mírně zvýšil.

Po předchozích třech letech poklesu celkového počtu příjemců důchodů, nehledě na druh důchodu, se v roce 2023 jejich počet na republikové úrovni nepatrně navýšil (o 1,4 tis. osob). Oproti roku 2019, kdy počet důchodců v Česku dosáhl maxima 2 897 tis., jich na konci roku 2023 bylo o 51,9 tis. méně. Pokles se dotkl všech krajů, největší úbytky zaznamenalo hl. město Praha (o 16,1 tis. osob) a dále kraje Ústecký (o 8,0 tis. osob) a Moravskoslezský (o 7,0 tis. osob). Jako jeden z hlavních faktorů snížení počtu příjemců důchodů v letech 2020 až 2022 lze uvést zvýšenou úmrtnost v důsledku onemocnění covid-19.

Obecně lze říci, že v delším časovém horizontu počet příjemců důchodů v návaznosti na demografický vývoj a stárnutí populace spíše roste. Dlouhodobý trend nárůstu počtu důchodců také ovlivňovalo postupné zvyšování věkové hranice pro odchod do důchodu, která v současné době činí 65 let.

Meziročně vzrostl celkový počet starobních důchodců.

Počet starobních důchodců meziročně vzrostl o 4,1 tis., v roce 2023 tak v Česku pobíralo starobní důchod (vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým) zhruba 2 371,2 tis. osob – 960 tis. mužů a 1 412 tis. žen. Zatímco mezi muži byl ve srovnání s rokem 2022 zaznamenán nárůst (o 7,8 tis.), mezi ženami došlo k poklesu (o 3,7 tis.). S výjimkou hl. města Prahy, Ústeckého a Karlovarského kraje, ve kterých se počet osob ve starobním důchodu meziročně snížil, v ostatních krajích byl zaznamenán nárůst, s maximálním zvýšením překračujícím tisíc osob v krajích Středočeském a Vysočina.

Počet i podíl osob pobírajících předčasný starobní důchod roste, tempo nárůstu v roce 2023 skokově zrychlilo.

Dlouhodobě se zvyšuje počet i podíl osob pobírajících předčasný starobní důchod. Na rozdíl od předchozích let, kdy byl nárůst hodnot obou ukazatelů pozvolný, došlo v roce 2023 k jejich skokovému zvýšení. Příčast to lze na vrub mimořádným valorizacím důchodů v roce 2022, které vytvořily velmi výhodné podmínky pro odchod do předčasného starobního důchodu. V roce 2023 tak pobíralo předčasně přiznaný starobní důchod téměř 733 tis. osob, tedy 31,0 % ze všech příjemců plného starobního důchodu (vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým). Ve srovnání s rokem 2022 vzrostl počet osob v předčasném starobním důchodu na republikové úrovni o 52,5 tis., relativně se podíl příjemců předčasných důchodů zvýšil o 2,2 procentních bodů. V jedenácti krajích Česka překročil v roce 2023 podíl

osob v předčasném důchodu 30 % s maximem v Kraji Vysočina (39,5 %). Opačný konec žebříčku obsadilo hl. město Praha s 16,1% podílem předčasných starobních důchodců.

Starobní důchody v Česku meziročně vzrostly o 12,2 % a jejich výše představovala 51,4 % mediánu hrubého výdělku.

Průměrná výše důchodů je ovlivňována zvyšováním vyplácených důchodů. Na růst penzí má vliv jak valorizace, tak i výše nově přiznaných důchodů, které jsou vyšší než postupně zanikající důchody starších penzistů. V prosinci 2023 vzrostla průměrná výše sólo vyplácených plných starobních důchodů v Česku meziročně o 12,2 % na 20 310 Kč a činila 51,4 % mediánu hrubého výdělku. V regionálním pohledu na výši starobních důchodů v poměru ke mzdovému mediánu se nejvýše umístily kraje, ve kterých poměr starobních důchodů ke mzdovému mediánu dosáhl, resp. přesáhl 53,5 % mzdového mediánu, a to Karlovarský, Zlínský, Jihočeský, Pardubický a Moravskoslezský. Pod republikový průměr se řadí kraje Středočeský, Jihomoravský, Plzeňský a s výrazným odstupem hl. město Praha se 46,3 %.

Kriminalita se stále drží pod úrovni předpandemických let.

V roce 2023 bylo v Česku registrováno celkem 181,4 tis. trestných činů, tj. o 0,3 % méně než v roce předchozím. Počty trestných činů se svým počtem stále drží pod úrovní předpandemického roku 2019. Oproti roku 2021, kdy kriminalita dosáhla historicky nejnižší úrovně, počet registrovaných trestných činů v Česku vzrostl v roce 2023 o 18,4 % (o 28,2 tis. případů) a současně se snížila míra jejich objasněnosti. Procentuálně počet evidovaných trestných činů meziročně vzrostl v osmi krajích, nejvíce na Vysočině (o 7,0 %) a ve Zlínském kraji (o 5,4 %). Naopak nejvyšší meziroční pokles byl zaznamenán v Libereckém kraji (o 8,3 %). Míra kriminality je však dlouhodobě nejvyšší v hl. městě Praze, kde na tisíc obyvatel připadlo 29,9 registrovaných trestných činů. Na opačném konci žebříčku se umístil kraj Pardubický s 9,4 registrovanými trestnými činy.

Počty dopravních nehod se v posledních dvou letech snížily.

Na území Česka bylo v průběhu roku 2023 evidováno 95,0 tis. dopravních nehod na pozemních komunikacích, což bylo o 3,5 tis. havárií méně než v předchozím roce (meziroční pokles o 3,6 %). Ve srovnání s rokem 2018 se jich stalo o téměř 10 tis. méně. Z celkového počtu dopravních nehod v roce 2023 se jich nejvíce událo na území Středočeského kraje (17,1 %) a hl. města Prahy (15,0 %), naopak nejméně v Karlovarském kraji (2,8 %). Meziroční pokles počtu dopravních nehod zaznamenala polovina krajů, nejvíce se nehodovost snížila na Vysočině (o 27,4 %) a v Ústeckém kraji (o 23,0 %). K největšímu nárůstu ve srovnání s rokem 2022 došlo v krajích Plzeňském (o 18,5 %) a Libereckém (o 13,4 %).

Počty zemřelých při dopravních nehodách v Česku jsou na historických minimech.

V roce 2023 zemřelo do 24 hodin po dopravní nehodě v Česku 455 osob. Ve srovnání s rokem 2022, kdy byl počet zemřelých při dopravních nehodách historicky nejmenší, došlo k nárůstu o 1 osobu. Oproti roku 2018 činil pokles 110 osob. Meziročně vzrostl počet usmrcených v roce 2023 v devíti krajích, nejvíce v Libereckém a Olomouckém kraji, ale v absolutních číslech to odpovídá druhé nejnižší hodnotě (shodně 17 osob) po Karlovarském kraji (15 osob). Nejvíce účastníků dopravních nehod přišlo o život ve Středočeském kraji (80 lidí) a shodně 47 osob zahynulo v krajích Jihočeském a Jihomoravském.

Po vysokém počtu požárů v roce 2022 se loňský rok vrátil k průměrným hodnotám posledních let.

V roce 2023 bylo na území Česka hlášeno 17 758 požárů, což bylo meziročně o 14,7 % (o 3 055 případů) méně. Nejvíce požárů vypuklo ve Středočeském kraji (2 647 požárů) a v hl. městě Praze (2 071 požárů), nejméně ve Zlínském kraji (659 požárů). Meziročně se snížil počet požárů ve všech krajích, nejvíce v Kraji Vysočina (o 25,3 %), nejméně pak v Pardubickém kraji (o 3,6 %). Po přepočtení

na tisíc obyvatel vykazaly nejvíce požárů kraje Karlovarský a Ústecký (2,3 požáru, resp. 2,1 požáru), nejnižší hodnoty (1,1 požáru) dosáhl Zlínský kraj.

Při požárech v roce 2023 zemřelo nejméně osob za posledních 5 let.

Při požárech vznikají nejen škody na majetku, ale je ohroženo zdraví a život lidí. V roce 2023 při požárech v Česku zemřelo 105 osob a dalších 1 410 osob bylo zraněno. Nejtragičtějším rokem ve sledovaném období byl rok 2020 se 144 usmrcenými osobami, z pohledu počtu zraněných pak rok 2018 se 1 466 osobami. Nejvíce osob při požárech zemřelo a bylo zraněno v roce 2023 ve Středočeském (18 úmrtí, resp. 185 zraněných) a Jihomoravském kraji (16 úmrtí, resp. 194 zraněných). Naopak nejméně lidí zahynulo v souvislosti s požáry v roce 2023 v Pardubickém a Zlínském kraji (shodně 1 osoba), nejméně osob se zranilo během požáru v Kraji Vysočina (58 osob).

Ekonomický vývoj

Rokem 2019 skončilo po šesti letech období růstu HDP.

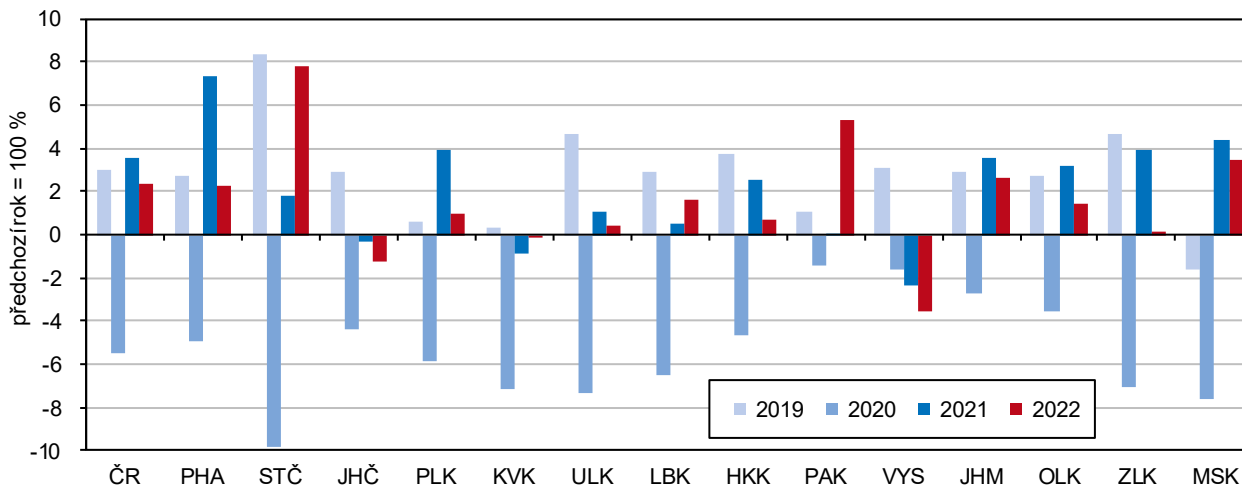
Rokem 2019 skončilo šestileté období konjunktury, kdy se HDP ve srovnatelných cenách (s. c.) meziročně ve všech krajích až na ojedinělé výjimky zvyšoval. V dalších letech byl vývoj nejprve poznamenán pandemickou krizí a následně od roku 2022 dopady války na Ukrajině, růstem cen paliv a energií, vysokou inflací a dalším narušením dodavatelských řetězců.

Vývoj ekonomiky byl narušen pandemickou krizí, při které HDP napříč regiony poklesl.

V roce 2020 se pandemická krize projevila v meziročním poklesu HDP ve s. c. ve všech krajích. V polovině regionů a v celém Česku se jednalo o propad, který neměl od roku 1995 období. Nejhlubší, téměř 10%, byl ve Středočeském kraji, celorepublikově došlo k poklesu o více než 5 %.

Graf 5.4 Regionální HDP ve srovnatelných cenách v krajích (předchozí rok=100 %)

Zdroj: ČSÚ

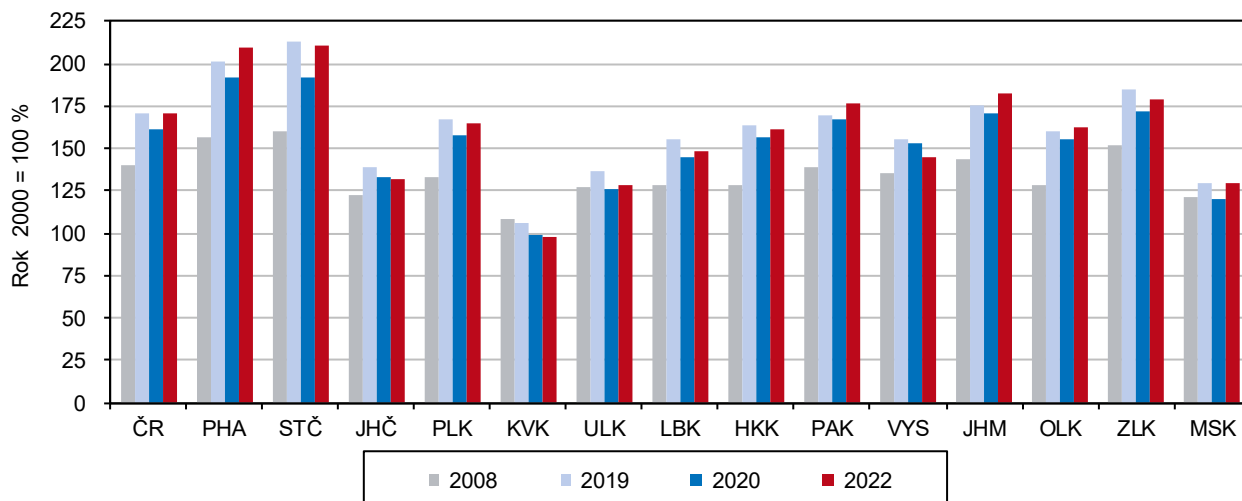

Od roku 2021 již HDP ve s. c. ve většině krajů mírně rostl, ale většinou ještě nedosáhl na hodnoty před pandemií.

V dalších dvou letech, za která jsou k dispozici údaje o vývoji HDP v regionálním pohledu, již HDP ve s. c. meziročně ve většině krajů mírně rostl. Dál klesal pouze v Jihočeském a Karlovarském kraji a Kraji Vysočina. Propad v roce 2020 byl tak hluboký a následné zotavení ekonomik krajů tak obtížné, že v roce 2022 ve většině krajů HDP ve s. c. nedosáhl předpandemického vrcholu a v Karlovarském kraji klesl až pod úroveň roku 2000. Rok 2019 překonaly pouze hl. město Praha, Pardubický, Jihomoravský a Olomoucký kraj.

Graf 5.5 Regionální HDP ve srovnatelných cenách v krajích (rok 2000=100 %)

Zdroj: ČSÚ

V roce 2022 přesáhla hrubá přidaná hodnota (v b. c.) ve všech krajích úroveň roku 2019.

Pandemická krize v roce 2020 negativně zasáhla především průmysl, obchod, dopravu, ubytování a stravování, z menších odvětví nejvíce ostatní činnosti, kam patří různé osobní služby (např. kadeřnictví a kosmetické služby). Hrubá přidaná hodnota (HPH) v běžných cenách (b. c.) v těchto odvětvích ve většině krajů i v celém Česku meziročně poklesla. V některých odvětvích se sice v roce 2020 růst HPH nezastavil, ale celková HPH v Česku a většině krajů meziročně poklesla, nejvíce ve Středočeském kraji. V dalších dvou letech již celkově rostla ve všech krajích, takže její objem v b. c. v roce 2022 byl v krajích proti roku 2019 vyšší o 10 až 23 %. Nejméně rostla v Kraji Vysočina a v Jihočeském kraji (vlivem poklesu HPH z průmyslu mimo zpracovatelský průmysl) a nejvíce v Jihomoravském kraji a hl. městě Praze zejména díky odvětví služeb (zejm. obchod, doprava, ubytování a pohostinství a informační a komunikační činnosti).

Po roce 2019 relativně nejméně rostla HPH průmyslu.

Pokud jde o odvětví činnosti, měly mezi roky 2019 a 2022 nejnižší dynamiku růstu HPH zpracovatelský a mimo zpracovatelský průmysl, peněžnictví a pojišťovnictví a ostatní činnosti. Vývoj republikové HPH zpracovatelského průmyslu ovlivňuje její výrazný a dosud nepřeklenutý propad ve Středočeském kraji, kterému do předpandemického objemu chyběla 2,4 %. V důsledku toho se snížil podíl kraje na republikové HPH zpracovatelského průmyslu o 2 p. b. (z téměř 19 % na necelých 17 %). HPH peněžnictví a pojišťovnictví byla v roce 2022 nižší oproti roku 2019 v šesti krajích a HPH z ostatních činností byla nižší ve čtyřech krajích.

Z krajů ČR má nejvyšší ekonomickou výkonnost hl. město Praha, ...

Hospodářsky nejsilnějším krajem České republiky je hl. město Praha, k jehož vysoké ekonomické výkonnosti napomáhá odvětvová struktura HPH s vysokým podílem služeb (od roku 2011 více než 83 %). Příspěvek hl. města Prahy k celorepublikové HPH se v dlouhodobém horizontu zvolna zvyšoval až na 28,4 % v roce 2022. Hl. město Praha vytvářelo z hlediska odvětvové struktury více než dvě třetiny celorepublikové HPH peněžnictví a pojišťovnictví, téměř dvě třetiny HPH informačních a komunikačních činností a polovinu republikové HPH odvětví profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti.

...a Středočeský a Jihomoravský kraj.

Po hl. městě Praze druhý a třetí největší podíl na republikovém objemu HPH měly dlouhodobě Středočeský a Jihomoravský kraj (v roce 2022 podíl 11,4 %, resp. 11,0 %), jejich podíly kolísaly s rostoucím trendem. Vliv, z hlediska objemu HPH, čtvrtého největšího Moravskoslezského kraje dlouhodobě také kolísala, ale s klesajícím trendem. V roce 2022 se na HPH Česka podílel 8,8 %.

Hl. město Praha již dvacet let překračuje dvojnásobek republikové hodnoty HDP na 1 obyvatele.

Hl. město Praha suverénně vede žebříček krajů podle HDP na 1 obyvatele, když od roku 2001 překračuje dvojnásobek průměru ČR. Hlavní město patří zároveň i k nejvýkonnějším regionům v rámci EU po přepočtu na obyvatele, kdy od roku 2017 překračuje dvojnásobek unijního průměru HDP EU27 vyjádřeného ve standardu parity kupní síly (PPS) na 1 obyvatele. Ostatní kraje republikového ani unijního průměru nedosáhly. Nejvíce se jim v posledních letech přiblížil Jihomoravský kraj, který v roce 2022 republikového průměru dosáhl z 98,4 % a unijního průměru v PPS z 89,0 %, dále kraje Středočeský (87,8 %, resp. 79,4 %) a Plzeňský (87,2 %, resp. 78,8 %). Z českých krajů za republikovým a unijním průměrem nejvíce zaostávají Karlovarský a Ústecký kraj (o více než 30 %).

Přepočet HDP na 1 zaměstnaného zohledňuje počet osob, které produkt vytváří.

Výraznou převahu hlavního města ovlivňuje vedle struktury HPH i vysoký počet zaměstnaných, kteří do hl. města Prahy přijíždějí z jiných regionů, zejména ze středních Čech. Srovnáním HDP na 1 zaměstnaného, kde je zohledněn počet osob, které produkt vytváří (zahrnuje i dojíždějící z jiných krajů), se předstih hlavního města před ostatními kraji snížil. V roce 2022 překročilo hl. město Praha republikový průměr o 58,7 %. Ostatní kraje ani tak na průměr nedosáhly, Středočeský se mu přiblížil z 98,8 % a Jihomoravský z 96,9 %.

THFK se s výjimkou roku 2020 ve většině krajů zvyšovala.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) v b. c. se v Česku a ve většině krajů po meziročním poklesu v roce 2020, kdy v pandemické krizi oslabily zejména investice do průmyslu, další dva roky zvyšovala. Největší objem investic byl proveden v ekonomicky nejsilnějších krajích, tedy v hl. městě Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji, na které připadalo z celorepublikového objemu v období let 2019 až 2022 více než 30 %, 14 %, resp. 10 %.

Míra investic byla nejvyšší ve Středočeském kraji a nejnižší v Královéhradeckém kraji.

Míra investic, která vyjadřuje podíl THFK na HDP, v období let 2019 až 2022 v Česku dosáhla 26,6 %. Z regionálního pohledu byla nejvyšší ve Středočeském kraji (33,6 %), hl. městě Praze (29,5 %) a Karlovarském kraji (28,5 %). Naopak nejnižší byla v kraji Královéhradeckém (19,3 %), Zlínském (22,1 %) a Kraji Vysočina (22,6 %).

Ve většině krajů byla investiční aktivita nižší než začátkem století.

Ve srovnání s prvním desetiletím tohoto století, kdy v Česku dosahovala míra investic 28,9 % a v krajích se pohybovala od 24,2 % v Královéhradeckém kraji po 33,6 % ve Středočeském kraji, byla ve druhé dekádě tohoto století a také v období 2019 až 2022, nižší. Slabší investiční aktivitu oproti první dekádě zaznamenaly v posledních čtyřech letech všechny kraje s výjimkou hl. města Prahy.

Počet jednotek v registru ekonomických subjektů se v roce 2023 snížil.

Počet jednotek v registru ekonomických subjektů se v předchozích letech ve všech krajích zvolna zvyšoval. V roce 2023 však došlo k narušení tohoto trendu vlivem zhruba desetiprocentního úbytku počtu fyzických osob, který byl pravděpodobně vyvolaný povinností využívat datové schránky. Z vývoje počtu subjektů se zjištěnou ekonomickou aktivitou, který i v roce 2023 rostl, se můžeme domnívat, že svou činnost ukončily především tzv. „spící“ subjekty.

Zemědělská produkce rostla a ve většině krajů v ní zvyšovala svůj podíl rostlinná produkce.

Zemědělská produkce v b. c. v letech 2019 až 2022 ve všech krajích meziročně rostla, v roce 2022 podle semidefinitivních výsledků spíše díky cenovému vývoji, když ve stálých cenách poklesla ve většině krajů, s výjimkou kraje Jihočeského a Moravskoslezského a Kraje Vysočina. Ve struktuře zemědělské produkce zvyšovala svůj podíl rostlinná produkce, která ve většině krajů i převládala – nejvíce v Ústeckém a Olomouckém kraji s tříčtvrtinovým, resp. dvoutřetinovým podílem. Nejnižší podíl rostlinné produkce byl v Pardubickém kraji a Kraji Vysočina, kde byl naopak nejvyšší podíl živočišné produkce (48 %, resp. 45 % v roce 2022).

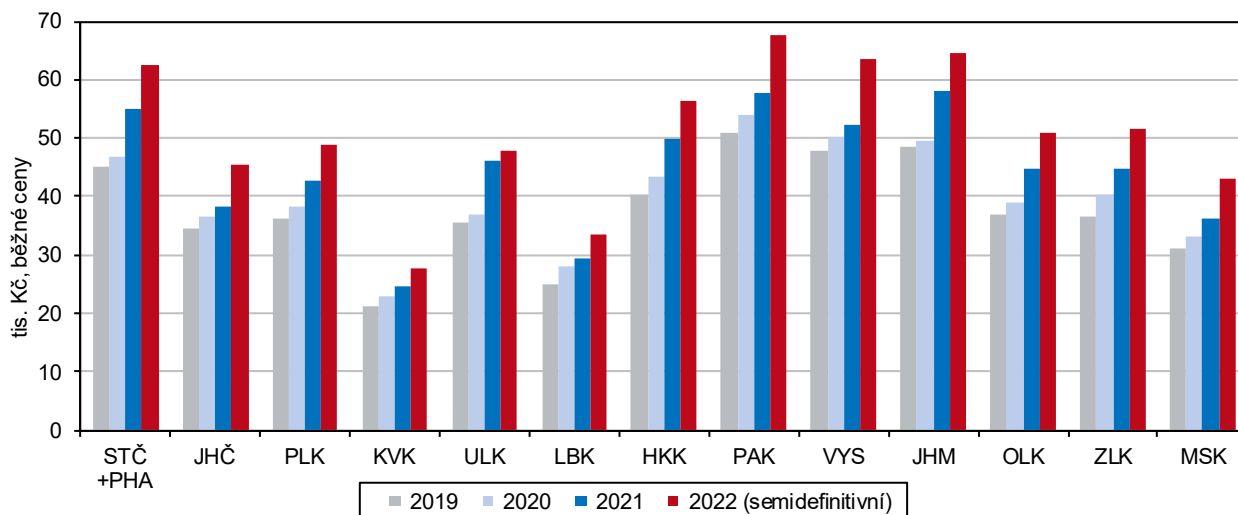

Největší produkci zemědělského odvětví na 1 hektar půdy měli pardubičtí zemědělci.

Produkci zemědělského odvětví České republiky dlouhodobě vytvářejí více než z poloviny kraje s největší výměrou obhospodařované zemědělské a orné půdy, Středočeský, Jihomoravský, Kraj Vysočina a Jihočeský. Po přepočtu zemědělské produkce na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy se v čele pomyslného regionálního žebříčku držel od roku 2012 většinou Pardubický kraj díky drůbežářství, jen v roce 2021 ho těsně předstihl Jihomoravský kraj zásluhou vynikajících výsledků v rostlinné produkci. Na konci žebříčku se dlouhodobě umísťoval Karlovarský kraj, jehož produkce na 1 ha nedosahovala hodnot Pardubického kraje ani z poloviny.

Graf 5.6 Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy v krajích

Zdroj: ČSÚ

V roce 2023 byla sklizeň obilovin a brambor meziročně nižší, a sklizeň řepky vyšší.

Celorepublikově byly v uplynulých pěti letech z hlediska objemu sklizně obilovin na zrna a brambor úrodnější roky 2020, 2021 a 2022, ale v roce 2023 byla sklizeň těchto plodin nižší. Naproti tomu sklizeň řepky byla v letech 2019 až 2022 slabší a podprůměrná, v roce 2023 se řepce dařilo a díky výnosu a rozšíření ploch byla vyšší. Největší objem sklizně produkovaly kraje s největší výměrou orné půdy. Více než třetina sklizně obilovin Česka pocházela v předchozích pěti letech ze Středočeského a Jihomoravského kraje, více než třetina z celorepublikové sklizně brambor z Kraje Vysočina, 44 % sklizně řepky z krajů Středočeského, Jihočeského kraje a Vysočina a téměř dvě třetiny sklizně řepy cukrové ze Středočeského, Královéhradeckého a Olomouckého kraje.

Výroba mléka se dlouhodobě zvyšovala, snáška konzumních vajec se v posledních letech snižovala.

V živočišné výrobě se v Česku dlouhodobě zvyšovala výroba mléka, v roce 2023 byla nejvyšší za posledních 30 let. Snáška konzumních vajec měla do roku 2021 rostoucí trend, který se ale v roce 2022 otočil a v posledních dvou letech snáška klesala. Výroba jatečného skotu od roku 2010 kolísala, v letech 2019 až 2021 se snižovala, ale poslední dva roky rostla. Výroba jatečných prasat po výrazném poklesu v první dekádě tohoto století od roku 2013 již spíše jen kolísala, aby v posledních dvou letech opět klesala. Výroba jatečné drůbeže se po prudkém snížení kolem roku 2010 a pozdějším pozvolném zvyšování v posledních šesti letech příliš neměnila. V regionálním srovnání nejvíce skotu chovali zemědělci v Kraji Vysočina a Jihočeském kraji – celkem třetinu z celorepublikového počtu – a tyto kraje měly i třetinový podíl na výrobě jatečného skotu Česka a Kraj Vysočina pětinový podíl na produkci mléka. V Kraji Vysočina a ve Středočeském kraji chovali zemědělci nejvíce prasat v Česku (dohromady 45 % republikového počtu) a podobný podíl měli i na výrobě jatečných prasat. Nejvíce drůbeže chovali

	zemědělci v krajích Středočeském, Pardubickém a Jihomoravském – 53 % z republikového počtu – a jejich podíl na republikové výrobě jatečné drůbeže byl ještě vyšší (zhruba 60 %).
Těžba dřeva po několika letech dramatického růstu poslední tři roky mírně klesala, ale stále dosahovala vysokých hodnot.	Těžba dřeva v letech 2018 až 2020 dramaticky rostla v souvislosti s likvidací následků kůrovcové kalamity a polomů. Od roku 2021 sice již v Česku klesala, ale stále dosahovala vysokých hodnot, v roce 2023 srovnatelných s těžbou z roku 2007, kdy byly odstraňovány polomy po orkánu Kyrill. S postupem kůrovce dosáhla těžba rekordního objemu postupně ve všech krajích, pouze v Jihočeském kraji zůstal objem z roku 2007 nepřekonán.
Nejvíce dřeva se vytěžilo v Kraji Vysočina, kde se téměř výhradně jednalo o nahodilou těžbu.	Nejvíce dřeva se v uplynulých pěti letech vytěžilo v Kraji Vysočina, 22,1 % z celorepublikového objemu, kdy se téměř výhradně (z 97 %) jednalo o nahodilou těžbu. Ve většině krajů v posledních pěti letech nahodilá těžba představovala více než 80 % z celkového objemu těžby. Nejméně byly kůrovcem a polomy zasaženy lesy v Karlovarském a Zlínském kraji, ve kterých podíl nahodilé těžby tvořil 64 %, resp. 70 %.
Po kůrovcové kalamitě se od roku 2019 intenzivně zalesňovalo s mírnou převahou listnatých dřevin.	Jako reakce na kalamitu, v jejímž důsledku vznikaly holiny, se v posledních letech zvýšila plocha zalesňování, ve kterém celorepublikově na rozdíl od předchozích let mírně (z 50,3 %) převažovaly listnaté dřeviny. Nejvíce se zalesňovalo v Kraji Vysočina (ze 47 % listnáči). Podíl listnatých dřevin na zalesnění byl mezi kraji v předchozích pěti letech nejvyšší v Moravskoslezském kraji (65 %) a nejnižší v Plzeňském kraji (37 %).
Regionální data z průmyslu jsou za průmyslové podniky se 100 a více zaměstnanci a sídlem v kraji.	Z oblasti průmyslu má statistika do úrovně krajů k dispozici údaje za podniky, které v daném roce zaměstnávaly 100 a více zaměstnanců a měly sídlo v příslušném kraji. Výsledky a zejména jejich srovnání v čase může být ovlivněno tím, že se zařazení podniku do souboru vykazujících subjektů na základě neměnných kritérií může rok od roku lišit. Přepočty na srovnatelnou organizační strukturu se neprovádějí, a proto se v této části omezíme pouze na vývoj počtu subjektů a jejich zaměstnanců.
Počet zaměstnanců velkých průmyslových firem byl v roce 2023 ve většině krajů nižší než v roce 2019.	Poté, co v letech 2019 až 2021 počet velkých průmyslových podniků i počet jejich zaměstnanců ve většině krajů mírně klesal, se v letech 2022 a 2023 již počet podniků spíše mírně zvyšoval. Počet zaměstnanců se však v roce 2022 zvýšil jen v polovině krajů a v Česku celkem, v roce 2023 se již většinou zaměstnanost znovu snížila. Při porovnání roků 2019 a 2023 se v Česku a v jeho deseti krajích počet velkých průmyslových podniků a jejich zaměstnanců snížil. Jen ve čtyřech krajích počet podniků vzrostl, přitom však ke zvýšení počtu zaměstnanců došlo jen ve dvou z nich – v Královéhradeckém a Jihomoravském kraji.
Nejvíce osob bylo zaměstnáno ve velkých průmyslových firmách středních Čech.	Největším průmyslovým zaměstnavatelem mezi regiony byl od roku 2018 Středočeský kraj (110 tis. zaměstnanců v roce 2023, podíl na Česku 13,6 %) a druhým největším Moravskoslezský kraj (96,1 tis. osob, resp. 11,8 %), který měl až do roku 2017 silnější zaměstnanost v průmyslu než střední Čechy. Nejméně zaměstnanců ve velkém průmyslu dlouhodobě uváděl nejmenší Karlovarský kraj (15,6 tis. osob, podíl na ČR 1,9 %).
Objem stavebních prací „S“ v krajích většinou rostl, v roce 2020 a 2023 v šesti krajích meziročně poklesl.	Objem stavebních prací „S“ podle dodavatelských smluv (v b. c.; tedy včetně cenového vlivu), provedených stavebními podniky s 20 a více zaměstnanci na stavbách v tuzemsku, se v letech 2019 až 2023 ve většině krajů každoročně zvyšoval, nejvíce v roce 2022, kdy růst zaznamenaly všechny kraje (v Česku +21 %).

Horší byla situace v pandemickém roce 2020 a v roce 2023, kdy objem „S“ v b. c. meziročně v šesti krajích klesl, což se projevilo v celorepublikových výsledcích v roce 2020 jako výrazné zpomalení a v roce 2023 jako stagnace. V uplynulém pětiletém období rostl objem „S“ nepřetržitě pouze v Pardubickém kraji.

V přepočtu na 1 obyvatele byl největší objem prací proveden na stavbách v hl. městě Praze a nejnižší v Libereckém kraji.

Dlouhodobě nejvyšší stavební aktivita probíhala v hlavním městě, a to jak absolutně, (vyjádřeno objemem stavebních prací podle dodavatelských smluv v hodnotě „S“), tak relativně, po přepočtu na obyvatele. V posledních pěti letech z celkového objemu stavebních prací „S“ v tuzemsku byla v hl. městě Praze provedena jedna pětina. Druhý největší objem stavebních prací „S“ absolutně (12,2 % z tuzemského objemu) i relativně byl realizován v Jihomoravském kraji. Po přepočtu na obyvatele se pak dále nadprůměrně stavělo v Jihočeském a Pardubickém kraji, a naopak s nejnižší intenzitou v Libereckém kraji. Z celkového objemu „S“ podle směru výstavby v posledních letech mělo hl. město Praha mezi kraji nejvyšší podíl bytových budov (téměř 1/3) a nejnižší podíl inženýrských staveb. Nejvyšším podílem inženýrských staveb (téměř polovina z objemu „S“ v kraji) se vyznačovala výstavba v Jihočeském a Ústeckém kraji, což do značné míry souviselo s výstavbou dálnic.

V úhrnu let 2019 až 2023 dosahoval podíl prací pro veřejné zadavatele méně než 48 %.

Z celkového objemu „S“ v posledních pěti letech tvořily v Česku práce pro veřejné zadavatele 47,4 %, přitom nejvyšší (51 %) byl jejich podíl při pandemické krizi. Většinou se jednalo o inženýrské a vodohospodářské stavby, které v Česku z objemu prací pro veřejné zadavatele v úhrnu let 2019 až 2023 tvořily 63,7 %. Regionálně byl podíl prací pro veřejné zadavatele z objemu prací provedených na stavbách v kraji nejvyšší v Pardubickém a Jihočeském kraji (61,2 %, resp. 58,1 %) a nejnižší v hl. městě Praze a Karlovarském kraji (34,6 %, resp. 37,8 %).

Počet zahájených a dokončených bytů v prvním pandemickém roce většinou poklesl. Pozastavení a odložení výstavby se v Česku v roce 2021 promítlo do rekordního počtu zahájených bytů.

Růst bytové výstavby z let 2015 až 2019 pozastavila pandemická krize. V roce 2020 se počet zahájených a dokončených bytů ve většině krajů a v celém Česku meziročně snížil. Hned v následujícím roce počet zahájených bytů skokově vzrostl především zásluhou nové výstavby bytových domů v hl. městě Praze, Středočeském a Jihočeském kraji. Díky tomu pak v republikovém úhrnu, v hl. městě Praze i v Jihočeském kraji dosáhl rekordní hodnoty za posledních třicet let. Od roku 2022 počet zahájených bytů ve většině krajů klesal. V roce 2023, kdy již působil efekt rostoucích cen a problémů s dodávkami stavebních materiálů, to bylo především vlivem menší výstavby nových RD, když v Česku počet bytů zahájených v nových rodinných domech poklesl o více než čtvrtinu, zatímco počet zahájených bytů v nových bytových domech se snížil o desetinu.

Počet dokončených bytů v roce 2022 díky novým bytovým domům dosáhl v Česku téměř rekordního počtu.

Dokončování bytové výstavby ve druhém pandemickém roce 2021 celorepublikově stagnovalo. V roce 2022 došlo ve většině krajů k oživení ve fázi dokončování výstavby především zásluhou dokončení nových bytových domů. Tehdy dosáhl celkový počet dokončených bytů v Česku druhé nejvyšší hodnoty za posledních třicet let. V roce 2023 počet dokončených bytů meziročně sice poklesl, přesto byl při pohledu na uplynulé desetiletí ve všech krajích nadprůměrný.

V počtu zahájených i dokončených bytů se zvýšil podíl bytů v nových bytových domech a snížil podíl bytů v nových rodinných domech.

Ve struktuře bytové výstavby se ve sledovaném období začal významně snižovat podíl bytů v nových rodinných domech a zvyšovat podíl bytů v nových bytových domech. Zatímco v roce 2018 bylo v Česku téměř 58 % bytů zahájeno v nových RD, od roku 2021 klesl jejich podíl pod 50 %, v roce 2023 představoval 41 %. Podíl zahájených bytů v nových bytových domech se zvýšil z 22 % v roce 2018 na 38 % v roce 2021 a 2023. V úhrnu uplynulých pěti let se v Česku zahájené byty v nových RD podílely na celkovém počtu zahájených bytů 48,4 %, a zahájené byty v nových

bytových domech 34,4 %. Ve struktuře dokončených bytů se snížení podílu bytů v nových rodinných domech projevilo se zpožděním, jejich podíl v roce 2018 představoval 56,6 % a v roce 2023 necelých 50 %.

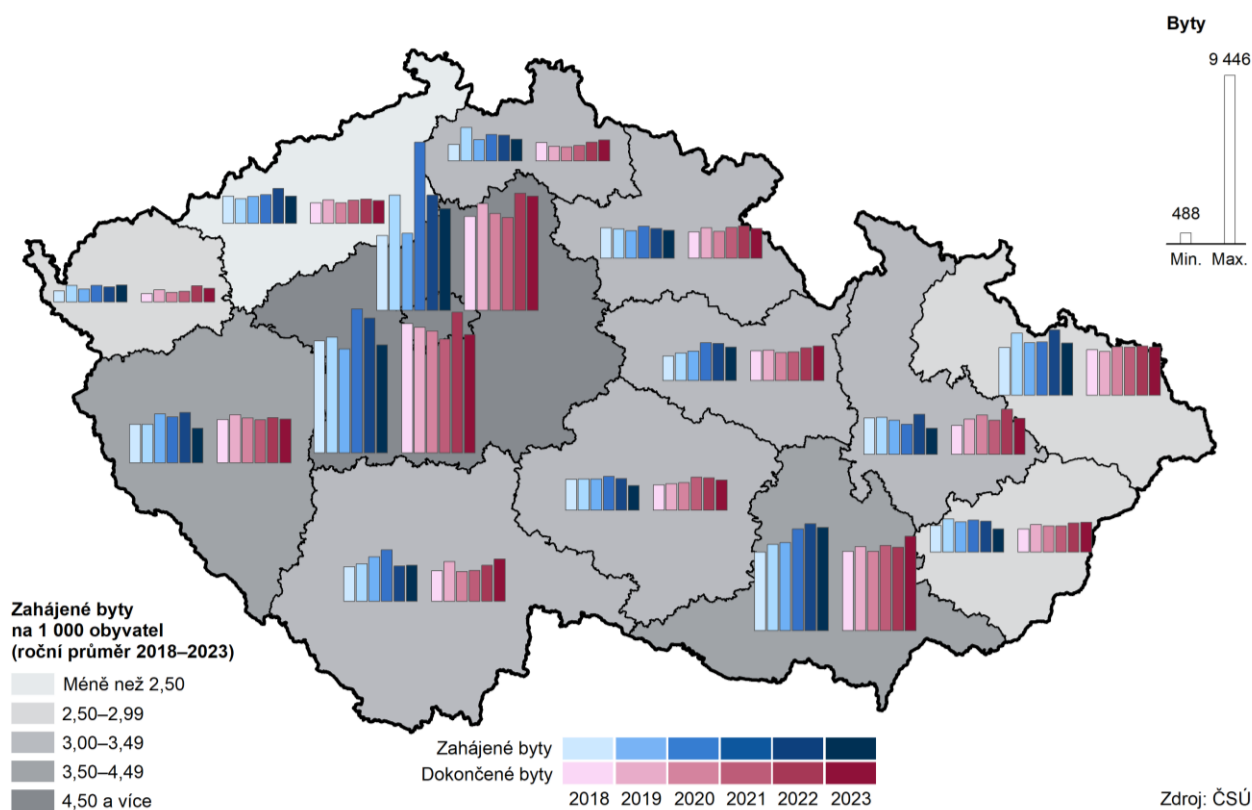
Nejvyšší podíl bytů v nových bytových domech byl v hl. městě Praze a nejvyšší podíl bytů v nových rodinných domech ve středních Čechách.

Regionálně byl podíl zahájených bytů v nových RD nejnižší v hl. městě Praze (za posledních 5 let pod 8 %) a nejvyšší, téměř dvoutřetinový byl ve Středočeském kraji. Naopak nejvyšší podíl zahájených bytů v nových BD byl v hl. městě Praze (81 %) a nejnižší v Ústeckém kraji (8 %). V Ústeckém kraji, kde podíl bytů v nových RD činil necelých 62 %, tvořily významnou část zahajované výstavby byty zahájené formou změny dokončených staveb (29 %).

Nejvíce bytů se stavělo ve Středočeském kraji a hl. městě Praze.

Absolutně největší počet bytů byl zahájen a dokončen ve Středočeském kraji, hl. městě Praze a Jihomoravském kraji, v souhrnu se na celorepublikovém počtu zahájených i dokončených bytů podílely 48 %. Tyto kraje byly na špici také v intenzitě bytové výstavby (po přepočtu na 1 tis. obyvatel), kdy se mezi ně zařadil ještě Plzeňský kraj s nadprůměrnou intenzitou zahajování a dokončování bytové výstavby za uplynulých pět let. V ostatních krajích byla intenzita podprůměrná, nejnižší v Ústeckém kraji.

Kartogram 5.1 Bytová výstavba v krajích v letech 2018 až 2023

Opatření přijatá proti šíření koronaviru ochromila cestovní ruch.

Pandemie koronaviru zvrátila ve 2. čtvrtletí roku 2020 do té doby ve všech krajích rostoucí trend návštěvnosti a ochromila na dva roky cestovní ruch. Pouze letní sezóna, 3. čtvrtletí 2020 a 2021, kdy došlo k uvolnění opatření, byla srovnatelná s předchozími roky, i když s rozdílnou skladbou hostů, ve které výpadek nerezidentů alespoň částečně eliminovali rezidenti.

V roce 2023 již většina krajů překonala předpandemický počet hostů v HUZ...

Během roku 2022 již cestovní ruch ožíval a v roce 2023 počet hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) většiny krajů překonal předpandemickou úroveň. Zahraniční návštěvnost na ni sice většinou stále ještě nedosáhla, ale chybějící nerezidenty zpravidla nahradili tuzemští hosté. Pouze v hl. městě Praze, Jihočeském a Ústeckém kraji se ve srovnání s rokem 2019 ubytovalo méně hostů, ale to stačilo, aby celkový počet hostů v HUZ Česka těsně nedosáhl hodnoty roku 2019 (–21 tis. osob).

...nedosáhly ho 3 kraje – hl. město Praha a Jihočeský a Ústecký kraj – a těsně také celá republika.

Ztráta hl. města Prahy v roce 2023 na předpandemický rok 2019 v celkovém počtu hostů byla 602 tis. osob (939 tis. nerezidentů), ztráta Jihočeského kraje byla 142 tis. osob (206 tis. nerezidentů), ztráta Ústeckého kraje, který patřil dlouhodobě k nejméně navštěvovaným krajům Česka, byla podstatně menší – 34 tis. osob (11 tis. nerezidentů). V Ústeckém kraji jako jediném chyběli ve srovnání s rokem 2019 vedle nerezidentů také rezidenti.

Protože se zkrátila délka pobytu hostů, byly výsledky podle počtu přenocování horší. Hodnot roku 2019 nedosáhlo 6 krajů a celé Česko.

Vzhledem k tomu, že oproti roku 2019 se průměrná délka pobytu hostů v roce 2023 ve většině krajů poněkud zkrátila, byly výsledky podle počtu přenocování v HUZ horší než podle počtu hostů. Kromě hl. města Prahy, Jihočeského a Ústeckého kraje nepřekonaly předpandemický počet přenocování dále kraje Karlovarský, Zlínský a Moravskoslezský, v celém Česku do předpandemického počtu chyběla 1,2 mil. přenocování (2,1 %).

Cestovnímu ruchu jednoznačně dominuje hl. město Praha, druhý největší počet hostů se ubytoval v Jihomoravském kraji a druhý největší počet přenocování patřil díky lázeňství Karlovarskému kraji.

Dominantní postavení v cestovním ruchu mělo dlouhodobě hl. město Praha, kde podstatnou část z ubytovaných v HUZ tvořili cizinci. Přestože počet hostů hl. města Prahy poklesl, podílelo se hl. město Praha na celorepublikovém počtu hostů více než jednou třetinou, přitom na počtu nerezidentů 61 % a na počtu rezidentů 13 %. Druhý největší počet hostů ubytovaných v HUZ měl dlouhodobě Jihomoravský kraj (v roce 2023 podíl na Česku 9,9 %) a třetím nejnavštěvovanějším byl obvykle Jihočeský kraj (podíl 7,5 %). Podle počtu přenocování se v žebříčku krajů po hl. městě Praze umístil v roce 2023 díky lázeňství Karlovarský kraj (podíl na Česku 9,1 %), který druhé místo obsazoval i v době před pandemií. V Karlovarském kraji jako jediném z mimopražských krajů ve skladbě hostů obvykle převažovali nerezidenti. V letech 2020 až 2022, kdy zahraniční cestovní ruch skomíral, se Karlovarský kraj počtem přenocování propadl v regionálním žebříčku na třetí až páté místo. Na konci pomyslného žebříčku krajů podle počtu hostů i podle počtu jejich přenocování se umisťoval Pardubický kraj.

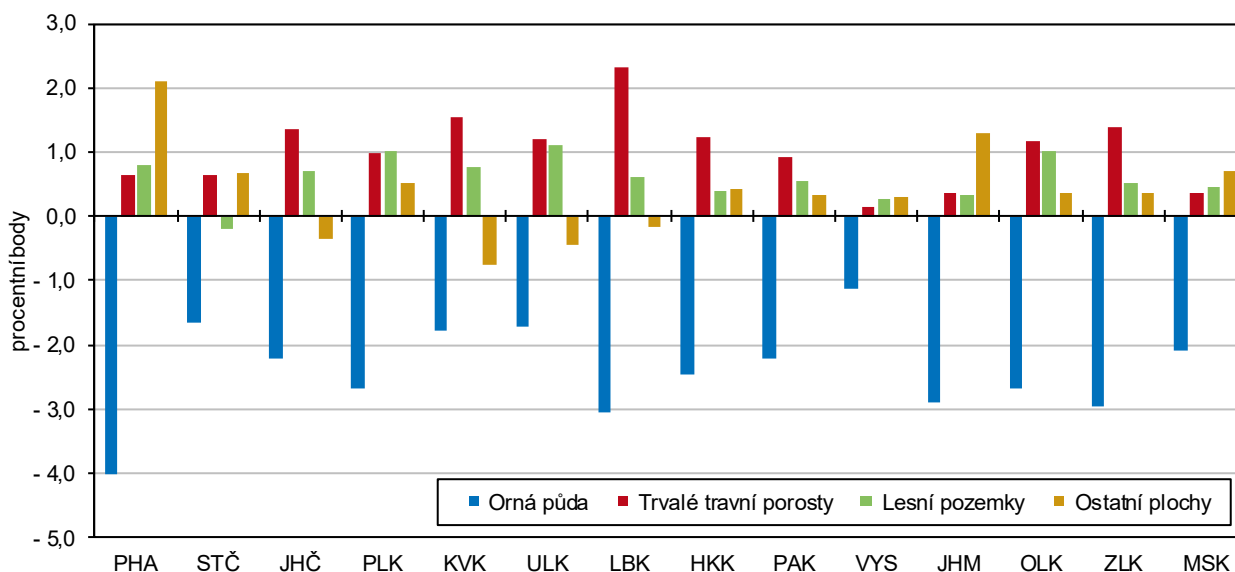
Životní prostředí

Orná půda ubývá především ve prospěch trvalých travních porostů.

Výměra orné půdy v ČR klesá, v porovnání s rokem 2001 byla její plocha v loňském roce menší o 174,5 tis. ha (o 5,7 %). Podíl orné půdy na celkové výměře ČR poklesl za tuto dobu o 2,2 p. b. Snížení podílu orné půdy na celkové výměře jsme zaznamenali ve všech krajích ČR, nejvíce se snížil v hl. městě Praze (o 4,0 p. b.). Ve většině krajů se tento pokles uskutečnil především ve prospěch podílu trvalých travních porostů. Především ve prospěch ostatních ploch se naproti tomu podíl orné půdy snížil v hl. městě Praze a Jihomoravském kraji. Podíl trvalých travních porostů, stejně jako zahrad a vodních ploch, rostl ve všech krajích. Podíl trvalých travních porostů na celkové výměře vzrostl od roku 2001 nejvíce v Libereckém kraji (o 2,3 p. b.), celorepublikově se zvýšil o 0,9 p. b., podíl zahrad se zvýšil nejvíce ve Zlínském a Středočeském kraji (o 0,6 p. b., resp. 0,5 p. b.). Podíl lesní půdy se zvýšil ve všech krajích ČR s výjimkou Středočeského, kde došlo v porovnání s rokem 2001 k poklesu o 0,2 p. b. Největší nárůst podílu lesních ploch na celkové výměře zaznamenali v Ústeckém kraji (o 1,1 p. b.). Stejně jako v případě orné půdy klesá v ČR i výměra ovocných sadů, jejich rozloha byla v porovnání s rokem 2001 vloni menší o 13,1 %.

Graf 5.7 Změna podílů vybraných druhů půdy na celkové výměře kraje za období 2001 až 2023

Zdroj: ČÚZK

Stále více půdy je obhospodařováno způsoby šetrnými k životnímu prostředí.

Dlouhodobě se rozšiřuje plocha obhospodařovaná způsoby šetrnými k životnímu prostředí. Nejvíce se takové půdy vloni soustředilo v Jihočeském a Plzeňském kraji. Nejrychleji se v uplynulých pěti letech rozšiřovaly plochy obhospodařované způsoby šetrnými k životnímu prostředí ve Středočeském kraji a také v hl. městě Praze, která však disponuje v porovnání s ostatními kraji výrazně menší výměrou zemědělské půdy a nárůst výměry v absolutním vyjádření je tak z pohledu celé ČR zanedbatelný.

Nejvíce vody spotřebují domácnosti v hl. městě Praze.

Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele nejprve v letech 2019 až 2021 meziročně rostlo, v letech 2022 a 2023 došlo ve všech krajích k poklesu. V porovnání s rokem 2018 poklesla spotřeba vody v roce 2023 ve většině krajů, nejvíce v Jihočeském kraji (o 7,1 %). Ve dvou krajích došlo k nárůstu spotřeby, a to ve Zlínském a Královéhradeckém kraji (o 1,8, resp. 0,2 %). Největší spotřebu vody dlouhodobě zaznamenáváme v hl. městě Praze, kde vloni bylo v průměru domácnostem fakturováno 103,8 litrů/osobu/den. Naopak dlouhodobě nejnižší je spotřeba ve Zlínském kraji, kde vloni dosáhlo specifické množství vody fakturované domácnostem 77,1 litrů/osobu/den). Celorepublikově byla spotřeba vody v domácnostech vloni při porovnání s rokem 2018 nižší o 2,5 litru/osobu/den (o 2,8 %).

Meziročně došlo k výraznému nárůstu ceny vodného i stočného. Nejdražší vodu měli vloni v Ústeckém kraji.

Cena vodného a stočného rostla ve všech krajích po celé sledované období, nejvýraznější byl nárůst mezi roky 2022/2023. Během posledních 5 let se cena vody nejvíce zvýšila v Pardubickém kraji (o 45,5 %), nejméně vzrostla v Jihočeském kraji (o 28,9 %). Ke krajům s nejvyšší cenou vody patří v posledních letech Liberecký kraj, hl. město Praha a Ústecký kraj, ve kterém jako v jediném kraji přesáhla cena za 1 m³ fakturované vody vloni hranici 60 Kč (62,20 Kč). Nejnižší cenu fakturované vody mají dlouhodobě v Olomouckém kraji, v roce 2023 to bylo 45,60 Kč za 1 m³.

Cena stočného byla nejvyšší v hl. městě Praze.

Stejně jako cena vody, i cena stočného zaznamenala v posledních letech nejvýraznější nárůst mezi roky 2022 a 2023. Tento nárůst dosáhl nejvyšších hodnot ve Zlínském kraji (26,4 %), nejméně vzrostla meziročně cena stočného v Ústeckém kraji (o 11,8 %). V porovnání s rokem 2018 vzrostla cena stočného nejvíce

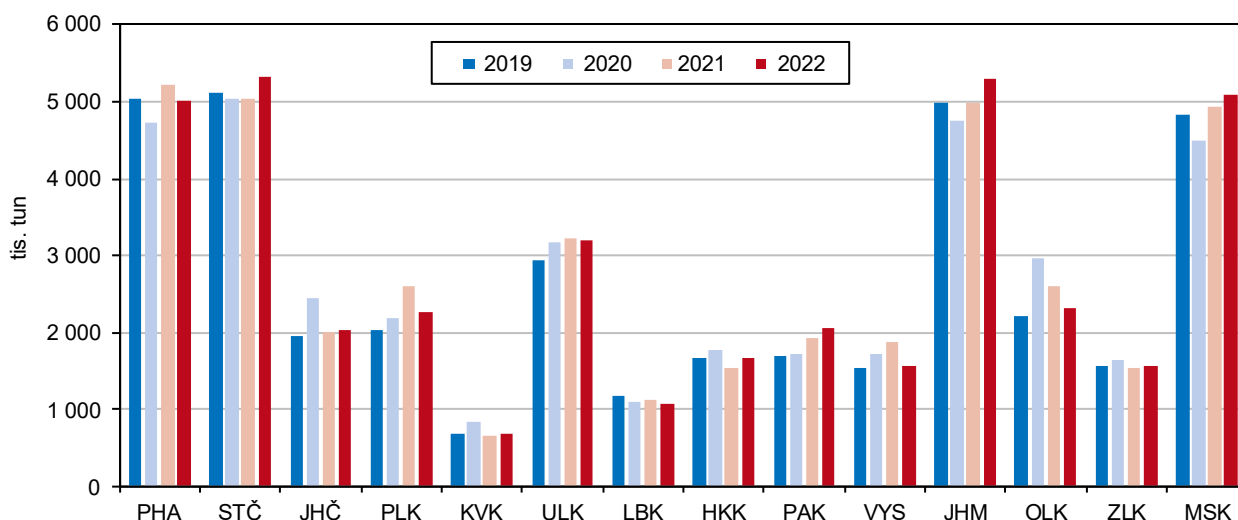
v hl. městě Praze (o 67,1 %), kde zákazníci v roce 2023 platili i nejvyšší stočné v ČR (56,80 Kč/m³). Nejméně cena stočného vzrostla za uplynulých 5 let v Ústeckém kraji (o 27,3 %). Nejnižší stočné dlouhodobě platí zákazníci v Kraji Vysočina (vloni to bylo 37,70 Kč/m³), v porovnání s ostatními kraji je nízké stočné účtováno také obyvatelům Jihočeského a Plzeňského kraje.

Nejvíce znečištěné ovzduší má hl. město Praha, Ústecký a Moravskoslezský kraj.

Mezi kraje s nejvíce znečištěným ovzduším patří hl. město Praha, Ústecký a Moravskoslezský kraj. V Ústeckém a Moravskoslezském kraji jsou příčinou vysokých měrných emisí převážně stacionární zdroje, na území hl. města Prahy se na znečištění podílejí především mobilní zdroje. Z dlouhodobého pohledu je celkové znečištění stacionárními a mobilními zdroji nejvyšší v případě tuhých znečišťujících látek a oxidů dusíku v hl. městě Praze, emisemi SO₂ je nejvíce zasažen Ústecký kraj a emise CO jsou nejvyšší v Moravskoslezském kraji. V porovnání s ostatními kraji jsou emise CO rovněž výrazně vyšší i v hl. městě Praze.

Graf 5.8 Produkce odpadů

Zdroj: ČSÚ

Celková produkce odpadů nejvíce vzrostla v porovnání s rokem 2018 v Pardubickém kraji.

Produkce odpadů se v posledních letech v jednotlivých krajích vyvíjela různě, celorepublikově byla v roce 2022 v porovnání s rokem 2018 vyšší o 3,0 %. Za toto období se zvýšila v osmi krajích, nejvíce v Pardubickém kraji (o 36,4 %), což se projevilo i v nejvýraznějším nárůstu produkce odpadů v přepočtu na 1 obyvatele (o 34,6 %). Nejvíce se celková produkce odpadů snížila v Karlovarském kraji, kde byla v roce 2022 v porovnání s rokem 2018 nižší o 28,8 %. V přepočtu na jednoho obyvatele činil tento pokles 27,9 %. Produkce nebezpečného odpadu naproti tomu jak celorepublikově, tak i ve většině krajů, klesala. Nejvíce se snížila v Karlovarském kraji, a to o 66,1 %. Kromě Královéhradeckého a Olomouckého kraje a Kraje Vysočina vzrostla produkce nebezpečného odpadu především v Pardubickém kraji, kde byl tento nárůst nejvyšší (41,9 %).

Objem vyprodukovaného komunálního odpadu se nejvíce zvýšil v Jihomoravském kraji.

Stejně jako celková produkce odpadů, vzrostla za sledované období celorepublikově i produkce komunálního odpadu. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán v Jihomoravském kraji, kde byla produkce komunálního odpadu v přepočtu na 1 obyvatele v roce 2022 v porovnání s rokem 2018 vyšší o 10,0 %. Ve čtyřech krajích produkce komunálního odpadu v přepočtu na 1 obyvatele poklesla, a to v Ústeckém a Královéhradeckém kraji a v Kraji Vysočina a v hl. městě Praze.

Největší investice vložili do ochrany životního prostředí investoři se sídlem v hl. městě Praze.

Celkové investice na ochranu životního prostředí, vynaložené v roce 2023 v ČR, dosáhly hodnoty 36 617,5 tis. Kč. V uplynulých šesti letech vložili každoročně nejvíce prostředků do ochrany životního prostředí investoři se sídlem v hl. městě Praze (v roce 2023 to bylo 11 770,2 tis. Kč; 32,1 % všech investovaných prostředků v ČR). Druhý nejvyšší objem prostředků je pravidelně investován v Moravskoslezském kraji (v roce 2023 to bylo 4 803,4 tis. Kč; 13,1% podíl na ČR). Naopak nejméně prostředků investovali do ochrany životního prostředí ve sledovaném období investoři v Karlovarském kraji a od roku 2019 i Libereckém kraji – jejich podíly nepřesáhly jednotlivě 2% podíl na celkovém objemu investovaných prostředků v ČR.

Největší objem prostředků směřoval do nakládání s odpadními vodami.

Ze sledovaných účelů investic do ochrany životního prostředí se v roce 2023 v rámci ČR nejvíce investovalo do nakládání s odpadními vodami, nejvyšší objemy prostředků sem směřovali investoři z osmi krajů. Investoři se sídlem v hl. městě Praze, Jihočeském, Ústeckém a Moravskoslezském kraji nejvíce investovali do ochrany ovzduší a klimatu a do nakládání s odpady směřovaly nejvyšší objemy prostředků od investorů z Libereckého a Královéhradeckého kraje.

Nejvíce se v přepočtu na 1 obyvatele investovalo do životního prostředí v Jihočeském kraji.

Investice na ochranu životního prostředí z pohledu kraje, kde byla investice uskutečněna, byly v loňském roce nejvyšší v Jihočeském kraji, kde objem vynaložených prostředků dosáhl 5 140 Kč na 1 obyvatele kraje. Druhý nejvyšší objem investic v přepočtu na 1 obyvatele byl vynaložen v Moravskoslezském kraji (4 585 Kč), jen o něco méně to bylo v Ústeckém kraji (4 508 Kč). Nejméně bylo do ochrany životního prostředí investováno na území Karlovarského kraje, a to 795 Kč na 1 obyvatele.

V případě neinvestičních nákladů směřovaly největší objemy prostředků do nakládání s odpady.

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí dosáhly v ČR v roce 2023 objemu 93 631,6 tis. Kč. Z pohledu sídla investora vynaložili nejvíce nákladů na ochranu životního prostředí investoři se sídlem na území hl. městě Prahy, a to 20 104,3 tis. Kč, což bylo 21,5 % všech prostředků vynaložených v ČR. Ve všech krajích investoři vynaložili největší objem prostředků na nakládání s odpady. Tento účel byl nejvíce preferovaný investory sídlícími v Královéhradeckém kraji, kteří na něj vynaložili 85,3 % veškerých jimi vynaložených neinvestičních nákladů na ochranu životního prostředí.

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel (‰)															
2018	0,1	2,3	0,8	0,1	-0,3	-2,5	-1,5	0,0	-0,6	-0,0	0,3	0,9	-0,4	-0,4	-1,0
2019	-0,0	2,1	1,0	-0,3	-0,6	-2,0	-1,4	0,1	-0,7	0,2	-0,3	1,0	-0,9	-0,9	-1,4
2020	-1,8	0,8	-0,6	-1,9	-2,0	-4,6	-3,5	-1,6	-2,1	-1,8	-2,2	-1,0	-2,4	-3,4	-3,5
2021	-2,7	0,6	-1,2	-2,6	-3,4	-7,0	-4,9	-3,4	-3,9	-3,1	-1,8	-1,8	-3,5	-3,4	-4,5
2022	-1,8	0,5	-0,6	-2,0	-2,0	-4,0	-3,2	-2,4	-2,0	-2,1	-1,7	-1,0	-2,4	-2,3	-3,5
2023	-2,0	0,3	-1,0	-2,4	-1,9	-4,1	-3,9	-2,6	-2,6	-1,7	-1,9	-1,4	-2,6	-2,4	-3,4
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel (‰)															
2018	3,6	8,5	11,4	2,9	7,0	-0,2	1,2	2,3	0,5	3,8	0,4	2,9	-0,7	0,2	-1,1
2019	4,1	9,8	10,5	3,4	9,5	1,2	1,6	2,9	1,9	4,3	1,3	2,7	0,1	0,3	-0,9
2020	2,5	7,3	9,9	1,1	3,9	-0,0	-1,4	-1,2	0,6	2,1	0,3	3,8	0,1	-0,8	-3,0
2021	4,8	12,1	11,5	3,6	7,5	0,6	1,5	3,5	0,9	3,3	1,8	4,7	0,3	1,1	-0,1
2022	30,6	60,7	37,4	25,5	46,6	39,6	19,8	28,4	25,0	29,2	22,7	28,0	16,5	16,3	13,3
2023	8,7	19,7	12,5	5,8	15,0	9,1	2,5	6,1	5,7	5,1	8,1	9,2	4,3	2,8	3,0
Úhrnná plodnost ¹⁾															
2018	1,708	1,563	1,743	1,742	1,696	1,593	1,688	1,749	1,739	1,742	1,750	1,763	1,725	1,703	1,676
2019	1,709	1,521	1,763	1,745	1,702	1,677	1,726	1,759	1,717	1,814	1,815	1,754	1,680	1,653	1,666
2020	1,709	1,508	1,747	1,751	1,688	1,620	1,719	1,757	1,758	1,773	1,802	1,728	1,788	1,711	1,674
2021	1,826	1,713	1,899	1,866	1,792	1,690	1,785	1,775	1,845	1,853	1,947	1,832	1,821	1,878	1,780
2022	1,639	1,476	1,662	1,692	1,619	1,500	1,639	1,574	1,679	1,665	1,751	1,684	1,711	1,675	1,625
2023	1,456	1,308	1,492	1,484	1,400	1,315	1,428	1,415	1,507	1,516	1,567	1,476	1,536	1,543	1,463
Index stáří k 31. 12. ²⁾															
2018	123,2	119,6	103,0	127,0	129,7	132,4	120,1	122,6	136,3	126,5	130,4	123,6	130,2	134,8	128,9
2019	124,6	119,1	103,9	129,3	130,5	134,5	122,7	124,3	138,8	127,8	131,6	124,5	132,5	137,2	131,0
2020	125,5	118,9	104,4	130,8	131,8	136,5	124,2	124,9	140,7	128,7	132,8	125,1	133,7	138,2	132,3
2021	128,1	123,4	105,4	133,6	134,3	141,8	128,4	128,5	142,9	130,6	134,5	125,5	136,3	140,8	135,9
2022	126,1	116,4	103,5	132,8	130,6	139,5	128,5	127,0	141,6	128,5	133,2	123,6	136,3	141,0	136,6
2023	129,5	117,4	106,3	137,2	134,0	144,8	133,2	131,3	145,5	131,9	136,7	126,5	140,1	145,3	141,3
Naděje dožití mužů při narození (roky) – dvouleté období															
2018	76,0	78,3	76,1	76,3	76,2	74,5	74,2	75,4	77,2	76,5	76,9	76,3	75,6	75,8	74,5
2019	76,2	78,4	76,3	76,6	76,4	74,9	74,4	76,1	77,2	76,6	76,7	76,6	75,7	75,9	74,5
2020	75,8	78,2	76,2	76,2	76,0	74,5	73,9	76,0	76,8	76,1	75,9	76,3	75,1	75,1	73,9
2021	74,7	77,1	75,1	75,2	74,7	72,8	72,7	74,7	75,5	75,1	75,6	75,3	74,1	74,1	72,8
2022	75,1	77,1	75,4	75,6	75,2	73,2	73,1	74,9	75,8	75,6	76,2	75,6	74,7	75,0	73,2
2023	76,5	78,2	76,6	76,9	77,0	75,2	74,5	76,2	77,7	76,9	77,3	77,0	76,1	76,5	74,8
Naděje dožití žen při narození (roky) – dvouleté období															
2018	81,9	83,0	81,6	82,0	81,6	79,9	80,0	81,7	82,6	82,3	83,0	82,7	81,9	82,4	81,1
2019	82,0	83,0	81,9	82,1	81,9	80,2	80,2	81,7	82,5	82,2	82,7	82,8	82,1	82,6	81,2
2020	81,7	82,9	81,6	81,9	81,9	80,0	79,9	81,5	82,4	81,9	82,3	82,4	81,7	81,9	80,9
2021	80,9	82,3	80,9	81,1	81,1	78,8	79,0	80,7	81,5	81,0	81,7	81,6	81,0	81,2	80,1
2022	81,3	82,8	81,4	81,3	81,1	79,2	79,2	81,0	81,6	81,2	81,9	81,9	81,2	81,8	80,3
2023	82,4	83,8	82,5	82,3	82,2	81,1	80,4	82,3	82,5	82,8	82,9	83,1	82,4	83,0	81,4
Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)															
2018	5,3	15,7	5,6	3,3	6,1	7,0	4,5	4,8	3,0	3,4	2,1	4,2	1,9	1,8	2,3
2019	5,5	15,9	5,9	3,6	6,7	7,2	4,7	5,1	3,2	3,7	2,3	4,4	2,1	1,9	2,4
2020	5,9	17,1	6,4	3,7	7,1	7,5	4,8	5,1	3,4	3,9	2,5	4,9	2,2	2,0	2,3
2021	6,3	18,5	6,8	4,0	7,5	7,5	4,8	5,6	3,4	4,3	2,8	5,4	2,2	2,2	2,5
2022	10,3	25,4	11,0	7,3	13,3	13,1	7,6	9,5	7,0	8,0	6,0	9,1	4,5	4,6	4,7
2023	9,8	24,7	10,2	6,8	12,7	12,3	6,8	8,9	6,4	7,4	5,8	8,7	4,3	4,3	4,4

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet osob ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0–14 let

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Míra zaměstnanosti (%)															
2018	59,2	64,4	60,9	58,5	59,6	60,4	55,8	56,8	58,0	59,1	58,5	58,5	58,2	57,8	57,6
2019	59,2	64,5	61,4	57,9	60,0	59,7	55,8	56,6	58,6	59,2	58,7	58,9	57,4	57,3	56,9
2020	58,3	62,9	60,7	57,4	59,0	57,1	55,8	56,5	57,1	58,4	58,1	58,3	55,4	56,9	55,9
2021	58,1	63,3	60,1	58,1	59,1	55,3	56,0	56,1	57,3	57,8	57,1	57,9	56,0	56,3	55,4
2022 ¹⁾	58,1	63,4	60,2	57,0	59,7	58,6	56,3	55,9	56,4	57,1	57,5	58,3	56,0	56,4	55,1
2023 ¹⁾	58,4	64,5	59,6	56,8	58,5	60,1	57,6	55,3	56,5	57,7	58,6	58,1	57,1	57,2	55,2
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%) ²⁾ (MPSV)															
2018	3,07	1,93	2,64	2,38	2,12	2,93	4,50	3,18	2,31	2,19	3,02	3,86	3,37	2,61	4,65
2019	2,87	1,90	2,44	2,31	2,33	2,74	3,90	2,95	2,38	2,20	2,70	3,48	2,94	2,43	4,44
2020	4,02	3,51	3,52	3,19	3,36	5,45	5,46	4,06	3,11	2,92	3,31	4,55	4,11	3,22	5,55
2021	3,49	2,76	2,98	2,82	2,78	4,18	5,08	3,66	2,83	2,45	2,99	4,02	3,35	2,73	5,14
2022	3,72	3,04	3,23	2,98	2,94	4,24	5,54	3,97	3,10	2,86	3,08	4,36	3,63	2,89	5,12
2023	3,73	2,80	3,17	3,12	2,90	4,38	5,66	3,93	3,19	3,10	3,05	4,37	3,81	2,88	5,23
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. (%) ³⁾ (MPSV)															
2018	0,80	0,42	0,68	0,38	0,39	0,69	1,35	0,70	0,43	0,24	0,74	1,15	0,81	0,53	1,69
2019	0,60	0,33	0,51	0,27	0,34	0,50	0,87	0,51	0,34	0,21	0,50	0,87	0,50	0,35	1,38
2020	1,01	0,67	0,82	0,55	0,70	1,01	1,55	0,95	0,61	0,44	0,74	1,37	0,93	0,63	2,06
2021	1,27	1,10	1,00	0,80	0,88	1,66	2,05	1,24	0,75	0,52	0,88	1,61	1,09	0,78	2,31
2022	1,12	0,89	0,87	0,59	0,74	1,25	1,91	1,09	0,69	0,46	0,76	1,52	0,95	0,66	2,09
2023	1,20	0,90	0,97	0,69	0,77	1,42	2,22	1,20	0,80	0,59	0,82	1,56	1,05	0,71	2,11
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2018	253,9	345,8	271,7	238,7	245,9	231,8	219,9	233,1	244,9	240,9	247,6	245,2	227,1	233,1	228,0
2019	269,6	352,0	290,0	251,0	267,2	245,0	237,5	248,9	266,5	253,8	264,2	266,0	241,8	249,9	241,4
2020	275,1	354,9	279,6	260,5	274,4	245,5	251,0	255,7	270,5	263,7	272,7	274,1	250,5	258,8	250,8
2021	295,2	393,3	305,0	280,8	293,4	255,1	263,3	267,3	285,7	278,5	288,1	291,9	269,4	275,0	266,8
2022	326,8	423,3	340,0	312,1	323,1	296,7	292,8	295,1	314,4	311,9	321,8	323,9	297,4	302,9	300,6
2023	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medián mezd (Kč) (MPSV, MF)															
2018	29 184	34 338	30 048	27 909	30 055	26 774	27 901	28 882	28 348	27 851	28 211	28 728	27 253	27 398	27 653
2019	31 449	37 719	32 692	29 534	31 966	28 675	30 341	30 889	30 865	29 819	30 231	30 967	29 491	29 170	29 828
2020	33 195	38 732	34 518	31 508	33 961	30 314	32 404	32 590	32 880	31 734	32 354	32 837	31 571	30 999	31 924
2021	35 169	41 096	35 983	33 347	35 593	31 961	34 044	33 894	34 772	33 315	34 179	35 118	33 135	32 913	33 611
2022	37 418	43 950	38 431	35 267	37 500	33 679	36 133	35 643	36 734	35 357	36 078	37 733	35 107	34 968	35 723
2023	39 518	46 429	40 426	37 542	40 100	35 622	37 801	38 096	38 584	37 328	37 903	39 594	37 143	37 265	38 073
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč) ⁴⁾ (MPSV)															
2018	12 435	13 299	12 605	12 325	12 380	12 054	12 272	12 301	12 282	12 190	12 164	12 279	12 063	12 207	12 503
2019	13 487	14 384	13 669	13 380	13 423	13 066	13 299	13 349	13 334	13 238	13 231	13 331	13 108	13 261	13 553
2020	14 502	15 439	14 703	14 393	14 434	14 030	14 291	14 343	14 346	14 250	14 248	14 343	14 100	14 279	14 570
2021	15 453	16 467	15 675	15 334	15 371	14 918	15 216	15 273	15 286	15 187	15 195	15 280	15 017	15 227	15 523
2022	18 098	19 268	18 361	17 949	18 002	17 436	17 819	17 877	17 905	17 800	17 826	17 910	17 595	17 855	18 176
2023	20 310	21 519	20 591	20 151	20 191	19 557	20 021	20 076	20 120	20 026	20 060	20 123	19 792	20 082	20 385
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%) ⁵⁾ (ČSSZ)															
2018	26,3	13,7	22,7	28,0	29,0	28,6	28,6	25,5	27,4	31,2	33,1	24,8	29,8	27,7	30,8
2019	26,7	13,8	23,0	28,7	29,3	29,0	28,9	25,9	27,9	31,8	33,8	25,2	30,4	28,2	31,3
2020	27,3	13,9	23,4	29,6	29,7	29,7	29,3	26,5	28,6	32,5	34,7	25,7	31,2	28,9	32,1
2021	28,2	14,2	24,1	30,8	30,5	30,5	29,9	27,4	29,7	33,5	36,1	26,6	32,4	30,3	33,2
2022	28,8	14,4	24,5	31,7	30,9	31,2	30,4	28,0	30,4	34,3	36,9	27,1	33,2	31,1	34,1
2023	31,0	16,1	26,7	34,1	32,8	33,3	32,3	30,3	32,6	36,5	39,5	29,3	35,5	33,6	36,4

¹⁾ data vypočtena dle nové metodiky, údaje předchozích let nejsou srovnatelné²⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce (ÚP) ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku³⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) v evidenci ÚP na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, jmenovatel data ČSÚ⁴⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec⁵⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2018	509,2	1 137,0	450,7	407,7	459,1	324,5	355,7	387,2	447,8	408,4	403,9	480,8	392,5	425,2	415,6
2019	542,8	1 202,2	498,5	436,2	476,7	339,4	387,4	412,4	480,6	427,0	434,8	513,1	419,4	460,1	424,3
2020	533,6	1 173,0	466,5	437,5	467,5	327,8	374,7	404,0	480,6	437,0	448,2	519,7	422,6	449,5	410,2
2021	571,1	1 294,6	488,8	451,7	503,0	339,9	394,6	420,4	507,7	450,9	460,1	557,1	452,7	480,6	445,2
2022	635,0	1 453,6	557,6	480,5	553,5	377,9	440,7	457,7	543,1	513,2	474,3	624,8	503,7	524,9	499,8
2023	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Vývoj HDP – předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny, %)															
2018	103,2	105,4	102,4	102,7	102,5	99,1	100,1	102,4	102,9	103,1	99,7	104,9	102,2	101,6	102,7
2019	103,0	102,7	108,3	102,9	100,6	100,3	104,6	102,9	103,7	101,1	103,1	102,9	102,7	104,7	98,4
2020	94,5	95,1	90,2	95,6	94,1	92,8	92,7	93,5	95,4	98,5	98,4	97,3	96,4	92,9	92,4
2021	103,6	107,3	101,8	99,7	103,9	99,1	101,1	100,6	102,5	100,0	97,6	103,6	103,2	104,0	104,4
2022	102,4	102,3	107,8	98,8	101,0	99,9	100,4	101,6	100,7	105,3	96,5	102,6	101,4	100,2	103,5
2023	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy (tis. Kč)															
2018	38,6	43,4	33,1	34,4	20,8	33,9	24,7	39,3	50,1	45,2	47,1	35,4	35,9	29,6	29,6
2019	40,0	45,0	34,4	36,1	21,3	35,4	25,1	40,4	50,8	47,7	48,4	36,8	36,5	31,2	31,2
2020	42,3	46,9	36,4	38,3	23,0	36,9	28,2	43,6	53,9	50,4	49,5	39,0	40,4	33,1	33,1
2021	47,4	54,9	38,4	42,8	24,6	46,1	29,3	50,0	57,8	52,2	58,1	44,9	44,8	36,3	36,3
2022 ¹⁾	54,3	62,5	45,5	49,0	27,7	47,9	33,4	56,2	67,6	63,6	64,6	50,9	51,5	43,0	43,0
2023	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích ²⁾ (tis. fyzických osob)															
2018	863,5	81,3	108,8	50,4	61,5	18,4	63,1	47,8	49,0	49,6	50,5	72,1	47,9	55,1	108,0
2019	850,6	80,9	110,7	51,4	59,5	18,0	63,0	47,4	43,9	49,1	49,5	69,0	45,9	54,2	108,1
2020	827,0	78,0	109,5	49,2	57,0	16,9	61,0	44,5	46,7	48,0	47,7	67,5	44,7	51,7	104,7
2021	816,1	75,8	111,7	46,9	56,6	16,0	61,3	44,6	45,9	47,7	46,4	69,8	44,2	51,1	98,2
2022	820,5	77,6	111,1	46,6	57,4	16,2	61,3	44,0	45,7	47,9	45,6	72,2	45,2	51,8	97,8
2023	812,8	76,9	110,4	46,2	58,2	15,6	60,9	43,2	45,8	46,2	45,5	72,6	44,7	50,5	96,1
Stavební práce "S" podle místa stavby na 1 obyvatele ³⁾ (tis. Kč)															
2018	25,8	44,8	21,4	32,3	24,0	24,5	23,4	18,0	22,2	21,5	23,7	27,7	23,7	18,1	20,3
2019	29,3	49,7	27,8	31,3	25,5	23,1	26,3	19,9	24,5	25,3	30,2	31,7	27,4	21,5	22,6
2020	30,1	48,6	25,5	31,3	29,6	22,2	28,1	19,0	28,2	29,6	34,3	34,7	30,3	21,2	21,3
2021	33,7	54,9	28,5	36,1	33,1	27,1	29,3	19,0	32,8	36,7	31,9	36,5	32,5	24,4	28,6
2022	39,8	61,5	35,3	40,6	38,8	39,4	33,5	25,4	35,0	44,4	32,1	44,9	40,0	32,7	32,6
2023	39,6	66,5	36,4	42,7	36,8	46,1	32,7	26,1	31,3	44,5	33,1	40,3	33,7	34,8	29,9
Dokončené byty na 1 000 obyvatel															
2018	3,2	4,1	5,3	2,7	4,2	1,7	1,4	2,4	2,7	3,2	2,8	3,8	2,6	2,2	2,1
2019	3,4	4,6	5,1	3,5	4,6	2,3	1,6	1,9	3,1	3,3	2,9	4,0	3,1	2,7	2,0
2020	3,2	4,1	4,9	2,6	4,2	1,9	1,4	1,8	2,7	3,0	3,1	3,7	3,5	2,5	2,3
2021	3,3	4,1	4,6	2,7	4,2	2,1	1,6	2,0	3,2	3,2	3,7	4,0	3,1	2,6	2,3
2022	3,7	4,9	5,5	3,1	4,2	3,2	1,7	2,3	3,3	3,5	3,5	3,9	4,0	2,8	2,3
2023	3,5	4,7	4,6	3,6	4,0	2,6	1,6	2,6	3,0	3,7	3,3	4,3	3,2	2,9	2,3
Počet přenocování hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel															
2018	5 224	14 026	1 942	6 788	3 493	17 774	2 057	6 744	7 818	2 554	2 877	3 449	3 416	3 821	2 285
2019	5 345	14 050	1 960	6 959	3 628	18 318	2 125	7 156	8 121	2 560	2 854	3 554	3 659	3 899	2 370
2020	2 933	3 694	1 309	5 266	2 537	9 887	1 340	5 665	6 197	1 823	2 143	2 271	2 550	2 767	1 548
2021	3 040	4 149	1 470	5 287	2 659	9 984	1 412	5 037	5 529	1 937	2 390	2 594	2 649	3 028	1 629
2022	4 703	10 010	1 948	6 501	3 593	14 943	1 883	7 516	8 290	2 579	3 024	3 343	3 638	3 907	2 294
2023	5 134	12 269	2 096	6 824	3 665	17 271	1 981	7 437	8 300	2 654	3 032	3 464	3 715	3 900	2 301

¹⁾ semidefinitivní údaje²⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převládající činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu³⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s převládající stavební činností

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1–4 (t/km ²) ¹⁾ (ČHMÚ)															
2018	1,22	0,54	1,41	0,32	0,51	1,97	5,22	0,33	0,72	1,31	0,25	0,18	0,60	0,81	2,90
2019	1,01	0,50	1,24	0,32	0,46	1,51	4,25	0,35	0,67	1,07	0,27	0,18	0,61	0,62	2,45
2020	0,84	0,53	0,82	0,27	0,41	1,05	2,97	0,31	0,55	1,00	0,24	0,14	0,54	0,60	2,30
2021	0,77	0,26	0,74	0,25	0,30	0,80	3,96	0,32	0,45	1,10	0,21	0,12	0,48	0,61	2,35
2022	0,82	0,31	0,73	0,26	0,36	1,13	2,81	0,33	0,47	1,27	0,19	0,12	0,41	0,58	1,97
2023	0,69	0,28	0,62	0,19	0,29	0,76	2,20	0,33	0,46	0,94	0,17	0,12	0,35	0,57	1,70
Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1–4 (t/km ²) ¹⁾ (ČHMÚ)															
2018	2,34	17,93	2,23	1,17	1,15	2,04	5,70	1,65	1,48	3,01	1,33	1,83	1,56	1,69	3,89
2019	2,18	16,76	2,24	1,10	1,09	1,76	5,59	1,55	1,44	2,60	1,27	1,93	1,57	1,59	3,48
2020	1,96	15,25	1,92	1,02	0,98	1,72	5,07	1,44	1,31	2,18	1,17	1,76	1,43	1,44	3,19
2021	2,00	15,57	1,88	0,95	1,00	1,92	4,77	1,24	1,48	2,75	1,35	1,69	1,44	1,59	3,23
2022	1,98	15,77	1,88	0,97	1,02	1,45	4,74	1,24	1,49	2,92	1,33	1,63	1,42	1,54	3,01
2023	1,81	15,38	1,74	0,92	0,97	1,32	4,21	1,19	1,44	2,34	1,29	1,55	1,32	1,50	2,60
Produkce odpadů celkem na 1 obyvatele (kg)															
2018	3 580	3 979	3 668	3 344	3 306	3 211	3 559	2 385	3 138	2 897	3 325	4 429	4 177	2 502	3 830
2019	3 510	3 829	3 714	3 043	3 469	2 354	3 580	2 632	3 035	3 261	3 009	4 200	3 486	2 681	4 027
2020	3 607	3 563	3 618	3 782	3 719	2 889	3 860	2 473	3 224	3 289	3 398	3 983	4 679	2 845	3 753
2021	3 743	4 120	3 649	3 150	4 500	2 368	4 037	2 585	2 830	3 759	3 724	4 221	4 168	2 703	4 179
2022	3 643	3 743	3 731	3 148	3 771	2 316	3 952	2 413	3 027	3 900	3 079	4 385	3 696	2 708	4 292
2023	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Produkce komunálních odpadů na 1 obyvatele (kg) ²⁾															
2018	494	510	531	519	461	432	477	464	514	478	521	448	529	443	513
2019	500	510	542	524	450	434	494	466	524	494	532	458	534	460	509
2020	506	467	590	561	463	430	487	459	526	509	537	463	540	464	518
2021	510	494	561	528	488	464	500	455	380	545	554	492	557	488	535
2022	504	494	536	553	488	448	468	468	505	499	512	493	551	462	516
2023	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)															
2018	89,2	107,5	88,2	84,1	88,4	86,7	91,6	87,5	80,5	79,7	81,2	92,9	83,2	75,7	89,9
2019	90,6	113,1	89,7	82,3	86,9	86,5	93,0	89,2	84,6	80,2	81,4	92,9	84,3	78,7	89,6
2020	91,1	112,5	90,0	82,6	87,3	89,0	93,1	90,5	85,6	81,4	80,6	93,2	83,2	80,0	91,0
2021	93,2	120,0	90,7	82,8	88,4	91,1	95,0	92,1	84,8	81,8	86,3	94,2	85,3	80,9	93,9
2022	89,4	111,2	87,0	80,2	86,8	89,0	91,9	87,7	82,5	78,8	81,1	92,1	83,7	77,2	90,4
2023	86,7	103,8	86,1	78,1	84,2	84,2	89,9	84,0	80,7	78,5	78,5	89,5	82,3	77,1	86,0
Podíl čištěných odpadních vod (bez zpoplatněných srážkových vod, %)															
2018	97,6	100,0	99,6	96,2	95,7	99,9	99,0	98,5	96,6	99,0	90,1	98,8	97,7	92,5	95,8
2019	97,7	100,0	99,7	96,5	95,5	100,0	99,9	97,6	96,0	99,0	90,2	98,8	98,1	93,4	95,5
2020	97,5	100,0	99,7	96,3	95,6	99,9	97,8	97,9	95,6	99,4	91,0	98,9	98,4	93,1	95,0
2021	97,5	100,0	99,7	96,4	95,8	99,9	97,0	97,2	97,1	98,5	92,0	98,9	98,4	93,1	95,1
2022	97,7	100,0	99,9	96,4	95,4	99,9	98,6	98,4	95,8	98,8	92,2	99,0	97,9	93,3	95,1
2023	97,7	100,0	99,9	96,3	96,1	99,7	98,9	98,4	96,3	99,1	91,8	99,0	98,6	92,3	95,3
Investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)															
2018	2 920	4 498	2 463	3 135	1 943	1 302	5 579	2 327	2 383	2 337	2 484	1 515	1 899	1 994	3 939
2019	2 812	3 076	3 466	3 239	1 988	1 088	2 860	1 369	2 164	3 321	3 033	2 247	1 854	2 451	4 089
2020	2 910	3 556	3 177	2 818	2 257	1 651	3 140	1 082	2 609	3 949	3 419	2 296	2 427	1 941	3 885
2021	2 808	3 397	2 089	2 580	2 583	1 735	3 469	1 090	1 684	3 076	5 138	2 323	2 379	2 226	4 095
2022	3 165	3 164	2 684	6 329	3 309	2 008	3 254	1 747	2 130	3 170	3 930	2 847	2 697	2 097	3 942
2023	3 366	2 885	3 380	5 140	3 881	795	4 508	1 642	2 861	2 717	4 197	2 848	2 544	2 804	4 585

¹⁾ údaje před rokem 2021 nejsou srovnatelné vlivem změny metodiky; údaje za roky 2022 a 2023 jsou předběžné; data převzata k 20. 9. 2024

²⁾ odpady z domácností a odpady podobné povahy a složení, bez ohledu na to, kdo tento odpad produkuje nebo sbírá

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Středočeského kraje v letech 2001–2023

	2001	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ								
Počet obyvatel (k 31. 12.)	1 123 896	1 158 084	1 264 958	⁷⁾ 1 279 322	1 291 794	1 302 314	1 315 279	1 326 857
v tom ve věku: 0–14 let	176 854	173 030	196 707	⁷⁾ 203 391	209 355	214 650	220 785	226 202
15–64 let	787 038	821 480	881 804	⁷⁾ 880 813	878 449	875 637	874 686	873 368
65 let a více	160 004	163 574	186 447	⁷⁾ 195 118	203 990	212 027	219 808	227 287
Průměrný věk (k 31. 12.)	39,3	39,9	40,1	⁷⁾ 40,3	40,4	40,6	40,7	40,8
Sňatky	5 856	5 989	5 731	5 540	5 567	5 252	5 376	5 903
Rozvody	3 401	3 692	4 129	3 615	3 614	3 793	3 938	3 670
Živě narození	10 035	12 113	15 212	14 530	14 428	14 218	14 572	14 602
Zemřelí	12 552	12 850	12 440	12 621	12 752	12 924	12 301	13 049
Přirozený přírůstek/úbytek	-2 517	-737	2 772	1 909	1 676	1 294	2 271	1 553
Přistěhovalí	15 842	27 390	30 092	25 748	26 003	24 781	25 466	25 764
Vystěhovalí	10 987	12 609	15 418	13 296	15 207	15 555	14 772	15 739
Přírůstek/úbytek stěhováním	4 855	14 781	14 674	12 452	10 796	9 226	10 694	10 025
Celkový přírůstek/úbytek	2 338	14 044	17 446	14 361	12 472	10 520	12 965	11 578
SOCIÁLNÍ VÝVOJ								
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)	138,0	172,3	216,1	216,8	229,7	221,1	224,9	229,1
Pracovní síla (ekonomicky aktivní; tis. osob)	568,0	580,9	635,5	643,0	653,9	660,6	667,7	672,5
Osoby mimo prac. sílu (15 let a více; tis. os.)	376,5	395,2	428,3	429,3	428,5	427,4	425,9	427,6
Míra ekonomické aktivity (%)	60,1	59,5	59,7	60,0	60,4	60,7	61,1	61,1
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (k 31. 12.)	37 819	40 751	54 716	50 594	54 451	61 681	56 674	48 102
Podíl nezam. osob ¹⁾ (k 31. 12.; %)	.	4,7	6,1	5,6	6,1	6,9	6,4	5,4
Děti, žáci a studenti (k 30. 9.)								
mateřských škol	31 738	31 738	39 420	42 317	44 430	46 815	48 455	49 663
základních škol	114 863	102 246	94 809	97 190	100 349	104 329	109 650	115 005
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)	.	46 810	44 464	42 117	40 222	38 955	38 080	37 534
Studenti vysokých škol ²⁾ (k 31. 12.)	132	1 626	3 349	3 752	3 524	3 470	3 113	2 979
Obyvatelé na 1 lékaře	335,4	336,3	317,2	319,4	313,5	308,2	312,7	306,3
Průměrná měsíční výše starobního důchodu sólo ³⁾ (Kč)	6 789	7 748	10 198	10 643	10 882	11 087	11 207	11 499
Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel	36,6	32,4	30,4	29,6	27,7	28,8	23,8	19,3
EKONOMICKÝ VÝVOJ								
Hrubý domácí produkt (mil. Kč)	279 249	342 648	421 122	445 170	453 090	451 742	485 401	517 227
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny; %)	103,3	104,8	100,5	107,3	99,4	97,5	102,3	106,0
Výdaje na výzkum a vývoj (mil. Kč)	.	4 672	6 017	6 350	6 677	9 718	9 879	9 991
Registrované subjekty (k 31. 12.)	231 281	269 429	307 761	317 598	323 025	⁹⁾ 314 688	319 758	324 905
Produkce zemědělského odvětví (mil. Kč) ⁴⁾	.	17 681	18 891	21 923	22 931	23 701	24 845	23 446
Počet zaměstnanců v průmyslu ⁵⁾ (fyz. os.)	98 957	97 598	90 898	86 426	88 505	89 543	92 074	95 346
Staveb. práce "S" provedené v kraji ⁶⁾ (mil. Kč)	21 444	25 299	24 683	23 096	23 109	20 142	21 548	25 561
Dokončené byty	3 176	6 084	7 405	6 376	5 900	5 295	4 226	4 872
Hosté v hromadných ubyt. zařiz. (tis. osob)	884,9	770,7	631,4	694,6	¹¹⁾ 853,2	820,1	799,5	907,6
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)								
Zemědělská půda (k 31. 12.; ha)	669 666	666 793	663 524	663 087	662 490	661 654	661 027	660 383
z toho orná půda	558 212	554 576	551 096	550 320	549 519	548 308	547 330	546 691
Nezemědělská půda (k 31. 12.; ha)	431 776	434 671	438 007	438 442	439 057	439 917	440 558	441 231
z toho: lesní pozemky	304 737	305 191	305 902	305 997	306 164	306 292	306 435	306 825
zastavěné plochy a nádvoří	20 687	20 962	21 444	21 470	21 530	21 545	21 598	21 624
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)	91,7	92,0	90,0	89,3	88,6	85,5	82,9	83,5
Počet čistíren odpadních vod	180	343	419	431	444	464	469	479
Investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)	2 748	2 772	2 246	1 965	2 786	2 687	2 562	3 038

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku²⁾ studenti státního občanství ČR s místem výuky v kraji³⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; od roku 2010 podle metodiky MPSV bez poměr. starob. důchodu; data za prosinec⁴⁾ údaje včetně hlavního města Prahy⁵⁾ průměrný evidenční počet zaměstnanců v podnicích se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převážující činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elekt., plynu, tepla, klimat. vzduchu

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
1 338 982	1 352 795	1 369 332	1 385 141	1 397 997	⁷⁾ 1 386 824	1 439 391	1 455 940	DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ
231 504	236 704	241 941	246 128	249 281	⁷⁾ 248 521	259 014	256 263	Počet obyvatel (k 31. 12.)
872 510	873 540	878 132	883 188	888 538	⁷⁾ 876 292	912 381	927 230	v tom ve věku: 0–14 let
234 968	242 551	249 259	255 825	260 178	⁷⁾ 262 011	267 996	272 447	15–64 let
41,0	41,1	41,2	41,3	41,4	⁷⁾ 41,5	41,3	41,5	65 let a více
6 154	6 524	6 656	6 872	5 631	5 660	6 904	6 181	Průměrný věk (k 31. 12.)
3 524	3 768	3 397	3 381	3 209	3 177	3 048	2 758	Sňatky
14 748	15 323	14 776	14 836	14 437	15 111	13 467	12 249	Rozvody
12 695	13 248	13 687	13 471	15 302	16 708	14 351	13 765	Živě narození
2 053	2 075	1 089	1 365	-865	-1 597	-884	-1 516	Zemřelí
26 274	27 805	31 078	30 770	30 195	34 482	70 982	45 642	Přirozený přírůstek/úbytek
16 202	16 067	15 630	16 326	16 474	18 649	17 531	27 577	Přistěhovalí
10 072	11 738	15 448	14 444	13 721	15 833	53 451	18 065	Vystěhovalí
12 125	13 813	16 537	15 809	12 856	14 236	52 567	16 549	Přírůstek/úbytek stěhováním
								Celkový přírůstek/úbytek
								SOCIÁLNÍ VÝVOJ
244,4	252,1	271,7	290,0	279,6	305,0	340,0	.	Čistý disponibilní důchod domácností
673,0	681,1	693,7	701,7	706,5	708,4	673,3	680,8	na 1 obyvatele (tis. Kč)
428,2	426,9	423,4	427,4	433,8	440,7	431,4	441,2	Pracovní síla (ekonomicky aktivní; tis. osob)
61,1	61,5	62,1	62,2	62,0	61,6	61,0	60,7	Osoby mimo prac. sílu (15 let a více; tis. os.)
38 966	29 370	25 238	23 592	33 114	29 019	31 177	31 620	Míra ekonomické aktivity (%)
4,3	3,2	2,6	2,4	3,5	3,0	3,2	3,2	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce
49 771	50 315	50 797	51 347	51 197	51 834	53 338	52 957	(k 31. 12.)
120 393	125 416	129 519	133 141	136 710	138 970	146 883	147 050	Podíl nezam. osob ¹⁾ (k 31. 12.; %)
37 328	37 350	37 477	37 868	38 773	40 588	43 224	46 495	Děti, žáci a studenti (k 30. 9.)
2 846	2 660	2 430	2 346	2 391	2 662	2 492	2 583	mateřských škol
302,4	308,7	318,3	306,7	314,4	301,3	313,2	.	základních škol
11 616	12 019	12 605	13 669	14 703	15 675	18 361	20 591	středních škol vč. konzervatoří
16,6	15,2	14,1	14,8	13,0	12,8	13,9	14,2	(denní studium)
550 797	591 170	613 447	686 735	649 595	680 552	775 682	.	Studenti vysokých škol ²⁾ (k 31. 12.)
105,4	107,1	102,4	108,3	90,2	101,8	107,8	.	Obyvatelé na 1 lékaře
11 175	14 357	16 343	16 761	14 720	15 700	17 652	.	Průměrná měsíční výše starobního důchodu
330 506	336 540	342 766	344 580	351 185	358 087	362 031	339 884	sólo ³⁾ (Kč)
24 233	24 633	24 320	25 309	26 473	31 036	¹⁰⁾ 35 412	.	Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel
99 971	105 875	108 770	110 676	109 535	111 664	111 138	110 412	EKONOMICKÝ VÝVOJ
22 352	25 740	29 086	38 294	35 485	39 288	50 430	52 818	Hrubý domácí produkt (mil. Kč)
4 860	5 449	7 244	7 030	6 836	6 376	7 889	6 634	předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny; %)
939,0	1 021,4	1 122,1	1 173,0	694,0	781,8	1 157,8	1 320,1	Výdaje na výzkum a vývoj (mil. Kč)
659 623	658 933	658 610	658 307	657 928	657 653	657 316	656 884	Registrované subjekty (k 31. 12.)
545 826	544 551	543 344	541 550	539 962	538 508	537 125	535 688	Produkce zemědělského odvětví (mil. Kč)
433 227	433 908	434 234	434 538	434 921	435 194	435 535	435 967	Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾ (fyz. os.)
299 393	299 749	299 874	300 018	300 101	300 181	300 245	300 317	Staveb. práce "S" provedené v kraji ⁵⁾ (mil. Kč)
21 641	21 681	21 789	21 873	21 974	22 052	22 114	22 199	Dokončené byty
86,1	85,3	88,2	89,7	90,0	90,7	87,0	86,1	Hosté v hromadných ubyt. zařiz. (tis. osob)
495	500	516	529	542	557	568	574	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)
1 445	1 605	2 463	3 466	3 177	2 089	2 684	3 380	Zemědělská půda (k 31. 12.; ha)
								z toho orná půda
								Nezemědělská půda (k 31. 12.; ha)
								z toho: lesní pozemky
								zastavěné plochy a nádvoří
								Specifické množství vody fakturované
								domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)
								Počet čistíren odpadních vod
								Investice na ochranu ŽP podle místa
								investice na 1 obyvatele (Kč)

⁶⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností⁷⁾ údaje od roku 2011 (2021) navazují na výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (SLDB 2021)⁸⁾ data od roku 2022 dle nové metodiky, údaje předchozích let nejsou srovnatelné⁹⁾ od roku 2013 vlivem zpřesnění dat podle Registru osob nejsou údaje plně srovnatelné s předchozími roky¹⁰⁾ semidefinitivní údaje¹¹⁾ od roku 2012 revidované údaje na základě výsledků šetření MMR

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – demografický vývoj

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvatel (k 31. 12.)	osoby	1 369 332	1 385 141	1 397 997	⁶⁾ 1 386 824	1 439 391	1 455 940
v tom: muži		676 696	685 199	691 986	⁶⁾ 685 492	707 185	714 752
ženy		692 636	699 942	706 011	⁶⁾ 701 332	732 206	741 188
z toho cizinci (bez azylantů)		76 393	81 944	90 095	94 539	158 952	148 910
Sňatky		6 656	6 872	5 631	5 660	6 904	6 181
Průměrný věk při prvním sňatku	roky						
ženichů		32,7	32,8	33,3	33,5	33,7	34,2
nevěst		30,0	30,2	30,8	31,0	31,3	31,7
Rozvody		3 397	3 381	3 209	3 177	3 048	2 758
Živě narození	osoby	14 776	14 836	14 437	15 111	13 467	12 249
z toho mimo manželství	%	47,0	46,8	46,8	47,3	47,0	45,4
Průměrný věk matky při narození dítěte	roky	31,2	31,3	31,2	31,4	31,5	31,5
prvního dítěte		29,2	29,5	29,4	29,6	29,7	29,9
Úhrnná plodnost ¹⁾		1,742	1,763	1,747	1,899	1,662	1,492
Potraty		4 232	4 010	3 974	3 773	3 624	3 206
z toho umělá přerušení těhotenství		2 466	2 380	2 257	2 198	2 236	1 892
Potraty na 100 narozených	%	28,5	26,9	27,4	24,9	26,8	26,1
Zemřelí	osoby	13 687	13 471	15 302	16 708	14 351	13 765
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	1 089	1 365	-865	-1 597	-884	-1 516
Přistěhovalí	osoby	31 078	30 770	30 195	34 482	70 982	45 642
z toho z ciziny		7 424	8 019	7 386	9 645	47 204	18 158
Vystěhovalí	osoby	15 630	16 326	16 474	18 649	17 531	27 577
z toho do ciziny		1 747	2 016	2 267	2 639	2 272	6 461
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	15 448	14 444	13 721	15 833	53 451	18 065
z toho s cizinou		5 677	6 003	5 119	7 006	44 932	11 697
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	16 537	15 809	12 856	14 236	52 567	16 549
Na 1 000 obyvatel							
živě narození	‰	10,9	10,8	10,4	10,9	9,4	8,4
zemřelí	‰	10,1	9,8	11,0	12,1	10,1	9,5
přirozený přírůstek/úbytek	‰	0,8	1,0	-0,6	-1,2	-0,6	-1,0
přistěhovalí	‰	22,8	22,3	21,7	25,0	49,7	31,5
vystěhovalí	‰	11,5	11,9	11,8	13,5	12,3	19,0
přírůstek/úbytek stěhováním	‰	11,4	10,5	9,9	11,5	37,4	12,5
celkový přírůstek/úbytek	‰	12,2	11,5	9,2	10,3	36,8	11,4
Kojenecká úmrtnost ²⁾	‰	1,6	2,0	1,5	1,5	1,8	2,4
Novorozenecká úmrtnost ³⁾	‰	0,9	1,0	1,2	0,8	1,0	1,6
Obyvatelé ve věku (k 31. 12.)							
0–14 let	osoby	241 941	246 128	249 281	⁶⁾ 248 521	259 014	256 263
%	%	17,7	17,8	17,8	⁶⁾ 17,9	18,0	17,6
15–64 let	osoby	878 132	883 188	888 538	⁶⁾ 876 292	912 381	927 230
%	%	64,1	63,8	63,6	⁶⁾ 63,2	63,4	63,7
65 let a více	osoby	249 259	255 825	260 178	⁶⁾ 262 011	267 996	272 447
%	%	18,2	18,5	18,6	⁶⁾ 18,9	18,6	18,7
Průměrný věk (k 31. 12.)	roky						
mužů		41,2	41,3	41,4	⁶⁾ 41,5	41,3	41,5
žen		40,0	40,1	40,2	⁶⁾ 40,2	40,1	40,3
žen		42,4	42,5	42,6	⁶⁾ 42,7	42,5	42,7
Index stáří (k 31. 12.) ⁴⁾		103,0	103,9	104,4	⁶⁾ 105,4	103,5	106,3
Index ekonomické závislosti (k 31. 12.) ⁵⁾		67,6	69,1	70,2	⁶⁾ 72,0	72,5	72,7
Naděje dožití (dvouleté období)	roky						
mužů při narození		76,1	76,3	76,2	75,1	75,4	76,6
žen při narození		81,6	81,9	81,6	80,9	81,4	82,5
mužů ve věku 65 let		15,8	16,0	15,6	14,8	15,2	16,3
žen ve věku 65 let		19,3	19,6	19,4	18,7	19,1	20,0

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 1 roku na 1 000 živě narozených dětí

³⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 28 dnů na 1 000 živě narozených dětí

⁴⁾ počet osob ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0–14 let

⁵⁾ počet osob ve věku 0–19 let a 65 let a více na 100 osob ve věku 20–64 let

⁶⁾ údaje v roce 2021 navazují na výsledky SLDB 2021

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL¹⁾							
Obyvatelstvo ve věku 15 let a více	tis. osob	1 117,1	1 129,1	1 140,2	1 149,1	1 104,7	1 122,0
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	13,0	12,4	12,8	12,7	13,0	14,2
střední bez maturity	%	32,8	33,8	34,3	32,8	33,9	33,4
střední s maturitou	%	36,0	36,0	34,1	34,5	34,2	33,5
vysokoškolské vč. vyššího odborného	%	18,2	17,7	18,6	20,0	19,0	18,9
Pracovní síla (ekonomicky aktivní)	tis. osob	693,7	701,7	706,5	708,4	673,3	680,8
v tom: zaměstnaní ²⁾		680,0	692,4	692,7	690,8	665,2	669,3
z toho ženy		304,6	311,4	305,2	304,5	290,6	288,1
nezaměstnaní		13,7	9,3	13,8	17,7	8,2	11,6
z toho ženy		8,6	4,8	8,0	10,4	4,9	7,2
Osoby mimo pracovní sílu ve věku 15 let a více	tis. osob	423,4	427,4	433,8	440,7	431,4	441,2
Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnanci ³⁾	%	80,3	79,2	79,6	80,1	80,9	80,4
zaměstnavatelé	%	3,7	3,3	3,2	3,5	3,5	3,3
pracující na vlastní účet	%	15,4	17,0	16,4	15,8	15,0	16,1
Zaměstnaní pracující v kraji	tis. osob	616,4	616,3	606,3	610,6	634,1	.
v tom podle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	4,0	3,7	3,8	3,6	3,5	.
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	39,4	38,8	38,2	38,4	38,2	.
terciární (služby)	%	56,6	57,5	58,1	58,0	58,2	.
Míra ekonomické aktivity	%	62,1	62,2	62,0	61,6	61,0	60,7
v tom: muži		69,5	69,6	70,3	69,7	69,9	70,2
ženy		55,0	54,9	54,0	53,9	52,4	51,6
Míra zaměstnanosti	%	60,9	61,4	60,7	60,1	60,2	59,6
v tom: muži		68,6	68,8	69,2	68,4	69,3	69,4
ženy		53,5	54,2	52,6	52,1	51,5	50,3
Obecná míra nezaměstnanosti ⁴⁾	%	2,0	1,3	1,9	2,5	1,2	1,7
v tom: muži		1,3	1,2	1,5	1,8	0,9	1,1
ženy		2,7	1,5	2,6	3,3	1,6	2,4
ZAMĚŠTNANOST CIZINCŮ (k 31. 12.; MPSV, MPO)							
Zaměstnaní cizinci	osoby	102 131	111 029	118 908	133 690	148 625	156 119
v tom: evidovaní na úřadech práce		92 120	100 406	107 592	121 586	135 134	141 753
s platným živnostenským oprávněním		10 011	10 623	11 316	12 104	13 491	14 366
NEZAMĚŠTNANOST (k 31. 12.; MPSV)							
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce	osoby	25 238	23 592	33 114	29 019	31 177	31 620
z toho: ženy		13 516	12 456	17 241	15 619	17 313	17 585
absolventi škol a mladiství		1 144	1 080	1 707	1 545	1 560	1 858
osoby se zdravotním postižením		3 749	3 275	3 645	3 629	3 598	3 636
osoby pečující o dítě do 15 let věku		4 818	4 494	5 721	5 428	5 808	5 862
v tom podle věku:							
do 19 let		983	1 007	1 443	1 327	1 565	1 877
20–24 let		1 967	1 949	3 096	2 320	2 611	2 874
25–34 let		4 810	4 483	6 222	4 949	5 217	5 302
35–44 let		5 766	5 339	7 751	6 493	6 945	6 823
45–54 let		5 460	5 140	7 327	6 530	7 058	7 265
55 let a více		6 252	5 674	7 275	7 400	7 781	7 479
průměrný věk	roky	43,0	42,7	42,1	43,3	43,1	42,5
v tom podle nejvyššího dosaženého vzdělání:	osoby						
základní a bez vzdělání		7 308	6 692	8 656	7 929	9 154	9 469
střední bez maturity		9 447	8 781	12 084	10 716	10 941	10 786
střední s maturitou		6 261	5 927	9 241	7 748	7 882	8 062
vyšší odborné vč. nástavbového		283	245	394	307	363	412
vysokoškolské		1 939	1 947	2 739	2 319	2 837	2 891

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – sociální vývoj

1. pokračování

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
z toho podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO):							
nemanuální pracovníci	osoby	12 413	11 771	17 169	14 624	15 630	15 873
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		3 749	3 628	5 107	4 232	4 588	4 835
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		8 664	8 143	12 062	10 392	11 042	11 038
manuální pracovníci	osoby	11 964	11 281	14 210	13 156	14 124	14 603
kvalifikovaní (třídy 6–8)		5 116	5 214	6 862	6 170	6 548	6 773
nekvalifikovaní (třída 9)		6 848	6 067	7 348	6 986	7 576	7 830
v tom podle délky nezaměstnanosti:							
do 3 měsíců	osoby	10 245	9 886	10 577	9 186	10 767	10 515
více než 3 měsíce až 6 měsíců		4 842	5 191	7 811	5 923	7 612	6 893
více než 6 měsíců až 12 měsíců		3 663	3 619	7 487	5 011	5 121	5 394
více než 12 měsíců až 24 měsíců		2 195	2 013	4 051	4 756	3 176	4 489
více než 24 měsíců		4 293	2 883	3 188	4 143	4 501	4 329
Průměrná délka evidence	dny	527	440	393	461	418	431
Dosažitelní uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce ⁵⁾	osoby	22 968	21 357	30 988	26 439	28 353	28 953
z toho: ženy		12 287	11 230	16 112	14 243	15 849	16 191
absolventi škol a mladiství		1 120	1 058	1 699	1 515	1 515	1 825
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	osoby	9 630	9 651	11 740	10 178	10 116	10 259
z toho ženy		5 132	5 043	6 272	5 661	5 533	5 756
Průměrný měsíční nárok na podporu v nezaměstnanosti	Kč	7 975	8 602	8 945	9 745	10 281	11 030
Podíl nezaměstnaných osob ⁶⁾	%	2,64	2,44	3,52	2,98	3,23	3,17
v tom: muži		2,42	2,27	3,32	2,70	2,79	2,77
ženy		2,87	2,61	3,72	3,28	3,68	3,58
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁷⁾	%	0,68	0,51	0,82	1,00	0,87	0,97
Pracovní místa v evidenci úřadu práce	místa	48 071	59 039	59 628	62 441	57 350	55 801
Uchazeči na 1 pracovní místo v evidenci úřadu práce	osoby	0,5	0,4	0,6	0,5	0,5	0,6
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
Čistý disponibilní důchod domácností celkem	mil. Kč	369 811	399 542	389 358	424 676	472 993	.
na 1 obyvatele	tis. Kč	271,7	290,0	279,6	305,0	340,0	.
průměr ČR = 100	%	107,0	107,6	101,6	103,3	104,1	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD⁸⁾							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	34 390	37 151	39 104	40 585	43 536	46 035
v tom: muži		38 244	40 917	42 394	43 812	47 459	50 019
ženy		29 444	32 238	34 717	36 354	38 447	40 959
Medián mezd	Kč	30 048	32 692	34 518	35 983	38 431	40 426
v tom: muži		32 897	35 719	36 996	38 405	41 574	43 573
ženy		26 842	29 318	31 536	32 958	34 926	37 118
NÁKLADY PRÁCE⁹⁾							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	45 826	49 559	51 399	53 728	56 755	.
z toho: přímé náklady (mzdy a náhrady mezd)		33 113	35 759	37 139	38 866	40 801	.
sociální náklady a výdaje		11 951	12 976	13 665	14 300	15 014	.
VZDĚLÁVÁNÍ (MŠMT)							
Děti, žáci a studenti (k 30. 9.)	osoby						
mateřských škol		50 797	51 347	51 197	51 834	53 338	52 957
základních škol		129 519	133 141	136 710	138 970	146 883	147 050
středních škol včetně konzervatoří (denní studium)		37 477	37 868	38 773	40 588	43 224	46 495
vyšších odborných škol (denní studium)		606	535	449	532	479	506
Studenti vysokých škol (občané ČR, k 31. 12.)	osoby						
s trvalým bydlištěm v kraji		29 175	29 233	30 806	31 932	32 514	33 636
s místem výuky v kraji		2 430	2 346	2 391	2 662	2 492	2 583
z toho v prezenčním studiu	%	65,8	68,8	70,7	72,1	71,6	69,3
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kraji	osoby	765	609	611	580	615	689

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – sociální vývoj

2. pokračování

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ZDRAVÍ (ÚZIS, ČSÚ)							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	přep. os.	4 276	4 491	4 429	4 581	4 557	.
obyvatelé na 1 lékaře		318	307	314	301	313	.
z toho zubní lékaři		629	638	612	626	601	.
Nemocnice akutní péče		21	21	21	22	22	.
lůžka		4 203	4 098	4 063	4 095	4 064	.
Samostatné ordinace lékařů							
praktických pro dospělé		520	512	508	513	510	.
praktických pro děti a dorost		226	221	221	221	221	.
stomatologů		544	544	531	527	523	.
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA (MPSV)							
Počet vyplacených dávek ¹⁰⁾ celkem	tis. dávek	948,5	905,6	933,3	912,6	1 010,5	1 187,1
z toho rodičovský příspěvek		456,0	463,3	516,8	490,1	468,3	443,8
Výdaje na dávky ¹⁰⁾ celkem	mil. Kč	4 525	4 389	6 372	5 924	5 982	6 980
z toho rodičovský příspěvek		3 374	3 285	5 282	4 793	4 501	4 263
Výdaje na dávky státní sociální podpory ¹⁰⁾ na 1 obyvatele	Kč	3 325	3 186	4 576	4 293	4 191	4 813
ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (k 31. 12.; MPSV)							
Lůžka v domovech pro seniory		5 315	5 183	5 294	5 258	4 941	4 904
na 1 000 obyvatel ve věku 65 let a více		21,3	20,3	20,3	20,1	18,4	18,0
Lůžka v domovech se zvláštním režimem		2 799	2 864	3 042	3 250	3 325	3 432
Lůžka v domovech pro osoby se zdravotním postižením		1 506	1 527	1 523	1 520	1 532	1 557
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (v prosinci; ČSSZ)							
Příjemci starobního důchodu celkem ¹¹⁾	osoby	286 614	288 333	287 598	285 844	285 712	286 842
z toho ženy		171 610	172 010	170 688	169 444	169 034	168 930
Příjemci starobního důchodu sólo ¹²⁾	osoby	214 747	216 560	216 514	214 732	214 829	216 555
Příjemci předčasného starobního důchodu ^{11,13)}	osoby	65 106	66 282	67 308	68 821	69 975	76 517
z toho ženy		36 887	37 486	38 092	38 968	39 726	42 620
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (včetně souběhu)	%	22,7	23,0	23,4	24,1	24,5	26,7
v tom: muži		24,5	24,8	25,0	25,6	25,9	28,7
ženy		21,5	21,8	22,3	23,0	23,5	25,2
Průměrná měsíční výše starobního důchodu sólo ¹²⁾	Kč	12 605	13 669	14 703	15 675	18 361	20 591
v tom: muži		13 880	14 994	16 102	17 166	20 076	21 910
ženy		11 408	12 418	13 364	14 239	16 707	19 308
Podíl průměrného starobního důchodu sólo ¹²⁾ na mzdovém mediánu	%	41,9	41,8	42,6	43,6	47,8	50,9
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ (ČSSZ)							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	3 273 416	3 762 247	5 352 720	5 176 921	4 738 791	4 643 095
v tom dávky:							
nemocenské		2 234 455	2 624 252	3 192 097	3 489 140	3 311 861	3 292 025
ošetřovné		177 656	191 204	1 163 327 ¹⁶⁾	598 103	311 253	274 738
peněžitá pomoc v mateřství		834 566	907 837	957 809	1 044 333	1 033 866	994 687
vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství		1 267	1 174	838	922	1 069	1 072
otcovská poporodní péče ¹⁴⁾		22 784	28 449	27 983	31 516	62 232	63 249
dlouhodobé ošetřovné ¹⁴⁾		2 688	9 332	10 666	12 907	18 508	17 324
KULTURA (NIPOS)							
Veřejné knihovny vč. poboček		845	844	836	830	823	772
registrovaní čtenáři (tis. osob)		138	137	118	126	122	125
návštěvníci – fyzické návštěvy (tis. osob)		2 181	2 327	1 348	1 381	1 775	1 928
Muzea, galerie a památníky v provozu celkem		68	67	68	65	60	62
návštěvníci expozic a výstav (tis. osob)		1 341	1 376	626	629	1 039	1 171
Památkové objekty zpřístupněné návštěvníkům za vstupné		46	44	45	45	46	47
návštěvníci (tis. osob)		2 452	2 514	1 170	1 307	1 764	1 978

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – sociální vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
KRIMINALITA, NEHODY (Policejní prezidium ČR)							
Registrované trestné činy		19 210	20 428	18 091	17 625	19 775	20 594
na 1 000 obyvatel		14,1	14,8	13,0	12,8	13,9	14,2
Objasněné trestné činy		9 292	9 383	8 107	7 649	8 112	8 880
Hlášené dopravní nehody		14 866	16 014	13 942	14 954	15 128	16 280
na 1 000 obyvatel		10,9	11,6	10,0	10,8	10,6	11,2
Usmrcené osoby při dopravních nehodách	osoby	106	88	79	80	76	80
Podíl bodovaných řidičů ¹⁵⁾ z registrovaných řidičů celkem	%	6,6	6,1	5,5	5,4	6,0	6,3
POŽÁRY (Hasičský záchranný sbor ČR)							
Požáry celkem		3 231	2 871	2 610	2 405	2 923	2 647
na 1 000 obyvatel		2,4	2,1	1,9	1,7	2,0	1,8
přímá škoda	mil. Kč	681	403	601	563	2 664	2 136

¹⁾ údaje podle kraje obvyklého bydliště (kromě struktury zaměstnaných podle sektorů); do roku 2021 přepočteno na celou populaci, od roku 2022 přepočteno na celou populaci po odečtení odhadu osob žijících mimo soukromé domácnosti resp. mimo byty

²⁾ s jediným nebo hlavním zaměstnáním, vč. ozbrojených sil

³⁾ zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

⁴⁾ podle definice Mezinárodní organizace práce

⁵⁾ ve věku 15–64 let

⁶⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku

⁷⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) v evidenci ÚP na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, jmenovatel data ČSÚ

⁸⁾ zdroj: MPSV (Informační systém o průměrném výdělku) a MF (Informační systém o platu a služebním příjmu)

⁹⁾ podniky se sídlem v kraji

¹⁰⁾ včetně dávek péčovské péče

¹¹⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

¹²⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

¹³⁾ předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

¹⁴⁾ dávka otcovské poporodní péče byla zavedena od února 2018, dlouhodobé ošetřovné od června 2018

¹⁵⁾ bodovaný řidič se dopustil přestupku (trestného činu) započítávaného do bodového hodnocení řidiče

¹⁶⁾ na zvýšené výdaje na ošetřovné mělo vliv uzavření škol a jiných zařízení během pandemie covidu-19 vč. souvisejících legislativních úprav

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	613 447	686 735	649 595	680 552	775 682	.
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)		102,4	108,3	90,2	101,8	107,8	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	tis. Kč	450,7	498,5	466,5	488,8	557,6	.
průměr ČR = 100		88,5	91,8	87,4	85,6	87,8	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	tis. Kč	995,3	1 114,3	1 071,5	1 114,6	1 233,6	.
průměr ČR = 100		99,6	104,5	100,2	97,8	98,8	.
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	552 831	620 497	591 230	618 402	703 477	.
v tom sektory: primární	%	2,5	2,3	2,5	2,5	2,5	.
sekundární	%	45,6	47,0	42,8	41,8	41,6	.
terciární	%	51,8	50,7	54,7	55,8	55,9	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	216 675	249 193	206 052	219 544	264 554	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	tis. Kč	159,2	180,9	148,0	157,7	190,2	.
průměr ČR = 100		118,9	123,1	104,5	106,2	111,8	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) pracující v kraji	osoby	616 365	616 278	606 262	610 568	634 095	.
z toho zaměstnanci		509 056	500 819	498 753	499 154	522 450	.
MÍSTNÍ ROZPOČTY¹⁾ (Ministerstvo financí)							
Příjmy celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	62 704	71 847	77 194	83 798	91 240	103 190
Výdaje celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	62 490	69 723	76 614	80 821	88 100	97 345
v tom: běžné výdaje		45 677	50 450	55 326	60 527	66 665	74 398
kapitálové výdaje		16 813	19 273	21 288	20 294	21 434	22 947
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	16 343	16 761	14 720	15 700	17 652	.
z toho: mzdové		6 529	7 374	7 818	7 983	8 951	.
financované z veřejných zdrojů ČR		3 078	3 120	3 529	3 248	3 432	.
Pracovníci ve výzkumu a vývoji	přep. os.	7 880	8 183	8 398	8 385	8 584	.
z toho výzkumní pracovníci		3 660	3 845	3 968	4 020	4 217	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE²⁾							
Podíl domácností vybavených osobním počítačem	%	81,3	81,1	80,5	80,5	81,0	.
Podíl domácností s připojením k internetu	%	82,4	82,6	83,1	83,9	85,2	.
EKONOMICKÉ SUBJEKTY							
Registrované subjekty (k 31. 12.)		342 766	344 580	351 185	358 087	362 031	339 884
z toho živnostníci		251 970	257 480	262 625	268 465	271 382	244 696
z toho subjekty se zjištěnou aktivitou		184 067	188 056	194 803	198 048	203 271	209 489
z toho živnostníci		132 046	134 764	140 077	141 913	145 324	145 665
Vzniklé subjekty		10 886	11 178	10 584	11 765	12 812	12 981
z toho živnostníci		7 231	7 516	7 106	8 054	9 223	9 109
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Produkce zemědělského odvětví ³⁾	mil. Kč	24 320	25 309	26 473	31 036	⁸⁾ 35 412	.
z toho: rostlinná produkce		15 535	16 138	17 253	21 494	⁸⁾ 23 511	.
živočišná produkce		7 593	7 938	7 907	8 101	⁸⁾ 10 149	.
Obhospodařovaná zemědělská půda (k 31. 5.)	ha	549 301	550 745	553 744	552 741	555 301	556 592
z toho orná		473 270	474 176	476 245	472 403	474 633	481 940
Sklizeň: obilovin	t	1 365 527	1 506 448	1 578 908	1 625 250	1 640 361	1 604 967
brambor	t	135 685	148 622	159 407	160 922	163 566	151 709
Hospodářská zvířata ³⁾ (k 31. 12.)							
skot	kusy	149 365	146 801	142 925	147 523	151 091	153 643
prasata	kusy	307 427	315 337	325 617	327 581	314 439	313 557
drůbež celkem	tis. ks	6 842	5 773	5 228	7 275	4 720	4 617
Výroba jatečného skotu ³⁾	t ž. hm.	19 020	18 324	18 419	18 728	18 958	19 231
Výroba jatečných prasat ³⁾	t ž. hm.	63 742	62 294	64 545	65 551	66 151	65 580
Výroba jatečné drůbeže ³⁾	t ž. hm.	40 161	43 655	42 892	48 218	52 216	52 385
Výroba mléka ³⁾	tis. l	400 051	387 315	394 915	405 099	406 230	423 914
Snáška konzumních vajec ³⁾	tis. ks	345 547	406 732	374 028	391 536	373 429	394 279
LESNICTVÍ³⁾							
Plochy dřevin (k 31. 12.; ÚHÚL)	ha	289 775	290 183	290 080	288 014	287 096	286 779
Zalesňování	ha	1 983	2 077	2 699	4 035	5 560	3 963
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 788 572	2 659 376	3 860 354	3 977 008	2 934 859	2 043 886
z toho nahodilá hmyzová		700 064	1 866 138	3 117 622	2 680 429	1 241 304	489 889

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – ekonomický vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PRŮMYSL⁴⁾							
Průměrný počet podniků		222	231	229	221	219	219
Tržby z prodeje výrobků a služeb průmysl. povahy na 1 zaměstnance	mil. Kč	775 796	814 366	768 169	802 634	891 973	1 035 547
	tis. Kč	7 132	7 358	7 013	7 188	8 026	9 379
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	108 770	110 676	109 535	111 664	111 138	110 412
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	41 869	44 834	45 896	47 288	51 447	55 870
ENERGETIKA (Energetický regulační úřad)							
Výroba elektřiny brutto	GWh	7 964	8 264	7 081	6 764	6 996	6 594
podíl na ČR	%	9,0	9,5	8,7	8,0	8,3	8,6
Spotřeba elektřiny netto	GWh	8 036	8 251	8 078	8 576	8 211	8 026
podíl na ČR	%	13,5	13,9	14,1	14,3	14,2	14,4
v domácnostech na 1 obyvatele	kWh	1 951,4	1 990,7	2 100,3	2 341,8	2 071,1	1 988,3
Spotřeba zemního plynu	tis. m ³	1 040 369	1 047 327	1 098 251	1 187 460	1 025 323	902 220
podíl na ČR	%	12,9	12,4	12,8	12,8	13,8	13,5
v domácnostech na 1 odběratele	m ³	1 126,6	1 068,3	1 135,9	1 277,7	1 016,0	907,2
STAVEBNICTVÍ							
Průměrný počet podniků ⁵⁾		42	42	43	42	40	39
Základní stavební výroba ⁵⁾	mil. Kč	8 797	9 024	9 055	9 213	11 310	13 399
na 1 zaměstnance	tis. Kč	1 775	1 794	1 794	1 866	2 343	2 787
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ⁵⁾	fyz. os.	4 956	5 029	5 046	4 936	4 828	4 808
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance ⁵⁾	Kč	36 526	38 819	38 515	41 625	45 501	48 186
Stavební práce "S" provedené v kraji ⁶⁾	mil. Kč	29 086	38 294	35 485	39 288	50 430	52 818
z toho pro veřejné zadavatele		14 283	17 263	17 932	18 596	22 664	22 352
STAVEBNÍ POVOLENÍ							
Orientační hodnota povolených staveb	mil. Kč	45 643	47 707	47 329	60 671	70 884	66 413
z toho budov (bytových a nebytových)		35 247	37 493	36 869	49 076	56 199	52 335
z toho výstavba nových bytových budov		17 106	20 182	18 790	26 242	27 226	23 754
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	2 771	2 602	2 691	3 398	4 269	4 740
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty		6 284	6 489	5 823	8 079	7 551	6 045
z toho v nových rodinných domech		4 952	5 179	4 535	4 832	4 516	3 132
Dokončené byty		7 244	7 030	6 836	6 376	7 889	6 634
z toho v nových rodinných domech		5 013	4 854	5 024	4 563	5 200	4 531
Investiční náklady na výstavbu 1 m ²							
obytné plochy bytu v novém rodinném domě	Kč	36 405	37 775	41 144	44 350	48 144	55 119
obytné plochy bytu v novém bytovém domě	Kč	46 358	38 400	45 093	60 725	50 308	59 651
DOPRAVA (k 31. 12.; Ministerstvo dopravy)							
Osobní automobily vč. dodávkových		753 259	779 836	800 800	809 595	841 924	870 610
CESTOVNÍ RUCH							
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ)		706	688	825	849	843	815
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních		36 050	35 100	40 674	41 015	41 829	40 694
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	tis. osob	1 122	1 173	694	782	1 158	1 320
z toho ze zahraničí		275	275	76	79	202	272
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	3,4	3,3	3,6	3,6	3,4	3,3
z toho hostů ze zahraničí		3,2	3,2	3,5	3,6	3,2	3,2
Satelitní účet cestovního ruchu							
Hrubá přidaná hodnota cestovního ruchu	mil. Kč	12 319	13 317	8 021 ⁸⁾	8 529 ⁹⁾	12 614	.
Průměrný počet zaměstnaných osob ⁷⁾	osoby	22 164	22 051	20 914 ⁸⁾	20 905 ⁹⁾	22 074	.

¹⁾ souhrn za kraj, obce a dobrovolné svazky obcí²⁾ tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2022 je vypočten z dat roku 2021, 2022 a 2023)³⁾ údaje včetně hlavního města Prahy⁴⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (dle CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu⁵⁾ podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující stavební činností⁶⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností⁷⁾ počet zaměstnaných osob v hlavním zaměstnání (roční průměr)⁸⁾ semidefinitivní údaje⁹⁾ předběžné údaje

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – životní prostředí

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda (k 31. 12.)	ha	658 610	658 307	657 928	657 653	657 316	656 884
z toho: orná půda		543 344	541 550	539 962	538 508	537 125	535 688
zahrady a ovocné sady		38 781	39 372	39 839	40 417	40 919	41 410
trvalé travní porosty		73 181	74 092	74 877	75 522	76 051	76 633
Nezemědělská půda (k 31. 12.)	ha	434 234	434 538	434 921	435 194	435 535	435 967
z toho: lesní pozemky		299 874	300 018	300 101	300 181	300 245	300 317
zastavěné plochy a nádvoří		21 789	21 873	21 974	22 052	22 114	22 199
VODOVODY A KANALIZACE							
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů	%	86,4	86,5	85,9	88,4	88,4	86,1
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	88,2	89,7	90,0	90,7	87,0	86,1
Cena vody (bez DPH)	Kč/m ³	40,9	41,9	45,1	47,1	50,0	57,1
Cena stočného (bez DPH)	Kč/m ³	33,1	34,2	36,6	38,5	41,7	48,3
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	74,4	74,4	74,8	76,9	77,9	77,5
na kanalizaci s koncovou ČOV		74,2	74,3	74,7	76,8	77,8	77,4
Podíl čištěných odpadních vod (bez srážkových)	%	99,6	99,7	99,7	99,7	99,9	99,9
Čistírný odpadních vod (ČOV)		516	529	542	557	568	574
Celková kapacita ČOV	m ³ /den	341 542	344 269	351 719	350 637	352 619	355 132
Produkce kalů v ČOV	t sušiny	20 681	20 204	21 175	21 533	23 255	22 174
OVZDUŠÍ (ČHMÚ¹⁾)							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1–4)	t/km ²	0,71	0,70	0,66	0,92	0,91	0,79
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,62	0,61	0,58	0,83	0,83	0,71
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,09	0,09	0,08	0,08	0,08	0,08
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1–4)	t/km ²	1,41	1,24	0,82	0,74	0,73	0,62
z toho stacionární zdroje (REZZO 1–3)		1,41	1,24	0,82	0,74	0,73	0,62
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1–4)	t/km ²	2,23	2,24	1,92	1,88	1,88	1,74
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		1,23	1,31	1,08	1,06	1,01	0,91
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,00	0,93	0,83	0,82	0,86	0,83
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4)	t/km ²	8,01	7,30	7,22	10,06	9,03	7,79
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		6,34	5,88	5,98	8,76	7,89	6,66
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,67	1,43	1,25	1,30	1,14	1,13
ODPADY							
Produkce odpadů celkem	t	4 991 996	5 116 447	5 038 368	5 036 257	5 325 521	.
na 1 obyvatele	kg	3 668	3 714	3 618	3 649	3 731	.
z toho nebezpečných	t	267 825	267 335	271 264	273 308	210 951	.
na 1 obyvatele	kg	197	194	195	198	148	.
Produkce komunálních odpadů ²⁾	t	722 097	746 539	820 906	774 103	765 751	.
na 1 obyvatele	kg	531	542	590	561	536	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Investice na ochranu životního prostředí (OŽP) podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	2 463	3 466	3 177	2 089	2 684	3 380
Investice na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	2 884,2	3 018,6	3 365,2	2 575,5	3 019,4	3 298,9
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	27,5	24,5	24,1	11,1	21,3	33,5
nakládání s odpadními vodami	%	45,9	49,7	53,2	70,6	59,2	42,2
nakládání s odpady	%	12,9	17,7	14,8	14,1	11,7	10,9
Neinvestiční náklady na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	8 477,1	8 356,8	8 585,0	9 655,2	10 410,2	11 026,2
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	6,8	7,7	7,2	6,0	6,1	7,1
nakládání s odpadními vodami	%	18,9	19,4	19,6	18,6	19,2	21,9
nakládání s odpady	%	68,2	69,8	67,6	70,5	68,7	68,0

¹⁾ krajské bilance za rok 2021 nejsou srovnatelné s bilancemi za předchozí roky z důvodu použití nové metodiky²⁾ odpady z domácností a odpady podobné povahy a složení, bez ohledu na to, kdo tento odpad produkuje nebo sbírá

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle okresů Středočeského kraje v letech 2021, 2022 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy					
			Benešov	Beroun	Kladno	Kolín	Kutná Hora	Mělník
Počet obyvatel (k 31. 12.)	2021	1 386 824	99 323	96 624	164 493	103 894	75 683	109 354
	2022	1 439 391	102 228	100 517	168 708	107 268	78 072	113 100
	2023	1 455 940	103 359	101 748	170 272	107 731	78 431	114 115
z toho cizinci (bez azylantů)	2021	94 539	3 535	6 602	11 000	6 819	3 791	6 536
	2022	158 952	7 164	10 916	16 689	11 019	7 214	11 433
	2023	148 910	6 708	10 164	16 420	9 995	6 570	10 761
v tom ve věku (%):								
0–14 let	2021	17,9	16,9	18,1	16,7	17,3	15,8	17,3
	2022	18,0	17,1	18,1	16,7	17,4	16,0	17,4
	2023	17,6	16,8	17,8	16,3	17,2	15,8	17,1
15–64 let	2021	63,2	62,1	63,3	63,6	63,1	62,6	63,7
	2022	63,4	62,0	63,6	63,8	63,3	62,5	63,9
	2023	63,7	62,0	63,9	64,2	63,3	62,6	64,1
65 let a více	2021	18,9	21,1	18,7	19,7	19,7	21,7	19,0
	2022	18,6	21,0	18,3	19,5	19,3	21,4	18,7
	2023	18,7	21,2	18,3	19,5	19,5	21,6	18,8
Průměrný věk (k 31. 12.)	2021	41,5	42,7	41,4	42,3	41,8	43,4	41,7
	2022	41,3	42,6	41,2	42,2	41,7	43,1	41,5
	2023	41,5	42,8	41,4	42,4	41,9	43,4	41,7
Index stáří ¹⁾ (k 31. 12.)	2021	105,4	124,8	103,4	117,8	113,8	137,4	110,2
	2022	103,5	122,9	100,8	117,1	111,1	133,5	107,5
	2023	106,3	126,0	102,7	119,7	113,3	136,8	110,3
Index ekonomické závislosti ²⁾ (k 31. 12.)	2021	72,0	74,7	71,2	70,3	71,9	72,2	70,3
	2022	72,5	75,9	71,5	70,9	72,2	73,4	70,6
	2023	72,7	77,1	71,8	70,7	72,9	74,3	71,2
Živé narození na 1 000 obyvatel	2021	10,9	10,7	11,4	10,1	10,8	11,0	11,6
	2022	9,4	9,6	9,8	9,4	9,6	9,1	9,7
	2023	8,4	8,5	8,7	8,1	9,2	8,3	8,7
Zemřelí na 1 000 obyvatel	2021	12,1	13,4	11,4	13,6	13,5	15,1	12,5
	2022	10,1	11,1	10,1	10,8	10,7	12,6	10,7
	2023	9,5	9,8	9,7	10,7	10,1	11,4	9,8
Přistěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	25,0	22,3	34,7	21,9	35,4	24,6	27,9
	2022	49,7	42,8	55,2	41,9	52,9	50,0	52,6
	2023	31,5	29,8	37,3	30,7	32,6	31,5	36,6
Vystěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	13,5	14,0	16,8	16,4	20,5	15,6	19,0
	2022	12,3	12,7	15,8	15,3	20,2	15,6	18,2
	2023	19,0	17,6	24,2	18,9	27,4	23,8	26,6
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	-1,2	-2,7	-0,0	-3,5	-2,7	-4,1	-0,8
	2022	-0,6	-1,5	-0,3	-1,4	-1,1	-3,5	-1,0
	2023	-1,0	-1,3	-1,0	-2,6	-0,9	-3,1	-1,1
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel	2021	11,5	8,3	17,9	5,6	14,9	9,0	8,9
	2022	37,4	30,1	39,4	26,5	32,8	34,3	34,4
	2023	12,5	12,3	13,2	11,8	5,2	7,7	10,1
Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	10,3	5,6	17,9	2,1	12,3	4,9	8,1
	2022	36,8	28,6	39,1	25,1	31,6	30,8	33,4
	2023	11,4	11,0	12,1	9,2	4,3	4,6	8,9
Naděje dožití při narození (v období 2019–2023)	muži	.	75,9	76,1	74,8	75,6	75,3	75,5
	ženy	.	81,7	81,9	81,3	81,7	81,3	81,5

¹⁾ počet osob ve věku 65 let a více na 100 osob ve věku 0–14 let²⁾ počet osob ve věku 0–19 let a 65 let a více na 100 osob ve věku 20–64 let

v tom okresy						Rok	
Mladá Boleslav	Nymburk	Praha-východ	Praha-západ	Příbram	Rakovník		
127 592	101 120	188 384	151 093	114 366	54 898	2021	Počet obyvatel (k 31. 12.)
133 876	105 463	198 312	158 235	117 554	56 058	2022	
136 480	106 551	202 067	160 626	118 150	56 410	2023	
13 375	6 263	17 000	13 756	3 887	1 975	2021	z toho cizinci (bez azylantů)
23 449	11 439	27 037	20 728	8 369	3 495	2022	
21 742	10 564	25 639	19 518	7 513	3 316	2023	
							v tom ve věku (%):
16,7	17,7	21,3	21,0	15,9	16,0	2021	0–14 let
16,9	17,8	21,2	20,9	16,1	16,1	2022	
16,4	17,3	20,5	20,3	15,9	15,8	2023	
64,1	63,3	63,4	63,0	62,7	62,3	2021	15–64 let
64,4	63,5	63,9	63,3	62,5	62,3	2022	
65,0	63,9	64,5	63,8	62,5	62,4	2023	
19,1	19,0	15,3	16,1	21,4	21,6	2021	65 let a více
18,6	18,7	15,0	15,8	21,3	21,6	2022	
18,6	18,8	15,0	16,0	21,6	21,8	2023	
41,9	41,5	38,9	39,4	43,2	43,3	2021	Průměrný věk (k 31. 12.)
41,5	41,3	38,8	39,3	43,1	43,2	2022	
41,7	41,5	39,1	39,5	43,3	43,4	2023	
114,4	107,8	71,6	76,6	134,2	135,1	2021	Index stáří ¹⁾ (k 31. 12.)
110,1	105,4	70,7	75,9	132,3	134,4	2022	
113,2	108,7	73,2	78,8	135,9	138,2	2023	
68,2	72,1	72,7	74,5	72,9	73,7	2021	Index ekonomické závislosti ²⁾ (k 31. 12.)
68,4	72,5	72,9	75,0	74,1	74,7	2022	
68,3	72,5	72,7	74,8	74,9	75,1	2023	
11,1	11,2	11,5	10,8	10,7	10,2	2021	Živě narození na 1 000 obyvatel
9,0	9,7	9,6	9,3	9,3	9,0	2022	
8,6	8,2	8,3	8,5	8,4	7,8	2023	
12,6	12,9	9,2	8,5	12,8	14,9	2021	Zemřelí na 1 000 obyvatel
10,6	10,4	7,7	7,5	10,8	11,8	2022	
8,7	10,6	7,3	7,4	10,7	11,5	2023	
25,8	32,0	45,2	45,6	18,6	21,1	2021	Přistěhovalí na 1 000 obyvatel
64,7	61,4	71,1	69,8	41,6	37,4	2022	
44,5	39,8	50,8	48,1	25,4	28,6	2023	
19,4	20,1	26,1	29,4	11,7	13,8	2021	Vystěhovalí na 1 000 obyvatel
15,7	19,2	22,3	25,9	12,8	13,9	2022	
25,1	27,1	33,1	34,2	18,1	18,6	2023	
-1,5	-1,7	2,3	2,4	-2,1	-4,8	2021	Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel
-1,5	-0,7	2,0	1,8	-1,5	-2,7	2022	
-0,1	-2,4	1,0	1,1	-2,3	-3,7	2023	
6,4	11,9	19,1	16,2	6,9	7,3	2021	Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel
49,0	42,2	48,8	43,9	28,8	23,5	2022	
19,3	12,7	17,7	13,9	7,4	9,9	2023	
4,9	10,1	21,4	18,5	4,8	2,5	2021	Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel
47,4	41,5	50,8	45,6	27,3	20,8	2022	
19,2	10,3	18,7	15,0	5,1	6,2	2023	
76,0	75,3	77,2	78,1	75,8	74,9	muži	Naděje dožití při narození (v období 2019–2023)
81,7	81,1	82,4	83,1	82,0	80,8	ženy	

Tab. 4.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle okresů Středočeského kraje v letech 2018 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy					
			Benešov	Beroun	Kladno	Kolín	Kutná Hora	Mělník
SOCIÁLNÍ VÝVOJ								
Uchazeči o zaměstnání v evidenci	2018	25 238	1 101	1 693	4 298	2 541	1 783	2 528
úřadu práce (k 31. 12.)	2023	31 620	1 390	2 472	5 057	3 231	1 964	3 564
z toho (%):								
ženy	2018	53,6	51,1	53,2	54,5	54,6	52,2	58,5
	2023	55,6	54,4	54,9	54,6	57,7	56,4	57,8
absolventi škol a mladiství	2018	4,5	3,0	4,7	4,3	3,9	5,8	5,0
	2023	5,9	5,1	5,9	5,7	6,4	6,9	5,5
osoby se zdravotním postižením	2018	14,9	15,9	14,6	10,8	19,8	23,7	11,4
	2023	11,5	14,0	11,8	9,1	13,9	16,7	10,1
s nárokem na podporu	2018	38,2	52,5	37,6	27,0	40,7	42,8	33,9
v nezaměstnanosti	2023	32,4	44,0	30,5	24,0	35,4	35,7	28,3
dosažitelní ¹⁾	2018	91,0	87,7	90,0	89,4	89,0	92,5	90,5
	2023	91,6	88,3	90,9	91,3	91,0	89,2	90,6
ve věku do 24 let	2018	11,7	10,6	12,9	11,4	9,0	12,9	12,1
	2023	15,0	14,9	14,9	14,5	15,1	15,8	14,9
ve věku 55 let a více	2018	24,8	24,1	21,7	24,1	27,0	25,2	24,3
	2023	23,7	23,1	22,2	23,9	24,2	24,2	22,9
evidovaní 12 měsíců a více	2018	25,7	11,2	26,1	41,5	24,2	18,8	28,4
	2023	27,9	13,2	32,2	40,5	24,5	25,5	33,8
Podíl nezaměstnaných osob ²⁾	2018	2,64	1,56	2,57	3,64	3,53	3,42	3,30
(k 31. 12.; %)	2023	3,17	1,94	3,51	4,29	4,33	3,59	4,47
v tom: muži	2018	2,42	1,52	2,34	3,29	3,16	3,16	2,66
	2023	2,77	1,73	3,08	3,86	3,54	3,04	3,70
ženy	2018	2,87	1,60	2,81	4,00	3,93	3,69	3,97
	2023	3,58	2,15	3,96	4,73	5,17	4,16	5,27
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ³⁾	2018	0,68	0,17	0,67	1,51	0,86	0,64	0,94
(k 31. 12.; %)	2023	0,97	0,29	1,24	1,90	1,17	1,02	1,66
Pracovní místa v evidenci	2018	48 071	1 805	3 236	2 903	2 327	1 456	2 887
úřadu práce (ÚP)	2023	55 801	3 020	5 195	3 367	4 190	1 597	6 468
Uchazeči o zaměstnání v evidenci ÚP	2018	0,5	0,6	0,5	1,5	1,1	1,2	0,9
na 1 pracovní místo v evidenci ÚP	2023	0,6	0,5	0,5	1,5	0,8	1,2	0,6
Lůžka v domovech pro seniory	2018	21,3	18,7	19,6	23,8	19,0	21,3	23,8
na 1 000 obyvatel ve věku 65 let a více	2023	18,0	11,3	18,0	23,7	14,9	16,1	26,0
Průměrná měsíční výše starobního	2018	12 605	12 337	12 448	12 712	12 423	12 294	12 521
důchodu (sólo) ⁴⁾ (Kč)	2023	20 591	20 241	20 357	20 703	20 309	20 129	20 430
Průměrná měsíční výše starobního	2018	13 880	13 476	13 698	14 207	13 616	13 516	13 825
důchodu mužů (sólo) ⁴⁾ (Kč)	2023	21 910	21 332	21 597	22 307	21 564	21 329	21 766
Průměrná měsíční výše starobního	2018	11 408	11 246	11 266	11 335	11 319	11 153	11 319
důchodu žen (sólo) ⁴⁾ (Kč)	2023	19 308	19 159	19 144	19 193	19 106	18 957	19 147
Podíl příjemců předčasného starobního	2018	22,7	27,4	26,0	20,4	23,7	23,5	26,1
důchodu na počtu příjemců starobního	2023	26,7	31,8	30,0	23,7	28,6	28,4	29,7
důchodu (včetně souběhu) ⁵⁾ (%)								
v tom: muži	2018	24,5	30,8	27,3	21,6	26,2	26,1	27,4
	2023	28,7	35,2	31,2	25,1	31,6	31,4	31,0
ženy	2018	21,5	25,2	25,1	19,7	22,0	21,9	25,3
	2023	25,2	29,5	29,1	22,8	26,5	26,4	28,8

v tom okresy						Rok	
Mladá Boleslav	Nymburk	Praha-východ	Praha-západ	Příbram	Rakovník		
1 715	2 471	1 443	1 638	2 862	1 165	2018	SOCIÁLNÍ VÝVOJ
2 347	3 141	1 952	1 767	3 538	1 197	2023	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (k 31. 12.)
							z toho (%):
56,7	51,2	54,1	53,9	46,7	58,0	2018	ženy
58,8	55,4	56,4	56,3	50,3	57,0	2023	
2,8	5,9	4,8	4,0	4,5	5,2	2018	absolventi škol a mladiství
5,3	6,9	5,9	4,1	6,0	6,1	2023	
18,4	14,1	9,1	11,2	12,3	27,0	2018	osoby se zdravotním postižením
11,2	10,6	7,3	7,5	11,3	23,5	2023	
42,2	35,0	52,4	38,8	40,6	39,4	2018	s nárokem na podporu
34,9	30,5	40,8	34,0	34,5	36,2	2023	v nezaměstnanosti
94,2	96,4	88,9	86,4	94,9	88,2	2018	dosažitelní ¹⁾
93,5	93,8	92,0	89,7	93,6	92,6	2023	
8,9	14,9	10,8	11,2	12,5	12,4	2018	ve věku do 24 let
14,3	17,5	14,6	14,8	14,3	14,8	2023	
36,2	21,9	20,7	21,6	24,9	26,5	2018	ve věku 55 let a více
27,5	22,0	21,7	22,2	24,9	24,7	2023	
26,7	25,5	10,7	21,3	21,3	23,3	2018	evidovaní 12 měsíců a více
26,8	28,5	15,2	16,8	25,7	22,7	2023	
1,92	3,75	1,13	1,54	3,68	2,89	2018	Podíl nezaměstnaných osob ²⁾
2,54	4,40	1,42	1,58	4,51	3,17	2023	(k 31. 12.; %)
1,59	3,63	1,06	1,42	3,83	2,39	2018	v tom: muži
2,00	3,84	1,26	1,41	4,42	2,62	2023	
2,29	3,87	1,20	1,67	3,53	3,42	2018	ženy
3,12	4,96	1,58	1,75	4,59	3,76	2023	
0,51	0,95	0,12	0,33	0,79	0,67	2018	Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ³⁾
0,73	1,34	0,23	0,30	1,23	0,78	2023	(k 31. 12.; %)
7 157	3 847	12 611	6 668	2 092	1 082	2018	Pracovní místa v evidenci
10 170	3 041	7 537	7 113	2 846	1 257	2023	úřadu práce (ÚP)
0,2	0,6	0,1	0,2	1,4	1,1	2018	Uchazeči o zaměstnání v evidenci ÚP
0,2	1,0	0,3	0,2	1,2	1,0	2023	na 1 pracovní místo v evidenci ÚP
16,6	21,4	23,3	17,4	27,1	23,7	2018	Lůžka v domovech pro seniory
14,9	18,4	21,0	13,3	15,7	21,7	2023	na 1 000 obyvatel ve věku 65 let a více
12 919	12 360	12 812	13 034	12 492	12 489	2018	Průměrná měsíční výše starobního
21 092	20 233	20 915	21 333	20 283	20 420	2023	důchodu (sólo) ⁴⁾ (Kč)
14 218	13 539	13 993	14 245	13 925	13 732	2018	Průměrná měsíční výše starobního
22 464	21 437	22 202	22 705	21 666	21 663	2023	důchodu mužů (sólo) ⁴⁾ (Kč)
11 726	11 262	11 706	11 854	11 115	11 292	2018	Průměrná měsíční výše starobního
19 770	19 075	19 671	19 946	18 905	19 197	2023	důchodu žen (sólo) ⁴⁾ (Kč)
							Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na
21,6	22,6	20,8	17,7	23,2	22,3	2018	počtu příjemců starobního důchodu (včetně
26,6	27,5	23,4	20,4	28,5	25,6	2023	souběhu) ⁵⁾ (%)
24,0	26,3	22,6	18,7	24,0	23,4	2018	v tom: muži
29,5	31,5	24,7	21,4	30,4	27,0	2023	
20,1	20,2	19,5	17,1	22,7	21,6	2018	ženy
24,6	24,7	22,4	19,6	27,1	24,5	2023	

Tab. 4.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle okresů Středočeského kraje v letech 2018 a 2023

dokončení

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy					
			Benešov	Beroun	Kladno	Kolín	Kutná Hora	Mělník
Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel	2018	14,1	12,8	13,9	16,6	13,8	10,6	14,6
	2023	14,2	11,9	15,4	18,7	16,3	11,6	13,1
Hlášené dopravní nehody na 1 000 obyvatel	2018	10,9	16,6	9,8	8,0	10,4	9,6	9,0
	2023	11,2	17,3	10,7	6,4	12,9	13,3	10,0
EKONOMICKÝ VÝVOJ								
Soukromí podnikatelé (živnostníci) na 1 000 obyvatel ve věku 18 let a více (k 31. 12.)	2018	231,3	245,4	229,7	196,9	213,1	196,8	219,2
	2023	213,4	216,1	215,9	183,6	191,0	171,7	203,8
z toho:								
se zjištěnou aktivitou	2018	121,2	121,6	124,8	101,0	111,9	104,5	114,4
	2023	127,0	126,9	132,2	107,7	116,6	107,1	120,3
subjekty vzniklé v roce	2018	6,7	6,0	6,6	5,9	6,6	6,2	6,9
	2023	8,0	7,1	8,3	7,4	7,5	6,5	8,4
Zahájené byty na 1 000 obyvatel	2018	4,6	3,6	7,4	2,8	3,4	2,4	4,1
	2023	4,2	4,9	3,8	6,9	3,1	2,5	5,9
Dokončené byty na 1 000 obyvatel	2018	5,3	4,3	6,3	4,3	4,6	3,1	4,6
	2023	4,6	4,1	6,8	4,1	4,7	4,2	3,5
Hromadná ubytovací zařízení	2018	706	80	48	23	27	59	43
	2023	815	117	49	24	34	70	51
lůžka	2018	36 050	5 066	1 898	1 209	914	3 050	2 517
	2023	40 694	6 258	1 898	1 289	1 148	3 805	2 492
lůžka na 1 000 obyvatel	2018	26,5	51,6	20,4	7,3	9,1	40,5	23,3
	2023	28,1	60,8	18,7	7,6	10,7	48,6	21,9
hosté (tis. osob)	2018	1 122,1	⁶⁾ 158,6	⁶⁾ 94,2	⁶⁾ 45,2	⁶⁾ 35,8	⁶⁾ 82,5	⁶⁾ 63,5
	2023	1 320,1	⁶⁾ 185,6	⁶⁾ 87,7	⁶⁾ 43,0	⁶⁾ 45,9	⁶⁾ 123,2	⁶⁾ 84,3
z toho ze zahraničí	2018	275,1	⁶⁾ 30,4	⁶⁾ 34,0	⁶⁾ 13,0	⁶⁾ 8,6	⁶⁾ 18,2	⁶⁾ 17,1
	2023	271,6	⁶⁾ 31,6	⁶⁾ 23,6	⁶⁾ 8,6	⁶⁾ 13,1	⁶⁾ 21,8	⁶⁾ 20,1
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ								
Podíl na celkové výměře (k 31. 12.; %):								
orná půda	2018	49,7	47,0	35,7	59,3	65,6	54,2	58,3
	2023	49,0	46,6	34,6	58,6	65,3	53,9	57,4
lesní pozemky	2018	27,4	28,1	38,7	20,2	12,7	23,8	18,9
	2023	27,5	28,1	38,8	20,3	12,7	23,9	19,0
zastavěné plochy a nádvoří	2018	2,0	1,4	1,9	2,6	2,4	1,9	2,5
	2023	2,0	1,5	2,0	2,7	2,4	1,9	2,6

¹⁾ ve věku 15–64 let²⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve stejném věku³⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let⁴⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec⁵⁾ starobní důchod vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec⁶⁾ méně spolehlivý údaj

v tom okresy						Rok	
Mladá Boleslav	Nymburk	Praha- východ	Praha- západ	Příbram	Rakovník		
16,4	11,9	14,0		14,4	12,5	2018	Registrované trestné činy
16,0	13,5	12,0		15,5	13,1	2023	na 1 000 obyvatel
13,8	9,7	10,0	8,8	13,9	16,0	2018	Hlášené dopravní nehody
14,0	11,5	10,4	8,7	10,2	17,2	2023	na 1 000 obyvatel
EKONOMICKÝ VÝVOJ							
195,1	232,9	280,6	279,3	248,9	189,6	2018	Soukromí podnikatelé (živnostníci)
174,2	204,4	266,9	272,3	218,3	177,5	2023	na 1 000 obyvatel ve věku 18 let a více
(k 31. 12.)							
z toho:							
90,1	114,6	153,6	163,7	124,8	100,2	2018	se zjištěnou aktivitou
89,8	119,5	161,7	171,4	126,8	106,6	2023	
4,7	5,8	8,3	9,1	6,5	6,1	2018	subjekty vzniklé v roce
6,7	7,9	9,7	10,2	7,2	6,7	2023	
4,7	7,4	7,6	4,5	3,0	2,1	2018	Zahájené byty na 1 000 obyvatel
4,4	3,3	3,9	3,4	3,4	2,0	2023	
5,1	6,0	8,1	8,3	2,6	2,0	2018	Dokončené byty na 1 000 obyvatel
3,4	5,3	6,3	4,5	3,3	3,7	2023	
77	61	73	59	108	48	2018	Hromadná ubytovací zařízení
81	69	74	74	120	52	2023	
3 364	3 311	3 728	2 486	5 611	2 896	2018	lůžka
3 586	3 582	3 727	2 943	6 608	3 358	2023	
26,2	33,3	20,8	17,2	49,0	52,3	2018	lůžka na 1 000 obyvatel
26,5	33,8	18,6	18,4	56,0	59,6	2023	
75,4	122,0	⁶⁾ 153,8	⁶⁾ 97,3	⁶⁾ 130,6	63,2	2018	hosté (tis. osob)
⁶⁾ 91,7	136,0	⁶⁾ 179,8	⁶⁾ 104,9	161,9	⁶⁾ 76,2	2023	
25,3	19,9	⁶⁾ 51,2	⁶⁾ 38,6	⁶⁾ 14,6	4,2	2018	z toho ze zahraničí
⁶⁾ 27,0	17,5	⁶⁾ 58,9	⁶⁾ 26,7	15,0	⁶⁾ 7,7	2023	
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ							
Podíl na celkové výměře (k 31. 12.; %):							
54,3	63,6	52,0	45,9	33,5	43,6	2018	orná půda
53,5	63,2	50,1	44,5	32,9	43,1	2023	
26,0	17,5	22,5	27,6	40,6	38,1	2018	lesní pozemky
26,1	17,5	22,5	27,5	40,7	38,1	2023	
2,0	2,3	3,0	2,7	1,3	1,4	2018	zastavěné plochy a nádvoří
2,0	2,3	3,1	2,9	1,3	1,4	2023	

Tab. 5.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Středočeského kraje v letech 2021, 2022 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností									
			Benešov	Beroun	Brandýs n. L. - Stará Bo.	Čáslav	Černošice	Český Brod	Dobruška	Hořovice	Kladno	Kolín
Počet obyvatel (k 31. 12.)	2021	1 386 824	61 122	66 476	114 553	25 716	151 093	19 766	23 359	30 148	123 904	84 128
	2022	1 439 391	63 219	69 040	120 779	26 427	158 235	20 725	23 935	31 477	126 779	86 543
	2023	1 455 940	64 052	69 888	123 026	26 552	160 626	21 008	24 095	31 860	128 058	86 723
v tom ve věku (%):												
0–14 let	2021	17,9	17,4	19,0	21,5	16,7	21,0	19,4	18,2	15,9	16,6	16,8
	2022	18,0	17,5	19,1	21,4	16,8	20,9	19,4	18,3	16,1	16,6	16,9
	2023	17,6	17,2	18,7	20,6	16,6	20,3	19,2	18,1	15,9	16,2	16,7
15–64 let	2021	63,2	62,2	63,2	63,8	62,1	63,0	63,3	62,6	63,3	63,6	63,0
	2022	63,4	62,2	63,6	64,3	62,2	63,3	63,9	62,4	63,6	63,7	63,1
	2023	63,7	62,3	63,9	65,0	62,1	63,8	64,1	62,4	63,8	64,1	63,1
65 let a více	2021	18,9	20,4	17,7	14,7	21,2	16,1	17,3	19,2	20,8	19,8	20,2
	2022	18,6	20,3	17,3	14,4	21,0	15,8	16,8	19,4	20,4	19,7	19,9
	2023	18,7	20,5	17,3	14,4	21,3	16,0	16,7	19,6	20,4	19,6	20,2
Průměrný věk (k 31. 12.)	2021	41,5	42,3	40,7	38,6	42,9	39,4	40,1	41,6	42,9	42,4	42,2
	2022	41,3	42,2	40,5	38,4	42,7	39,3	39,9	41,7	42,7	42,3	42,1
	2023	41,5	42,4	40,7	38,8	42,9	39,5	40,0	41,9	42,9	42,5	42,3
Index stáří ¹⁾ (k 31. 12.)	2021	105,4	117,2	93,0	68,4	127,0	76,6	89,3	105,0	131,0	118,8	120,5
	2022	103,5	115,6	90,8	67,3	125,3	75,9	86,6	105,9	127,0	118,6	117,8
	2023	106,3	119,2	92,7	69,9	128,0	78,8	87,4	108,1	128,6	120,8	120,4
Index ekonomické závislosti ²⁾ (k 31. 12.)	2021	72,0	74,4	71,5	71,4	73,9	74,5	72,0	72,7	70,6	70,3	71,9
	2022	72,5	75,7	71,8	71,7	74,4	75,0	72,4	74,6	70,8	70,9	72,2
	2023	72,7	76,7	72,0	71,2	75,3	74,8	72,6	75,5	71,2	70,7	72,9
Živé narození na 1 000 obyvatel	2021	10,9	10,7	11,8	12,0	12,2	10,8	11,5	12,2	10,5	10,2	10,6
	2022	9,4	9,1	10,0	10,1	9,4	9,3	11,5	9,2	9,3	9,3	9,1
	2023	8,4	8,5	8,9	8,4	8,7	8,5	9,7	7,9	8,2	8,0	9,1
Zemřelí na 1 000 obyvatel	2021	12,1	12,8	11,0	9,3	14,1	8,5	12,5	11,5	12,3	13,2	13,7
	2022	10,1	10,4	9,8	7,3	11,3	7,5	9,6	8,6	10,6	10,6	11,0
	2023	9,5	9,1	9,4	6,8	11,8	7,4	9,4	9,0	10,5	10,6	10,2
Přistěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	25,0	27,2	38,8	44,3	23,9	45,6	42,1	35,7	33,1	21,8	35,2
	2022	49,7	50,3	55,5	72,7	47,1	69,8	64,1	45,0	61,8	40,8	51,3
	2023	31,5	35,1	37,8	51,4	31,6	48,1	43,2	29,9	44,7	31,9	31,4
Vystěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	13,5	17,5	19,4	27,7	17,7	29,4	23,0	18,8	18,5	18,7	21,3
	2022	12,3	15,6	18,2	23,2	18,2	25,9	19,1	21,4	17,9	16,7	21,4
	2023	19,0	21,5	25,2	34,6	23,7	34,2	30,0	22,1	30,3	19,3	28,1
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	-1,2	-2,2	0,7	2,7	-1,9	2,4	-1,0	0,7	-1,8	-3,0	-3,1
	2022	-0,6	-1,3	0,1	2,8	-1,9	1,8	1,9	0,6	-1,3	-1,3	-1,9
	2023	-1,0	-0,5	-0,4	1,6	-3,1	1,1	0,3	-1,1	-2,3	-2,6	-1,2
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel	2021	11,5	9,7	19,4	16,6	6,2	16,2	19,1	16,9	14,6	3,2	14,0
	2022	37,4	34,7	37,3	49,5	28,9	43,9	44,9	23,6	43,9	24,1	29,9
	2023	12,5	13,6	12,6	16,8	7,8	13,9	13,2	7,8	14,4	12,6	3,2
Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	10,3	7,6	20,1	19,3	4,2	18,5	18,1	17,6	12,8	0,1	10,9
	2022	36,8	33,4	37,5	52,3	27,1	45,6	46,8	24,2	42,6	22,8	28,0
	2023	11,4	13,1	12,2	18,4	4,7	15,0	13,5	6,6	12,1	10,0	2,1
Naděje dožití při narození (v období 2019–2023)	muži	.	76,6	75,9	77,0	75,9	78,1	75,3	76,6	76,3	75,2	75,7
	ženy	.	81,8	82,0	82,4	81,7	83,1	81,3	82,8	81,7	81,5	81,7

¹⁾ počet osob ve věku 65 let a více na 100 osob ve věku 0–14 let²⁾ počet osob ve věku 0–19 let a 65 let a více na 100 osob ve věku 20–64 let

v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností

Kralupy nad Vltavou	Kutná Hora	Lysá nad Labem	Mělník	Mladá Boleslav	Mnichovo Hradiště	Neratovice	Nymburk	Poděbrady	Příbram	Rakovník	Říčany	Sedlčany	Slaný	Vlašim	Votice
32 665	49 967	29 537	44 757	109 665	17 927	31 932	40 221	31 362	69 222	54 898	73 831	21 785	40 589	25 744	12 457
34 023	51 645	31 575	46 205	115 318	18 558	32 872	41 484	32 404	71 498	56 058	77 533	22 121	41 929	26 226	12 783
34 369	51 879	32 043	46 581	117 807	18 673	33 165	41 770	32 738	71 949	56 410	79 041	22 106	42 214	26 443	12 864
17,6	15,3	20,2	17,1	16,6	17,6	17,2	16,7	16,5	15,4	16,0	21,1	15,1	16,9	15,8	16,6
18,0	15,7	20,2	17,1	16,8	17,9	17,2	16,7	16,7	15,6	16,1	20,9	15,4	16,9	16,1	16,5
17,7	15,4	19,6	16,8	16,3	17,5	16,9	16,1	16,5	15,4	15,8	20,4	15,3	16,5	16,2	16,3
64,1	62,9	66,2	63,3	64,3	62,8	63,9	62,8	61,2	62,7	62,3	62,8	62,5	63,7	61,9	61,8
64,3	62,7	66,5	63,6	64,7	62,8	63,8	63,0	61,4	62,7	62,3	63,2	62,2	64,0	61,5	62,0
64,6	62,8	67,1	63,7	65,3	63,0	64,0	63,3	61,6	62,7	62,4	63,6	61,7	64,3	61,3	61,7
18,3	21,9	13,5	19,6	19,1	19,6	18,9	20,6	22,2	21,8	21,6	16,2	22,4	19,4	22,3	21,7
17,7	21,6	13,3	19,3	18,5	19,3	18,9	20,3	21,9	21,7	21,6	15,9	22,4	19,1	22,3	21,5
17,7	21,8	13,3	19,5	18,5	19,5	19,1	20,6	21,9	21,9	21,8	16,0	23,0	19,2	22,5	21,9
41,2	43,6	38,3	42,0	41,9	41,9	41,7	42,5	43,3	43,6	43,3	39,3	43,7	42,0	43,5	43,1
40,9	43,3	38,0	41,8	41,5	41,7	41,7	42,4	43,1	43,4	43,2	39,3	43,7	41,8	43,4	43,0
41,1	43,6	38,4	42,1	41,6	42,0	41,9	42,6	43,2	43,6	43,4	39,5	43,9	42,0	43,5	43,2
103,7	143,3	67,0	115,0	115,0	110,8	110,3	123,5	134,6	141,5	135,1	76,7	148,1	114,7	141,6	130,9
98,5	138,0	65,7	112,9	110,5	107,8	109,8	121,9	131,2	138,6	134,4	76,0	145,8	112,6	138,5	130,2
100,2	141,6	68,1	116,4	113,5	111,5	112,6	127,6	132,4	142,6	138,2	78,4	149,8	116,4	139,5	134,3
68,7	71,4	64,9	71,8	67,7	71,8	70,1	73,6	77,4	72,7	73,7	74,8	73,6	70,1	74,7	75,8
69,0	72,9	65,6	71,6	67,8	72,3	70,9	73,8	78,0	73,8	74,7	74,8	74,4	70,6	76,0	76,7
70,0	73,7	65,1	72,3	67,7	72,8	71,1	74,1	78,2	74,2	75,1	75,0	76,4	70,6	77,6	77,9
11,4	10,3	12,5	12,1	11,1	11,6	11,1	10,6	10,6	10,0	10,2	10,8	11,6	10,1	10,6	11,0
11,3	8,9	11,4	9,4	9,0	9,1	8,5	8,4	9,5	9,3	9,0	8,9	9,1	9,7	10,6	10,0
9,2	8,0	8,8	8,7	8,7	8,5	8,2	7,7	8,2	8,3	7,8	8,1	9,1	8,5	8,5	8,7
12,7	15,6	9,1	13,0	12,5	13,6	11,4	14,1	14,9	13,1	14,9	9,1	13,3	14,9	13,6	15,7
10,8	13,3	7,5	11,5	10,5	10,6	9,7	11,6	11,5	11,0	11,8	8,3	12,5	11,5	12,6	11,4
9,6	11,1	8,4	10,3	8,7	8,7	9,4	11,5	11,6	11,1	11,5	8,0	10,9	11,1	10,5	12,1
38,1	30,6	46,1	28,0	28,2	30,1	27,4	29,0	34,8	17,2	21,1	47,8	17,7	31,8	18,7	25,4
65,4	54,9	89,0	51,5	69,3	53,6	51,2	54,9	57,3	46,7	37,4	70,4	33,1	55,0	35,3	43,9
47,8	36,1	54,6	35,5	49,0	35,9	35,7	40,9	42,1	30,3	28,6	52,1	17,4	38,0	28,2	29,8
26,2	20,1	29,9	17,8	22,6	18,8	23,3	19,1	24,5	13,1	13,8	24,7	12,8	18,8	14,9	14,3
25,6	17,8	27,4	17,9	18,2	17,8	21,1	21,0	23,0	13,1	13,9	22,6	14,5	20,9	14,9	16,8
37,3	28,5	40,4	25,8	27,6	29,5	25,6	30,1	28,4	21,1	18,6	33,0	16,3	28,6	18,0	20,2
-1,3	-5,3	3,3	-0,9	-1,4	-2,1	-0,3	-3,4	-4,3	-3,0	-4,8	1,8	-1,8	-4,8	-3,0	-4,8
0,5	-4,4	4,0	-2,0	-1,5	-1,5	-1,3	-3,2	-2,0	-1,6	-2,7	0,7	-3,4	-1,8	-2,0	-1,4
-0,4	-3,1	0,4	-1,6	-0,1	-0,2	-1,2	-3,8	-3,4	-2,9	-3,7	0,1	-1,8	-2,6	-2,0	-3,3
12,0	10,4	16,3	10,1	5,6	11,3	4,0	9,9	10,3	4,1	7,3	23,0	4,9	12,9	3,7	11,1
39,8	37,1	61,5	33,6	51,1	35,8	30,0	33,8	34,3	33,7	23,5	47,8	18,6	34,0	20,5	27,1
10,5	7,6	14,3	9,7	21,4	6,4	10,1	10,7	13,7	9,1	9,9	19,1	1,1	9,4	10,3	9,7
10,7	5,2	19,6	9,3	4,2	9,3	3,7	6,5	6,0	1,1	2,5	24,8	3,1	8,1	0,7	6,4
40,3	32,7	65,5	31,5	49,6	34,3	28,8	30,6	32,3	32,0	20,8	48,4	15,2	32,2	18,5	25,6
10,1	4,5	14,7	8,1	21,3	6,2	8,9	6,9	10,3	6,3	6,2	19,2	-0,7	6,8	8,2	6,3
75,6	74,7	74,9	75,1	75,9	76,9	76,0	74,8	75,8	75,8	74,9	77,6	75,4	73,8	75,5	74,1
81,8	81,1	81,3	80,9	81,8	81,1	81,7	80,6	81,8	82,0	80,8	82,5	81,0	80,5	81,8	81,4

Tab. 5.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Středočeského kraje v letech 2018 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností									
			Benešov	Beroun	Brandýs n. L. - Stará Bo.	Čáslav	Černošice	Český Brod	Dobříš	Hořovice	Kladno	Kolín
SOCIÁLNÍ VÝVOJ												
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (k 31. 12.) ¹⁾	2018	25 238	600	1 284	964	698	1 595	323	552	390	3 143	2 068
	2023	31 620	749	1 682	1 225	645	1 726	493	675	701	3 682	2 380
z toho (%):												
ženy	2018	53,6	50,8	54,8	55,6	53,4	54,2	53,6	49,6	48,5	54,8	54,8
	2023	55,6	54,6	54,6	57,1	55,2	56,4	62,5	54,2	54,2	55,0	56,6
absolventi škol a mladiství	2018	4,5	3,0	3,3	3,4	4,2	3,5	2,2	3,6	2,8	2,8	2,9
	2023	5,9	3,9	4,0	4,7	4,3	2,9	4,9	4,0	4,6	2,6	4,1
osoby se zdravotním postižením	2018	14,9	14,3	14,3	9,4	27,8	11,4	12,4	9,4	15,9	11,7	21,6
	2023	11,5	13,9	11,0	7,6	19,7	7,5	12,6	9,8	14,1	9,5	13,9
dosažitelní ²⁾	2018	91,0	87,7	91,2	89,2	94,4	86,5	86,7	98,4	86,2	88,4	89,5
	2023	91,6	85,8	91,5	92,0	91,3	89,7	89,5	96,9	90,0	92,5	90,8
ve věku do 24 let	2018	11,7	9,5	12,8	10,9	13,2	11,2	8,4	12,3	13,1	11,1	9,2
	2023	15,0	13,9	14,9	15,3	18,8	14,8	17,4	14,7	15,0	14,4	14,3
ve věku 55 let a více	2018	24,8	25,7	22,0	20,2	26,2	21,5	26,6	23,2	21,3	25,1	26,9
	2023	23,7	23,2	22,7	21,5	23,3	22,1	21,5	26,4	21,7	23,8	24,8
evidovaní 12 měsíců a více	2018	25,7	12,2	28,3	10,8	19,3	21,0	20,1	16,8	18,7	41,3	26,3
	2023	27,9	13,0	32,9	15,8	23,6	16,7	25,4	28,3	30,4	40,8	25,0
Podíl nezaměstnaných osob ³⁾ (k 31. 12.; %)	2018	2,64	1,38	2,90	1,23	3,98	1,51	2,08	3,76	1,75	3,47	3,53
	2023	3,17	1,64	3,51	1,45	3,58	1,55	3,33	4,38	3,15	4,22	3,96
v tom: muži	2018	2,42	1,37	2,57	1,12	3,64	1,38	1,92	3,69	1,76	3,13	3,13
	2023	2,77	1,48	3,11	1,26	3,07	1,38	2,52	3,99	2,78	3,78	3,27
ženy	2018	2,87	1,39	3,24	1,34	4,32	1,63	2,25	3,83	1,74	3,81	3,94
	2023	3,58	1,79	3,90	1,64	4,11	1,71	4,15	4,79	3,56	4,65	4,69
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁴⁾ (k 31. 12.; %)	2018	0,68	0,19	0,90	0,15	0,81	0,37	0,48	0,64	0,38	1,62	1,04
	2023	0,97	0,25	1,26	0,25	0,92	0,29	0,94	1,28	1,06	1,86	1,09
Uchazeči na 1 pracovní místo v evidenci ÚP	2018	0,5	0,4	0,7	0,1	1,9	0,3	0,6	1,1	0,2	1,4	1,0
	2023	0,6	0,3	0,7	0,4	1,8	0,3	2,4	1,8	0,3	1,7	0,6
EKONOMICKÝ VÝVOJ												
Soukromí podnikatelé (živnostníci) na 1 000 obyvatel ve věku 18 let a více (k 31. 12.)	2018	231,3	257,4	234,6	263,2	191,5	279,3	248,4	282,8	219,6	195,7	205,4
	2023	213,4	229,0	227,9	253,0	170,7	272,3	236,3	252,2	190,6	183,9	180,5
z toho:												
se zjištěnou aktivitou	2018	121,2	130,1	131,5	144,9	95,8	163,7	132,2	141,6	111,0	101,5	107,4
	2023	127,0	134,3	142,5	154,4	100,1	171,4	145,4	148,8	110,4	108,8	109,8
subjekty vzniklé v roce	2018	6,7	5,8	7,0	8,0	6,3	9,1	8,1	7,7	5,8	5,9	6,3
	2023	8,0	7,3	8,7	9,4	6,6	10,2	8,1	8,7	7,3	7,5	7,3
Dokončené byty na 1 000 obyvatel	2018	5,3	5,2	7,6	7,4	3,2	8,3	9,1	4,1	3,6	4,7	3,7
	2023	4,6	4,6	6,4	6,0	2,4	4,5	5,5	5,6	7,6	3,9	4,5

v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností

Kralupy nad Vltavou	Kutná Hora	Lysá nad Labem	Mělník	Mladá Boleslav	Mnichovo Hradiště	Neratovice	Nymburk	Poděbrady	Příbram	Rakovník	Říčany	Sedlčany	Slaný	Vlašim	Votice
572	1 063	553	1 018	1 485	225	824	1 023	814	1 806	1 165	454	427	1 117	339	117
969	1 246	816	1 207	2 014	305	993	1 180	988	2 120	1 193	682	547	1 286	361	183
57,3	51,6	55,5	60,2	57,2	52,4	56,4	49,4	50,2	46,3	58,0	52,0	43,3	53,4	49,3	53,0
57,3	56,7	59,4	58,5	58,9	58,0	57,4	51,9	56,0	49,5	57,0	55,4	47,0	53,3	51,2	54,6
4,2	3,6	2,4	3,5	1,2	4,4	3,0	4,4	2,9	4,0	4,0	5,3	3,7	2,8	2,9	-
2,5	3,9	5,6	3,7	2,5	3,9	3,3	4,2	4,4	4,0	3,9	4,7	6,0	4,1	3,6	4,4
7,3	21,3	10,5	14,1	18,4	19,1	10,4	15,5	14,6	13,1	27,0	8,1	12,9	8,3	18,6	14,5
7,0	15,7	8,5	13,3	10,6	15,7	9,8	10,4	13,1	12,7	23,6	6,6	9,1	8,2	16,1	13,1
91,1	91,6	95,5	90,6	94,3	92,9	89,9	97,1	96,4	95,1	88,2	88,3	89,2	92,1	88,2	86,3
93,6	87,9	94,4	91,0	93,4	95,1	86,1	93,2	95,2	93,3	92,5	92,2	89,9	87,6	90,9	91,3
12,8	12,7	14,1	12,9	8,7	10,7	10,7	18,0	11,8	13,1	12,4	10,6	10,3	12,1	10,0	13,7
14,6	14,2	20,3	14,2	14,2	15,1	14,7	18,6	15,1	14,2	14,8	13,8	14,8	14,4	16,1	16,9
22,6	24,6	18,1	25,1	36,4	35,6	24,4	21,0	25,3	25,2	26,5	22,0	25,3	21,0	21,5	19,7
22,7	25,1	18,5	23,3	27,4	30,2	23,1	21,8	24,4	25,0	24,8	22,6	22,9	24,7	22,4	22,4
22,6	18,0	24,4	25,9	29,3	10,2	36,8	27,0	24,0	25,1	23,3	10,4	11,2	42,0	8,6	13,7
35,4	26,8	26,8	32,7	27,1	25,2	38,8	30,3	28,5	26,2	22,6	12,9	20,7	40,4	12,7	15,8
2,53	3,03	3,07	3,27	1,93	1,85	3,54	3,90	4,05	3,77	2,87	0,92	2,65	3,97	1,81	1,29
4,15	3,38	3,67	3,73	2,52	2,49	4,08	4,21	4,73	4,41	3,16	1,28	3,57	4,20	2,03	2,11
2,04	2,80	2,77	2,52	1,57	1,73	3,07	3,86	4,02	3,97	2,37	0,91	2,90	3,61	1,84	1,20
3,41	2,87	2,95	3,06	1,98	1,98	3,39	3,92	4,09	4,44	2,61	1,18	3,63	3,83	1,89	1,87
3,06	3,28	3,36	4,04	2,32	1,97	4,01	3,94	4,09	3,57	3,39	0,94	2,39	4,34	1,78	1,40
4,92	3,92	4,37	4,43	3,09	3,03	4,77	4,50	5,39	4,38	3,75	1,38	3,51	4,59	2,18	2,35
0,63	0,59	0,78	0,94	0,60	0,20	1,45	1,08	1,01	1,00	0,76	0,11	0,33	1,81	0,18	0,21
1,57	1,03	1,04	1,34	0,73	0,66	1,84	1,37	1,42	1,24	0,77	0,18	0,82	1,93	0,28	0,37
0,4	0,9	0,3	0,9	0,2	0,4	1,5	0,9	2,0	1,5	1,0	0,1	1,7	1,3	1,0	0,4
0,3	0,9	0,8	0,5	0,2	0,3	1,0	0,8	1,8	1,3	1,0	0,2	3,2	1,0	0,6	0,7
219,8	199,5	224,5	213,3	192,0	215,0	226,9	226,8	246,1	239,0	189,6	308,1	246,4	200,5	230,7	218,3
207,9	172,2	202,5	195,9	171,4	191,8	210,9	197,1	215,5	205,2	177,5	288,4	225,1	182,4	196,6	193,4
113,2	108,9	105,8	110,3	88,0	103,7	121,3	110,2	125,8	115,9	100,2	167,3	136,1	99,3	107,8	109,4
122,6	110,6	113,8	113,3	87,5	104,6	127,8	114,3	131,3	115,8	106,6	173,0	139,5	104,5	113,9	117,7
7,4	6,1	5,9	6,1	4,7	4,7	7,4	5,7	5,8	6,1	6,1	8,8	6,4	6,0	5,9	7,5
8,9	6,5	9,8	8,2	6,8	6,2	8,3	7,1	7,1	6,7	6,7	10,3	7,3	7,2	6,5	7,2
6,7	3,1	13,0	3,7	5,1	5,1	3,9	2,5	3,8	2,2	2,0	9,3	2,5	3,0	3,3	1,9
4,4	5,1	7,2	2,4	3,5	2,8	3,9	4,7	4,2	2,8	3,7	6,9	2,6	4,6	3,5	2,8

Tab. 5.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Středočeského kraje v letech 2018 a 2023

dokončení

	Rok	Kraj celkem	v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností									
			Benešov	Beroun	Brandýs n. L. - Stará Boleslav	Čáslav	Černošice	Český Brod	Dobruška	Hořovice	Kladno	Kolín
Hromadná ubytovací zařízení	2018	706	59	41	29	8	59	5	21	7	17	22
	2023	815	73	43	29	10	74	4	24	6	16	30
lůžka	2018	36 050	3 865	1 660	1 107	527	2 486	187	1 073	238	844	727
	2023	40 694	4 219	1 664	1 086	450	2 943	146	1 236	234	918	1 002
lůžka na 1 000 obyvatel	2018	26,5	64,4	26,2	10,1	20,6	17,2	9,9	47,3	8,0	6,8	8,9
	2023	28,1	66,2	23,9	8,9	17,0	18,4	7,0	51,3	7,4	7,2	11,6
hosté (tis. osob)	2018	1 122,1	129,1	87,3	⁵⁾ 37,1	7,3	⁵⁾ 97,3	⁵⁾ 7,0	⁵⁾ 22,9	⁵⁾ 7,0	32,6	⁵⁾ 28,8
	2023	1 320,1	⁵⁾ 141,3	⁵⁾ 78,6	⁵⁾ 41,5	⁵⁾ 9,2	⁵⁾ 104,9	⁵⁾ 2,3	⁵⁾ 30,4	⁵⁾ 9,1	⁵⁾ 27,1	⁵⁾ 43,6
z toho ze zahraničí	2018	275,1	23,5	32,9	⁵⁾ 9,6	0,9	⁵⁾ 38,6	⁵⁾ 1,1	⁵⁾ 2,2	⁵⁾ 1,2	9,0	⁵⁾ 7,4
	2023	271,6	⁵⁾ 24,8	⁵⁾ 21,4	⁵⁾ 8,6	⁵⁾ 1,5	⁵⁾ 26,7	⁵⁾ 0,3	⁵⁾ 2,0	⁵⁾ 2,2	⁵⁾ 6,6	⁵⁾ 12,8
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ												
Podíl na celkové výměře (k 31. 12.; %):												
orná půda	2018	49,7	43,7	34,3	63,3	63,6	45,9	70,7	30,5	37,7	45,1	64,7
	2023	49,0	43,3	33,2	61,7	63,5	44,5	69,1	29,9	36,6	44,2	64,2
lesní pozemky	2018	27,4	30,3	39,3	12,4	15,6	27,6	8,5	48,6	37,9	31,2	13,6
	2023	27,5	30,4	39,3	12,3	15,8	27,5	9,4	48,7	38,0	31,2	13,6
zastavěné plochy a nádvoří	2018	2,0	1,6	2,0	3,3	2,2	2,7	2,1	1,1	1,8	3,3	2,5
	2023	2,0	1,6	2,0	3,4	2,2	2,9	2,1	1,2	1,9	3,4	2,5

¹⁾ údaje za kraj jsou uvedeny včetně uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce zaevidovaných (v souladu s platnými pravidly) mimo okres svého trvalého bydliště

²⁾ ve věku 15–64 let

³⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let k 31. 12. sledovaného roku na obyvatelstvu ve stejném věku; v SO ORP na obyvatelstvu k 31. 12. předchozího roku

⁴⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁵⁾ méně spolehlivý údaj

v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností															
Kralupy nad Vltavou	Kutná Hora	Lysá nad Labem	Mělník	Mladá Boleslav	Mnichovo Hradiště	Neratovice	Nymburk	Poděbrady	Příbram	Rakovník	Říčany	Sedlčany	Slaný	Vlašim	Votice
8	51	8	34	42	35	1	15	38	42	48	44	45	6	17	4
10	60	6	39	46	35	2	16	47	46	52	45	50	8	29	15
i. d.	2 523	263	1 822	1 636	1 728	i. d.	953	2 095	2 159	2 896	2 621	2 379	365	1 064	137
i. d.	3 355	103	1 758	1 879	1 707	i. d.	969	2 510	2 535	3 358	2 641	2 837	371	1 484	555
i. d.	50,8	9,3	41,3	14,8	98,2	i. d.	23,9	67,5	30,9	52,3	37,8	108,0	9,1	41,2	11,0
i. d.	64,8	3,2	37,8	16,1	91,7	i. d.	23,3	77,0	35,3	59,6	33,7	128,4	8,8	56,4	43,2
i. d.	⁵⁾ 75,2	⁵⁾ 4,6	51,4	49,5	25,8	i. d.	57,5	60,0	63,5	63,2	116,8	⁵⁾ 44,2	12,6	⁵⁾ 25,2	⁵⁾ 4,3
i. d.	⁵⁾ 114,0	⁵⁾ 4,0	⁵⁾ 58,4	⁵⁾ 58,4	33,3	i. d.	61,6	70,4	⁵⁾ 67,5	⁵⁾ 76,2	⁵⁾ 138,3	63,9	15,9	⁵⁾ 27,1	⁵⁾ 17,3
i. d.	⁵⁾ 17,3	⁵⁾ 0,6	14,0	22,3	3,0	i. d.	11,2	8,1	8,7	4,2	41,6	⁵⁾ 3,7	3,9	⁵⁾ 6,1	⁵⁾ 0,9
i. d.	⁵⁾ 20,3	⁵⁾ 0,2	⁵⁾ 15,1	⁵⁾ 23,7	3,3	i. d.	9,1	8,2	⁵⁾ 9,9	⁵⁾ 7,7	⁵⁾ 50,4	3,2	1,9	⁵⁾ 4,4	⁵⁾ 2,4
63,6	50,2	51,9	54,7	56,4	46,1	66,8	63,8	66,2	30,9	43,6	40,6	40,1	72,7	49,1	51,3
63,1	49,9	55,9	53,7	56,1	43,9	66,2	63,6	65,8	30,6	43,1	38,4	39,0	72,2	48,7	50,9
5,6	27,3	20,3	25,4	25,2	29,2	7,9	18,1	17,0	44,3	38,1	32,7	28,3	9,8	28,8	21,5
5,7	27,4	17,5	25,5	25,3	29,2	7,9	18,1	17,0	44,3	38,1	32,6	28,6	9,9	28,8	21,5
3,5	1,8	2,5	2,1	2,1	1,7	3,3	2,5	2,0	1,3	1,4	2,6	1,2	2,0	1,3	1,3
3,6	1,8	2,5	2,1	2,1	1,7	3,4	2,5	2,1	1,3	1,4	2,8	1,3	2,0	1,4	1,3

ZKRATKY KRAJŮ A OKRESŮ

Kraje, okresy	Zkratka	Kód	Kraje, okresy	Zkratka	Kód
Hlavní město Praha	PHA	CZ010	Královéhradecký kraj	HKK	CZ052
			Hradec Králové	HK	CZ0521
Středočeský kraj	STČ	CZ020	Jičín	JC	CZ0522
Benešov	BN	CZ0201	Náchod	NA	CZ0523
Beroun	BE	CZ0202	Rychnov nad Kněžnou	RK	CZ0524
Kladno	KD	CZ0203	Trutnov	TU	CZ0525
Kolín	KO	CZ0204			
Kutná Hora	KH	CZ0205	Pardubický kraj	PAK	CZ053
Mělník	ME	CZ0206	Chrudim	CR	CZ0531
Mladá Boleslav	MB	CZ0207	Pardubice	PU	CZ0532
Nymburk	NB	CZ0208	Svitavy	SY	CZ0533
Praha-východ	PY	CZ0209	Ústí nad Orlicí	UO	CZ0534
Praha-západ	PZ	CZ020A			
Příbram	PB	CZ020B	Kraj Vysočina	VYS	CZ063
Rakovník	RA	CZ020C	Havlíčkův Brod	HB	CZ0631
			Jihlava	JI	CZ0632
Jihočeský kraj	JHČ	CZ031	Pelhřimov	PE	CZ0633
České Budějovice	CB	CZ0311	Třebíč	TR	CZ0634
Český Krumlov	CK	CZ0312	Žďár nad Sázavou	ZR	CZ0635
Jindřichův Hradec	JH	CZ0313			
Písek	PI	CZ0314	Jihomoravský kraj	JHM	CZ064
Prachatice	PT	CZ0315	Blansko	BK	CZ0641
Strakonice	ST	CZ0316	Brno-město	BM	CZ0642
Tábor	TA	CZ0317	Brno-venkov	BI	CZ0643
			Břeclav	BV	CZ0644
Plzeňský kraj	PLK	CZ032	Hodonín	HO	CZ0645
Domažlice	DO	CZ0321	Vyškov	VY	CZ0646
Klatovy	KT	CZ0322	Znojmo	ZN	CZ0647
Plzeň-město	PM	CZ0323			
Plzeň-jih	PJ	CZ0324	Olomoucký kraj	OLK	CZ071
Plzeň-sever	PS	CZ0325	Jeseník	JE	CZ0711
Rokycany	RO	CZ0326	Olomouc	OC	CZ0712
Tachov	TC	CZ0327	Prostějov	PV	CZ0713
			Přerov	PR	CZ0714
Karlovarský kraj	KVK	CZ041	Šumperk	SU	CZ0715
Cheb	CH	CZ0411			
Karlovy Vary	KV	CZ0412	Zlínský kraj	ZLK	CZ072
Sokolov	SO	CZ0413	Kroměříž	KM	CZ0721
			Uherské Hradiště	UH	CZ0722
Ústecký kraj	ULK	CZ042	Vsetín	VS	CZ0723
Děčín	DC	CZ0421	Zlín	ZL	CZ0724
Chomutov	CV	CZ0422			
Litoměřice	LT	CZ0423	Moravskoslezský kraj	MSK	CZ080
Louny	LN	CZ0424	Bruntál	BR	CZ0801
Most	MO	CZ0425	Frýdek-Místek	FM	CZ0802
Teplice	TP	CZ0426	Karviná	KI	CZ0803
Ústí nad Labem	UL	CZ0427	Nový Jičín	NJ	CZ0804
			Opava	OP	CZ0805
Liberecký kraj	LBK	CZ051	Ostrava-město	OV	CZ0806
Česká Lípa	CL	CZ0511			
Jablonec nad Nisou	JN	CZ0512			
Liberec	LI	CZ0513			
Semily	SM	CZ0514			

